

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KATHOLIKEN

REDAKTØR: JOHANNES JØRGENSEN

ANDEN AARGANG

1899

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS ANDR. FRED. HØST & SØN, BREDGADE 35.

Wm V. MOHN'S BOGTRYKKERI.

INDHOLD.

	Side.
Altertjeneste i Oldkirken (I. Daniel)	377
Amerikanere, de humane	207
Amerikanismen endnu en Gang	277
Amerikanismen fordømt	80, 81, 89
Anglikanismen, Kirken og	228
Anglikansk Kloster	9
Autoritet, Den højeste	225
Autoriteten, Ærbødighed for	25
Beck, Vilh., hvad han kan sige (Reiffenstein-Hansen)	415
Beck's, Vilh., fromme Lyster (N. H.)	380
Bethesdamødet, Lidt fra (N. H.)	345
Bloys, Leon, sidste Bog	113
Brevkasse	360, 416
Bønnens Apostolat, Udbredelse af	195
Christenforfølgelserne i Kina	174
Christen og Socialdemokrat (N. H.)	398
Demokratier, De to	65
Det, som holder igen (N. H.)	316
Drengemordet i Lille	67
Enheden	401
En ny Bog (N. H.)	309
En Præst! En Præst!	71
Er Freden forbi (N. H.)	353

IV

	Side.
Faskrudsford (Dr. R.).....	283, 293, 301
Fattigdom (N. H.).....	335
Fattige Klostre i Italien.....	110
Flamidien, Broder, løsladt.....	239
Folkekirkens Gejstlighed og Lockouten.....	209
For dyrt betalt (N. H.).....	297
Forsoningens Veje (Angela af Foligno).....	140
Forsvar for den 1. Trosartikel (N. H.).....	342
Francisci, St., aandelige Blomster.....	336, 349, 365, 375, 382
Frankrig, Den katolske Kirke i, (Reiffenstein-Hansen).....	387
Franske Republik og de barmhjertige Søstre.....	237
Franske Tilstande og Dr. Oscar Hansen.....	249
Frengang, Kirkens.....	391
Fritænkeriets Sakramenter.....	57
Gemenhedens Advokater.....	121
George, Henry.....	331
Guds Tilværelse, Beviser for.....	105
Had (N. H.).....	326
Halvt Aar, Et.....	1
Hansen, Oscar, om de franske Ordensskoler.....	233
Hansons, Ola, Konversion.....	313
Hecker's Disciple underkaste sig.....	100
Hecker's Vildfarelser.....	28
Hellige alm. protestantiske Kirke.....	73
»Hellig Ewald«.....	129, 136
Hellige protestantiske Kirke.....	95
Hemmelige Samfunds Angreb paa Kirken.....	305
Henstilling, En (Thor Lange).....	371
Hildegard, Den hellige, og Reformationen.....	119
Hvad denne Sommer har lært os.....	356
Hvilket er lettest.....	217
Hvor staar det skrevet? (N. H.).....	321
Indflydelse, Vor daglige, paa andre.....	230
Indsigelse, En (Francesco).....	33
Indvielse, Menneskeheden, til Jesu Hjærte.....	193
Ipsen, Alfred, mod »Politiken«.....	161
Jakobsen's, I. P., Indflydelse.....	153
Jeanne d'Arcs Beatification.....	149

V

	Side.
Jesu dulcis memoria (Kümmel)	4
Jubelbulle, Den pavelige	169
Jubelbulle, Den pavelige, bedømt af en Protestant	218
Jul (N. H.)	417
Katholicismen i næste Aarhundrede	47
— og »Kristeligt Dagblad«	59
Katholiker og Radikale i Italien	241
Katholsk Mission, bedømt af en Protestant	200
Klosterlivet forherliget af en Prostant	183
Klostret	201
Konvertiter	253
Kremenz, Kardinal	159
»Kristeligt Dagblad«	221
— — i Glashus (Reiffenstein-Hansen)	363
— — og Christendommen	214
Kurv med Brudstykker	112
Kætteriet, Had til, (Faber)	102
»København«	222
Latinere og Angelsachsere	41
Lidelse, Den christne	77
Literatur, Den daarlige, (N. H.)	393
Lockout, Den store	278
— — — og christ.-sociale	181
Lockouten er hævet (N. H.)	298
Lutheranismen, Vidnesbyrd imod	257, 265
— i Tyskland	63
Lutherdommens Opløsning	273
Luxus, Om	404
Maredsous, Paaskedage i, (Francesco)	145
Misereor super turbam	247
Moltesen, Dr., og Luther	224
Mon? (N. H.)	312
Newman om katholske Misgærninger	324
Nordamerikanske Episkopat, Det	133
Pavedømmets endelige Sejr, Tro paa	255
Polemikens Overdrev, Fra (N. H.)	389
»Politiken«, Kampen mod	152

VI

	Side.
Reformationen og Helligdagene	157
Reformator, En	135
Ritualistiske Krisis, Den (N. H.)	385
Rom — en Fortidens By (x)	409
Sidste Sider af »Le Mendiant ingrat«	126
Socialdemokratiet og Christendommen	49
— - de ti Bud	175
Sociale Bevægelse, Den (N. H.)	318
Socialismen og Alkohol.	212
Sogneejstligheden	55
Statskirkelig Afmagt (N. H.)	412
Statskirken, Udtrædelse af (N. H.)	289
Sthyr's, Excellencen, Retræte.	198
Tankeforbindelser (Ernest Hello)	17
Tankestreg, En (N. H.)	281
Teresa's, St., Mindedag (N. H.)	329
Tidens Tegn, Et (N. H.)	369
Tredie Orden, St. Francisci	36
Tvang (N. H.)	361
Uden Ideal	137
Universitetsprofessorer, To, mod »Politiken«	177
Uvilligt Vidne.	272
Varia (N. H.)	372
Vedel's, Dr. Valdemar, Palætale.	185
»Vor Tid« mod »Politiken«	243
Wartburg, Besøg paa (Francesco)	97
Westergaard, Professor, om Lockouten.	269

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN.

Nr. 1

Søndagen den 1. Januar.

1899

Et halvt Aar

er henrundet, siden »Katholiken« begyndte sin Existens; den Indholdsfortegnelse, som ledsager efterfølgende Nummer, viser, hvad Arbejde Bladet i dette Tidsrum med sine beskedne Kræfter har ydet.

Det blev i Programartiklen sagt, at »Katholiken« skulde bedømme »Dagens og Tidens Tilsyneladelser« ud fra et katolsk Standpunkt. Literatur, Kunst, sociale Forhold skulde alle finde Vurdering her i Bladet. Og især blev det lovet, at *Arbejderspørgsmaalet* i Overensstemmelse med den hellige Faders for alle Katholiker tydeligt udtalte Ønske skulde behandles med særlig Forkærlighed.

»Katholiken« har da ogsaa i det forløbne Halvaar bragt ikke mindre end otte større Artikler om det sociale Spørgsmaal. Dette Æmne synes maaske ikke alle lige interessant, men for enhver, som kender lidt til moderne Forhold og Tilstande, vil det staa klart, at det sociale Problem er Tidens første og største, og at dets lykkelige Løsning er Vejen til Løsningen af alle andre Spørgsmaal. Der er Stien, vi maa gaa — dér er den snævre Port, vi maa igennem. Folket har et retmæssigt Krav paa social Retfærdighed, og før vi tage dette Krav op, vil Folket ikke høre os. Dette har Centrum forlængst indsét i Tyskland — dette begynder Højkirken at indse i England og Lutherdommen i Danmark og Tyskland — og vi danske Katholiker tør ikke holde os tilbage. De sociale Onder ere (uden vor Skyld) blevne saa store, at den christelige Barmhertighed end ikke med de største Ofre formaar at afhjælpe dem. Den himmelske *Caritas* maa

støttes af sin jordiske Søster *Justitia* — af Retfærdighedens Dyd, som maaske, naar alt kommer til alt, kun er *en Inkarnation af Kærligheden*.

At Arbejderpartiets Mænd rimeligvis ikke ville vide os megen Tak for den moralske Støtte, vi formaa at yde dem, bør ikke afholde os fra efter Ævne at kæmpe for en retfærdig social Ordning. Det er en *Pligt*, vi have at opfylde for vor egen Samvittigheds Skyld.

Maaske den Tid vil komme, da man ogsaa her i Danmark kan sige det samme, som de angelsachsiske Katholikers Hovedorgan *The Tablet* nylig skrev (17. Decbr. 1898) om Forholdene i England:

»Blandt dem, der kalde sig Socialister, findes rimeligvis ligesaa mange gode Christne som i ethvert andet Parti, og Katholikerne have ingen særlig Grund til at tvistes med dem. Tværtimod have vi ofte Grund til at samarbejde med dem for at gøre vore Love og Institutioner menneskeligere og genoprette de utallige Misgærninger, som Protestantismen og Liberalismen have øvet.«

Sande og retfærdige Ord, som det desværre vilde være urigtigt at anvende paa vore hjemlige Socialdemokrater, der i religiøs og moralsk Henseende stadig lade sig vildlede af det liberale Bourgeoisies Ideer. Af Frugterne kender man dog ellers Træet; hvorfor akcepterer fjerde Stand da saa glædestraalende det *Materialismens Evangelium*, der har frembragt det kapitalistiske Samfund? For at skabe Arbejdernes sande Lykke maa det danske Socialdemokrati bygge paa Christendommens Grund; Mennesket lever nu en Gang ikke af Brød *alene*. Men foreløbig kan det unægtelig holde haardt nok at faa Brødet.*)

Af andre vigtige Foreteelser har »Katholiken« behandlet almen interessante Ting som Anarkismen og dens Stilling til vor hjemlige Radikalisme, det liberale Tyranni i Italien, Rationalismens Fremskridt indenfor Lutherdommen, den

*) Se f. Ex. en gribende Skildring af københavnsk Fattigdom i »Soc.-Dem.« for 21. Dec. 98.

spansk-amerikanske Krig, Czarens Afvæbningsforslag osv. Af specielt danske Æmner maa nævnes Spedalskhedshospitalet paa Island, *Dr. Brandes' Stilling til Katholicismen*, Hr. Tra-naas' Møder, de christeligt-socials Foredrag i Bethesda.

»Katholiken« har desuden ført en vedholdende Forsvars-krig mod de mange Gange højst absurde Angreb, som især fra Indre Missions Side ere blevne rettede mod Katholicismen, og har i forskellige Artikler ogsaa taget til Orde mod vort hjemlige Fritænkeri, saaledes som dette præ-senterer sig i Literatur og Presse.

Efter Ævne har »Katholiken« endelig søgt at virke til Opbyggelse indadtil, skønt dette egenlig strængt taget er et Indgreb i »Nordisk Ugeblad«s gennem det meste af et halvt Aarhundrede hævdvundne Rettigheder. De rent opbyggelige Bidrag ere da ogsaa i det væsentlige Oversættelser, dels efter Fader Fabers og andre engelske Forfatteres Værker, dels efter Ernest Hello og Léon Bloy.

En retfærdig Betragter vil da forhaabenlig indrømme, at »Katholiken« efter ringe Ævne har stræbt at være Alt for Alle. Naturligvis er dette kun lykkedes højst ufuldkomment, men Redaktøren er sig sin Svaghed fuldstændig bevidst. Han sender en hjærtelig Tak til dem, der, trods alle Mangler, have støttet og opmuntret ham — og da først og fremmest til den højærværdigste Biskop, Monseigneur v. Euch — samt til dem, der velvilligt have ydet ham Hjælp ved at bidrage til Bladets Text. Og han tillader sig at ønske alle sine Læsere et glædeligt Nytaar, frugtbart paa alt Godt.

Jesu dulcis memoria.

En Fortælling af Konrad Kümmel.*)

I en stor Stad ved Rhinen blev der fejret en højtidelig Fest — Domkirkens Indvielse. Den hellige Bernhard var kommen og havde holdt Prædiken. Den følgende Dag skulde han prædike endnu en Gang og derpaa atter vende tilbage til sin ensomme Celle i Klarendal eller Clairvaux, som de Franske sigte.

Men Aftenen før var der store Festligheder, de tilstedeværende Fyrster, Grever, Riddere og Adelige vare budne til Gæst hos Hertugen, som havde beredt et rigt Maaltid i sit Slot ved Kærtens Glans og til Gigers Spil. Hundreder af høje Herrer og ædle Damer skrede stolt gennem de prægtige Sale, prangede med deres Legemers Skønhed og Kraft, bare deres kostbare Klæder til Skue, talte høfligt, zirligt og vittigt med hverandre, spiste og drak af de talløse Retter og Drikkevarer og lyttede nu og da til Strængelegen og Cymblernes brusende Musik, medens den stille Nat længst havde hvælvet sig over den verdslige Lystighed og hele den øvrige Stad hvilede i Søvnens Arme.

Men den hellige Bernhard hverken sov eller tog Del i det festlige Gæstebud. Forlængst var han ubemærket gaaet til den nærliggende Kirke, og allerede i flere Timer havde han knælet foran Højaltret, bedende med udbredte Arme. Det var hans kæreste Glæde saaledes at bede alene foran det Allerhelligste uden Frygt for, at nogen skulde komme og forstyrre ham. Da glemte han Verden og dens Sorger i sød og hellig Ensomhed; da lod han sine inderste Følelser frit Løb; da kunde han bede, som hans fromme Hjærte indgav ham det.

Oppe i Riddersalen havde Festmaaltidet naaet sit Højdepunkt: et Kogekunstens Mesterværk blev frembaaret, hvorpaa Kokken havde grundet og studeret Dage igennem, og som

*) Af *An Gottes Hand*, II: »Weihnachts und Neujahrsbilder.« (Herder, Freiburg. 1897).

havde kostet mange Penge, men ogsaa var en sand Lækkerbidsken. Krydret duftende frisk Honning, blandet med Vin, dannede Hovedbestanddelen af Retten, og skønt alle Gæsterne længst vare mætte, kunde de dog ikke faa nok af den lækre Ret.

Men nede i den mørke Kirke knælede St. Bernhard. Hele Dagen havde han intet spist — han tænkte ikke derpaa. Nu hævede han i salig Glæde sit blege Hoved mod Sakramenthuset, hvori Guds Søn thronede i Brødets Skikkelse, og med sød og sagte Stemme begyndte han at synge:

At mindes Dig, o Jesus, er
min største Hjærtensglæde her,
en Honning-Kube ren og sød
er mig Dit Liv og er Din Død.

Fra det festlige Taffel hørtes i dette Øjeblik brusende Musik; Strænge og Cymbler klang sammen i jublende Harmonier, Men St. Bernhard lyttede til en anden Musik.

En uendelig salig, vidunderlig skøn Sang, der bølgede sagte op og ned og ledsagedes af uudsigelig søde Harmonier, tonede i Kirken; hemmelighedsfulde Englestemmer sang:

Der lyder ingen Sang saa skøn
som Julekvadet om Guds Søn,
der ned i Jordens Mørke steg
til Lyd af Engles Strængeleg.

Men næppe var Engelens Sang forstummet, da hævede sig en bange Kvinderøst fra Kirkens Baggrund. Med et Udtryk af inderlig Fromhed og med klokkeklar Renhed sang den:

Du er al Sødme for min Sjæl
og alle gode Gavers Væld,
og mer end hver en jordisk Lyst
husvaler Du et jordisk Bryst.

Som vaagnede han op en Drøm rejste St. Bernhard sig og skred ned gennem Kirken.

»Hvem er her!« spurgte han alvorligt og strængt.

»Bertha, Hertugens blinde Datter,« kom Svaret bag det Gitter, hvortil man ogsaa om Natten kunde komme ind i

Kirken. »Tilgiv, hvis jeg har forstyrret Eder, hellige Herre; jeg troede, jeg var alene. Jeg hørte saa vidunderlig en Sang fra Himlen, at jeg maatte stemme i med.«

»Hvad fører Eder herhen saa silde?« spurgte St. Bernhard atter og endnu strængere end før.

»Jeg kommer her ofte ved denne Tid; det er jo lige mørkt for mig om Nat og Dag. Men jeg beder Eder, hellige Herre — thi jeg hører, at I er Bernhard af Clairvaux — bed ogsaa for mig og mine Forældre, at Gud maa hjælpe mig og endelig føre dem til at hengive sig i Hans Vilje, som har nægtet mig Øjnenes Lys. Og nu vil jeg gaa og ikke mere forstyrre Eder i Eders Andagt.«

»Nej, bliv kun og bed saa længe I havde til Hensigt at bede«, var Svaret. Dermed gik Bernhard atter tilbage til Choret.

Imidlertid dvælede den Blindes Forældre i deres Sale ved den store Fest. De havde begge glimret i deres bedste Skrud og havde modtaget megen Ære. Nu stod Hertugen et Øjeblik ved Vinduet, og gamle onde Tanker gik paany til ham. Han havde kun et eneste Barn, og det var en Datter, og hun var blind. Det kunde han ikke finde sig i og kivedes med Gud derom, og saaledes var hans Liv sørgeligt og ulykkeligt. Men den, som tungest maatte føle hans Harme, var den stakkels Bertha selv. Mange Gange havde han mishandlet hende, saa god og from hun ogsaa var. Mange Gange havde hans Hustru formanet ham til Hengivelse i Guds Vilje, men altid forgæves. Nu stod han ved Vinduet og saa bittert over til den mørke Kirke, bag hvis Vinduer den evige Lampe brændte foran det Allerheligste.

»Der knæler hun vel nede, min ulykkelige Datter,« hviskede han hen for sig, »og beder som en blind Tiggertøs, i Stedet for at hun kunde have straalet her i Salen som Festens Dronning.«

Og dog kunde han ikke blive saa opbragt i Aften som ellers. En medlidende Følelse og Anelsen om, at hans Dat-

ter nede i den mørke Kirke ogsaa havde sine Glæder, opfyldte velgørende hans Hjærte. Hvor kunde han modstaa den Naade, som hans Barns og den Helliges Bønner neddrog over ham! Da nu hans Hustru traadte hen til ham og betragtede ham med et Blik, hvori han læste: »Vær tilfreds, hengiv dig dog endelig i Guds Vilje«, da overvældedes han af Bevægelse og Forbarmelse og sagde i en usædvanlig venlig Tone til hende: »Lad os ogsaa gaa et Øjeblik ned i Kirken! Der er ingen, som savner os heroppe.«

Glad forbauset slyngede hans Hustru sin Arm om ham og sagde: »Med den allerstørste Glæde!« Og ubemærket skred de ned til Kirken og traadte ind i den mørke Forhal, hvor deres Datter bad paa sine Knæ. Tause knælede de ned ved hendes Side, og tause bad de alle — Hertugen, Hertuginde, deres blinde Datter og den Hellige foran Altret

Paa en Gang stod St. Bernhard op, og idet han bedende strakte sine Hænder ud mod Sakramentet, sang han med bønfoldende Inderlighed:

O Herre, som fra Himlen kom
til Jordens Nat og Fattigdom,
lad for hver Sjæl det Lys opgaa,
hvorefter alle Hjærter traæ.

Men den blinde Bertha hævede fuld af Tillid og Tro sin Stemme, og heller ikke hendes Fader og Moder kunde modstaa, og de sang da alle sammen med den hellige Bernhard endnu en Gang Ordene:

Lad for hver Sjæl det Lys opgaa,
hvorefter alle Hjærter traæ!

Ak, disse Ord havde jo en egen Betydning for den hertugelige Familie, og det Lys, der skulde fødes, det var deres eget Barns Øjnes Lys!

Men Fyrsten kunde ikke mere holde sin Bevægelse tilbage, og han raabte derfor med høj, bevæget Røst ind i Kirken til den hellige Bernhard:

»Hellige Mand, jeg bekender for Eder min store og svære Synd, at jeg sytten Aar igennem for min blinde Dat-

ters Skyld har kivedes med Gud og været harmfuld paa Ham; men nu angrer jeg det, og jeg vil gjerne underkaste mig Guds Vilje, og er min Datter end blind, saa vil jeg dog antage mig hende som mit eneste, kære Barn og prise Gud. Derpaa være I mit Vidne for Gud, Bernhard af Clairvaux, og bed Ham om at tilgive mig min Synd.»

Under de sidste Ord laa hans Datter, der bævende af Fryd havde søgt sin Fader, grædende ved hans Hjærte.

Og med Undren saae de nu den Hellige løfte sig fra Jorden, omstraalt af en sælsom, overjordisk Lysning. og de mente, det var en Seraf, de hørte syngte:

Du Haab for hver i Syndens Baand,
der griber ydmygt om Din Haand,
Du Vej igennem Verdens Ve . . .

Den Helliges Stemme holdt brat inde.

Grebne af Undren saae de tre i Forhallen op til Alteret: den Hellige svævede over Jorden, med Hænderne pressede mod Hjærtet i Extase. *Han saae Herren.*

Langt om længe løsnede det sig endelig fra hans Læber:

Du Lys for dem, som Lys kan se.

Og næsten i samme Øjeblik gentog Berthas Stemme jublende Ordene, idet hun ude af sig selv strakte Hænderne mod Sakramentshuset.

Hun havde faaet sit Syn tilbage!

Jublende omfavnede hun sin Fader og raabte: »Jeg ser kære Fader, jeg ser! Jeg ser Alteret — den evige Lampe — Helgenen hist — Søjlen her — og dig — og Moder — jeg ser! o tak Gud med mig og den Hellige fra Clairvaux.»

Hvor forbausedes Gæsterne, da Hertugen efter nogen Tids Forløb atter viste sig blandt dem og meddelte dem, at hans blinde Datter var bleven seende. Men hun selv var ikke at bevæge til at vise sig blandt de Fremmede. Og da Gud føjede det saa, at der efter Aar og Dag blev født Hertugen to Sønner, fulgte hun sit Hjærtes Drift og trak sig tilbage til et Kloster for der at tjene Gud alene.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnément modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 2

Søndagen den 8. Januar

1899

Et anglikansk Kloster.

En Gang i Sommer fik Forfatteren af disse Linjer Besøg af en ung Dansk, som opholdt sig i England, og som erklærede sig for at være Katholik. Den unge Mand, en overmaade sympathetisk Fremtoning med et kraftigt og karakterfuldt Hoved, viste sig at kende flere af de herværende katholske Præster og fortalte, at han hver Dag hørte Pastor R. . . . s Messe. Da han imidlertid blev nøjere udspurgt og bl. a. opfordret til at aflægge Biskop v. Euch et Besøg, viste det sig, at den unge Dansker ikke var Katholik men *Anglikaner*, af den Retning indenfor den engelske Statskirke, som kalder sig Anglokatholiker, og som — paa Trods af Leo XIII.'s udtrykkelige Erklæring — hævder den engelske Ordinations Gyldighed og paa Grundlag af denne Vildfarelse vil sætte sig ved Siden af den romerske Kirke som et ligeberettiget Kirkesamfund.

Disse saakaldte Anglokatholiker have saavel dogmatisk som liturgisk nærmet sig Katholicismen saa meget det har været dem muligt. Man finder i deres Kirker ikke blot Krucifixer og Mariabilleder, men Vievand og Skriftestole, ja Tabernakler, i hvilke Nadverbrødet opbevares, og foran hvilke en evig Lampe brænder. Og man finder en voxende dogmatisk Overensstemmelse med Rom. »Der er,« skriver en kyndig Forfatter,*) »i Højkirken en Tilbøjelighed til at tro paa en lidende og forventende Tilstand efter Døden, en Tilstand, som de Levendes Bønner kunne lindre; det er derfor ogsaa bleven almindeligt at bede for de Hensovede, og man ser

*) Paul Thureau-Dangin i *Le Correspondant*, 25. Okt. 1898.

ofte Rekviemsmesser annoncerede i de anglikanske Kirker. Ligeledes antager man de Helliges Paakaldelse og Dyrkelsen af den allerhelligste Jomfru Det nylig ganske fordunklede Princip om Genfødselen i Daaben hævdes nu paa det bestemteste. Hvad Bodssakramentet angaar, er der sket en endnu mere uventet Omvæltning: anglikanske Troende ere vendte tilbage til det før saa udskreagne lønlige Skriftemaal; de bære sig ad dermed ganske efter katolske Former: Pønitenten knæler ned foran et Krucifix eller Kors, ved Siden af ham sidder Præsten, klædt i Superpelliceum og Stola, og udtaler, efter endt Skriftemaal, Absolutionsformlen . . . Den sidste Salvelse er stadig forsømt, men man begynder at forlange dens Genindførelse. *Church Times* for 20. Mai 1898 forkynder med Tilfredshed, af den anglikanske Biskop af Chikago har forordnet Brugen af den sidste Olie i sit Dioces. Naar man læser visse højkirkelige Katekismer, skulde man tro dem kopierede efter vore; derfor sagde ogsaa Ærkebiskopen af York paa Kongressen i Shrewsbury i 1897, »at der er meget mere Lighed end Forskel mellem Englands Kirkes Katekisme og Tridentinerkonciliets«. Det er kun, hvad Pavens Autoritet angaar, at man konstaterer en Afvigelse eller i det mindste en Lakune; og flere Theologer af den nye Skole bestræbe sig endda for at bringe Antagelsen af et begrænset Primat i Samklang med deres Kirkes Beken-delsesskrifter.

»Det er ikke blot det katolske Dogme, det er ogsaa de katolske Andagtsøvelser, som Anglikanerne søge at til-egne sig. De have skimtet et Ideal, som er nyt for de fleste af dem — et Ideal af bevæget Fromhed, af mystisk Nidkærhed, af Askese — og for at naa dette, føle de Trang til at give sig i Skole hos den romerske Kirke. Af den have de lært Dyrkelsen af Eucharistien, som de næsten helt havde glemt; de tilbede nu atter de indviede Elementer, hvori de tro, at Gud virkelig er nærværende. Sakramentsbroderska-ber ere opstaaede, hvis Medlemmer søge at udsone de for-gangne Forsømler. Andre fromme Samfund danne sig

og tage Navn efter det hellige Kors og den hellige Rosenkrans. I visse Sogne udmærkes Mariamaaneden og Jesu Hjertes Maaned ved særlige Andagtsøvelser. Man værner sig til Ideen om Kødets Spægelse, og nogle begynde at overholde Faste- og Abstinensbudene. Som oftest er det i katholske Forfatteres Bøger, at de saaledes bevægede Sjæle søge Næring og Vejledning for deres Fromhed; Værker af St. Franciscus af Sales, af Fénelon, af Jesuiten *P. Lallemand*, af *P. Grou* og mange andre af samme Slags oversættes og ere meget yndede. En meget udbredt Bønebog, som indeholder Messebønner for de Troende, angiver til Brug i Kommunionstøjeblikket St. Ignatius af Loyolas berømte Bøn *Anima Christi*. Middelalderens Helgener staa højt i Gunst, særlig St. Franciscus af Assisi. Valfarter finde Sted paa samme Maade som vore og altid til Ære for Minderne fra Landets katholske Fortid; saaledes 1897 til Øen Jona for at ære St. Columban og til Ebbs' Fleet til Ære for St. Augustin . . .

»De Gejstlige af denne Skole betegne gjerne sig selv med det for ikke længe siden ganske opgivne Ord *Præster* og akceptere alt, hvad dette Navn rummer af overnaturlige Pligter og Forrettigheder. Flere af dem gaa i katholsk Præstedragt for derved bedre at skille sig ud fra Verden; nogle udøve og anbefale Coelibatet. Da det præstelige Liv, opfattet paa denne Maade, fordrer en kraftigere Forberedelse, har man i flere Dioceses oprettet theologiske Skoler, mere eller mindre analoge med vore Seminarier; og for sidenhen at bevare dette Liv, virker man for at bevæge Gejstligheden til jævnlige *Retraiter*. Et endnu mere betydningsfuldt Fænomen er Genoprettelsen af *Klostrene*, hvis Nedbrydelse var et af Reformationens vigtigste Værker. Anglikanismen har nu sine Munke og Nonner, de første ganske vist kun i ringe Tal. Regel og Dragt ere kopierede efter de katholske Mønstre. I visse af disse Ordener aflægger man Løfter og øver legemlig Poenitense . . . Et af disse Klostre i London er særlig bestemt for Damer, som ønske at gøre en *Retraite* paa nogle Dage; da jeg spurgte Priorinden, hvilken

Bog man anvendte til de aandelige Øvelser, svarede hun:
»St. Ignatius' *Exercitier*«.

»Er dette ikke en absolut ny Anglikanisme? saa langt borte fra den Anglikanisme, man kendte ved Aarhundredets Begyndelse, at man maa spørge sig selv, om den ikke er nærmere ved Katholicismen. Man forstaaer, at Kardinal Vaughan nylig i Anledning af St. Augustins trettende Hundreaarsfest i Ramsgate har sagt: »De Mennesker, som fordem angreb den katholske Lære, ere blevne dens Støtter og Bekendere; de, der omstyrkede Altret og plyndrede Kirken, have genoprejst Altret og smykket Kirken paa ny; de, der mistænkeliggjorde Øreskriftemaalet, høre nu selv Skriftemaal; de, der bespottede Messen, prøve nu selv at læse Messe; de, der nægtede Roms præstelige Magt, paastaa nu, at de selv besidde og udøve samme Magt; Billedstormerne have atter bragt Guds Moders og de Helliges Statuer i Kirkenicherne . . . Den Omskiftelse, den Omvendelse, som er kommen over England i dette Aarhundrede, er uden Sidestykke i Christenheden. *Non fecit taliter omni nationi.*«

Saa vidt den velunderrettede franske Forfatter. En paa Selvsyn bygget Skildring af Anglokatholicismen er ogsaa fremkommen paa Dansk i den lutherske Gejstlige H. V. Kochs Artikel: »Højkirken i England og den sociale Bevægelse.«*) Den unge lutherske Præst skildrede her med Begejstring de anglikanske Klostersamfund, deres asketiske Liv efter St. Benedikts Regel og deres opofrende sociale Virksomhed.

Bevægelsen er nu voxet saa stor, at den ogsaa sætter Digtekunsten i Arbejde og beskæftiger Forfatternes Fantasi. En af Englands mest ansete moderne Romanforfattere, Hall Caine, har i sin sidste Bog *The Christia*», valgt en ung anglokatholsk Præst til sin Helt. Caine er aabenbart religiøs indifferent, og han anser nærmest sin Heros for en vildfarende Sværmer. Mod sin Vilje kommer han dog til at af-

*) Se *Dansk Tidsskrift*, 1898, April og Maj.

lægge ikke faa Vidnesbyrd til Fordel for den sande, katolske Christendom, og »Katholiken«s Læsere vil sikkert med Glæde læse efterfølgende, efter »Vort Land«s Oversættelse af Bogen citerede, Skildring af *et anglikansk Kloster*. Til Textens bedre Forstaaelse maa bemærkes, at den unge Præst — John Storm hedder han — længe har næret en aldrig erklæret Kærlighed til en smuk og letsindig Sygeplejerske, hvis Navn er Glory. Hæmmet i sin Præstegærning af konservative Foresatte og angst for den Magt, hans Lidenskab truer med at tiltage sig over ham, flygter John Storm til det af Hall Caine nedenfor skildrede Kloster.

»Det hellige Gethsemanes Samfund, populært kaldet Bishopsgates Brødre, var en af de mange Institutioner inden for den engelske Kirke.

Grundlæggeren af dette Broderskab havde været en Mand med en Jærnvillie. Han havde haft meget at kæmpe imod, var bleven forfulgt af sin egen Familie. ja hans Brødre havde endogsaa gjort Forsøg paa at faa ham indespærret som sindssyg.

Hans første Discipel var Charles Frederick Lamplugh. Da Broderskabet var blevet mægtigt, blev Lamplugh sendt til Amerika. hvor han grundlagde et Kloster og udøvede en stor Myndighed. Da han stod paa Højden af sin Magt, blev han kaldt hjem, han adlød straks, forlod sin Berømmelse i Amerika og vendte tilbage til sin Celle i London, og Verden hørte aldrig mere tale om ham. Da Broderskabets Stifter døde, blev han af Brødrene valgt til at beklæde Pladsen som Prior.

Fader Lamplugh var nu en Mand paa omtrent halvfjerds. Han var blid og af en elskelig Karakter; han modtog John Storm, da denne ankom til Bishopsgate, paa den hjærteligste Maade.

»Velkommen! Velkommen!« sagde han. »Jeg vidste, De vilde komme til os, jeg har ventet paa Dem. Første Gang, jeg saae Dem, sagde jeg til mig selv: »Her er en Mand, som bærer en stor Byrde; Verden kan ikke tilfredsstille hans Hjertes Hunger, en af Dagene vil han give fortabt.«

Da John Storm engang før havde været som Gæst i Klosteret, kunde han nu straks træde ind i Broderskabet.

Det var bestemt, at han først skulde være to til tre Maaneder paa Prøve i Klosteret. Derpaa skulde han være et Aar Novice og saa skulde han, dersom han følte sig kaldet, aflægge de tre Løfter, som Broderskabet fordrede, Løfterne om *Fattigdom, Kyskhed og Lydighed*.

Man kunde ikke tænke sig noget tarveligere end Huset, hvori Brødrene levede. Trappen var uden Tæppe, Panelet var uden Prydelser, der hang kun et Billede af Christus med Tornekrone, i en lys Træramme. I de hvidkalkede Gange hang der Tavler med Inskriptionen: *Tavshed*.

I dette tarvelige Hjem levede Brødrene i fuldstændigt Fællesskab. De vare omtrent fyrreogtyve, bestaaende af ti Lægbrødre, ti Novicer og tyve virkelige Brødre. Lægbrødrene stod direkte under Prioren; de fik kun sjældent Lov til at færdes paa Gaderne, de skulde holde Huset i Orden, bage og lave Mad, samt rette Maaltiderne an. De gejstlige Brødre derimod havde mange forskellige Pligter at varetage, de bleve ogsaa sendte ud at prædike i Kirkerne i London og paa Landet, og undertiden sendtes de til Udlandet.

Lægbrødrene havde deres eget Forsamlingsværelse, saa John Storm samledes med sine Husfæller straks den første Aften, han kom. Det var deres Rekreationstid, som tilbragtes med Samtale og Læsning.

Brødrene samlede sig omkring ham og udsurgte ham med en Nysgærrighed der var ganske upersonlig. Alle disse Mænd, som levede udelukkede fra Verden, betragtede det som en stor Begivenhed, naar en ny Broder kom til deres Kloster. Ganske vist maatte han ikke tale om alt det, der passerede ude i Verden, det forbød Klosterets Regler, men det var, som svævede det alt sammen i Luften omkring ham.

Og han, den ny Broder, forsøgte ogsaa at gætte, hvad for en Slags Mænd hans Husfæller var. Der var Mænd af alle Aldere, næsten enhver Sekt indenfor Kirken havde sin Repræsentant her. Her saa man Asketens blege Ansigt, der den Helliges skyldfri Øje. Nogle vare dristige og hurtige, andre frygtsomme og langsomme. Alle bare de den lange mørke Præstekjole, og mange havde Rebet med de tre Knuder om Livet. De talte kun lidt om Verden, men det var tydeligt at de ikke helt kunde banlyse den af deres Tanker. De talte livligt sammen, og Prioren fortalte Historier fra den Gang han rejste omkring og prædikede; de fremkaldte en Døl Latter. Brødrene læste ikke andre Blade end et høj-

kirkeligt Organ, de spillede ingen Slags Spil, og de røg ikke.

Klokken ringede til Aften, og de gik alle ned i Refectoriet. Et hvidskuret Bord gik langs Væggens tre Sider, Stolene vare uden Rygge. I Midten var Priorens Stol anbragt.

Aftensbordet bestod af Urtesuppe, Malt og sort Brød. Under Aftensbordet læste en af Brødrene først noget af den hellige Skrift, derpaa nogle Sider af en bestemt Bog, som Brødrene hørte paa denne Maade. Maaltidet var næppe endt, førend Klokken igen lød. Det var Tiden for Dagens sidste Gudstjeneste, Brødrene gik i Procession ud af Huset, over Kirkepladsen og ind i den lille Kirke.

Kirken var kun svagt oplyst, men Brødrene benyttede ogsaa kun Alteret. De sad rundt om Koret paa tre Rækker Stole, først Lægbrødrene, derpaa Novicerne, bagerst Brødrene. Gudstjenesten varede kun kort og endte med Bønnen om en rolig Nat og en lykkelig Død.*)

Klokken lød paany, og Brødrene gik tilbage til Huset paa samme Maade, som de vare komne.

John Storm gik sammen med Prioren; ude i Gaarden hørte han en Lyd, der fik ham til at standse.

»Det er kun Løvet,« sagde Prioren.

John Storm havde troet at høre Glorys Stemme. Men ogsaa under Gudstjenesten havde han hørt hendes Stemme, saa han antog, det var en Drøm. En halv Time senere vare alle Lys slukkede, hele Huset var gaaet til Ro.

Johns Celle laa oppe under Taget; det var et lille Rum, med bart Gulv. Et Bord, en Stol, en Bedepult, et Krucifiks, en smal Seng, det var hele Bohavet. Sengen var forsynet med en Hovedpude af Straa, og et mørkerødt Tæppe med et stort hvidt Kors.

»Her ender mit Livs Rejse,« tænkte John Storm. »Dette skal være min Hvileplads for hele Livet.«

Kirkens mægtige Haand hvilede over ham; han følte en dyb Fred. Han var som et Skib, der længe har været omtumlet af Bølgerne, og nu tilsidst var løbet i Havn

Udenfor var Verden, den fantastiske, evig skiftende Verden. Herinde var bestemte Regler, faste og sikre Vaner. Ude var Pengenes endeløse Ebbe og Flod, inde var der tilfreds Fattigdom, ingen forstyrrende Ængstelser. Ude var

*) Jfr. Bønnen i Komplet: *Noctem quietam et finem perfectum concedat nobis Dominus omnipotens.* (»Kath.« Red.)

der Kamp og Strid og Vindingens Feber, inde var der Fred og Lykke. Guds store Mysterium, som han aabenbarer for den ensomme Sjæl.

Han lod hele sit Liv passere forbi sit indre Øje. »Godt, at det altsammen nu er forbi! Aldrig vil jeg forlade dette Sted. Farvel, I Venner, I som tilgive mig! Farvel ogsaa I som ikke tilgive, Farvel allesammen!«

»Farvel ogsaa du store forfængelige, grusomme, hykleriske Verden! Farvel, din Luksus og din Berømmelse! Farvel Liv, Frihed og — Kærlighed!«

Vinden ruskede i Træets Løv, John Storm hørte igen den Stemme, han havde hørt, da han før passerede Kirkepladsen. Hans Øje var lukket, men Glorys Ansigt, med de buede og skælvende Læber, det smilende og fugtige Øje, stod og skinnede i Mørket.

»*Ave Maria,*« mumlede han om og om igen, indtil han tilsidst faldt i Søvn.

Næste Morgen, førend det endnu var blevet lyst, blev han vækket ved en Banken paa Døren, og en Stemme sagde: »*Benedicamus Domino!*«

Det var Prioren, som havde gjort sig det til Regel, hver Morgen at kalde paa alle Husets Beboere. Det var i Følge det gamle Princip: »Hvo som vil være Herre, lad ham først være Tjener.«

»*Deo Gratias,*« sagde John Storm.

Nu lød Klokkeren, som kaldte Brødrene sammen til Guds-tjeneste, John Storm forlod sin Celle og begyndte sit Liv som Broder Storm.«

Katholske Læsere ville af denne Skildring se, i hvor høj Grad det anglikanske Kloster er en Efterligning af de katholske. Endogsaa de latinske Hilsener ere genoptagne. Den franske Skribent har i ingen Henseende overdrevet Ligheden.

Katholisering er ganske vist endnu ikke Catholicisme. Men Fænomener som hine anglikanske Klostre ere alligevel glædelige Tidens Tegn og Vidnesbyrd om Sandheden af Protestantens Francis de Pressensés Ord:

»Der er i vor Tid ved Siden af Nydelsessygen og Diletantismen en Trang til Forsagelse, Askese, Disciplin, Lydighed, helligt og afsondret Liv, regelbunden og klostergiven Virksomhed og Betragtning.«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 3

Søndagen den 15. Januar

1899

Tankeforbindelser

Af Ernest Hello.

Der gives udtrykkelige Løgne, som ere gængse overalt, og som alle kende; men der er ogsaa underforstaaede, ubevidste Løgne, som snige sig ind i Verden gennem Samtaler, gennem alle de dagligdags Forhold, der udgøre det, man kalder »Livet« men som i Virkeligheden er Døden.

Et Menneske ledes sjælden af de gode eller daarlige Ræsonnementer, han kan gøre; disse Ræsonnementer blive ofte kun staaende som døde Formler i ham. Den Magt, han styres af, er de ubevidste *Tankeforbindelser*, i Kraft af hvilke én Tanke uvilkaarligt hidfører en anden.

Tankeforbindelserne beherske ikke Fornuften, men Indbildningskraften — hin frygtelige Magt, som færdes i Livets Land eller i Dødens Rige.

Fremkald i din Erindring de Personer og de Forhold, du har kendt, og du vil kun altfor ofte se, at den Form, hvori de fremstille sig for dig, ikke er dannet af Fornuften, men af Fantasien. Raadspørg dine Minder. De ville sige dig, at Retfærdighed raader ikke for dem; et Menneske kan have gjort meget ondt og dog efterlade dig et smukt Minde; et andet Menneske har kun gjort dig godt, og du har glemt ham.

Fantasien er Sædet for denne Uorden.

Du er vant til at tro, at Forbrydelser kunne være Tegn paa Storhed, at der gives sublime Løgne, og at det er ked-sommeligt og uden Interesse at gøre det Gode.

Man lærer dig ikke ligefrem sligt, men det suger sig hemmeligt ind i dig. Man beviser det ikke for dig, men man fremstiller det for dig i Romaner og Skuespil, og Fantasien antager det.

Den Magt, Fantasien har over os, er langt større end man kan sige og tænke. Et Menneske rives hen af en rædselsfuld, tilsyneladende dyb og rodfæstet Lidenskab, som modstaar alle hans Kæres Bønner, Taarer og Trusler. Pludselig udrives han af sin Rus ved den ubetydeligste Ting, et Ord, en Tankeforbindelse, en Erindring, et Indtryk af det Latterlige. Det kommer af, at vor Indbildningskraft, som de alvorlige Kampe kun opflammede, pludselig er gaet ud for et let Pust, der kom og forsvandt.

Hvis man professormæssigt docerer for en ung Mand, at Forbrydelsen er skøn, tror den unge Mand det ikke. Men lader du ham læse mange Romaner, fulde af geniale Forbrydere og dumme ærlige Folk, vil den unge Mand vænnes til at tænke, at man maa have gjort meget ondt i sit Liv for at blive noget stort.

*

Det menneskelige Sprog, der gør sig til alles Medskyldige, har Udtryk, som vidne frygteligt mod Mennesket. Naar en ung Mand har gjort mange Dumheder, spildt megen Tid, gjort Gæld — naar han er middelmaadig, unyttig og blaseret — saa siger man: *han har levct meget.*

Man burde sige: han er *saare død.* Thi det, han har gjort, det er Intet; han har intet gjort. Han har ladet sin Intethed gro; Intet har frembragt Intet; Leden er kommen, det er det Hele.

Intethed er den Plantes Rod, hvis Blomst hedder Lede, og hvis Frugt er Fortvivelse.

Fortvivelse er kun Lede, der er bleven moden; derfor ende de, som have *levct meget*, ofte med at tage Livet af sig; og Selvmorderne finde Efterlignere. Selvmordet bliver en Vane, en Smitsot. Dette er aldeles ikke mærkeligt; det er Intetheden, som gaar sin Gang.

Hvoraft er da dette Ord opstaaet: Han har *levet meget?*

Det er født af en falsk Tankeforbindelse. Det er født, af en skjult Løgn. Det er født, ikke i Fornuften, men i Indbildningskraften, der har faaet den Vane at forbinde Tanken om Livet med Tanken om Uorden.

Fantasien er bleven uvant med at forbinde Tanken om det Skønne med Tanken om det Gode.

Kunde jeg dog fæstne Opmærksomheden ved denne Kendsgærning! Den er væsenlig, uhyre, næsten altomfattende, i Øjne springende og dog skjult. Indbildningskraften er bleven uvant med at sammenknytte Tanken om det Skønne med Tanken om det Gode.

Og naar denne Vane er gaaget tabt, sker der det, vi se Naar denne Vane er gaaget tabt, tro Menneskene. at Skønheden og Renheden ikke findes i samme Egne, og at man maa vælge mellem dem. Det bedragne Menneske lader sig lokke derhen, hvor han tror Skønheden til Stede, og i Afgrundens Dyb finder han den Lede, som ventede ham.

*

Til Indbildningskraftens indre Verden svarer Kunstens ydre. Kunsten er en af de Magter, der have fordærvet Indbildningskraften, fordi Kunsten har sagt, at det Onde er skønt.

Kunsten bør være en af de Magter, som skulle helbrede Indbildningskraften; den bør sige, at det Onde er hæsligt.

Kunsten har fuldstændig tabt Hovedet. Efter at have søgt sine typiske Skikkelser i Skyggernes Rige, efter at have glemmt, at Solen er dens Fædreland, efter at have forherliget det Onde, efter med sin vanærede Røst at have berømmet Selvmordet og Ægteskabsbruddet, efter at have forsøgt at skille det Sande fra det Skønne, har den nu vendt sig mod det Skønne. Efter at have angrebet det Sande, som er dens

Rod, har den angrebet det Skønne. Den har først saaret sig i Hjertet og har derpaa villet skyde sig en Kugle for Panden. Efter at have overtalet Menneskene til at tro, at det Skønne bestod i Uorden — det vil sige i det Usande — har den i sin Vanvidslogik forkyndt: Det Skønne er det Hæslige!

Man bør studere denne Vanvidslogik. Man maa forfølge den, Skridt for Skridt. Hvis Mennesket altid i sin Aand havde sammenkædet det Gode og det Skønne, vilde det Gode være vedbleven at være det Gode, og det Skønne det Skønne. Mennesket vilde have følt, at det, ved at blive tro mod det Gode, ogsaa bevarede sin Troskab mod Skønheden. Men efter at Menneskene have sagt, og Menneskenes Forfattere havde faaet Lov til at sige, at det Skønnes Typer vare at finde, dér hvor det Gode ikke mere var, i de dristige Forbrydelser, de opsigtsvækkende Skandaler; efterat Mennesket havde indbildt sig, at Uorden og Geni var et og det samme, og at det Skønne og det Gode stred mod hinanden, har Mennesket tilsidst indbildt sig, at Ideen om det Skønne var selvmodsigende, og man har endelig erklæret: Det Skønne er det Hæslige! De, som have mistet Begrebet om Enheden, yde den herved en kraftfuld Hyldest. De vise nemlig, at Ideen om det Skønne, naar den ikke mere er forbunden med Ideen om Ordenen, om det Sande og Gode, fornægter sig selv og ikke mere erkender sig selv. De have bevist os, at naar Mennesket vil lægge Haand paa Skønheden, løsrive den fra Ordenen og sammenkoble den med Uordenen, flyer Skønheden, som han vilde gribe, med evig Flugt, og Hæslighedens iskolde Spøgelse bliver tilbage i den bedragnes Favntag.

Det Onde og det Hæslige ere saa nødvendigt forbundne, at de overalt søge hinanden; de søge at forene sig, og Mennesket, som har begyndt med at tro, at det Skønne er det Onde, ender med at sige: Det Skønne er det Hæslige! Tingenes Magt gør Vold paa hans Tale og nøder ham til at forkynde en Enstyldighed, han ikke anede.

I nogen Tid frembringer den falske Tankeforbindelse Modsigelser, der ikke vove at vise sig aabenlyst. Men Vildfarelsen modnes og i et givet Øjeblik bryder det rette Ord sig Vej, og Vanviddet røber sig, idet det kalder sig selv ved Navn.

*

Har man ikke sagt os og søgt at faa os til at tro, at Sindsligevægt var som Døden, og at Forvirring var Tegn paa Liv. Det var Svagheden, der talte saaledes, da den vilde indbilde os, at den levede. Da den ikke kunde helbrede sin Feber, fandt den paa at tilbede den; den viste Verden sin Sygdom og sagde: »Dette er Livet«. Og Verden lyttede, og de, der ikke havde Feberen, gav sig Mine af at have den, idet de derved mente at efterabe Virkelysten. De havde glemt, hvor grufulde Febergysene ere.

Den græske Kunst kendte ikke denne Galskab. Dens Skønhed bestaar ganske i Hvile. Men dens Hvile er ikke den endelige, afgørende Hvile, det er ikke det Væsens Hvile, der har kendt Vreden og har forsvoret den; det er den Hvile, det Menneske nyder, som endnu ikke er kommen til Vreden.

Kunstens Opgave er at forberede den Harmoni, som endnu ikke er skabt, idet den viser os Harmoniens Billede i et Spejl. Den sammenføjer forud de Magter, som endnu kæmpe ude i Livet og søge at sammenføje sig. Medens Livet forvildet og forpustet jager efter Skønheden, men ikke naer den, udskiller Kunsten, for at støtte og vejlede Livet, det Skønhedselement, som det indeholder og viser det saaledes dets Fremtid og dets Ideal. Det indlyser heraf, at Kunstens væsenlige Karakter er Hvilen, Klarheden, det vundne Slag, den erobrede Fæstning, Freden, som forudføles og forkyndes under selve Krigen.

Derfor vedbliver de bedragerske Røster uafsladeligt at gentage, at Kunstneren er og bør være et Legetøj for alle Lidenskaber, alle Vildfarelser, alle Voldsomheder. For at finde Ro maa Kunsten genfinde det Ophøjede og det Dybe.

Skummet er altid i Bevægelse, altid ophidset, vildt, rasende; men Skummet er ikke Verdenshavet. Havet er dybt; det er Hemmeligheden ved dets Majestæt. Naar Blikket uden Træthed formaar at dvæle længe ved Havet, saa er det, fordi man under Bølgerne, der ses, aner dem, som ikke ses. Man gætter, at Havet har en Dybde, som er dets Storhed værdig. Derfor hviler Blikket. Havets Overflade alene vilde forvirre det. Alle Flader forvirre; det er Dybet alene, som besidder, rummer og giver Hvile.

Hellige forvildede Magt, Barn af det store Hus, som har søgt dit Liv langt borte fra Familiens Fader og ikke har funden det, du, som ogsaa har delt Svinenes Føde, du, om hvem Middeltaaligheden vover at tale lethen, og som dog bærer Navnet *Kunsten* --- troløse, naar omvender du dig?

Kom i Hu, at Luther har lukket Døren for dig, og at Familiens Fader har givet dig Ly ved Altrenes Fod. Gud modtager dig i sine Templer; du har Lov til at bede.

Protestantismen har overladt Menneskets Indbildningskraft til sig selv. Den har ikke tilladt Frelseren at bemærke sig den. Den har glemt, at Skaberens frembragt Solnedgangene og har paalagt de stjernefunklende Nætter at forkynde Hans Lov.

Løgnens Aarhundrede, det attende Aarhundrede — for at kalde det ved dets rette Navn — har udøvet en Magt over Verden, som er vanskelig at forklare. De Værker, det har givet os at læse, ere Vidundere af Pjankethed. Overfor dette kolde Vaarvid, der endte saa blodigt, overfor disse fade og kedelige Galskaber spørger man sig selv, hvorledes alle disse Ting have kunnet blive saa smitsomme.

De ere blevne smitsomme, fordi de have vakt visse Tankeforbindelser. Det attende Aarhundrede har overbevist Menneskene ikke ved at give Grunde, men ved underfundigt at forbinde de Tanker, at Videnskaben og Troen stred mod hinanden, og at Uvidenheden var nødvendig for at bevare

Troen. Denne negative Ide har bemægtiget sig Indbildningskraften og har forgiftet den. Slaget var dermed vundet, og det attende Aarhundrede har triumferende forkyndt, at Gud ikke er Alskabningens Fader; at Hans Raad ere gode, men kedelige og kolde; at, naar der er nogen Drift i En, bør man foretrække det Onde. Med et Ord — Mennesket, eller i det mindste Menneskets Fantasi, er tilsidst kommen til at mene, at Satan er *selve Handlingen*, at han er *Actus purus*.

Jeg har sagt det engang, men jeg gentager det og vil atter og atter gentage det.

Naar jeg siger, det attende Aarhundrede har forbundet Tanker paa fejlagtig Maade, gør jeg det vistnok formegen Ære. Sandheden er, at det slet ikke har forbundet dem. Det havde endog tabt Begrebet om, at der existerede en Enhed. Det har gjort det tomt i den intellektuelle Verden, skabt et Vakuum. Det har fundet, at Aandedrættet var et Slaveri, en Fordom; det har anbragt Luftpumpen over Tilværelsen; det har *befriet* Fuglene for Luften, d. v. s. kvalt dem. Men det Tomme kan ikke vare. Tilsidst befolke Ørkenerne sig selv, og de befolke sig med Uhyrer. Da det attende Aarhundrede døde, kvalt i Tomhed, i Blod, i Skarn, syntes det, som om Luften i Tankernes Verden, saa besudlet, som den var, trængte til at hvile for atter at blive til at indaande.

I nogen Tid have de Ideer, det attende Aarhundrede havde adskilt, ikke kunnet forenes. Det nittende Aarhundrede har paa maa og faa ført dem mod hinanden uden at erkende dem, de Stemmer, som havde hylet under Orgiet, havde udtalt Navnene *Videnskab* og *Religion* uden at vide, hvad disse Navne vilde sige, og de havde udtalt dem som to fjendtlige Navne. Det nittende Aarhundrede trængte til at aande nogen Tid i den frie Luft for at glemme disse forvirrede Skrig.

Det attende Aarhundrede har ved sin Død testamenteret os den Vane, at forbinde Forestillingen om en Drømmer

med Forestillingen om en Mand, der tror paa det Usynlige og stoler derpaa.

Det har ikke bemærket, at Tanken om en Drømmer burde forenes med Tanken om Illusion, og i en Illusion lever det Menneske, som nægter det Usynlige.

Tage fejl, blive narret, det gør den, der ikke tror paa andet end det, han ser. Illusionen bestaar i at tage Fantomer for Virkeligheder og Virkeligheder for Fantomer.

Drømmer er den, som aldrig vaagner op, som aldrig vender sig mod det uskabte Lys, som altid og udelukkende boer i Skyggernes Land. Og dog har det bedragne og bedragerske Menneskesprog de sidste hundrede Aar kaldt den for en Drømmer, som er vaagen, som ser, og som ved.

Hvis det nittende Aarhundrede vaagner, hvis de Tanker, som naturligt hænge sammen, forsones i dets Aand og dets Sprog, er det da ikke muligt at haabe, at Mennesket i sin Søgen efter Enheden ogsaa kunde nærme sig mere til sig selv, og at Livet sammen med Videnskaben kunde gøre nogle Skridt nærmere til Freden?

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkomme hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 4

Søndagen den 22. Januar

1899

Ærbødighed for Autoriteten.

Bønnens Apostolats Intention for Januar.*)

Nu da det nittende Aarhundrede gaar paa Hæld, er det naturligt, at vi undersøge, hvad det har bragt os, og hvilken Høst af Godt og Ondt der skal overleveres det næste, det tyvende Aarhundrede. Side om Side har Godt og Ondt voxet, ligesom Klinten og Hveden. Og det er ikke let at se, hvilken af disse to vore moderne Filosofer tænke paa, naar de kalde vor Tid for *Fremskridtets* Tidsalder.

Kirkens Mening er derimod klar og er altid en og den samme. Dens Filosofi med Hensyn til, hvad der er Godt og Ondt, hvad der er Klinte og Hvede, er ikke til at tage fejl af. Kirken ser hele Ageren, ikke i Lys af igaar eller imorgen, af dette Aarhundrede eller forrige eller næste, men i den Evigheds uomskiftelige Lys, hvortil den skrider frem. Og naar den lægger sin ufejlbare Finger paa den moderne Oprørsaad som Roden til alle moderne Onder, saa erklærer den det samme som Kirken i det første Aarhundrede erklærede, og som Kirken i det sidste af alle Aarhundreder vil erklære under sin endelige Kamp med Antichrists Aad og med Antichrist selv.

Det sømmer sig derfor, at vi i denne som i alle Ting have ét Sind med Kirken. Som Kirkens Børn maa vi have Familieløvelse og staa sammen mod den revolutionære Aad, der lærer Menneskene at oprykke Regeringer, at undergrave Fædres og Mødres Herredømme og at angribe endog Guds Autoritet, saaledes som den aabenbarer sig i den Enkeltes Samvittighed eller i Hans Kirkes guddømmelige Myndighed.

*) Efter *The Messenger of the S. Heart.*

Denne Filosofi er lige saa falsk som den Videnskab, der forbinder sig med Atheismen og Irreligiøsiteten. Og den almindelige Undergang, henimod hvilken en saadan Videnskab og en saadan Filosofi naturligt *skride frem*, bliver hver Dag tydeligere og nærmer sig mere hver Dag gennem den Spot over al Autoritet, borgerlig, religiøs og huslig, som moderne Literatur svælger i, og som uvidende og svage Sjæle sluge som den højeste Oplysning.

Men er da Evangeliets Filosofi en Fjende af Fremskridt og Frihed? Nej. Evangeliets Filosofi, Evangeliets Sandhed formaar alene at gøre Mennesker virkelig frie; ikke med Ulydighedens og den individuelle Autoritetsløsheds falske Frihed, men med Guds Børns Frihed.

Evangeliet prædiker imidlertid Underkastelse — hvor bliver da Friheden af? Den evangeliske Underkastelse og den sande Frihed bringes i Samklang ved Guds Nærværelse i al lovlig Autoritet. Er det nemlig Menneskene som Mennesker, den Christne adlyder? Nej, men Guds Myndighed, som er overdraget Mennesker. Dette er intet Slaveri. Slaveri er tvungen Lydighed mod Mennesket som Menneske betragtet. Naar menneskelig Autoritet ganske skiller sig ud fra Gud, skylde vi den hverken Ærbødighed eller Lydighed. Naar denne Autoritet byder, hvad der er stik imod Guds Vilje, ere vi ikke blot frie, men vi ere endog forpligtede til at modstaa indtil Døden! Sande Christne kunne ikke være Slaver; men de ere hverandre underdanige, og de adlyde for Guds Skyld endogsaa lovlige Myndigheder, der ikke ere christne.

Læg Mærke til, at denne christne Underkastelse i sig selv er en Art Frihed. Thi hvis noget Menneske paa Jorden kan kaldes fri fra Underkastelse under andre Mennesker, er det sikkert ikke dem, der have afkastet Christi Aag, men dem, som ved fri Lydighed ere blevne Christi Medarvinger, og hos hvem alle naturlige Uligheder udslettes af Udvælgelsen til Guds Børn. Og dog siger St. Peter netop til dem: *værer underdanige*.

De, som ikke ville modtage Christi Arvelod; som forkaste det Overnaturlige og derfor ikke have noget andet end deres egen naadeløse faldne Menneskenatur at bygge deres Uafhængighed paa, kunne ikke undfly de frygtelige Forskeligheder mellem Mand og Mand og Stand og Stand. De maa alligevel være underdanige — ikke i Kraft af Kærlighed, men af Nødvendighed. Derfor er det ikke til dem men til Guds Børn, til Christi Medarvinger, til Rigets Børn, hvem Naade og Sandhed have gjort frie, at St. Peter siger: *Værer derfor enhver menneskelig Skabning underdanig for Guds Skyld.*)*

St. Peter siger: *enhver* menneskelig Skabning. Han undtager ikke den Autoritet, der ikke er christen, der er hedensk eller atheistisk, med mindre den byder, hvad der strider mod Guds Lov. Hvor meget mere er denne Forskrift da bindende, naar Autoriteten er christelig, er religiøs og direkte repræsenterer Gud? Han kalder al lovlige Myndighed en menneskelig Skabning. Thi Skabning er en Frembringelse ud af intet, og der er intet i Mennesket som Menneske, hvoraf Myndighed kan opstaa; derfor er den Guds Skabning. Vore Herskere, vore Hyrder, vore Forældre, vore lovlige Foresatte ere Skabninger af Kongernes Konge, og vor Underdanighed mod dem er ikke for deres Skyld, men for Guds Skyld.

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne Dags Bønner, Arbejde og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Jeg ofrer dem i Særdeleshed for, at den christne Ærbødighed for lovlige Autoritet allevegne maa genoprettes og trives. Amen.

Fader Heckers Vildfarelser.

En Bog, der for Tiden gør megen Opsigt i Verden, og som »Katholiken« allerede én Gang (20. Novbr. ifjor) har haft Lejlighed til at omtale (maaske for anbefalende eller ikke med tilbørligt Forbehold), nemlig den amerikanske Paulist Fader *Heckers* Liv, skrevet af Fader Elliott, læses S. 407 følgende besynderlige Udtalelse:

»Det er ligesaa vanskeligt at bringe den keltiske og latinske Aand til at fatte og vurdere Kirkens indre Kendetegn og dens indre guddommelige Liv som at føre den teutoniske« (∩: angelsachsiske og germanske) »Aand til Forstaaelse og Vurdering af Kirkens ydre guddommelige Indretning.«

Generalisationer som denne maa altid være unøjagtige; denne er imidlertid ogsaa uretfærdig og maa oprøre Enhver, der i mindste Maade er sig bevidst, hvad Kirken skylder de romanske Folkeslag. Heckers Mening — som ikke er nogen tilfældig Aandrighed, men en Grundsten for hele hans System — er jo den, at dele Kirken i Skal og Kærne og lade den latinske Race beholde Skallerne (Hierarki, Kultus, Dogme), medens den indre Tilegnelse, Fromheden og Mysticismen, forbeholdes den Race, hvortil Hecker selv hørte — den germanske.

Dette stemmer særdeles vel med hele Heckers og de øvrige »Amerikanisters« Forherligelse af Angelsachserne paa de romanske Folks Bekostning. *John Bull* og *Uncle Sam*, hvis Geni man hidtil mest har beundret paa det merkantile, industrielle og praktiske Omraade, blive af Hecker og hans Disciple forherligede som de fremtidige Bærere af en ny, aandeligere og inderligere Katholicisme. Og — vel at mærke — dette skal ikke ske ved en Omvendelse, nej, det naturlige Menneske, og i Særdeleshed Amerikaneren, behøver blot at følge sin Sjæls Tilbøjeligheder for af sig selv at blive den fortræffeligste Katholik. Hecker siger ordret (anf. Værk S. 316):

»Den katholske Religion er vidunderlig godt organise-

ret til at opdrage, støtte og udvikle den menneskelige Naturs Tilbøjeligheder og Ejendommeligheder. Man sige ikke, at de Særegenheder, som forekomme hyppigst blandt Mennesker, mere bør undertrykkes end opmuntres. Det vilde være at foragte den menneskelige Natur og at ringeagte Guds Værk. Ere hine Særegenheder ikke medfødte? Ere de altsaa ikke indplantede i os af Gud? Er det da ikke dem, som bør udgøre vor sande Personlighed?»

Med et saadant Ræsonnement kan man unægtelig undskylde alt. Ogsaa Arvesynden er jo medfødt og saaledes egenlig uskyldig. Hecker synes imidlertid aldeles ikke at indrømme den Kendsgerning, som hedder *Syndefaldet*, nogen Plads i sit System. Paa næste Side hedder det saaledes om Catholicismen, at den »læmper sig efter alle den menneskelige Naturs Instinkter og beviser sin guddommelige Oprindelse ved en fuldstændig Overensstemmelse med Skaberens Værk.« Noget længere fremme erklærer Hecker, at »det ofte er umuligt at skælne den naturlige Godhed fra den overnaturlige Hellighed«, og han gaar endelig saa vidt at erklære, at »den Forening mellem Gud og Mennesket, som skyldes Guds Skaber-Akt . . . aldrig har været afbrudt. Skaberen og Forløseren ere én.« Med andre Ord — Synden, der afbryder Forbindelsen mellem Gud og Mennesket, har egenlig ingen Plads i dette System, hvor det endog synes, at en særlig Forløser er overflødig.

I Overensstemmelse med denne Tro paa det naturlige Menneskes, specielt Amerikanerens, Fortræffelighed staar Heckers aandelige Grundsætninger. Han advarede mod at tale formeget om Synd; det var mange Mennesker ubehageligt og krænkede jo ogsaa den »amerikanske Nations Grundprincip, at alle Mennesker ere dydige nok til at styre sig selv.« (S. 341). I sine Foredrag stillede Hecker derfor Protestantisme og Catholicisme op mod hinanden paa en Maade, der tiltalte, hvad han kaldte den »legitime Selvtillid«, idet han efterviste, at Luther og Calvin ikke havde nogen høj Mening om den menneskelige Natur, følgelig vare »anti-ameri-

kanske«, medens Katholicismen derimod — ifølge Hecker — billigede det ovenstaaende amerikanske Grundprincip Paa denne Maade gjorde Hecker mange Konvertiter; men unægtelig har han forinden givet Køb paa meget væsentlige Punkter af den katholske Lære. Betegnende for ham er ogsaa Udtalelsen om, at »der gives mange Sjæle, hvis hele Liv har været uden nogen Dødssynd . . . Til dem burde der tages mere Hensyn ved Prædikenerne, og man burde ikke behandle Menneskeheden som en Masse forhærdede Syndere og bedrøvede Bodfærdige.« (S. 312.)

Hertil svarer nu det christne Ideal, Hecker søgte at realisere, da han stiftede Paulist-Kongregationen.

»Vi ere skabte,« hedder det S. 276, »for at give et nyt og personligt Udtryk for *det Absolute*« (∴ Gud). Dette lyder meget pantheistisk og synes at have mere at gøre med den Ethik, hvor »Selvhævdelsen« staar som første Pligt, end med den katholske Katekismus, der lærer os, at vi ere skabte for at afdø fra os selv og iføre det nye Menneske, som er Kristus. At der med »det Absolute« ikke er ment Jesus Kristus, fremgaar nemlig af den Kommentar, Heckers Biograf knytter til denne Udtalelse af sin Lærer. »De religiøse Samfunds Pligt«, siger han, »bestaar i . . . at bestræbe sig for at opløfte det Naturlige til det Overnaturlige *uden at genere eller modarbejde det Naturlige*.« Unægteligt kunde dette være meget behageligt — men ligesaa unægteligt har Kirken hidtil lært, at man i temmelig høj Grad maatte træde det Naturlige paa Tærne, hvis det Overnaturlige skulde have nogen Fremgang!

Hecker var ikke af denne Mening. »Paulisten«, siger han (S. 279), »er en Christen, der søger at opnaa en christelig Fuldkommenhed, der er forenelig med hans egen Naturs ejendommelige Karaktertræk og med hans Lands særlige Kultur.« Det skal med andre Ord være en rimelig Fuldkommenhed, der hverken tager noget bort af det kære Jeg med alle dets smaa Egenheder eller strider mod det kære amerikanske Væsen!

Man tror det næppe — men saaledes er virkelig den Heckerske Doktrin. At der samtidigt tales om Forsagelse, Selvfornægtelse, Løsrivelse fra Verden, vidner dels om den Uklarhed, hvori Hecker paa mange Punkter befandt sig, dels naar det forstaaes med stædigt Henblik paa Personlighedens og Yankee-Værdighedens uafviselige Fordringer.

Ud fra disse Forudsætninger kan det ikke forbavne, naar Hecker taler med Overlegenhed og i nedsættende Udtryk om de Dyder, der hidtil har dannet Grundlaget for christeligt Ordensliv — *Lydigheden* og *Fattigdommen*. »Anden Rangs Dyder« kalder han dem ét Sted (S. 281). Det Samfund, han stiftede, skulde derfor ikke være bundet hverken til Lydighed eller Fattigdom; der skulde ingen Ordensløfter aflægges; ethvert Medlem skulde være saa meget *Amerikaner* som muligt: udvikle sig saa frit som muligt. Paulisterne skulde »ikke binde sig ved Løfter midt i et frit Folk«. (S. 288.)

Om denne fuldstændige Tillæmpning til amerikansk Væsen egenlig har gavnet Paulisterne, er et Spørgsmaal. Man ser som oftest, at Kortrasterne mødes, og det selvraadige og ubundne Menneske gribes ofte stærkest og varigst ved Synet af Mænd, der leve i Lydighedens fuldstændige Selvhengivelse og Bundenhed. Tilmed er og bliver Christendommens Væsen dog *Lydighed*; »vi ere Jesu Christi *Bundne*,« siger St. Paulus, og kun i Kraft af vor Underkastelse ere vi frie, som den foregaaende Artikel netop udvikler det. Vi ere ikke frie med Verdens Frihed, men med Guds Børns Frihed, som ikke bestaar i naturlig Selvfølgelse, men i Efterfølgelse af Ham, der var lydige indtil Døden paa Korset. Kun naar vi *do, leve* vi — dette Christendommens Grund-Paradox synes Hecker aldrig at have forstaaet.

At han som eneste Princip for det aandelige Liv sætter den Hellig-Aands direkte indre Ledelse gør ikke Sagen bedre. Hvor den Hellig Aand er, vil der ogsaa være Lydighed, og hvor Lydighed ikke er, vil den Enkelte være overladt til alle Arter Indskydelser. Ganske vist erklærer Hecker — og det kan en Tid narre En — at Kendetegnet paa den Hellig Aands Nærværelse i Sjælen er Lydighed mod Kirken; men han mener dermed kun Underkastelse under Kirkens *dogmatiske Afgørelser*, hvilket er nødvendigt for overhovedet at være Katholik, men ikke tør antages for tilstrække-

ligt Kriterium for, at man virkelig har den Hellig Aand til direkte og eneste Vejleder.

Man fatter imidlertid nu, hvorfor Hecker forherliger den angelsachsiske Race og erklærer, at kun den har Forstaaelse af Christendommens indre Væsen. Lydighed, Fattigdom o. dsl. gammeldags Dyder ere for ham uden Værd, høre til de *Skaller*, paa hvilke de romanske Folkeslag have bidt deres Tænder itu. Nu derimod skal en ny anglo-amerikansk Ære oprinde for Kirken, hvor den Hellig Aand formodes at ville vejlede hver enkelt Troende til uhæmmet Udvikling af sin Personlighed, sin Natur . . .

Der kunde endnu siges meget om denne forunderlige nye Profet for Semipelagianismens gamle Vildfarelse. I de romanske Lande og — forresten i det katholske Germanien og det katholske England med — har Kirkens ypperste Mænd rigtignok hidtil tænkt anderledes om disse Ting. Og vil den amerikanske Præsts Disciple herimod indvende, at hidtil har man heller ikke forstaaet noget af »Kirkens indre, guddommelige Liv«, da vil det forhaabenlig være nok at pege paa de Helgenskarer, som den hidtidige Katholicisme har frembragt. St. Benedikt og St. Gregor, St. Augustin og St. Ambrosius, St. Bernhard og St. Franciscus, Sta. Clara og Sta. Catharina, Sta. Angela og Sta. Theresa, St. Ignatius og St. Philip Neri, St. Carl Borromæus og St. Vincent de Paul — for kun at nævne nogle — have dog, naar alt kommer til alt, maaske kendt mere til den Helligaands Vejledning og levet et inderligere Liv med deres Frelser end Fader Hecker og hans Paulister. Og dog hørte de alle til hin latinske Race, der siges at have saa vanskeligt ved at fatte det Indre i Christendommen, men hvoraf der — mærkeligt nok — er fremspiret saa utallige Mystikere.

Sandheden er, at Hecker (som i sin Praxis ofte støttede sig paa romanske Forgængere og paa Kirkens traditionelle Asketik) har ladet sig forføre af den Yankeerne egne Nationalstolthed. Naar Amerikanerne blev Katholiker, kunde det ikke være andet, end at de maatte gøre Epoke i Kirken. En ny Katholicisme maatte fremstaa — *Amerikanismen*.

Men i Christus, siger Apostelen, »er der hverken Jøde eller Græker, hverken Skyther eller Barbar . . . men Christus er alt i alle«. (Galat. III. 28. Coloss. III. 11.)

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 5

Søndagen den 29. Januar

1899

En Indsigelse.

København, 22/1 99.

Min kære Ven.

Desværre forbyde vigtige personlige Anliggender mig at behandle din Artikel »Fader Heckers Vildfarelser« indgaaende. Jeg kan ikke underkaste Fader Elliotts Bog det indtrængende Studium, som en alvorlig Kritik af din Artikel egentlig forlanger. Imidlertid antager jeg ikke, der findes andre, som have Lyst til at prøve en saadan Dyst, derfor beder jeg om Plads for et Par — maaske foreløbige — Bemærkninger.

Det har for det første overrasket mig, at du efter din foregaaende (20. Nov. 1898) sympathiske Artikel nu underkaster Hecker en saa skarp og usympathisk Kritik; jeg sigter mindre til selve Anklagepunkterne end til din Artikels hele Holdning; dette er mildest talt lidt forvirrende — trods den lille Undskyldning, der indleder den sidste Artikel.

Fader Heckers »Beskyldninger« mod den romanske Race og »Lovprisning« af Teutonerne falde dig særlig for Brystet; du ser deri og vistnok med Rette Hovedhjørnestenen i hans System.

Er det nu saa galt at mene, at Romanere og Kelter *vanskelig* forstaa Kirkens indre Liv, Teutonere *vanskelig* den ydre guddommelige Indretning?

At dette som absolut Generalisation er unøjagtigt, derom ere vi enige; men kunne vi ikke blive enige om, at det som tilnærmelsesvis Karakterisering af de to store europæiske Folkestammer er ganske rammende?

Hecker deler ikke Kirken i Skal og Kærne, men mener vel, at det Haandgribelige, Kultus og Liturgi (selve det h.

Offer bl. a), Hierarkiet og Dogmerne ere lettere tilegnelige for den ene Part, det indre religiøse Liv for den anden.

Jeg indser ikke, hvorfor Latinere og Kelter skulle føle sig brøstholdne ved denne Fordeling! At føre logiske Beviser for Rigtigheden af disse Heckers Paastande er naturligvis umuligt, men Hundreder af Exempler kunne anføres for at støtte Pater Hecker.

Med hvilken Inderlighed holde f. Ex. Italienerne fast ved den h. Kultus, og hvor daarligt staar det ikke tidt til med deres indre religiøse Liv (man læse opmærksomt Selma Lagerlöfs fortræffelige Bog »Antichristens Mirakler«) Selv har jeg mødt Journalister ved Frimurerbladet *La Tribuna*, der elskede den skønne Liturgi og praktisk og teoretisk fornægtede den christne Moral.

Se vi ikke omvendt Mennesker omkring os, der af Hjærte ere Christne, der søge at vandre Guds Veje og -- hade alt kirkeligt Liv?

P. Hecker vil ikke vide af Lydighed og Fattigdom blandt sine Paulister; de Dyder sætter han i anden Rang, hvad der ikke er saa langt ned endda, naar man véd, hvilke Dyder, han satte i første Rang, inderlig Fromhed o. lign.

Han vidste, at disse Dyder vare Grundpillerne for de gamle Ordner, han af Hjærtet elskede og ærede, men mente, at vore moderne Tider have særlig Brug for helt andre Samfund. For øvrigt erkende selve Franciscanerne den absolute Fattigdom for upraktikabel i vore Dage; talrige omfattende Dispenser godtgøre Rigtigheden af denne Paastand.

Men »Lydigheden« spørger man, »hvorfor løste Hecker Paulisterne fra den *absolute* Lydighedspligt?« Simpelt hen, fordi han vilde opdrage Menneskene i det store Amerika til at forstaa den Hellig Aands direkte Indgivelser *i alt hvad der angik dem personligt* — ikke i Forhold, som Kirken alt havde afgjort. Til at vise Rigtigheden af denne dristige Paastand — der kan skrives en artig Bogsamling om den Ting! — maatte Paulisterne først og fremmest leve udenfor den absolute klosterlige Lydighed.

Hvad angaar Arvesyndsspørgsmaalet, saa maa du tillade mig at lade det staa hen, og det af to Grunde. Den første er, at det kræver mere Tid at udrede, end jeg her for Øjeblikket har, den anden, at det vist »gaar over min Forstand og lige ind i Præstens«.

Fader Hecker har maaske sine store Fejl, men ét er sikkert; han brændte af Iver efter at føre sine vildfarne Brødre tilbage til Moderkirken, og derfor maa man undskylde ham noget, naar han taler altfor godt om sine Amerikanere; de skal vel have det saadan! At romerske Prælater og selve den store Kardinal Gibbons understøttede ham — og understøtte hans Elever — er mig en sikker Borgen for, at han ikke er smittet af det fæle Kætteri med det forskrækkelige Navn, din Artikel antyder.

Vor Begejstring for St. Benedict, St. Franciscus, St. Gregor o. s. v. delte Fader Hecker fuldtud.

Dette Brev kunde synes en ublid Nytaarshilsen til »Katholiken«; lad mig derfor slutte med de bedste Ønsker for det nye Aar; maa denne den danske Kirkes yngste Pødevøxe sig stor og stærk til vor Glæde, Synderes Omvendelse og Kirkens Ære.

Jeg siger som vor Ven Jesuiterpateren, synger som Verlaine »*Va ton chemin, sans plus t'inquieter, le chemin est droit, tu n'as qu' à monter!*

Francesco.

St. Franciscus' Tredje Orden.*)

Gørn Kapuciner har med Rette sagt: »Franciscanerordenen er Tredje Orden; de klostergivne Franciscanere ere kun Ordenens Apostle«. Hvad der end kan indvendes mod dette Udsagn fra et historisk Synspunkt, saa udtrykker det sikkert en væsenlig Sandhed med Hensyn til Nutidens franciscanske Bevægelse.

Ved en mærkelig, men ganske naturlig Udvikling af Tidens Behov er St. Franciscus' Orden i Færd med at genvinde sin oprindelige Karakter som en speciel *Lægmands*-Bevægelse. Kun få af de oprindelige Brødre vare jo Præster; selv Superiorerne vare ofte Lægbrødre. Efterhaanden som de Mindre Brødre bleve mere og mere præstelige af Karakter, kunde denne Ordning ikke vedvare; lidt efter lidt tog Antallet af Præster til, og Lægbrødrene bleve af mindre Betydning. Hvor megen Indflydelse dette havde paa den katholske Verdens Liv, skal ikke her diskuteres. Men det er i hvert Fald værd at lægge Mærke til, at i vor Tid, da den franciscanske Bevægelse paany tager Fart, synes Bevægelsens Midtpunkt, efter alles Mening, at ligge snarere i Tredje Orden end i Første.**)

»Graabrødrene ere kun Ordenens Apostle.« I det vi hellere tale om den franciscanske *Bevægelse* end om *Franciscaner-Ordenen*, udtrykke vi bedre deres Mening, som med den nuværende Pave tro, at Franciscanismen er den Magt, der kan helbrede vor Tids sociale Sygdomme. Thi den moderne Franciscaners Ønske er ikke saa meget at omgjorde Mennesker med St. 'Franciscus' Gjord***) som i Christenhedens Bevidsthed at genopvække hine

*) Efter *The Tablet*, Dec. 24, 1898.

**) St. Franciscus grundlagde som bekendt tre Ordener, den *Første*, de saakaldte *Graabrødre*, som vare Tiggermunke; den *Anden*, Clarisserne, og den *Tredje* for Katholiker i Verden.

***) Denne bæres, som bekendt, ogsaa af Tredje Ordens Medlemmer.

katholske Livsprincipper, som St. Franciscus i sit Aarhundrede saa kraftigt paamindede om. Enhver Bevægelse har, efter Naturens Orden, sit Midtpunkt i en indre Kærne, og i Franciscanismen er denne Kærne Tredje Orden.

Naar vi derfor betragte Tredje Orden, maa vi ikke mene, at den ganske dækker det hele franciscanske Princip. Tredje Orden er selv et Slags Missionssamfund for Udbredelsen af den franciscanske Indflydelse. Hvis Graabrødrene ere at regne for Bevægelsens Apostle, ere Tertiärerne — tredje Ordens Medlemmer — dens Evangelister, der under Brødrenes Ledelse gaa ud i Verden for at sprede den franciscanske Tro. Dette synes ogsaa at have været Grundtanken for den nylig afholdte Tertiær-Kongres i Liverpool,*) hvor Tertiärerne af alle bleve betragtede som et Korps Missionærer, oprettede for at genføde Kirkens sociale Liv.

De, som hidtil have været uvidende om den franciscanske Aand og Orden, ville maaske synes, at saadanne Udtalelser smage af Forfængelighed og Selvforherligelse, men de udsige dog ikke andet, end hvad Leo XIII har velsignet og stadfæstet. Det vilde ikke falde nogen Franciscaner ind at betragte sin Orden som det eneste Redskab til Verdens Frelse. Han ved, at hans Orden kun er én blandt mange, og han samvirker glad med alle og enhver, der stræber efter at »genopbygge Kirken«. Det inderlige Venskab mellem St. Franciscus og St. Dominicus og mellem St. Franciscus og Benedictinerne i Assisi er et Symbol paa den franciscanske Kammeratskabsfølelse; og et ganske frisk Eksempel gaves ved Tertiærkongressens Afholdelse i Jesuiternes Bygning i Liverpool. Det vilde i det Hele taget være urimeligt at tage Hensyn til Indvendinger af den Slags, hvis det ikke var en indgroet Overbevisning hos visse Folk, at de religiøse Ordener kæmpe hver for sit eget og ikke for Kirkens Bedste. Uden at gøre Fordring paa noget Monopol fremtræder Franciscanismen simpelthen som et Indbegreb af Grundsætninger, der bør finde Anvendelse i Christenhedens Liv nuomstunder. Hvilke ere disse almengyldige Grundsætninger? De findes i de Regler, St. Franciscus gav sine Brødre, og i hans sidste Vilje.

I. Trofasthed mod Kirken og den Hellige Stol.
— »Broder Franciscus lover Pave Honorius III. og hans kanonisk indsatte Efterfølgere og den Hellige Romerske Kirke

*) Afholdt i Slutningen af forrige Aar.

Lydighed og Ærbødighed.« Paa en Tid, da Kirken syntes i Færd med at søndres i Sekter, var St. Franciscus lidenskabeligt nidkær for Enhed. Lehnsvæsenet laa dengang i sin Dødskamp; Nationalisme og Individualisme begyndte at løfte Hovedet. Franciscanerordenens Aand stod i Modsætning til Lehnsvæsenets Aand, men samtidig var den overbevist om, at bagved Individualismen og Nationalismen laa den mere omfattende Sandhed, at »alle Mennesker ere ét«. Denne Grundsætning søgte Franciscanerne at virkeliggøre paa Religionens Omraade; derfor anerkendte den i Paven den af Gud indsatte Vogter af den *ene* Kirke. Hvad Franciscanismen gjorde i det XIII. Aarhundrede for at bevare Christendommens Enhed, er nu anerkendt af alle Historikere. Indenfor St. Franciscus' Orden har Christenhedens Solidaritet altid funden ivrige Forkæmpere.

II. Evangelisk Fattigdom, d. v. s. Fattigdom som et Middel til at naa ren Gudsfrygt. — De første Brødre, der indtraadte i Ordenen, maatte »sælge alt, hvad de havde, og give det til de Fattige«. Fuldkommen Fattigdom skulde være en Regel for Brødrene; de maatte intet eje og ikke modtage Penge. De maatte kun modtage og bruge de almindelige Livsfornødenheder.

Tertiarerne vare imidlertid ikke bundne til saa stræng en Regel. De maatte have Ejendom, dog paa Betingelse af, mere at aase sig selv som Forvaltere af betroet Gods end som absolute Ejere. De skulde leve tarveligt og simpelt, alt efter deres Stand, og hvad de ikke selv behøvede, skulde de betragte som de Fattiges Ejendom.

Med disse Regler rettede St. Franciscus et dræbende Slag mod den Verdslighed og det Vellevnet, der ere tilbøjelige til at voxe op omkring Religionen og kvæle den. Han løftede Ikke-Verdslighedens og Simpelhedens Banner med en Kraft, hvortil der kun kan findes Mage i Oldkirken. Dog maa man huske, at St. Franciscus vurderede Fattigdommen som aandelig Magt, ikke som økonomisk. Paraderen med Fattigdom for Fattigdommens egen Skyld vilde have oprørt ham og have forekommet ham som en plump Helligbrøde. Men han elskede med lidenskabelig Kærlighed den Fattigdom, der udspringer af oprigtig Ringeagt for verdsligt Vellevnet eller Velvære paa Grund af højere Tanker og bedre Stræben. Og han var dybt overbevist om, at saadanne Tanker og en saadan Stræben ikke let trives sammen med Rigdom og materiel Komfort.

Som Protest mod den naturlige Tilbøjelighed til uordenlig Stræben efter »denne Verdens Ting«, løftede Franciscus Fattigdommens Banner, og det var ikke nødvendigere i hans Tid end i vor.

III. Stadig Beskæftigelse med nyttigt og hæderligt Arbejde. — I sine forskellige Regler indskærpede St. Franciscus særlig Arbejdets Værdi som Middel til sand Fromheds Erhvervelse. Lediggang var for ham de onde Aanders Fyrste og Sjælens fortrinligste Fjende. »Brødrene skulle«, skriver han i sin Regel for Første Orden, »arbejde og øve sig i den Kunst, de forstaa, forudsat, at den ikke er upassende eller stridende mod deres Sjæles Frelse. Thi Profeten siger: Fordi du æder dine Hænders Arbejde, derfor er du velsignet, og det skal gaa dig vel. Og Apostlen siger: Om nogen ikke vil arbejde, da skal han heller ikke æde.« I sin sidste Vilje siger han. med Henblik paa sit eget Liv: »Jeg arbejdede med mine Hænder, og jeg ønsker altid at arbejde.« Et af hans Vndlingsudsagn var: »Lediggang er et Ophav til daarlige Tanker; lad os derfor bestandig arbejde og øve os i hæderlig Gærning.« Han ansaa det kun for tilladt at tage mod Almisse, »naar Lønnen for Ens Arbejde bliver forholdt En«. Deraf kom det, at de Graabrødre, som ikke vare Præster, altid blev beskæftigede med legemligt Arbejde. Og de første Tertiarer hengav sig til nyttige Beskæftigelser, samtidig med, at de gav Afkald paa alt Vellevnet. Luchasio, den første Tertiar, blev Agerdykker; Elisabeth af Thüringen fortjente efter sin Mands Død Livets Ophold ved at spinde. De der, paa Grund af andre Pligter, vare ude af Stand til at ernære sig af deres Hænders Arbejde, betragtede ikke desmindre sig selv som »Arbejds-mænd« i deres egen Virkekreds. Arbejde af en eller anden Slags blev betragtet som Franciscanerens normale Tilstand; og det tillodes ham ikke at foragte selv det groveste legemlige Arbejde.

IV. Egenviljens Fornægtelse. — Ingen Dyd lagde St. Franciscus mere Vægt paa end denne. Det var ikke blot Lydighed mod Autoriteten, han fordrede, men det var Ydmyghed mod alle Mennesker, Villighed til at antage Andres Vilje eller Ønske som sit eget, undtagen i Samvittighedssager, hvor man maa adlyde Gud mere end Mennesker. Følgelig passer franciscansk Lydighed sig lige saa godt for Overordnede som for Underordnede, thi egenraadig Hævdelse af sin egen Vilje paa Bekostning af Andres Frihed er

altid en Forseelse. St. Franciscus ansaae de Foresatte som Vogtere af Orden og Kærlighed, hvilke de selv ere underkastede lige saa vel som de andre Brødre. Den Hellige plejede at sige, at han lige saa gærne vilde adlyde den yngste Novice som Ordensgeneralen. Denne Ydmyghed mod Alle gaar altsaa videre end den blotte Lydighed og forhindrer samtidig Tyranni eller Despotisme, idet den ogsaa udstrækker sit Herredømme over de Foresatte.

Paa disse fire Grundsætninger — Troskab mod den romerske Kirke, Fattigdom, Arbejde og Ydmyghed — løftede Franciscanismens Bygning sig. Og det er ved Udbredelsen af disse samme Grundsætninger, at Franciscaneren paany stræber at genføde Samfundet.

Netop i Tredje Orden skulde disse Principper nu finde deres fuldstændige og normale Udtryk som *Verdens-Grundsætninger*. Graabroderen er for langt fjærnet fra Verdens Hverdagsliv til at bringe Folk til at indse Franciscanismens praktiske moralske Værd og virkelige Skønhed. Han kan saa den gode Sæd; Tertiaren maa vande Planten og skøtte dens Væxt. Enhver Tertiær-Kongregation og enhver enkelt Tertiær er derfor en Vogter af franciscansk Liv midt i Verden; og kun, hvis Tertiærerne ere sig denne Sandhed bevidst, udfylde de virkelig deres Kald. »Tredje Orden er ikke et Bønnens Broderskab eller en Sygehjælps-Forening; den er et Organ for visse religiøse Livsprincipper, som den skal sprede ved Ord og med Exempel. Tertiaren beder, Tertiæreren hjælper de Syge, Tertiæreren vil gøre enhver god Gærning, der kræves af ham; men selve Tredje Orden er en Tro og en Regel, som er anvendelig paa Menneskets hele moralske Liv.« Saaledes blev der sagt paa Liverpool-Kongressen for nylig. Disse Ord udtrykke en Sandhed, Tertiærerne selv ikke altid ere paa det rene med, men som de forhaabentlig ville indsé klarere i Fremtiden. I saa Tilfælde vil Franciscanismen virkelig blive en moralsk og social Magt i den moderne Verden.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 6

Søndagen den 5. Februar

1899

Latinere og Angelsachsere.

Et Svar.

Kære Francesco.

Spørgsmaalet Hecker er brændende hele den katolske Verden over; det maatte vel ogsaa blive det herhjemme. Og Spørgsmaalet Hecker samler sig i Spørgsmaalet om, med hvad Ret Hecker har erklæret, at de romanske og gallo-romanske Folkeslag *vanskeligt* forstaa Kirkens indre Liv, medens denne Forstaaelse væsenlig skulde være de teutonske Racer, specielt Angelsachserne, forbeholdt.

Allerførst maa jeg have Lov til at pege paa, at der netop i den angelsachsiske Race findes et stærkt gallisk Element, og at i den engelsktalende Verden er det et rent *keltisk* Folkeslag, nemlig Ierne, der er Catholicismens Bærer. At ogsaa i Frankrig det *keltiske* Bretagne er bekendt som Troens faste Borg og den inderlige Fromheds, ja *Mysticismens* Hjemland, véd du bedre end jeg. Den store Hello var Bretagner.

En tyskfødt Præst, med hvem jeg talte om Æmnet, sagde til mig: »Hecker har ikke Ret. Jeg forstaa aldeles ikke, hvad han mener. Man behøver blot at se hen til, hvilken Race har frembragt de fleste Helgener.« Og da jeg indvendte, at dette Fænomen maaske kunde forklares som Resultat af en særlig guddommelig Naadevirkning, svarede han: »Der udkræves dog altid fra Menneskets Side Medvirkning med Naaden.« Denne Præst — som af Naturen er en ægte Germaner — har opholdt sig fire Aar i Rom og kender italiensk Catholicisme temmelig nøje.

Vidnesbyrdet forekommer mig vægtigt, da det er fra en ganske uvildig Mands Mund.

Jeg vil dernæst henvise dig til, hvad en Forfatter, hvis Talent og Indsigt jeg véd du sætter højt, nemlig *Un diplomate* i Lyonerbladet *la France libre*, skrev d. 18 August 1897:

»Fader Hecker synes fra sin hegelianske Periode at have bevaret Smagen for de absolute Klassifikationer. Vi gøre her opmærksom paa den mindst heldige af dem, den, som oplyste Mænd ikke desmindre foreslaa os at beundre, idet de prædike, at vi bør opgive *Latinismen* for *Anglosaxonismen*. »Latinerne«, skriver Fader Hecker, »have især knyttet sig til de ydre Institutioner. Angelsachserne begunstige mere de indre Kræfters Udvikling. Den latinske Race har kronet sit Værk ved Vatikanerkonciliet,*) og Tiden er nu kommen for den angelsachsiske Race til at udfolde sine Kræfter i det indre Liv i Kirken.«

»Det forekommer os, at Fader Hecker med disse Ord har knæsat en af Vildfarelserne i Hegels historiske Filosofi. Saafremt vi forstaa den hellige Præst ret, mener han med *indre Liv* Hellighed og *aandeligt Liv*. Vi anvende helst det Overnaturliges Udtryksformer. Historien fører os da til ganske modsatte Resultater. Hvor ere de angelsachsiske Helgener, hvor ere det aandelige Livs og Mystikens Mindesmærker blandt Angelsachserne? . . . Hver Gang Hecker citerer en Forfatter, er denne Forfatter en Latiner, naar de spekulative Mystikere fra det femtende Aarhundrede undtages. . . Men denne Mystik i det femtende Aarhundrede er en Art Filosofi, hvis Særkendetegn Gørres har angivet i en bekendt Fortællelse, og som ikke falder sammen med den traditionelle Mystik. Have Angelsachserne haft Victorinerne, St. Thomas, St. Bonaventura, de store Spaniere, de prægtige Norditalienere og solide Fransk mænd? Have de haft en Bossuet, en Fénelon? Have de haft en Père Olier, en Vieira, en Gerson? Og hos disse findes dog Kilderne til det *indre Liv*. At

*) Hecker glemmer aabenbart her den betydelige Indflydelse, som *Angelsachseren* Manning havde paa dette Koncils Forløb. (Red.)

give Angelsachserne Æren paa dette Omraade og at angribe Latinernes *udvortes* Aand, det er paa en Gang et optisk Bedrag og et historisk Kætteri.«

Mod en Argumentation som denne forekommer det mig mindre beviskraftigt, hvad en protestantisk Forfatterinde skriver i en Roman fra Sicilien, ligesom det heller ikke synes mig at have noget at sige, hvis italienske Fritænkere finde æsthetisk Behag i den katholske Kultus. Det kan danske Fritænkere ogsaa gøre, men Talen var jo om italienske *Katholiker*.

Du kender dog, kære Francesco, de romanske Folkeslag langt bedre end jeg, og jeg husker ganske tydeligt fra den Tid, vi boede sammen mellem Umbriens Bjerge, mangen Udtalelse af din Mund om Italienernes dybe Fromhed. Fader Heckers Adskillelse mellem Følelsen for Liturgi og Kultus og Sansen for det indre, aandelige Liv, vilde du aldrig dengang have tilladt nogen at fremsætte, og du vilde uførtøvet have henvist vedkommende til den store *Sta. Theresa*, en af de dybeste Mystikere, der har levet, og af hvem det Ord er os opbevaret: »Jeg vilde gjerne ofre mit Liv til Forsvar for en eneste af Kirkens Ceremonier.«

Sagen er nemlig den, at Hecker har opstillet et *Enten-Eller*, hvor han burde have sat et *Baade-Og*. Hvad Goethe har sagt om Naturen, gælder ogsaa om Kirken: *Natur ist weder Kern noch Schale, alles ist sie mit einem Male*. Der gives ikke i Kirken Skal og Kærne, Ydre og Indre, paa den Maade, at disse kunne skilles ad; de høre sammen som Form og Indhold, som Legem og Sjæl. Særdeles klart har Fader *Faber* — en anden Angelsachser, men én, der gjerne gik i Latinernes Skole — fremsat dette i sin Bog »Korsets Fod«.

»Af Mangel paa Øvelse,« skriver han, »formaar den Nyomvendtes Tro ikke at se Vor Herre i Kirkens dagligdags Indretninger og formelle Ceremonier. Men *efterhaanden som Sjælen tager til i Hellighed* . . . opdager man, at Sakramenterne ere indvortes Ting. Kirkens Kalender gør

et dybt Indtryk paa vor Andagt. Rosenkrans, Skapularer, Aflad og Broderskaber udrette et asketisk Arbejde i vor Sjæl — et dybt, et indre Arbejde. . . For en Helgen har tilsidst en eneste Rubrik Liv nok i sig til at sætte ham i Ekstase eller ved en eneste indre Berøring at gøre ham til en større Helgen, end han var tilforn. For en uerfaren Begynder er der intet mindre fatteligt hos Sta. Theresa end hendes Andagt til Vievandet. De forstaa hendes Lære om den indre Bøn bedre end hendes stadige Tilflugt til Vievandet og de store Ting, hun siger om det.«*)

Du bedes lægge Mærke til de af mig fremhævede Ord i dette Citat. Du ser af dem, hvorledes Faber sætter et direkte Forhold imellem *Fremskridtet i Hellighed* og *Udviklingen af den liturgiske Sans*. En Helgen, siger han, kan falde i Extase blot over en enkelt Rubrik i Missalet eller Breviaret. Heckers Lærdomme vilde sikkert have mishaget Faber i allerhøjeste Grad. Du véd, hvilken Anseelse den engelske Ortorianers asketiske Værker nyde i hele den katolske Kirke. Men du ser ogsaa, hvor diametralt hans Anskuelser ere Heckers modsatte.

Jeg har allerede ovenfor sagt om Faber, at han havde gaaet i Latinernes Skole. Dette er saa sandt, at han næppe skriver én Side, hvor han ikke støtter sine Udtalelser med en eller anden romansk Asketikers Ord. I hans Hovedværk *Growth in holiness* («Væxt i Hellighed») tæller jeg i Registeret 79 Helgene eller asketiske Forfattere af romansk Byrd, som ere citerede (og det endda gennemgaaende hyppigt) medens der kun findes 12 — tolv — Forfattere anførte af germanisk eller angelsachsisk Race.

Faber delte nemlig aldeles ikke Fader Heckers Begejstring for Englænderne og Amerikanerne som saadanne. Han siger saaledes ét Sted (anf. Bog, S. 114): »Det engelske Princip, altid at ville hævde sin Ret, er skæbnesvangert for Fuld-

*) Faber, *Foot of the Cross*, p. 122.

kommenheden. Det er det modsatte af den Kærlighed, hvorom Apostelen siger, at den ikke søger sit eget.«

Og i *direkte Modstrid* med Fader Hecker anser Faber netop Angelsachsernes Omvendelse for afhængig af, at de gamle, strænge Ordener paany blive kaldte til Live og den evangeliske Fattigdoms Ideal holdt frem for en i Komfort og Luxus nedsunken Verden. At *St. Benedicts* Aand og *St. Franciscus'* Aand ventede Faber sig Englands Frelse. Og hvad der gælder England, maa i endnu højere Grad gælde de luxussyge nordamerikanske Fristater. For hele den angelsachsiske Verden har da Fabers Ord Gyldighed, naar han siger:

»Saasandt det er Kirkens Opgave at bære Vidnesbyrd mod Verden, maa dens Vidnesbyrd særlig rettes mod de Laster, som ere herskende, og følgelig i vore Dage mod Blødagtighed, Dyrkelse af Komfort og udskejende Luxus. Jeg tror, at hvis dette ulykkelige Land (∴ England) nogen-sinde skal blive omvendt, hvad der er mange Haab om og faa Tegn til, saa vil det ske ved *en religiøs Orden, der skal vise et fornødret og lastefuldt Folk den evangeliske Fattigdom i dens strængeste Fuldkommenhed.*«*)

Saafrømt der ikke er *meget* stor Forskel paa Angelsachserne i England og hinsides Atlanterhavet (og det tror jeg af gode Grunde ikke), ses det let, at Fabers Opfattelse af den Race, han tilhørte, var Heckers ganske modsat. »Dette ulykkelige Land«, »et fornødret og lastefuldt Folk« sammenlign disse Johannes den Døber-Udtryk med Fader Heckers... man fristes til at sige: *Logren* for alt, der er amerikansk.

Et andet Vidne mod Angelsaxonismen, som heller ikke tør forsmaaes, er Kardinal *Manning*, den berømte Ærkebiskop af Westminster. I sin Bog »Fire Tidsonder« taler han saaledes om England:

»En anden Form af Verdslighed klæber ved Menneskets materielle Interesser og viser sig ved ivrig Konkurrence i Forretninger og Handel og Vandel; ved Stræben efter hastigt at blive rig gennem hensynsløs Køben og Sælgen paa Børsen og i Banken; ved at fortrænge Næsten fra Markedet, ved at spille vildt Børsspil og indlade sig paa Spekulationer, hvorved Samvittigheden plettes og Æren opofres; ved Haardhed mod dem, der arbejde, og af hvis daarligt lønnede Slid man gør sig blodig Fortjeneste, og alt det af hvad Grund?

*) *Growth in holiness*, p. 140—41.

Af Kærlighed til Penge, hvorom den Hellig Aand siger: »Havesyge er en Rod til alt ondt, og ved at følge den, ere nogle faldne fra Troen« (1 Tim. 6, 10). Saaledes ender nemlig al Lovløshed; Lidenskaberne, der ikke styres af Guds frygt og Retfærdighed, fristes uafbrudt af Vindesyge og Haab om at blive rige i denne Verden... Gives der nu noget andet Land — det skulde da være ét, som er udsprunget af vor egen Rod*) — hvor det, jeg her har beskrevet, hersker mere og er mere ødelæggende?«**)

Manning delte altsaa ingenlunde Fader Heckers Begejstring for Angelsachsenen i Naturtilstand. At den store Kardinal heller ikke opfattede Forholdet mellem Kirkens Ydre og Indre paa Paulist-Manér, viser følgende Ord, som jeg finder i den anførte Bog, lidt længere henne:

»For den Vantro og den Uandægtige ere Ceremonier kun en Maske. For dem, der tro og elske, ere de den guddommelige Nærværelses Klædebon og den usynlige Maje-stæts Aasyn«.***)

Kære Ven, hermed er hele Spørgsmaalet løst, og en Harmoni aabenbarer sig, hvor Fader Hecker fandt en Kontrast. Alle vi som *tro* og *elske*, se jo i Kirken Christi Legeme og i Kultus og Liturgi Udtryk for det indre Aandens Liv. Og at Latinere og Kelter tro og elske lige saa fuldt og dybt som vi Germanere, Skandinaver, Angelsachser — det tør vi næppe nægte. Det kunde endda være, at de overgik os baade i Tro og Kærlighed. Men hvad er da Fader Heckers Paastande andet end tom og — undskyld! — forfængelig Tale.

Saaledes, kære Francesco, er i Korthed min Tanke om hin falske Heckerske Theori. Eller bedre: ikke *min* Tanke, men gode, store Katholikers Tanke. Med en Faber og en Manning venter jeg Verdens Omvendelse og Kirkens stadige Foryngelse, *ikke* af »Amerikanisme« eller »Anglosaxonisme«, men — som jeg for otte Dage siden hævdede her i Bladet — af *Franciscanismen*, d. v. s. af den ældgamle, evig unge katholske Christendom.

Septuagesima Søndag.

Johs. J.

*) altsaa Nordamerika. (Red.)

**) Manning: *Four great evils of the day*, pp. 58—60.

***) Anf. Skrift, p. 65.

Katholicismen i næste Aarhundrede.

Kunder denne Overskrift har »Kristeligt Dagblad« i dansk Gengivelse offentliggjort den Dom over Katholicismen og dens Fremtidsudsigter, som den atheitiske tyske Filosof Eduard von *Hartmann* nylig har fældet i Ugebladet »Die Gegenwart«. At Atheisten ikke stiller den katholske Tro noget gunstigt Horoskop kan ikke forbavse; og den, som kender de protestantiske Fanatikeres Had til den hellige romerske Kirke, forbavses hetler ikke over, at det saakaldte christelige*) Blad med Glæde stiller sig ved den radikale Gudsfornægters Side.

Baade von *Hartmann* og »det Kristelige« mene, at Katholicismen er ifærd med at dø ud, og de henvise begge til de protestantiske Nationers Overlegenhed over de katholske — dog ikke (som man kunde vente) paa det religiøse Omraade, nej, i Henseende til »ydre Magtstilling og ydre materielle Livsvilkaar«.

Hartmann — og det chr. Dagblad med ham — efterviser, at Preussen har besejret Østrig i 1866, de nordamerikanske Friståter Spanien i 1898, og at tre protestantiske Stater »gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«. Dette er ubestrideligt. Men at der heraf skulde følge, at Katholicismen ikke skulde kunne udbrede sig i det tyvende Aarhundrede, som den har gjort i det nittende, forekommer os en vrang Slutning. Guds Riges Væxt er formentlig ikke afhængig af Vaabensjere eller økonomisk Fremgang.

Argumentationen mod den katholske Religion ud fra Protestanternes større Magt og Rigdom er ikke ny i »Kristeligt Dagblad«s Spalter. (Se f. Ex. en Modartikel i »Katholiken«, 14. August ifjor). For christne Mennesker er en saadan Argumentation selvfølgelig uden Værd; Jesus Christus har hverken lovet os Magt eller Rigdom, og i Fadervor bede vi derfor kun om det daglige Brød. *Denne Verdens Børn* have altid været klogere end Lysets Børn; intet Under

*) Apropos *christelig* — hvad er det ikke for et karakteristisk moderne Ord! I gamle Dage var man simpelthen *Christen*, og endnu er det i Italien almindeligt at høre Ordet *cristiano* brugt i sin sande Betydning — enstydigt med »Menneske«. Alle er christne, det er en Sag, som følger af sig selv. Det var Nutiden og de nordlige Lande forbeholdt at erstatte den *christne Tro* med *christelige Standpunkter* og at sætte fortyndet *Christelighed* i *Christendommens* Sted.

derfor, hvis »de gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«. Den i forrige Nummer af »Katholiken« indeholdte Artikel om Franciscanismen giver det bedste Begreb om Christendommens Syn paa de »materielle Livsvilkaar« — et Syn, der er diametralt modsat Atheisten Hartmanns og Indremissions-Redaktøren Dyekjærs. Og var der ikke for 1900 Aar siden *En*, som sagde: »Salige ere *de Fattige*«?

Der findes tillige hos St. Marcus et ikke altid tilstrækkelig paaagtet Sted, hvor det hedder: »Naar Menneskens Søn kommer, mon han da skal finde *Troen* paa Jorden.« Og der er allersidst i det Ny Testamente en Bog, som vidner, at et Væsen med stor »ydre Magtstilling« og i glimrende »materielle Livsvilkaar« ved Tidernes Ende skal beherske hele Verden. St. Johannes siger om dette Væsen, at »der blev givet det *at føre Krig mod de Hellige og at overvinde dem.*«*) Det er altsaa ikke sikkert, at Guds Velbehag *altid* er paa Sejrherrernes Side. Det samme Væsen skal, stadig ifølge St. Johannes, desuden opnaa et saadant økonomisk Supremati, »at ingen kan købe eller sælge uden den, som bærer dets Mærke i sin højre Haand eller i Panden.«**) Og ikke desmindre ender dette fortræffelige Væsen »i Ildsøen, som brænder med Svovl«, siger St. Johannes. Det er altsaa ikke sikkert, at Guds Velbehag *altid* er paa deres Side, som »gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«.

Men der er ét, som Ed. von Hartmann længst har glempt, men som et Blad, der kalder sig christeligt, burde huske. Paa Fristelsens Bjærg var det *ikke* Jesus, som sagde:

»Jeg vil give dig al denne *Magt* og alle disse Rigers *Herlighed*, dersom du vil tilbede mig.«***)

Hvis derimod Menneskens Søn, naar han kommer, ikke mere finder *den katholske Tro* paa Jorden, saa vide vi, at han har sagt det forud, og von Hartmanns Profetier stemme saaledes med Sandhedens egne Ord:

*) Apoc. XIII, 7.

**) Apoc. XIII, 16—17,

***) Luc. IV, 6—7.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 7

Søndagen den 12. Februar

1899

Socialdemokratiet og Christendommen.

En dybeste Modsætning mellem Socialdemokratiet og det, man i forskellige Lande kalder *christelig Socialisme* eller *christent Demokrati*, ligger (som man kunde vente) paa det religiøse Omraade. Det christne Demokrati vil efter Apostelens Opfordring »gøre Christus til alle Tings Grundvold«, *instaurare omnia in Christo*; det ser Kilden til vor Tids Onder deri, at Samfundet er vejet bort fra Christendommens faste Klippe og har bygget sit Hus paa menneskelige Meningers Sand; og det vil derfor, at Troen paany skal være Midtpunktet i det sociale som i det personlige Liv.

I absolut Modsætning til denne Grundtanke i den christelig-sociale Bevægelse staar Socialdemokratiets Fordring om *Religionen som en Privatsag*. For Socialdemokraterne er Religionen med andre Ord et Liebhabereri, noget, som ikke kommer Samfundet ved, og overfor hvilket Samfundet i det Højeste kan have den Pligt, ikke at gribe hæmmende eller forstyrrende ind. Samfundet som saadant har ingen Religion behov; det har nok i *det Humane*, det Almenmenneskelige.

Saaledes er Socialdemokratiets Theori om det Religiøses Stilling i Samfundet; den er en nøjagtig Kopi af den borgerlige Liberalismes Opfattelse af det samme Spørgsmaal. Ligesom de Liberale vil ogsaa Socialdemokraterne bygge en Stat uden Religion, et Samfund uden Gud. De Liberale have under denne Bestræbelse frembragt *Kapitalismen*, som »Social-Demokraten« daglig fordømmer. Hvilke endnu uhyggeligere Samfundsformer vil Socialdemokratiet en Gang sætte i Verden?

Man faar en Forsmag paa Tilstandene i en socialdemokratisk Fremtidsstat, naar man læser Referaterne af, hvad der Onsdag den 1. ds. foregik ude paa Vestre Kirkegaard.

Pastor *Ussing* ved Jesuskirken i Valby havde her det vanskelige Hverv at tale over et ungt Kærestepar, som i Fællesskab havde begaaet Selvmord. Parret hørte Social-De-

mokratiet til, og dette havde ogsaa søgt at gøre Begravelsen saa festlig som muligt. I Modstrid med al christelig Følelse, der fordrer to saadanne Ulykkelige begravede i Stilhed, ønskede Socialdemokraterne at udfolde deres Faner ved Kisterne og at lade et Farvel afsynge i Kapellet. Dette nægtede Pastor Ussing, og der var da (som »Social-Demokraten« meget karakteristisk udtrykte sig) »al Grund til at vente, at Præsten vilde give yderligere *Forargelse*« (!) »ved selve Begravelsen«. For ret at forstaa et saadant Udtryk's Dristighed, maa man tilmed vide, at Pastor Ussing paa de respektive Familiers indtrængende Opfordring velvilligt havde lovet at tale; Sognepræsten Pastor Glahn havde nægtet at have noget at gøre med Begravelsen, og Pastor Ussing var paa ingen Maade forpligtet til at træde i hans Sted. Dette indrømmes saavel af »Politiken« som af »København«; Socialistorganet tier derimod om dette Forhold.

Pastor Ussing møder efter Løfte i Kapellet; Socialdemokraterne søge her at faa deres Faner anbragte ved Kisterne, skønt de vide, at Præsten ikke ønsker det, og Pastoren maa nu gentage, hvad han allerede forud har sagt om denne Sag. Ogsaa senere hen under Begravelsens Forløb prøve Socialdemokraterne at udfolde de røde Bannere som de dog vide, at Præsten udtrykkelig har frabedt sig, og hvis Fraværelse han har gjort til en Betingelse for sin Medvirken. Sligt vidner, mildest opfattet, om en drengevorn Drilagtighed, som er voxne Mænd uværdig, og som i hvert Fald ikke passer sig ved en saa alvorlig Lejlighed.

Hr. Ussing holder nu sin Tale, som er bygget over Skriftstedet: *Lyset er endnu en liden Stund hos Eder; vandrer derfor varligen, mens I have Lyset, at Mørket ej skal falde over Eder.* Vi gengive Talen efter »Social-Demokraten« og »København«s Referater.

»Lyset er dette Livs Lys. Lad os huske, at Livet er kun en liden Stund. Vi vide ikke, hvor længe. Ingen af os har Brev paa, hvor gamle vi skulle blive. Derfor gælder det om at bruge den Tid, vi have, og at vandre frem ad den Vej, der fører til Lyset.

»Der skinner Lys i denne Verden, men det er omgivet af Mørke.

»Det er en alvorlig Anledning, der har kaldt os sammen her.

»Mørket har overfaldet to unge Mennesker, og vi ere bevægede til den dybeste Medlidenhed med deres Skæbne.

»Det var unge, raske Mennesker med Udsigt til et langt og lyst Liv. Men saa faldt Mørket over deres Sind, og de begik denne forfærdelige Gerning.

»Enhver, der har lidt Følelse i Hjertet, maa have Medlidenhed med dem. Vore Hjærter maa bæve af Medlidenhed. Sært vilde det være, dersom vi ikke følte med i den dybe Sorg, der hersker i Hjemmene, som disse To have efterladt sig.

»I Stilhed ville vi da følge dem til deres sidste Hvilested.

»I sige, at det var unge, livfulde, ja, flinke og brave Mennesker. Det er en Trøst, at I kan tale saaledes om dem, en stor Trøst, at de ikke have forladt Verden, fordi de have gjort noget Ondt i menneskelig Forstand. Men det gør paa den anden Side ogsaa Sorgen ubegribeligere og større. Naar vi nu staa her med mørke Hjærter, saa kunne vi ikke glemme, at Guds Ord har noget at sige. Guds Ord maa holdes i Ære! Og det kan da ikke skjules, naar I nu have ønsket Guds Ord talt her — (*henvendt til Familien*): Og det var jo Eders Ønske? saa kan det ikke forties, at de, der selv overgive sig til Mørkets Magt, begaa en stor og forfærdelig Synd

»Dette skal ikke siges for at dømme de Døde, men for at retlede de Levende.

»Det er en Synd, den allerstørste Synd mod Gud, at begaa Selvmord, og det er den største Synd mod Menneskene.

»Og dette skal siges saa meget des stærkere i vore Dage, fordi der er onde Aander oppe i Tiden, som prise denne Synd. De nøjes ikke blot med at undskylde den, nej, de ophøje den forfærdelige Synd som den skønne og sande Død. Men med Guds Ord ville vi stemple slige Røster som Løgnens Tale. Nej, det er og bliver en Synd!

»Man har talt store og berømte Ord om at dø i Skønhed.

»Det er en forvirret Hjærnes Tale.

»Dette er dog ikke at dø i Skønhed — hvem tør sige Sligt?

»Det kan være skønt at se det paa Theatret eller at læse det i Romanerne, men saaledes er det ikke i det virkelige Liv.

»*Hvad tro I, de Mænd menc, som hin Morgen trængte ind i Værelset paa Valbygaard, hvor disse Mennesker laa døde? De sige sikkert ikke, at det var skønt, hvad de dér saae?«*

Paa dette Tidspunkt sker det, at Socialdemokraterne uden

videre afbryde Præsten med Mishagsytringer. »Forsamlingen er stærkt indigneret over Præstens Udtalelser og udtaler sig herom saa højlydt, at det overdøver Talen«, skriver »Social-Dem.«. I en mindre pyntelig Stil beretter »Kbhvn.«, at der »fra Forsamlingens Baggrund lyde harmfulde Udbrud. *Fy! Fy!* raabe nogle. *Lad os gaa!* sige andre. *Vi ville ikke høre mere!*«

Hr. Ussing lader sig imidlertid ikke skræmme. Han fortsætter saaledes:

»Der er pjaltede Mennesker, som ikke vide, hvad Mod er. Der skal mere Mod til at leve end til at dø. Lad os ikke prise det, som ikke er Pris værd. Man har sagt, at det her dog var *Kærlighed*, som havde ført dem i Døden, og Kærlighedens Kaabe skjuler Syndernes Mangfoldighed. Men her er det ikke den store, skønne Kærlighed, som det saa gerne vil give sig ud for at være. Hvis det var saa, da kunde man bøje sig derfor. Men det er slet ikke Kærlighed — det er kun *Egenkærlighed!*

»*Saa forfærdeligt det end er at sige det:* Det er lige det modsatte af Kærlighed, at tage en Andens Liv med sig i Graven.

»Mellem de to maa Gud dømme, men vi skal have Lov at sige:

»Nej, det er ikke Kærlighed. . .

». . . Saa skal det da være sagt, at disse Mennesker have sluppet Lyset for at kaste sig ud i Mørket. Det er en grusom Synd! Gid Eders Hjærter i denne Stund maatte føle en saadan Frygt og Bæven, at I aldrig vil kunne gøre en saadan Gærning!

»Dog — disse to Mennesker bærer ikke hele Skylden for det forfærdelige.

»Lad os tilstaa: Samfundet, hvor saadanne onde Selvmordsgærninger prises i høje Toner, har ogsaa sin Del af Skylden.

»Og den Kirke, som har døbt og opdraget dem, bærer ogsaa Skyld, fordi den ikke har mægtet at vække deres Samvittigheder.

»Lad kun Kirken slaa sig for Brystet hver Gang der sker saadanne Gærninger!

»Ingen véd imidlertid, hvad der kan være sket i hine to Ulykkelige Hjærter i de korte Øjeblikke, de endnu levede, efter at de havde skudt sig! Jesu Kærlighed er umaadelig.

Endnu i den sidste Stund kan han gøre et Under med Mennesket, der dør i en Synd!

». . . Nogle trøste sig nu, idet de sige:

»Ja, det var sørgeligt, som det gik. Men nu have de Fred, nu ere de lykkelige.«

»*Det kan en Christen ikke sige — det maa han ikke sige.*

»Vi vide ikke om de ere lykkelige. *Men vi vide af Guds Ord, at de, der slippe deres Faders Haand, gaa hen til et evigt Mørke, hvor der er Graad og Tænders Gnidsel, til et Sted, hvor der er forfærdeligt!*«

Her opstod der atter Uro blandt de Tilstedeværende. »Soc.-Dem.« skriver, at »Forsamlingen følte Medlidenhed med den stakkels Familie, mod hvem Præsten . . . slynger sine sidste truende Ord. Nu er det heldigvis Slut, og man trækker atter lettet Vejret« osv.

Forsamlingens »Medlidenhed« gav sig ved Pastor Ussings Bortkørsel fra Kirkegaarden et nyt og aktivt Udslag i »spottende Raab«, »høje Skrig«, »Piben, Hyssen og larmende Tilraab«*) — kortsagt, i en fuldstændig *Pobel demonstration*. Det socialdemokratiske Folk taaler aabenbart ikke, at der siges Ting, som lyde ubehageligt i dets Øre, og det tager sine Repressalier paa samme Maade som den kære Pøbel i Jerusalem for 1900 Aar siden. Jesu Ord ere de samme nu som dengang, og nu som dengang vække de samme Raseri; Folket »trænger paa med stort Skrig« (Luc. 23, 23) og vilde gjerne paany have Ham korsfæstet, som har vovet at sige hine »truende Ord« om den evige Fortabelse.

Til de liberale Hovedstadsbladets Ære skal det siges, at Socialdemokraternes Optræden ikke finder Forsvarere iblandt dem. Saaledes skriver »Politiken« for 3. ds. i en udmærket klar og logisk Artikel følgende Ord, med hvilke vi kunne erklære os ganske enige:

Den Ligtale, som Pastor Ussing holdt over det unge Selvmorder-Par fra Valby, vakte Harm og Forbitrelse i Arbejder-Følget, og, saavel under Talen, som da Præsten kørte bort efter Begravelsen, fandt der uhyggelige Demonstrationer Sted imod ham.

*) Saaledes udtrykker »København« sig.

Hvad var det da, hvormed Præsten vakte Forargelse? Hvad sagde han?

Af de forskellige Referater fremgaar det, at han i stærke Ord fordømte Selvmord og udtalte Bekymring for Selvmordernes Skæbne efter Døden. Desuden dadlede han vor Tids kætterske Meninger og advarede de Tilstedeværende mod Følgerne af at forlade deres Barnetro.

Men, oprigtigt talt, kunde man have nogen Grund til at vente anden Tale af en orthodox Præst? Var det, som Pastor Ussing sagde, ikke just det, man fra Kirkens Standpunkt maatte sige ved en Lejlighed som denne? Ja, ydermere: vilde det ikke have været en fejg Gaaen-paa-Akkord, om Pastor Ussing havde læmpet sin Tale efter Tilhørernes formentlige Anskuelser?

Utvivlsomt talte Pastor Ussing, som det sig sømmer en ærlig og samvittighedsfuld Præst. Og de, der peb ham ud, fordi de fik anden Tale at høre end den, de ønskede, begik en Utilbørlighed.

Naturligvis — Præsten kunde have indskrænket sig til at bede en Bøn og forrette Jordpaakastelsen. En og anden Præst vilde maaske paa den Maade have klaret Vanskeligheden. Det hænder jo, at Præster, overfor udtrykkelig udtalte Ønsker fra de Afdøde eller deres Efterladte, gaa ind paa at nøjes med den nødtørftigste kirkelige Ceremoni.

Men i dette Tilfælde stiller Sagen sig saadan: de Efterladte havde gaaet fra Præst til Præst for at faa deres Medvirkning ved Begravelsen. Allevegne havde de mødt Afslag; vedkommende Præster vilde ikke tale over de to Selvmordere, fordi Selvmord i Følge Kirkens Lære er en grov Forbrydelse mod Guds Lov. Omsider opnaaede Familien Pastor *Ussings* Tilsagn om at forrette Handlingen. Men intet forlyder om, at Pastor Ussing har givet noget Løfte om at lægge Skjul paa sine Meninger om Selvmord. Tværtimod fremgaar det af alt foreliggende, at man indtrængende har anmodet ham om at tale. Og han har da talt ud af sit rettroende Hjærte. Ja, naar han, i Modsætning til sine Kolleger, gik ind paa at holde denne Ligtale, saa gjorde han det højst sandsynligt, fordi der netop her bødes ham en Lejlighed til at *forkynde sin Tro* for en større Forsamling af *Anderledes-Troende*.

Altsaa: man har indtrængende ønsket en Præst; man har, med noget Besvær, faaet sit Ønske opfyldt.

At man da ogsaa faar en ægte og uforfalsket Præste-Tale — derover er det taabeligt og barnagtigt at klage.

Heri har »Politiken« fuldstændig Ret. Og Socialdemokratiet maa endelig en Gang gøre sig klart, at det staar foran et Valg. Vil det vedblive at bygge paa Kapitalismens aandelige Grundvold — *Atheismen*? Eller vil det vende tilbage til den store sociale Magt, der er alt Demokratis Moder — *Christendommen*?

Sogneejstligheden.

Bønnens Apostolats Intention for Februar.*)

»Enhver, hvem Meget er givet, hos ham skal man søge Meget; og hvem Meget er betroet, af ham skal man kræve Mere.« (Luk. XII, 48).

Hvor meget er der ikke givet en Sognepræst, hvor meget er der ikke betroet ham! Hvad han har modtaget, er ikke en jordisk Gave og ikke en jordisk Værdighed. Hans Magt og hans Arbejde ere af himmelsk Art. Selv Englene vilde det være en Ære at besidde en saadan Magt og at udføre en saadan Tjenestes Pligter. Enhver Præst ved, naar han modtager Ordinationens Sakramente, at han derved faar sin Plads iblandt Englene, og han bæver ved at tænke derpaa. Det blev sagt til St. Johannes, i Aabenbaringen, at han skulde kalde Biskopperne Kirkernes *Engle*; og en Hellighed og Renhed som Englenes fordres af alle Præster. Det frygtindgydende Offer, hvori Himlen besøger Jorden og nedstiger paa Alteret, kræver en himmelsk Hellighed, en Hellighed langt større end den, der paa saa frygtelig en Maade blev fordret af den gamle Pagts Præster.

*Tantum ergo sacramentum
veneremur cernui;
et antiquum documentum
novo cedit ritui.*

Hvad var Elias andet end en svag Skygge af den christne Præst? Hvor højtidsfuld var Mængdens Tavshed, dengang Elias bad foran Alteret og ventede paa, at Ild skulde falde ned fra Himlen paa Offeret! Og dog var den Magt, som Elias havde faaet, kun en svag Skygge af den Magt, der er givet den christne Præst, paa hvis Bud ikke jordisk Ild,

*) Eiter *The Messenger of the S. Heart.*

men den Hellig Aand stiger ned, og Christi Legem og Blod bliver nærværende under Brødets og Vinens Skikkelser.

Her ved Alteret er det, at Præsten føler sin Værdighed, sin Magt, sit Ansvar, sin Svaghed, sin Uværdighed. Og det er foran Alteret, under det daglige Offer, at hans Hjords Bønner skulde opstige for ham og støtte hans salvede Hænder, som løftes mod den salige Treenigheds Trone. Her vil de, bedre end noget andet Sted, komme i Hu, at Præsten har Ansvar for deres Sjæle saavel som for sin egen, og at han i Dommen skal aflægge Regnskab for dem lige saa vel som for sig selv. Hvis ethvert Menneske maa virke sin Frelse i Frygt og Bæven, med hvilke Følelser maa ikke Præsten søge at virke for Andres Frelse, saa vidt den staar til ham. Vanskeligt og farligt er det sikkert nok at have Ansvar for udødelige Sjæle; megen Visdom og Klogskab kræves for at lægge de rette Lægemidler paa aandelige Saar.

Ikke blot maa Saarene nemlig prøves og undersøges, men tillige den Saaredes Karakter, Anlæg og Villighed til at blive helbredet. Uden Synderens Medvirkning og Samtykke, er al Præstens Dygtighed og Kløgt til ingen Nytte; ja, undertiden vil han tilsyneladende kun opnaa at uddybe og forværre Syndens Saar.

Idet Præsten overtager et saadant Ansvar og altsaa svarer til det guddommelige Kald, der er udgaaet til ham, giver han Gud det højeste Bevis paa sin Kærlighed. Tre Gange spurgte Vor Herre St. Peter, om han elskede Ham, og hver Gang bød Han ham at bevise sin Kærlighed ved at vogte Hans Faar. Saaledes kan Hjorden ogsaa bevise sin Kærlighed til den Gode Hyrde ved at samvirke med Hans Præsters apostoliske Gerning — for det første ved deres Trofasthed, Lydighed og Hjælpsomhed og for det andet ved deres alvorlige Bøn om Velsignelse over hele Præstens Arbejde.

Hvor ofte er det ikke bleven sagt, og hvor sandt er det ikke, at Synderes Omvendelse virkes ved fromme Sjæles Bønner lige saa vel som ved Præstens Prædikener, Besøg, Barmhjærtighed, Taalmodighed, Medfølelse og Selvopofrelse. Ingen Præst mener om sig selv, at han næst Gud er ene om at bringe de vildfarne Faar tilbage. Naar han gaar ud for at søge det ene Faar, som er tabt, stoler han, og med Rette, paa de nioghalvfemsindstyve reddedes Bønner og gode Gærninger.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 8

Søndagen den 19. Februar

1899

Fritænkeriets Sakramenter.

Der drives i vore Dage en overmaade udbredt Misbrug med Ordene *fri Tanke* og *Tankefrihed*. Vi Katholiker hævde ganske bestemt Tankens Frihed, for saa vidt som vi hævde Tankens Ret til at søge Sandheden rent og purt og at lade sig bestemme af Sandheden alene. Men vi bekæmpe ligesaa afgjort Tankens *Tøjlesløshed*, den Theori, at enhver har Ret til at tænke, som han lyster, uden Hensyn til Sandheden. Sandhed og Løgn ere ikke lige gode, men Tankens Frihed er, ligesom den moralske Frihed, bunden af den evigt givne Sandhed, af den metafysiske og moralske Verdensorden. Endnu for hundrede Aar siden var dette katholske Princip ikke forsvundet af den almindelige Kulturbevidsthed, og Goethe kunde, uden at gøre sig latterlig i den oplyste og fremskredne Verden, skrive de gyldne Ord:

Nur das Gesetz kann uns die Freiheit geben. »Kun den moralske Lov giver os den moralske Frihed.«

For en Katholik er Tankens Frihed altid betinget af Hensynet til Sandheden. I Fritænkeriet derimod er Tankens Frihed gjort til Hovedsagen, og — som allerede Lessing erklærede det — Sandheden betragtes som *en Hindring* for Friheden : for den uindskrænkede Vilkaarlighed i Tænkningen. Fra at være en rationel Stræben efter et virkeligt Maal er Tænkningen bleven fornødret til *en aandelig Motion*, en interessant Spaseren omkring paa maa og faa eller en Lystjagt efter et stadigt flygtende Vildt. Sandhedens Brød forvandles af Fritænkeriet til brogede Stene, hvormed Filosoferne lave smukke Idé-Mosaiker — medens Folket hungrer aandeligt og dør af Dyrtdid paa Sandhed. Dette rører imidlertid ikke

Fritænkeriets sindrige Kunstnere, hvis Hovedbekymring er, at Retten til at jonglere med »nye« Tanker ikke bliver dem fratagen. Og saa snilde ere de, at de have faaet Folket bildt ind, at dets Velfærd og Lykke beroer paa, at denne golde og ørkesløse Leg med Ideer og Ord fortsættes og øves mere og mere.

Fritænkeriet aabenbarer sig saaledes som en Religion, hvis Væsen er Selvdyrkelse, og hvis Hoveddogme er Individets Suverænitæt, ogsaa over Sandheden. Intet ved Siden af, intet over den Enkelte. Han er Sandhedens Kilde og Moralens Norm — han er, med andre Ord, for sig selv, hvad *Gud* er for alle Troende. Paa det intellektuelle Omraade er den Enkeltes Ret at tænke *frit* : uden Hensyn til Sandheden; paa det moralske Omraade har han Lov at handle *frit* : uden Hensyn til den moralske Lov.

En saadan Religion har, foruden sine Dogmer, ogsaa sine Sakramenter. Ligesom den Enkelte er traadt i Guds Sted, saaledes er i Fritænkeriet *Naturen* traadt i *Naadens* Sted. Ligesom Jesus Christus aabner os Adgang til Naaden, saaledes har Fritænkeriet en Midler mellem Mennesket og Naturen i Menneskets *dyriske Natur*.

Til denne vender Fritænkeren sig derfor. Den anraaber, paakalder og forherliger han i sin Digtning og Kunst. Den kalder han *hellig*, og alle dens Gærninger ere for ham *rene*. At leve naturligt og dø naturligt vil for Fritænkeren sige at leve dyrisk og dø som et Dyr, leve paa sine Instinkter og dø, naar Farcen er spillet til Ende, Maskineriet er opslidt, og Legemet ikke formaar at nyde længere. *Utugt* og *Selv mord* blive saaledes *Fritænkeriets to Sakramenter*.

Talrige Bøger i den moderne Literatur bevise dette. Man ser dér hine instinktive Væsener forherligede, der vakle gennem Livet, drevne som viljeløse Væsener af deres Tilbøjeligheder og Begæringer, og som dø i en Hule eller Hytte blandt Dyrene i Skoven.

Til Overflod findes der i vort mest udbredte fritænkeriske Blad en Prædikestol rejst, hvorfra en af vore mest velta-

lende Forfattere i et salvesfuldt Sprog uafbrudt forherliger hine to Gærninger -- Livet i Tøjlesløshed og Døden i Skønhed. Og idet han tilegner sig Christendommens Udtryksformer, vover han endogsaa til enhver af sine Selvmordsopmuntringer at knytte en Forsikring om, at den evige Tilgivelse paa Forhaand er Selvmordere vis, og at Gud vil »lade sit Aasyn lyse« over alle saadanne og »byde dem velkommen i Paradis«.*)

Den frimodige Stillen-aling-paa-Hovedet kan næppe drives videre. Fritænkeriet usurperer her christne Dogmer og fortolker dem til Bedste for sig selv. Uvilkaarligt mindes man om de gamle Æventyr, hvor Fanden lærer sine Tilhængere at læse Fadervor baglænds.

Men Fritænkeriet manifesterer i hvert Fæld her sit virkelige Væsen — det er ganske simpelt en Religion, en *Anti-Christendom* med Dogmer og Sakramenter, der ere direkte Modstykker til de christelige. Og saaledes kan maaske ogsaa hine Bøger og Artikler, som ere beregnede paa at forvirre Begreberne, bidrage til at rense dem og at gøre det klart, at der her i Verden kun findes to Hære, to Lejre, to Faner — Korsets og Korsets Fjenders.

Katholicismen og „Kristeligt Dagblad“.

☞ Anledning af *Katholikens* Artikel for fjorten Dage siden har *Kristeligt Dagblad* for 13. ds. indeholdt et Slags Svar. Bladet taler om »den hellige almindelige protestantiske Kirke« og mener os besjælede af Had til denne Institution. Vi have aldrig før hørt om nogen »hellig almindelig protestantisk Kirke« og kunne følgelig heller ikke nære no-

*) Se f. Ex. *Politiken* for 9., 10. og 13. ds.

gensomhelst Følelser for den. Vi udbede os nøjere Oplysninger om dette Kirkesamfunds Oprindelse, Udbredelse og Karakter; trods sit pralende Navn er det formodenlig — ligesom den paa Sofievej under Navnet *Christi Kirke* (!) eksisterende Menighed — kun en ny lille Sekt, som yderligere vil bidrage til at forøge den dogmatiske og moralske Forvirring indenfor Protestantismen. »Kristeligt Dagblad« vil formodenlig have meget vanskeligt ved at definere, hvad Meningen er med hint gaadefulde Ord; Bladets Definitioner ere i det Hele mangelfulde, saaledes forudsættes det i vedkommende Artikel, at man »ved den katholske Kirke bl. a. forstaa *høle* Rækken af Paver«. Men ved Paverækken forstaa vi *kun* Paverækken, og denne indgaar aldeles ikke i Definitionen af Begrebet den katholske Kirke.

En anden og væsenligere logisk Forstyrrelse viser sig, naar »Kr. Dgbl.« mener at kunne parallelisere Pavedømmets Supremati over Kejserdømmet i Middelalderen med den moderne Protestantismes økonomiske og krigerske Overlegenhed over katholske Stater og Folk. Pavedømmets Supremati betød simpelthen, at Jesus Christus er *Kongernes Konge* og *Herskernes Herre*, og Verden befandt sig ikke ilde ved dette Supremati. Vi Danske maatte blot ønske, at Bonifacius den ottendes Magt overfor Philip af Frankrig havde været større, end den virkelig var; den franske Konge vilde da ikke have kunnet tilføje Prinsessen fra Danmark den Vanære, som hendes Forskydelse var. De middelalderlige Pavers Kamp for Ret og Sandhed mod verdslige Herskeres Uretfærdigheder skyldtes ikke — som »Kr. Dgbl.« mener — noget »Knæfald for denne Verdens Fyrste«. Denne Menneskenes gamle Fjende har, da som nu, ikke haft nogen værre Modstander end den hvide Præst i Rom, og Pavedømmets Nederlag har aldrig været til Fordel for Christendommen — se den franske Revolutions Historie.

En Ting er imidlertid dette Forhold mellem aandelig og verdslig Magt; en ganske anden Sag er Forholdet mel-

lem katholske og protestantiske Folks Magt og Rigdom. Man kan *ikke bevise* en Religions Sandhed af dens Bekenderes Magt og Rigdom; man kan *ikke modbevise* en Religion ud fra den Kendsgærning, at denne Religion gennem sin øverste Myndigheds Indehavere har øvet aandelig Magt over verdslige Magthavere. (Læren om *de to Sværd*, som »Kr. Dgbl.« hentyder til, medfører jo ikke, at Kirken baade skal haandhæve den aandelige og verdslige Magt — hvilket Bladet fejlagtigt paastaar; Meningen er derimod, at den verdslige Magt skal underkaste sig den aandelige. Dette vil ogsaa »Kr Dgbl.« finde i sin Orden; Bladet kæmper jo stadig for at *christne* Statsmagten og de øvrige offentlige Myndigheder.)

»Kr. Dgbl.« udtaler tilsidst sit obligate Haab om Pavevældets Undergang m. m. Vi maa gøre Bladet opmærksom paa dette Haabs fuldstændige Forfængelighed. Det er nemlig ikke Pavevældet, der fornægter Jesus Christus og erklærer: »jeg kender ikke det Menneske;« det er tværtimod hvad Bladet kalder: »den fuldere og sandere bibelske protestantiske Christendom« i Luthers Kirke. For Enhver, der har Øjne at se med og Øren at høre med, turde dette Tegn være tilstrækkelig tydeligt, og for en Christen har det mere Vægt, at en protestantisk Kirke fornægter Jesu Christi Guddom, end at denne Kirkes Medlemmer samtidig tjene mange Penge og besejre katholske — iøvrigt af Fritænkere misrøgerede — Stater. Hvor Jesus Christus, sand Gud og sandt Menneske, ikke længere bekendes og tilbedes, der kunne vi Katholiker ikke finde nogen sand Christendom, selv om Guldkalven forherliges nok saa meget, og *den Almægtige Dollar* dyrkes i nok saa store og pragtfulde Templer. Den Kirke, som ikke mere bekender Jesus Christus at være kommen i Kød, har forladt den sande Grundvold og staar for Fald; men *det er ikke Romerkirken*, som har fornægtet Herren, og det er følgelig *ikke Pavevældet*, som staar for Fald.

»Kr. Dgbl.« truer tilsidst med at ville offentliggøre »en

spansk Artikel«, der rimeligvis vil vise sig at indeholde meget »grueligt papistisk Mørke« samt »Længsel efter en renere Christendom«. Den Art Artikler have vi læst i Dusinvis.

Bladet skulde hellere fortælle os lidt om de katholske Præster i Frankrig, som ere blevne Protestanter. Der er bl. a. *Bourrier*, Hovedmanden for hele Bevægelsen, af hvilken baade »Kr. Dgbl.« og *Søndags-M'et* i »Nationaltidende« have ventet sig saa store Ting, hele det katholske Frankrigs Omvendelse, Pavevældets Nederlag m. m. m. Nu klager imidlertid *Bourrier* bittert i sit Blad *Le Chrétien français*, og hvad klager han over? Har han maaske ikke funden den Frihed, han søgte? Ogsaa dermed kan det knibe, thi Protestantismen har jo, al yndelig Tale om »Guds Børns herlige Frihed« til Trods, ogsaa *sine* Dogmer og *sit* Hierarki, der fordre Lydighed og Underkastelse. Men værst er det dog, at *Bourrier* ikke har funden nogen *Maâ'*; han har ikke faaet noget at leve af.

Vi ere komne, skriver han, »til den franske Protestantismes Dør og vi have bedt, ikke om et Stykke Brød, men om en Stilling, en beskeden Stilling, der tillod os at leve uden at maatte spise Hykleriets og Trældommens Brød«.

Den franske Protestantisme har ødslet med Bifald paa de katholske Præster, som gik over, men da der blev Tale om at skaffe Konvertiterne en Stilling, saa lukkedes alle Døre for dem. »Industridrivende, Bankierer, Handlende, alle have vægret sig ved at antage en fhv. katolsk Præst. Det var, som om man var bange for dem!«

Rimeligvis har man ikke funden dem orthodoxe nok; *Bourriers* Artikel lader ane noget saadant. »Man pillede disse Flygtninges Tro i Stykker for at undersøge den, man sigtede deres Bekendelser og diskuterede dem.« Endelig ønskede man, at de skulde blive protestantiske Præster, man sagde til dem: »Gaa til Neufchatel for at studere.«

Dette var det imidlertid, de frafaldne katholske Præster netop ikke vilde; *Bourrier* skriver endogsaa, at mange »følte

Modbydelighed for dette Kald« og foretrak en borgerlig Livsstilling. Heri vilde de franske Protestanter nu ikke tjene de katolske Flygtninge — og den af Bourrier indledede Bevægelse er følgelig ikke mere Protestantismens Haab.

Ak, om d'Hrr. Protestanter en Gang vilde lægge sig paa Hjærte, hvad den store Methodistprædikant *Moody* sagde, da man spurgte ham, naar han vilde begynde at prædike for Katholikerne. Hans Svar var:

»Naar der ikke er flere Protestanter, som have Omvendelse behov.«

Lutheranismen i Tyskland.

◊ Som for at give »Katholiken« Ret i den ovenfor fældede Dom over den protestantiske Christendom i Tyskland bragte »Kristeligt Dagblad« i Tirsdags nedenstaaende Artikel, hvoraf det fremgaar, at Lutheranismens Moderkirke af selve Lutheranerne erklæres for hjemfalden til *Kraftløshed og aandelig Dod*. Bladet skriver:

»Fra dette Aars Begyndelse har den unge Prins Max af Sachsen, der som bekendt har modtaget Præstevielsen i den katolske Kirke, faaet anvist en Gærning i Nürnberg, nærmest som en Slags Bymissionær. Det er sikkert et uegennyttigt og selvforføgtende Sind, der lægger sig for Dagen hos den unge fyrstelige Præst, naar han paatager sig denne Gærning. Han har givet Afkald paa Apanage fra sit Hjemland og vil optræde og betragtes som hver anden Præst, uden at der skal tages noget Hensyn til hans høje Stand. Hans Modtagelse i Nürnberg svarede nu ikke ganske hertil. Hele den katolske Gejstlighed var mødt paa Banegaarden. Borgmester Wagner hilste Prinsen i *Byens Navn*, Direktøren for Banevæsenet førte ham til Kongesalonen, hvor Modtagelsen fandt Sted. De evangeliske Blade ere meget misfornøjede med dette; denne fejrede unge Mand skal som Kapellan vinde de afchristnede Arbejdere (blot disse?)

for den, som ikke havde det, hvortil han kunde støtte sit Hoved, skriver et Blad. Noget mærkeligt er der ganske vist i, at se de toneangivende Herrer i Nürnberg, der staa saa ligeGYldige overfor den evangeliske Kirke, som de selv tilhøre, saadan skrabe ud for den romerske Kirke.

»Indenfor de protestantiske Kredse i Tyskland mærker man bestandig Frygt for den katholske Kirke, ved hvert Skridt der gøres fra den Side. Mon ikke Grunden er den, at man har en Følelse af, *hvor lidt Kraft der er indenfor den evangeliske Kirke**). I Sandhed, i Tyskland ser det sørgeligt ud, idet *aandelig Død synes at rugge over den*.) Den store Del af Theologerne, Universitetslærerne og Præsterne ere »liberale« : Rationalister. De »positive«, de der ville holde fast ved Kirkens Lære, synes ganske at mangle Livets Kraft. Hvad skal man sige, naar man ser en af denne Retnings betydeligste kirkelige Blade i en Nytaarsbetragtning finde en Trøst deri, at Kejser Wilhelm (Tyrkervennen osv.) i Jerusalem »har aflagt en klar Bekendelse af den døde og igen opstandne Frelser« eller naar det samme Ugeskrift ser »et nyt Vidnesbyrd« om Kejserens uskrømte Guds frygt i den Tale han holdt den 4. Febr. I en Kirke, hvor der er Aand og Liv, behøver man ikke at nære Frygt for den katholske Kirke eller noget andet. Men ganske vist i en Kirke uden Liv, som den tyske synes at være, der har Katholicismen Udsigt til en rigelig Høst — den har dog noget.«

*) Udhævet af »Katholiken«.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 9

Søndagen den 26. Februar

1899

De to Demokratier.

Under Behandlingen i Folkethinget af Theaterloven har Socialdemokratiet ved en af sine Repræsentanter givet et utvetydigt Vidnesbyrd om sit moralske Standpunkt og sit Forhold til christen Tro og Sædelighed.

Socialdemokraten *A. C. Meyer* endte d. 15de ds. ifølge sit eget Partiblads Referat sin Tale i Thinget med følgende Ord:

»I det gamle Rom lød der Raab fra Folket om Brød og Skuespil. Dette Raab lyder endnu, men vi vil *Ret* og ikke Naadegaver.«

Ved denne Parallel stillede den socialdemokratiske Folkethingsmand — sikkert nok uden at tænke derover — sine egne Partifæller, det hele danske Socialdemokrati, i lige Linje med det antike Roms demoraliserede Pøbel, som var tilfreds, blot den fik *panem et circences*, Brød og Cirkusgøgl.

Man kunde endnu anse dette for en Forsnakkelse. Men Dagen efter genoptog Hr. Meyer Æmnet og udtrykte sig da endnu tydeligere til Gunst for Cirkus og Variété, som han forherligede fremfor de »Missions- og Afholdsmøder«, hvormed den stakkels udannede Landbefolkning maatte lade sig nøje. At Bøndernes Thingmænd ikke lod disse Ytringer gaa upaatalte hen, siger sig selv, og man skimtede i denne Debat et af de *nyc Grønseskel*, hvorefter Fremtidens politiske Partideling her i Danmark maaske vil komme til at gaa. Leo XIII. har engang sagt: »Demokratiet maa enten være christent — eller slet ikke være«, og Pavens Ord udtrykke en grundlæggende Sandhed. Christendom og Demokrati ere *beslægtede Magter*; meget smukt

har Dr. *Valdemar Vedel* nylig paa sin Maade udtrykt dette, idet han (i en Afhandling om *Humanisme*) forklarer, hvorledes Bevidstheden om at være et Menneske som alle andre er »den Jordbund, hvori al Slags religiøs og al Slags demokratisk Følelse grø; de voxte frem som en dyb Ydmyghed og en rolig Tryghed ved at slippe ud af Jegets øde, stolte Ensomhed og blive til En af de Mange.«*)

Man kan næppe sige det smukkere, at Demokrati kun kan bestaa paa en Grundvold af Ydmyghed og Selvfornægtelse. Uden denne Christendommens Aand hos de Enkelte vil Demokratiet blive Alles Kamp imod Alle — saaledes som vi længe have set Parlamentarismen forme sig i adskillige europæiske Lande, hvor Kirken ikke mere er Samfundslivets Grundvold. I Danmark har Landbodemokratiet hidtil bygget paa christen Jord og befundet sig vel derved. Socialismen søger nu at sætte et atheistisk Demokrati i Steden; paa de Tilstande, dette vilde medføre, have vi allerede haft en lille Prøve i den socialistiske Kommunal-skandale ifjor — vort første Panama.

Kampen mellem *de to Demokratier* d. 16. ds. formede sig (ifølge Referat i »Soc.-Dem.«) saaledes:

*Svendsen***) var forarget over, at A. C. Meyer havde brugt en Sammenstilling mellem Brød og Skuespil. Ude paa Landet fordrer man en bedre Føde for Aanden, men det kunde nok være, at det passede bedre for Københavnerne, særlig naar man satte Forlystelser og Varietéer i Stedet for Theatre. Vil man fremme Aandslivet i vort Land, skal man ikke som Justitsministeren strø Variétébevillinger ud til havarerede Eksistenser tilhøjre og venstre, men derimod sørge for, at Folket faar en bedre aandelig Føde. Det er allerede for mange Penge, der gives ud til dette Gøgl. Er det ikke urimeligt, at Staten skal give ca. 1000 Kroner for hver Aften Københavnerne gaa i det kgl. Theater. Lad dem faa Theater-Repertoire og hele Herligheden, og skal galt være endda nogle Tusinde Kroner aarlig, for at et privat Selskab kan klare sig.

*) Tilskueren Febr. 1899, S. 138.

**) Jysk Folkethingsmand, tilhørende Indre Mission.

A. C. Meyer: Hr. Svendsen er aabenbart ikke glad ved Københavnerne, som han tror er forlystelsessyge. Det er muligt, han har nogen Ret heri. Det gaar gerne saaledes i store Byer, men jeg tror ikke, at Svendsen har Ret til at glæde sig, dersom Landboernes eneste Underholdning er Afholds- og Missionsmøder. (Munterhed.) Ja, jeg har selv støttet Afholdssagen, men alligevel tror jeg, at det var godt, om Landboerne kunde faa noget mere Livsglæde, end de har. Mange Præster ere Fjender af alt Skuespil, en af dem har kaldt det kgl. Theater for den store Skøge paa Kongens Nytorv. En saadan Udtalelse er der vel ikke mange, der ville underskrive, thi derved vilde man slaa en tyk Streg over baade Holberg og Oehlenschläger og netop arbejde daarligere Smag i Hænde. Jeg har ikke noget imod Variétéerne, men jeg ser en Fare i dem, hvis de udarte, og hvis Smagen gaar i Retningen af dem og bort fra den gode, forædlende Kunst. Naar jeg har sagt »Brød og Skuespil«, saa har jeg med det sidste Ord ikke tænkt paa Romernes Gladiatorkampe, men derimod paa den virkelige store Kunst, som kan virke forædlende paa Menneskene.

Svendsen: Jeg tror, at den aandelige Føde, som man faar ved Afholdsmøder og Salmesang er bedre end den, man faar i de Buler, hvor der nu opføres Variétéøgl.

Meyer: Jeg indrømmer, at der er et langt Spring fra Missionsmøder paa Jyllands Vestkyst og til Variétéerne i København, men *naar galt skal være, foretækker jeg dog de sidste.**) (Stærk Bevægelse.)

Svendsen: Det er rigtigt. Lad os kun faa ren Besked. *Saa véd vi nu, hvor vi have d'Hrr. Socialister.**) (*Jens Busk:* Hør! Hør! Det er rigtigt!)

Drengemordet i Lille.

Gennem alle Blade løb fornylig den for os Katholiker saa pinlige Efterretning om det i Lille begaaede Drengemord. De første Telegrammer syntes ikke at tillade nogen Tvivl om, at det ulykkelige Barn var bleven myrdet af en Skolebroder, som først havde misbrugt Drengen paa

*) Udh. af »Katholiken«.

skændig Maade. Vore hjemlige Organer for Fritænkeri, Utugt og Selvmord boltrede sig i dydig Indignation og meddelte glædestraalende, at det franske Socialdemokrati havde taget Initiativet til et Lovforslag, ifølge hvilket al Opdragelsesvirksomhed skulde fratages Personer, der havde aflagt Kyskhedsløftet, idet et saadant Løfte maatte antages at have den fordærveligste Indflydelse paa Moralen. Med andre Ord — Kirkens Fjender i Frankrig skyndte sig at give det Udseende af, at Afholdenhed nødvendigvis maa føre til Perversitet, og man ophidsede ud fra denne Tankegang Befolkningen mod Kirken og Ordensstanden. Vilde Bander strejfede gennem Lilles Gader under Raabene »Ned med Jesuiterne, ned med Brødrene, ned med Katholikerne!« og rundt om i de forskellige Ordenshuse bleve Ruderne slaaede ind med Stenkast. Borgermesteren i Lille, som er Socialist, gjorde sit til at forøge Ophidselsen, idet han paa alle Gadehjørner lod opslaa Plakater, hvori han roste »den retfærdige Harmen«, hvormed man havde mødt »denne Forbrydelse, begaaet af den klerikale Immoralitet«, og opfordrede Forældrene til at »frelse de smaa Børn« ved at tage dem ud af de konfessionelle Skoler.

Som *J. Univers* har gjort opmærksom paa, var den Perversitet, for hvilken Broder *Flamidien* sigtes, saare udbredt baade hos Grækere og Romere længe før Christendommens Dage. Den kaldtes *den græske Last*, og hos Platon aabenbarer Alkibiades sig som en Dyrker af den. Horats praler med den, og Vergil besynger den — men hverken Alkibiades, Horats eller Vergil vides at have aflagt Kyskhedsløfte. De have i saa Fald kun holdt det daarligt.

Der er derhos ganske urigtigt, naar Socialist-Borgermesteren i Lille taler om Mordet paa den ulykkelige lille Gaston Foveau som et utvivlsomt Værk af »Klerikalismen«. Der er intet *bevist* mod Broder *Flamidien*, og denne forsikrer uafbrudt om sin Uskyldighed. Hvad der er af *faktisk* i denne Sag, indskrænker sig i det væsentlige til Følgende:

Søndag d. 5. ds. efter Aftengudstjenesten hos Skolebrødrene i Rue de la Monnaie i Lille, vendte Gaston Foveau, som gik i Skole dér og sammen med de andre Skoledrenge havde deltaget i Andagten, ikke tilbage til sit Hjem.*) Forældrene ventede paa ham indtil henad Midnat, og Faderen begav sig derpaa til Brødrenes Hus, hvor han vækkede Broder Flamidien, til hvis Omsorg Gaston — sammen med de andre større Dreng, et Hundrede i Tal — var betroet. Broderen stod op og begyndte straks, sammen med flere andre, at gennemse Huset. Man fandt ikke Gaston. Ingen Mistanke faldt paa Flamidien, fordi denne, straks efter Elevernes Bortgang, havde opsøgt en anden Broder og været sammen med denne hele Aftenen indtil Sengetid.

Faderen gik nu til Politiet, og dette foretog i Løbet af Mandagen og Tirsdagen to Undersøgelser af Huset, men *fandt intet.*

Da var det, at Husets Portner, Onsdag Morgen, i *Taleværelset* fandt den Savnedes Lig, liggende i en Sæk. Det var tydeligt, at Drengen havde fundet Døden ved Kvælning. Ved Siden af Liget *en tom Kasse*, aabenbart bestemt til at lægge Liget ned i. Desuden fandtes et *Brev*, som havde følgende Indhold:

»Hr. Foveau, det gør mig ondt at jeg har forvoldt Dem Sorg. Jeg har kvalt Deres Søn for at tilfredsstille en uren Lidenskab. Jeg har villet hævne mig paa Huset her og især paa Broder Maurice« (Husets fhv. Forstander). »De vil snart erfare, under hvilke Omstændigheder Forbrydelsen er bleven begaaet.«

Dette mærkelige Brev (til hvilket vi senere skulle komme tilbage) var undertegnet *Un ancien frère ardent soci-*

*) Skolen havde udelukkende *externe* Disciple, noget som ikke er uden Betydning, idet et skændigt Forhold mellem Lærer og Elev da langt vanskeligere kan tænkes at opstaa.

aliste, hvilket maa udlægges »en forhenværende Broder«, som er »glødende Socialist.«

Den forfærdede Portner hidkaldte straks de paagældende Myndigheder, og en Undersøgelse blev indledet paa Stedet af Republikens Prokurør. Alle Brødrene bleve opfordrede til at skrive de samme Ord som de, hvormed det fundne Brev begyndte, for at en mulig Lighed mellem Haandskrifterne kunde konstateres. Alle efterkom denne Begæring — undtagen én: Broder Flamidien. To Gange blev han opfordret til at skrive, to Gange nægtede han at gøre det. Selvfølgelig blev han derpaa erklæret for anholdt.

Det legale Ligsyn foretoges dernæst. Retslægen mente først at kunne konstatere, at Liget havde lidt Overlast ved Uterlighed, men *har siden offentlig taget denne Erklæring tilbage*. Dette er undgaaet de danske Blades Opmærksomhed, ligesom ogsaa det Faktum, at Lægeundersøgelsen af Broder Flamidien har *bekræftet* Rigtigheden af denne ændrede Kendelse.

Flamidien har senere gentagne Gange været i Forhør, og en Gang har han været konfronteret med Liget. Han græder meget, naar han staar for Dommerne, men hævder vedvarende, at han er uskyldig.

Saa vidt er man, og ikke videre. Det paastaas fra antikerikal Side, at Liget maa være bragt indefra Skolen til Taleværelset for derfra ved given Lejlighed at transporteres ud af Gadedøren. Hvor skulde imidlertid Liget have været i Tiden fra Søndag Aften til Onsdag Morgen? Hele Huset blev jo gennemført to Gange af Politiet, og den anden Undersøgelse — om Tirsdagen — omfattede endogsaa Kældrene.

Brevet, som skulde være skrevet af Broder Flamidien, frembyder ogsaa flere Grunde til Tvivl. Hvis det virkelig har været hans Hensigt at bringe Fordærvelse over Huset og saaledes hævne sig for en personlig Krænkelser, vilde han ikke selv have meddelt denne sin Bevæggrund. Han vilde jo derved netop forhindre, at Skylden i Almindelighed blev lagt paa hele Huset. Underskriften »en glødende Socialist« er ogsaa temmelig meningsløs; den kan i det højeste opfattes som et nyt Forsøg paa at fri Brødrene fra Skyld; for en Broder, der er bleven *socialiste enragé*, kan »Klerikalismen« selvfølgelig ikke bære noget Ansvar. Det ene Led i Brevet strider saaledes mod det andet, og med mindre Broder Flamidien skulde vise sig at være sindssyg, er det næppe antageligt, at han har kunnet skrive disse Linjer.

Uvilkaarligt fristes man da til at mene, at Skolebrødrene i Lille have været Genstand for et frygteligt forbrydersk Anslag udefra. Adgangen til Taleværelset var nem; Gadedøren stod aaben hele Dagen, og Taleværelset fandtes lige indenfor denne. I den tidlige Morgenstund kan Liget da være bragt ind i Huset.

Mærkeligt i denne Forbindelse er et Brev, som Skolebrødrenes Forstander i Lille d. 29 Januar iaar, skrev til Visitatoren, og hvori følgende Linjer forekomme:

»Man har underrettet Broder * * * om, at visse Personer have til Hensigt at sætte en stor Skandale i Scene mod Lærerne ved vor Skole.«

Denne store Skandale er nu kommen, og for alle Kirkefjender i Frankrig som i Danmark, er den velkommen. Vi Katholiker maa forholde os ventende, men tillige haabende. Nærværende Artikel har godtgjort, at vi have Ret dertil.

Men skulde det tilsidst vise sig, at Broder Flamidien ikke er uskyldig, da bør vi komme i Hu, hvad Herren har sagt:

»Det er *umuligt*, at Forargelser ikke skulle komme.«

En Præst! En Præst!

Felix Faure er den anden af Republikken Frankrigs Præsidenter, der er død en pludselig Død, og som i sine sidste Øjeblikke har tyet til den Kirkes Hjælp, han i hele sit Liv havde været med til at forfølge. Ligesom Carnot blev Faure overrasket af Døden, og ligesom denne faldt han i sin yderste Time den »Klerikalisme« for Fode, som han i den fritænkerste Republiks Navn havde kæmpet imod og søgt at fordrive af Frankrig.

Carnot havde som Præsident altid med yderste Omhu undgaaet at nævne Guds Navn. Han havde aldrig villet sætte sin Fod i en Kirke. Men, i det Øjeblik, da han laa paa det sidste, ramt af Caserios Dolk, da brødes hans Trods, og af Lyoner Ærkebiskoppens Haand modtog han som Kirkens angrende Søn sine Synders Forladelse.

Felix Faure fulgte Carnots Eksempel. I sine præsidentielle Taler undgik han omhyggeligt Guds Navn, og naar han berejste Frankrig, skyede han med samme Omhu Kir-

kerne. Han opførte sig i ét og alt som en atheistisk Republiks Præsident. Kun efter den frygtelige Basarbrand for et Par Aar tilbage lod han en religiøs Sørgehøjtidelighed afholde og deltog selv, til de fritænkernes Blades store Forargelse, i Gudstjenesten.

Maaske falder det i Traad hermed, at han nu, kort før sin Død, havde bedt om, at en Præst maatte blive kaldt til hans Leje. Hans Hustru havde strax lovet ham det, og Sognepræsten ved *La Madeleine* havde derfor allerede tidligt paa Aftenen givet Møde i Elysée. Lægerne mente imidlertid ikke, at Faren var overhængende, og Abbé Hertzog begav sig atter bort. Da indtraf pludselig Katastrofen, og Præsidentboligen genlød af Nødskriget: »En Præst! En Præst!« En Stafet sendtes af Sted paa Cycle og var saa heldig kort fra Huset at træffe en tilfældig forbispaserende Præst Abbé Renault. Denne fulgte over Hals og Hoved Buddet og traadte ind i Sygeværrelset, just som Felix Faure stred den sidste Strid. Renault knælede øjeblikkelig ned ved den Døendes Leje og gav ham Absolutionen *in extremis*. Den sidste Salvelse kunde Præsten ikke meddele, da han ikke bar de hellige Olier paa sig.

Saaledes døde da Felix Faure for den Kirkes Fødder, som han i største Delen af sit Liv havde agtet ringe. Frimurerne og Socialdemokraterne rase, men deres Raseri rokker ikke Kendsgerningen. Den hellige romerske Kirke lagde i yderste Øjeblik sin Kærligheds Kaabe over den døde Frimurer og Kirkefjende, og den hellige romerske Kirke haaber at have frelst en Sjæl. De mest ansete kirkelige Autoriteter lære nemlig, at en Absolution kan frembringe sin fulde Virkning paa en Syg, der ikke længere er ved sin Bevisthed, naar den Syge umiddelbart forud har været i tilstrækkelig gunstig Sjælstilstand. Og Felix Faures Ønske om at en Præst skulde kaldes, tyder paa en saadan gunstig Tilstands Existens. Fra Rom meddeles da ogsaa, at Paven straks næste Morgen efter Præsidentens Død, har frembaaret det hellige Messeoffer for hans Sjæls Hvile.

Dette være nu, som det vil; Felix Faure er gaaet ind til den frygtelige Dommer, hos hvem der ikke er Persons Anseelse. Og vi, som ere tilbage i Livets Land, maa med større Iver bede Kirkens Bøn: »Fra en *pludselig* og *uforudset* Død, frels os, o Herre!« At ikke ved vor Dødsseng ogsaa Rædselsraabet maa lyde: »En Præst! En Præst!«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 10

Søndagen den 5. Marts

1899

„Den hellige almindelige protestantiske Kirke.“

»Eders Tro omtales i den ganske Verden.«

St. Pauli Brev til *Rom*, 1, 8.

Meget i Overskriften nævnte Kirkesamfund, hvis Existens vi for fjorten Dage siden meddelte vore Læsere, er nu i »Kristeligt Dagblad« for 27. Februar bleven defineret paa en Maade, der synes meget tilfredsstillende. Indre Missions Hovedorgan erklærer nemlig følgende:

»Vi regne til den hellige almindelige protestantiske Kirke alle troende Christne i Fortid, Nutid og Fremtid, der, ved Hellig-Aanden forbundne om Guds Naademidler, paa den ene eller den anden Maade have *protesteret**) imod det, der er Hedenskab og Afgudsdyrkelse i Romerkirken.«

Et Medlem af den hl. alm. prot. Kirke kendes altsaa paa tre Ting:

- 1) han er *troende Christen*;
- 2) han er forbunden med alle sine Trosfæller i Brugen af *Guds Naademidler*;
- 3) han protesterer mod Romerkirkens *Hedenskab og Afgudsdyrkelse*;

Med Fare for, at »Kr. Dgbl.« skal tale om »romerske Kneb«, ville vi betragte hvert af disse Led i den givne Definition paa ganske nøgtern Maade og i systematisk Orden. Altsaa:

ad 1) Her mangler en Definition af, hvad en *troende Christen* er. Professor Harnack i Berlin, som nægter Chri-

*) Udhævet af »Kr. Dgbl.«

sti Guddom, regner sig f. Ex. selv for en troende Christen. Hvorledes vil »Kr. Dgbl.« hindre ham heri? At Bladet nemlig ikke regner Rationalister med til den hl. alm. prot. Kirke fremgaar tydeligt nok af dets Ord i den paagældende Artikel, at en enkelt Landskirkes Rationalisering medfører, at »vedkommende Landskirke gaar ud af Begrebet: den hl. alm. prot. Kirke«. Paa hvad Maade vil Bladet imidlertid faa denne Excommunication udført og dette Grænseskæl accepteret? Alle Rationalisterne ville sikkert hævde deres Ret til at være med i den protestantiske Kirke, og hvis »Kr. Dgbl.« vil prøve paa at uddrive dem med det nye Testament, ville Rationalisterne uden Tvivl møde med samme Vaaben i Hænde.

Med andre Ord: hvormeget skal et Menneske tro, for at være *troende Christen*? Hvor langt ned i Retning af et *Minimums-Credo* gaar »Kr. Dgbl.«?

ad 2) Begrebet »troende Christen« synes nu at bestemmes noget nøjere ved den af »Kr. Dgbl.« fordrede Sammenslutning om »Guds Naademidler«. Ogsaa dette Begreb er imidlertid vagt. Hvor mange ere nemlig disse Naademidler? Regnes den katholske Kirkes syv Sakramenter her til? (»Kr. Dgbl.« erklærer nemlig: »vi ere saa lykkelige at kunne tælle mange Katholiker« med i den almindelige protestantiske Kirke!) Og hvorledes gaar det Kvækerne. som ikke have andre Naademidler end Bønnen? Er denne tilstrækkelig, saa ere jo de andre overflødige. Men sømmer det sig at have overflødige Naademidler? Ere paa den anden Side Sakramenter absolut nødvendige, hvor mange ere de da? Er det endvidere Kirkens Herre ligegyldigt, hvorledes man opfatter disse Naademidler? Er det den sanddru Gud ét, om man troer eller ikke troer paa hans sakramentale Nærværelse i den indviiede Hostie? Existerer der — som f. Ex. mange engelske Protestanter mene — et Bods-sakrament, der forvaltes ved det lønlige Skriftemaal, hvilket jo ogsaa Luther har anbefalet? Er den af Apostelen Jakob*)

*) Jak. 5, 14—15.

foreskrevne Salvelse af de Syge til Syndernes Forladelse ikke et Led af, hvad »Kr. Dgbl.« med Stolthed kalder »den sande, *bibelske* Christendom«? Naar man har afskaffet denne Salvelse i den hl. alm. prot. Kirke, med hvad Ret er dette saa sket? Paa hvilket Skriftsted støtter man denne Tilside-sættelse af en Apostels Bud?

Med andre Ord: heller ikke her kommer man til Klarhed over den hellige almindelige protestantiske Kirkes Væsen.

ad 3) Den sidste Bestemmelse er imidlertid den vigtigste og den mest oplysende; for at være Medlem af »Kristeligt Dagblad«s Kirke udfordres det, at man »paa den ene eller anden Maade har *protesteret* imod det, der er Hedenskab og Afguderi i Romerkirken«.

Dette ser jo mere konkret ud. Men ak! ogsaa her mangler noget. Vi faa jo nemlig ingen Definition af, *hvad* i Romerkirken er »Hedenskab og Afguderi«, og vi faa heller ingen Definition af, *hvormeget* af dette Hedenskab og Afguderi, man skal protestere imod, om det er nok at protestere paa et *enkelt* Punkt, eller om Protesten skal rettes mod *alt* Hedenskabet og Afguderiet.

Saa meget maa imidlertid anses for givet, at den, der i ét og alt erklærer sin Christendom for *identisk med Romerkirkens* eller bøjer sig for Roms Forkyndelse som for *den eneste ufejlbare Kilde til Sandhed*, ikke kan siges at høre med til den hl. alm. prot. Kirke. Naar man nemlig erklærer at acceptere *alt*, som Rom lærer, har man derved afskaaren sig ganske fra at protestere mod nogetsomhelst som »Hedenskab og Afguderi«. Efter talrige Præcedens-Tilfælde i »Kr. Dgbl.« tager man iøvrigt næppe Fejl, naar man anser Hierarkiet, Petri Primat, det hellige Messeoffer, Dyrkelsen af Guds Moder for Ting, som et Medlem af den hellige almindelige protestantiske Kirke absolut bør protestere imod. Som bekjendt finder man *allerede i Oldkirken*, at Rom har fremsat og udviklet alle disse Lærdomme; rimeligvis vil man ogsaa finde alle Tidens christne Troende

energisk protesterende mod dette frembrydende romerske »Hedenskab og Afguderi«?

Nu — vi ville ikke drive Spøgen videre! Det er bekendt, at netop de største Christne i Oldtiden, ligesom i Middelalderen, med Liv og Sjæl have været Rom og den romerske Tro hengivne. St. Irenæus og St. Ambrosius forkynde Petri Primat. St. Leo og St. Gregor hævde det. St. Irenæus og St. Cyprian lære Messeofret. Om Dyrkelsen af Guds Moder foreligger der talrige Vidnesbyrd fra Oldkirkens hellige Fædre.

Protestanter fandtes der ganske vist ogsaa den Gang — men de fandtes ikke blandt de store Helgene, som »den protestantiske Kirke« nu søger at tilsnige sig. De, som protesterede mod Rom og kaldte Roms Lære for »Hedenskab og Afgudsdyrkelse«, det var *Kættene* — Donatister, Nestorianere, Monofysiter, Montanister. Men ingen optraadte strængere imod disse de første Protestanter end netop hine store Helgene, der, med St. Hieronymi Ord, »følgende Christus bevarede Forbundet med Petri Stol, idet de vidste, at paa denne Klippe var Kirken bygget«.

Det er os derfor ingen Overvindelse at blive *udenfor* »den hellige almindelige protestantiske Kirke«. Vi ønske ikke at være i Samfund med Donatus og Nestorius, med Montanus og Pelagius, med Wiclif og Valdis, Zwingli og Luther. Vi foretrække at blive i den Kirke, som St. Augustin og St. Hieronymus forherlige, St. Bernhard og St. Franciscus kæmpe for, og om hvilken allerede Apostlen Paulus har skrevet, at dens Tro »omtales i den ganske Verden«. I denne samme *romerske Tro* ville vi Katholiker leve og dø, under den *ene* Hyrde, om det *ene* Alter, i den *ene* hellige romerske Kirke.

»Kristeligt Dagblad« opvarmer i sin Svarartikel tillige den gamle Paastand om »Sammenhængen mellem Spaniens Katholicisme og Spaniens aandelige og timelige Nød«. Al-

lerede flere Gange er det her i Bladet bleven eftervist, at ikke Katholicismen, men den *oplyste Absolutisme* med sit voltairianske Feltraab *Ecrasons l'infâme!* har været Aarsag til Spaniens nuværende Elendighed. Men Begavelser af »Kristeligt Dagblad«s Art debattere en Sag paa samme Maade som mange Kvinder, om hvilke Goethe siger i »Tasso«, at de stadig

»zurück nur kommen auf ihr erstes Wort
wenn man Vernunft gesprochen stundenlang.«

Den christne Lidelse.

Bønnens Apostolats Intention for Marts.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

Hvorfor tale vi saa meget om vore Lidelser? Det er et af vore sædvanligste Samtaleæmner. Og det meste, vi sige, stammer fra vor Frygt for Lidelser, vor Lyst til at undgaa dem, vor Elendighed under Lidelsen, vor Glæde, naar den er overstaet, og al den Forvirring, Skuffelse, Ydmygelse, Frygt og Fortvivelse, som Lidelsen volder os. Langt udover den private Samtale ureje de fleste Spørgsmaal, som diskuteres i Aviserne, i Tidsskrifterne, i Komiteer, Klubber og lovgivende Forsamlinger, sig paa en eller anden Maade om dette: Hvorledes skulle vi befri vort personlige og sociale Liv fra Smerter og forøge dets Glæder?

Ere de Bevæggrunde nu altid retmæssige, som føre os til saaledes stadig at diskutere Livets Elendigheder? Ganske vist har ethvert Menneske og ethvert borgerligt eller religiøst Samfund den Pligt at betænke Menneskehedens timelige Velværd og Lykke. Men Spørgsmaalet er: *hvorfor* er dette vor Pligt?

Ikke, fordi Lidelsen i sig selv bør afskyes. Ikke, fordi vi anse den for vor værste Fjende. Ikke, fordi vi ikke kunne se noget godt eller værdifuldt i Smerten. Saadanne Grunde gælde overfor de sjælløse Skabninger og ere de bedste Argumenter for vor Pligt til at behandle de Dyr, vi

tage i vor Tjeneste, saa godt som muligt. Lidelse kan ikke gavne dem noget, hverken her eller hisset; den kan ikke for dem paa nogen Maade være en kostelig Gave. Men dette Argument vedkommer ikke det Tilfælde, vi ere i, og at bruge det for egen Regning er at sætte sig selv i lige Linje med Dyrene. Der gives Mennesker, som gøre dette med velbe raad Hu og systematisk; de kalde dette deres System for Filantropi. For at være ægte, maa Filantropien være christelig; den maa anerkjende den christne Lidelses Værdighed og Værd; den maa befri sig for den Frygt for Lidelsen og det Had til den, som kommer af Blødgighed, Sanselighed, Selvskhed, og Verdslighed. Ellers vil Filantropien kun opnaa at forøge den Elendighed, den havde sat sig til Opgave helt at banlyse.

Er det ikke et Stænk af denne uchristelige Aand, der indgiver os vor Talen om vore sjælelige og legemlige Lidelser? Aldrig vil det ved saadan Tale eller ved nogen Bestræbelse, som udgaar derfra, lykkes os at mindske vore egne Lidelser eller Summen af Lidelser i Verden; snarere ville vi forøge den, og hvad vi tage bort det ene Sted, lægge vi til det andet. Der er kun én Maade at befri Verden for Sorg paa, og det er at erkende den sande Storhed, den sande Sødme, den sande Glæde, der ligger skjulte under enhver Lidelse. Og dette kan kun erkendes og læres og lægges paa Sinde i Christi Skole.

Hvad lære vi nemlig i Christi Skole? Vi lære først og fremmest, at vi bør elske Gud, vor Herre og Skaber, over alle Ting. Alle Glæder, som staa hindrende mellem os og Guds Tjeneste og Kærligheden til Ham, maa foragtes. Dette er vor nødvendige Selvfornægtelse, vor nødvendige Lidelse.

Endvidere lære vi, at denne nødvendige Selvfornægtelse ikke let kan øves, undtagen Gud — eller vi selv, frivilligt — berøver os noget mere jordisk Glæde end strængt nødvendigt. Et meget behageligt, meget komfortabelt, meget smertefrit Liv passer sædvanligvis ikke med en trofast Pligt-opfyldelse i Guds Tjeneste.

Endelig lære vi, at Gud viser os sin Miskundhed ved at sende os Lidelser her i Livet og saaledes tillade os at gøre Bod for vore Synder og allerede her i denne Taarernes Dal bevise Ham vor Kærlighed, saa at vi maa komme Ham ganske nær i det forjættede Land, hvor enhver Taare skal borttørres af vore Øjne. Ganske, ganske lidt Lidelse, baaren villigt her, har en uhyre Værdi hisset. Alt dette lærte vor guddommelige Mester os fra Korsets Prædikestol, og en fuldstændig Erkendelse af denne Hans Lære bestaar i et Begær efter at blive Ham lig i Hans Ydmygelse og i Hans Lidelser, efter virkelig at blive Hans *Disciple* ved at fornægte os selv og tage vort Kors op og følge Ham efter. Korsets Skam, Korsets Pine, den bitre Korsets Død forkynde indtil Verdens Ende, at vi her paa Jorden ikke kunne elske Gud uden Selvfornægtelse, og at jo mere vi elske Ham, des mere maa vi fornægte os selv. Kun naar vi lide, kan den guddommelige Kærlighed helt tage vore Hjærter i Besiddelse. Det er et Mysterium, men tillige en Kendsgjærning, at selv menneskelig Kærlighed ikke er fuldkommen her paa Jorden uden Lidelse. Ikke før Kærligheden naar Himlens Port, kan den triumfere og herske i fuldkommen Fred.

Saaledes er denne Lærdom, som læres i Christi Skole, og der er to Maader at lære den paa: theoretisk og praktisk. Vi lære den theoretisk i Katekismen, ved Meditation, Bøn og Prædiken, ved at læse Legenderne og de Helliges Skrifter. Dette er meget men ikke alt. Vi maa lære det samme i Praxis. Vi maa udføre Theorien i Virkelighed, og vi kan gøre dette i hver Lidelse, der møder os, eller som vi frivilligt underkaste os. Theorien har været spildt paa os, hvis vi lade hine gyldne Lejligheder gaa os forbi til at udføre den i Praxis: — vore daglige Kors. Ja, Lidelse er den allerbedste Læremester i Christi Skole; den giver os den Disciplin, som sætter os i Stand til at være sande Disciple, der virkelig lære, gaa fremad, gøre Fremskridt og daglig blive deres Lærer mere og mere lig. Lidelse viser os, at vi intet ere af os selv, men at Gud er alt i alle; at vi intet formaa

af os selv, men ere ganske afhængige af Gud; at vi ikke her have noget blivende Sted; at dette Livs Glæder ere tomme, forgængelige og forfængelige; at Evigheden er alt.

Og hvis Lidelsen er saa god en Lærer i Christi Skole saa er den ogsaa den bedste og klogeste Læremester for dem, som længe have vandret udenfor hin Skole, og ere blevne gamle i Verdens Visdom. Lidelsen helbreder deres Skuffelser; aabner deres Øjne; mildner deres Hjærter; tæmmer deres Vilje; oplyser deres Fornuft; ransager deres Samvittighed; fører dem ydmyge og angergivne tilbage til deres Faders Fødder. Lidelsen skaber en stor Hungersnød i det Land der for kort Tid siden var dem et Vellystens Rige, og de stakels fortabte Børn staa op og gaa til deres Fader og sige: »Fader, jeg har syndet mod Himlen og for dig; jeg er ikke værd at kaldes din Søn, men gør mig som en af dine Daglejere.«

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg alle denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for at alle, som lide, mere og mere maa hellige deres Lidelser ved Samfund med Dig. Amen.

Amerikanismen fordømt. Endelig har Rom talt! Det længe ventede pavelige Brev til Ærkebiskoppen af Baltimore, Kardinal *Gibbons*, er nu bleven offentliggjort og indeholder den mest uforbeholdne Fordømmelse af de Heckerske Lærdomme. *Katholiken* vil i sit næste Nr. bringe den betydningsfulde pavelige Udtalelse.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 11

Søndagen den 12. Marts

1899

Amerikanismen fordømt.

Et Brev fra Leo XIII. til Kardinal Gibbons.

Rom har talt; Sagen er afgjort.

Mange nok har Spørgsmaalet Hecker sat den katholske Verden i Uro; ogsaa her i Danmark have vi mærket enkelte Efterdønninger af det store amerikanistiske Røre. Spørgsmaalet Hecker eksisterer imidlertid ikke mere; den højeste kirkelige Autoritet har talt, og Sagen er dermed endt.

Roms Afgørelse er fremkommen i Skikkelse af et paveligt Brev til Nordamerikas katholske Primas, Ærkebiskoppen af Baltimore, Kardinal *Gibbons* — den ogsaa herhjemme bekendte Forfatter af den udmærkede Bog »Vore Fædres Tro«. Brevet, som er dateret Rom d. 22 Januar, indledes med en Anerkendelse af den amerikanske Catholicismes og det amerikanske Folks gode Egenskaber. Paven fortsætter derpaa:

»Du er ikke uvidende om, kære Søn, at Bogen om *Isaac Thomas Heckers* Liv, især siden den er bleven oversat paa et fremmed Sprog, har foraarsaget livlige Stridigheder i Anledning af visse Meninger om Maaden at leve christeligt paa. For at bevare Troen ubeskaaren ville Vi derfor, i Vort apostoliske Embedes Medfør og til de Troendes Betyggelse, udtale os om hele denne Sag.

»De nye Meninger, hvorom Vi tale, hvile paa omtrent følgende Princip: for lettere at føre dem, som have skilt sig fra Kirken, tilbage til den katholske Lære, bør Kirken mere end hidtil tillæmpe sig til en fremskreden Tids Civilisation,

opgive sin fordums Strænghed og gøre Indrømmelser til de moderne Tendenser og Principer. Og dette bør, efter fleres Mening, ikke blot gælde Levere reglerne, men ogsaa de Læresætninger, som henhøre under *Arvelæren*. Det hævdes, at det, for bedre at vinde Dissidenterne, er betimeligt at lade visse Elementer af Læren træde mere i Baggrunden eller at afkræfte dem saaledes, at de ikke længer bevare den Mening, som Kirken stadig har billiget.

»Men, kære Søn, der behøves ingen lange Udviklinger for at vise, at denne Opfattelse bør misbilliges. Paa dette Spørgsmaal anvendes nemlig retteligt Vatikanerkonciliets Afgørelse: »Troens Lære, som Gud har aabenbaret, tilbydes ikke, saaledes som de filosofiske Systemer, den menneskelige Fornuft til videre Udvikling, men som en guddommelig Skat, der er betroet Christi Brud til tro Opbevaring og ufejlbar Fortolkning. De hellige Dogmers Forstaaelse bør, naar den en Gang er fastslaaet af vor hellige Moder Kirken, stadig fastholdes, og man tør ikke fjærne sig derfra under Paaskud af at tilstræbe en dybere Forstaaelse.« (*Const. de Fide cath.*, c. IV.)

»Hvad den Tavshed angaar, hvormed man har villet dække visse Principer i den katolske Lære og indhulle dem som i Glemselens Mørke, saa er heller ikke dette Forhold dadel-frit. Alle de Sandheder, som den christne Tro omfatter, have nemlig kun ét og samme Ophav; *den enbaarne Søn, som er i Faderens Skød* (Joh. I, 18). At disse Sandheder tilbydes alle Tider og alle Folkslag, fremgaar tydeligt af de Ord, Jesus Christus henvender til sine Disciple: »Gaaer hen og lærer alle Folk . . . og se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende« (Matth. XXVIII, 19). Derfor udtrykker det Vatikanske Koncil sig saaledes: »Ved den guddommelige, katolske Tro holder man for sandt alt det, som indeholdes i Guds skrevne eller overleverede Ord, og som overantvordes de Troende af Kirken som Aabenbaring, enten ved en højtidelig Erklæring eller ved det sædvanlige, almindelige Læreembede« (*Const. de fide cath.*, c. III).

Man afholde sig derfor fra at afskære noget som helst af den guddommeligt overleverede Lære eller med Vilje at forbigaa en Del deraf i Tavshed. Den, der vilde handle saaledes, vilde snarere søge at skille Katholiker fra Kirken end at knytte dem til den, som ere skilte fra den. At alle maa vende tilbage, som flakke omkring fjærnt fra Christi Fold, det er Vort kæreste Ønske, men ikke ad nogen anden Vej end den, Kristus selv har vist.

»Hvad den Regel for Livsførelsen angaar, som gives Katholikerne, saa tilsteder den alle Slags Læmpelser efter Tid og Sted. Kirken er mild og barmhjærtig ligesom sin Stifter. Lige fra Begyndelsen viste den sig derfor gjerne saaledes, som Apostelen St. Paulus sagde det om sig selv: »Jeg er bleven alt for alle, at jeg maatte frelse alle« (1 Cor. IX, 22). Alle henrundne Aarhundreders Historie viser, at den apostoliske Stol, til hvilken ikke blot Læreembedet, men ogsaa hele Kirkens øverste Ledelse, er bleven betroet, altid paa én og samme Maade har holdt fast *ved samme Dogme, samme Forstaaelse, samme Mening* (Conc. Vatic. *ibid.*, c. IV), men at den apostoliske Stol paa den anden Side har haft for Skik at læmpe alt, som angaar Livsførelsen, paa en saadan Maade, at der, uden Skaar i Guds Rettigheder, blev taget Hensyn til de forskellige Folkeslags Sæder og Forfatning. Hvo tvivler paa, at den vil gøre det samme, ogsaa i vore Dage, hvis Sjælenes Frelse kræver det?

»Afgørelsen bør imidlertid i saadanne Tilfælde ikke overlades til Enkeltmænds Dom, som ofte skuffes af et tilsyneladende Gode. Afgørelsen bør forbeholdes Kirkens Dom. Til denne bør alle de se hen, som ville undgaa Vor Forgænger Pius den sjettes Bebrejdelse, der har erklæret Pistoja-Konciliets 78de Proposition for »krænkende for Kirken og Guds Aand, der styrer Kirken«, forsaavidt denne Proposition underkaster den af Kirken indstiftede og billigede Disciplin den enkeltes Dom, som om Kirken kunde indstifte en Disciplin, der var unyttig og altfor tung, til at den christne Frihed kunde bære den.

»Endnu farligere og skadelige for den katholske Lære og det katholske Liv er imidlertid den Mening, kære Søn, som hævdes af hine nye Anskuelsers Mænd, at der nemlig i Kirken bør indføres en vis Frihed, saaledes at det tilstedes de Troende i højere Grad end før at hengive sig til deres egne Indskydelser og til deres aktive Dyd. Det hævdes, at denne Frihed er bleven nødvendig i Lighed med hin anden Frihed, som nylig er bleven indført, og som nu om Stunder udgør det borgerlige Samfunds retslige Grundlag. Vi have behandlet dette Æmne temmelig udførligt i Vort Brev om Staternes Forfatning. Vi have der eftervist den Forskel, som hersker mellem Kirken, der direkte er af Gud*), og alle andre Samfund, som skyldte Menneskenes fri Vilje deres Udvikling.

»Det er derfor af Vigtighed at gøre opmærksom paa en Anskuelse, der bruges som Argument af dem, der gærne vilde se denne Frihed hos Katholikerne. De sige, at der nu ikke mere er nogen Grund til at frygte for den romerske Paves ufejlbare Læreembede, efter at dette højtideligt er bleven proklameret paa Vatikanerkonciliet, og at, da dette Dogme altsaa er bragt i Sikkerhed, kan der aabnes en større Arbejdsmark for den Enkeltes Tanke og Virksomhed. Man kan imidlertid meget godt vende op og ned paa dette Argument. Hvis der virkelig er noget at slutte af Kirkens ufejlbare Læreembede, saa er det denne Sandhed, at ingen bør søge at fjærne sig fra dens Lære, og at alle fuldstændig maa henholde sig til den for at modtage Sandheden og de rette Principer for den menneskelige Handlen og saaledes lettere holde sig frie for al privat Vildfarelse. Forsynet har netop i den nærværende Tids Farer ved at styrke den apostoliske Stols Autoritet villet skaffe de katholske Intelligenser et kraftigere Værn. Løssluppenheden, som man allevegne er tilbøjelig til at sammenblende med Friheden, Lidenskabens for at sige alt og modsige alt, Tilladelsen til at tænke alt og skrive

*) *jure divino*.

alt, have lagt saa tæt et Mørke over Aanderne, at det ufejlbare Læreembede er bleven endnu nyttigere og nødvendigere end før til at holde de Troende indenfor Pligtens Grænser.«

Efter en Anerkendelse af det virkelig gode og dygtige, som Tidens Videnskab yder, fortsætter Paven:

»Vi komme nu til de Følgeslutninger, som man ud-
drager af hine Anskuelser, og i hvilke der fremsættes Paa-
stande, som, tagne i og for sig, ikke kunne andet end vække
Mistanke. For det første forkastes det ydre Embede som
overflødigt, ja snarest som hæmmende, for dem, der ville
hæve sig til christelig Fuldkommenhed. Den Hellig Aand,
sige de, udgyder rigeligere og overflødigere end fordem sine
Gaver i de Troendes Sjæle; Han underviser og tilskynder
dem uden nogen Mellemand, alene ved et lønligt Instinkt.

»Sikkert nok er det en ikke ringe Dumdristighed at ville
beregne den Maade, paa hvilken Gud meddeler sig til Men-
neskene. Denne Maade afhænger udelukkende af Ham selv;
»Aanden aander, hvor den vil« (*Joh. III, 8*). »Enhver af
os er Naaden given efter Christi Gaves Maal« (*Eph. IV, 7*).
Hvem vilde iøvrigt, med Tanken henvendt paa Apostlenes
Historie, paa den første Kirkes Tro, paa Martyrernes Kampe
og Lidelser, paa hele hin saa helgenrige Tid, vove at sam-
menligne de første Aarhundreder med vor Tidsalder og hævde,
at Oldkirken var mindre begunstiget af den Hellig Aand
end vi?

»Der er imidlertid ingen, som tvivler paa, at den Hellig
Aand virker ved en lønlig Udgydelse i de Retfærdiges Sjæle,
som den opflammer ved Tilskyndelser og Indskyndelser. Uden
denne indre Virken af den Hellig Aand vilde al ydre Hjælp
og alt ydre Embede være unyttige. »Hvis nogen paastaar,
at han kan annamme Frelsens Forkyndelse, som er Prædike-
nen af Evangeliet, uden den Hellig Aands Oplysning, som
giver alle Naade til at modtage Sandheden og tro paa den,
saa bedrages han af Kætteriets Aand« (*Conc. Arausic. II, cap. VII*).
Men, som vi alle vide det af Erfaring, føles
hine Indskyndelser og Tilskyndelser hyppigst ved det ydre

Embedes ligesom forberedende Bistand. St. Augustin siger herom: »Den Mand bidrager til, at de gode Træer bære Frugt, som med et eller andet ydre Middel vander dem og beskærer dem og ved sin Virken fremhjælper Frugtens Fremkomst indvendig fra« (De Gratia Christi, c. XIX).

»Dette afhænger til Syvende og Sidst af den almindelige Lov, ifølge hvilken en forudseende Gud, ligesom han har forordnet, at Menneskene i Almindelighed skulde frelses ved andre Mennesker, ogsaa har villet, at de, som Han kalder til en højere Grad af Hellighed, skulle føres dertil af andre Mennesker saa at vi, som St. Johannes Chrysostomus siger, »undervises af Gud ved Menneskene« (*Hom. 1. In inscr. altar.*). Et berømt Exempel herpaa finde vi lige i Kirkens Begyndelse. Skønt Saulus havde fornummet Christi Røst og havde spurgt Ham selv: »Herre, hvad vil du, at jeg skal gøre?« saa blev han dog sendt til Damaskus, til Ananias, »Gaa ind i Staden; der vil man sige dig, hvad du skal gøre« (*Act. Ap. IX*).

»Til disse Grunde kommer nu yderligere den, at alle de, som stræbe efter Fuldkommenhed, netop fordi de betræde en Vej, som ikke er de fleste Menneskers, ere mere udsatte for Vildfarelser end andre og følgelig have mere Trang til en Lærer og Leder. Denne Handlemaade har altid holdt sig i Kirken, og denne Lære er enstemmig bleven antaget af alle dem, som i Aarhundredernes Løb have udmærket sig ved Fromhed eller Hellighed. De, som ville støde en saadan Anskuelse fra sig, kunne ikke gøre det uden Dumdristighed og uden Fare.

»Hvis imidlertid enhver ydre Ledelse virkelig blev undertrykt, er det vanskeligt at se, henimod hvilket Maal hin frugtbare Inspiration af den Hellig Aand, som det Nyes Mænd forherlige saa meget, efter deres Mening bør føre dem. Viselig er den Hellig Aands Medvirkning ganske nødvendig, især naar det drejer sig om Dydernes Udøvelse. Men de Mennesker, som kæmpe for hine nye Ting, rose over al Maade de *naturlige* Dyder, som om disse svarede bedre

til vor Tids Sæder og Behov, fordi de skulde gøre os mere handlekraftige og energiske.

»Det er vanskeligt at forstaa, at Mænd, gennemtrængte af den christne Visdom, kunne foretrække de naturlige Dyder for de overnaturlige og tilskrive dem større Virkning og Frugtbarhed.

»Naturen skulde, ifølge denne Tankegang, altsaa være svagere *med* Naadens Hjælp, end naar den er overladt til sine egne Kræfter alene? Have de hellige Mænd, som Kirken ærer og yder offentlig Dyrkelse, maaske vist sig svage og uforstandige i de naturlige Ting, fordi de udmærkede sig ved christne Dyder? Desuden — skønt det undertiden er os givet at beundre glimrende Handlinger af naturlig Dyd, saa er der dog meget faa blandt Menneskene, som besidde disse Dyder *habituelt* og i rig Fylde. Hvo iblandt os er ikke et Bytte for voldsomme Lidenskaber? For varigt at beherske dem og for stadig og fuldstændigt at læmpe sig efter den naturlige Lov, behøver Mennesket en guddommelig Bistand. Og hvad de enkelte Handlinger angaar, til hvilke Vi ovenfor have sigtet, saa frembyde de snarere et Skin af Dyd, end at man finder selve Dyden i dem.

»Lader os imidlertid indrømme, at Dyden er virkelig i hine Tilfælde! Hvis man ikke vil *lobe forgæves* og glemme den evige Salighed, til hvilken Guds Godhed bestemmer os, ere de naturlige Dyder saa til nogensomhelst Nytte uden det Værd og den Kraft, som Naaden giver dem? Augustin har med Rette sagt: »Styrken er stor, og Løbet hurtigt, men den Løbende er udenfor dens rette Vej« (*In Ps. XXXI, 4*).

»... Til hin Anskuelse om de naturlige og overnaturlige Dyder knytter sig nu paa det nøjeste en anden, ifølge hvilken alle christne Dyder deles i to Klasser: i *passive*, som man siger, og *aktive*. Det tilføjes, at hine passede bedst til de svundne Aarhundreder, og at disse stemme mere med Nutiden.«

»Det er indlysende, hvad man bør tænke om denne Inddeling af Dyderne, thi en Dyd, der virkelig er passiv,

existerer ikke og kan ikke existere. »Ordet Dyd,« siger St. Thomas, »betegner en vis Ævneres Fuldkommenhed; men Ævneres Hensigt er Handlingen, og en dydig Handling er intet uden en god Anvendelse af den frie Vilje« (1^a II^{ae}, a. 1.), sket med Guds Naades Hjælp, hvis det er en overnaturlig Dydshandling.

»At nogle christne Dyder passe til en Tidsalder, andre til en anden, det vil kun den paastaa, som glemmer Apostelens Ord: »Hvilke han forud kendte, dem har han og forud bestemt til at vorde dannede i Hans Søns Billede« (*Rom. VIII, 29*). Al Helligheds Mester og Mønster er Christus; det er nødvendigt, at alle leve efter Hans Regel, som ville indtræde i de Saliges Boliger.

»Nu forandrer Christus sig ikke i Tidens Løb, men Han »er igaar og idag den samme som til evig Tid« (*Hebr. XIII, 8*). Til alle Tidens Mennesker henvender Han derfor dette Ord: »Lærer af mig, thi jeg er mild og ydmyg af Hjærtet« (*Matth. XI, 20*). Og til alle Tider viser Kristus sig for os som den, der »er bleven lydlig indtil Døden« (*Philipp. II, 3*). Til alle Tider vedbliver ogsaa Apostelens Ord at være sandt: »De, som ere Christi Disciple, have korsfæstet deres Kød med dets Laster og dets Begæringer« (*Galat. V, 24*). Gud give, at mange flere Mennesker nuomstunder vilde dyrke hine Dyder, ligesom de henrundne Aarhundreders Helgener have gjort det. Thi disse vare, takket være deres Ydmyghed, deres Lydighed, deres Tarvelighed, »kraftige i Gærninger og i Ord« og viste ikke blot Religionen, men ogsaa deres Land og deres Samfund store Tjenester.

(Sluttes.)

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 12

Søndagen den 19. Marts

1899

Leo den XIII's Brev til Kardinal Gibbons.

(Sluttet.)

»Foragten for de evangeliske Dyder, som man med Urette kaldte *passive*, medførte ganske naturligt, at Foragt for Ordenslivet lidt efter lidt bredte sig i Sjælene. En saadan Opfattelse er derfor almindelig hos de nye Anskuelsers Forkæmpere — at dømme efter visse Meninger, de have udtalt angaaende de Løfter, som aflægges i de religiøse Ordener. De sige, at disse Forpligtelser ere ganske stridende mod vor Tids Karakter, idet de indskrænke den menneskelige Friheds Grænser; at de ere mere egnede for svage Sjæle end for stærke, og at de, langt fra at bidrage til den christne Fuldkommenhed og Menneskehedens Vel, snarere skade begge og forhindre deres Fremgang.

»Disse Paastandes Falskhed fremgaar klart af Kirkens Lære og Skikke, ved hvilke den altid højlig har billiget Ordensstanden. Og visselig ikke uden Grund, thi de Mænd, som, kaldede af Gud, vælge dette Liv af et oprigtigt Hjærte og betræde de evangeliske Raads Veje, vise sig som Christi virksomme og hengivne Stridsmænd. Skulle vi tro, at dette Liv kun egner sig for svage Sjæle, eller at det er en unyttig eller skadelig Forholdsregel, naar man ønsker at leve fuldkomment? De, der binde sig saaledes ved religiøse Løfter, ere saa langt fra at miste deres Frihed, at de tværtimod nyde en langt fuldkomnere og mere ophøjet Frihed, den, »ved hvilken Christus har gjort os frie.« (*Galat. IV., 31*).

»Hvad angaar den yderligere Paastand, at Ordenslivet

kun yder Kirken faa Tjenester, saa vidner denne Beskyldning om Fjendtlighed mod de religiøse Ordener og vil heller ikke finde Bifald hos nogen, der har læst Kirkens Aarbøger. Selve Eders Forenede Stater skyldte jo Ordensmænd deres Troes og deres Civilisations Grundvold. Nylig have I besluttet at rejse én af dem en Statue, hvilket tjener meget til Ære for Eder.

»Og med hvilken Opofrelse og Frugtbarhed arbejde ikke de religiøse Ordener ogsaa i vor Tid allevegne i Katholicismens Tjeneste! Hvor talrige ere ikke de, som udbrede Evangeliet til nye Kyster og udvide Civilisationens Grændser under de største Anstregelser og midt iblandt de største Farer. De ere ikke mindre end Verdensgejstligheden Guds Ords Herolder i det christne Folk, Ungdommens Ledere og Lærere og et Mønster paa Hellighed for hele Kirken.

»De, som føre det aktive Liv, bør ikke roses mere end de, som, hengivne til Ensomhed, leve i Bøn og Selvfornægtelse. Hvad de Tjenester angaar, som disse sidste have ydet og endnu yde Menneskeslægten, saa tvivler sikkert ingen derpaa som véd, hvormeget »en Retfærdigs udholdende Bøn« (Jac. V, 16) formaar, især naar den forenes med Selvfornægtelse, og hvorledes den forsoner og rører den guddommelige Almagt. Saafremt nogle Mennesker derfor hellere ville slutte sig sammen uden at binde sig ved noget Løfte, saa kunne de gøre det. Det er intet nyt i Kirken og heller intet dadelværdigt. De maa imidlertid tage sig i Agt for at lovprise denne Levevis som bedre end de religiøse Ordeners. Forholdet er det modsatte; da Menneskeslægten er mere tilbøjelig til Nydelser end til det Gode, maa man have mest Agtelse for dem, der »have forladt alt og følge Christus«.

Paven gaar derpaa over til at omtale den amerikanske Kontroversprædiken og erklærer, at der intet er til Hinder for, at denne holdes »i et privat, anstændigt Lokale« og under Form af »en venskabelig Konversation«. De Præster, som udses hertil, maa imidlertid være prøvede

forud af Biskopperne baade med Hensyn til Kundskaber og Sæder. Paven slutter nu Brevet paa følgende Maade:

»Af hvad Vi have sagt, fremgaar det, kære Søn, at Vi ikke kunne billige hine Meninger, som tilsammen ofte betegnes med Navnet *Amerikanisme*. Vil man ved dette Ord kun forstaa visse aandelige Egenskaber, der særtægne de amerikanske Folkeslag, eller vil man kun betegne Eders Staters Forfatning, Love og Sæder, saa er der sikkerlig ingen Grund, til at Vi skulde ville forkaste dette Navn.

»Hvis det derimod bruges ikke blot for at betegne men for at anbefale de ovenfor skildrede Anskuelser, saa er der vel ingen Tvivl om, at Vore Brødre de amerikanske Biskopper først af alle ville fordømme denne Lære og vise den fra sig som saare skadelig for sig selv og for hele deres Nation! Den bibringer En nemlig den Mistanke, at der hos Eder skulde være Mænd, som mene, at Amerikas Kirke skulde være forskellig fra den almindelige Kirke, og som gjerne vilde, at den skulde være det.

»Kirken er én, takket være sin Læres og sin Styrelses Enhed; den er katholsk, og eftersom Gud har bestemt, at den til Midtpunkt og Grundvold skulde have den salige Petri Stol, er det med Rette, man kalder den romersk. »Hvor Petrus er, der er Kirken? (*St. Ambr. in Ps. XI., 57*). Derfor maa enhver, der vil betragtes som Katholik, virkelig-gøre St. Hieronymi Ord til Pave Damasus: »Følgende ingen anden end Christus er jeg i Samfund med Eders Helighed, det er, med Petri Stol. Jeg ved nemlig, at paa denne Klippe er Kirken bygget; og hvo, som ikke samler med os, adspredes«.

Den betydningsfulde pavelige Skrivelse, hvori Petri Efterfølger paany har røgtet sit Hverv som Hjordens Vogter mod Hæresiets Ulve, slutter med den apostoliske Velsignelse til Kardinalen, Præsteskabet og alle Troende i Amerika.

De ikke faa, ogsaa her i Norden, for hvem Hecker og Amerikanismen længe have staaet som foruroligende Tegn paa

Katholicismens Himmel, ville med lettet Hjærtet udbryde i et taknemligt *Deo gratias*. Pavens Skrivelse er saa utvetydig, at der ikke burde kunne være to Meninger om den. Amerikanismens første nulevende Talsmand, Biskop Ireland, har da ogsaa straks bevidnet Paven sin absolute Tilslutning — men i den uheldige Form, at han erklærer aldrig at have »aabnet sin Sjæl for slige Udskejelser« som de af Paven fordømte. Hans Højærværdigheds Ord i Ære men i hans Indledning til *Fader Heckers Liv* findes der ikke desmindre efter en Udtalelse om, at *fordum* var Disciplin nødvendig for Kirken og de Troende, fremsat følgende Paastand:

»*Nuomstunder* behøves denne Tvang ikke mere. Kirkens og dens Overhoveds Autoritet løber *ikke mere* Fare for at blive miskendt eller fordunklet; enhver christen Soldat kan styrte sig ud i Slaget, efter som den Sandhedens og Fromhedens Aand. der lever i ham, tilskynder ham til.«*)

Unægtelig synes det En, at denne Theori i høj Grad falder sammen med hin af Paven *fordømte* Anskuelse, »at der i Kirken bør indføres en vis Frihed, saaledes at det tilstedes de Troende *i højere Grad end for* at hengive sig til deres egne Indskydelser«. Og det er netop Monseigneur Irelands *egte Argument*, som Paven angriber, naar han erklærer om hin Theoris Forkæmpere:

»De sige, at der *nu ikke mere* er nogen Grund til at frygte for den romerske Paves ufejlbare Læreembede . . . og at, da dette Dogme altsaa er bragt i Sikkerhed, kan der aabnes en større Arbejdsmark for den Enkeltes Tanke og Virksomhed.«**)

For et uvildigt Vidne synes det utvivlsomt, at Paven ganske eftertrykkeligt paa dette Sted har korrigeret den amerikanske Biskop. Men Msgr. Ireland erklærer altsaa selv, at han aldrig har nærret slige Vildfarelser. Han »forarges« endogsaa over, at man har tilføjet Amerikas Troende den Tort at betegnede saadanne Lærdomme med Navnet Amerikanisme. Og i Sammenhæng med denne Biskop Irelands Holdning maa det nu forstaas, naar de ham venlige Blade erklære, at Paven *aldrig* har fordømt Amerikanismen, men kun noget, som kaldes — *Heckerisme*.

For det første forekommer dette sidste Udtryk aldeles ikke i Pavens Skrivelse.

*) *Vie du P. Hecker, Introduction*, p. III.

**) Se »Katholiken« Nr. 11, S. 84.

For det andet er det ovenfor eftervist, at Paven udtrykkelig har taget Sigte, ikke blot paa Fader Hecker, men ogsaa paa selv Biskop Ireland, der altsaa forgæves søger at dække sig bag den afdøde Ordensstifters Lig.

Og for det tredje har Paven klart nok kun anerkendt *én* tilladelig Betydning af Ordet Amerikanisme — nemlig den hvori det er identisk med amerikansk Væsen, Statsforfatning, Sæd og Skik. I denne Betydning er Amerikanismen imidlertid *uden al Interesse* for os, som ikke ere Amerikanere. Altsaa:

enten er Amerikanismen identisk med de af Paven fordømte Vildfarelser, og da have vi intet med den at gøre;

eller den er identisk med den katholske Christendom, som er den samme over hele Jorden, og hvorfor da bruge et *særligt Navn* --- som tilmed ikke kan andet end genkalde Erindringen om forrige Aarhundreders *Anglikanisme* og *Gallikanisme*, med andre Ord, om *Protestantismens Princip: den nationale Kirke?!*

En langt utvetydigere Holdning end Monseigneur Irelands indtager den franske Abbé Klein, Oversætteren af »Fader Heckers Liv«. Han har strax *standset Salget af sin Bog* og samtidig skrevet to Breve, et til Kardinal Richard, Ærkebiskpen af Paris, og et andet til den hellige Fader selv.

Dette sidste Brev indeholder følgende smukke og ægte katholske Udtalelse:

»Hvis jeg nogensinde, uden at ville eller vide det, er falden i de Vildfarelser, som Deres Hellighed fordømmer, griber jeg med Erkendtlighed den Lejlighed, som bydes mig til at misbillige og forkaste dem alle, som jeg her gør det af hele mit Hjærte, uden nogen Slags Undtagelse, Bagtanke eller Spidsfindighed, men fuldstændigt og i den Mening, hvori det naturligt giver sig, at Deres Hellighed har fordømt dem, idet jeg saaledes endnu en Gang bekender min absolute Underkastelse under Kirkens og dens synlige Hoveds guddommelige Autoritet.«

Abbé Klein har handlet som en Mand. Men er der ikke baade »Bagtanke« og »Spidsfindighed« i den Maade, hvorpaa de andre Amerikanister nu søge at tage med den ene Haand, hvad de lige have givet med den anden, og gøre Heckerismen til Amerikanismens Syndebuk? Og hvorledes skal man betegne det Forsøg, som gøres paa at skille Biskop Ireland fra Fader Hecker, hvem han selv har gjort Propaganda for, og hvis Ideer kan selv har givet Udtryk?

Hvad skal man endelig tænke, naar man ser amerikanistiske Blade (f. Ex. *Italian Times*) erklære, at Msgr. Irelands Brev »i høj Grad forringere Vigtigheden af det pavelige Dokument og er et godt Korrektiv til det.«*)

Her hører unægtelig alting op! Hvornaar har det været Tilfældet i Guds Kirke, at en *Biskop* kunde »forringe Vigtigheden« af en pavelig Udtalelse?! Hvornaar har Petri Efterfølger kunnet »korrigeres« af en af sine Undergivne, der har sin hele Myndighed fra Forbundet med Petri Stol?! Hvis dette skal være Katholicisme — saa er det ikke værd at blive i den katholske Kirke fem Minuter længere! Vi, som fra Protestantismen have taget vor Tilflugt til den hellige romerske Kirke, have lovet *Rom* Lydighed og vente fra *Roms Biskop* Sandhedens Ord. Med Biskopperne i Baltimore og Minnesota have vi intet at skaffe, uden de lære, hvad Rom lærer. Og hvis en Ireland skal kunne *korrigere* PETRUS, for hvem Herren har bedt, saa vide vi ikke mere, hvor vi befinde os — thi i den katholske Kirke ere vi *ikke!*

Vi ere imidlertid her ved hele Amerikanismens Kærnepunkt: Manglen paa *Lydighed*. Ikke forgæves prædikede Hecker mod Lydigheden som en *antikveret* Dyd, der ikke var noget for Amerikanere. Ikke uden dyb Hensigt antydes nu Amerikas Supremati over Rom, og Angelsachsernes Overlegenhed over de romanske Folk forkyndes.

At Leo XIII. har gennemskuet alt dette, viser Slutningen af hans Encyclica. Der er hverken hos Hecker eller hos Msgr. Ireland noget, som direkte opfordrer til en Betoning af Roms Primat. De to Amerikanister ere tværtimod begge fulde af de mest ubegrænsede Lovprisninger af Rom — Lovprisninger, hvis Hensigt dog tydeligt nok er den at holde Paven paa en Piedestal, saa fjærnt som muligt fra Kirkens daglige Liv. Dette har Paven meget godt opfattet, og han har klart forstaaet den store Ærbødigheds lidet ærbødige Mening. Derfor er det, at det pavelige Brev ender med at minde Amerika om, at kun *Kongerstolen* har Rettroenhedens Forjættelse, og at hvo, som ikke samler med Petrus, adspreder.

*) Den engelske Text lyder i al sin Utrolighed: »*this letter greatly attenuates the importance of the Pontifical document and is a good corrective of it.*«

Den hellige protestantiske Kirke.

En Artikel, der er skrevet med en forfærdende Mangel paa Talent, har Pastor Dyekjær d. 15de ds. leveret et Slags Svar paa Katholikens Indlæg for fjorten Dage siden i Debatten om den »hellige protestantiske Kirke.« Hr. Pastoren har nylig af en Troesfælle og Kaldsfælle faaet en smuk og ganske gratis Attest baade for *Tarvelighed* og for *løs og uvederhæftig Journalistik*. I god Overensstemmelse hermed tillader Hr. Pastoren sig overfor nærværende Blads logiske Udredning af Spørgsmaalet en Mængde dum Udenomssnak samt Morsomheder af den Art, som er god Mønt mellem ganske unge Regensianere paa den theologiske Gang, men som man burde forskaane for i en Diskussion, der i hvert Fald fra én af Siderne er ment alvorlig.

Af *reelle* Indvendinger findes i den to Spalter lange Artikel kun én: *Katholiken* har, i *Kristeligt Dagblads* Definition af den protestantiske Kirkes Medlemmer, ikke tilbørlig værdsat Ordet: »forbundne ved *Helligaanden* om Guds Naademidler.« Bladet skriver derfor til vor Oplysning:

»Om Helligaanden, Talsmanden, som Jesus sender sin Menighed, hedder det, at han »tager af mit (hvad der tilhører Jesus)« og forkynder Eder.« Han tager netop ikke sit Eget — et af de stærkeste Vidnesbyrd om, at kun en bibelsk, evangelisk Christendom har været lydig mod Helligaanden.«

Heraf drager Bladet den videre Slutning, at »de fem af den katholske Kirkes syv Sakramenter ikke ere indstiftede af Jesus selv. kan altsaa ikke have Helligaandens Stempel.«

Bladet vil altsaa ikke se, hvad vi dog udtrykkelig gjorde det opmærksom paa, at ogsaa *den sidste Salvelse* er bibelsk bevidnet. Thi Apostelen Jacob havde dog ikke allerede »forvansket« den oprindelige Christentro, hvis Levetid ganske vist synes at have været saare kort? Men hvis Apostelen Jacob ikke har gjort dette, hvad mener han saa med sine Ord om *Syndsforgældelse* ved Salvelse og Præsternes Bøn? Uden i den Hellig Aand kan Syndsforgældelse dog ikke finde Sted? Men saa bærer ogsaa dette *trede* Sakrament af de syv den Hellig Aands Stempel!

Hele »Kristeligt Dagblads« Tankegang er imidlertid i sit Væsen *uforenelig* med Troens simpleste Grundsætning:

ger. Man sætte sig engang ind i følgende Ræsonnementer, og man vil forbavses:

Jesus Christus er kommen for at bringe Sandheden og Livet. Da Han forlader Jorden, stifter han derfor sin Kirke og lover den sin Hellig Aand, som skal vejlede den til al Sandhed. Hellig Aanden udgydes paa Pinsefesten — men saa svag, saa afmægtig er denne Aand, som dog (det glemme man ikke!) er *den tredie Person* i den allerhelligste Treenighed, saa svag er altsaa den *treenige Gud*, at Hans første Tilhængere, Hans bedste Troende, Martyrerne og Kirkens Fædre, strax falde fra Sandheden og sætte »gamle hedenske Lapper paa Christendommens nye Klædebon« !!! Sligt er utænkeligt for den, som virkelig *troer* paa det overnaturliges Existens, paa Guds Almagt og Retfærdighed og faderlige Kærlighed. »Naar I, som ere onde, vide at give Eders Børn gode Gaver, hvor meget mere skal Gud da give dem Sandheden, som bede ham derom.« Men efter den protestantiske Lære har Gud enten ikke kunnet eller ikke villet gøre dette. Og i Aarhundreder har Sandhedens Aand, Talsmanden, sendt af Sandhedens Herre, været *afmægtig* overfor den katholske »Vanhelligelse af Jesu fuldbragte Offer«! Og i denne Vanhelligelse have de største Helgene levet hele deres Liv, og Gud har ikke forbarmet sig over dem, men først langt om længe ved sin Tjener *Luther* paany aabenbaret den sande Christendom. . .

Tro dette, hvo som kan! En saadan afmægtig Hellig Aand og en Frelser, hvis Indstiftelser ikke have mere guddommelig Modstandskraft, ere for os utænkelige, og Troen paa en saadan Gud forekommer os nærmest at være en *Blasfemi* og en *Fornægtelse af Jesu Christi Guddom*.

P. S. Nu nytter det ikke, at »Kristeligt Dagblad« begynder at snakke op om de »gode og ædle Katholiker«, der høre med til den »sande Kirke« osv. osv. Dette Standpunkt kan man kun hævde, naar man stiller sig ligegyldig til det Dogmatiske som til noget uvæsentligt, men »Kr. Dgbl.« angriber jo netop den katholske Kirke meget skarpt for dens dogmatiske »Vildfarelser«. Pastor Dyekjær bedes altsaa holde sig til det ovenfor fremsatte Dilemma: *enten* er den katholske Kirke den sande, *eller* Sandhedens Aand er svagere end Løgnen og Vildfarelsen.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 13

Søndagen den 26. Marts

1899

Et Besøg paa Wartburg.

Til Maud.

Vi havde opdaget i Hildesheim, Vennen og jeg, at Vejen til Nürnberg nemt lod sig lægge over Eisenach — Eisenach med Wartburg, hvor hun havde levet en stor Del af sit velsignelsesrige Liv, den kære hellige Elisabeth, hvis Minde faar hvert et ungt og christent Hjærte til at banke-

Vi kom til Eisenach i bidende koldt Frostvejr, og medens vi spadserede fra Banegaarden, talte vi om, hvor sært det var at besøge en By, hvor et Menneske havde levet, hvis Historie man kendte saa godt, som vi den hl. Elisabeths; man kunde næsten vente at træffe Folk, der havde kendt hende! Vejen gik gennem en smuk gammel Byport, forbi en dejlig Basilika, ud over Torvet, i hvis Midte der stod et Monument, en høj kraftig Mandsskikkelse, helt forgyldt i Aftensolen.

Jeg havde ganske glemt det, saa sært det end maa lyde, at Eisenach jo var blevet berømt som Fristed for en Mand, hvis hele Virken havde været Elisabeths lige modsat; Eisenach var Valfartsted for Folk, som kendte lidet eller intet til hende, og vi stod ikke nu foran et Monument rejst til hendes Ære, men foran ham, hvis Navn endnu den Dag i Dag formaar at sætte de stærkeste Lidenskaber i Bevægelse. .

Den næste Dag, en Søndag, var vi til Messe i en lille Kirke, bygget i gothisk Stil. Derefter gik vi op til Wartburg ad den stejle Vej, som Elisabeth daglig benyttede, naar hun bragte syge og fattige i Eisenach Hjælp og Trøst, ad hin Vej, hun sidste Gang gik, da hun en kold Vinternat joges ud af sin retmæssige Bolig med sine tre smaa Børn.

Vejen førte os forbi hæslige moderne Villaer i jammerlig Renaissancestil, men snart ophørte Husene, og vor Vej gaar gennem skønne store Granskove. Alt som vi stiger, bliver Udsigten videre og skønnere; Eisenach ligger for vore Fødder; rundtom er andre Højder, røde af vissent Løv, her og der beklædte af dybtgrønne Graner.

Vejen op til Wartburg tog en Halvtimestid. Borgen ligger stor og imponerende paa Toppen af en betydelig Højde; den er paabegyndt i romansk Stil, fuldendt i gothisk. og er saaledes et ypperligt arkitektonisk Mindesmærke fra Middelalderen. Paa den nedladte Vindebro holder en preussisk Soldat Vagt Nat og Dag.

Vi gik ind gennem den meget lave Borgport, gennem en Forgaard med Bindingsværkshuse, ind i den egenlige Borggaard om det gamle landgrevelige Slot med sine romanske Søjlerader. Midt i Gaarden er en vældig Brønd, i det ene Hjørne et Vagttaarn, forbundet med Slottet ved svære Mure, fra hvis Tinder vi saae ud over det hele Thüringerland, halvt grønt af Graner, halvt hvidt af Sne.

Besøg i Slottets indre Rum kan kun ske med Fører; vi kom ind med et større Selskab muntre Tyskere. Alle, der har rejst i Tyskland, kender denne Type af halvdannede; man ved ikke, hvad man mest skal opholde sig ved, deres flade Vittigheder eller deres grænseløse Elskværdighed. Man førte os gennem det Galleri, Moritz v. Schwind har dekoreret med Scener af den h. Elisabeths Liv; Billederne ere ganske kønne, den Hellige er meget elskværdigt opfattet, men man savner ganske Begejstring, ja endog Fantasi, hvad man ellers netop berømmer hos M. v. Schwind. De fleste Katholiker kende rimeligvis Reproduktioner af Billederne bl. a. fra Montalemberts Bog. Elisabethsgalleriet fører ind i Kapellet, et gothisk Kapel bygget efter hendes Tid; der har han prædiket, Slottets berømte Gæst!

Vi bese den berømte *Sängerlaube*, Salen, hvor Vædestriden, som Wagner har forherliget, skal have fundet Sted. Hører end selve Striden Legenden til, saa er det nok historisk,

at Wolfram von Eschenbach, Walter von der Vogelweide, Heinrich von Ofterdingen og mange andre af Tysklands store Skjalde har sunget i denne Hal. Den er vel restaureret, og Væggen prydes naturligvis af et stort Billede, der forestiller Væddestriden.

Gennem andre, vel restaurerede Rum, til dels udmærket dekorerede af Moritz v. Schwind, fører man os til den egenlige Festsal, en saare skøn romansk Hal, med Gallerier, baarne af farvestraalende Søjler, og et rigt udskaaet Træloft i samme stærke Farver.

Til sidst føres vi ud af det landgrevelige Slot, ind i et af Forhusene, opad en stejl Trappe til det Rum, som blev beboet af *Junker Georg*, dengang han efter Rigsdagen i Worms, ramt af Bandstraalen, søgte hertil. Et fattigt udstyret Rum er det, med hvide Vægge; af de Møbler, som opbevares derinde, stamme nok kun Sengen og det berømte Arbejdsbord — som Englændere skære sig Relikvier af — fra hans Tid. Paa Væggen hænger et Billede af ham som Munk og ved Siden deraf Cranachs berømte Portræt af ham som Doktor. paa det ene en lille, ubetydelig Frater. paa det andet en svær, selvsikker Folkefører. Ved Siden af hænge Billeder af hans Forældre, et Par yderst interessante Portrætter, ligeledes af Vennen Lucas Cranach, hvem ogsaa et lille Billede af den kloge Melanchton skyldes. Den berømte Blækklat paa Væggen, er borte; man har skaaret den bort, Stykke for Stykke; hvor den sad, skrev jeg som Hundrede andre et Par Ord, Udtryk for den Følelse jeg var besjælet af!

Paa indstændig Opfordring viste Slotsfogeden os alene de Rum, den h. Elisabeth en Gang beboede; de vises i Almindelighed ikke, da de tjene Storhertugen til Beboelse, naar han opholder sig paa Wartburg. Det er to store hvælvede Kælderrum, hver med en Midtersøjle, ganske henrivende Rum, byggede i det 11te, 12te Aarhundrede. Det ene tjener Storhertugen til Spisestue, det er den Helliges Soverum; det andet, dér hvor hun arbejdede med sine Damer, bruges til Ry-

geværelse; begge Rum ere pragtfuldt udstyrede med alle Slags Antikviteter, Metalsager, Møbler, Tæpper og — Relikvier af den Hellige; i Hertugens Rygeværelse findes et Skab, der har tilhørt hende, flere smaa Skrin, muligen Relikvarier, et Stykke vævet Tøj, hun skal have forarbejdet, og endelig siges en vellukket Kiste at indeholde Bønnebøger, Linnedstykker og andet, der har tilhørt St. Elisabeth.

Da vi kom ud fra Wartburg sneede det. Alt var hvidt og rent, usmittet. Vi gik ned af Bjærget, Vennen og jeg, og vi talte om de to, som Wartburg havde huset — om hende, de næsten havde glemmt, maaske helst gad glemme, og om ham, de mindedes med Glæde og Tak.

»Hvordan tror Du« sagde jeg »den Djævel saae ud, som Junker Georg søgte at ramme med sit Blækhus? Mon han var en fæl, behornet Bukkefod? Mon ikke snarere en ung og skøn Kvinde?« »Aah.« svarede Vennen leende, »var Junkeren saa bange for Kvinder?«

»Du misforstaar mig, kære, jeg mener, at den Djævel han saae, var en ung Kvinde med to Børn ved sin Side og ét paa Armen; og jeg tænker mig, at hun gik ned af Bjærget, bort fra Æren, bort fra sit rige Hjem; ja bort fra sit gode Navn — ned ad, ned ad i Dybet, til Fattigdom og Lidelse, til bitte Dage, til stor Nød.

»Saadan en Fristelse kunde han have haft!«

Vennen nikkede tavs til Svar, og tavse gik vi ned i Dalen til den lille By Eisenach.

Francesco.

Fader Heckers Disciple underkaste sig.

◊ **S**om Følge af Leo XIII's Fordømmelse af Amerikanis-
men har nu Fader Heckers Disciple, Medlemmerne af
den af ham stiftede Orden *Paulisterne*, forsikret om deres

fuldstændige Underkastelse. Deres Superior, Pater Georges Deshon, har fra New York sendt Paven en Skrivelse, der er meget glædelig. Ganske vist forsøger *P. Deshon* et Øjeblik den Udvej, at »de Vildfarelser, den hellige Stol har fordømt, snarere findes i de Fortolkninger, man har givet af Heckers Meninger, end i disse selv,« men dette uholdbare Standpunkt opgives dog hurtigt. Et løseligt Gennemsyn af *P. Heckers* Biografi er jo tilstrækkeligt til at vise at de af Paven fordømte Sætninger *netop* ere udtalte af Hecker selv og ikke af hans Fortolkere.

Paulisternes Overhoved skriver derfor ogsaa følgende:

»Hvis der i Fader Heckers Lære eller i hans Biografi findes noget Punkt, som Deres Hellighed anser det for nødvendigt at korrigere, stemme vi af ganske Hjærte overens med den hl. Stols Mening, for det første fordi den romerske Kirke er Sandhedens Støtte og Grundvold, og dernæst fordi vort Samfunds Regler indeholde følgende Forskrift: »Vor Kongregation og alle dens Medlemmer skulle i Særdeleshed gøre sig bemærkede ved deres hurtige og glade Underkastelse under den hellige Kirke, under enhver lovlig etableret Myndighed i denne og ethvert af den sanktioneret Hierarki. Denne Lydighed bør først og fremmest vises Jesu Christi Statholder, den hellige romerske Kirke og alle den apostoliske Stols Dekreter og Meninger, enten de angaa Læren eller Disciplinen.«

»En saadan Lydighed er saa dybt indgravet i vore Hjærter, at vi aldrig have tænkt paa at fjærne os fra den katholske Lære i dens Strænghed og Renhed. Men hvis vi, efter Deres Helligheds Mening, have haft en saadan Tendens eller have syntes at vise den, eller hvis vi, ved vor Handlemaade, har opmuntret den paa nogen Maade, saa modtage vi med et erkendtligt Hjærte Deres Helligheds faderlige Irettesættelse.

»Vort Samfunds Regler foreskrive os at knytte os paa det allernøjeste til den fuldkomne Orthodoxy, saaledes at vi ikke blot antage Kirkens dogmatiske Definitioner, men og-

saa dens Raad og Opfordringer, samt i alt, som angaar det aandelige Liv, de approberede Forfatteres Skrifter. Det er os ogsaa paabudt at fremme de Andagter, som Kirken beskytter og anbefaler. Reglerne indeholde tillige følgende Sætning: »Det er foreskrevet alle, ogsaa Præsterne, i den aandelige Ledelse at følge de Principer, som findes hos approberede Forfattere.« I dette som i alt erklære vi os derfor villige til at følge de Principer og Anvisninger, som ere givne i Deres Helligheds Brev. Vi erklære fuldstændig at underkaste os og at adlyde Deres Hellighed og den romerske Stol.

»Vi forpligte os fremdeles til, ikke at sælge og ikke at lade cirkulere noget Exemplar af »Fader Heckers Liv«, før denne Bog har gennemgaaet en fuldstændig Korrektion efter den Hellige Stols Forgodtbefindende.«

Brevet slutter med en Bøn om den apostoliske Velsignelse.

Som man ser, giver ogsaa Fader Deshon Sandheden Æren og siger, omend med nogle Omstændigheder, sit *Pater peccavi*. Af de i Amerikanismen implicerede fremragende Personer bliver saaledes Msgr. Ireland den eneste, som haardnakket toer sine Hænder i Uskyldighedens Vandfad, medens han om sin før beundrede Mester højtideligt erklærer: »jeg kender ikke det Menneske«.

Hadet til Kætteriet.

Af Fader Faber.

Yærligheden til Gud bringer mange nye Instinkter ind i Hjærtet. Himmelske og ædle som de ere, ligne de dog ikke, hvad Mennesker i Almindelighed kalde en finere Udvikling af Karakteren. De ere Jordens Væxter saa ulige, at de paa Jordan ikke kunne møde andet end Mistænksomhed, Misforstaaelse og Mishag. Det er ikke let at forsvare dem, thi denne Verdens Grundsætninger har Gang og Gyldighed

i Verden, medens Evangeliet ikke har nogen Gyldighed i den. Verden har derfor sin egen Maade at tage Sagen paa. Den taler os til Taushed. Den drager os for Domstole, hvor vor Domfældelse paa Forhaand er givet. Den beraaber sig paa Grundsætninger, der ere selvfølgeligefor de fleste Mennesker, men ere Kætterier for os. Tilhørerne holde derfor med Verden mod os. Vi ere Fremmede og maa finde os i alt, hvad deraf følger. Naar man misforstaar os, er det ikke mer end rimeligt, thi vi ere udenfor vort Fædreland. Vi ere kun til at le ad. Først i Himlen ville vi blive forstaaede. Ve over hine fremkommelige Christne, som Verden forstaar og finder sig i, fordi den ser, at de ere oplagte til at gaa paa Akkord!

Kærligheden til Sjæle er et af hine Instinkter, som Kærligheden til Jesus bringer ind i vore Hjærter. For Verden er det kun Proselytmageri, Lyst til at vinde nye Tilhængere for sit eget Parti. Men hvor apostolisk Kærligheden til Sjæle end er, er den dog altid underordnet Kærligheden til Jesus. Vi elske Sjæle for Jesu Skyld, ikke Jesus for Sjælens Skyld. Og saaledes er der Øjeblikke, hvor vi gaa over fra dette Instinkt til et andet, idet Nidkærheden til Sjæle viger for Hadet til Kætteriet.

Denne Følelse er Verden ganske særlig imod. Saa modsat er den Verdens Aand, at selv i gode, troende Hjærter rejser hver Rest af Verdslighed sig og griber til Vaaben mod dette Had til Kætteriet. Mangen Konvertit, i hvis Sjæl Gud vilde have gjort store Ting, gaar i sin Grav som en forfejlet Christen, fordi han ikke vilde hade Kætteriet. Det Hjærte, som føler den ringeste Uvilje mod at hade Kætteriet, er endnu ikke helt omvendt. Gud er endnu langt fra at herske over det med absolut Myndighed. Den højere Helligheds Stier ere alle spærrede for det. I Verdensøjne og i verdslige Christnes Øjne er dette Had til Kætteriet overdrevent, bittert, stridende mod Klogskab og Maadehold, uforstandigt, bigot, intolerant, snæversynet, dumt og umoralsk. Hvad kunne vi sige for at forsvare det? Intet, som Verden

vil kunne fatte. Vi gøre derfor bedst i, helt at tie stille. Hvis vi forstaa Gud, og Han forstaar os, saa er det ikke særlig haardt at gaa mistænkt, misforstaaet og upopulær gennem Livet. Alle rare, skikkelige Folk ville tage Verdens Parti og fordømme os; thi der falder et vist Skær af Mildhed over den frygtsomme Godmodighed, som imidlertid er saare langt fra Gud, og hvis Barmhjærtighed vender sig mest mod dem, der elske Gud mindst, men dømmer haardt og strængt om dem, der elske Gud højt. Der gives Omvendelser, hvor tre Fjerdedele af Hjærtet blive udenfor Kirken, og kun en Fjerdedel træder ind, men Kætteriet kan kun hades af et *helt* Hjærte.

Selv om alt dette er tungt, maa det dog bæres. Det Menneske kan næppe have sine Sansers fulde Brug, som vil bevise Verden, Guds Fjende, at et oprigtigt katolsk Had til Kætteriet er en moralsk Sjælstilstand. Man kunde ligesaa godt prøve at give en Blindfødt Begreb om Farverne. Den guddommelige Kærlighed indeslutter os i en Ring af Bevæggrunde og Principer, der ikke blot ere andre end Verdens, men staa i ligefrem Modstrid med dem. Fra et versligt Synspunkt ere Maanens Kratere lettere at forstaa end en Christens overnaturlige Instinkter.*)

*) Faber: *The foot of the Cross*, pp. 299—301. — Katholiker lægge øjeblikkelig Mærke til, at der her tales om *Kætteriet*, ikke om *Kætterne*. Enhver, der er sig bevidst, hvad den katolske Kirke skænker sine Troende gennem sine Sakramenter, i den hellige Messe, ved sine Andagtsøvelser, gennem hele sin Lære og alt sit Liv, vil ogsaa fatte, hvilket *aandeligt Rov*, der ved ethvert Kætteri forøves mod Menneskeheden. Præstevielsens Kæde rives voldsomt isønder, ingen Messe fejres mere, næsten ingen retmæssige Sakramenter uddeles længer; Daabens Naade alene og en vilkaarlig Brug af den hellige Skrift maa gøre hele det Arbejde til Sjælens Retfærdiggørelse og Helliggørelse, som Gud har paalagt sin Kirke med alle dens forskellige Organer. Allerede David siger: »I, som elske Herren, bør hade det Onde!« Skulde vi da ikke afsky og hade det største af alle Onder: Adskillelsen fra den af Gud selv stiftede katolske Kirke? (Kath. Red.)

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 14

Søndagen den 2. April.

1899

Beviser for Guds Tilværelse.

I den katolske Akademikerforening A. C. holdt højærv. Pater *Breitung* d. 21de i forrige Maaned et interessant Foredrag om ovennævnte Æmne. Med Talerens Tilladelse meddeles her et desværre saare ufuldkomment Referat.

Men moderne Filosofi paastaar gjerne at siden Kant er det forbi med at bevise Guds Existens. Med Kants saakaldte »Gendrivelse« af Beviserne for Guds Existens, særlig det kosmologiske Bevis, forholder det sig imidlertid saaledes, at Kant kun har faaet denne Gendrivelse i Stand ved at gøre sig skyldig i en *petitio principii*. For at modbevise det kosmologiske Bevis definerer Kant nemlig Begrebet Aarsag som: noget, der virker med Nødvendighed og er frembragt af noget andet. Ved denne Definition af Aarsagsbegrebet udelukkes unægtelig Gud fra at være Aarsag (hvilket ogsaa er Kants Mening); men dette er kun bleven muligt ved i Definitionen at *forudsætte*, hvad der skulde *bevises* — at nemlig Gud ikke kan være Aarsag til Verden.

Ville vi nu sige, hvad vi forstaa ved Beviserne for Guds Existens, saa maa vi først sige, hvad vi forstaa ved Guds Existens — Gud er *ens a se*, *ens necessarium*, det Væsen, til hvis Væsenhed det hører at være til. Derfor sagde Gud til Moses: Jeg er *den, som er* (Jehova).

Det metafysiske Bevis for Guds Existens lyder nu saaledes: Hvis noget overhovedet eksisterer, eksisterer ogsaa et *ens a se*. Mere populært: Der eksisterer f. Ex. i os en Aand. Men denne Aand kunde ikke eksistere, uden der eksisterede et *nødvendigt* Væsen \therefore Gud. Logisk fremsat ser dette Bevis saaledes ud:

I. *Vi have en immateriel Aand*

A. paa Grund af vore *simple Begreber*. Ved simple Begreber eller usammensatte Ideer forstaa vi saadanne Begreber som f. Ex. *Noget, Et, hel* osv. Disse Ideer ere fuldkommen usammensatte. Jeg kan ikke tænke dem halve.

Lad os f. Ex. tage: *Noget*. Denne Ide er den simpleste, jeg kan tænke. Et halvt *Noget* er allerede *Noget*.

Jeg slutter nu, at hvad der er *usammensat*, hvad der er *uden Dele*, det kan ikke stamme fra Materien. Hvorsomhelst nemlig Materien virker, virker den med sine Dele. Derfor maa enhver materiel Virkning kunne deles — be regnes, tælles, maales, vejes. Det er karakteristisk for enhver materiel Virkning, at den er delelig. Altsaa kan et udeleligt Resultat umulig være Virkning af en materiel Aarsag.

Selv et Atom er kun udeleligt for de os bekendte fysiske Kræfter. I Virkeligheden har ogsaa Atomet sin højre og venstre Side, sine Dele. Lad os nu antage, at et Atom i min Hjerne frembragte en Ide. Gjorde Atomet dette med flere af sine Dele, maatte Ideen (f. Ex. Ideen *Noget*) være sammensat. Virkede Atomet kun med en af sine Dele, saa maatte hin Del dog være delbar, og Virkningen maatte følgelig have den samme Egenskab.

B. Vi have en immateriel Aand *paa Grund af vore Domme*. Lad os f. Ex. tænke os, at vi udtale Dommen: »Træet er højt.« Jeg udsiger her, at Begrebet *højt* findes som Prædikat til den ved *Træ* betegnede Genstand. En saadan Dom indeholder en *Sammenligning* mellem Dommens to Led, Subjekt og Prædikat; altsaa maa begge disse Begreber erindres *samtidigt*. Men en Erindring om og Sammenligning af to Begreber kan kun finde Sted i et Væsen, som er *ét*. Hvad en anden erindrere, kan jeg ikke bruge til en Sammenligning! Den *samme* Person maa erindre begge de to Ting, som skulle sammenlignes.

Hvis nu vort Tænkeprincip havde Dele — *a, b, c* etc. — og f. Ex. *a* erkendte det ene Led i Dommen og *b* det andet, saa kunde der ingen Sammenligning finde Sted, alt-

saa ikke komme nogen Dom i Stand. Hvis man nu tænkte sig, at Dommen udgik fra én og samme Del af Tænkeprincippet, saa maatte denne Del dog atter være delelig, og Argumentationen gentager sig da. Med andre Ord: et Tænkeprincip kan ikke operere med Dele; kun, naar det ikke blot er *uden Dele*, men ogsaa *udeleligt*, er det i Stand til at sammenfatte sine egne Erkendelser og udtale en Dom. Det Tænkende i Mennesket er altsaa ét, ikke delt; det er altsaa *ikke materielt*.

Hermed have vi bevist, at *der i os er en immateriel Aand*.

II. *Hvoraf kommer nu denne Aand?*

Af noget materielt kan den ikke komme, thi da maatte den have Dele. Materien kan kun frembringe noget, enten ved at dele sig eller ved en Virkning af sine Dele. Men i begge Tilfælde vilde Resultatet være sammensat. Altsaa kan Aanden *kun komme fra en Aand*. Dette kan nu tænkes muligt paa to Maader: enten som *Del* af en Aand eller *frembragt* af en Aand. Det første er umuligt, thi én Aand har ingen Dele; hermed er Pantheismen modbevist. Altsaa kan vor Aand kun være frembragt af en anden Aand *skabt*. Her have vi altsaa *Skaberen*.

Guds Existens kan nu ogsaa bevises deraf, at der her i Verden findes mange aabenbart frembragte Ting, Ting, som ikke altid have været til. Frembringeren af disse Ting er nu *enten* selv frembragt *eller* eksisterer ved sig selv. Vi faa saaledes en Række af frembringende Væsner, der atter selv ere frembragte, men som tilsidst fører tilbage til et frembringende, men ikke frembragt Væsen — Gud.

Mod dette Argument ere tre Indvendinger mulige:

I. Hin Række kunde være begyndt med en Frembringer, der atter var frembragt af intet.

II. Rækken indeholder flere Væsner, som indbyrdes frembringe hinanden.

III. Rækken er uendelig, evig.

Hertil svare vi:

ad I: Hvis den første Aarsag skulde være frembragt af intet, vilde *intet* altsaa blive Aarsag til *noget*. Men Virkningen vilde da komme til at indeholde mere end Aarsagen, hvilket er umuligt.

ad II: Man maatte i saa Tilfælde antage, at et Væsen A kunde frembringe et andet Væsen B førend det endnu selv var til. Men det er kun Æventyret om Münchhausen, der trækker sig selv op af Sumpen ved Haarene.

ad III: Vi have en Kæde af Ringe — A, B, C, D — og den sidste Ring, D, bæres af et Søm. Nu paastaas det, at naar Ringenes Antal i denne Kæde bliver *uendeligt* — saa hænger Kæden af sig selv, uden noget Søm! I en saadan Kæde vilde hver af Ringene intet have at støtte sig til uden en anden Ring, der ligesom den selv var i faldende Bevægelse, og Resultatet heraf vilde kun blive en *faldende Kæde*.

Et andet Modbevis gaar ud paa at lade det sidste Led i Kredsløbet frembringe det første \circ : forbinde Ringen D med Ringen A. En saadan Kæde, erklærer man, skulde ikke behøve noget Søm at hænge paa!

Der finder imidlertid her en Forvexling Sted. Lad os tage en Kæde, der er en Meter lang. Den enkelte Ring i Kæden kan ikke spænde om en Meter, men hele Kæden kan det. Her benægte vi altsaa med Rette om den enkelte Ring, hvad vi paastaa om hele Kæden. Men Tyngde har den enkelte Ring lige saa vel som hele Kæden, og det vilde derfor være urigtigt at sige: Forbind Ringen D med Ringen A, saa virker Tyngdekraften ikke mere paa dem!

Samme Forvexling gør Evolutionsfilosofferne sig skyldige i. Meget kan ganske vist være rigtigt om en Helhed, som ikke er rigtigt om dens enkelte Dele. Men saafremt et enkelt frembragt Væsen ikke er i Stand til at existere *af sig selv*, saa vil heller ikke en nok saa lang Række af saadanne Væsner være i Stand dertil. Fordi Rækkens Længde bliver uendelig, forandres der intet i de enkelte Leds indre Uselvstændighed og Afhængighed (*Kontingens*).

Aarsagen til de frembragte og afhængige Ting i Verden maa da være et ikke frembragt, ikke afhængigt Væsen. Aarsagen til de *ikke nødvendige* Ting maa være *et nødvendigt Væsen*. Et saadant maa altsaa existere.

Et kontingent Væsen har ikke i sin Væsenhed Grunden til sin Existens; det kan existere, og det kan ikke existere; det indeholder ikke i sit Væsen noget, der begrunder, at det er til.

Det ikke nødvendige Væsen (A) er indifferent overfor Spørgsmaalet: Existens eller Ikke- Existens, forholder sig ligegyldigt dertil. Det maa altsaa af noget andet bestemmes dertil \exists : frembringes. Dette andet (B) er nu enten nødvendigt eller ikke nødvendigt. Er B selv ikke nødvendigt, saa er det heller ikke den tilstrækkelige Aarsag til A's Existens.

Beviset herfor lyder saaledes:

Naar B skal frembringe A, maa det ske ved en eller anden Virkekraft. Men uden Existens, ingen Virkekraft. Har B altsaa ikke i sig hele Grunden til *sin* Existens, har det heller ikke i sig hele Grunden til A's Existens. Altsaa maa Frembringeren B *ved et nødvendigt Væsen kompletteres til at blive den tilstrækkelige Aarsag til A*. Men dette nødvendige Væsen er Gud, *ens necessarium*.

Lad os gøre dette klart ved et Exempel.

En Mand (A), som ikke ejer det nødvendige til Livets Ophold, beslutter at bygge et Hus. Da han ingen Midler har, laaner han hos sin Ven B. Denne ejer imidlertid heller intet, men laaner atter hos C. Denne er ligesaa uformuende og gaar til den ligesaa fattige D. Denne laaner atter . . . og saaledes bliver man stadig ved, *indtil Gælden er dækket!*

Dette er nøjagtigt Atheisternes Tankegang. Huset, som ikke kunde bygges med én Mands Pengemangel, skal kunne opføres ved Hjælp af et uendelig stort Antal Deficiter. Gør Deficiternes Sum uendelig, saa skal det nok gaa!

Intet *enkelt* frembragt Væsen kan existere ved sig selv.

Skal det saa være mere forstaaeligt, at et *uendeligt* Antal saadanne kontingente Væsner existere uden noget nødvendigt Væsen, som er *ratio sufficiens* til dem alle, fordi det har sin Existens i sig selv?

Fattige Klostre i Italien.

Bønnens Apostolats Intention for April.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

Hort af de tusind Beviser for, at den antichristelige Aand i visse moderne Regeringssystemer har nedværdiget og forraaet Statsmændene, er den Behandling, som de lade forsvarsløse Nonner og Søstre vederfares.

Den christne Riddertid er længst forbi, men den christne Ridderlighed er endnu en Lov for Christenheden, og til Tidernes Ende vil sand Ridderlighed altid leve i sande Christnes Hjærter.

Men hvor Christendommen er død og ikke længer besjæler Menneskenes Tanker, Følelser og Gærninger, eller — endnu mere — hvor Christendommen hades, der er Ridderligheden ganske død. Alt Ædelmod, alt Højsind, alle fine Tanker ere der døde, og barbarisk Raahed er traadt i Ridderlighedens Sted — en Raahed, der er mere styg og afskyelig end de nøgne Vildes, fordi den forklæder sig i den materielle Civilisations og det saakaldte Fremskridts Klædebon.

Tusind Beviser paa denne Forraaelse kunde fremføres, men det ene, som nu forelægges os af Fangen i Vatikanet, bør tale højt til den ridderlige Aand, der endnu lever i os, fordi vi ere Christne. Vi anmodes om at hjælpe og bede for Kvindeklostrene i Italien, som siden 1870 ere blevne berøvede deres Ejendom af den italienske Regering. I Løbet af de sidste 28 Aar har denne Røverregering bortauktioneret den største Del af den Ejendom, som tilhørte Kvinder, der førte et kontemplativt Liv, og den eneste Erstatning, Regeringen byder, er en mager Pension til de Nonner, der allerede havde

aflagt Profes i 1870. Saa meget som muligt forbydes det dem at modtage Novicer, og ihvert Fald maa Novicerne ikke bringe nogen »Medgift« til Klosteret. De Rekrutter, det lykkes hine Nonnesamfund at gøre, maa de ernære ved Hjælp af de før 1870 indskrevne Søstres Pension, og Tallet paa disse Søstre bliver naturligvis mindre og mindre Aar for Aar. Saa Følge heraf findes der i Italien Kløstre, hvor 30 eller 35 Mennesker maa leve af en Pension paa *knap 3 Kroner om Dagen*.

Røverregeringen, der haabede at kunne sulte Nonnerne ud af deres Kløstre, har imidlertid indtil denne Dag set sig krydset i sine Planer af hine svage Kvinders Heltemod og de Troendes Godgørenhed. Leo XIII kalder hine stakkels Ofre »Kirkens Blomster«, og han anstrænger sig af al Magt for at komme dem til Hjælp. Han har anmodet Redaktøren af *Civiltà cattolica* at organisere en Hjælpekomité for i det mindste at fri dem fra at sulte ihjæl. Men Nøden varer og voxer og vil stadig voxe, med mindre det klosterlige Liv i Italien helt skal udslukkes; thi Kløstrene tør naturligvis ikke modtage Novicer, som de intet Haab har om at kunne ernære.

Lad derfor den moderne Verdens christne Ridderskab rykke frem til Undsætning for de Svage og Forsvarsløse, der lide for Christi Skyld! Men vore Vaaben ere ikke længer kødelige, som i gamle Dage, men de er Bønner og milde Gaver.

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne Dags Bønner, Arbejde og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe.

Især ofrer jeg dem for de forfulgte Kløstre i Italien, at deres Fattigdom og Afsavn ikke maa udslukke deres Liv. Amen.

Ifølge *The Messenger* vil Intentionen for Maj blive: Jeanne d'Arcs Saligprisning.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Abbé Klein i Paris har som Svar paa sin redebonne Underkastelse modtaget den hellige Faders særlige Velsignelse gennem en Skrivelse fra Kardinal Rampolla til Kardinal-Ærkebiskoppen af Paris. Det hedder heri:

»Hans Hellighed har vist sig særdeles glad over de Følelser, som Oversætteren af *Fader Heckers Liv* har lagt for Dagen, og over hans fuldstændige Tilslutning til det pavelige Brev . . . Hans Hellighed har paalagt mig at meddele Deres Eminence dette og beder Dem igen underrette Abbé Klein derom. Den hellige Fader sender ham en ganske særlig Velsignelse som Anerkendelse af hans redebonne Underkastelse under den højeste Autoritets Afgørelse.«

Luis Colomas »Bagateller«. En Ven af »Katholiken« har forespurgt, om det ikke var Meningen at bringe nogen Anmeldelse af den nylig paa Dansk oversatte Roman af den spanske Jesuit Coloma. Jo, det er netop Meningen at anmelde og paa det varmeste at anbefale denne ganske *fortræffelige* Bog, men der har hidtil hverken været Tid eller Plads til det. Inden altfor længe vil forhaabenlig begge Dele findes.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 15

Søndagen den 9. April.

1899

Léon Bloys sidste Bog.

Den store franske Skribent Léon Bloy, — Frankrigs betydeligste Prosaist i vor Tid — af hvis Værk *La femme pauvre* »Katholiken« ifjor har oversat nogle Sider, opholder sig her i Danmark. Allerede i flere Maaneder har Bloy boet ovre i Kolding sammen med sin Hustru (som bekendt en Datter af Dantes Oversætter Chr. K. F. Molbech) og deres to Døtre — de eneste Børn, som har overlevet de Trængsler og den dybe Fattigdom, der allerede i mange Aar har været Bloys Lod. To andre Børn, to Sønner, har Døden ført til hint Paradis, som Fiesole har malet paa sit Dommedagsbillede, hvor Engle i skinnende Klæder danse Haand i Haand over Enge, hvis Blomster aldrig dø. To Gange har Léon Bloy maattet se et elsket Barn udaande i sine Arme, fordi hans enestaaende og uforlignelige Talent ikke var i Stand til at skaffe de to Sous om Dagen, som den Mælk, der var nødvendig til hans Barns Ernæring, kostede.

Og Grunden til denne Fattigdom, denne Nød, disse Lidelser? Den er én — og kun én — Bloys absolute *Katholicisme*.

Man indvende ikke strax, at andre franske Forfattere, f. Ex. Huysmans og Coppée, ved deres Omvendelse til den katholske Kirke netop have vakt stor og sympathisk Opsigt. Konversioner er — saa mærkeligt det end lyder — aldrig Verden saa meget imod som det, at en Mand fra sin første Tid af urokkelig vandrer i den samme Tro. Konvertiten er altid *interessant*; det er den fødte Katholik ikke. Konvertiten har før haft Verdens Mening; nu har han ganske vist

Kirkens, men det er altid tilladt at haabe paa, at han atter kan vende tilbage til sine første Anskuelse. Han har skiftet Mening én Gang; han kan skifte én Gang til. Derfor vedbliver Verden at stille sig overbærende til Konvertiten; man betragter ham ganske vist som en fortabt Søn, men man tænker stadig velvilligt paa ham, og vender han én Gang tilbage, vil man slagte Fedekalven for ham og erklære: »Det tænkte vi nok! Det kunde ikke i Længden tilfredsstille en fribaaren Aand at gaa i Roms Lænker!«

Derfor altsaa viser Verden Overbærenhed mod Konvertiten. Man betragter ham som én, der er ramt af en svær Sygdom, men om hvis Helbredelse der dog er grundet Haab.

Katholiken derimod er *født med Sygdommen*; den vanærende Spedalskhed, som Troen er i Verdens Øjne, er hos ham konstitutionel, nedarvet, uudrydelig og uhelbredelig. Overfor ham findes ingen Medlidenhed, gives ingen »Forstaaelse« eller Overbærenhed. Her gælder kun Voltaires Feltraab: *Ecrasez l'infâme!*, eller som Farisæerne og de Skriftkloge udtrykte den samme Tanke 1700 Aar før Voltaire: *Korsfæst! Korsfæst!*

»Knus Kirken! Undertryk Katholikerne! Slaa Christus ihjæl!« det var og er Verdens Universalmiddel mod Troen, den store hygieiniske og præventive Foranstaltning mod Christendommens Smitte. Allerede Jøderne og Cæsarerne brugte dette Mittel, og siden den franske Terrorisme har alle moderne Jøder og Hedninger med Iver tilraadet og anvendt det.

Derfor er den fødte Katholik paa Forhaand umulig i den moderne, helt igennem verdslige Literatur. Ernest Hello levede af denne Grund i den yderste Tarvelighed, og den Dag i Dag maa Léon Bloy existere i den dybeste Nød.

Thi (som Octave Mirbeau har skrevet i en Artikel om *La femme pauvre*) »Leon Bloy hører ikke hjemme i vor Tid. Han er landflygtig i dette Aarhundrede, der lukker sine

Øren for de gamle Profeters flammende Ord og de gamle Munkes Forbandelser, hjemløs i denne Verden, som ler ad det Hinsides som ad en Narrestreg. Jeg forestiller mig ham ofte skridende gennem Ørknerne som en Johannes Døber med Munden fuld af Veraab eller som en Munk, der udslynger Bandstraaler fra en Prædikestol i en af Middelalderens Kirker.«

Léon Bloys Skæbne er derfor (som den samme Forfatter skriver) »virkelig enestaaende i Literaturen. Vi se en Mand af sjælden stilistisk Begavelse, den pragtfuldeste Skribent i vor Tid, hvis Bøger ofte eje en Skjønhed, der kan lignedes med Bibelens. Søg hverken hos Chateaubriand eller hos Barbey d'Aurévilly eller hos Flaubert eller hos Villiers de l'Isle-Adam en bedre bygget Prosa, et rigere formet og finere udført Sprog. . . . Og mellem de Tusinder og atter Tusinder af Skriblere, hvis Arbejder belemre Forlæggernes Hylder og Bourgeoisiets Bogskabe, er Léon Bloy maaske den eneste — læg Mærke til, at jeg siger *den eneste* — for hvem det er umuligt at leve af sin Pen. Ikke blot kan han ikke leve af den, men det er et Under, at han ikke er død af den. . . .

»Jeg véd meget godt, at der gives dem, som ville sige, at Leon Bloy selv har skabt sig det Liv, han lever. Han har med sine egne Hænder beredt sig sin Elendighed ved sin Stolthed, sin Yderlighed, sin Udryddelseslyst. . . . Men Martyrernes største Glæde er at have Ry for at være Bødler, og dette er lykkedes Léon Bloy.«

Om dette Liv og denne Skæbne, som Mirbeau i den ovenfor citerede Artikel har antydet, handle mere eller mindre Bloys Bøger: *Den Fortvivlede*, *Den fattige Kvinde*, og nu sidst det mærkelige Værk, som hedder *Den utaknemlige Tigger* (Le Mendiant ingrât), og som er udkommet hos Deman i Brüssel.

Le Mendiant ingrât indledes med følgende Forord, som giver den bedste Forestilling om Bogens Indhold:

Mendicus sum et pauper.

Ps. XXXIX.

Ve den, der aldrig har tigget!

Der er intet større end at tigge.

Gud tigger. Englene tigge. Kongerne, Profeterne og de Hellige tigge.

De Døde tigge.

Alt, som hører Herligheden og Lyset til, tigger.

Hvorfor skulde jeg ikke være stolt af at have været en Tigger, og især en »utaknemlig«?

Den første og den frygteligste Del af mit Liv har jeg fortalt i »Den Fortvivlede«.

I denne Bog rummes de sidste fire Aar, som kunne synes mørke nok.

Jeg har troet at gøre Ret i at offentliggøre nogle af de Tanker, som min Straf Dag for Dag har indgydt mig.

Alene fra et literaturhistorisk Synspunkt er det ikke unyttigt, at det bliver bekendt, paa hvad Maade de Besejrede fra 1870 har behandlet en Forfatter, der var for stolt til at ville prostituere sig.

Grand Montrouge, St. Lazarus' Fesl, 1895.

Denne forunderlige Bog bestaar altsaa af Dagbogsop-
tegnelser, der gaa fra Februar 1892 til August 1897. Det
er for en Del den samme Periode af Bloys Liv, som —
mere arrangeret efter en Romans Behov — er skildret i
Den fattige Kvinde. Her faar man imidlertid fra Dag
til Dag et Irdblik i, »hvor forfærdende den Mands Stilling
er, som er uden Formue, fattig blandt de fattige, fyldt ind-
til Fortvivelse af Trangen til fuldkommen Retfærdighed, li-
gesaa ude af Stand til Resignation som til Beregning, og
Ansigt til Ansigt med et Samfund af Slyngler og Giftmor-
dere, imod hvilke han med uimodstaaelig Magt føler sig
kaldet til at opløfte sin Røst og forkynde Gud.« (*Le Men-
diant*, p. 103).

Fra Dag til Dag følger man denne Pilgrim, der hver-
ken ejer Stav eller Taske, Bælte eller Sko, og som næppe
nok har det, hvortil han kan hælde sit Hoved, paa hans
utrættelige Vandring gennem de parisiske Menneskeørkner.
»Herre Jesus«, hedder det foran Afsnittet 1892, »forbarm
Dig over de fattige Lamper, der brænde for Dit lidende Aasyn.«

Og hele denne Bog er den vidunderlige Legende om en saadan fattig Lampe, der hvert Øjeblik truer med at slukkes af Mangel paa Næring, men hvortil Himlens Engle bringe ny Olie i den ellefte Time, ligesom de bragte den hellige Salve fra Himlen til Chlodevig af Frankens Kroning.

Det Liv, som Bloy og hans Nærmeste føre, er saa frygteligt, at han f. Ex. er i Stand til at fortælle om en Pinsefest, hvor der af de bedste Grunde blev fastet strengere i hans Hus end paa nogen Langfredag. Gang efter Gang vender Ordene: »den sidste Hvid, vi eje,« »det sidste Pengestykke« tilbage, og Gang efter Gang reddes denne store Skribent og hans Nærmeste kun fra at sulte ihjæl ved en Vens Almisser eller ved en anonym Pengesending fra en Beundrer.

Kun en kort Tid i hele denne Periode er der Tale om regelmæssigt og indbringende Arbejde — det er den Tid, da Bloy i det ikke videre renlige Blad *Gil Blas* skriver en Række, senere som Bog udgivne Artikler. Det begynder virkelig at lysne paa hans Himmel — skønt Arbejdet ved et saadant Organ og alt, hvad det fører med sig af Omgang, Samtaler, Haandtryk osv. ikke kan behage ham synderligt. Da faar han efter én af sine Artikler en Udfordring fra en Mand, der har følt sig fornærmet, og maa som Katholik *afslaa* at duellere. Som bekendt ere de franske Dueller væsenlig en Formalitet. Alligevel mener Bloys Redaktør sig nødt til at afskedige en Medarbejder, der ikke vil »yde Ærens Love Fyldest«. Og hermed er denne Stilling — den eneste, der i mange Aar har tilbudt sig — forspildt. Men, skriver Bloy i sin Dagbog, »det var altsaa nødvendigt for min arme Sjæls Frelse, at jeg mistede et saa smudsigt Levebrød.«

Fra nu af er det den fuldstændige Armod. Bloy arbejder, læser, tænker, skriver uafbrudt, men hans Bøger blive kun langsomt til, *voxe* som Korallrevene og fordre ligesom disse ganske særlige Betingelser for at trives.

Midt i sin dybe Nød formaar han imidlertid at skrive

Ord saa skønne som disse i et Brev til en Ven, Maleren Henry de Groux (*Le Mendiant*, p. 376):

»*Alt, som hænder, er tilbedelsesværdigt.* Jeg hæver dette med hele den Autoritet, som min Elendighed giver, hvilken er fuldkommen, ligesom Gud er fuldkommen, og følgelig ogsaa er tilbedelsesværdig. Vi kunne beklage os nok saa meget, vi ville dog aldrig formaa at fremføre en virkelig Indvending mod Forsynet. Hvis vi mangle Penge, saa er det, fordi Penge vilde være skadelige for os, og den Dag, da dette Metal har ophørt at være en Lejlighed til Fare for os, ville vi sikkert blive overvældede dermed.

»At tro dette, at se dette er det eneste Middel til ikke at synke ned under Dyrenes Standpunkt. Hvis du har en daarlig Fod, min kjære Henry, saa er det, fordi det netop nu vilde være skadeligt for dig at kunne gaa, og naar jeg sammen med min Hustru og mit Barn endnu nogen Tid er nødt til at blive i den diaboliske Hule, vi bebo, saa er det utvivlsomt, fordi den rene Luft og Blomsterduften vilde være mindre gavnlige for os end den Stank, vi indaande her. . .

»Du véd, hvorledes Job taler om Jorden: *et mørkt Land, dækket af Dødens Skygge; Elendighedens og Mørkets Land, hvor Dødens Skygge dvæler, og ingen Orden, men evig Rædsel boer.* (Job X, 21, 22.) Og dette er netop den faldne Slægts Bolig, de Ulydiges Telt, det, som man er bleven enig om at kalde Jordkloden. Det vilde derfor — saaledes lære disse ufejlbare Ord os — være Dumhed eller Ondskab at anse dette Sted, som Kirken kalder en »Taarernes Dal«, for et lyst og behageligt Opholdssted. Salige ere de Fattige, salige de Sagtmodige, salige de, som græde, og de, som hungre efter Retfærdighed, salige ogsaa de, som ere barmhjærtige, de, hvis Hjærte er rent, og de, som ere fredsommelige. Salige endeligt de, som lide Forfølgelse. Ja, ganske vist! Ser du ikke, at alle disse Udvalgte ere vidunderlig godt i Stand til at tyde Texten hos Job, og at det altid er en Begyndelse paa Paradiset at ane blot et Glimt af *Guds Ord.*«

Saadanne Sider findes der mange af hos Bloy og ikke mindst i hans sidste Bog. Foruden ved deres Skønhed faa de Vægt ved den forfærdende Sandhed, som ligger bag dem, og ud af hvilken de ere talte. De ere ikke poetiske Stueblomster, fremdrevne i en velplejet Forfatters elegante Arbejds-værelse, men de voxte vildt og frodigt frem af en Jordbund, der er gennemtrukken af Arbejdets Sved og mættet med den christne Lidelses Blod og Taarer.

Léon Bloy vil rimeligvis ikke finde større Publikum til sin nye Bog end til de tidligere. Ingen af dem vil opleve de mange Oplag, som Huysmans' Konversionsromaner kunne glæde sig ved. Dertil høre de altfor meget hjemme i en an-Tid, hvorefter Bloys Ord — »alle Mennesker vare Børn, og jo stærkere Menneskene vare, des mere gjorde de sig smaa Børn lig.« (*Le Mendiant*, p. 204).

Medens derimod (*ibid.* p. 269) »de moderne Menne-sker, som næsten alle ere Slaver af Djævelen, have et usvi-geligt Instinkt for alt, der er godt, og energisk vise det fra sig. De afsky Sandheden, ligesom de afsky Saligheden.«

Johannes J.

Påaskemandag 1899.

Den hl. Hildegard og Reformationen.

Det »Kristelige Dagblad« har flere Gange i de sidste Maa-
B neder indeholdt smukke og sympathetiske Levnetsbeskri-
 velser af katholske Helgene, særlig fra Oldkirken. D. 28
 Februar havde Bladet endog vovet sig saa langt ind i »Mid-
 delalderens gruelige papistiske Mørke«, at det havde faaet
 Øje paa den hellige *Hildegard*, hvem disse Artiklers Forfat-
 ter, Pastor *Grov-Rasmussen*, viede en overraskende smuk
 og forstaaende Omtale. Den store Benediktinerinde skildres
 i sin hele historiske Betydning; hendes Kloster paa Ruprechts-
 berg kaldes »en Stad paa Bjærget«, og selv benævnes hun
 »et af Middelalderens skinnende og brændende Lys«, og et

af »Herrens Vidner«, »hvis Nidkærhed for Herrens Hus næppe er bleven overgaaet af Nogen.«

Ogsaa St. Hildegards Skrifter omtales med Anerkendelse, og der findes i hele Artiklen ikke et eneste Ord om »Paveløgn og Munkedrømme.«

Alt dette er godt og anerkendelsesværdigt. Blot maa det nu befrygtes, at St. Hildegard af »Kr. Dgbl.« ved given Lejlighed forsøges indlemmet i den nyopfundne »hellige almindelige protestantiske Kirke«. Forskellen mellem en katolsk Reformator, som i Ærefrygt for Kirken søger at udrense det Slette, der ved menneskelig Svaghed har indsneget sig, og en protestantisk Sektstifter, der i oprørsk Selvherlighed bryder ud af Kirken og bespøtter og bekæmper den, er jo ikke altid Protestanterne lige klar.

Imidlertid er det saa heldigt, at den hl. Hildegard, i sine af »Kr. Dgbl.« roste og anbefalede Skrifter, selv har udtalt sig om det Fænomen, der af Protestantismen kaldes for »Reformationen.« I Kraft af sin profetiske Gave forudsaae hun nemlig mange af de Ting, som skulde komme over Kirken og deriblandt ogsaa de store Kætterier i det sextende Aarhundrede.

Hun skriver om dette Æmne i den Del af *Scivias* (III, 11), hvor hun skildrer de sidste Ting og Antichristens Komme. Det hedder her:

»Han (∴ Antichrist) vinder mange Folk for sig, idet han siger til dem, at de frit kunne følge deres egen Vilje og *ikke længere behøve at plage sig meget med Nattevaagen og Faste*, idet han forestiller dem, at de kun behøve at elske deres Gud. . . Derfor sige de, som falde i denne Skuffelse: »Ve hine Ulykkelige, som have levet før i Tiden, *thi de have plaget sig med bitre Selvpinsler. fordi de ikke kendte vor Guds Godhed.*« Og han viser dem Skatte og Rigdomme og lader dem gøre sig til Gode, idet han ved bedragerske Tegn bekræfter sin Lære, saa at *de tro, det ikke mere er nødvendigt at døle Legemet og holde det i Tømme.*«

Med stor Lethed genkender man her Luthers glade Evangelium om Retfærdiggørelsen af Troen *alene*, uden nogen Troens Gærninger, samt hele den protestantiske Overlegenhed overfor al Tale om christelig Askese.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 16

Søndagen den 16. April

1899

Gemenhedens Advokater.

En Anmeldelse af Hr. Peter Nansens nyeste Bog skrev Dr. E. Brandes for et Par Dage siden triumferende:

»Hvis vi ikke var komne saa langt, at selv de gamle Højreblade ikke tør kny mere overfor Literaturen, saa kunde det hændt, at der var bleven et stort Anskrig over en saadan Legen-Himmelspræt med den officielle Moral.«

Dr. Brandes har Ret til at triumfere. Der er ganske rigtigt ikke mere nogen, som tør »kny« overfor »Literaturen«, med hvilket Ord menes den moderne, af Hr. Brandes fabrikerede eller protegerede. »Hvilken anden skulde der ogsaa menes?« vilde Hr. Brandes utvivlsomt indvende, »der er jo ikke nogen anden i Landet.« Og Dr. Brandes har desværre næsten Ret. Der *er* ikke nogen anden; der er ihvert Fald ikke nogen, som af det store, »dannede« Publikum bliver regnet for virkelig Literatur.

Sagen er nemlig, at den Aandsretning, man for Kortheds Skyld kan kalde »Politiken«, allerede for nogen Tid tilbage har *sejret* i vor Literatur. Man lade sig ikke forvirre af de stadige Veraab og Jammerklager, som endnu lyde fra den brandesianske Lejr; saa langt fra at være de Forfulgte, er d'Hrr. snarere Forfølgerne. Octave Mirbeau har i ne Artikel bemærket, at det var Martyrernes højeste Glæde at blive misforstaaede og ansete for Bødler. Omvendt bruge Radikalismens Terrorister den Taktik at gebærde sig som Blodvidner for en forfulgt Sandhed.

Men dette velberegnete Hykleri til Trods vil det ikke retlænge kunne skjules, at »Politikens« Meningsfæller, langt fra at være jagede Martyrer meget snarere ere Sejrherrer, som

svælge i det erobrede Kanaans Mælk og Honning. Hvorfor prøve at indbilde Verden, at Dr. Brandes' og Hr. Nansens Literatur er »oprørsk« og »kættersk«? Desværre — denne Literatur repræsenterer i en sørgelig Grad de Anskuelser, som nuomstunder ere gængse paa Bjærget! Herrerne Brandes, Nansen, Skram, Drachmann, Ewald med mange flere have i en Aarrække trolig samarbejdet paa at »gøre de moralske Værdier flydende« — som Hr. E. B. saa smukt udtrykker sig. Hvad f. Ex. det sexuelle Spørgsmaal angaar, saa kan der snart ikke med Billighed forlanges mere Aandsfrihed af et »lille, men højt kultiveret Folk«, som søger at forraadne omkap med den store internationale Forraadnelse ude i Europa.

De moralske Værdier ere paa det allergrundigste blevne gjort flydende. Samtidig med, at *al* Literatur, der vil respektere sig selv, drejer sig mere og mere om det erotiske Forhold, forsvinder den antikverede Institution, som hedder Ægteskabet, i tilsvarende Grad eller optræder kun for at blive reduceret *in absurdum*. Hvad bryder man sig i den frie Kærligheds Have om den ganske latterlige Ting, der kaldes *Troskab indtil Døden*? Som en berømt Mand, der maa ske nu ligger paa sit Dødsleje, engang sagde til Forfatteren af disse Linjer:

»Har De hørt, at X. skal skilles fra sin Kone? *Det maa være meget behageligt, saaledes at have besiddet en smuk ung Kvinde et Par Aar og saa blive fri for hende.*«

Skønt der er gaaet lange Tider siden hin Dag, da disse Ord bleve sagte, staa de dog uudslettelig indbrændte i Tilhørerens Bevidsthed. Det er saadanne Udtalelser, som bringe En til at tro, at man i visse Øjeblikke af sit Liv har talt med *en Anden* end den, ved hvis Side man gik.

Og samtidig med Ægteskabet, samtidig med Trofastheden i Følelsen er der et andet Æmne, som forsvinder af Literaturen — det er *Børnene*.

Skal Erotiken nemlig kun være Leg, skal Forholdet mellem Mand og Kvinde udnyttes til et blot og bart Nydelses-

middel, saa maa det helst ikke drage Følger efter sig. En god Diner, en Flaske Vin, en udsøgt Cigar, en smuk Kvinde — Sammenstillingen er oftere bleven foretaget af »Politiken«s Forfattere, og der er ingen af de »smukke Kvinder«, som har protesteret. Formodenlig finder man det ærefuldt at stilles i Rangklasse med en Havanacigar. Men der maa da heller ikke være mere Fare ved at nyde den skønne Dame end ved at fortære den udsøgte Middag. Det ene maa lige saa lidt paaføre En Ubehageligheder, endsige *Forpligtelser*, som det andet.

Og derfor ere Kvinderne i »Politiken«s Literatur fortrinsvis *golde*. Hvilket ridicult Skær vilde det ikke kaste over det frit elskende og poetisk højstemte Par i en moderne Novelle, hvis Elskerinden en skønne Dag maatte fortælle sin Hr. Elsker, at hun var »frugtsommelig«? Fy, nej! Sligt sker ikke i den rendyrkede og steriliserede Erotik. At være frugtsommelig, at *bære Frugt* — det smager af Nytte, og intet kan være den moderne romantisk-raffinerede Egoisme mere imod end hint gamle, plumpe Plebejer-Ord *Nytte*. Træerne i »Sulamiths Have« ere golde — ligesom de alfare Veje.

Derfor findes der ingen Børn i vor moderne Literatur. Barnet, som ikke er andet end uskyldigt, kan umuligt interessere Udskejselsens Poeter. Barnet, der er Renheden og Sundheden, kan ikke tiltale dem, som forherlige Usundhed og Urenhed. Det frie Forholds Apostle se derfor ganske bort fra Barnet og betragte det som et Væsen uden nogensomhelst Ret til at existere.

Som et passende Æmne til radikal Lovsyngelse bør i denne Sammenhæng anbefales hin Mand paa Nordvestvej, der brændte sit Barn i en Kakkellovn efter at have overhældt det med Petroleum. Manden levede efter de bedste Mønstre i et frit Forhold — hans Tilfælde var iøvrigt ikke enestaaende, thi »Social-Demokraten« meddeler, at Politiet havde en hel Mængde unge, ugifte Barnefædre at vælge imellem, dengang den Skyldige skulde udfindes; én af dem var kun 17 Aar. Formodenlig er nu Vedkommendes Renkultur af den erotiske

Bacille slaet fejl for ham, og det ubehagelige, for Experimentet aldeles uvæsenlige Biprodukt, som kaldes et Barn, har vist sig. Men slige Biprodukter *destruerer* man simpelt-hen. Vedkommende Experimentator brugte en noget ufuldkommen Fremgangsmaade, men Videnskabens Fremskridt vil sikkert nok inden længe have bragt det dertil, at man paa fuldstændig rationel Maade kan destruere de tilfældig opstaaede Børn strax efter Fødslen.

Forhaabenlig vil til den Tid ikke blot de moralske, men ogsaa »de kriminelle Værdier« være blevne tilstrækkelig »flydende« til den fri Udøvelse af en saadan Proces. Dr. Brandes Artikel i Mandags udtrykte de bedste Haab med Hensyn til Muligheden af en saadan Forandring.

Foreløbig anbefales Gennembrudsmanden fra Nordvestvej til Helt i en eller anden ny »Asmadæus«.

* * *

De ovenfor fremsatte Betragtninger, der sikkert nok ere fuldstændig »kætterske« og »oprørske« mod den i vor højtudviklede Literatur herskende Tro, ere foranledigede af Forfatteren K. G. *Brøndsted*s nylig udkomne Piece: »Bladet fra Munden!«

Dette lille Skrift er et ærligt, maaske noget for direkte Udtryk for en god og ædel Mands Harm. Hans retfærdige Vrede er vakt ved den Medfart, Pastor A. Schack for nogen Tid tilbage fik for sit lille Skrift »Kunsten i Brutalitets Tjeneste«. Man havde end ikke fra konservativ Side noget anerkendende Ord for denne Mand, som dog *vovede* noget ved sit Angreb paa en af Døgnets Guddomme. »Denne Tavshed«, siger Brøndsted, »er i mine Tanker et Symptom nok saa vigtigt til at bestemme Tidens Karakter som selve den Yvette Guilbertske Historie.« Denne Tavshed var nemlig, i bedste Fald, *deres* Tavshed, som »ikke tør kny mere«, de Besejredes Tavshed.

Brøndsted's lille Skrift er udsprunget af en dansk Mands

Sorg og Beskæmmelse over at se det danske Aandsliv »saa langt nede ad Afgrundens Trapper,« som vi i Øjeblikket ere naaede. Der er i det danske Temperament en vis flad Lige-gladhed, hvori moralsk Slaphed og religiøs Lige-gyldighed kan voxe altfor frodigt. I denne Jordbund have »Politiken«s Forfattere udkastet den Sæd, som nu bærer saa sørgelig Frugt bl. a. i vore erotiske Dobbeltsejlv-mord. Vi Danske have ikke netop vor stærke Side i at være Karakterer, og naar det Lø-sen, som gives af en almægtig Literatur, er: *Vær en Pjalt!*, saa maa tilsidst det Øjeblik komme, »da selve vor National-cenes Publikum begejstret erkendte sit Samlingsvæsen, *Ideal-pjalten*, ligesom personificeret i én Skikkelse.« (Brøndsted, S. 22).

K. G. Brøndsteds dristige og kraftige Angreb bør ikke lide samme Skæbne som Schacks Skrift og falde som et Of-fer for *Tavshedens Stimænd*. Enhver, der ikke er smittet af den moderne Literaturs Pest, bør købe, læse og udbrede Brøndsteds Flyveskrift.

I en Tid, da Tugthusfanger og Ladegaardslemmer stil-les op som ideale Skikkelser og med al Poesiens Magt bydes den opvoxende Slægt som Genstande for Sympathi og Be-undring, maa enhver, som har en Pen at føre, gribe til Vaa-ben. Vi tør ikke finde os i, at Ungdommens Hjærte for-giftes, og K. G. Brøndsted fortjener Tak — men faar den sagtens ikke — fordi han ikke har villet lade »Gemenhe-dens Advokater« være ene om at plaidere for Publikums Domstol. Det nytte nu lidet eller meget — den Sandhed er ikke længere udsagt, at *et Folk i Forfald* altid kendes paa sin Lyst til »at lege Himmelspræt med Moralen«.

(*Vort Land*, d. 12. April 1899).

De sidste Sider

af »Le Mendiant ingrat«.

I Fortsættelse af Artiklen i forrige Numer gengives her nogle Brudstykker af Slutningen paa Léon Bloys sidste Bog:

. . . Min Hustru har tilmorgen modtaget det hellige Vandringsbrød og den sidste Salvelses Sakrament.

Vi vide ikke, om: hun kan leve, ikke engang om hun kan leve mere end Dagen til Ende. Hun har betydet mig sin sidste Vilje.

Aldrig skal jeg glemme den frygtelige Nat, der nu er endt, og den ulykkelige, som uophørligt raabte Jesu Navn, medens de usynlige og ubarmhjærtige Bødler pinte hende. . .

. . . Jeg er dødtæt af Sorg, af Træthed, af Forfærdelse! I over tresindstve Timer har jeg næsten været ene om at passe to smaa Børn og deres Moder, uden Mad, uden Søvn, pint af Smerter og uden Penge!

Jeg er en Ambolt i Dybet af en Afgrund, Guds Ambolt. Jeg véd, at Han lader mig lide saaledes, fordi Han elsker mig.

Guds Ambolt, i Afgrundens Dyb!

Velan! Det er et godt Sted til at klinge Ham imøde.

Alt, som sker, er tilbedelsesværdigt, fuldstændig tilbedelsesværdigt, og jeg brænder af Taarer . . .

. . . Flere Uger ere gaede hen over os, saa tunge som Hjulene paa Profetens Vogn, og have knust mit Hjærte.

Min højtelskede Hustru dør ikke denne Gang. Men Lidelsernes Bæger er endnu altfor fuldt, og hvo vil hjælpe mig at drikke det?

Og der er et Sted en lille Grav til, og midt i de umenneskelige Skrig, vi maa døje af den Pøbel, vi leve iblandt,

høre vi denne klagende og hjærteskærende Sang, som vor lille Veronika synger, det eneste Barn, vi have tilbage:

Min lille Broder André er død,
 • min lille Broder Pierre er død,
 min lille Mamma er død,
 min lille Pappa er død,
 vi har ingen Have mere,
 vi har intet Hus mere,
 den lille Pige er ganske ene paa Gaden.

Jeg ser og hører hende endnu, det kære Barn, siddende paa et af Traappetrinene til vor fattige Bolig, fortabt i sin Drøm, syngende — Herre for hvem? — disse smertelige Ord, som hun selv havde sammenføjjet, med en uudsigelig blid og alvorlig Røst som en døende Dues . . .

Han maa falde og forgaa, den Elendige! Intet kan frelse ham, thi Gud selv vil, at han skal forgaa.

Forgæves har han søgt at klamre sig til Himlene
 Stjærnerne have gysende trukket sig tilbage.

Forgæves har han paakaldt Englene og de Hellige og
 Englenes og alle Helgens Fyrster.

Forgæves har han anraabt den smerterige Jomfru.

Paradisets fire Floder have vendt sig mod deres Kilder
 for ikke at høre hans Raab . . .

Sé, sé, du har altsaa villet forkynde noget? Du har taget Guds Ord og Forjættelser alvorligt, og du har bespottet Menneskene og glemmt, at de selv ere blevne Guder. Du har begæret Styrken, Retfærdigheden, Herligheden! Du har begæret Kærligheden!

Synk da ned i Afgrunden, i *din* Afgrund. Dens Navn er TAVSHEDEN . . .

Det er ikke nogen almindelig Grav. Der findes ikke paa dens Bund en haard Klippeseng, hvorimod den ulykke-

lige Nedstyrtede kan knuses. Dens Vægge blive derimod stadig videre, dens Svælg stadig mere aabent, og Faldet er uendeligt. Intet kan sammenlignes med denne Gaaen til Grunde i Dybet.

Han er falden, falden for bestandig, den store Bøspøtter af Pøbelen. Det troer man da.

Men hvo ved? Afgrundene rumme undertiden sælsomme Overraskelser.

Hvo ved om ikke denne FATTIGE en Dag vil vise sig igen midt i Pøbelen, den mætte og smausede Pøbel? Om han ikke vil komme til Syne igen paa Mørkets Overflade og i sin Haand bære en pragtfuld, ufattelig Blomst — Tavshedens, Afgrundens Blomst?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 17

Søndagen den 23. April

1899

„Hellig Ewald“.

Nedenstaaende Artikel har maaske mindre Interesse for Katholiker end for et større og mere blandet Publikum. Imidlertid er den Kamp, som fra radikal Side føres mod Christendommen, kun *nominelt* rettet mod »Indre Mission«. I det Øjeblik, Katholicismen fik noget at sige her i Landet, vilde Hadet ogsaa komme til at omfatte den.

Desuden kan det ikke være os Katholiker ligegyldigt, at al Religion og Moral søges udryddet i vide og stadig voxende Kredse. Et religionsløst og moralløst Folk er den daarligste Jordbund for katholsk Mission. Vi se i England, hvad protestantisk Christendom er værd som Forberedelse til Katholicismen, og vi se i Frankrig, hvor god en Grund et afchristnet Folk er for den gode Sæd.

Det behøver formentlig ikke udtrykkelig at bemærkes, at Opfordringen i Artiklens Slutning kun er fremsat for at gøre det Ewaldske Foretagendes Uanstændighed iøjnefaldende.

J. J.

»I Øgleunger, hvo lærte Eder at fly
for den kommende Vrede?«

St. Johannes Døberen.

For et kvart Aarhundrede siden levede og virkede der her i Danmark en Mand som hed *J. P. Jacobsen*. Denne

store Forfatter var Fritænkere og ønskede, at ogsaa andre skulde være Fritænkere, og han skrev af den Grund Romanen »Niels Lyhne« — en Bog, af hvilken en hel Ungdom ind- sugede Begejstring for den fri Tanke. J. P. Jacobsen var en ærlig Mand.

Men fjorten Aar ere gaaede siden hans Død, og der lever og virker nu her i Danmark en anden Mand, som ikke blot kæmper for den frie Tanke, men ogsaa for, hvad han kalder »den præstefri Elskov«. Denne Mand er Hr. *Carl Ewald*, hvis Talent i Sammenligning med Jacobsens er ubetydeligt, men hvis Indflydelse er ubestridelig, bl. A. fordi denne Forfatter har en næsten om visse spiritistiske Medier mindende Evne til at være flere Steder paa én Gang.

Baade paa den fri Tankes og den præstefri Elskovs Vegne har Hr. Ewald allerede længe ligget i Kamp med den Christendom, som for Tiden har mest at sige her i Danmark — nemlig *Indre Mission*. Men i Modsætning til J. P. Jacobsen fører Hr. Ewald sin Kamp, ikke i Atheismens, ikke i den aabne og ærlige Fornægtelses Navn — ak nej! Det er af Nidkærlighed for Christendommen, det er af Kærlighed til Jesus, at den præstefri Elskovs fromme Apostel optræder.

Man tror det neppe — men det er sandt. Sagen er nemlig, at der mellem J. P. Jacobsen og Carl Ewald ligge adskillige Tildragelser, som have gjort det taktisk klogt at stikke den rene Gudsfor nægtelse under Stolen. Man har opdaget, at den lige Vej ikke førte til Maalet, og man søger derfor nu ad Omveje at naa det samme Maal. Opgaven er stadig Christendommens Udryddelse — men den søges nu løst *i Christendommens Navn!* Man vil ikke Religionen til Livs, nej, man vil blot bane Vej for en bedre, mildere, humanere Religion! Saaledes er Krigslisten. Og saaledes gaar det til, at der paa Atheisten J. P. Jacobsens Plads nu staar en fromladen og gudelig Mand, en *Hellig Ewald*.

Man høre blot, hvorledes denne nye Kirkefader udtaler

sig i et Hyrdebrev, som hans officielle Organ »Politiken« bragte den 14de ds.

Ewald klager her bittert over de religiøse Vranglærdomme, som gribe om sig i Danmark — »enfoldige *Helliges* Misopfattelse af *Jesu milde Love**) og de sørgelige Følger deraf«. Den nidkære Mand har selv erfaret ikke faa Tilfælde af saadan Vranglære og deraf følgende moralsk Forvildelse, og han indser, at det er paa Tide, der dæmmes op for de fordærlige Vildfarelser. Nu er ganske vist Ingen mere skikket til en saadan Gerning end han, og i Medfør af den høje Agtelse, som hans pletfri moralske Vandel sikrer ham, udsender han derfor et Opraab til det ganske Land. Det, Biskop Ewald ønsker, er, at man allevegne fra tilsender ham Indberetninger, som »illustrere den Vis, hvorpaa *de Hellige* praktisere den af Indre Mission forkyndte Kristendom«. Det, han ønsker at faa Besked om, er »enfoldige *Helliges* Misopfattelse af *Jesu milde Love*«. Og han bebuder, at naar tilstrækkelig mange saadanne Indberetninger ere indgaaede til Bispegaarden, Ny Kongensgade 17, vil han samle og udgive dem som Bog, for at modarbejde Vranglæren ved at vise dens skadelige, moralske Konsekvenser.

Denne Bog skal bevirke, skriver Hans Højærværdighed, »at Folk lukker deres Dør for Missionens Udsendinge, fordi de kender den af deres Gerninger«.

Underligt nok er en saadan Argumentation, der slutter fra Gerningernes Art til Værdien af den Tro, hvorpaa Gerningerne hvile, hidtil bleven erklæret for noget af det forkasteligste, perfideste, mest obskurantistiske, man kunde finde paa — NB., naar Bevisførelsen gik Hr. Ewald og hans Lige imod. Nu synes Metoden pludselig at være bleven yderst honnet og anvendelig — NB., naar det er overfor Indre Mission.

Et er der da herved vundet — Sætningen: *Vis mig din Tro af dine Gerninger* er akcepteret, ogsaa af Hr.

*) Udhævet af mig.

Ewald og den øvrige høje Gejstlighed i vort hjemlige Fritænkeri.

Og desuden viser den Ewaldske Encyclica endnu ét. Tør nemlig »Jesu milde Love« ikke misforstaas af de »enfoldige Hellige«, uden at denne Misforstaelse drager »sørgelige Følger« efter sig, *saa tør de kloge Fritænkere vel heller ikke misforstaa Jesu milde Love?*

Disse Love ere da forpligtende, ikke blot for Missionsfolk i Harboøre, men ogsaa for Skribenter i København. Og der bliver da en god Mening i det Forslag, »Kristelig Dagblad« har fremsat i sit Nummer for den 15., og som gaar ud paa at tilvejebringe en Pendant til Bogen om Indre Mission ved at undersøge den Maade, hvorpaa Fritænkernes praktisere de af Hellige Ewald forkyndte milde Jesu Love.

En saadan Bog, mener »Kr. Dgbl.«, kunde maaske bevirke, »at Folk lukkede deres Dør for den frie Tankes Udsendinge, fordi de kendte dem af deres Gærninger«.

Denne Idé er i Virkeligheden for god til ikke at skulle realiseres. »Kr. Dgbl.« tilbyder Hr. Ewald selv at udføre Tanken, men den stærkt optagne Forfatter vil sikkert gerne overlade dette lille Arbejde til Undertegnede.

Mine Ord har ganske vist ikke den Vægt, som Hr. Ewalds, og min Ungdom indgyder ikke den Tillid som den ærværdige Patriarks graa Haar. Alligevel vover jeg herved at »opfordre Alle, der deler mit Syn paa Fritænkernes Virksomhed og lever dem paa nært Hold, til at sende mig Meddelelser, der illustrere den Vis, hvorpaa Fritænkernes praktisere Jesu milde Love«.*)

Ganske ligesom Hr. Ewald vil jeg da besørge disse Meddelelser frem for Offentligheden; der kommer lige saa lidt Navne i min Bog, som i hans; jeg har lige saa lidt som han Brug for »Præsteskandaler eller noget af den Slags«; »jeg bryder mig alene om kloge, fine Menneskers Misopfattelse af Jesu milde Love og de sørgelige Følger deraf«.

*) De citerede Steder ere tillæmpede efter Hr. Ewalds Artikel.

»Saadan er min Plan. Jeg beder de Blade, der er enig med mig, offentliggøre denne Artikel. Jeg beder Alle, der læse den, betænke, at Fritænkeriet mere og mere arter sig som en uhyre *Forretning*, med store Aviser og kæmpe-mæssige Forlag og ihærdig Reklame, og at dette Fritænkeri allerede har gjort talløse Mennesker Livet meget grimmere og meget mere fortvivlet,« end Livet bør være.

(Efter »*Vort Land*«, 18. April).

Det nordamerikanske Episkopat.

«**S**iden den pavelige Encyclica om Amerikanismen har den ene amerikanske Biskop efter den anden givet sin Tilslutning Udtryk og paa en mindre forbeholden Maade end Monseigneur Ireland.

Saaledes skriver Ærkebiskoppen af New-York, Msgr. *Corrigan*:

»Vi kunne sige, at det Uhyre, som, for at faa Borgerret iblandt os, har kaldt sig med Navnet »Amerikanismen«, næsten straks, det viste sig, er bleven slaaget ned. Men Æren for dette lykkelige Udfald tilkommer Deres Hellighed. Hvis De ikke var kommen os til Hjælp, hvor mange vilde der saa ikke have været, som mere af Uvidenhed end af Ondskab vilde være faldne i Snaren! Biskopperne og Gejstligheden kunde længe nok have advaret de Troende mod Vildfarelsen. Denne vilde alligevel have vundet mere og mere Terræn, og vi andre vilde være blevne udpegede som Mænd, der ikke vare Amerikanere. . . . Derfor glæde vi os nu ved, at vi ikke behøve at give vore Efterkommere det utaknemlige Hverv i Arv at kæmpe mod en Fjende, som maaske aldrig vilde være død.«

Biskoppen af Cleveland, Msgr. *Ignace Horstmann*, skriver:

»Fader Heckers Liv, skrevet af F. Elliott, var ikke vi-

dere kendt i vor Gejstlighed; men den Agitation, som den franske Oversættelse af denne Bog havde fremkaldt, hendrog Opmærksomheden paa den. Vor Gejstlighed er konservativ og ynder ikke at slaa af paa de Ting, som høre Troen til, eller svække dem. Vi annamme af Hjærtet alle den Hellige Stols Lærdomme. Alt, hvad Rom hævder, lære vi, og hvad Rom fordømmer, fordømme vi.

»I min Gejstligheds og mit Diöceses Navn takker jeg derfor Deres Hellighed for Deres Brev, og jeg beder til Gud, at den Skade, som er forvoldt Sjælene, nu maa være lægt, at Troen stadig maa triumfere, at Katholikerne altid maa være af ét Hjærte og én Aand i alle Ting, som angaa Troen eller Moralen, og at Gud maa bønkhøre vore brændende Bønner for Deres Helligheds Vel. Gud bevare vor Ypperstepræst Leo og levendegøre ham og gøre ham lykkelig paa Jorden og overgive ham ikke i hans Fjenders Hænder.

»Behøver jeg at tilføje, at jeg har været og altid vil være tro mod alt, som læres i de pavelige Encyclicaer, og at jeg er rede til at billige eller fordømme alt, hvad den Hellige Stol billiger eller fordømmer.«

Disse uforbeholdne Udtalelser ere meget glædelige og vidne om, at den saakaldte »Amerikanisme« ikke endnu havde naaet at brede sig vidt.

Det vil i denne Sammenhæng ikke være uden Interesse at erfare, at det Blad — *Italian Times* — hvoraf »Katholiken« i sin Tid bragte nogle højst forunderlige Udtalelser om Betydningen af Monseigneur Irelands Brev som *Korrektiv* til den pavelige Encyclica, at dette Blad er et *notorisk antikatholsk, protestantisk Fremmedblad!* »Katholiken« havde Grund til at ansé Organet for i det mindste at være amerikanistisk-katholsk, men tog fejl heri. Bladet er rent protestantisk; dets Venlighed overfor Biskop Ireland viser da tilstrækkeligt, *hvor* Amerikanismen havde sine Aands-

frænder, og *hvem* der ventede at høste Fordel af Bevægelsen . . .

En „Reformator“.

Erndnu i disse Dage har et dansk protestantisk Blad paany udtalt sit Haab om Frankrigs Protestantisering. Det forlyder nu, at én af Calvinismens nye Evangelister, den frafaldne Præst *Philippot*, rimeligvis er omkommen paa en uhyggelig Maade.

Philippot forlod den katholske Kirke for at kunne gifte sig og blive reformert Pastor. Giftermaalet var nær forestaaende; Philippot havde i den sidste Tid været travlt beskæftiget med Forberedelserne dertil. Det protestantiske Blad *Le christianisme au XIXme siècle* fortæller imidlertid nu:

»Philippots Forlovede har i den sidste Tid modtaget ganske usammenhængende Breve, som ikke lod nogen Tvivl tilbage om Arten af det Onde, der havde ramt Philippot. Det er en Hjærnelammelse; Sygdommen havde iøvrigt allerede truet i flere Aar. Han er nu *forsvunden i Calais*, saa vidt man véd, og man har dér funden flere ham tilhørende Genstande. Det er at befrygte, at han er *omkommen ved Drukning*. Han var en Mand med god Forstand, original Tænkning, ædle Hensigter. Men Catholicismen havde hæmmet ham i hans Udvikling. Den naturlige Reaktion, som dette skadelige System frembragte, giver Forklaringen paa de ofte yderliggaaende Tanker, hvormed Philippot ikke kunde undgaa at forfærde flere af vore Venner.«

Det er rigtig smukt af det fromme Blad, saaledes at skyde Catholicismen baade Philippots Sygdom og hans Vildfarelser i Skoene.

Men Sagen forholder sig nok snarere saaledes, at Phi-

lippet naivt har taget det protestantiske Princip: *Bibelen alene!* for alvorlig ment. Han har virkelig troet, at han som Protestant selv kunde faa Lov til at danne sig en Religion paa Grundlag af sit Studium i den hellige Skrift og uden at bøje sig for nogen kirkelig Autoritet. Med dette Billede af en Frihed uden andre Grænser end Skriftens Bogstav havde man lokket ham ud af den katholske Kirke. Og nu fandt han, da det store, afgørende Skridt var sket, at han slet intet havde vundet. Man fordrede i den reformerte Kirke ganske ligesom i den katholske, at han skulde forstaa Skriften i Samklang med den traditionelle Lære og ikke paa nogen anden Maade, og den arme Renegat opdagede, at han kun havde byttet en højere Autoritet for en lavere. Istedendfor at bøje sig for Leo XIII. paa Leoners og Gregorers tusindaarige Stol skulde han nu bøje sig, ak! for den genfiske Sektstifters tarvelige Arvetagere . . .

Denne Degradering har Philippot ikke kunnet bære. Og i denne bitre Skuffelse søge vi maaske med størst Rimelighed Grunden til hans Sindssyge og hans sørgelige Endeligt.

»Hellig Ewald« endnu en Gang. Læsere af »Nationaltidende« ville i dette Blad have set, at den hele Grundvold for Hr. Carl Ewalds nyeste Felttog mod »Indre Mission« har vist sig at være en Sladrehistorie om en indremissionsk Dame, som han havde hørt af — sin 75-aarige Svigermoder!

Man kan ikke en Gang her anvende Ordet: *tant de bruit pour une omelette*. Det drejede sig nemlig kun om »en lille bitte gammel Skorpe«. . . .

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 18

Søndagen den 30. April

1899

Uden Ideal.

»Der er intet Andet for, vi maa alle blive Læger, Digteren med.«

Saaledes skrev *Dr. Georg Brandes* for 26 Aar siden i sin Bog om den tyske Romantik. Han polemiserede den Gang mod en Aandsretning, som »egoistisk jagede efter personlig Lykke« og intet Andet — en Litteraturretning, som havde desinteresseret sig for alle sociale og politiske Problemer og i Steden med »uordenlig og usund Lidenskabelighed« kastet sig over »et eneste Forhold, et Forhold af Privatlivet, det imellem Kønnene«. Og i sin Behandling af dette Forhold havde hin Litteratur aldeles »ikke Menneskeheden, men kun nogle aristokratisk begunstigede Kunstnernaturer for Øje«. (*G. Brandes*: „Den romantiske Skole i Tyskland“. Kbhvn. 1873. Side 21 og 282).

Med Rette angreb *Dr. Brandes* den Gang hin Romantik. Med Rette urgerede han overfor Egoismen Menneskekærligheden, overfor det romantiske *l'art pour l'art*-Princip det Nyttige, overfor den sædelige Tøjlesløshed det Humane, Almengyldige. Med Rette erklærede han: *vi maa alle blive Læger*.

Og nu, et kvart Aarhundrede efter — nu er det Mærkelige sket, som *Ibsen* kalder, at »Systemet krænges«. Det Vidunderlige er sket, at *Brandesianismen* er rykket ind i den faldne Romantiks Befæstninger og har slaaet sig ned i dem for bestandig. Det er nu ikke fra romantisk, men fra radikal Side, at hine Idéer om Geniets Undtagelsesstilling til Moralén, om Kunsten som sit eget Formaal, fri for alle Nyttehensyn, om Egoismens absolute Ret hævdes. Den »uorden-

lige og usunde Lidenskabelighed« og den artistiske Foragt for Spidsborgermoralen, som Georg Brandes i sin Tid angreb saa voldsomt i Friedrich Schlegels »Lucinde«, den genfinde og bekæmpe nu andre i hans egne, nærmeste Disciples Værker. Saare langt er det fra, at den brandesianske Skribent nu skulde have til Opgave at være *Læge*; han er i bedste Fald den *rene Kunstner*, der med Raseri værger sig mod ethvert Underordningsforhold under Nyttens, under Moralens. Og de romantiske Døgenigter og Landstrygere have faaet værdige Arvtagere og direkte Efterkommere i moderne, danske Forfatteres Vagabond- og Bølleskikkelser.

Radikalismens inderste Væsen viser sig saaledes som intet andet end det gamle romantiske Had til Ordenen, Loven, Moralens — alt det, man i hin Tid kaldte *det Filistøsc*, og som nu lægges for Had af vore moderne Romantikere under Navn af »det fra Fædrene nedarvede«. Saa mærkeligt det end lyder, er *Dr. Brandes* og hans Følge ganske simpelt traadte i Tjeneste hos den Aand, de i sin Tid vilde bekæmpe. Og Omslaget fuldbyrdes vistnok ved hint berømte »Aabne Brev til Hans Jæger«, hvori Stuart Mills Discipel antog sig den romantiske Forraadelse i dens aller-næst fremskredne Form. Fra da af er den brandesianske Literatur mere og mere bleven fyldt af hensynsløse Nydelsesmennesker, raffinerede Jegdyrkere og »Romantikere, der jage egoistisk efter deres personlige Lykke«.

Disse Betragtninger trænge sig ind paa En i Anledning af Edvard Brandes' nye Fortælling »Det unge Blod«. Den er en ægte Frembringelse af dekadent Romantik og skreven med samme poetiske Afmagt, som f. Ex. ogsaa karakterisere »Lucinde«s Forfatter.

Det, som slaar En stærkest i denne Bog, er vel nok dens forfærdende Fladhed. Man betænke engang, at dette Skrift udsendes af en Mand, der mener om sig selv, at han kæmper for *Sandhed, Retfærdighed, Fremskridt, Oplysning*. Denne Bog er forfattet af en Skribent, der bekæmper Autoritet og Overlevering i nye, ædlere Tankers Navn. I

denne Fortælling, hvis Helt aabenbart har Forfatterens hele og fuldstændige Sympati, søger man da med Rette en Skildring af, hvad der for Dr. E. Brandes er en ædel menneskelig Tilværelse. Man har Ret til i denne Bogs Helt at se noget af en brandesiansk Idealskikkelse — en *Faust* eller *Prometheus* efter beskeden Lejlighed.

Hvorledes er da dette Forbillede beskaffent, hvilken typisk og efterlignelsesværdig Existens fører den unge Godsejer Andreas Tersling i Dr. Brandes' Fortælling? Denne saare indholdsrige: han har først én Elskerinde, saa to, saa tre, saa fire. Den første er en gift Kone, den anden en Expeditrice, den tredie er en ung Pige af rige Forældre, den fjerde en ung Pige af fattige Forældre. Skildringen af disse fire erotiske Oplevelser fylder Bogens 286 Sider og 1½ Aar af den skildrede Godsejers Liv.

Dette er altsaa, hvad der for Dr. Edvard Brandes staar som Toppunktet af ideal menneskelig Tilværelse. Thi han har tydelig nok rigtig kælet for denne Figur Andreas Tersling. Han har gjort ham ung, smuk, rig, velbegavet, dannet, poetisk drømmende, aldeles ikke brutal eller haardhændet. Han er en Mand, der i den Verden, Dr. Brandes skaber for ham i sin Fortælling, maatte kunne naa det Højeste. Og dette Højeste naar han ogsaa — idet han i Løbet af en forholdsvis kort Tid stifter et Harem paa fire Odalisker, af hvilke Favoritinden endogsaa er ganske særlig dejlig og meget eftertragtet af rige Basar-Tyrker.

Hvad der virker uhyggeligst i denne uhyggelige Bog, er den absolute Mangel af ethvert Ideal i det Liv, som oprulles for os. Denne unge Mand er for Dr. Brandes kun et »ungt Blod«, et kraftigt, ungt Dyr, som ikke har andre end dyriske Opgaver. Der findes ikke en eneste *Aandsmagt* indenfor Andreas Terslings Horisont. Thi den Læsning, han siges at dyrke, kan ikke forlange at komme i Betragtning — tilmed da han kun forholder sig rent nydende dertil, ligesom til den øvrige Existens.

Man føler sig da i denne Bog, som man vilde føle sig

i en Luft, hvor der ikke mere var nogen Ilt tilstede, men alene Kvælstof. Kvælstoffet nærer Jordens Væxter, men dræber Mennesket, naar der ikke er Ilt til Stede. Ilten gør tilsyneladende ikke andet end ødelægge os, idet den betinger vort Legemes langsomme Forbrænding i Aandedrættet. Og dog er det ved denne Forbrænding, vi fornyes og leve, og uden den vilde vi dø.

Man angriber nuomstunder *Idealet* paa samme Maade, som hvis man vilde erklære *Ilten* for en Fjende af vort legemlige Velfærd. Idealet fordrer Ofre af os, fordrer Tvang, Tugt, Selvfornægtelse — og de moderne Forkæmpere for en mere ligefrem og øjeblikkelig Salighed bekriger derfor Idealet som skadeligt.

Men Idealet er i Virkeligheden den Luft, uden hvilken Menneskeheden ikke kan leve. Idealet opbrænder alt skadeligt og alt forraadnende i os og fornyer os saaledes fra Dag til Dag. Idealet er den Ilt, som gør Menneskets Liv muligt, og i den idealfrie Atmosfære, som en materiel Tilfredsstillelses Forkyndere søge at skabe, vilde Menneskeheden hurtigt kvæles og raadne.

(Efter „Vort Land“, 25. April).

Forsoningens Veje.

Af den salige Angela af Foligno.

Her Dag bad jeg, og jeg dvælede med dyb, indre Smerte ved Herrens Lidelser. Jeg søgte at maale og veje mine Synder, siden deres Udsoning ikke blot har kostet Guds Søn Bønner eller Taarer, men Døden, og en saadan Død! Jeg prøvede at udregne, hvor tung Fordømmelsen maa være, siden Gud for at løfte denne Tyngde ikke har valgt en Engels eller en Ærkeengels Død, men Jesu Død. Og jeg nedsænkede mig i Tanken om Helvede og om dets uendelige Pinsler! Dernæst søgte jeg at veje min Utaknemlighed.

Hvad giver jeg til Gengæld for denne Velgæring uden Navn og Maade? Synden! Den daglige Synd, Forglemmelsen af Opstandelsen, Mangelen paa Medvirkning med Naaden. Guds Barmhæjrtigheds Afgrund paa den ene Side, min Uretfærdigheds og Afsindigheds Afgrund paa den anden Side, alt dette førte mig til en Slags Indsigt. Alle Syndens Arter bleve mig viste og tillige de Pinsler og Straffe, som Jesu Lidelse har frelst os fra.

Jeg saae Christus korsfæstet, og han viste mig, hvorledes han var bleven hængt paa Korset, og hvorledes det Meneske, som gaar fortabt, er uden nogen Undskyldning. Thi til Frelsen udfordres kun, hvad Lægen fordrer af den Syge; man maa bekende sin Lidelse og udføre Lægens Forskrifter. Kuren koster intet; man har kun at vise sig for Lægen, at gøre, hvad han foreskriver, og undgaa, hvad han forbyder.

Min Sjæl fik dernæst en Forstaaelse af den Modgift, som er i Christi Blod. Modgiften uddeles uden Vederlag og fordrer kun god Vilje til at modtage den. Da bleve alle mine Synder mig viste, og i alle mine Lemmer erkendte jeg en aandelig Lidelse.

Og efter hvad jeg nu havde lært, stræbte jeg at aabenbare Gud alle min Sjæls og mit Legems Lidelser, og jeg raabte: »O Herre, min Gud, som i dine Hænder holder min evige Helbredelse! Du har lovet at helbrede mig, hvis jeg blot vil lægge mine Saar frem for dine Øjne! Herre, saasom jeg intet er uden Svaghed, og saasom der ikke i mig er et Atom, uden det er besmittet og forraadnet, saa viser jeg Dig fra min Afgrunds Dyb al min Elendighed og alle mine Lemmers Synder og alle min Sjæls Saar og alle Saar paa mit Legem.«

Og jeg opregnede nu al min Elende, og jeg sagde: »Miskundelige Herre, som holder min Lægedom i Hænde! se, her er mit Hoved, som jeg tusind Gange har dækket med Hovmodets Kendetegn; jeg har snoet mit Haar og sat det op i unaturlige Former; og det er ikke alt, Herre! se

blot mine elendige Øjne, som ere fulde af Ukyskhed og blodsprængte af Misundelse«.

Saaledes vedblev jeg at anklage alle mine Lemmer og at fortælle deres klagelige Historie.

Jesus hørte paa det altsammen med stor Taalmodighed og svarede med stor Glæde. For hver enkelt Ting viste han mig Lægemedlet i sin Haand, og jeg saae hans uendelige Medlidenhed med min Sjæl, og han sagde:

»Min Datter, frygt ikke og fortvivl ikke! Var du end besmittet med al Forraadnelæe og død den fuldstændigste Død, saa er jeg dog mægtig til at helbrede dig, hvis du vil anvende de Lægemedler, jeg giver dig. Du har langt og længe klaget over dit Hoveds aandelige Sygdom; og dine Klager have givet Genlyd i mig. De Forbrydelser, Du har begaaet, ved din Pynt, ved den falske Farve, du har givet dine Kinder, og de unaturlige Former, du har givet dit Haar, hele din skammelige Stolthed, hele den Forfængelighed, hvormed du har vist dig for Menneskene og mod Gud, al denne Elendighed, hvorfor du synes, at en evig Beskæmmelse venter dig i Helvede — alt det er udsonet! Jeg har baaren din Synd, jeg har sonet den, jeg har lidt frygteligt. For al din Sminke og Salve maatte mit Hoved drages ved Haarene, trækkes i Skægget, gennembøres med Torne, rammes af Stokkeslag, bløde, forhaanes og foragtes, foragtes indtil Tornekroningen!

»Du maledede dine Kinder for at vise dem for usalige Mennesker og vinde deres Gunst; vær rolig: mit Ansigt er bleven dækket af Menneskers Spyt; det er bleven vanskabt og opsvulmet af deres Næveslag; det er bleven skjult under et spottende Klæde. Du har brugt dine Øjne for at se dig forfængeligt omkring, for at betragte, hvad der er skadeligt, for at fryde dig mod Guds Vilje; men mine Øjne ere blevne tilslørede, de ere blevne blændede, først af mine Taarer og derefter af mit Blod. Blodet, som randt ned fra mit Hoved, blændede dem.

»For den Brøde, dine Øren have begaaet — dine Øren,

som have hørt, hvad der er unyttigt og slet, og som have glædet sig ved skadelige Ord, har jeg gjort en forfærdelig Bod, der har fyldt mig med dyb og umaadelig Sørghed. Jeg har hørt de falske Anklagere, de nedsættende Ord, Fornærmelserne, Forbandelserne, Spotten, Latteren, Gudsbespottelserne, den uretfærdige Dommers Dødsdom og min Moders Graad. Jeg har hørt hendes Medlidenhed.

»Du har kendt Fraadseriets Glæder, og du har endog saa misbrugt de Ting, man drikker; men min Mund har været udtørret af Hunger, Tørst og Faste. Man har rakt mig Eddike og Galde til Læskedrik.

»Du har bagtalt og bagvasket, du har spottet Gud og Mennesker, du har løjet, løjet indtil Mened. Og det er endda ikke alt. Men jeg har tiet overfor Dommerne og for de falske Vidner, og mine lukkede Læber have ikke undskyldt mig. Men jeg har stadig forkyndt Sandhed og af hele mit Hjærte har jeg bedt til Gud for mine Bødler.

»Din Lugtesans er ikke ren; du mindes visse Glæder, som visse Lugte forvoldte dig; men jeg har fornummet Spytklatternes uhumske Stank; jeg har taalt dem paa mit Ansigt, paa mine Øjne, i mine Næseboer.

»Din Hals har svulmet af Vrede og af Sanselighed og af Hovmod; den har løftet dit Hoved mod Gud. Men min Hals er bleven saaret af Piskeflagene. For dine Skuldres Synder have mine Skuldre baaren Korset. For dine Hænders og dine Armes Synder — thi de have gjort, hvad du nok ved — ere mine Hænder blevne gennemborede med store Søm og fæstede til Korset, og jeg hang i dem, og de bar mit Legem. For dit Hjærtes Synder, dit Hjærte, hvorfra Had, Misundelse og Lede ere udgaaede, dit Hjærte, som Begærligheden og den onde Elskov have besiddet, er mit Hjærte bleven gennemboret med et Spyd, og af dets Saar er udrundet Vand for at slukke den onde Glød og Blod for at frelse dig af Vredens og Sørghedens Magt. For dine Fødders Synder, for deres unyttige Danse og for deres forfængelige Vandringer, ere mine Fødder, istedetfor

at bindes til Korset, blevne gennemborede med Nagler. Istedensfor dine fine, gennembrudte Sko ere mine Fødder blevne dækkede med Blod. Blodet flød ud af deres Vunder, og alt Blod fra Legemet randt ned over dem.

»For alle dit Legemes Synder, for al din Sanselighed, vaagen og sovende, er jeg bleven slaet fast paa Korset, trukken til alle fire Sider som et Skind, der udspiles, og saaledes udspændt paa Korset. Den blodige Sved har gennemblødt mig fra Isse til Fod; Korsets haarde Træ har trykket og gnavet mig; jeg har lidt grufulde Pinsler, raaabt, suk- ket, grædt, stønnet, og stønnende er jeg død! Til Sone for din forfængelige Pynt, som du har valgt og baaret uden Grund, har jeg hængt nøgen paa Korset. Nøgen som jeg kom af Jomfruens Liv, udsat for Luften. Kulden. Blæsten, Mænds og Kvinders Blikke, højt oppe paa Korset for bedre at ses, bedre at bespottes. bedre at vanæres!

»For dine Rigeomme, du har besiddet med Urette, har jeg været fattig, uden Palads, uden Hus, uden Ly til at fødes i eller leve eller dø i, og jeg vilde ikke have haft nogen Grav, jeg vilde være bleven overgivet til Hundene og Rovfuglene, hvis ikke en af Ynk med min store Elende havde givet mig Plads i sin Grav. Jeg har udøst mit Blod og mit Liv for Synderne, jeg har intet beholdt for mig selv Fattigdommen har fulgt mig, i Livet som i Døden.«

Saaledes talte Christus, og han tilføjede:

»Du vil ikke finde nogen Synd eller Sjælens Sygdom, for hvilken jeg ikke har baaren Straffen, og som jeg ikke kan læge. Paa Grund af de umaadelige Lidelser, som Eders arne Sjæle skulde lide i Helved, har jeg villet pines helt og fuldt. Sørg derfor ikke; men følg mig efter i Lidelse, i Forsmædelse og i Fattigdom.«

*(Le Livre des Visions et Instructions de la
B. Angèle de Foligno, L. I. ch. XXXV.)*

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 19

Søndagen den 7 Maj.

1899

Paaskedage i Maredsous.

Det var galt nok at have tilbragt Fastetiden i det bevægede Paris; i den hellige Uge og Paaskedagene vilde vi leve rolig paa et Sted, hvor man havde Lejlighed til at overvære saa skønne og stemningsfulde Ceremonier som muligt. Paa ingen Tid af Aaret er jo Liturgien saa mægtig og betagende, som netop i disse hellige Dage. Maredsous er en halv Dags Rejse fra Paris, og vi vare dèr sikre paa at finde, hvad vi søgte; i ingen af Paris' store Kirker synger man den rene gregorianske Sang, og i ingen forrettes de store Paaskeceremonier af Benediktinermunke!

Maredsous er Beurons største og skønneste Datterkloster. For ca. 30 Aar siden blev det bygget af Brødrene Desclée, to rige, belgiske Forlæggere; det siges at have kostet dem 2 Millioner Francs; og saa storslaet er Anlægget, at Summens Størrelse ikke forbauser. Abbediets Beliggenhed er meget smuk, Grundlæggerne have fulgt den gamle Tradition: at bygge Klostre i de skønneste Egne, man kunde finde. Egnen minder noget om Bretagne; den er bakket, og Bakkerne ere bevoxede med lave Graner; her og der komme graa Klipper frem til Overflåden; mellem Bakkerne ligge grønne Engstrøg, gennemfurede af stille, brede Vandløb; i Ly af Bakkerne ses smaa Landsbyer, hvis Huse ere høje og graa, byggede af grovt huggede Sten — Landsbyer, hvor alt er lyst og rent, alle Husene ligne hverandre, og kun Kirken rager op med sit firkantede Taarn, der ender i et lille Spir. Den, som kender lidt til den gamle, flamske Kunst, som elsker Rogier van der Weydens og Memlings fromme Billeder, husker saadanne Landsbyer; Madonna dier

sit guddommelige Barn, en Helgen staar ved deres Side, en lille bitte Donator knæler ved hendes Fødder og bagved, mellem Søer og Klipper, hæver sig saadan en lille Landsby op mod en gylden Luft.

Abbediet Maredsous er bygget i gothisk Stil af den bekendte belgiske Arkitekt Bethune. Det smukkeste ved det store Bygningskomplex er Materialets — det belgiske Skifer-marmors — graa Farve; Kirkens Façade er sammenbygget med Klostret, og dette sidste virker betydeligt bedre end den tørre Kirkefaçade med dens klodsede Taarne. Ved at se dette store Anlæg og tænke paa, hvad man har ofret paa det, kan en ung Dansk faa de besynderligste Tanker. Han kan f. Ex. tænke paa en genial Landsmand, der ved en halv Snes fortrinlige Kirkerestaurationer har vist et saadant Kendskab til den gothiske og romanske Kirkebygning, at man næppe finder hans Mage i det moderne Europa. Den Danske ser den berømmelige Bethunes raa og uforstaaede Detailler og tænker paa, at Professor *Storck* fik Lov at bygge én, en eneste protestantisk Kirke i København, at den Mester, der gengav St. Brigittas Kirke i Maribo sin gamle, skønne Form, trods al stupid Kritik — den Mester, der gav os St. Nicolaus i Svendborg tilbage og rensede Viborg Domkirke — at han endnu ikke fik Lov at bygge en *virkelig* Kirke, en katholsk Kirke. Prof. Storck er ikke længer ung, men endnu er der vel Tid; en af hans Elever har bygget den smukke katholske Kirke i Horsens.

Maredsous Kirkes Indre er smukkere end dens Ydre, men meget langt fra at være noget Mesterværk. Kirken bestaar af et mægtigt Midterskib, der ender i et stort, højere liggende Kor og af to lavere Sideskibe med en Række smaa Kapeller. Dekorationen er stærkt farvet, Søjlerne ere skinnende røde, Væggene grønne, hvor ingen Fresker dekorere dem, Loftet, en Tøndehvælvning, er lyseblaat. Freskerne ere

dels gothiserende, belgiske Frembringelser, dels ret daarlige Kopier af Beuronerskolens strengt klassiske Billeder: Scener af Christi Lidelseshistorie, den hl. Jomfrus og S. Benedikts Liv osv.

I denne pragtfulde Kirke overværede vi da Lidelsesugens betagende Ceremonier. Jeremias' mægtige Klagesange steg op fra de sorte Munkes Kor, Salmerne med deres Antiphoner, Hymnerne, hele den rige Liturgi blev levende i den gregorianske Sangs ubeskrivelige, skønne Form. Hvor langt var vi fra al Verdens sentimentale og pretentiøse Musik; dette var Kirkens, Kirkens eget, Kirkens sande Sprog; vil man høre ikke blot sin Moders Ord men ogsaa hendes Stemme, saa søge man at høre *Cantus planus*, sunget paa Benediktinervis, og ens Hjærte bliver én Kærlighed rigere, mange Smaanydelser fattigere. Men i Lidelsens Dage er Sangen sparsom og tung, først det jublende Lørdagsalleluja løser Tonernes Baand, Gloria, Credo og den vidunderlige Hymne *Victimæ paschali laudes* bruser gennem Kirken og viser den gregorianske Sang i al sin Pragt og jomfruelige Skønhed.

De store Ceremonier bleve forrettede med den stemningsfulde Højtidelighed, man kun finder i store Benediktinerkirker; hvor gribende virkede ikke Skærtorsdagprocessionen, da alle de mange Munke med Lys i Hænderne fulgte den hellige Hostie, som Abbeden bar, til den blomstersmykte Grav. Men nogle ejendommelige Ceremonier ere særlig værd at omtale, da de vistnok ere specielle for Benediktinerne. Paaskelørdag førte saaledes et Par Dreng og en Lægbroder et pyntet Lam ind i Kirken: det kom midt under Messen og blev staaende foran Altret, medens Evangeliet blev læst, derefter velsignede Abbeden det højtideligt.

Paaskesøndag gaa alle Munkene med Abbeden i Bispekrud i højtidelig Procession Kirken rundt. Der gøres holdt foran Madonnas Alter, man hilser Gudsmoder med *Regina coeli*, og Abbeden sender Skyer af Røgelse op

mod hendes Alter. Processionen fortsættes under Afsyngelsen af gamle Paaskehymner, og endnu en Gang gøres holdt, inden man atter bestiger Koret, denne Gang hilses det mægtige Krucifix, som kroner Korgitret.

Der var i Maredsous i Helligdagene en stor Mængde Fremmede, gamle Elever fra Klosters Kollegie, Forældre og Paarørende af de nuværende Elever o. s. v.; men man savnede i Kirken Beboerne af de smaa Landsbyer. Jeg har boet Maaneder igennem i en lille Landsby i Italien, dens beskedne Kirke var hver Søndag fuld af Bønder og Arbejdsfolk, og jeg mindes aldrig at have savnet de saakaldte fine Folk. Men her i Maredsous, i disse Dage, da Kirken mindede os om Christi forfærdelige Kval og Pine, saae man sig forgæves om efter de Stakler, som bære de synlige Spor af Lidelse, af Savn, af Nød. Kirken er vor alles Moder, ingen er udelukket, dette er sikkert nok. Men ikke mindre bestemt vide vi, at vor Frelser elskede de Fattige højest og bestandig omgav sig med Fattige. En Kirkefest uden Fattige er derfor en Familiefest uden de nærmeste!

*

*

*

En ung Pater, Dom *Urban*, var meget sammen med os, Vennen og mig, under vort Ophold i Maredsous. Han viste os det fortræffelig indrettede Kollegium, hvor en stor Mængde unge Skud af Belgiens største Familier foruden Skolelærdom lære at fægte, danse, spille (Klavér og Billard), synge o. s. v.; der mangler intet, som man kan forlange af en moderne Kostskole, end ikke et Mørkekammer for Fotografi. Vi tilbragte mange Timer med den glade Pater i den lille Skov, som hører til Kollegiet, og han fortalte livligt om Klosters Liv og om sit eget. Blandt hans mange ingenlunde banale Paastande var denne: »I Klostret kan og skal Personligheden udvikles helt og holdent«. Pater Urban er Lærer i Filosofi, og de unge Fratres syntes meget glade ved deres fornøjelige Lærer; gennem ham lykkedes det os at faa

en lille Audiens hos Abbeden, den navnkundige Dom *Hildebrand de Hemptinne*, der tillige er hele Benedictinerordenens Primas og i Reglen residerer i det nybygte Kloster S. Anselmo i Rom. Uheldigvis havde en snakkesalig Dame opholdt Abbeden saa længe, at Middagsklokken lød, da vi traadte ind til ham; vi fik hans Velsignelse og et Par venlige Ord med i Købet.

Mere Fornøjelse havde vi af et Besøg hos hans Søster, der er Priorinde i et nærliggende Nonnekloster, som for Resten kun er halvfærdigt; vi hørte Messen i det lille foreløbige Kapel, og der klang Sangen om muligt endnu bedre end hos Munkene, hvor Stemmerne under Tiden tabe sig i den store Kirke. Efter Messen forestillede Pater Urban os for Priorinden, og vi havde en meget fornøjelig Morgenpassiar med den smukke og intelligente Mater Cecilie, der trods sin store Ungdom skal være en saare energisk Styrer, en sand Moder for sine 30 Døtre. Sta. Theresa skriver et Sted i sin Levnedsskildring, at kun de Søstre, som uden at knurre lyde en ubehagelig, lunefuld Forstanderinde, ere værd at rose for den høje Dyd Lydighed. Stakkels Benediktinerinder i Sta. Scolastica ved Maredsous, de ville have ondt ved at naa til Lydighed i Sta. Therasas heroiske Forstand!

Amsterdam, 25. April 1899.

Francisco.

Jeanne d'Arcs Beatification.

Bønnens Apostolats Intention for Maj.

Jeanne d'Arc blev født 1412 af fattige Forældre i Domremy i det nordøstlige Frankrig. Hun var en from og enfoldig Pige, aldeles ikke anderledes end sine Jævnaldrende, kun mere beskeden, flittig og andægtig. Hun læste gærne i Bibelen og i Helgenlegender, og denne Læsning opfyldte ogsaa hendes Tanker, naar hun sad alene ved sit Arbejde.

I 1445 havde Henrik V. af England vundet Slaget ved

Azincourt, og Frankrig syntes fuldstændig at skulle falde i Englændernes Hænder. Da skete det i 1425, at Jeanne, som dengang var 13 Aar gammel, erholdt sin vidunderlige Sendelse til Frankrigs Frelse. St. Michael, Sta. Katharina og Sta. Margaretha viste sig for hende, talte til hende og befalede hende at gaa til den franske Kronprins og føre ham og hans Hær til Sejr. Forgæves vægrede Jeanne sig; »jeg vilde hellere blive hjemme og spinde ved Siden af min Moder,« sagde hun. Gud vilde det, hun maatte afsted.

Det er bekendt, hvilke Vanskeligheder hun havde, inden hun blot fik Dauphinen i Tale. Alle lo hende ud og be-
 tragtede hende som en afsindig Sværmske. Men endelig naaede hun sit Maal, og klædt i Mands Rustning, førende det Sværd, som hun efter en Aabenbaring havde fundet bag Altret i Sta. Katharinas Kirke, rykkede hun i Spidsen for 6000 Mand frem for at undsætte Orléans, som Engleskmændene belejrede. Den 29. April 1429 tvang hun efter femten Dages Kamp Englænderne til at trække sig tilbage og drog ind i Byen i Triumf. *Jomfruen fra Orleans*, som Jeanne herefter kaldtes, førte nu den franske Hær fra Sejr til Sejr, og næppe tre Maaneder efter stod hun ved Dauphinens Side i Kathedralen i Rheims, da han blev kronet til Karl VII. af Frankrig. »Gid Gud nu vilde tillade mig,« sagde hun, »at vende tilbage til mine Faar og vogte Hjorden sammen med mine Søskende; de vilde blive saa glade ved at se mig igen.« Hun var stadig den samme enfoldige Bondepige; og hun gyste trods sine mange Slag, ved Synet af Blod, ligesom hun græd, naar hun hørte det mindste urene Ord.

Den franske Konges Fejghed og Lumpenhed ødelagde imidlertid Himlens Værk. Paris blev ikke indtaget af Karl VII., og da Jeanne i 1430 med en Haandfuld Mænd kastede sig ind i Compiegne, blev hun forladt af sine Mænd, taget til Fange af Jean af Luxembourg og solgt til Englænderne for ti tusind Livres.

Karl VII. gjorde intet for at redde hende, og hun blev

ført til Rouen, sat i Fængsel, dømt som Hex og brændt paa Torvet i Rouen. Hun døde, atter og atter gentagende Jesu hellige Navn, og hendes Død vil til evig Tid være en Plet paa det engelske Folks Ære. I 1456 undersøgte Pave Calixtus III. hendes Proces og erklærede Anklagen mod hende for falsk og Dommen for magtesløs. Leo XIII. har tildelt hende Titlen »Guds ærværdige Tjenerinde«, og hendes Saligprisning er nu i Maj Maaned gjort til Genstand for Jesu Hjærtets Apostolats Bønner.

Jeanne d'Arc optraadte i en Tid, da den angelsachsiske Race ligesom nu troede at kunne besejre den romanske og udrydde den af den kultiverede Verden. Det halve Frankrig var allerede engelsk. Jeanne d'Arc blev udsendt for at frelse det Land, som er *Kirkens ældste Datter*, og ved sin Død opnaaede hun, hvad hun ikke havde formaaet i levende Live — Begejstringen for hende fik ny Magt, og Engelskmændene bleve for bestandig uddrevne af Frankrig. Sin senere Storhed skylder Frankrig Jomfruen fra Orleans.

Da denne Storhed derfor gik under i den franske Revolution, rettede Revolutionsmændenes Raseri sig ganske naturligt ogsaa mod Jeanne d'Arc, og Voltaire bespottede hende i den giftige og uhumske Bog *La pucelle*. Det moderne Frankrig erstattede Jomfruen fra Domremy med en til Fornuftgudinde udgøglet Kurtisane. Udviklingen sidenhen har ogsaa svaret dertil.

Men nu i de sidste Aaringer, da Frankrig synes at besinde sig og at rykke nogle Hanefjed tilbage fra Afgrundens Rand, nu bliver Jeanne d'Arcs Minde og Navn ligesom Fanen, hvorunder denne heldbringende Reaktion samler sig. Derfor er Jeanne d'Arcs Beatification noget af en Livssag for Frankrig, og derfor er det et Tegn paa Leo XIII.'s usvækkede Kærlighed til Kirkens ældste Datter, at han nu lader Bønnens Apostolat bede for hint Ønskes Opfyldelse.

Kampen mod „Politiken“

og dens Retning indenfor Literaturen føres stadig med stor Kraft. Endogsaa i Radikalismens faste Borg, *Studentersamfundet*, har en Taler vovet at staa op og sige følgende meget dristige Ord:

»*Politiken* synes at sætte en Ære i at være Organ for alt, hvad der er svigefuldt og letfærdigt. Dets Mænd tro ikke paa noget; de grine ad alt og alle, som ikke hører deres egen lille Klike til. De haane og udle alt, hvad der har Navn af Moral og Velanstændighed«.

Og den dristige Taler karakteriserede yderligere den Maade, hvorpaa »*Politikens* første Mand, Dr. Edvard Brandes« optræder »i sit Blad som i sine Bøger«. Talerens Ord vare her meget uforbeholdne og særdeles rammende, men maaske mindre egnede til Gengivelse udenfor et Studentepublikum.

Interessant var det at se, hvorledes »*Politiken*«s Hovedtaler paa hint Møde, en ubetydelig og ret ukendt Literatus ved Navn *Levin*, hele Tiden søgte at vende op og ned paa Begreberne og hævde Dr. Brandes som — Moralens Forkæmper, som »Nordens største og hæderligste (!) Journalist«! Saa galt er det da heller ikke fat i de tre nordiske Riger, at den moralsk forraadnede Dekadent E. B. skulde være vor hæderligste Journalist.

Men der er *Nemesis* i dette, at de, som selv gjerne »lege Himmelspræt med Moralen«, naar de komme i Bekneb, dog paakalde den samme, før saa bespottede Magt. . .

Noth lehrt beten, siger Tysken. Blot d'Hrr. Radikales Anger og Bønner ikke maa komme forsent. Da Judas havde forraadt den Højeste og overleveret ham til Jøderne, fortrød han sin Gærning og vilde gjerne have gjort den usket. Men det var forsilde, og Judas havde ikke anden Udvej end at købe sig en Strikke. . .

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 20

Søndagen den 14. Maj

1899

J. P. Jacobsens Indflydelse.

Bjørnstjerne Bjørnson skrev en Gang — det var vistnok i »Morgenbladet« — at J. P. Jacobsens Indflydelse havde været til Skade for Danmark og især for den danske Ungdom.

Bjørnson havde utvivlsomt Ret. Der gaar en ubestridelig lige Linje fra Tvivleren og Drømmeren Niels Lyhne over Bangs »Haabløse Slægter« til de sidste Aartiers viljevege og drømmesyge unge Digtning. Naar den alleryngste Ungdom nu ligesom Ulrik Brendel hinker jammerlig rundt og leder efter et Ideal, eller naar den giver Idealet en god Dag og kaster sig ind i en desperat Bestialisme, saa er begge Dele Virkninger af det aandelige Princip, som opstilledes i den af al intellektuel dansk Ungdom beundrede Bog »Niels Lyhne«.

Dette Princip var nemlig *Atheismen*.

Man synes at have glemt dette i en Tid, da J. P. Jacobsens samlede Værker ere ifærd med at blive Folkelæsning, og da man bruger »Niels Lyhne« til Konfirmationspresent. Men Faktum er ikke desmindre dette, at J. P. Jacobsen er den rene Gudsfornægtelses mest begavede, mest sympathetiske og derfor farligste Apostel.

Dr. Edvard Brandes, som i disse Dage har vist Verden hvad *praktisk* Atheisme vil sige, har netop nu paaberaabt

sig Jacobsen som Atheismens store *Theoretiker*. Han har i Fortalen til de hos Gyldendal udkomne »Breve fra J. P. Jacobsen« mindet Danmark om, hvor hin store Digter hørte hen, og i hvis Tjeneste hans Kunst virkede. Dr. Brandes skriver:

»Hvor kan overhovedet nogen tvivle om, hvad Jacobsen vilde og lærte, naar man har læst »Niels Lyhne«? Her staar Jacobsens Lære:

»Den Dag Menneskeheden frit kan juble: der er ingen Gud, den Dag skabes der som med et Trylleslag ny Himmel og ny Jord Hvilken Adel vil det brede over Menneskeheden, naar den frit kan leve sit Liv og dø sin Død uden Frygt for Helved eller Haab om Himmerig, men frygtende sig selv og med Haab til sig selv.

»Den stakkels lille Gerda, hun omvender sig paa det sidste, men da Hjerrild spørger Niels Lyhne om, han »vil se en Præst«, ryster denne forbitret paa Hovedet, og han dør i sin Rustning, staaende — saaledes som Jacobsen selv døde.

»Jacobsens Digtning var ikke Kunst for Kunstens egen Skyld — hvis da overhovedet en saadan gives — han stred hele sit Liv i Videnskab og Digtning for én Ide: den stolte Gudløsheds Ide, den rene Irreligiøsitet, den alle Forbehold bortskydende Atheisme.

»Denne Lære vilde han fastplante for Samtid og Efter-tid, medens han vilde forskønne Menneskene Tilværelsen med sin farverige Kunst og sit fribaarne Livssyn.«

I en Tid, da Christendommens Fjender ynde at pynte sig med den lifligste Christelighed — da en Henning Jensen eller en Carl Ewald maskere deres Vantro paa alle Maader og forklæde sig som Religionens bedste Venner, er det glædeligt, at Standpunkterne atter en Gang klares. Jacobsen — siger Brandes — levede og døde i »den Tro, som Niels Lyhne har udtalt: *der er ingen Gud, og Mennesket*

er hans Profet«. Og han haabede af denne Tro, at den vilde brede en hidtil ukendt *Adel* over Menneskeheden!

Hvilken denne Adel er, det have vi i den sidste Tid set forskellige Exempler paa — i »Det unge Blod« og adskillige andre Skrifter. Her »lever Menneskeheden sit Liv frit og dør sin Død uden Frygt for Helvede eller Haab om Himmerig« --- men unægtelig synes dette Liv ikke meget tiltalende, vilde maaske næppe nok have glædet Jacobsen selv.

Sagen var nemlig, at Jacobsen i Kraft af en god og fast Opdragelse, senere hen ogsaa støttet af Sygdommens rensende og lutrende Magt, formaaede at undgaa sin Læres praktiske Konsekvenser. Tilmed forholder det sig maaske saaledes, som det beundrende skrives om ham, at han i Virkeligheden »foragtede alt det, Godtfolk opstiller som Moral«, men at det af *taktiske* Grunde »behagede ham at være usaarlig«.

Denne Jacobsens personlige Uantastelighed blev imidlertid det hvide Flag, hvorunder hans Atheisme drog uhæmmet og uhindret ind i den danske Ungdoms Hjærte. Og Læren om, at »der er ingen Gud, og Mennesket er hans Profet«, fæstede Rod i andre Sjæle, hvem det ikke »behagede at være usaarlige«, og fik Magt hos Mennesker, hvem ingen Tæring tvang til Afholdenhed. Og den, som nu ser ud over den danske Literatur og det Liv, denne paa én Gang repræsenterer og propagerer, han forstaar de advarende Ord, som »En Handske«s Digter i sin Tid talte for temmelig døde Øren.

Der eksisterer en Enhed saa uopløselig, at den bringer En til at tænke paa den allerhelligste Treenighed, mellem det Sande, det Gode og det Skønne. Tager man Sandheden bort, udrydder man med det samme Dyden (selve dens *Navn* bliver latterligt for Mennesker uden Sandhed), og af Skønheden bliver kun et *omvendt Billede* tilbage, en Skønhed *à rebours*, der ene suger sin Kraft af det Sanselige, og hvis Magt er Fristelsens og Syndens.

Af denne Art var netop Jacobsens Digtning — af denne Art er hele den Literatur, som har sit Kildespring i »Niels Lyhne«.

Men — som Léon Bloy har sagt det — »der kan ikke existere nogen Kunst, eller nogen Literatur, eller nogen Skønhed, eller nogen Storhed, eller nogen Styrke, eller noget Liv, naar det ikke drejer sig om Gud. Og drejer det sig ikke om Gud, saa bliver der *intet* tilbage, ikke en Gang saa meget, som der kan gaa i et Svinetrug af ganske almindelige Dimensioner«.

Naar derfor en Mand som J. P. Jacobsen faar det menneskelige Ord saaledes i sin Magt, som han havde det, og bruger det til Oprør og Kamp mod Gud, saa er det med ham som med Pilatus, hvem *det guddommelige Ord* blev overantvordet — »Magten dertil var ham givet ovenfra«. Dette lærer Bloy ogsaa, og han skriver fremdeles:

»Hvis det hænder Mennesker uden Gud at fremføre en Stavelse, der er andet end Intet, saa er det fordi *Ordet*, det af dem bespottede, bespyttede, hudflettede, forhaanede, korsfæstede Ord vil, at de skulle vidne for det, idet de pine det, og at de skulle bekende deres *Ecce homo*, Se *Han* er Mennesket.«

Og dette er netop Tingen. Atheismens Literatur beken- der med al sin Ordpragt og lyriske Rigdom altid dette ene: »Her er Mennesket ikke! Her lever kun Menneskedyret, *la Bête humaine!* Mennesket findes ganske andre Steder! Maa- ske findes det *slet ikke* — lige saa lidt som Gud!«

Saaledes er Atheismens konsekvente Udvikling. Guds- fornægtelsen fører til Menneskefornægtelse. Vantroens sid- ste Ord lyder:

»Der er ingen Gud — der er intet Menneske — der er *kein Dyr*.«

Og hermed har Fornægtelsens Literatur aflagt sin in- direkte Bekendelse af Jesus Christus, i hvem baade det Gud-

dømmelige og det Menneskelige er aabenbaret i Sandhed og Skønhed.

Reformationen og Helligdagene.

Under Overskriften »Da Kapitalisterne stjal Helligdagene« indeholdt »Social-Demokraten« for 26de ds. følgende Artikel, der i det væsentlige gaar ud paa det samme, som man saa ofte har gjort opmærksom paa fra *katholsk* Side, og med hvilken vi derfor i det Væsentlige kunne erklære os enige. Det er glædeligt, at Reformationen begynder at erkendes for det, den var: et kolossalt Udslag af Had til Gud, Havesyge og Begærlighed og saaledes den første Aarsag til vor Tids sociale Nød.

Du skal tjene Kapitalen
mere end Gud.

Arbejderstanden gaar 1. Maj i Møde, og over den ganske Jord vil den samle sig for at demonstrere for en forkortet Arbejdstid, for Ret til Liv, Sundhed og Glæde.

Det gaar saa underligt med et Menneske, naar han først har faaet Øje og Øre opladt for denne Emancipationskamp; det ændrer hans Syn paa saa meget af det, han har lært før, lært som noget godt og priseligt; meget af det bliver ligesom en Kamæleon, der skifter Farve og fra at være lys kan blive mørk.

Nu læser man i tyske Blade om en Fabrikantforening i Metalindustrien, der har henvendt sig til den preussiske Indenrigsminister angaaende de Fridage, der Aaret igennem falde midt i Ugen — Guderne skal vide, der ere ikke mange! — men der er nu denne Langfredag, som vækker deres Betyrning. Naturligvis, de unde godt Arbejderne Tid til at

»opfylde de kirkelige Pligter«, men de føle sig dog forpligtede til at vaske deres Hænder overfor den Mulighed, at Langfredag bliver lovbealet Fridag, thi, sige de, Paaskesøndag kommer bagefter, og saa er det meget muligt, at mange Fabriker ville standse ogsaa om Lørdagen, og det gør dem dog ondt for Arbejderne, at de skulle have saa stort et Tab.

Ved at læse dette i et tysk Blad kom vi til at tænke paa, hvad vi som Børn lærte i Historien: Det var en af Hovedgrundene, hed det, til, at de nordtyske Byers »driftige Borgere« sluttede sig til *Reformationen*, at de vilde være fri for alle de mange katholske Festdage. Disse Borgere bleve altid fremstillede for os som sande Mønstre, der ikke vilde drive deres Tid bort til Fester, men udfyldte den med nyttig Gærning. Naar vi nu tænke paa dem, se vi dem helt anderledes, vi se dem som *Arbejdskøbere*, der under de stigende Konjunkturer, der fremkom ved Opdagelsen af Amerika og af Søvejen til Indien, følte Trang til en større Produktion og derfor ikke kunde finde sig i, at Arbejdet hvilede en Gang imellem, at Folket vendte sine Øjne bort fra det triste Hverdagsgraa til Processionernes festlige Pragt, til Kirkens Lys og Musik. De fandt det ganske uforment; ganske vist, oprøre sig mod Gud vilde de langtfra, tage Religionen fra Folket var aldeles ikke deres Mening, men naar man var en hæderlig Christen, der gik i Kirke om Søndagen og iøvrigt fejrede sin Jul, Paaske og Pinse, maatte dermed det Hinsidige have faaet, hvad der tilkom det, og Resten af Aaret maatte være denne Verdens. Og saa svandt Festdagene og dermed Hviledagene.

Men Julen var lang, i tidligere Tider regnede man den lige til Helligtrekonger, og Paasken var ogsaa lang, og det blev de gode Borgere for meget, at deres Svende skulde anvende en saa lang Tid til at tjene Vorherre. Efterhaanden som man derfor nærmede sig til Storproduktionen, blev Kravet om mindre Fritid voksende, og vi drage frem af vor Hukommelse, hvorledes vi lærte om *Strucnsce*, at han »af-

skaffede en Del overflødige Helligdage«. Man skulde kun have 1ste og 2den Helligdag i de tre store Fester. Men nu ere vi komne videre i Udviklingen, og nu komme disse hæderværdige Fabrikker, der støtte Gud og Kongen ved enhver mulig Anledning, og finde, at det kan ikke gaa an, at Langfredag bliver en Hviledag. Selvfølgelig sige de ikke, at det er for *Kapitalens* Skyld, nej, de føle sig forpligtede til at gøre opmærksom paa det for *Arbejdernes* Skyld. Men ikke nok med, at de ville de Helligdage, der falde midt i Ugen, til Livs; disse Fabrikker have ogsaa Kig paa *selve Søndagen*. Det forekommer dem, at 12 Timers Hvile den ene Søndag og 36 Timers Hvile den anden Søndag maa være tilstrækkelig til, at Arbejderen kan udhvile sig og komme i Kirke! Med andre Ord, de vil arbejde til Søndag Morgen Kl. 6 og begynde igen Søndag Eftermiddag Kl. 6!

Hvilken Række at se tilbage paa! Det 16de Aarhundredes Borgere, der fik Helgendagene kastede over Bord, det 18de Aarhundredes, der kun beholdt de allernødvendigste Helligdage i Jul, Paaske og Pinse, det 19de Aarhundredes, der ydermere søge at beskære endogsaa Kirkens største Fest og end ikke vil lade Søndagens Arbejde fuldstændig hvile!

Kardinal Krementz.

En meget lille Erindring.

Det var i Køl'n, i April 1896. . .

Der var de fyrretyve Timers Tilbedelse i Kølnerdomkirken, og det mægtige Skib var fyldt lige ned til Portene af bedende. Og det var ikke blot Kvinder og Skolebørn, nej, det var ogsaa Mænd, og *unge* Mænd i gode Klæder, som hjemme i København aldrig vilde have været at finde

i nogen Kirke. Disse elegante unge Mænd knælede her andægtigt og bad højt og sang af fuldt Bryst med alle de andre:

Gelobt sei Jesus Christus
in aller Ewigkeit.

Saa var Gudstjenesten forbi, og ned gennem Kølner Dom kom Ærkebispnen gaaende, Kardinal Philippus Krementz. Lille og spinkel saae han ud i den røde Dragt, men alle vegne, hvor han kom frem og løftede sin ringbesatte Haand, knælede alt Folket dybt og tog med bøjet Hoved mod den ærkebiskoppelige Velsignelse.

Jeg fulgte efter ham helt ud paa Trapperne foran Domkirken. En tæt Skare stod til begge Sider af hans Vej, og efterhaanden som han skred frem gennem Skaren, sank alle i Knæ paa Trappens Fliser, der var vaade og sølede efter Regn. Det saae ud som Kornets Bølgen, naar Blæsten gaar hen derover. Og endnu da Kardinalen sad i sin Vogn — stadig med velsignende Hænder — saae jeg Mennesker knæle ned paa Fortovet og korse sig, idet Vognen rullede forbi. . .

J. J.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 21

Søndagen den 21. Maj

1899

Digteren Alfred Ipsen mod „Politiken“

*K*ampen mod Atheismens og Usædelighedens Advokater fortsættes af stadig nye Stridsmænd. Den sidst tilkomne er Digteren Alfred Ipsen, som i en Pjece, betitlet »Dr. Edv. Brandes og Politiken«, har rettet et kraftigt og dygtigt Hug mod den folkefordærvende Radikalisme. Naar »Katholiken« nedenunder giver en Række Udtog af Hr. Ipsens Flyveskrift, saa er det i den Overbevisning, at den Kamp, der nu staar, er af allerhøjeste Interesse ogsaa for os Katholiker. Vi bør ikke lade os bedrage af, at Gudsfor nægternes og Sædelighedsfjendernes Organ undertiden morer sig med at protegere os for at drille Folkekirken. Denne Protektion maa vi helst undvære; »Politiken« og dens Parti ere Katholicismens fødte Fjender, saa sandt de ere Fjender af Christi Kors.

Den Kamp, der nu er begyndt, er en Kamp om Principer, og vi danske Katholiker maa i den staa Side om Side med alle hæderlige Mænd i Danmark. Blandt disse hæderlige Mænd har Hr. Alfred Ipsen nu indtaget en førende Stilling, og »Katholiken«s Læsere ville sikkert have Glæde af hans Udtalelser.

Hr. Ipsen begynder sit Skrift med at omtale de sidste Aarigenrs Angreb paa »Indre Mission« og at karakterisere dem som det, de ere — nemlig »en taktisk Manøvre«, der

»skal bortlede Opmærksomheden fra de mere eller mindre fordækte og ondartede Angreb paa vort Folks religiøse og moralske Følelser, som udføres samtidigt og af det samme Nedbryderkorps, der har kastet sig saa ivrigt over Indre-Mission.«
 Hr. Ipsen sigter hermed til *den atheistiske Propaganda*, som drives af »Politiken« og dens Mænd, og med Rette spørger han sig selv »hvor vidt denne lovpriste Frigørelse bærer større Lykke i sit Skød end Missionens Tvangstrøje«. »Trods alle Udvæxter og Misgreb er Indre Mission en ideel Bestræbelse, der sætter Mennesket et Maal uden for sig selv, og som derfor *kan* føre Mennesket fremad; men mon den slappe Driftens og Livsnydelsens Lære. nogle moderne Prædikanter have lovprist os, virkelig formaar at løfte og styrke Nogen til Livets Kamp?»

At *Dr. Edvard Brandes* er Fører for det aandelige Nedbrydningsarbejde, som »Politikens« Literatur saaledes iværksætter, er Hr. Ipsen ligesaa klart som fornylig Adjunkt Brøndsted. Med Rette hedder det om Dr. E. B., »at det, det for ham kommer an paa, er *at udrydde de sædelige Instinkter*«. Dette Ord rammer Brandesianismen lige i Hjertet.

Hr. Ipsen har let ved at dokumentere Berettigelsen af en saadan Udtalelse. »Naar saa at sige dagligt Dyd og Velanstændighed haanes fra samme Side, naar Moralen anbringes i Gaaseøjnenes Gabestok eller udles som Dumhed og Hykleri, da synes Maalet at være fuldt, og da er der andre Farer, som true, end den Indre Mission.

»Det tør dog antages, at der endnu er Mennesker her i Landet, der ere sig bevidst, at religiøse og sædelige Livsværdier, trods al Misbrug og Misforstaaelse, ere adskilligt mere værd end al Verdens Kunst. At det er dem, der holde Folket sammen og bevare det, som udgøre dets bedste og i Længden eneste aandelige Næring og Modstandskraft, og at man ikke sætter dem overstyr, uden at Folkets Liv trues med det samme. Ikke for intet betød det gamle Ord

virtus baade Dyd og Kraft; thi saa længe Dyden virkelig er mere end Ord, er den Samfundskraften, det bevarende Salt.«

Hr. Ipsen indlader sig derefter paa en længere Skildring af Dr. Edvard Brandes' Sjæleliv (om man tør bruge et saa gammeldags Ord om en saa fremskreden Aand) — en Skildring, der, ifølge Æmnets Natur, ikke kan være meget tiltalende.

»Denne Forfatter,« skriver Hr. Ipsen, »synes ligefrem at have sat sig det til Opgave at *demoralisere sine Læsere*. . . . Han stimulerer Enhver til at give sig sine Sanser og Drifter i Vold og anvender ethvert Overtalelsesmiddel for at faa andre til at følge sit Exempel, drevet frem som det synes af en Slags dæmonisk Skadefryd.« Helst vilde han have Literaturen indrettet til et Astarte-Tempel, hvor han selv kunde »etablere sig som en Art Ypperstepræst, der kraftigt opmuntrede dem, som ved udæskende Dristighed og Spot over Anstændigheden gjorde sig værdige dertil, medens han med Foragt og lurende Had mærkede sig dem, der ved et ærbart Væsen lod det mangle paa hedensk Fanatisme eller vel endog gjorde sig mistænkte for at lefle med Christendommen. Thi som Æventyrets Trolld lugter han Christenblod overalt — og Christenblod er for ham det værste, han ved. Saa længe de christelige Instinkter endnu ikke ere ganske udryddede, véd han sig nemlig aldrig sikker paa sit Herredømme, og som Mephistopheles nærer en uvilkaarlig Sky for Korset, saaledes nærer han skjult en instinktmæssig Frygt for Christendommen som den Magt, der indeholder en bestandig Trusel imod ham og hans.«

Disse Ord ere klare og sande; Dr. Edvard Brandes er netop saaledes, som Alfred Ipsen skildrer ham — *den raa Bestialismes fanatiske Apostel*. Der har aldrig i den danske Literatur existeret en *gemenere* Personlighed end den, som nylig aabenbarede sig i Det unge Blod«.

Ved Siden af denne Bestiets Forherliger staar nu Hr. *Peter Nansen* som den mere raffinerede Usædeligheds Repræsentant. »Det synes« — skriver Alfred Ipsen — »som om Hr. Nansen har sagt til sig selv: Dyd og Last ere ganske udlevede Begreber, der nu om Stunder kun høre hjemme paa Theatret og i Kirken. Hvem tager sligt for Alvor mere? Lasten er kun frastødende, saa længe den optræder i fattige og grimme Omgivelser; er den dristig, elegant og ung, falder Alverden den for Fode. . . . Lad os faa en af Udydens Præstinder klædt op i hvid Silke. . . . og Publikum vil tiljuble hende sit Bifald.

»Og Hr. Nansen, der mente at være i stille Forstaaelse med det gode Selskabs Halvfordærvelse eller Halvuskuldighed, fik en smuk Sukces. Han overvandt baade Kritikens og Publikums Betæneligheder, hans Bøger baade læstes og købtes (i hvid Silke), gemtes maaske endog under fine, smaa kniplingsbesatte Hovedpuder. *Lasten var bleven ulastelig,*)* thi Hr. Nansens Bøger var det, som Dr. Brandes Bøger aldrig blev, »Silke helt igennem«. Kunstens Frihed havde vundet en ny Sejr, en ny Landstrækning var erobret, de moralske Begreber vare gjort flydende; Nansen selv konsolideret: Det viste sig, at Strømmen bar.

»Der var nok dem, der havde Betæneligheder, moralske Anstød. De mente, at Bøger som »Julies Dagbog«, »Et Hjem«, »Maria«, vare farlige, ikke just for Folk paa over tredive Aar, men for Ungdommen, som sluger Bøgerne, *henter sine Idealer fra dem og danner sig efter dem. De mente, at Psykologien i disse Bøger var mangelfuld og vildledende, idet Lasten var gjort (altfor skøn, og om jeg saa maa sige, altfor nem, idet de Forviklinger, den affødte, løstes saa let, som man løser en Silkesløjfe.)** Den Gang kom disse Betæneligheder ikke stærkt til Orde, i alt Fald ikke offentligt. Nu da Hr. Nansen tru-

*) Udhævet af Katholiken.

er med at stifte Skole, tør det maaske siges, at disse Bøger ikke hører til den sunde eller anbefalelsesværdige Literatur, ikke hører til den man gjerne sér Ungdommen læse eller giver den i Hænde, hvad Hr. Nansen selv vil erfare, naar han kommer saa vidt.

»Thi dette er Prøven, Ildprøven paa en Literatur, at man gjerne giver den i Arv til den næste Generation. Men disse Bøger have det tilfælles med andre i den nyeste Literatur, at de uden videre anse det for en Umulighed, at et ungt Menneske kan leve kysk, og forudsætte det som den selvfølgeligste Ting, at en ung Mand, særlig en, der har lidt Penge mellem Hænder, lever gladeligt »op i Dagen« med en hel Legion af Kvinder.

»Der er i Hr. Nansens »Maria« en Trappe, hvor der mylrer med en Flok af levelystne Kvinder, som byde sig til, saa snart de tro, at Bogens Helt har en ledig Pavse — den Trappe er typisk for denne Literatur som dens *golden stairs*. Og hver den, som ikke vil lade sig hvirvle med i denne »Løssluppenhedens« Kankan, han karakteriseres. . . . som indre-missionsk, asketisk o. Ign. Hvis en Mand undlader at benytte sig af en fristende erotisk Lejlighed, der tilbyder sig, saa er han dum, bigot, Gud véd hvad. *Thi der er for moderne og frigjorte Mennesker ikke længer noget, der hedder Samvittighed, hvor det drejer sig om slige Bagateller. Naar Mand og Hustru blive kede af hinanden, saa videre til den næste;*)* Verden har jo Kvinder nok, og Kvinden, naar blot man ikke tager hende *au-serieux*, kan være »en herlig Tidsfordriv«. Man mindes her uvilkaarligt Dr. E. Brandes' halvt medlidende Ord om J. P. Jacobsen i hans Nekrolog over denne, at han, skønt Fritænkter, ikke benyttede sig af den erotiske Frihed, hans Standpunkt skænkede ham. . . .

»Hvorom alting er, man er i denne Hyrdeidyllernes

*) Udh. af »Katholiken«.

Tid kommet lykkelig ud over den store Lidenskab, som man i sin Tid enragerede sig for. Den tog ogsaa altfor meget paa Kræfterne og var, alt vel overvejet, en ganske overflødig og latterlig Komædie. Den kan passende spadsere samme Vej som det gamle Skabilkenhovede »Sædeligheden«. En og anden ser sig lidt benavet om og tænker ved sig selv: »Mon ikke denne forsorne Aarhus Adjunkt alligevel skulde have nogen Ret, naar han paastaar, at der er en vis Forbindelse mellem et Folks Sædelighed og dets Livskraft, og at hvor de sædelige Forhold opløses, der synker ogsaa Folkets Modstandsævne, dets Livsenergi. Hr. Brøndsted har væsenlig talt om Sædelighed mellem Kønnene; men man kunde udvide Begrebet til at omfatte, hvad der umuligt lader sig adskille derfra, *Alvoren og Ansvarsfølelsen i alle Livets Forhold, den uskrevede Lov, som er et Samfunds umistelige Grundvold*. . . .

»Hvem kan tvivle om, at der er en inderlig Sammenhæng mellem Menneskets Forhold paa de forskellige Livsomraader? Den, der er løsagtig i Kærlighedsforhold, vil som oftest ogsaa vise Løshed i Livets andre Forhold. I Reglen er det først Finanserne, det bliver galt med; mange tømte Kasser kan vidne derom. Og naar man dagligt ser Livsnydelsen, særligt den erotiske, lovprist i Bladene som det eneste, der giver Livet Indhold, er det da sært, om mange smittes deraf og lokkes ud paa vilde Veje, hvor Fortrydelsen indhenter dem for sent. Fra moralsk Løshed i et Forhold breder Slappelsen sig videre, indtil den omspænder det hele Menneske. . . . Hvorledes skulde Ærlighed og Retsskaffenhed kunne opretholdes i et Samfund, naar de først ere forsvundne fra de vigtigste og helligste af alle Forhold, Forholdet mellem Mand og Hustru, mellem Moder og Søn og mellem de Unge, der have givet hinanden Haandslag for Livet. Troer man ikke, at den, der er brutal overfor Kvinder, ogsaa vil være brutal i andre Livsforhold, at den,

der bedrager i Kærlighedsforhold, vil svige ogsaa paa andre Omraader?

»... Vi vide meget vel, at Moral er noget, der skifter og ændres fra Land til Land og fra Tid til Tid, at den stadigt er under Omdannelse og Udvikling som alt Menneskeligt; men under alt dette Omskiftelige og Foranderlige er der noget, som er uforanderligt og fast, det er *den Sinds høje, dybe Hengivelse under en Lov, en Villie, et Formaal, der staar over den Enkeltes Lyst og Lykke, og som kalder ham fremad ad Sandhedens Tornevej*... Ær din Fader og din Moder! hedder det gamle Ord, hvortil der af Mosebuddene ene var knyttet en Forjættelse, den nemlig: at leve længe i Landet. Netop at leve længe i Fædrelandet stod for hin Slægt som Lønnen for dem, der kæmpede for Ærbødigheden for de sædelige Idealer, der alle synes indkapslede i dette ene Ord«

* * *

Alfred Ipsens kraftige og modige Skrift bør læses af Enhver, der med Angst har set den danske Ungdom give sig i Skole hos hine »elendige Stympere, der synes at have tilsat enhver Stump af Idealet og nu ikke have andet tilbage end de rent materielle Nydelser og det tomme Rum, som de kalde Friheden«.

Og enhver Katholik kan af Hjærtet samstemme med Hr. Alfred Ipsen, naar han slutter med følgende *Opraab til den danske Ungdom*:

»Tiden turde nu være kommet til en Prøvelse af alle gamle Fraser, til en Omvurdering af Værdierne. Særligt vil der være Grund for den Ungdom, som nu træder ind i Livet og lægger sine Planer for Arbejdet, til at tagø disse Spørgsmaal under fornyet Overvejelse.

»Altfor længe have Fordærvelsens Advokater haft Ordet.«

»Nu hører der ikke længer Mod til at flyde med den brede, dorske Modestrøm. Tværtimod! Den, der nu vil vise Mod, han maa lægge Roret om, han maa begynde at øve sig i Riddertjeneste hos Livets ideale Magter, i Bekendelse af mangt og meget, som nu haanes og fornægtes....

»Derfor, Du danske Ungdom, hvis Du endnu vil have noget at leve for, noget at tro paa og kæmpe for, rejs Dig mod denne lavpandede Betragtning, at Driften er den eneste Hersker i denne mephistopheliske Komedie, at Mennesket er en villieløs Bold og Livet en indholdsløs Leg — lad dit Hjærte fyldes af Rædsel for denne Tomhed, — og naar det er sket — prøv da at vinde tilbage nogle Fodsbredder af det gamle Land — hvor Jord og Himmel mødes, hvor Morgendug giver Mennesket rene Tanker, hvor Morgenvinden synger friske Forsæt i hans Øre, og Paradisets Morgensol endnu staar som et skælvende Guldblåd over Jorden.

»Der voxer ogsaa Vidunderblomsten, Poesiens fagre Urt, visnet og uddød i den tørre Hede i den »moderne« Literaturs Drivhuse.«

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 22

Søndagen den 28. Maj

1899

Den pavelige Jubelbulle.

Som allerede meddelt i forrige Nr. af „Nordisk Ugeblad“ har Leo XIII. efter sine Forgængeres Exempel forkyndt et Jubelaar fra Juleaften 1899 til Juleaften 1900.

Vi uddrage af den pavelige Bulle desangaaende følgende vigtige Udtalelser:

Hvad er Vor Hensigt med dette Jubelaar, og hvad ville Vi opnaa? Et eneste: ved Vore Anstrængelser at bringe saa mange Mennesker som muligt til at modtage Frelsen og i den Hensigt bringe de Lægemedler for Sjælens Sygdomme, som Jesus Christus har givet os i Hænde, indenfor alles Rækkevidde. Dette fordrer ikke blot Vort apostoliske Embede af os, men tillige de særlige Omstændigheder, under hvilke Vi leve. Ikke at Tiden skulde være gold paa gode Gerninger og christen Herlighed! De bedste Exempler paa det modsatte ere Gud ske Lov talrige, og der gives ingen Art af Dyd, hvori Vi ikke se et stort Antal Sjæle udmærke sig.

Men naar Vi vende vort Blik til den anden Side, hvilket Mørke møder En da ikke! hvilke Vildfarelser! hvilken Mangfoldighed af Sjæle, som ile den evige Død i Møde! En ganske særlig Angst og Smerte griber Os, naar Vi tænke paa de mange Christne, der lade sig forføre af Tanke- og Meningsfriheden, inddrikke slette Lærdømmes Gift og Dag for Dag ødelægge Troens kostbare Gave i sig. Derfra stammer saa igen Afsmag for det christne Liv og slette Sæders Udbredelse; derfra hin brændende og umættelige Higen efter alt, der griber Sanserne; deraf alle Tankers og Tilbøje-

ligheders Frafald fra Gud og Henvendelse til Jorden. Det er næppe til at sige, hvor mange sørgelige Følger denne usunde Tilstand har haft, og hvor meget de Principer, som ere Staternes Grundvold, derved ere blevne rokkede. Thi den Oprørsaad, som er udbredt i Sjælene, den Begærlighed, der gaar gennem Folkene, de Forbrydelser og Farer, som følge deraf, ere for den nøjeseende lagttager intet andet end Resultatet af det lovløse og hensynsløse Kapløb om at vinde og nyde de forgængelige Ting.

Det er da baade i den Enkeltes og i Almenhedens Interesse, at Menneskene blive inindedede om deres Pligter, Hjærterne vækkede af Dvale, og alle de blive mindede om deres evige Bestemmelse, som næsten hver Time paa Dagen blindt hen udsætte sig for Dødssynd, og som ved deres Hovmod eller deres Ligegyldighed staa i Fare for at miste de himmelske og uforgængelige Goder, for hvilke vi ere fødte.

Dette er nu netop Jubelaarets Hensigt. I hele denne Tid er den moderlige Kirke lutter Overbærenhed og Barmhjærtighed; den mangfoldiggør sine Bønner og forøger sine Anraabelser for at formilde Guds Vrede og af Himlen at opnaa en stor Overflod af guddommelige Skatte. Den aabner sit Skatkammer paa vid Gab, kalder alle Christne til at fatte Haab om Tilgivelse og bestræber sig for at besejre selv de modstræbende Viljer ved fordoblet Overbærenhed og Kærlighed.

Hvad der gør Jubelaaret endnu mere belejligt, ere de overordenlige Ceremonier, ved hvilke det nittende Aarhundredes Slutning og det tyvende Aarhundredes Begyndelse skulle indvies. Vi tænke her paa de Æresbevisninger, som hele Jorden paa to Aarhundreders Grænseskæl vil yde *Jesus Christus Bevareren* («Christus Conservator»). Alt hvad Menneskeslægten kan attraa, alt hvad den kan elske, alt hvad den kan søge, er at finde i Guds enbaarne Søn. Han er *vor Frelse, vort Liv, vor Opstandelse*. At ville fjærne sig fra Ham, det er at gaa aldeles til Grunde.

Om endskønt den Tilbedelse, Forherligelse og Taksigelse, som skyldes vor Herre Jesus Christus, aldrig ophører, men uafbrudt vedvarer alle Vegne, saa kan der dog altid tænkes en langt højere og større og værdigere Taksigelse. Desuden er der i vort Aarhundrede saare mange Mennesker, hvis Hjærte er glemsomt og utaknemligt, og som yde Ham, der bevarer dem, Foragt til Gengæld for Hans Kærlighed og Ukvemsord til Gengæld for Hans Velgærninger. Mange leve et Liv stik imod Hans Love og Bud og vidne derved om fordømmelige og højst utaknemlige Tilbøjeligheder.

Denne nærforestaaende Kundgørelse af katholsk Tro og Fromhed skal derfor udtrykke den Rædsel, vi føle overfor al den Ugudelighed, der gaar i Svang i vore Dage, og offenkjendelig yde Oprejsning for de Fornærmelser, som ere blevne tilføjede Jesu Christi Majestæt.

Men den mest ønskelige, den sikreste og klareste Maade at give Oprejsning paa — den Maade, som bærer Sandhedens Kendetegn -- bestaar i at angre sine Synder og efter at have anraabt Gud om Fred og Forsoning med mere Nidkærhed at opfylde de Pligter, Dyden paalægger, eller vende tilbage til disse Pligters Udøvelse, hvis man ganske har forsømt dem.

Paven forkynder nu de nærmere Betingelser for den »fuldkomne Aflad, Tilgivelse og Syndsforladelse« (*indulgentia plenaria, absolutio et remissio peccatorum*), som Jubelaaret vil bringe. Derefter skriver han:

Rom indbyder Eder da kærligt, saa mange som I ere, og hvor I ere, kære Sønner! Men det sømmer sig, at en Katholik ikke opholder sig i Rom i denne hellige Tid uden med den katholske Tro til Ledsager. Han maa derfor give Afkald paa det utidige Skue af alle verdslige eller intetsigende Ting og hellere rette sin Aand mod alt, der kan indgyde ham Fromhed. Og hvad der først og fremmest vil kunne føde disse Følelser i hans Sjæl, det er at tænke paa Roms særlige Karakter, det guddommelige Stempel, som er paatrykt den, og som ikke kan udslættes af Menneskehænders Voldsgærninger.

Jesus Christus, Verdens Frelser, har ene blandt alle Stæder valgt Rom til en overmenneskelig Sendelse, og Han har indviet sig den. Han har der, efter en lang og lønlig Forberedelse, rejst sit Riges Throne. Han har bestemt. at Hans Statholders Stol skulde staa der gennem alle Tider. Han har villet, at den himmelske Læres Lys skulde bevares der med Ærefrygt, og at dette Lys derfra som fra et Ophav og en Kilde skulde udstrømme over hele Jorden, saaledes at enhver, der skiller sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv.

Andre Elementer bidrage til at forøge Roms Hellighed: de gamle Mindesmærker, den rummer, dens Kirkers overordenlige Majestæt, Apostelfyrsternes Grave, Katakomberne, hvor de heltemodige Martyrer hvile. Den Troende, der formaar at høre alle disse Stenes Røst, vil fornemme, at han ikke er i Rom som en Rejsende i en fremmed By, men at han derimod er kommen til sit Hjemland; og med Guds Hjælp vil han drage bort, bedre end han kom.

»Kristeligt Dagblad« for 24. ds. aftrykker en Del af den ovenstaaende Jubelbulle, dog ikke uden forskellige mindre Misforstaaelser af Texten. Saaledes paastaas det, at man for at vinde Jubelafladen skal »faste i det mindste én Gang om Dagen i 20 Dage«. Hvorledes man skal bære sig ad med at faste »én Gang om Dagen,« er temmelig ufatteligt, og Bullen indeholder heller intet herom. Det er derimod de tre store Basilikaer, som skal besøges »i det mindste én Gang daglig«.

Længere nede oversætter »Kr. Dgbl.«, at en konsekvent Katholik »ikke anderledes bør dvæle i Rom end i den katholske Kirkes Beskyttelse«. Bullen har: »end med den katholske Tro til Ledsager« --- som ovenfor oversat. --- Heller ikke forlanger Bullen, at der skal bedes for »Kætternes Udryddelse« (som »Kr. Dgbl.« vil), men for *Kættiernes*.

Derimod oversætter Bladet meget rigtigt, at »enhver, som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Kristus selv«, og knytter hertil følgende foragede, men ikke ganske velformede, Betragtninger:

»Herefter bliver der altsaa lagt Beslag paa Gud og Apostlene, for »Kætternes« Udryddelse, for Pavedømmet, for Rom

som et af selve Christus bestemt Midtpunkt for Christendommen osv. Og navnlig Passusen om, at hver, som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv, er en anmassende Utilbørlighed, som man vægrer sig ved at holde for stammende fra den hidtil ellers saa tolerante, besindige og ingenlunde fanatiske Pave Leo XIII. Det er rimeligvis Kardinalkollegiet eller dog enkelte af det Medlemmer, som taler gennem Bullen. «

Mon »Kr. Dgbl.« véd, at Jubelbullen er undertegnet, ikke af Leo XIII., men af Kardinal Aloysius Masella? Dette Faktum skænkes ellers Bladet til Bedste for dets Hypothese om, at det er »Kardinalkollegiet«, der taler gennem Bullen. Desværre véd imidlertid nu selve »Kirkelexikon for Norden«, at en Bulle netop skal underskrives af en af Kardinalerne, den saakaldte *Prodatar*, og at Pavens Navn kun findes i Overskriften over Bullen.

Der er heller ikke noget at gøre ud af den »anmassende Utilbørlighed«, hvorfor »den ellers saa tolerante osv. Leo XIII.« anklages. Denne »Utilbørlighed« er nemlig ligesaa gammel som Kirken og findes f. Ex. udtrykt hos de »ellers saa tolerante, besindige og ingenlunde fanatiske« *Kirkefædre*.

Hvad mener f. Ex. »Kr. Dgbl.« om følgende Brev fra den hl. *Hieronymus*, den store Bibelkender og Bibeloversætter, til Pave Damasus:

»Med Fiskerens Efterfølger og Korsets Discipel taler jeg Idet jeg ikke følger nogen anden som den første end Christus, sætter jeg mig i Forbindelse med din Hellighed, d. e. med Petri Stol. Jeg véd, at paa hin Klippe er Kirken bygget. *Hvo, som æder Paaskelammet udenfor dette Hus, er en Ugudelig.* Naar Nogen ikke befinder sig i Noahs Ark, saa gaar han til Grunde . . . Hvo som ikke samler med dig (3: med Damasus), adspredes; d. e. *hvo som ikke er Christi, tilhører Antichrist.*«

Dette ligner mærkeligt Leos Ord: »hvo som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv«; St. Hieronymus udtrykker sig endda langt stærkere.

Og saaledes række Aarhundrederne hinanden Haanden; det 4de og det 19de Sekel mødes — højt oppe over Hovedet paa »Kr. Dgbl.«!

Christenforfølgelserne i Kina.

En katholsk Martyr.

Hverom skriver dansk Telegrafembedsmand og kinesisk Mandarin *J. Henningsen* i »Politiken« for 23de ds.

Netop i Øjeblikket synes der at gaa en Bølge (af Christen-Had) hen over de fleste af Kinas Provinser, maaske en Efterdønning af September-Revolutionen i Peking og Reformatorerernes Undergang, og Christenforfølgelser høre saa at sige til Dagens Orden.

Christne Kapeller og de Christnes Boliger brændes i Szechnan. I Kwangtung brænder Pøbelen en Missionær og tolv indfødte Christne levende; i Kwangsi og Hupeh dræbes de indfødte Christne i Hobetal; en engelsk Missionær Mr. Fleming, massakreres i Kweichow i November, og rundt omkring fra komme der lignende alarmerende Efterretninger.

Det gaar selvfølgelig mest ud over de katholske Missioner, der ere de talrigste og mest udsatte. I Szechnan Provinzen, hvor der allerede længe, saavel som paa Grænsen af Honan og Anhavei har hersket aabent Oprør, tog en berygtet Bandit, Yu Mantzu, den franske Præst Père Fleury til Fange for næsten 6 Maaneder siden; først for ganske nylig er det lykkedes Avtoriteterne at -- løslade ham, da Fransk-mændene truede med alvorlige Repressalier. Og nu kommer der Efterretning fra Ichang, en Traktathavn beliggende ved Jangtzen ogsaa i Szechnan, om et afskyeligt og barbarisk Mord, begaaet paa en ung, belgisk Missionær Père Victorin, der var attacheret en romersk-katholsk Mission i Shihkushan, omtrent 20 danske Mil fra Ichang. Père Victorin faldt i Hænderne paa en Pøbelhob, der var i Gang med at ødelægge og afbrænde de Christnes Kapeller og Boliger i hans Distrikt, samt med at massakrere en gros den betydelige indfødte christne Menighed. Han blev nøgen bunden til et Træ, hvor han i samfulde fem Dage udholdt de mest rædselsfulde og barbariske Pinsler, uden at den lokale Mandarin, der underrettedes om Sagen, rørte Haand eller Fod for at frelse ham, men nøjedes med for en Forms Skyld at sende et Par Politibetjente, der istedetfor at skride ind, hvad de forøvrigt var magtesløse til, forblev interesserede Tilskuere ved de umenneskelige Bødlers Værk. Den Ulykkelige

mishandlede og afsjælede Legeme blev omsider efter Forlangende af den belgiske Konsul i Hankov udleveret til Missionen og af denne udstillet i en aaben Ligkiste i et Tempel paa Gerningsstedet, forinden det begravedes paa Missionens Kirkegaard, en Fremgangsmaade, der rimeligvis var beregnet paa at slaa fast i den offentlige Bevidsthed, at der forelaa et barbarisk Mord paa en værgeløs Mand, men som dog vist er af højst tvivlsom Værd, da enhver Kineser, som kom for at se Liget, aldeles sikkert har betragtet det ene og alene som et Bevis paa hans Landsmænds Triumf over »den fremmede Djævel«.

Det vil være for gyseligt at gentage de Detailler, der ledsage indfødte christne Øjenvidners Beretninger om det forefaldne, og det vil være tiltrækkeligt at anføre, at den Ulykkeliges Bryst var skaaret aabent og Organerne revne ud, hans Hoved afhugget og Hjærnen udtagen, og at hans Legeme bar Spor af Skud- og Brandsaar, medens man, indtil der foreligger officiel Bekræftelse derpaa, maa betragte det som overdrevet, at hans umenneskelige Bødler skulle have føjet Kannibalisme til deres i Forvejen saa rædselsfulde Forbrydelse.

Socialdemokratiet anser de ti Bud for „Reaktion“.

Pastor Johannes Clausen skrev for nogen Tid siden i »Berlingske Tidende« en Artikel, der hed: *Lid os værne vort Folk!*

I denne Artikel, forekom følgende betimelige Udtalelse:

»Vort Folks Tilværelse og lykkelige Fremtid er ikke alene betinget af, at det værnes udadtil; der maa ogsaa rejses Værn indadtil mod onde Kræfter, som altid findes, og som røre sig med mere eller mindre Styrke til forskellige Tider. Hvad det da først og fremmest kommer an paa --- den materielle Udvikling eller Fremgang alene giver ingen Sikkerhed — er at værne den *Sædelighedens Grundvold*,

der betinger Folkets Eksistens og lykkelige Fremtid; thi omstyrtes denne, gaar Folket sin Undergang i Møde før eller senere. Kærligheden til Fædrelandet og Haabet om, at Gud vil hjælpe det Folk, der vil hjælpe sig selv, er da den bevægende og bærende Kraft i Kampen for at faa begge disse Værn rejste.

»Hvad Sædelighedens Grundvold er, kan der ingen Tvivl være om, hvad enten man raadspørger Historien eller den enkeltes Samvittighed.

»Grundvolden er den af Gud givne Lov, hvis Hovedsum eller Kærne er de 10 Bud. Dette er ogsaa anerkendt i vort Folk, hele vor Lovgivning hviler paa denne Grundvold, hvorfor ogsaa de 10 Bud indprentes alle Landets Børn, uafhængigt af deres eller deres Forældres religiøse eller kirkelige Stilling. At hævde denne Morallov i alle Forhold saa godt som muligt, er derfor en uafviselig Pligt for Statsstyrelsen.«

Denne Udtalelse aftrykker »Social-Demokraten« for 20. ds. med følgende Bemærkninger:

»Regeringsprogrammet er »de 10 Bud«, — og de skal gennemføres ved Politi og Domstole og Boykotting af Forlæggerne, først og fremmest naturligtvis det første: »Du maa ikke have andre Guder for mig«. Følgelig skal alle Fritænkere i Brummen eller maaske, som Moseloven bød, straffes med Døden.

»Reaktionen er over os.«

At opretholde de ti Bud er altsaa *Reaktion* for »Social-Demokraten«! Mon det ærede Blad rigtig husker disse samme ti Bud længer? Eller mener Redaktør Wiinblad virkelig, at Buddene *Du skal ikke slaa ihjel, Du skal ikke stjæle, Du skal ikke bedrive Utugt* bør afskaffes og sættes ud af Kraft — for slet ikke at tale om den Paragraf i Guds Lov, som paabyder at *lade Arbejdet hvile* hver syvende Dag? Vil det Blad, som kæmper for Normalarbejdsdagen, have den ugenlige Hviledag afskaffet?

Og selv om »Social-Demokraten« vil det — vil ogsaa Social-Demokratiet det?

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 23

Søndagen den 4. Juni

1899

To Universitetsprofessorer mod »Politiken«.

Blandt Indbyderne til det saa hovedkulds aflyste Palæmøde befandt sig bl. a. de to liberale Universitetsprofessorer *Gertz* og *Høffding*. Disse to Mænd har senere følt sig foranledigede til skriftligt at gøre Rede for deres Standpunkt til den af »Politiken« repræsenterede moralske Radikalisme, og vi aftrykke nedenfor følgende Uddrag af disse interessante Aktstykker. Professor Gertz fik sin Artikel optaget i selve »Politiken« for 25. Maj; Professor Høffding maatte derimod ty til »Social-Demokraten«, som bragte hans Indlæg i sit Numer for 26. s. M.

Professor Gertz skriver:

»Den fælles Hovedtanke hos alle Indbyderne (til Palæmødet) har været denne: at nedlægge en skarp og energisk Indsigelse mod en Tankeretning, som i den senere Tid har bredt sig paa den betænkeligste Maade i vor Literatur, vor literære Kritik og ganske særligt i vor Journalistik*), hvor den (navnlig, synes det mig, i de sidste Maaneder) er optraadt paa en aldeles utaalelig, baade hoverende, udfordrende og tyranniserende Maade, ret som om den herskede suverænt, ubetinget anerkendt i det Mindste af alle dem, der vil regnes for frisindede, og staaende saa afgjort sejrrig, at In-

*) Endog i Avertissementerne synes denne Retning at skulle trænge ind. Jeg mindes ikke længe at have set Noget i den Grad frastødende (for at bruge det mildeste Ord) som det første Reklameavertissement for Cavlings »Paris« (eller et af de første). Alene dette vilde have været nok til at skræmme mig bort fra den Bog.

gen mere vovede saa meget som at kny imod den. Det er, som Publikum véd, den Retning, hvis mest fremtrædende Karaktermærke er, at den sætter Kønslivet og Alt, hvad der staaer i Forbindelse dermed, som Kvintessentsen i hele den menneskelige Tilværelse og som det, der fremfor Alt giver Menneskelivet Indhold, Betydning og Værd; om dette fortrinsvis drejer sig da ogsaa dens Tanke og Tale, og dens Udtalelser ere kun altfor meget prægede af Ringeagt for og Haan imod, hvad der hidtil har været den i vort Samfund almindeligt gældende Moral og vistnok ogsaa, trods denne Retnings Bestræbelser, vil blive ved at være det; det haaber i det Mindste jeg. Men at forøvrigt denne Retning, hvor meget den end pynter sig med Frisindets Navn, ogsaa paa mange andre Punkter viser den hensynsløseste Intolerance mod dem, der tænker anderledes, er jo vitterligt nok.

»Vi véd naturligvis Alle godt, at det kønslige i Menneskelivet saa fuldt som noget andet hører med til Naturens Orden. . . . Som hørende saa væsenlig med til Livet, maa det da ogsaa indenfor visse Grænser have sin berettigede Plads i Literaturen, som vil skildre Livet, og det ikke blot som komisk Moment, saaledes som det fra Arilds Tider har været anvendt, men ogsaa i de alvorligste Skildringer. I hvilken Udstrækning og under hvilken Form det skal drages med ind i Literaturen, maa altid blive et Diskretionsspørgsmaal, og faste Regler vil det her være umuligt at opstille. Men man bør visselig ikke for meget beraabe sig paa den gamle bekendte Sætning: *naturalia non sunt turpia*; og navnlig maa man ikke, forsætlig eller uforsætlig, misforstaa dens Betydning. Det har til alle Tider blandt alle civiliserede Mennesker været den herskende Betragtningmaade, at visse *naturalia* skulde holdes i det skjulte af Blufærdigheden, og det er næppe sundt (og bliver det næppe nogensinde) at trodse denne Menneskehedens almindelige Dom.

»Det er jo ogsaa saaledes, at Naturen, som tidt rutter med sine Gaver, har udstyret visse Væsner overflødigt i den her omhandlede Henseende. Oldtiden talte om Satyrer, Pria-

per, Nymfer, og hvad den nu ellers kaldte dem. Men i denne »Naturens Uorden« iagttoges dog den Orden, at disse Væsner havde deres Hjem og drev deres Færd i Natten og de mørke Skove; de viste sig ikke i deres nøgne Ublufærdighed paa Byernes Gader og i Menneskenes Huse. Vor Tids Satyrer (figurlig talt) synes desværre ikke at ville iagttage den gamle, naturlige Grænse, men har for Resten haft Forgængere i visse tidligere Tidsperioder.

»Og spørger man endelig nu, hvem jeg og andre, der mener som jeg, fortrinsvis tænker paa som Talsmændene for den ovenfor karakteriserede Retning, og hvor vi mener, at den for Tiden har sin væsenligste og for Publikum farligste Tumleplads, saa kan jeg desværre ikke svare anderledes end ved at pege — netop paa »*Politiken*« og paa den Kreds af Mænd, der besørger dette Blads literære Del og den Journalistik, der iøvrigt nærmest samler sig herom. Det gælder, skønt i forskellig Grad, om alle Kredsenes Medlemmer, lige fra Hovedmanden af, hvis ubestridelige literære Fortjenester i den Grad har blændet hans yngre Venner og Disciple, at de følger ham endogsaa paa hans Afveje, og helt ned til den bekendte Mand med de mange Navne. Jeg giver dette Svar uden Sky, men i Sandhed ikke uden Sorg, fordi det gør mig bitterlig ondt at maatte tale saaledes om det Blad, til hvis politiske Retning jeg nærmest har ment at maatte slutte mig og vil vedblive at slutte mig, idetmindste til vi atter faar Orden i vort Forfatningsliv, og hvis Fortjenester ogsaa paa det literære Omraade jeg fuldtud anerkender.

»Det er overmaade slemt, naar Bogliteraturen plettes ved Forvildelser som de her paatalte; men alligevel — det Publikum, der faar Bøger i Hænde, er dog forholdsvis begrænset i Antal, og for Bøger kan Enhver, der vil passe paa, lukke sin Dør. Meget værre er det efter min Mening, naar Dagblade kommer ind paa slige Udskejelser; thi Aviserne er jo nu engang næsten komne til at høre med til vort daglige Brød. Jeg tænker her selvfølgelig aldeles ikke paa de vitterlige Smudsblade, der lever i og af Svineri; dem

kan man jo temmelig let vogte sig og sine for. Men naar Blade, som gælder og vil gælde for anstændige og agtværdige og derfor har Adgang til Huse, hvor Sømmelighed (efter gammel Forstaaelse) holdes i Ære, indstrør Urenligheder mellem deres øvrige gode Indhold, saa maa der tilraabes dem et alvorligt Stop! Politiken, som har 20,000 (og 15) Abonnenter, kan heraf selv omtrent regne sig til, hvor mange Mennesker der daglig faar deres »Avisføde« fra den; og den véd selv godt, til hvilke Samfundskredse dens Læsere i det mindste for en meget stor Del hører. Den har i sin Tid arbejdet ivrigt for, at vore Bagere skulde levere os vort daglige Rug- og Hvedebrød uden Uhumskheder; hvorfor vil den da ikke selv levere os rent journalistisk Brød? Er der Urenheder, bøder saa vist den talentfulde Servering ikke paa disse«.

Saa vidt Professor Gertz, hvis Indlæg naturligvis af »Politiken«s Redaktion kun imødegaaes med ironiske Pjankerier. Til en virkelig Diskussion føler »Politiken« — som alle mindre vel funderede Individuer — sig naturligvis altfor op-
højet.

Professor *Høffding* ser det foreliggende Æmne fra et mere filosofisk, mindre direkte interesseret Ståde, end Professor Gertz. Han bemærker bl. a.:

»I sin Omtale af en af de nyeste Bøger sagde Deres (»Social-Demokraten«s) Anmelder, at den Skildring, denne Bog gav af ægteskabelige og erotiske Forhold, var at betragte som en Fremstilling af Bourgeoisiets Selvopløsning. Jeg kan ikke rose mig af at følge med den moderneste Litteratur; men jeg maa sige, at — uagtet jeg selv er en *bourgeois* — tror jeg, at Deres Anmelder for saa vidt har Ret, som der virkelig foregaar en Opløsningsproces inden for Bourgeoisiet.

»Ethvert Samfundslag, der kommer frem til Magt og Velvære, vil frembyde dette Symptom; Spørgsmaalet er kun, hvor langt Opløsningen strækker sig, og derom ville De og jeg maaske være af forskellige Meninger. Det er et Spørgs

maal, som Historien ene kan afgøre. Men hvad der er mig paafaldende, er den ganske særegne Lyst, saa mange af vore Forfattere føler, til at skildre Opløsningsprodukterne. Det er i denne Sammenhæng ligegyldigt, om de selv opfatter deres Æmner som Opløsningssymptomer eller ikke. Der synes at være en Mangel paa Evne og Lyst til at skildre Livet i dets Kraft og Sundhed, skønt Poesien lige saa vel maa være at finde her, naar blot Øjet for den ikke fattes. Men hvori saa Aarsagen ligger, saa har denne moderne Literatur — deri er jeg enig med Deres Anmelder — en betydelig sociologisk Interesse. Hvad jeg vilde betone, var, at man altfor meget er kommen bort fra det sociale Synspunkt for Kunsten, som for 20—30 Aar siden blev saa stærkt fremhævet i den Sætning, at Literaturens Betydning væsentligt beroede paa dens Evne til at sætte Problemer under Debat. Der var derfor ogsaa en større Horizont, et videre Blik paa Livet og dets Opgaver i 70'ernes literære Bestræbelser, end det er at finde hos de fleste af den nyere Tids Forfattere her hjemme. Det er en Nemesis, at Sammenhængen mellem Kunsten og Livet alligevel kundgør sig, idet Værkerne — med eller mod deres Forfatteres Villie — bliver Symptomer paa den Retning. Livet har taget i visse Kredse.«

Den store Lockout og de Christeligt-socialt.

Met har vakt betydeligt Opsigt blandt socialt interesserede — og hvem er ikke det under en Samfundskamp som den store Lockout? — at de saakaldte »Christeligt-socialt« har opfordret til at støtte de udelukkede Arbejdere.

Det er det *socialt Udvalg*, fra hvem denne Opfordring er udgaaet, og dette Udvalg bestaar af Mænd som Professor *Harald Westergaard*, Præsterne *H. Koch*, *Ostenfeld* og *Schack*, Bibliotheksassistent *H. O. Lange* og Forfatteren *Fernando Linderberg*. Opraabet, som stod i »Vor Tid« for 24. Maj, lyder saaledes:

Samtidig med at Pintseevangeliets Fredsbudskab lød ud

over Landet, laa Efterretningen om den store Krigserklæring fra Arbejdsgiverforeningen som et knugende Tryk paa mange Tusende Menneskers Sind. Vi forstaa meget vel, at der er dyberegaende Aarsager til denne enestaaende Begivenhed, Forhold paa Arbejdspladserne og i Arbejdsordningen, som trænge til en indgaaende Behandling og Ordning. Men paa den anden Side staa der ved dette Skridt fra Arbejdsgivernes Side store Værdier paa Spil, ikke blot økonomiske, men ogsaa moralske. den tvungne Lediggangs mangfoldige Følger og dertil Had og Bitterhed i en Udstrækning, som man maaske ikke drømmer om i Beslutningens første Hede. Det fortjener alvorlig Overvejelse hos alle, som have Hjærte for lidende Mennesker, om det Slag, der her har ramt saa tungt og haardt, staa i noget rimeligt Forhold til den Tilstand, der har fremkaldt Arbejdsgiverforeningens Beslutning om Lockout, og om ikke langt snarere et saadant Skridt maa staa som det yderste Nødmiddel, man griber til i Fortvivelse, naar alt andet brister. Derfor kan Udvalget til social Oplysnings Fremme ikke undlade i Anledning af den udbrudte Strid at udtale sin dybeste Beklagelse af hvad der er sket, og vi anmode vore Læsere om at staa overfor de udelukkede Arbejdere med aabne Hjærter og yde dem den materielle og moralske Støtte, som tiltrænges.

I en længere, efterfølgende Artikel viser »Vor Tid«, at det sociale Udvalg ikke er blind for, at Arbejderne ogsaa have begaaet Fejl; rimeligt er det vistnok, at de have irriteret Arbejdsgiverne ved talrige Smaadrillerier. Men at Arbejdsgiverne *paa Trods af al Ket* have erklæret Lockouten, er ganske udenfor Diskussion Tilmed gaar det jo ved Udelukkelsen i en væsenlig Grad ud over Kvinder og Børn, som lide fuldstændig uden Skyld.

En Katholik mindes uvilkaarligt hin store Arbejdsstandsning i London, hvor den ædle Kardinal *Manning* gjorde en saa velsignelsesrig Gærning som Mægler og Voldgiftsmand. Maatte der, i eller udenfor Kirken, herhjemme findes Mænd, der kunne træde i Mannings Fodspor!

Klosterlivet

forherliget af en Protestant.

En Artikel om den hellige *Beda* skriver *J. Engelstoft* (i »Kristeligt Dagblad« for 26de Maj) følgende om St. Bedas Klosterliv i Jarrow:

Det var et stille og ensformigt, men derfor ikke mindre virksomt og frugtbringende Liv, der rørte sig inden for Klosteret Jarrow's Mure. Benedikt af Nursias Munkeorden har udført et stort Værk i den christelige Oplysnings og Civilisations Tjeneste. Ingen anden Munkeorden har vel som den saaledes sideordnet Bøn og Arbejde, og Bedas eget Liv i de mere end halvtredsindstyve Aar, han tilbragte i Jarrow, vidner indtrængende for vor urolige, rastløse, i timeligt Slid og Slæb fortabte Tid om Sandheden af det gamle Ord: »Det sinker ikke at bede.« Der er næppe nogen af os, der har anvendt saa megen Tid til Skriftstudium, Bøn, fromme Betragtninger og Gudfrygtighedsøvelser, som Beda og hans Klosterbrødre gjorde daglig, og dog — ja vel netop derfor — fik Beda ved Siden deraf udfoldet en saa storartet, vel-signelsesrig Virksomhed baade som Lærer og Skribent, at ikke blot Samtiden, men ogsaa Eftertiden til den Dag i Dag har høstet Gavn deraf.

»Jeg lovede dig syv Gange om Dagen for din Retfærdigheds Dømmes Skyld,« udbryder Salmisten (Salme 119, 164.); i Klosteret var Døgnet ogsaa inddelt i 7 regelmæssige Bedetider. Hver tredie Time, ligegyldig enten det var i Arbejds- eller Hviletiden, ved Dag eller ved Nat, ringede Klokkerne Munkene sammen for at love Herren og synges Salmer til hans Navns Ære. Først Nattesangen (Nocturnen) ved Midnatstid, derpaa Morgensangen Kl. 3 o. s. v. lige til Aftensangen (Vesper) Kl. 6; for Fuldstændigheds Skyld kom der mellem denne og Nattesangen endnu en ottende Bedetid, Slutningssangen Kl. 9 Aften. Saaledes vekslede Bøn, Arbejde og Hvile uafbrudt med hinanden, Dag ud og Dag ind i ensformig Rækkefølge som et Urværk, der — een Gang trukket op — vedbliver at gaa sin jævne, regelmæssige Gang, indtil Loddet er løbet ud. Det ceremonielle og aandløse, man kunde synes i Længden at finde i en saadan Gudsdyrkelse, var slet ikke til for Beda, for ham var det mere end en ydre Skik, Klosterets Regler krævede, han levede i

det med hele sin Sjæl, og fra de fælles Bedetimer med Brødrene hentede han Kraft til sit daglige Arbejde ved Bogen og Pennen.

En anden Protestant, *Dr. Moltesen*, Lærer ved Askov Højskole, har omtrent samtidigt paa Skolemødet i Varde udtalt sig om »Klostrenes Betydning for Menneskeslægtenes Opdragelse«. Han roste her *Benedictinerne*; »de lærte Folkene Agerdyrkning og Haandværk, lærte dem Lydighed og Stadighed — og alt for Christi Ansigt. De vare strænge i Fordringerne baade til sig selv og til andre«.

Dr. Moltesen omtalte dernæst Franciskanerne og deres Virksomhed, som han værdsatte meget rigtigt. Men naar den ærede Taler — ifølge »Kr. Dgbl.« for 27. Maj — mente, at den franciscanske Bevægelse »gav sit største Udslag i *Luther* og hans Arbejde«, saa beror dette paa en Vildfarelse. Den Orden, som fra sin første Begyndelse af har forherliget den *ubesmittet undfangne* Gudsmoder, staar saa langt borte fra Marias Fjende Luther som nogen. Og *Franciscus, pauper et humilis*, den »fattige og ydmyge Franciscus«, som Kirken kalder ham, har absolut *inlet* at gøre med den oprørske og selvbevidste Folkefører og Kirkestifter fra Wittenberg.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 24

Søndagen den 11. Juni

1899

Dr. Valdemar Vedels Palætale.

En efter en rykke de forskellige Herrer Indbydere til Palæmødet frem med, hvad de *vilde* have sagt. Nu har ogsaa Literaturhistorikeren og Kritikeren Dr. phil. *Valdemar Vedel* lettet sit Hjærte ved at aftrykke sin paatænkte Tale i »Tilskueren« under Titlen »Af Dagens Text«. Vi gengive af den særdeles karakteristiske Udtalelse følgende Steder:

»Ingen er mere end jeg en troende over for Dagspressens store Kulturgærning i at forene og humanisere Menneskene ved — om ogsaa kun for nogle Øjeblikke daglig — at kalde alle de enkelte ud, hver fra sin snævre Synskreds og selviske Virkekreds, og samle dem i Fællesliv. Men som alle de andre vældige Magter, Menneskeaaanden har taget i sin Tjeneste — som Krudtet eller Dynamiten — kan Pressens mægtige Virken blive skæbnesvanger ganske neutralt lige saa vel til det gode, som til det onde, alt eftersom den benyttes. Og Garantier i saa Henseende kan der jo næsten ikke tages. Enhver, der stiller den fornødne Kapital paa Benene og dermed skaffer sig de bedste journalistiske Penne, de længste Privattelegrammer, de hurtigste Forbindelser, har Adgang til gennem Pressen daglig at bearbejde og beherske 10—20,000 Mennesker; uden Valg eller Prøve besættes en saadan Magtstilling af Kapital og Forretningstalent. Og alt hvad man finder paa at skrive, tager Papiret lige taalmodig imod, og Trykkeriets Aander mangfoldiggør det lydigt i Ti-Tusinder af Exemplarer; ingen som helst Garanti er der for, om det er god Tro eller ond Tro, der fører Pennen, om det er Sandt eller Løgn, det Ord, der faar 10,000 Tunger at tale med i Stedet for en. Derfor

lader det sig ogsaa, uden nogen videre Menneskekendskab, regne ud, at Chancerne ere mindst lige store for Pressens Misbrug som for dens rette Brug. Naar et Blad kæmper for, at en ny Gade af æstetiske og borgernyttige Hensyn skal gennembydes her og ikke der, kan det godt komme sig af, at Bladets vigtigste Aktiehavere eje Grunde her og ikke der. Naar en Bog ivrig anbefales af en Avis, kan det godt være, at det er, fordi Forlagets Annoncer give Bladet en god Indtægt. Eller naar en Mand af Partiet gøres politisk mistænkt i Bladet, kan dette bero paa, at hans Kone i et Selskab har fornærmet Redaktørens Kone. Enhver, der er født før igaar, maa indrømme, at sligt meget ofte maa være Tilfældet, saadan som vi Mennesker nu engang ere. At et eller andet staar i en Avis, betyder, at en Person, som har Adgang til at skrive i dette Blad, har Interesse i at faa dette eller hint udbredt i vide Kredse, — hverken mer eller mindre betyder det.«

Som man vil se, falder Dr. Vedels Dom om den moderne Presse væsentligt sammen med den, som nærværende Blads Redaktør i sin Tid fældede i en af sine Bøger. Det hedder i *Den yderste Dag* (S. 57 f.):

»Middelalderens Samfund lededes af Mennesker, som længe og inderligt havde overtænkt én eneste Ting, og som viede hele deres Liv til dybere og dybere Indtrængen i Guds Viljes store Kendsgærning. Men vor Tids aandelige Leder og Herre er Journalisten, Bladmanden — et Menneske, der sjældent har Kundskaber og næsten aldrig har overtænkt det Æmne, hvorom han skal ytre sig, før han staar Ansigt til Ansigt med det og inden en Time skal have en Mening om det.

»Og dette Menneske har Bogtrykkerpressen til sin Raadighed, og hans Ord troes af Millioner, langt blindere og mere ubetinget, end Kirkens Præster nogensinde ere blevne troede. Og har Journalisten idag én Mening — og forandrers han den imorgen, fordi nu vil han ærgre en af sine

Venner eller kokettere med Modpartiet eller gøre Kur til en smuk Dame — saa forandre Millionerne deres Mening med ham og følge ham alle Anskuelsers Vindrose rundt.«

Dr. Vedel opregner nu de enkelte Ankepunkter, han har at fremføre mod »den moderne Façon« i Journalistiken:

»Lad os da regne Ankeposterne op!

»Først og fremmest er det vor toneangivne Presses Spekulation i Pjattet, som alle fornuftige Mennesker burde være enige om at skamme sig over. Vore kære Københavnerne have, med al deres Aandslivlighed, stedse været noget letbenede og frivole, og Smaastadsvanerne hænge fast i os trods alle Storstadsnykker. Men den nymodens Journalistik har fundet sin Regning i at dyrke Smaasladderer, Pjanket, Gøglet op til sit Publikums Hovedinteresse, og den ene Avis har i et dagligt Kapløb overbudt den anden i at frivolisere sine Bysbørn. Hofreferater fra Lakajernes Forværelse, Toiletartikler med Underskørt-Illustrationer, Trappegangenes og Kulissernes og Kaféernes Pludder vælter ind over Forsidens Spalter; til »Ledere« faar man 14 Dage igennem Indlæg og Interviews om Bech-Olsen eller »6 Søstre«. Læg en Gang et af Modens Kjøbenhavnerblade ved Siden af »Social-Demokraten« eller et af vore større, bedre Provincesblade eller ved Siden af de andre Landes Hovedblade, og det ligner en broget Harlekin ved Siden af en skikkelig Borger. At der gives den Art Boulevardblade i en By af Københavns Størrelse, er der intet at sige til, men at der snart ikke gives anden Slags, kan nok siges at være kompromitterende.

»Saa er det ogsaa Reklame- og Sensationsforretningen i vor moderne Journalistik, som vi ærgres os over. Først altsaa dette, at Pressen bruges af Enkeltmænd til at trænge sig frem til en større Publicitet, end de har naturligt Krav paa. Dels af Forfængelighed, dels for Forretningens Skyld faar Grosserer Petersen indrykket en Notits om sin og Fruens Møens-Tur eller om det Familiegravmæle, han

har ladet opføre, eller Bankdirektør Jokumsen sender Bud efter en Interviewer for at henlede Offenlighedens Blik paa sin Veldædighed, eller Forfatter Petersen slider Redaktionens Trapper og trakterer Reporterne for at figurere mellem »Kendte Ansigter«. Dernæst Sensationsjagten: d. v. s., at de forskellige Fænomener og Begivenheder pustes op til en Betydning og tilrettelægges paa en Manér, saa at der for et Øjeblik vækkes en kunstig stimuleret Interesse og Sindsbevægelse ved dem, langt ud over, hvad de -- nærmere beset — ere værd. Den Avis, der bedst forstaaer at »forme en Skandale« eller tillave en Affære, er sikker paa det største Exemplarsalg, og de Journalister, som heri ere Mesterkokke, ere Guldfugle, som Redaktionerne slaas om. »Altid i Téten« er Parolen for denne Journalistik, der føler sig som selve det evige Fremskridt, fordi den bærer den nyeste Mode før nogen anden og løber afsted med hver ny Parole — et Hestehoved foran Kollegerne. En Ambition for Strøg-Damer og Avisdrengene! »Hver ny Bevægelse har haft sit Banner plantet i vort Blad!« lyder Triumfraabet, og man føler sig som den, der har ledet Kulturens Strøm, naar man blot selv har svømmet med paa Ryggen af enhver ny Bølgegang i Literaturens og Kunstens Verden, altid vinkende de Unge til sig ved Gunst og Guld, altid »med paa det nye«. Hvert nyt opdukkende Navn angles der straks ivrig efter fra en 3—4 Kanter; der abonneres forud paa den næst-næste Ungdom.

»Men lad endda vore Modeblade gøre geskæftig Leporello-tjeneste for Pjanket, Reklamen og Sensationen; værre er det, at Pressen daglig forarger og demoraliserer Publikum. Den Suppe, som Morgen efter Morgen paa fastende Hjærte tyllles i Godtfolk, er ikke blot ofte af ringe Næringsværdi, men er fuld af allehaande forfalskede og giftige Ingredienser. Det siges atter og atter, at Publikum har den Presse, det fortjener; men i Virkeligheden skulde Pressen — som i det hele det offentlige Liv — jo helst altid staa nogle Grader over det gennemsnitlige Privatliv, ligesom Selskabstonen og

Selskabsklæderne over den hjemlige Negligé, og ofte er det tværtimod — og saaledes til Dels for Tiden — Pressen, som staar lavere end sit Publikum og trækker det ned ad. Det er Magtfyldens Fristelser og Ansvarsløsheden, som i Forbindelse med den hidsige Konkurrence altid undergraver den journalistiske Moral. Bladene leve jo til Dels af at stupidisere og fanatisere deres Læsere. Publikums egen rolige sunde Fornuft bliver Gang efter Gang ægget op i akute Paroxysmer, nu af Forfølgelseslyst mod en eller anden offentlig Institution, et fortjent Forlag, en dygtig Borgmester eller Læge, saa af en afsindig Panik, nu af Patentpatriotisme, saa af Sædelighedssnærperi. »Op med Papirerne; Offenligheden forlanger ren Besked« trumfes der saa i Bordet overfor en Enkeltmands eller en Forretnings Privatliv; »døm ham, døm ham« kommanderes der til Domstolene; alle Fanatismens Aander slippes løs, — og saa er den »offentlige Mening« i Virkeligheden en Haandfuld Journalister, der skal »slaa en Sag op«. I Løbet af et Aarstid kan selvstændige Folk under en Avis' daglige »Strygninger« hypnotiseres al egen Tænkeevne fra, forkvakles i deres Begreber om Ret og Uret, sandt og usandt, og forvandles til Abonnentkvæg.«

Disse Ord ere saa drøje, som man kan ønske det, og blotte skaanselsløst hele Liberalismens og Humanismens *Oplysnings- og Dannelses-Humbug*. Dr. Vedel efterviser i det Enkelte, hvorledes visse Blades — specielt *Politikens* — Standpunkt til Sager og Personer altid afhænger af »helt usaglige, ofte elendigt personlige Hensyn«. »Men naar... en saa opportunistisk Venne- og Fjende-Kritik faktisk øver den helt overvejende Indflydelse paa Bogmarkedet, maaler man hele Dybden af Demoralisationen.«

Dette var altsaa Dr. Vedels Kritik — den *negative* Side af hans Foredrag. Han har desværre blot altfor megen Ret i den Skildring, han giver af vor Presse-Elendighed. Men — som Schopenhauer siger — *Moral predigen ist leicht, Moral begrundeten ist schwer*. Og det kniber unægteligt

for Dr. Vedel, naar han kommer til Begrundelsen for sin moralske Indignation.

Han erklærer sig nemlig her *principielt enig* med »Politiken« og stiller sig i Modsætning til »andre Talere, Familiefædre og Pædagoger«, der »bedre kunne stemme Tønnen op i den Højde«, som formentlig ønskedes paa Mødet. Dr. Vedel erklærer derpaa uforbeholdent om sig selv:

»Jeg er Fritænker baade i religiøs Henseende og med Hensyn til den gængse Kønsædelighed og jeg *anser det for meget vigtigt, at der føres Kamp baade mod Christendommen og mod den officielle Kønsmoral.**) I sidstnævnte Retning mener jeg desuden, at Digtningen altid har haft ligefrem en vis Mission ved at give en Art ideel Tilfredsstillelse og ideelt Afløb for naturlige Drifter, som vort kunstige Samfundsliv vanskelig kan lade vederfares fuld Retfærdighed. Kunsten er jo paa alle Punkter et Supplement og et Korrektiv til eller Surrogat for Liv. Og ligesom man kan sige, at Skulpturen har den Opgave, altid paany at holde Folk den nøgne Menneskefigur for Øje, som Civilisationen overalt fjærner os fra, og derved at virke som et stadigt Memento om den fælles nøgne Adam i os, saaledes giver ogsaa Digtningen — fra Aristofanes til Boccacio, fra Rabelais til Maupassant — en Art Raaderum for det »Dyr i Mennesket«, som Samfundslivet nødes til at svinebinde paa en noget barbarisk Maade. Kunsten har ligesom Legen og Drømmen sin egen Moral, som ikke er den samme som Livets. De ser saaledes, at jeg vil give Kunsten meget friere Tøjler, end de fleste af Dem sagtens ville.«**)

*) Udhævet af „Katholiken“.

***) Dr. Vedel mener med andre Ord, at da det *barbariske* Samfund ikke tillader Usædelighed i Gærninger, maa man nøjes med den Tilfredsstillelse i Fantasi, som man ved Læsning kan forskaffe sig. Det er det gamle, skammelige Princip: *sage de moeurs, libertin d'esprit*, Dr. Vedel her anbefaler — til virkelig Sorg for mange, der ellers se hen til ham i Venskab og med Erkendtlighed. Den katolske Kirke lærer som bekendt, i Modsætning til Dr. Vedel, at man ikke uden Synd »frivilligt forestiller sig utugtige Ting eller Gærninger og frivilligt finder Behag deri.«

Unægtelig mindes man ved Læsningen af disse Linier det gamle Ord: »Gud fri mig fra mine Venner osv.« Thi efter at Dr. Vedel har anket over en hel Del Ting, der ikke alle ere lige graverende, og i hvert Fald ikke alle have uheldige Virkninger for andre Kredse end f. Ex. de Literaturlæsendes og Theatersøgendes — saa fremfører han som sit *ceterum censeo*: »løvrigt bør Christendommen og den christne Moral ødelægges«!!!

Ja, undskyld, kære Doctor — men saa kan De for vor Skyld godt ødelægge den journalistiske Moralitet med! Og, alvorlig talt, der blev vist heller ikke meget tilbage af den, naar først Dr. Vedels Maal virkelig var naaet.

Der har jo til alle Tider været *fine* Fritænkere og *grove*. De fine sad saaledes for hundrede Aar siden og skrev Encyclopædi i sirlige Rokokosaloner, iførte Kalvekrøs og Knipplingsmanchetter. De grove, som havde læst Encyclopædien, og som tog alting bogstaveligt, hvad der stod i den, betjente Guillotinen, halshuggede Konger af Guds Naade, hængte Præster og Adelsmænd op paa Lygtepælen, plyndrede Kirker og satte offentlige Kvinder op paa de skændede Altre. De fine Fritænkere vare Theoretikere og gøs æstetisk tilbage for de blodplettede grove Praktikere. Men fornægte dem kunde de ikke, og da de alligevel prøvede paa det, tog de Grove blot og puttede alle de fine Hoveder med alle de subtile Distinktioner i ind under Guillotinen, og den kolde Faldøxe gjorde værdigt og næsten uden en Lyd Ende paa hele denne »Staahej for Ingenting«.

Man mindes hine Optrin, naar man ser, hvorledes Dr. Vedel værger sig mod at acceptere Konsekvenserne af de Principer, han dog ikke vil frafalde. Det er forgæves, at han maner J. P. Jacobsens Aand op af Graven og lader den vidne om, »hvilket Opslag til en højere, finere Menneskelighed den Bevægelse begyndte med, der nu synes forladt næsten af alle gode Genier«. Det er forgæves, naar han forarges over, »at Georg Brandes og Hørup eller Høffding og Fridericia egenlig ere ganske tilovers« i *Politiken*, og

at 'Ignotus' og Hr. Hansens Spektakler« »le og gabe ganske uforbeholdent ad den forgemte Alvorsmandighed«. Forgæves protesterer Dr. Vedel mod, at »Agitationen mod den gængse Religion og den gængse Kønsmoral« »forfladiges i Pjank og Gøgl«, og at de »Ledestjerner«, hvorom man nu søger at samle Ungdommen, er »Grin med Religion og kønslig Uartighed«. Forgæves er Dr. Vedels Forsøg paa at slaa denne Agitation op i en højere, ideel Sfære og kalde den »en betydningsfuld Aandskamp, den vigtigste af alle« — forgæves altsammen, tre Gange forgæves . . .

Fordi *Kødets Kamp mod Aanden* aldrig kan blive nogen Aandskamp, og fordi man af Kødets Frigørelse fra Christendommens Lov ikke kan vente sig andre Resultater end dem, Dr. Vedel nu denuncerer og saa inkonsekvent harmes over: *Pjank og Gøgl, Fordummelse, Frivolitet og hjærtensrant, uintelligent Grin ad Religion og Moral*

»Die Weltgeschichte ist das Weltgericht«. Verdenshistorien indeholder en Dom over Verden. Sæden, som Halvfjerdsernes *fine* Mænd saaede, er nu kommen op og fylder alle Markerne. De, som have udstrøet Dragetænderne, ræddes over den Slægt, der er voxet op af deres Udsæd — men det skal ikke lykkes dem at fralægge sig Paterniteten.

Af deres Frugter skulle I kende dem, har En sagt; *kan et godt Træ bære daarlige Frugter?* Og Fritænkeriets Træ er jo, ifølge Dr. Vedel, et godt Træ, og det har havt gode Vilkaar at voxe under, saa det nu skygger over det halve Danmark. Med hvad Ret er da Dr. Vedel misfornøjet? Han har saa meget mindre Grund dertil, som der jo — foruden »Politiken« — eksisterer et Blad som »Social-Demokraten«, der, i en Artikel af 4. ds., vinker huldsaligt ad ham og erklærer, at

»den Aandskamp imod den officielle Christendom og den officielle Kønsmoral, som Dr. Vedel er stærkest interesseret i, den er i fuldt saa høj Grad *vor* Sag som Vensires«.

En Udtalelse, der iøvrigt er god at faa Forstand af, og som beviser, at Socialdemokratiet *desværre* stadig bevarer sin antichristelige, antimoralske Karakter.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 25

Søndagen den 18. Juni

1899

Menneskehedens Indvielse til Jesu Hjærte.

(Efter Pater de la Bégassière, S. J.)

Ynggen religiøs Akt passer bedre til at afslutte det nittende Aarhundrede med end Menneskeslægtens Indvielse til Jesu allerhelligste Hjærte. .

Vildfarelsen har i vort Aarhundrede netop vist den Særegenhed, at den er gaet lige løs paa Gud. Den har i vort Aarhundrede naaet sin fulde Udvikling; den har sat alt ind paa at berøve Christus og hans Kirke den guddommelige Glorie og at banlyse det Overnaturlige og Troen derpaa fra alle Livets Omraader. Heraf udspringer Sækularisationen i alle dens Former, Staten uden Gud, den officielle Atheisme, den uafhængige Moral, den konfessionsløse Skole. Heraf udspringe desuden de talrige Forsøg paa at forfalske Videnskaben og bringe den til at aflægge Vidnesbyrd for Vantroen.

Men den første Plads i Tilværelsen kan ikke staa tom: efter at Gud var forjaget fra den, anbragte Mennesket sig selv der. Guds Dekadence hidfører Menneskets Apotheose. Paa denne Menneskehedens Forgudelse arbejder hele den filosofiske og æsthetiske Naturalisme. Enten man — som Renan — anvender »det gode gamle Ord *Gud*« paa en ideal Skabning af den menneskelige Tanke eller paa det hele Univers, hvis højeste Frembringelse Mennesket erklæres for at være, saa tendere de moderne Systemer altid hien til at rejse et Aiter for Menneskehedens Selv-Dyrkelse. Det er ikke tre Aar siden, at Socialistføreren Jules Guesde i Deputeretkamret

forkyndte, at det var en *Pligt* at være Atheist »i denne Stund, da Mennesket er i Færd med at blive Gud og frelse sig selv«. (Det franske Deputeretkammers Møde den 25. Juni 1896.)

Nu har Vor Herre villet, at en ny Kraft skulde træde op mod Frafaldet og dets forførende Magt og gøre det Riget stridigt. Denne Kraft er den Tiltrækning, som udgaar fra hans hellige Hjærte, der med veltalende Symbolik minder Menneskene om den umaadelige Kærlighed, hvormed en Gud elskede dem og ikke ophører at elske dem. Jesu Hjærtes Aabenbaring er, efter Christi udtrykkelige Plan, en sidste Bestræbelse for at drage vor Tids Sjæle til sig og knytte dem til Himlen.

Som *Montalembert* har sagt, »er den inderlige Dyrkelse af den menneskevordne Gud den uundværlige Modvægt mod Demokratiets stadige Tendens til at indstifte en Dyrkelse af Mennesket, der troer sig Gud lig.« Men denne Dyrkelse af Jesu Christi Person, som mere end nogensinde er nødvendig i vor Tid, har antaget Jesu Hjærte Dyrkelsens Form for bedre at kunne gøre sin Opgave Fyldest: at standse den moderne Verden paa det Skraaplan, hvorad den glider ned, og bevæge den til paany at stige op mod de straalende Tinder, hvor Lyset og Kærligheden herske.

Christi Hensigt og Tingenes Natur have gjort Jesu Hjærte-Andagten til det naturlige Lægemedel, den særlige Modgift mod den naturalistiske Gift, der nuomstunder dræber det christne Livsprincip i Sjælene og i Samfundene. Vi have her de to fjendtlige Kræfter, imellem hvilke Kampen paa Liv og Død nu føres.

Vore Fjender have iøvrigt meget godt forstaaet denne Modsætning. *Henri Martin* har om det attende Aarhundrede følgende betydningsfulde Sætning: »Frimureriet organiserer sig imod Jesu Hjærte.« Man kunde ikke klarere udtrykke Sagernes Stilling — paa den ene Side den mest anti-christne af alle Sekter, paa den anden Christendommens Kærnelærdom.

Da Marat havde udaandet, fandtes der Fanatikere, som til hans Ære forfattede et Litani med følgende Paakaldelser: *Jesu helligste Hjærte! Marats helligste Hjærte!* En afskyelig Sammenstilling — men som paa den forfærdeligste Maade udtrykker det Enten-Eller, overfor hvilket Tiden staar. *Taine* har allerede bemærket, at hvis man tager Christendommen bort, forvandler Samfundet sig til »en Morderhule og et Bordel« — prydet med Afgudsbilleder. Verden har nu som for hundrede Aar siden kun Valget mellem ét af to: Jesu Hjærte eller Marats Hjærte.

Indvielsen til Jesu Hjærte er det christne Folks Plebiscit til Ære for den menneskevordne Guds Majestæt. Og naar denne Indvielse ogsaa omfatter vore i Troen fraskilte Brødre, saa er det, fordi vi have Ret til at tage os af deres Interesser og nedkalde den guddommelige Barmhjertighed over deres ubestridelige Trang til Hjælp fra det Høje. Med Rette har man sagt, at denne Indvielse er den højeste Form af Bøn og af *Forbøn*.

Udbredelsen af Bønnens Apostolat.

(Bønnens Apostolats Intention for Juni.)

Naa Gud lagde Verdens Grundvold, omgav han Havet med dets Grænser og satte en Lov for Vandene, at de ikke skulde gaa over deres Bredder. Men naar han former Menneskenes Sjæle i Skabelsens og Forløsningens Mysterier, saa sætter han ingen Grænser for de levende Vande, hvormed han vil fylde dem, thi han ønsker, at de skulle være som Kilder, der fremvælde med Vand til et evigt Liv. Til den Sjæl, som tørster efter hans Naade, siger han ikke: »Saavidt skal du gaa og ikke længere,« men han siger: »Værer fuldkomne, som og Eders Fader i Himlene er fuldkommen.« Vi kunne derfor altid bede om forøget Tro, Haab og Kær-

lighed. Vi kunne aldrig slaa os til Ro og sige: »Jeg har bedt nok, jeg har arbejdet nok, jeg har lidt nok.« Om ogsaa hver eneste Sjæl i Kirken straaede af Naade, saa kunde den dog blive endnu mere straalende, og Kirken vilde aldrig ophøre med at bede, prædike, arbejde for sine Børns stadig større Hellighed.

Saaledes er det med den Enkelte, saaledes er det med hele Kirken, saaledes ogsaa med de store kirkelige Broderskaber og Forbund. Saaledes er det i fremragende Grad med *Bønnens Apostolat*. Det kan brede sig til Jordens yderste Grænser; der kan dog altid blive Plads for yderligere Udbredelse. Thi jo dybere Livets Væld i hver enkelt er, jo dybere kan det endnu blive. Heller ikke er der nogen Grænser for de aandelige Skatte, som findes i Bønnens Apostolat, thi dets Midtpunkt er Jesu Hjærte, og dets Naadestrømme flyde uafladeligt i det hellige Messeoffer. Jo mere vi derfor aabne vor Tanke og vort Hjærte for at modtage, jo mere ville vi blive fyldte med Kundskab, Kærlighed, Naade, Velsignelser, Andagt og Nidkærhed.

I denne Forstand kunne vi aldrig komme saa vidt, at vi kunne sige: Jeg besidder nu alt, som Bønnens Apostolat kan skænke mig; der er ikke mere for mig at lære, ikke mere at gøre.

Hvad vi derfor maa tænke paa, naar vi bede for Apostolatets Udbredelse, er følgende:

at vort eget Kendskab og vor egen Kærlighed til det maa blive dybere;

at vor Morgenopofrelse Dag for Dag maa blive en stærkere Virkelighed;

at vi Dag for Dag maa fatte bedre og bedre, hvorledes vi i Aand og Sandhed ved Morgenopofrelsen forenes med det allerhelligste Hjærtes Bøn i Messeofret;

at vi ikke alene, men sammen med Millioner andre, ere forbundne med hin Bøn;

at det ikke blot er vore Intentioner, vi bringe vort Offer for, men alle de Intentioner, som ere nedlagte i det aller-

helligste Hjærte ikke blot i den ene Messe. vi overvære, men i alle Messer hele Verden over.

Hvis jeg nu skulde udpege de gode Frugter, som Apostolatets Udbredelse medfører, saa vilde jeg pege paa tre Ting, som ofte ere blevne fremhævede af de talrige Biskopper og Præster, der have vidnet til Fordel for Apostolatet: nemlig talrigere Tilstedeværende under Messen om Søn- og Hverdage; flere Altergæster, især til Sonekommunionerne; og for det tredie mange aandelige Naadesbevisninger i Form af forsømmelige Katholikers Omvendelse og Forsoninger efter langvarigt Fjendskab.

Hypeligt at gaa til Messe følger nu ganske ligefrem af Morgenopofrelsen. Det er nemlig ikke let at begribe, hvorledes et Menneske daglig skulde kunne forene alle sine Bønner, Gærninger og Lidelser med det allerhelligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe og ikke ønske, om muligt, daglig at bivaane Messen. Fra Ønsket om at høre Messe er der kun et Skridt til Ønsket om at kommunikere, og den maanedlige Sonekommunion lægger En dette Ønske endnu nærmere. Hvad Omvendelserne angaar, saa ere de det aabenbare Svar paa forenede Bønner. Ingen kan overraskes over slige Resultater, der betænker den aandelige Kraft, som ligger i hine Millioner Morgenopofrelser, forenede med det guddommelige Hjærtes almægtige Bøn i Alterets Offer. Vor Tid dyrker Kooperationen paa det materielle Omraade. Men til alle Tider har der existeret en Kooperation for aandelige Formaal, om hvilken Christus selv siger: »Hvis to af Eder blive enige om en Ting og bede derom, skal den gives Eder af min Fader, som er i Himlene. Thi hvor to eller tre ere forsamlede i mit Navn, er jeg midt iblandt Eder.«

Vi kunne sluttelig tilføje, at vi nu have en ny og mægtig Bevæggrund til at fremme Udbredelsen af Bønnens Apostolat, nemlig den store Hyldest til Jesus Christus, hvormed den katholske Kirke bereder sig til at slutte det nittende Aarhundrede. I denne Hyldest bør Bønnens Apostolat tage Del paa en Maade, der sømmer sig den inderlige Forbin-

delse mellem dets Millioner Medlemmer og Jesu allerhelligste Hjærte.

Bøn:

O Jesus, ved Mariæ reneste Hjærte ofrer jeg Dig alle denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle Dit helligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for, at Bønnens Apostolat maa brede sig mere og mere, til Guds Ære og Sjælenes Frelse. Amen.

Excellencen Sthyr's Retræte.

Den nuværende Kultusminister her i Danmark, Excellencen Sthyr, var, som bekendt, ved sin Udnævnelse Biskop over Lolland-Falsters Stift. I to Aar efter sin Udnævnelse til Minister lod Hans Excellence den forladte Bispestol staa vakant; først nu i Foraaret blev Hr. Sthyr's Efterfølger udnævnt. Samtidig blev imidlertid Fyens Bispestol ledig — og nu holder Hs. Exc. dette Sæde ubesat og synes at ville vedblive dermed indtil videre.

Herover har der indenfor den lutherske Gejstlighed rejst sig en meget rimelig Indignation; man finder det med Rette uværdigt af en Kultusminister at vanrøgte Kirkens Tarv til Fordel for sin egen private Velfærd. Mere og mere højlydt siges det, at det ikke sømmer sig for en Kirkens Mand at sætte alle andre Hensyn til Side for det ene, egoistiske: at have et godt Embede i Baghaanden, naar Ministertiden (maaske snart) er omme. Med Rette betones det ogsaa, at Hr. Sthyr's Praxis sikkert nok vil blive taget til Indtægt fra kirkefjendtlig Side, naar der i ikke altfor fjærn Fremtid bliver Tale om at dele Sjælland i to Stifter. »Et nyt Bispesæde her i Landet kan der ikke være nogen Trang til«, vil man indvende; »den fromme Hr. Sthyr vilde da ikke have ladet den ene Bispestol efter den anden staa hen ubesat. Kan Lolland-Falster i to Aar styres af en Stiftsprovst, og

Fyen ligesaa, maa Sjælland sagtens kunne hjælpe sig med den Bisp, som her forefindes!«

Kun én Røst har hidtil løftet sig for at forsvare den betrængte Excellence; denne Røst tilhører Provst Koch i Herning. Provsten mener, at det at have en gejstlig Mand som Hr. Sthyr til Kultusminister, er et saa stort Gode, »at der herfor bør betales den Pris at finde sig i Bispestolens midlertidige Ledighed.«

Herimod retter nu Pastor *Schack* ved Helligaandskirken i »Kristeligt Dagblad« for 12. ds. følgende vel berettigede Indvendinger:

»Det er rigtigt, at det er en stor Velsignelse at have en dygtig Biskop eller en anden fremragende kirkelig Mand til Kultusminister. Men hvorfor i Alverden skulde dog dette Gode betales med en Pris, der netop gjorde det til et tvivlsomt Gode? Den Gang Dr. Bang i Norge i 1895 gik af som Kirkestatsraad, blev han residerende Kapellan ved Trefoldighedskirken i Kristiania. Det kan jo godt være, at der hører en lille Smule Resignation til, for saaledes lige fra Ministertaburetten at stige ned til slet og ret residerende Kapellan, men dog næppe mere Resignation, end der let vil kunne findes hos den, som ved, at det at være Præst væsenligt set er en lang større Gerning end det at være Minister. Provst G. Koch synes at mene, at man hos danske Kirkemænd ikke maa vente at finde den samme sande og sunde Forstaaelse af dette Forhold som hos norske; han synes virkelig at mene, at en dansk Biskop ikke kan være Minister i en længere Aarrække, med mindre han i samme Aarrække har en Bispestol staaende ledig som Retrætepost. Denne Betragtning er kirkeligt og christeligt set saa umulig, at den ikke behøver at gendrives; og den vidner tillige om en underlig Mistillid til vore Biskoppers kirkelige Forstaaelse, en Mistillid, som jeg aldeles ikke kan dele.«

Pastor Schack slutter sit nok saa skarpe Indlæg med at forlange, at Kultusministeren nu rykker ud med Sproget og lader Gejstligheden vide, om han virkelig blot vil holde Odense Bispestol ledig til sig selv, eller om han har »vægtige, kirkelige Grunde« »til at træffe en Ordning, som i

flere Henseender synes at kunne blive skæbnesvanger for Kirken.«

Mon Excellencen Sthyr vil svare?

Katholsk Mission, bedømt af en Protestant.

✠ den aandfulde Digter og lutherske Præst *Johannes Fibigers* »Mit Liv og Levned« findes S. 324 følgende interessante Meddelelse om en Samtale mellem Fibiger og *Martensen*, Sjællands daværende Biskop:

»Engang jeg sad hos ham, og jeg, da Talen faldt paa Missionsvæsenet, havde, som jeg plejer, fremhævet den kath. Missions Fortjenester fremfor Protestantismens kummerlige Resultater, fortalte jeg ham en lille Historie, som jeg havde læst i en ung fransk Naturforskers Rejse. . . . Inde mellem Bagindiens Bjerge havde han gæstet en Missionsstation, hvor en Biskop sad med et Par yngre Medhjælpere. En Forfølgelse var udbrudt, Hedningerne myrdede de Christne, og en af de yngre Præster havde de ikke blot pisket halvt til Døde, men lovet ham, at han næste Dag skulde gennemgaa samme Lidelse. Om Aftenen, da han laa og vaandede sig i sin Smerte, og hans Biskop sad over ham, stønnede han mest over, hvad der ventede ham næste Dag. »Trøst dig, min Søn,« sagde Biskoppen, »jeg skal i Jesu Navn tage den Pine for dig«. Næste Morgen gik Biskoppen Hedningerne imøde, de greb ham og udførte den gruelige Straf paa ham, men dermed havde Forfølgelsen Ende, og Christendommen gik end mere sejrende frem. Den katholske Biskop havde fortalt det, som noget der faldt af sig selv, siges der.

»Saaledes er de Folks Mission, og det den Dag idag«, bemærkede jeg. »Hvor var det muligt!« sagde Martensen og faldt i Tanker uden at udtale sig videre.«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 26

Søndagen den 25. Juni

1899

Klostret.*)

Ad consummationem Sanctorum . . . in
aedificationem corporis Christi.

Eph. IV, 12.

Thomas a Kempis har i sin berømte Bog et Kapitel, der hedder »Om en god Munks Livsførelse«, *De exercitiis boni religiosi*. I dette Kapitel staar blandt meget andet læseværdigt følgende:

»Hver Dag bør vi fornye vort Forsæt og opflamme vor Nidkærlighed, som om vi først samme Dag vare *komne til Omvendelse*«. (De imitatione Christi, I, XIX.)

Med dette ene Ord angiver Thomas, hvad Klosteret er, og hvad Indtrædelsen i det betyder; Klosteret er den kirkelige Form for et Liv i Omvendelse, og allerede af den hellige Benedict kaldes Optagelsen i Ordensstanden derfor *conversio*, Omvendelse.

Enhver Omvendelse eller Henvendelse til Gud er med Nødvendighed ogsaa en Bortvendelse fra Verden, en aandelig Gaaen i Kloster. Det er en indre Forvandling, idet Verdens Fangedragt aflægges, og Sjælen iføres Guds Børns Klædebon. Derfor er Omvendelsen en *Ik'ædning* ligesom Optagelsen i Ordensstanden. Allerede St. Paulus bruger det billedlige Udtryk at »aflægge det gamle Menneske og *iføre sig* det nye«, og dette Udtryk ligger til Grund for Ordensdragtens Symbolik. Munkekutten betyder *det nye* Menneske, og Livet i Klosteret betyder *det nye* Liv i Gud.

Heraf kommer det, at der ved Ik'ædningen læses disse Ord af Johannesevangeliet (XI, 44): »Og den Døde kom ud,

*) Af den nylig i 2. Oplag udkomne Bog: *Omvendelse*.

bunden med Jordeklæder om Fødder og Hænder . . . Og Jesus sagde til dem: *losce ham* og lader ham gaa.« Disse Ord gælde Lazarus, som blev opvakt fra de Døde, men den, der omvender sig, gaar ligesom Lazarus over fra Død til Liv, fra at være bunden af Verden til at være fri i Gud.

Derfor læses endvidere for den, som optages i Klostret, St. Pauli Ord: »Vaagn op, du, som sover, og staa op fra de Døde, og Christus skal lyse for dig« (Eph. V, 14) og disse andre Ord, som er *Summen af alle Klosterregler*: »Jeg er korsfæstet med Christo; alligevel lever jeg; dog ikke jeg mere, men Christus lever i mig; og hvad jeg nu lever i Kødet, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig og gav sig selv hen for mig.« (Gal. II, 20.)

Hermed stemmer Prologen til St. Benedicts Regel: »Saa lad os da endelig staa op, saaledes som Skriften driver os til med Ordene: »Timen er allerede, at vi skulle rejse os af Søvn.« Lad os aabne vore Øjne for det guddommelige Lys og lad os med bævende Hjærte fornemme, hvad Guds kaldende Røst Dag efter Dag formaner os til, idet den siger: »Idag, naar I høre Hans Røst, da forhærder ikke Eders Hjærter!« Og atter: »Hvo, som har Øren at høre med, høre, hvad Aanden siger til de Troende.« Og hvad siger Han da? »Kommer, hører mit Ord; Herrens Frygt vil jeg lære Eder!« »Vandrer, saa længe I have Lyset, at ikke Dødens Mørke skal overfalde Eder!« . . . Kæreste Brødre, hvad kan lyde skønnere for os end disse Herrens Ord? Herren viser os i sin Godhed Vejen til Livet. Lader os derfor omgjorde vore Lænder med Pligttroskab og Øvelse af alle Dyder, og lader os vandre Hans Vej ved Evangeliets ledende Haand, at vi maa fortjene engang at skue Ham, der har kaldet os til sit Rige!«

Derfor stiftede St. Benedict sin Orden som en *Orationis delens Skole*.

»Det er nødvendigt, at vi oprette en Skole for Herrens Tjeneste . . . Skulde der end i denne, til Fejlens Udryddelse eller Kærlighedens Bevarelse, forekomme noget, som kan sy-

nes strængt, saa forlad dog ikke af den Grund Frelsens Vej. Denne kan man kun komme ind paa ad den snævre Port; men er Hjærtet siden bleven ædlere og mere redebont, ved at skride frem i det aandelige Liv, saa vandrer man hurtigt og med en udsigelig Glæde, der udspringer af Kærlighed, fremad paa Guds Buds Vej. Og saaledes vil det ske, at vi aldrig unddrage os Hans Ledelse, men i Hans Skole blive til vor Død i Klostret og ved Øvelse af Taalmod deltage i Christi Lidelser, saa at vi ogsaa kunne fortjene at faa Lod og Del i Hans Rige.«

Klosterlivet er altsaa den stadige, blivende, fuldkomne Form for det christelige Liv i Omvendelse. Saare skønt har den hellige Gertrud udtrykt dette i følgende Bøn paa Aarsdagen for hendes Optagelse og Iklædning:

»Eja, sødste Jesus, Dig alene har jeg udvalgt mig til en tro Elsker for min Sjæl og til den bedste Ledsager gennem Livet. Efter Dig sukker og smægter min Aand. Dig ofrer jeg mit Hjertes Kærlighed, til Din Tjeneste hengiver jeg Liv og Sjæl, fordi jeg er Din, og Du min. Eia, Du min sande Kærlighed, Dig vier jeg min *Kyskhed*, fordi Du er en saare skøn Brudgom; Dig lover jeg *Lydighed*, fordi Din faderlige Kærlighed lokker mig, og Din Mildhed drager mig; Dig, o mit Hjertes Eneste, bringer jeg mig selv til et *Offer*, for kun at leve efter Din Vilje, thi sødere ved jeg intet, gavnligere kender jeg intet, end helt at være ét med Dig, o min Elskede. Ak, skab da mit Hjerte efter Dit, saa at jeg kan fortjene helt at vorde Dig til Behag.«

Den hellige Gertrud tilføjer her de pragtfulde Bønner, som *Pontificale Romanum* foreskriver ved en Nonnes Iklædning:

»Denne Verdens Rige og al jordisk Herlighed har jeg agtet ringe af Kærlighed til min Herre, Jesus Christus. Hvem jeg har set, hvem jeg har elsket, og paa hvem jeg har troet.

»O al Jomfrueligheds Ophav og Beskærmer, Du, som, født af Jomfruen, driver alle til at elske Kyskhed; o Chri-

stus, Jomfruernes Forbillede, Haab og Krone; bevar mig ved den allerhelligste Jomfru og Moder Marias Forbøn kysk paa Sjæl og Legem.

»Almægtige evige Gud! Se naadig ned til vore Bønner og skænk os, Dine Tjenere, som til Dit Navns Ære ere forbundne i én Kærlighed, sand Tro, urokkeligt Haab, oprigtig Ydmyghed, hellig Andagt, fuldkommen Kærlighed, Flid, Bestandighed og Udholdenhed i gode Gærninger. Giv os, ved alle Helgens Fortjenester og Forbøn, at vort Hjærte maa huse enfoldig Kærlighed, kraftig Taalmodighed, ren og pletfri Fromhed, villig Lydighed, bestandig Fred, ærlig Vilje, hellig Hensigt, aandelig Sønderknuselse, sand Sjælsstyrke, uplettet Liv og Løbets fuldkomne Fuldendelse, saa at vi ved mandelig Strid maa fortjene, salige at indgaa i Dit Rige.«

Der findes intet i denne Bøn, som ikke ogsaa en Christen midt i Verdenslivet kan bede, og dette viser, hvor falsk den Mening er, som næres af mange, at Klosterfromhed er en anden (nogle sige: en *mindre sund*) end andre Christnes Fromhed. Den er af *Art* den samme, kun højere i *Grad*. Og saa langt er det fra, at Klostrene beboes af lutter interessante Ulykkelige med knuste Hjærter, at Kartheuserpateren i *Le Désespéré* af Léon Bloy med Rette erklærer: »Det er en romantisk Overtro, at Livslede skulde være et Tegn paa Kald til Klosterlivet.«

Klosterlivet er, efter sin Ide, den hele, fuldstændige Omvendelse til Gud; derfor *Coelibatet*, hvorom St. Paulus siger, at »den Ugifte har Omhyggelighed for de Ting, som høre Herren til, *hvorledes han kan behage Herren.*« Dette Maal er ganske vist sat alle Christne, »men den Gifte har Omhyggelighed for de Ting, som høre Verden til« (1. Cor. VII, 33); i Klosteret er derimod den fuldkomne, udelte Gudsdyrkelse gjort til Livsprincip; og Klosterstanden kaldes derfor ogsaa simpelthen *Religio, Vita religiosa*, den religiøse Stånd, det religiøse Liv. »Disse ere de«, har man skrevet om St. Brunos Disciple, »som Gud har udvalgt til, saa meget det er menneskelige Skabninger muligt, at udtrykke den

Tilstand, Skriften tillægger *Opstandelsens Børn*; og til at leve i et dødeligt Legeme, som om de vare udødelige. De ere derfor uophørlig højt hævede over sig selv i en stadig Beskuelse af de guddommelige Ting, og der er ingen Nat for dem, thi det er, medens Jorden er dækket af Mørke, at de frembære Lysets Børns Lovsange.«

Omvendelsen til Klosterlivet og til det kontemplative Klosterliv befinder sig ligesom paa det øverste Trin af den Omvendelsens gyldne Trappe, der fører ind i Himlen. Der er Omvendelse fra Verden til Gud, og der er atter Omvendelse fra det Gode til det Bedre, fra det Bedre til det Bedste — indtil den højeste Fuldkommenhed og Hellighed. Sta. Theresa skælner syv Trin i Omvendelsen og syv tilsvarende Klasser af Christne, nemlig: De Troende, de Gode, de Fromme, de Nidkære, de Fuldkomne, de heroiske Sjæle, de store Helgener. Omvendelsen er saaledes ikke blot noget, der sker én Gang, men den er tillige noget, som gentager sig og vedbliver — den er, hvad Fader Faber har kaldt en *Væxt i Hellighed*, og hvad der hos Apostelen hedder »de Helliges Fuldkommelse«, *consummatio Sanctorum*.

Med Rette kaldes da Indtrædelsen i Klosteret for Omvendelse, uden at de, som ere udenfor Klosteret, derfor blive at regne for Ikke-Omvendte. Der gives jo desuden Omvendelser ogsaa *indenfor* Klostermurene.

Saaledes læse vi hos Heinrich Suso, i hans Skildring af sit eget Levned:

»Der var en Prædikebroder i det tyske Land, af Fødsel en Schwaber; hans Navn være skrevet i de Levendes Bog; han begærede at blive og hedde en Tjener hos den evige Visdom.

»Og Tjenerens første Begyndelse skete, da han var i sit attende Aar; og da havde han allerede i fem Aar baaret gejstlig Klædning, men hans Sjæl var endnu ganske uden indre Samling; naar blot Gud bevarede ham for svære Synder, saa at hans Rygte ikke led Skade, saa tyktes det ham, at han aldrig kunde faa for meget af denne Verdens Ting.

Men deri beskærmede dog Gud ham, at han aldrig følte sig tilfreds med de Ting, han begærede, men det tyktes ham, der maatte være noget andet, som kunde give hans vilde Hjærte Fred, og han følte saare stor Smerte paa sin urolige Maade. Men altid stampede han indod Braadden og kunde dog ikke hjælpe sig selv, indtil den milde Gud friede ham ud deraf med en Bortvendelse. Hans Venner undrede sig over den hurtige Forandring, som skete med ham, og én sagde dette, en anden hint; men hvad der var sket, det vidste og sagde ingen, thi det var en lønlig og lysrig Dragelse fra Gud, og den virkede hurtigt hans Omvendelse.«

»Og anden Steds i den samme Bog skriver Suso:

»Jeg véd et Menneske i Christo; da han begyndte, rense han sin Samvittighed med et fuldstændigt Skriftemaal, og han lagde al sin Flid derpaa, hvorledes han skulde skrifte bedst, saa at han, naar han gik fra Skriftefaderen, som sidder dér i Guds Sted, kunde være ren og skær, og alle hans Synder være ham tilgivne, saaledes som det skete Maria Magdalene, da hun med angerfuldt Hjærte og grædende Øjne tvættede Christi hellige Fødder, og Gud tilgav hende alle hendes Synder. Dette var hint Menneskes første Begyndelse i Gud.

»Og da han havde rensset sig med Skriftemaalet, saa slog han i Tankerne tre Kredse om sig til et aandeligt Værn. Den første Kreds var hans Celle, hans Kapel og Choret; naar han var i denne Kreds, saa mente han, at han var i god Sikkerhed. Den anden Kreds var hele Klosteret indtil Porten, men den tredje og yderste Kreds var Porten selv, og der behøvedes god Aarvaagenhed. Og naar han kom udenfor disse tre Kredse, saa syntes han, han var som et jaget Dyr, der er udenfor sin Hule og har stor List og megen Agtpaa-givenhed behov.«

Hos Thomas a Kempis hedder det: »Saa ofte jeg var mellem Mennesker, vendte jeg mindre tilbage.« Og i Samstemning hermed skriver Suso om den evige Visdoms Tjener:

»Undertiden overvandt Naturen ham, at han gik til sine Venner for at opmuntre sin Sjæl; men almindeligvis skete det, at han gik glad derhen og bedrøvet derfra: thi den Tale og Morskab, de førte, huede ham ikke, og hvad han sagde og mente, huede ikke dem.«

Baade i Klosteret og udenfor Klosteret vil denne Kløft altid være den afgørende — den, som skiller Verdens Børn

fra Guds, dem, som ere genfødte af Aanden, fra dem, som kun ere fødte af Køds Vilje og af Mands Vilje. For disse sidste gælder det kun at *leve*, og at leve betyder for dem at *nyde*. For hine gælder det derimod at *do*, og at dø er for dem at *leve*.

Ernest Hello siger med Rette, at den, der har »levet« meget, i Verdens Betydning af Ordet, i Virkeligheden er *ganske død*. Men den, som er ganske død for Verden, er i Virkeligheden fuld af *evigt Liv*. Dette er Omvendelsens Hemmelighed. Dette er Klosterets Hemmelighed.

De „humane“ Amerikanere.

Vænder den spansk-amerikanske Krig maatte man i Bladene se mange talrige Artikler om, hvor glædeligt det var, at de humane Yankeer sejrede over de brutale og grusomme Spaniere. Forgæves blev der fra katholsk Side gjort opmærksom paa, at det netop var i det »humane« Nordamerika at de Indfødte vare bleven *udryddede* paa det blodigste, medens Sydamerikas Indianere baade levede og trivedes under det spanske og portugisiske Herredømme. Nu meddeler »Soc. Dem.« for 10. ds. følgende Skildring af, hvorledes *Negrene* i Nordamerika pines af de humane Yankeer:

»En Neger ved Navn Sam Hose havde dræbt Landmanden Cranford og voldtaget hans Hustru.

»Straffen udeblev ikke.«

»Sam Hose blev i Nærheden af Byen Newnan i Georgia lynchet i Overværelse af 2000 hylende og larmende Personer. Han blev bunden til et Træ og Risknipper blev ophobet omkring ham. Derpaa blev han pint paa den umenneskeligste Maade, idet man afskar hans Øren, Fingre og andre Legemsdele. Hose bekendte Mordet paa Cranford, men tilføjede, at han var bleven betalt for det. Derimod bestred han at have voldtaget Cranfords Hustru. Det fortælles, at Hose angav en sort Methodist-Prædikant som sin Medskyldige. Derefter blev Hoses lemlæstede Legeme overhældt med Petroleum og Risknipperne blev antændte. Da Flammerne begyndte at blusse op, forsøgte Hose med frygtelig Kraft at rive sig løs fra Træet, og han sprængte virkelig den øverste Del af den Lænke, med hvilken han var

fængslet til Træet. Hans Legeme var som Følge deraf kun halvt bundet til Træet, og hans fremover bøjede Overkrop blev ikke berørt af Flammerne, der begyndte at fortære hans Fødder. En af Bødlerne tvang Overkroppen tilbage til Træet og bandt den sprængte Lænke sammen igen, idet han raabte: »Tilbage i Ilden med Dig!«

»Den brændte Negers Legeme var endnu ikke koldt saa begyndte man at skære det i Stykker og Benene blev knust i smaa Stumper: Endog Træstammen, som Negeren havde været bunden til, blev hugget i Stykker, og de enkelte Dele blev taget med »til Erindring«. En fhv. Guvernør ved Navn Atkinson tilraabte den ophidsede Mængde, at den burde dog lade Retten gaa sin Gang, og han truede endog nogle af Lyncherne, som han kendte, med at ville optræde som Vidne, men han blev til Gengæld truet paa Livet.

»I Nærheden af Byen Palmetto i samme Stat hængte man kort efter den sorte Methodistprædikant *Strickland*, af hvem Hose paastod at have faaet tolv Dollars for at myrde Cranford. Desuden hængte man en anden Neger ved Navn Sewall, der havde sagt at hver enkelt Negers Død skulde blive hævnnet.

»Efter at disse to Mord var bleven besørget, skar Lyncherne Øren, Fingre etc. af Ligene, og disse Ligdele blev solgt og købt som Erindringer! Det var en formelig Avktion, ved hvilken den ene under Spøg og Latter bød den anden over!

»Derpaa drog hele Morderkompagniet gennem Byen og blev applauderet af Befolkningen. . . .

»I *Jersey City* har den farvede Methodist-Biskop *Alexander Williams* som Præsident for en der afholdt Methodist-Konference holdt en opsigtsvækkende Tale. Han profeterede nemlig, at den vedvarende Lynchning af Negere vilde føre til nye blodige Kampe, i hvilke Nordens Hvide ville komme til at udgyde deres Blod for Sydens Forbrydelser. Biskoppen erklærede, at Kubanerne og Fillipinerne, for hvilke Amerika har bragt store Ofre af Blod og Guld, aldrig er blevet saa barbarisk behandlede af Spanierne, som Sydens Negere nu bliver behandlet af deres hvide Medborgere. »Intet.« tilføjede han, »uden den mandhaftigste Modstand fra Negrene selv kan gøre en Ende paa Rædselsgerningerne. I den Almægtiges Navn! Hvad andet kan vi gøre end kæmpe og dø?«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 27

Søndagen den 2. Juli

1899

Folkekirkens Gejstlighed og Lockouten.

Allerede for længere Tid siden have enkelte lutherske Præster taget Stilling til den store Lockout, og at nogle Arbejdsgiverforeninger i Nordre Birk af den Grund have følt sig brøstholdne og villet true en af hine Præster (Hans Koch i Hellerup) til Tavshed, har kun vakt alle Rettænkendes Foragt. Den katholske Kirke, der blandt sine største og bedste Mænd tæller en Ketteler og en Manning, en Decurtins og en Grev de Mun, kan kun med Sympathi se Interessen for de sociale Spørgsmaal vaagne blandt vore i Troen fraskilte Brødre. Leo XIII.'s udødelige Encyclica *Rerum novarum* har nu allerede i en Aarrække været Rettesnoren og Ledestjernen for den katholske Bevægelse i Italien, Frankrig, Tyskland, Østrig og Belgien; en parallel Strømning indenfor den protestantiske Verden kan kun tjene til Christendommens Bedste og Samfundets Gavn. Thi som den hellige Fader uforbeholdent har sagt:

»Der maa fremfor alt gøres en Ende paa den uværdige Stilling, hvori Arbejderstanden er bleven hensat paa Grund af Arbejdsgivernes Egennytte og Haardhjærtethed, som paa grænseløs Maade udbytte Arbejderne og ikke behandle dem som Mennesker, men som Ting.« (Dansk Oversættelse af *Rerum novarum*, S. 32.)

Dette Maal er her til Lands i det væsentlige blevet naaet — men desværre ved det religionsløse Socialdemokratis Hjælp. Naar den danske Arbejderstand nu helt og holdent er i Socialismens Vold, saa hviler Skylden herfor i

meget væsenlig Grad paa den danske Folkekirke. I det katolske Tyskland danner Centrum den store Modvægt mod Socialdemokratiet. Den danske Lutherdom begynder først nu at vaagne til Forstaaelse af sin sociale Pligt.

Imidlertid — sent er jo bedre end aldrig. Og med Sympathi bør det derfor bemærkes, at et Præstemøde, ved hvilket saa godt som alle Gejstlige i København og Omegn vare til Stede, vedtog nedenstaaende Resolution i Anledning af den store Lockout:

Den sociale Kamp, der i dette Øjeblik udkæmpes i vort Folk, har allerede faaet et saadant Omfang og saa skæbnesvangre Følger, at det næppe vil findes underligt, om vi, som Christi Evangeliums Tjenere, holde det for at være baade vor Pligt og vor Ret at henvende et Ord til de stridende Parter.

Det er ikke vor Sag at afgøre, paa hvilken Side den største Del af Retten eller Uretten ligger, men det maa være os, som daglig i vor Gerning se de ødelæggende Virkninger af Striden, tilladt, saa indtrængende vi kunne det, at opfordre de kæmpende til ikke at forlænge Kampen, men af al Kraft arbejde for Freden. Det er store økonomiske Værdier, der i disse Dage gaa til Grunde, men de ere dog for lidet at regne mod de moralske Ulykker, som denne Borgerkrig ad mange Veje og paa mange Maader bringer over vort Land og vort Folk. Vi føle os derfor forpligtede til at paakalde alle de gode Kræfter i Arbejdsgivernes og Arbejdernes Rækker og bede dem gøre alt, hvad der staar i deres Magt for snarest muligt at faa Striden udjævnet, saa at Nøden ikke skal brede sig videre og Bitterheden ikke voxe baade opefter og nedefter.

For at Freden skal blive varig, maa der dog efter vor Overbevisning andet og mere til end en Udjævning af den foreliggende Konflikt. Det er i disse Dage omtrent 25 Aar, siden Biskop *Martensen* i sin Bog »Socialisme og Christendom« rettede en Advarsel og Formaning til vort Samfund. Den dybe Smerte over den sociale Nød, der kom til Orde i denne Bog, dele vi fuldt ud; men vi dele ogsaa den der udtalte Opfattelse, at *Samfundsudviklingen i vor Tid kræver Statens kraftige Medvirkning, og at der trænges til gode og retfærdige Arbejdslove og til Institutioner,*

der kan gribe ordnende og mæglende ind*) og væge saavel Arbejdsgivernes som Arbejdernes berettigede Interesser og den individuelle Frihed. Derfor kunne vi ikke opfordre de stridende til Fred uden samtidig at rette en ærbødig, men indtrængende Henvendelse til den høje Regering og til Rigsdagen om *med al mulig Kraft at fremme en social Lovgivning**), der kan berede vort lille, haardt prøvede Folk de ydre Vilkaar for en rolig og lykkelig Fremtidsudvikling.

Sluttelig kunne vi ikke undlade at formane alle til ikke i Stridens Hede at glemme Kærlighedens Pligter, og det er og skal være vor Opgave at stræbe efter at bringe de oprørte Sind til Ro og læge Krigens Saar ved det Evangelium om Guds Kærlighed i Christus Jesus, der saa ofte i de forbigangne Tider har vist sin Magt til at hele det brudte og rejse det faldne.

København, den 23. Juni 1899.

J. Paulli, Vor Frue Kirke.	G. Schepelern, Holmens Kirke.	V. Glahn, Frederiksberg Kirke.
Sm. Bang, Gethsemanekirken.	Juul Bondo, Vor Frue Kirke.	Edv. Blaumüller, Helligaandskirken.
B. Brammer, fhv. Provst.	C. Bruun, Holmens Kirke.	Just Christensen, Vor Frue Kirke.
P. Dahl, Vor Frelsers Kirke.	N. Dalhoff, Emauskirken.	H. M. Fenger, Garnisons Kirke.
F. Frandsen, St. Johannes Kirke.	Chr. Gad, Trinitatis Kirke.	Chr. Gottschalck-Hansen, St. Johannes Kirke.
C. Graae, Frederiksberg Kirke.	Fred. Gredsted, Frederiks Hospital.	V. Hoff, Vartov Kirke.
H. Hoffmeyer, Missionssekretær.	J. C. Holt, Nazarethkirken.	Jul. Ifversen, Helligkorskirken.
Ferd. Jensen, Trinitatis Kirke.	N. Juhl, Kapernaumskirken.	L. Koch, Glostrup.
H. Koch, Hellerup.	V. Kold, Helligkorskirken.	P. Krag, St. Jakobs Kirke.
P. M. Larsen, Vor Frelsers Kirke.	I. Laursen, Frederiksberg Kirke.	P. Lauridsen, Sions Kirke.
T. Levinsen, St. Matthæus Kirke.	E. Lindegaard, Frederiksberg Kirke.	H. Lützhøft, St. Pauls Kirke.
W. Lütken, Citadellet.	J. H. Monrad, Frederikskirken.	T. Møller, Trinitatis Kirke.
G. Nielsen, St. Pauls Kirke.	P. Oldenburg, Vor Frue Kirke.	H. Ostenfeld, St. Lukas Kirke.
Johs. Petersen, St. Jakobs Kirke.	Th. J. Petersen, Gethsemanekirken.	A. S. Poulsen, Roskilde.

*) Udh. af »Katholiken«.

D. C. Prior, Vor Frue Kirke.	G. Rasmussen, St. Pauls Kirke.	C. Rasmussen, Emauskirken.
R. P. Rasmussen, Johannesstiftelsen.	H. F. Rasmussen, Sundby Kirke.	A. Rindom, St. Johannes Kirke.
A. Schack, Helligaandskirken.	M. Schamby, St. Thomas Kirke.	A. Schneekloth, Sundhy Kirke.
Jul. Steen, St. Andreas Sogn.	A. H. Steenbuch, Fængselspræst.	Chr. Sørensen, Garnisons Kirke.
C. J. Tolstrup, Classenske Boliger.	Johs. Thomsen, Nathanaelskirken.	J. A. Tørsleff, Helligaandskirken.
	E. With. St. Mariæ Kirkesal	

Socialisme og Alkohol.

◊ Som bekendt have flere af de danske Arbejderførere under Lockouten været i England for dér at skaffe Hjælp, og blandt disse Udsendinge har ogsaa den bekendte Afholdsagitator *A. C. Meyer* befundet sig. Hr. Meyer har da til sin Tilfredsstillelse opdaget, at den danske Skik med Drikeri i Arbejdstiden aldeles ikke bliver taalt i England, og »at Arbejderne i de engelske Fabriker fandt det ganske i sin Orden, at der ikke blev drukket Spiritus i Arbejdstiden«. Da Hr. Meyer spurgte, hvad der vilde ske, hvis en Arbejder brød denne Vedtægt, fik han det utvetydige Svar, at »vedkommende risikerede *øjeblikkelig Udelukkelse fra Arbejdet*«.

Efter sin Hjemkomst har Hr. A. C. Meyer funden det rigtigt at offentliggøre det gunstige Indtryk, som denne fornuftige Ordning havde gjort paa ham. Han udtalte sig først derom til en Medarbejder ved »Nationaltidende« og har derpaa — aabenbart efter Ordre fra Hovedkvarteret — i »Social-Demokraten« maattet gøre Rede for sit usædvanlige og for den store Stab af socialistiske Ølhandlere højst foruroligende Standpunkt.

Hr. A. C. Meyer skriver i nævnte Blad for 21. Juni:

»Hvad jeg her vil fremhæve, er kun det Faktum, at Spørgsmaalet om Spiritusdrikning under Arbejdet forlængst har fundet sin Afgørelse i England. . . .» (Hr. A. C. Meyer meddeler her sine ovenfor gengivne Erfaringer.)

»Om nu dette Punkt virkelig skulde komme til at spille nogen Rolle under Forhandlingerne angaaende Arbejdets Genoptagelse herhjemme, vil jeg ikke nægte, at *der vistnok her er et Omraade, hvor Arbejderne kunde gøre visse Indrømmelser**). Jeg har selv i ca. 12 Aar deltaget i Værkstedslivet og véd, at der hængte flere gamle Uskikke ved Kammeratskabet f. Ex. »Indstand« (Drikkelag, naar en Mand kom i Arbejde), »Udstand« (naar han forlod Arbejdsstedet), Fødselsdagsfest med Afbrydelser i Arbejdstiden osv. Og skønt jeg sætter det kollegiale Samvær med dets muntre Tone højt, kan jeg dog ikke nægte, at disse gamle Levninger fra Laugstiden næppe forædle Arbejderen eller *forbedre Forholdet mellem ham og Arbejdsherren.**)

»Om Indrømmelserne nu behøve at gaa saa vidt, at man følger det engelske Exempel, skal jeg lade staa hen. Hovedsagen er, at man bryder med saadanne Sædvaner, som hist og her *foranledige Uorden i det daglige Arbejde.**) Jeg véd, at Arbejderorganisationerne have bidraget overordenlig meget til at lære Arbejderne baade Rettigheder og Pligter. *De behøve næppe heller at gøre sig for at markere Pligten noget tydeligere.**) Det hedder jo paa flere af vore Bannere: Kræv din Ret og gør din Pligt.«

Naar man véd, i hvor høj Grad det er Socialdemokratiet imod at høre tale om *Pligter*, vil man vurdere det Mod, som behøves for midt i selve Førerkredsen at sige saa »reaktionære« Ord. Ej heller skulde det undre En, om Hr. A. C. Meyer herefter var en død Mand indenfor Arbejderpartiet.

Dettes andre Ledere have i hvert Fald strax protesteret mod Hr. Meyers formastelige Kritik af det sacrosancte Arbejderfolk. Paa et Møde d. 22. Juni altsaa Dagen efter, at A. C. Meyers Artikel havde staaet i »Soc.-Dem.« — sagde saaledes *Sign. Olsen*: »Drikker Arbejderne for meget? Jeg paastaar Nej, og jeg siger, at lige meget hvor den Slags Tale kommer fra, saa vil jeg ikke gaa ind derpaa, thi den Slags Fordringer ere nedværdigende for Arbejderne at gaa

*) Udh. af »Katholiken«.

ind paa.« Disse Ord havde tydeligt nok Adresse til Partifælle Meyer, ligesom der ved »den Slags Fordringer« af den noget uklare Taler aabenbart var tænkt paa det af Hr. Meyer anbefalede Forbud mod Spiritusnydelse under Arbejdet. Hr. Sigv. Olsens Udfald hilstes naturligvis med *stærk Tilslutning*.

Næste Dag igen, altsaa den 23., mødte selve *Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund* med en indigneret Protest, betitlet »Uberettigede Beskyldninger mod Arbejderne«. Det hedder heri:

»I de senere Dage er der fra forskellige Sider fremsat Beskyldninger mod Arbejderne for at have Hang til Drikeri paa Arbejdspladserne med deraf følgende Uordener af forskellig Art. Mod Sandheden af disse Beskyldninger nedlægge vi herved en alvorlig og bestemt Protest ligesom vi protestere mod de paa Basis af disse foreslaaede *Tvangsforholdsregler* overfor Arbejderne.«

Som man ser — De samvirkende Fagforbund desavouere her højtideligt Partifælle A. C. Meyer og brændemærke hans velmente Forslag om Totalafhold i Arbejdstiden som en »Tvangsforholdsregel«. Den danske Arbejder skal ikke have noget af at følge sin engelske Broder efter i *det* Stykke! Iøvrigt skulde det synes, at naar Arbejderne — som af Fagforbundene paastaet — virkelig ikke drikke paa Arbejdspladserne, kunde det ikke skade dem, at Drikeri blev forbudt. Men maaske det gaar Socialisterne ligesom Russerne — de gør netop det, der er dem forbudt, blot *fordi* det er forbudt?

„Kristeligt Dagblad“ og Christendommen.

I kunne ikke tjene Gud og Mammon.
Matth. VI, 24,

En Artikel om *Luthers politiske og socialøkonomiske Anskuelse* har »Kristeligt Dagblad« for 27. Maj gjort et kraftigt Indhug paa christne Principper, som det ellers søger at hævde. Der er siden denne Artikels Fremkomst hengaet over en Maaned, men ingen Protest har løftet sig i Bladet mod de i hin Artikel fremsatte Anskuelse. Det

tør da antages, at »Kr. Dgbl.« og dets Læsere i det væsentlige dele Artiklens Standpunkt.

Det fremhæves først med Ros, hvorledes Luther er Ophavsmanden til den moderne af Kirken uafhængige Stat — »Staten uden Gud«, saaledes som vi bl. a. se den i Frankrig med hele sit sørgelige Følge af moralsk Forfald.

Dernæst eftervises det, hvorledes det var Luther, som gav »Bekymringen for denne Verden« et i Middelalderen ukendt Opsving. Den middelalderlige Lærebygning hvilede jo desværre »paa et ethisk Grundlag, som paa den ene Side førte til Foragt for det Materielle og paa den anden Side til en individualistisk Bestræbelse efter Ens egen Fuldkommengørelse.« Dette maatte man naturligvis bort fra. Man maatte bort fra det skadelige katholske Princip: »Samler Eder ikke Liggendefæ paa Jorden, thi efter saadant søge Hedningerne« (Matth. VI, 19. & 32). Man maatte bort fra det urimelige Bud: »Værer fuldkomne, som Eders Fader i Himlene er fuldkommen.« Hidtil havde man paa det »ethiske Grundlag«, som Jesu Ord gav, troet, at *Et var fornuddet*; nu lærte Luther, at det tværtimod gjaldt at »gøre sig Bekymring og Uro med mange Ting«. Som »Kristeligt Dagblad« skriver: »man kunde umuligt tænke paa en økonomisk Udvikling, saa længe de materielle Goder endnu i og for sig foragtedes. Kort sagt: Kirkens Lære udelukkede ligefrem et *national-økonomisk* Fremskridt. Imod denne Tilstand fik Reformationen og særlig Luther et vægtigt Ord at sige.«

Dette vægtige Ord overlade vi Katholiker saa gerne baade Calvin og Luther. Det er allerede ofte af katholske Forskere bleven eftervist, at Nutidens sociale Nød har sit Udspring i den saakaldte Reformations sædelige Principer, og at Reformationen kun vandt Fremgang, fordi pengegriske Fyrster og et havesygt Bourgeoisii gerne saae Kirkens Magt brudt og Bommen aabnet for en ubegrænset Udbygning af det arbejdende Folk. Derfor var Reformationen altid ivrig for to Ting: at *konfiskere Kirkegods* og at *ophæve Helligdage*.

Katholiker have ofte paapeget dette Forhold. Det er imidlertid sjældent at se det indrømmet af Protestanter. Og endnu sjældnere er det maaske, at et Blad, der kalder sig »christeligt«, ikke med et Ord tager Afstand fra Reformatorerne i det mindste paa dette Punkt, hvor deres Frafald fra Christi Lære er saa aabenlyst.

»Kristeligt Dagblad« gaar imidlertid videre og retter ligefrem mod den katholske Kirke den Beskyldning, at »den kanoniske Lære kendte ikke noget til en virkelig Pligt til Arbejde, *tværtimod anbefalede den økonomist: Uvirk-somhed*; et vist produktivt Arbejde var jo, desværre, uund-gaaeligt, men . . . *burde begrænses saa vidt som muligt.**) Imod denne middelalderlige Ringagt for Arbejdet . . . kæm-pede Luther til det yderste« osv. osv.

Men véd næppe, om man skal græde eller le ad dette Galimathias. Altsaa Middelalderen, hvis Valgsprog var *Ora et labora*, »Bed og arbejd«, Kirken, hvis Munke opdyrkede hele Europa, foragtede Arbejdet, anbefalede Lediggang!! Saa megen Uvidenhed er nærved at imponere.

»Kristeligt Dagblad« kunde dog i sine egne Spalter samme Dag, det paa Forsiden havde hine dristige Ord, have læst, hvorledes det i Middelalderen netop var Kirken, der »lærte Folkene Agerdyrkning og Haandværk, lærte dem Ly-dighed og Stadighed«. Og i en hvilkenksomhelst Kirkehi-storie kunde Bladet have suppleret sin mangelfulde Viden og erfaret, at Verden ikke ventede paa Luther for at blive belært om Arbejdets Velsignelse og Gudvelbehagelighed. Det var f. Ex. ikke Lutherdommen, som byggede Domkirkerne rundt om i Tysklands Stæder!

Men Middelalderen opfattede Arbejdet religiøst, som en *Gudstjeneste*, ikke verdsligt, som et Middel til at berige sig. Og heri skete der ganske vist en Forandring ved Reforma-tionen. Mere og mere gik Erhvervslivet over fra at være Middel til at blive Maal, og i det oplomstrende protestanti-ske Holland og England dyrkede man mere og mere Mam-mon istedenfor Gud og byggede Børser istedenfor Dom-kirker.

For dette »nationaløkonomiske Fremskridt«, under hvil-ket Verden endnu lider, maa Luther gærne beholde Æren. Men et »christeligt« Blad burde ikke rose ham derfor.

*) Udhævet af »Katholiken«.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 28

Søndagen den 9. Juli

1899

Hvilket er lettest?

✠ Messen til Morgen læstes som Epistel det Sted af Apost-
✠ lenes Gærninger, hvor der fortælles, at de Syge i Jerusa-
lem helbredtes, naar blot *Petri Skygge* faldt paa dem. (Ap.
Gj. V, 15).

Og i mine Tanker mødtes dette Ord med hint andet
af Petri Mester: »Hvilket er lettest? at sige: Dine Synder ere
dig forladte! eller at sige: Staa op, tag din Seng og gaa!«
(Marc. II, 9).

Disse Ord mødtes, fordi jeg tænkte paa den Forargelse,
som en troende Protestant nylig havde udtalt over »de for-
kastelige Lærdomme om Aflad og Syndernes Eftergivelse,
knyttet til en Række Besøg af bestemte Kirker indenfor et
bestemt Tidsrum«. (Se »Nationaltd.« for 2. Juli.) Petri Skygge
formaaede altsaa for 1900 Aar siden at helbrede de Syge —
og *Petri Skygge* paa Petri Stol skulde nu ikke mægte at
sige: Synderne ere dig forladte? *Hvilket er lettest?*

Enhver luthersk Præst tilsiger »paa sit hellige Embedes
Vegne« Mennesker, om hvis Anger han aldeles intet véd,
deres Synders Forladelse, og en *fuldstændig Aflad*, en
fuldstændig Eftergivelse af alle Straffe for Synden, mener en-
hver Protestant jo at have ved den blotte Tro og Tilegnelse
af Christi Forløsning.

Men Petri Efterfølger, som har Himmeriges Riges Nøg-
ler og Magten til at løse og binde i Himlen og paa Jorden,
skulde ikke kunne tilstaa de Troende Syndsforladelse og fuld-
stændig Aflad, »efter et i Sandhed angerfuldt Skriftemaal«,
saaledes som alle Afladsbevillinger fordrer det?

4. Juli.

Johs. J

Den pavelige Jubelbulle bedømt af en Protestant.

»Nationaltid.«s bekendte Søndagstillæg har den ligesaa bekendte protestantiske Skribent *M.* givet et Uddrag af den pavelige Jubelbulle med tilføjede Kommentarer. *M.* benævner Bullen »Roms kaldende Røst« og formener, at denne Røst har ladet sig høre »paa et Tidspunkt, hvor det ser noget broget ud for Katholicismen«. *M.* henviser til »Løsfra-Rom«-Bevægelsen i Østrig og til de tre - fire frafaldne Præster i Frankrig; ingen af disse Rørelser er imidlertid af varig Betydning. Den franske Apostasi har allerede løbet Linen ud, og den rent politiske Bevægelse i Østrig kan kun tjene til Kirkens Renselse for værdiløse, religiøst indifferente Elementer.

De virkelige Farer for Kirken ligge ganske andetsteds, og netop i den omtalte Bulle har Rom tydelig paapeget dem. Med Rette skriver *M.*: »Som en Biskop i Christi Kirke taler den gamle Pave alvorlige og sande Ord om Tidernes Ugudelighed og Vanart. . . Som en Biskop i Christi Kirke aflægger den gamle Pave den sande Bekendelse, at Alt, hvad Menneskeslægten længes efter, elsker, haaber og tilstræber, findes alene hos Guds énbaarne Søn, vor Frelser, vort Liv, vor Opstandelse og betegner det som evig Undergang og Fortabelse at forlade ham. Heri samstemme alle Troende over den hele Jord«.

Glædeligt og smukt er det at se Leo XIII. saaledes bifaldet af en udpræget protestantisk Forfatter og anerkendt som *Biskop i Christi Kirke*. Det er et andet Sprog end det gamle om »Satans Synagoge« og »den store Skøge«. Ordene om den Samstemning, hvori »de Troende over den hele Jord« mødes med Paven, ere tydelig nok en Genklang af det berømte Sted hos *Irenæus* om den romerske Kirkes Primat. (»Thi med denne Kirke maa, paa Grund af dens mægtigere Forrang, alle Kirker ω : *de Troende alleevgne, stemme overens*«.)

Derværre samstemme »alle Troende over den hele Jord« som bekendt ikke i *alle* Ting med »den gamle Pave«, og *M.* undlader heller ikke at bemærke dette. Han bebrejder Leo XIII. hans »Fornydelse af de forkastelige Menneskelærdomme om Aflad« og tager Forargelse af, at Paven i 1899 ligesom i 899 anser sig for »Christi Statholder paa Jorden«. Derved er nu engang intet at gøre. Men naar *M.* mener at have Berettigelse til at kalde den romerske Kirkes Lære for »en Blanding af *Sandhed* og *Fabel*«, saa strider dette mod hans egen Indrømmelse af, at Paven virkelig og sandelig er »en Biskop i *Christi Kirke*«. Thi som den norske Lutheraner, Sognepræst i Christiania, Dr. theol. Krogh-Tonning har skrevet:

»At denne Kirke« (Ϸ: Christi Kirke) »ikke kan være Løgnens Bærer lige saa vel som Sandhedens, ikke lige saa vel lære sjælefordærvende Vildfarelse som Sandhed til Sælighed — selv om den ellers kan fejle i mange Stykker — dette er en Mening, som skulde synes saa lidet forbausende, at den modsatte Paastand nærmest ligner formastelig Tale. De, hvis Kirkebegreb ikke kan bære *den Tillid til Kirken, som Skriften saaledes umiddelbart kræver*, faar se sig om efter et, som bedre stemmer med Skriften«. (»Den kirkelige Opløsningsproces«, S. 63).

Her befinde vi os netop ved Kontroversens Kærnepunkt. Vi Katholiker have den *Tillid til Kirken*, som den fremragende norske Dogmatiker saa bydende kræver, men som alle Protestanter — mer eller mindre — mangle. Nogle akceptere større Dele af Kirkens Lære, andre antage kun mindre Partier — Katholikerne alene tro den hele, fulde, almindelige Christendom i Henhold til Herrens Forjættelse om Kirkens Ufejlbarhed.

M. regner det for en Anmasselse, at Paven erklærer den romerske Kirke for ét med den christne Kirke. Men hvor skulde denne ellers være? Allerede Bossuet gjorde opmærksom paa det Fornuftstridige i, »at den *almindelige Kirke*, hvorom der tales i Troesbekendelsen, skulde være en

Samling indbyrdes modstridende Sekter, saaledes at Jesu Christi Rige bliver af samme Slags som Satans Rige, der er splidagtigt med sig selv (Luc. XI.)« (*Histoire des Variations*, XV, CLXXV.)

Gives der virkelig i Verden en *Christi Kirke*, som *M.* taler om og altsaa troer paa, kan denne ikke være identisk med nogen enkelt af de protestantiske Kirker, heller ikke med alle de protestantiske Troessamfund tilsammen, men kan kun findes i den *ældste* af alle Kirker, som indtil den Dag i Dag har bevaret samme Tro og samme Organisation, altsaa den *romerske*.

Protestantismen er — som Krogh-Tonning skriver — »et Rige, der er splidagtigt med sig selv om det Vigtigste, hvor den ene benægter, hvad den anden forsikrer. Her er Ja og Nej. Men i Christo »er der ikke Ja og Nej.« Saa er der det vel heller ikke i hans Legeme, som er Kirken«. (Anf. Skrift, S. 18).

Disse Ord afgøre Sagen. Jesu Christi Aand, Sandhedens Aand, kan ikke være, uden hvor der er Enhed i Troen. Og Enhed i Troen findes i Katholicismen, ikke i Protestantismen.

Men *M.* tager fejl, naar han mener, at Paven derfor har til Hensigt af den romerske Kirke at udelukke »alle andre Kirkesamfunds Medlemmer, hvor meget de end bekende sig til Christus som deres eneste Frelser«. Dette vil Paven ikke — dette vil den katholske Kirke ikke og har aldrig villet det. Thi — som *M.* sikkert vil huske, naar han tænker sig om (eller ser efter hos *Schepelern*) — allerede Bellarmin (1542—1621) lærer, at de fra Kirken Adskilte høre til Kirkens Sjæl (men ikke til dens Legem) »saafremt de, hvad der er muligt, besidde Tro og Kærlighed«. Bellarmin citerer til Støtte for denne Lære 1 Kor. XII, 13 og St. Augustin, og Hr. *M.* vil vel næppe have noget at indvende imod den. Men en anden Gang er det altsaa ikke værd, strax at tale om »Anmasselse«.

„Kristeligt Dagblad“

tillader sig i sit Numer for 3. ds. om »Katholiken«s Artikel »Kristeligt Dagblad og Christendommen« at skrive, at denne

»væsenligt bestaar i de sædvanlige katholske Ukvemsord og Ondskabsfuldheder overfor Luther og Besudling af Reformationens Motiver«.

Ingen andre end »Kr. Dgbl.« vil sikkert være i Stand til, i »Katholiken«s Artikel at finde et eneste *Ukvemsord* mod Luther, endsige, at Artiklen væsenlig skulde *bestaa* af Ukvemsord. Her *lyver* »Kristeligt Dagblad« altsaa ganske simpelt.

Og nu »Besudlingen« af Reformationens Motiver, »Ondskabsfuldheden« overfor Reformationens Ophavsmand! At Lutheranismen allevegne konfiskerede Kirkegods, ophævede Klostre, forjog Munke, fængslede Biskopper, lagde det hele religiøse Liv øde og efterhaanden bredte den stiveste Statskirkeligheds Død over Landene, vil »Kr. Dgbl.« vel næppe kalde »en meningsløs og uhistorisk Fremstilling af Reformationen«? Det bliver den i saa Fald temmelig ene om. Den lutherske Præst, Dr. theol. Krogh-Tonning erklærer f. Ex. udtrykkeligt, at de tyske Reformatorer »*paatvang Folkene*« deres Lære »*ved Fyrsternes Magt for Kirkegodset som Løn*«.*) Saaledes skriver en luthersk Lærd. Men maaske han ogsaa er »meningsløs« og »uhistorisk« i Sammenligning med Videnskabsmændene i »Kr. Dgbl.«?

Den samme norske Theolog skriver iøvrigt om *Luther* følgende Ord, som kunne være gode at læse, naar Talen er om »Ondskabsfuldheder« mod denne Kirkestifter:

»Der gives to Exemplarer af Luther, en *mythisk* og en *historisk*. Man befatter sig mest kun med den mythiske, der er udstyret med alle Fuldkommenheder. Skal man tale om ham, bestiger man strax Kothurnen og udtrykker sig i hastemte Toner og i meget frisindet Forhold til Virkelig-

*) »Den kirkelige Opløsningsproces«, S. 68.

hedsbilledet. Det Bedrøveligste ved denne Lutherdyrkelse er den Fordring, at Manden skal være dispenseret fra al Bedømmelse efter almindelig moralsk Maalestok. Hos ham skal alt undskyldes. *Det betragtes som Bagtalelse simpelthen at citere hans egne Ord, naar disse ere ufor-svarlige.* I den Grad risikabelt er det at befatte sig med den virkelige Luther«.*)

»Katholiken« har ogsaa faaet denne Risiko at føle. Vi overlade imidlertid med Glæde den mythiske Luther til »Kr. Dgbl.« og holde os til den historiske.

„København“,

redigeret af Pastor emeritus Henning Jensen, har i sit Nummer for 4. ds. været i det sjældne Tilfælde at kunne erklære sig for enig med »Kr. Dgbl.« redigeret af Hr. Pastor Dyekjær. Men de to Pastorer have ogsaa fundet hinanden dér, hvor Protestanter altid finde hinanden — i Kampen mod den katholske Kirke.

Pastor Jensen benægter nemlig, i skøn Enighed med Pastor Dyekjær, Rigtigheden af, hvad »Katholiken« skrev — at Nutidens sociale Nød har sin Udspring i Reformationens Principer.

Nu vare Reformationens Hoved-Principer to — det *formale*. at den Enkelte selv former sig sin Tro ud af Skriften, og det *reale*, at Mennesket frelses ved Troen alene, *uden gode Gærninger*. At det sidste Princip nødvendigvis maa skabe social Nød, behøver vel næppe at eftervises. Men ogsaa det *første* gør det, idet den Enkelte sættes som højeste aandelig Norm, og saaledes den moderne *Individualisme* opstaar. At denne er Skyld i Nutidens *sociale Desorganisation* og Kapitalismens uhæmmede Konkurrence, vides af de Fleste. Socialdemokratiet er jo netop opstaaet som Pro-

*) Udh. af „Katholiken“.

test mod den altopløsende Individualisme. Der fordres imidlertid flere Sider end her er Linier til udførligt at eftervise dette.

»København« siger dernæst meget spydigt, at hvis Katholicismen virkelig skabte bedre sociale Forhold end Protestantismen, saa maatte Arbejderne i Belgien, Italien og Spanien være langt bedre stillede end f. Ex. i Danmark. Hertil er blot at sige, at der hverken i Belgien, Italien eller Spanien kan tales om nogen katholsk, kirkelig Indflydelse paa de sociale Forhold. Kirken har i de sidste Par hundrede Aar i alle katholske Lande været i den Grad hæmmet i sin Virksomhed af Enevoldskongers Overgreb, af Frimureriets Muldvarpearbejde, af Revolutioner, Konfiskationer, Uddrivelser osv. osv., at Kirken maa være glad ved, blot at have holdt Livet oppe. Der er vel næppe heller nogen andre end »København«, der f. Ex. vil give Katholicismen Skylden for, at *den nuværende pavefjendske og fritænkerneske italienske Regering udsuger Landet og lader Arbejderne skyde ned?*

Vil man imidlertid virkelig se, hvad Katholicismen formaar at frembringe paa det sociale Omraade, saa se man hen til den Tid, da Kirken virkelig havde *Magt* til at gøre, hvad den vilde! Se paa Tiden fra det 12te til det 15de Aarhundrede — dengang Kirken havde civiliseret Barbarerne, og Middelalderen gik paa Hæld, og en stor, rig Kultur opblomstrede i hele Europa under Kirkens milde Beskyttelse! Enhver Historiker vil kunne fortælle Pastor Jensen og Pastor Dyekjær, i hvilken rig og skøn Udvikling baade Kunst og Haandværk dengang befandt sig. Denne Udvikling var det, som Reformationen afbrød. Europas kulturelle Enhed sprængtes, og Luthers Optræden følges af en social Nedgangstid, der varer i tre Aarhundreder. Dette er det *protestantiske* Modstykke til den foregaaende *katholske* Opgangstid. *Sapienti sat.*

Dr. Moltesen og Luther.

Gørn Ven af *Katholiken* gør opmærksom paa, at Dr. Moltesen i sin Varde-Tale i forrige Maaned synes at have anset Luther for en Franciscaner. Efter Referatet har Doktoren ganske rigtig sagt, at den franciscanske Bevægelse »gav sit største Udslag i Luther og hans Arbejde«. Vor ærede Korrespondent udbryder: »Denne Mand siger, at Luther var Franciscaner, medens den hele Verden, inclusive Papuaerne og de Indfødte paa Ildlandet, véd fra deres Barndom af, at Apostaten var Augustiner.«

Den udmærkede Skribent, som har tilstillet *Katholiken* disse Linier, kender imidlertid ikke rigtig protestantisk Tankegang og Udtryksform. Han vilde ellers vide, at man her ikke maa vente den logiske Stringens og den Nøjagtighed i Brugen af Begreberne, hvortil den katholske Lærde er vant. Naar Dr. Moltesen — ganske urigtigt — skriver, at Franciscanismen gav sig et Udslag i Luther, saa mener han dermed ikke andet, end at St. Franciscus og Martin Luther for hans Øjne tage sig ud som to Alen af ét Stykke. Paa Grundlag af en eller anden fjærn og udvortes Analogi (maa-ske den, at baade St. Franciscus og Luther prædede paa Modersmaalet) etablerer han strax en indre Overensstemmelse og en Slags genetisk Forhold mellem den seraphiske Fattige og Katharina v. Boras Ægtehalvdel.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21, A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

hold, maa det forstaaes, naar Socialdemokratiet strax tilskrev *Det sociale Udvalgs* Optræden saa stor Vægt. Senere have, som bekendt, 58 københavnske Gejstlige udtalt sig i lignende Aand som Professor Westergaard og hans Gruppe, og Socialdemokraterne have ogsaa med Tilfredshed indegi-streret denne Udtalelse. Nu den 26. Juni vedtog Lolland-Falsters Stiftskonvent en lignende Opfordring til at ende Generallockouten; og dette Aktstykkets Fremkomst med hvad deraf er fulgt har gjort Socialdemokratiets Trang til Religionens Støtte endnu mere iøjnefaldende.

Stiftskonventets Udtalelse foranledigede nemlig 84 store Arbejdsgivere paa Lolland og Falster til at indgive en Adresse til Biskop v. Leunbach — en Adresse, hvori der udtaltes det Haab, at Gejstligheden »uden Betænkning« vilde »stille sig paa Arbejdsgivernes Side.«

Betænkning har der dog været alligevel, ja endogsaa Betænknelighed. Kort efter Adressens Fremkomst blev der nemlig holdt »udvidet Landemode« af de lolland-falsterske Præster. Højrebladet *Lollandsposten* bringer følgende Referat af det her forefaldne:

Biskop Leunbach stillede Forslag om at udtale, at Landemødet maatte finde det uheldigt, hvis Arbejderbefolkningen skulde blive et Bytte for et i antichristelig Retning ledet Socialdemokrati.

Dette Forslag gav Anledning til en timelang Debat.

Pastor Holck fra Nykøbing, Pastor Munk fra Nakskov, Pastor Vollquarts fra Søllested og Pastor Bachevold, Rubelykke, vare ivrige Talsmænd for, at der ikke i Resolutionen maatte udtales noget om Kirkens Stilling til Socialismen, da en nedsættende Omtale af denne vilde blive taget til Indtægt af Arbejdsgiverne. Følgen vilde saa let blive, at de socialdemokratiske Blade Landet over raabte op om, at nu havde Kirken taget Parti imod Arbejderne — noget der absolut vilde skade Kirkens Stilling overfor den nævnte, store Stand.

Biskopens Forslag støttedes af Stiftsprovst Assens, Pastor Brandt, Væggerløse, og Pastor Lundsten i Holeby; men ved Afstemningen fik det kun 10 Stemmer, medens 9 stemte

imod og en Del undlod at stemme; en af Pastor Munk n. fl. stillet Resolution, der nærmest tog Parti for Arbejderne fik 9 St. og 9 St. imod sig og et af Pastor Schougaard stillet Forslag om at lade Stiftskonventet selv svare, blev slaæet ihjel med alle Stemmer imod 2. Et Forslag fra Stiftsprovst Assens om at forbigaa Haabet« og kun svare paa det der spurgtes om, førte ikke til noget, da Biskoppen erklærede at »selv om alle d'Hrr. stemme for det, stemmer jeg imod.«

Da Landemodet paa dette Stadium syntes mest tilbøjelig til at opløse sig selv — man hørte En sige: Lad os opsætte at svare til næste Aar,« hvortil Biskoppen bemærkede: »Eller holde et ekstraordinært Landemode« — dalede Pastor Elmqvist fra Navskov lig en Fredens Apostel ned i Forsamlingen og foreslog »at læmpe lidt ved Biskoppens Resolution«. Det blev saa overdraget Pastoren at reformere den, og — »kan De skaffe Enighed til Veje,« bemærkede Biskoppen, har De frelst Landemodet«. Medens man sang en Salme, affattede Pastor Elmqvist derpaa følgende Resolution (den første Halvdel er Biskoppens):

- 1) Uagtet vi ganske vist ikke skonne, at der i de paa-gældende 8 Forligspunkter findes noget, som kan siges at være stridende mod Guds Ord eller christelig Samfundsorden, men forøvrigt mene, at denne Sag ikke falder ind under Guds Ords Anordninger, maa vi netop derfor i fuld Tilslutning til Statskonventets Udtalelse under 26. f. M. holde fast paa, at det ikke er Kirkens Sag at give sig af med rent praktiske Foranstaltningers Gavn eller Skade.
- 2) I det Landemodet beklager den nuværende Strid og af ganske Hjærte ønsker dens Afslutning til begge Parters Tilfredsstillelse, skal Landemodet, uden at inklade sig paa en Bedømmelse af Socialismens Berettigelse eller Ikke-Berettigelse, udtale, at det føler sig overbevist om, at Arbejdersagen kun vil finde en lykkelig Løsning, naar den frigøres for de antichristelige Strømninger, der for Tiden gøre sig gældende indenfor dens Omraade.

Denne Resolution vedtoges men kun med 15 Stemmer. 7 stemte imod. Dermed sluttede det bevægede Møde af Lolland-Falsters Præster.

»Social-Demokraten ledsager i sit Nr. for 8. ds. dette

Referat med en Række Bibelcitater, hvorved Bladet søger at godtgøre den flagrende Modstrid mellem Arbejdsgivernes »19 Punkter« og *Guds Ord*. (Bladet bruger Gang paa Gang dette theologiske Udtryk, endog i Formen: »Guds klare Ord.)

Om Sagens Realitet skal her ikke dømmes. Det som er af Interesse, er dette, meget vigtige: at naar det kniber, saa mærker Socialdemokratiet, hvor godt det vilde være, om der sad en Gud i Himlen og vogtede over Ret og Retfærdighed. Saa taler man ikke længer videnskabeligt om Bibelkritik, men saa er Bibelen »Guds klare Ord« og Moralens faste Bolværk. Saa føler man, at Religion ikke blot bør være en Privatsag, men en Samfundssag. Saa ønsker man med de gamle troende Slægter at kunne give sin Sag den allerhøjeste Sanktion, idet man siger: »Hvis Gud er for os, hvo kan da være imod os?«

Og dette er ikke saa lille ef Udbytte at Lockouten!

Kirken og Anglikanismen.

Et Brev, som Kardinal *Vaughan*, Ærkebiskop af Westminster, nylig har sendt Kardinal *Perraud* i Anledning af dennes gejstlige Sølvbryllup, indeholder ifølge *L'Univers* for 5. ds. følgende interessante Udtalelser om Anglikanismen:

England gennemgaar for Øjeblikket en meget hæftig religiøs Krise. Et stort Antal anglikanske Gejstlige og Læg-mænd søge at genindføre Kirkens Andagtsøvelser og bekende sig til flere katholske Lærdomme. De hævde aabenlyst, at den katholske Kirkes Læresætninger og Disciplin ikke ere Menneskeværk, men stamme fra Gud, og de erklære kun at ville anerkende de anglikanske Biskoppers Afgørelser, for saa vidt disse staa i Overensstemmelse med den katholske

Kirkens Lære og Praxis. Med andre Ord: de forkaste Principet om en autonom Nationalkirke og erklære at tro paa den katholske Kirke.

Alle disse Erklæringer ere fremkomne ganske aabent, uden noget Forbehold og uden nogensomhelst Menneskefrygt, og det er umuligt at betvivle den Ærlighed, Fromhed og gode Vilje, hvormed disse Mænd søge at følge Naadens Indskydelser og Tiltrækning.

Den eneste Rest af Protestantisme, som de have tilbage, er deres Vægning ved at anerkende Kirkens Overhoveds Autoritet og høre hans Røst.

Det nytter ikke, at vi kæmpe med dem og disputere *in persuasibilibus humanae sapientiae verbis*; det, der trænges til, er en Oversvømmelse af guddommelig Naade, og dette opnaa vi kun ved Bønnen. Hvad skulle vi imidlertid gøre? Alene formaa vi intet.

Derfor er det da, at vi med Tillid vende vore Blikke mod Frankrig og anraabe om en særlig Hjælp, idet vi udbede os, at Vor Frue af Medlidenhedens Ærkebroderskab maa blive oprettet i alle franske Bispedømmer.*)

Det vilde tillige glæde os, hvis hele Frankrigs Gejstlighed vilde følge det Exempel, Msgr. de Quélen, Ærkebiskop af Paris, i sin Tid gav ved at opfordre hele sin Gejstlighed til hver Torsdag at opofre Messen for Englands Omvendelse.

Det, vi altsaa ønske og begære mest under denne religiøse Krise, er Bøn, Bøn og atter Bøn.

Dengang Newman og hans Disciples Omvendelse skete, befandt hele den franske Kirke sig i Bøn for England. Kardinal Wiseman havde sendt en Rundskrivelse til alle franske Biskopper, og jeg har i dette Øjeblik liggende for mig over halvtredssindstve Hyrdebrev fra det franske Episkopat som Udslag af den Opfordring, den engelske Kardinal havde rettet til Frankrig.

*) Dette Broderskab beder særlig for Englands Omvendelse.

Jeg ser i disse Breve, at det dengang blev befalet at læse Messer og afholde Novener med Henblik paa Englands Omvendelse. Det er ogsaa bekendt, at selve Pusey tilskrev det katholske Frankrigs Bøn Æren for Newmans Konversion.

Det katholske Frankrig, dette Kirkens Helteland, der har fostret saa mange ædle Sjæle, vil ikke lade dem vansmægte og dø, som det kunde hjælpe med sine Bønner. Frankrig er altid den første, naar det gælder at vise Offervillighed og Christenkærlighed, det vil ogsaa være først, naar det drejer sig om Bønnens Apostolat.

Af de 72,000 Missionærer, som i dette Øjeblik hengive deres Liv for at forkynde Evangeliet i Hedningeverdenen, ere de to Tredjedele Franskmænd. Af de Almisser, som gives til Troens Udbredelse, komme to Tredjedele fra Frankrig. Efter den Statistik, som det protestantiske Blad *Guardian* giver, have de franske Katholiker betalt over 60 Millioner Francs for at holde deres religiøse Skoler oppe, og det til Trods for de knugende Statsskatter, der ikke tyngte mindst paa Katholikerne.

Hvis Frankrig nu til disse Højhjærtethedens Værker føjer Bønnen for den Høst, der allerede modnes i England, saa vil det paany kunne siges om den franske Nation: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Meget skal tilgives den, fordi den har elsket meget.

Vor daglige Indflydelse paa andre.

Strøtanker i Anledning af Apostolatets
Intention for Juli.

(Efter *The Messenger of the S. Heart*)

Mægmand maa ikke overlade al apostolisk Gærning til Præsterne. De maa ogsaa prædike, ikke ved Foredrag,

men ved deres Exempel i Hjemmet, i Forretningen, paa Gaden, allevegne.

Saadanne Prædikener ere ligesaa veltalende som Bourdaloues eller Lacordaires; et retskaffent Liv er én uafbrudt Prædiken.

En af de største Kulturmagter er det christne Hjem. Men Hjemmet kan ikke blive christnet uden Lægfolks staidige og nidkære Samarbejde med Præsterne.

St. Augustin lærer os, at enhver christen Familie skulde være en Kirke, en Helligdom, et Kloster, et sandt Nazareth.

Sæt Troen til højbords i Eders Huse og virk i dens Aand for Eders smaa Rigers Velfærd.

Hvad er et christent Hjem? Det kan findes baade i Hytten og paa Borgen. Det er det Tag, hvorunder Kærlighed til Gud, Ærbødighed, Venlighed, Beskedenhed Flid og Barmhjærtighed lede Livet gennem Barndom, Manddom og Alderdom.

Mødre! Gør Hjemmet rent, lyst, muntert, tiltalende. Lad Eders Forsømmelighed ikke drive Manden andensteds hen for at søge Hygge, Glæde, Selskab.

Fædre! vær ikke vanskelig at gøre tilpas. Eders Hustru og Eders Børn ville gøre mere og mere for at behage Eder, naar de mærke, at det lidet, de gøre, glæder Eder.

Børn! hvis I have et godt Hjem, da vær stolte deraf og elsk det. Naar I forlade det for selv at sætte Bo, saa lad dog Eders Hjærte veblive at hænge ved det gamle Hjem.

Fædre og Mødre, jo mere I dyrke en Flidens Aand hos

Eder selv og hos Eders Børn (Kærlighed til Arbejde, men ikke Begær efter Vinding), jo bedre vil Nattens Slummer og Søndagens Hvile smage.

Lev *under* Eders Indtægt, hvor lille den saa er. Det er kun simple Folk, som i Dragt, ved Bordet, i deres Fornøjelser søge at synes rigere, end de ere.

Vær tilfreds med den Lod, der er bleven Eder til Del. Bliv ikke bitter, hvis I ikke let og hurtigt komme til Vejrs. Hvis I stige i social Position, saa ske det ved Flid og Paa-lidelighed og med Guds Velsignelse.

Giv Eders Skytsengel Nøglerne til Eders Glæder. Lad alt, I spise og drikke og paa nogen Maade nyde, ligesom være Eder rakt af hin rene Aand fra Guds Gavers rige Skatkamre.

Naar ingen aandelige eller timelige Pligter lægge Beslag paa Eder, da søg Adspredelse i Sport og Leg. Djævelen er virksomst i tomme Sjæle og mellem ledige Hænder.

Hæderlige Forældre vilde ikke taale, at deres Børn søgte tvetydige Personer til Omgangsvener. Hvorfor ere de ikke ligesaa omhyggelige, naar det gælder Bøger og Aviser?

En tvetydig Roman er værre end et tvetydigt Bekendtskab, thi den er lydløs; i Timer kan den optage Sindet, uden at nogen aner, hvad Skade der sker.

En sikker Følge af at læse alle Slags Romaner og Noveller er Ligegyldighed og Afsmag for aandelige Ting.

Unge Mænd og Kvinder, som ere meget hengivne til Romanlæsning, blive drømmende og letfærdige. Den endnu ikke uformede Karakter ødelægges ved Fantasiens Anspændelse i en ikke ønskelig Retning.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 30

Søndagen den 23. Juli

1899

Filosofen Oscar Hansen om de franske Ordensskoler.

Politiken for i Mandags har en af Professor Høffdings mest ansete Disciple, Rigsdagsmanden og Filosofen Dr. Oscar Hansen, hengivet sig til en Række Betragtninger over »Franske Tilstande«. Naar man husker, at det er den samme Tænker, som for nogle Aar tilbage besøgte Lourdes og i sine Rejsebreve bl. a. spottede de katholske Gejstlige, fordi de altid læste i Breviaret, hvilket den danske Doctor tilbød sig at lære udenad paa otte Dage, saa gaar man noget tvivlende til den moderne Vismands nye Udgydelser. Ligesom i sine Lourdes-Breve kommer Doctoren ogsaa her i et vist Konfliktsforhold til den sunde Sans; dette udelukker imidlertid ikke, at hans Artikel frembyder adskilligt af Interesse.

Dr. Hansen begynder med at erklære, at der findes tre Partier af Betydning i Frankrig — Republikanerne, Militærpartiet og »Kongregationspartiet«. Med dette sidste mærkelige Ord betegner Dr. Hansen — som det hurtigt viser sig — det katholske Parti. Navnet tager han af de katholske Kongregationsskoler, om hvis Fremgang trods Regeringens Forfølgelser Doctoren meddeler følgende, for ham sørgelige, for os glædelige Oplysninger:

»Resultatet af Ferrys Dekreter fra 1882 vedrørende Jesuiterne og de øvrige Kongregationer er blevet ganske modsat det, man havde tilsigtet med Dekreterne. Siden 1882 er Antallet af Kongregationernes Undervisningsanstalter blevet fem Gange saa stort, og deres Formue tre Gange saa stor. Takket være Dekreterne ere disse Anstalter nu fritagne for Statsembedsmændenes Tilsyn; de Gejstlige undervise uden Statens Kontrol, og Anstalterne synes i Øjeblikket at være

mægtigere gennem deres Ulovlighed, end Staten er gennem sine Love.

»Nogle faa Tal ville vise det. Under Kejserdømmet fandtes i Frankrig (1865) 278 gejstlige Etablissementer for den højere Undervisning; de besøgte af 35,000 Elever. Under Mac Mahon (1876) vare Tallene henholdsvis 309 og 46,816. Efter Ferrys Lov (1884): 368 og 51,380. Under Méline (1897) 418 og 62,188. I samme Tidsrum gælde følgende Tal for de læge højere Undervisningsanstalter 1865: 657 og 40,000. 1876: 494 og 31,249. 1884: 323 og 22,600. 1893: 232 og 14,028. 1897: 229 og 12,813.

»Endvidere gælde følgende Tal for Statens Lyceer og Kollegier. 1865: 328 og 67,000. 1897: 337 og 76,000.

»Altsaa de højere Skoler, der styres af Kongregationernes Medlemmer, have siden Kejserdømmets Fald næsten fordoblet deres Elevantal; samtidig er Elevantallet i Statsskolerne omtrent uforandret, medens det i de læge private Anstalter er reduceret med 66⁰/₁₀«.

Unægtelig kunne disse Tal nok give en Filosof noget at tænke paa. Blandt andet illustrere de fortræffeligt det gamle Ord: »I have ment det til det Onde, men Gud vendte det til det Gode«.

Herpaa tænker den danske, moderne Filosof imidlertid ikke. Derimod udgyder han sig i Beklagelser over Klerikalismens« voxende Magt og gør bl. a. Katholicismen ansvarlig for det franske *Jødehad*. »Hver Gang Klerikalismen føler sig truet, har den forstaaet at rette Mængdens Opmærksomhed og Had mod Jøderne«, citerer han af Michelet.

I Virkeligheden ere Aarsagerne til den franske Antisemitisme ganske andensteds at finde og ligesom uden at tænke paa det, meddeler Dr. Hansen selv følgende om den Stilling, det franske *Socialdemokratis* dygtige Fører Jaurès indtager til Antisemitismen:

»29. Jan. 1898 skriver Jean Jaurès i *Petite Republicue*: »Jeg véd, at i de sidste 25 Aar have Jøderne i Algier med en næsten diabolisk Dygtighed benyttet Manglerne i *Code civil* til at tilegne sig al arabisk Ejendom. Jeg véd, at kun en social Revolution kan gengive den plyndrede Race dens Jord; men jeg véd ogsaa, at Jøderne ikke ere de eneste skyldige. Jeg kender Regeringens og de herskende Klassers Ego-

isme, der har medvirket til et helt Folks Mord«. Nogle Dage senere fremhævede han i Deputeretkamret, at alene i Nærheden af Oran have Jøderne forstaaet at bemægtige sig 4000 Hektarer arabisk Ejendom; men dette berettiger ikke en Racekamp. Imod en saadan vil han altid protestere, og protestere alene af den Grund, at der ogsaa blandt Jøderne findes exploiterede lidende og ulykkelige Mennesker. Dog vil han paa Arbejdernes Vegne gribe Lejligheden til at udtrykke et Ønske om, at Jøderne ville blande sig med den Befolkning, mellem hvilken de leve, og lette Humanitetsfølelsens Fremskridt ved at dele sig efter Partier, som den øvrige Befolkning gør, i Steden for at leve og føle sig som en eksklusiv Kaste.«

Jaurès har her tydeligt angivet der virkelige Grund til det Jødehad, som især brænder saa hæftigt i Algier. Jøderne føle sig i Frankrig, som det gamle Israel i Kanaans Land, og ikke med Sværd, men ved List plyndre de baade Christne og Muhamedanere — *gojim*, »Hedningerne«, som alle Ikke-Jøder endnu kaldes med det gamle hebraiske Navn, der engang var berettiget.

Theorien om Antisemitismen som et Produkt af »klerikal« Agitation synes saaledes temmelig brøstfældig, og ikke bedre gaar det Dr. Hansen i hans Forsøg paa at fremstille Katholikerne som et Parti, der i Forbund med Militarismen vil styrte Republikken. Clichéen *Sablen og Vievandskosten* er virkelig altfor slidt; og især bør man ikke bruge den (som Dr. Hansen gør i Begyndelsen af sin Artikel), naar man længere hen i samme Artikel af Sandhedens Magt nødes til at skrive følgende Linjer, der burde aftrykkes med alenhøje Bogstaver:

»Mange frisindede Familier foretrække at sende deres Sønner til Jesuiterne fremfor til Statsanstalterne. Paa disse sidste opdrages Eleverne nemlig i reaktionær Aand, medens Jesuiterne opdrage dem til Republikanere.*)«

Altsaa de klerikale Skoler, Jesuitskolerne, som ifølge Dr. Hansen ere Arnesteder for Militarisme, Antisemitisme osv. — de opdrage i Virkeligheden deres Elever til gode lovlydige Borgere af Republikken, medens denne

*) Udhævelserne af Katholiken.

samme Republiks egne officielle Skoler ledes i reaktionær Aand«!

For den, som venter sig Logik i en Artikel, underregnet med fuldt Navn af en bekendt Filosof, opstaar der ved Læsningen af disse Linier et Øjeblik intellektuel Svimmelhed. Er Klerikalismen maaske ikke i Dr. Oscar Hansens Øjne den værste Reaktion? Har han ikke lige beskyldt den for at søge Forbund med Militarismen og fremelske Antisemitismen? Skriver han ikke i den selvsamme Artikel, at Gud af de Klerikale tænkes »førende *Officeren* og *Præsten* mod . . . Fritænkerne, Jøderne og *Republikanerne*«?

Og nu viser det sig, at det er Statsskolerne, som opdrage deres Elever »i reaktionær Aand« (hvilket vel netop, efter Doctorens Ordbog vil sige: *militaristisk, antisemitisk, klerikal* Aand?), medens Jesuiterne — o Vidunder! — opdrage lutter gode *Republikanere*!!

Ovenpaa denne Opdagelse er det ikke saa sært, at Doctoren begynder at snakke sort om »et Tidernes Tegn, der vidner om den klerikale Intelligens«; derimod tier han af gode Grunde om: sin egen frigjorte Intelligens; noget særligt Mesterstykke har den heller ikke præsteret her.

Dr. Oscar Hansen slutter derpaa ganske roligt sin hartad vidunderlige Artikel, ligesom han har begyndt, med at forklare, hvorledes »*Alteret* og *Kaarden*« arbejde sammen; *Alteret* har — siger han — »gennem et langt og stilfærdigt Arbejde ført sine Disciple saa langt frem, at det nu har ment ogsaa at kunne benytte *Kaarden* i den sociale Kamp.«

Og saaledes efterlader den filosofiske Doctor sin Læser svævende i pinlig Uvished mellem de to hinanden udelukkende Sætninger, som Doctoren *begge* erklærer for sande:

Præsterne kæmpe mod Republikanerne; og:

Præsterne opdrage deres Elever til Republikanere.

*

Overfor den megen Tale om »Jesuiteropdragelsen«, der af de fleste protestantiske Forfattere anses for en Rod til alt Ondt, vil det sikkert ikke være af Vejen at minde om, hvad den bekendte franske, alt andet end katholske Romanforfatter *Marcel Prévost* berømt eller berygtet ved sin Bog »Halvt-Uskyldige« — har skreven i Anledning af Jesuiten Pater Colomas Roman *Bagateller*. *Marcel Prévost* taler om, hvorledes Coloma forlanger, at man skal bekæmpe For-

dærvelsen ved af det gode Selskab at banlyse »dem, som under den gode Tones Maske udbrede Ukyskhed og Forargelse«. Prévost skriver dernæst:

»Den, der har besøgt og kendt Jesuiterne, forbavses ikke over et saa mærkeligt Program, paa en Gang heroisk og barnagtigt. . . Hvad denne Pater Colomas Lære angaar, ville *alle forhenværende Elever af Jesu Selskab**) sikkert mindes den. Den har lydt for mig i min Ungdom, og det er en ophøjet Lære, hvis Svaghed blot er, at den kun daarligt forbereder til Livets Kamp. Den lærer Eleverne at haandt tere Kaarden, men Modstanderne ere tilfældigvis væbnede med Sabel. *Verden adlyder ikke Jesuiternes Ordre*»).«

Man skulde tro disse Ord, der allerede ere et Par Aar gamle, skrevne som bevidst Gendrivelse af Dr. Oscar Hansens Paastande. Jesuiterne ere, ifølge den franske Forfatter, ædle Idealister, men upraktiske Folk, og man opnaar ikke, ved at følge deres Lærdomme, nogen verdslig Succès. Derfor har Prévost med et beklagende Skuldertræk givet Jesuiternes Moral Løbepas og er bleven, hvad han *med* denne Moral ikke vilde være naaet til at blive — Forfatteren af »Halvt Uskyldige«.

Thi — »Verden adlyder ikke Jesuiterne«. Hvilket Dr. Oscar Hansen netop mener, at den gør!

Den franske Republik og de Barmhjærtige Søstre.

Ygesom det fritænkernes Kongedømme i Italien har sin Specialitet i at konfiskere Klostergoods, har den fritænkernes Republik i Frankrig særlig Forkærlighed for at tage Penge fra de Barmhjærtige Søstre. Begge Dele ansés af hele det fremskredne og oplyste Europa for at være ganske i sin Orden. Strandvejsgrossererens, der øjeblikkelig gaar til Politiet, naar en Tyv bryder ind og »konfiskerer« en Sølvske, og hvis Hjerte oprøres, naar Arbejderen vil tiltvinge sig flere af Kapitalistens Penge end netop strængt nødvendigt, anser det for ganske i sin Orden, at alle hine Brud paa den simpleste Retfærdighed ske. Det er jo *Staten*, som gør det, baade i Frankrig og i Italien, og Staten vil begge

*) Udtl. af Katholiken .

Steder sige Folket — og *Folkets Vilje* er, som bekendt, *den højeste Lov*. (Mon d'Hrr. Liberale ogsaa vilde applaudere, hvis Folkeviljen f. Ex. vedtog, at Strandvejstyveri var en lovlig Næringsvej?) Saa gaar det desuden kun ud over Kirken, den katolske Kirke — og den skylder man selvfølgelig ingen Hensyn! »Knus den«, skrev allerede den store Frihedsmand Voltaire for 100 Aar siden, og alle smaa og bittesmaa Frihedsmænd have siden den Tid gentaget dette Feltraab.

Nu kommer imidlertid en moderne liberal Nationaløkonom og erklærer det for at være en forfejlet Spekulation, naar man i Frankrig ved uretfærdig høje Skatter søger at berøve de katolske Ordener deres Existensbetingelser. Manden er Georges Michel, og hans Udtalelser ere fremkomne i *L'Economiste français*, et meget anset Fagtidsskrift. Michel skriver, ifølge *L'Univers* af 3. ds.:

Hverken i England eller i Tyskland vilde det falde nogen ind at forfølge Medlemmerne af et velgørende Selskab under Paaskud af, at de bar Soutane eller Ordensdragt. Man tager dér imod det Gode, fra hvad Side det saa kommer. I Frankrig er det derimod ganske anderledes. Det parisiske Byraad, der raader over et Budget paa næsten 400 Millioner, nægter f. Ex. hvert Aar at give St. Johannes af Gud-Brødrene (*les Frères S. Jean de Dieu*), som opdrage flere Hundrede Faderløse ganske gratis, en ussel Understøttelse paa 1500 Francs. Hvert Aar nægter man Andragendet og føjer til denne Nægtelse en udsøgt Samling Skældsord mod de af Kongregationerne udførte Barmhøjertighedsværker.

Et andet Exempel! Hvis der gives en Institution, som i bedste Forstand er populær, saa er det de Fattiges smaa Søstre (*Les Petites Soeurs des Pauvres*), som ved et Vidunder underholde 70,000 gamle Mænd og Koner. Disse udmærkede Kvinder forlange intet af Staten, og der forlyder intet om, at de konspirere mod Republikken. Ikke desmindre føres der en ubarmhøjertig Krig mod dem af det offentlige. Man har endnu ikke ovovet at lukke deres Huse, men man har forsøgt at udsulte dem ved at paatvinge dem hin vanvittige Beskatning, som i en ikke altfor fjærn Fremtid vil nøde dem til at overlade Tusinder af gamle Mænd og Kvinder til Elendigheden. Og dette er ikke nok! Statskassen nøjes ikke med at tage Løvens Part af de fattigste Fattiges Budget; den forhindrer ny Tilførsel af Formue til Ordenerne

ved at belaste alle Legater og testamentariske Gaver med svære Afgifter. Og dog findes der endnu Folk, naive nok til at undres over, at de hjælpeløse Ulykkeliges Tal tager til hvert Aar i Frankrig, medens det aarligt mindskes hos alle andre Nationer, der rose sig af at være civiliserede.

Saadanne Exempler kunde man anføre endnu mange af, men Pladsen tillader det ikke. Det er imidlertid umuligt at forbigaa den sørgelige Kendsgærning, som det er, at de Barmhjertige Søstre ere blevne fordrevne fra Hospitalerne. Forgæves have alle Hospitalslæger, Troende og Fritænkere, Jøder og Protestanter, paa det kraftigste forlangt, at Søstrene skulde blive. Regeringen har vendt det døve Øre til den franske Lægevidenskab's Protester og har for at tilfredsstille Byraadsmedlemmernes imbecile Had udjaget Søstrene. Da nu Budgettet ikke kan strækkes i det uendelige, saa er den Mer-Udgift, Indførelsen af Læg-Sygeplejersker har forvoldt, gaaet ud over de Syges Velvære. Det er, som sædvanligt, de Fattige, der maa betale Gildet.

Broder Flamidien løsladt.

Naa Maristbroderen Flamidien i Lille blev anholdt som sigtet for Mordet paa Gaston Foveau, forsynede alle danske Blade — især de smaa københavnske, som leve af deres Skændsel — denne Efterretning med dydsirede Randnoter. Nu, da Telegrafanmelder, at Frère Flamidien er bleven *løsladt*, og at man har frafaldet al Anklage mod ham, meddeles dette paa saa skjult et Sted i Texten som muligt.

Et Blad er der dog, som anstiller en længere Betragtning over den for os Katholiker saa glædelige Efterretning. Dette Blad er »Social-Demokraten«, som — o Vidunder! — har opdaget, at »hele det *belgiske* Kleresi ved alle Midler, endog ved Bestikkelser, har søgt dels at vaske ham ren og dels at faa ham frigivet«.

»Social-Demokraten« meddeler desværre ikke, af hvad Grund netop det *belgiske* »Kleresi« har interesseret sig saa stærkt for, hvad der foregik i den *franske* By Lille, eller hvorledes dette samme »Kleresi« har kunnet indvirke paa de franske, aldeles ikke klerikale Myndigheder. »Social-Demokraten« ser ganske bort fra slige Smaaavsneligheder og

fortolker videre paa sin Maade, nemlig saaledes: »Dette tyder paa, at de Klerikale og Jesuiterne« (naturligvis Jesuiterne! de turde ikke mangle. En antiklerikal Artikel uden Jesuiter er som et Æg uden Salt!) at altsaa disse lyssky Magter »omsider have faaet Gastons Forældre (?) til at frafalde Anklagen. De have derved reddet Flamidianus fra Tugthuset, men han vil dog altid være den mærkede Mand, der var saa stærkt kompromitteret, og mod hvem der var saa stærke Indicier, at den offentlige Mening forlængst har kendt ham skyldig«.

Skade, at »Social-Demokraten« ikke læses i Lille. Broder Flamidien har siddet anholdt fra Februar indtil nu, i henvend et halvt Aar. Hans Dommere have ført en langvarig, ihærdig Undersøgelse, hvorom der næsten *daglig* har staaet Efterretninger i de franske Blade. Retten har til Syvende og Sidst løsladt ham. Og saa kommer »Social-Demokraten« nu og meddeler, at der foreligger tilstrækkeligt Materiale til en Dom paa Indicier!

Man tænke sig til Sammenligning en eller anden Jøde i en lille galizisk eller polsk By, anklaget af Christne for den samme Forbrydelse som Frère Flamidien. »Den offentlige Mening har forlængst kendt ham skyldig«, men Justitsen finder, efter et halvt Aars Undersøgelse, ingen Grund til at dømme Manden. Jøden løslades — og et Jubelskrig gaar gennem hele den liberale, radikale og socialistiske Presse, Zola skriver en Artikel, Jaurès holder et Møde, og alle glæde sig over, at den oplyste, humane Retfærdighed har sejret over den raa, fanatiske Opinion. . .

Det gamle Ord siger: »Naar to gøre det samme, er det dog ikke det samme«. Og Frère Flamidien var jo *kun* Christen, *kun* Katholik, *kun* Ordensbroder. . .

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21, A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 31

Søndagen den 30. Juli

1899

Katholiker og Radikale i Italien.

En Korrespondent for *New-York Herald* har en af Garibaldi's Sønner, General Ricciotti Garibaldi, udtalt sig til Fordel for et Forbund mellem italienske Katholiker og italienske Radikale.

Et saadant Ord af en saadan Mand kan ikke andet end forbavse Verden. Sønnen foreslaar sine Venner og Partifæller Forbund med Katholikerne, som Faderen bekæmpede paa det mest haardnakkede og rasende.

Har han da fornægtet sin Slægts Traditioner? Nej, siger han selv. Giuseppe Garibaldi vilde, paastaar hans Søn, hvis han levede, nu være Pavens Forbundsfælle og Regeringens Modstander.

Den politiske Stilling er nemlig nu en ganske anden end for en Menneskealder siden. Pius den Niendes Efterfølger støtter i Frankrig de republikanske Institutioner, og Ricciotti slutter heraf, at Leo XIII. ogsaa i Italien vilde være venlig stemt mod en eventuel Republik. Han skriver: »Skønt min Fader en Tid har støttet Huset Savoyens monarkiske Bestræbelser, vedblev han dog at være Republikaner, og han vilde sikkert nu søge det katholske Partis Hjælp til at skabe en italiensk Republik. . . . Katholikerne og det republikanske Demokrati have foreløbigt samme Interesser. Naar det fælles Maal var naaet, kunde begge Partier fortsætte Kampen for deres særlige Interesser«.

Hvad Pavens verdslige Magt angaar, saa erklærer Ric-

ciotti, at denne langt bedre vilde kunne forliges med en Præsident i Rom end med en Konge.

Allerede tidligere har Ricciotti Garibaldi udtalt sig i samme Retning, men ikke saa kategorisk. I Modsætning til sin Fader mener han altsaa ikke, at »Pavedømmet er Italiens Kræftskade«. Det italienske Folk i sin Helhed har allerede længe med Savn set tilbage til de Tider, da der levedes fredeligt og lykkeligt, uden de moderne Skatters knugende Tyngde, under det pavelige Herredømme. Og Folket er nu ikke ene om at fremsætte denne Klage. Selve de radikale Penneførere maa tilstaa Italiens dybe Fald. Selve *Tribuna* skrev forleden, at Italiens Stilling for Tiden var »den usleste og elendigste i hele Verden«.

At det vilde komme saavidt var forudset og forudsagt, baade fra katholsk og ikke-katholsk Side. Baade Louis Veuillot og Proudhon kritiserede og fordømte Tanken om et centraliserende italiensk Kongedømme. Proudhon efterviste, at Huset Savoien ikke havde anden Ret til Italiens Throne end Usurpationens, og at Italiens Historie og Natur henviste det til at danne en føderativ Republik, et *Forbund af Fristater* i Lighed med det nordamerikanske.

Efter tredive Aars Experimentier maa alle give Veuillot og Proudhon Ret. Forsøget paa at skabe en kunstig Enhed i Italien er bleven Italiens Ødelæggelse. Og Katholikerne ere maaske de eneste, som endnu holde Haabet oppe om en lysere Fremtid for det af Liberalismen hærgede Land. Derfor kunde f. Ex. Professor *Fredrik Nielsen*, der i Foraaret var i Rom, allevegne konstatere et betydeligt Opsving af den katholske Sag. Der var rent økonomiske Grunde, som talte til Fordel for Katholikerne, bl. a. den, at man i katholske Pengeinstituter ikke risikerede noget *Panamino*. Ingen Crispi kunde stikke sine lange Fingre i disse Kasser.

De, hvem Liberalismen har skuffet, og som nu i Radikalismen ser en mere paalidelig politisk Theori, erkende i Katholikerne Forbundsfæller, med hvem det nok var værd at slutte et Valgkartel. Og Katholikerne overveje Tilbudet,

der ikke er at forkaste. Nylig saae man jo i Bayern det katholske Centrum opnaa absolut Flertal i Landdagen ved at forbinde sig med Socialdemokratiet mod de øvrige liberale Partier.

En fremragende katholsk Forfatter, den sicilianske Prælat Monseigneur *di Bernardo*, har nylig i sine *Problemi sociali* opregnet alle de Skuffelser, den revolutionære Politikens Mænd have paaført Folket. Man havde lovet Italien Ære udadtil, Velstand indadtil, fri Skoleundervisning, Statshjælp til alle Fattige, Hjælp til alle Nødlidende — og intet af disse Løfter er bleven holdt. Italien er æreløser, fattigere, hungri- gere og mere udpint end nogensinde før i Verdenshisto- rien. Et stort Mørke hviler over Jordens skønneste og ly- seste Land.

Og igennem dette Mørke trænger kun ét Lys — Lyset fra Vatikanet, hvor St. Peters Efterfølger vaager og beder og venter. Hvad Under da, at selv de Radikale vende deres Blik didhen — at selv Garibaldi's Søn forbereder sin Gang til Kanossa?

„Vor Tid“ mod „Politiken“.

Endenfor den danske Protestantisme er Ugebladet *Vor Tid* og den Kreds af Mænd, som derom samler sig, sikkert nok den mest tiltalende Tilsyneladelse. Disse Mænd have uden Menneskefrygt og uden noget fejgt Hensyn til dem, som besidde denne Verdens Skatte, med Evangeliet i Haanden vendt sig til de Fattige, ihukommende Mesterens Ord: »Hvad I have gjort mod disse, have I gjort mod mig«. Trætte af at være Mammonsdyrkernes Livgardister og en falsk Konservatismes Forbundsfæller have de ligesom Herren vendt sig til dem, der arbejde og ere besværede — dem, der gennem Arbejdets strænge Bod maa gøre Fyldest for en letfærdig og vantro Overklasses Synder. At de samtidig vende sig mod de af den samme Overklasse udgaaede

falske Profeter, Liberalismens og Libertinismens Talsmænd, der ville drage Arbejderne med ned i Bourgeoisiets moralske Opløsningsproces, er en smuk Konsekvens af Standpunktet. Med Glæde læser man i Nr. 16 af *Vor Tid* følgende Udtalelser af Bibliotheksassistent H. O. Lange, under Overskrift: »*Politiken*« og *det sociale Fremskridt*.

Kærnen i Bevægelsen mod »*Politiken*« er det moralske Spørgsmaal. Bladet har mer eller mindre aabenlyst sat sig den Opgave »at gøre de moralske Værdier flydende«; det har i Alvor og Spøg, i Digt og Virkelighedsskildring, i anonyme og navngivne Artikler spottet og undergravet en Række af de moralske Kræfter, hvorpaa Samfundet bygger, og uden hvilke Samfundet er hjemfalden til Anarki: Religion, Ægteskabet og den ægteskabelige Troskab, den offentlige Moral; det har udsaaet Gift i den unge Slægt: Blaserthed og Nydelsessyge; dets Frisind gaar ikke længere end til Klikens Medlemmer, de andre — vi andre — ere Undermaalere, Idioter, Helvedesprædikanter; alt, hvad der duer, samler sig under dens Fane; Literaturen, den eneste, den sejrriige, den, der har Fremtiden, er just den, som knæsættes i dens Spalter.

Men hvorledes er det muligt, at Folk tro dette, at omtrent 20,000 Abonnenter og Masser af Averterende skaffe Bladets Aktionærer enorme Procenter af deres Kapitaler, at mange Hjem lade dette Blad ligge frit fremme for Sønner og Døtre?

For det første har Bladet forstaaet med et overordenligt Talent at benytte sig af nogle fremtrædende Sider i den danske Nationalkarakter: Grinebideriet, Købstadsnysgerrigheden og Kritiksygen. Dens spøgende, vittige, let ironiske Artikler glide i Folk, særlig i Ungdommen; Formen undskylder og dækker over Indholdet og faar selv de modbydeligste Ting til at glide ned. Naar blot en Artikel er »godt gjort«, saa blæse være med Sandhed, Kærlighed og Retfærdighed, saa blæse være med Følgerne for de ubefæstede Læsere. Opgaven er at komme Folk til at le og til at beundre Bladets Aand og Vid. Derværre er det ikke

alene mange af Forfatterne's Grundsætning, men ogsaa en meget stor Del af Publikums. Især da dette at læse og holde »Politiken« anses for at være Seglet paa det rigtige Frisind, det eneste, der duer.

For det andet er Bladet gaaet tilværks med stor Klogskab; det fandt Indgang, medens det endnu repræsenterede et Standpunkt i den politiske Strid — thi nu repræsenterer det kun Blasertheden i Politiken —; og kun lidt efter lidt er det mere aabenlyst naaet til det Punkt, da det sætter en Ære i at forarge, hvilket efter E. Brandes jo er en af Literaturens (og vel ogsaa Journalistikkens) fornemste Op-gaver; han udtalte det endog med en bibelsk Allusion saaledes omtrent: »Ve Literaturen den Dag, da den ikke læn-gere kan forarge en af disse Smaa«. Dette Standpunkt er nu naaet, og mange af Bladets Læsere begynde nu forhaabentlig at vaagne op og indse, hvorhen Bladet har ført dem,

Det skæbnesvangre var det, at Evnen til moralsk at indignerers stod paa Spil i store Kredse blandt de dannede. Begivenhederne have vist, at den selv hos de mere fremragende er meget tarvelig, saa at Protesten bliver siddende i Halsen.

»Politiken« er Repræsentant for de sletteste Sider af vort Bourgeoisie: Nydelsessygen, Raffinertheden, Blasertheden, baade den aandelige og fysiske Løstgighed.

Den er desuden Repræsentant for den æsthetisk-intellektualistiske Livsanskuelse, der er alt socialt Fremskridts Fjende, der gør Sølv til Gud og den æsthetisk-intellektuelle Nydelse til Gudsdyrkelse, der deler Menneskene i Herre-Overmenesker og Slaver, med den dobbelte Moral, Herremorale og Slavemorale. Den er *Nydelsesaristokratiets Blad*: Penge, Klæder og Nydelser, baade de grovere og finere, ere væsenlige Temaer i dens Spalter.

Hvorfor vil da »Social-Demokraten« prøve paa at trække om i et saadant Blads aflagte Klæder, invitere en saadan Mand som Carl Ewald til at skrive i 1ste Maj-Nummeret, anlægge den samme raffinerede og løstgigtige Maalestok i sin

literære Kritik, saa at Bøger som Stuckenbergs Asmadæus, Edv. Brandes' Det unge Blod og Søren Jydes Studenter roses og anbefales? Det er en af Følgerne af den meningsløse og selvmodsigende Alliance mellem det radikale raffinerede Aandsaristokrati og Arbejderbevægelsen, der hører til Tidens kuriøseste Fænomener.

Skulle vi søge Forklaringen til dette Fænomen deri, at Arbejderbevægelsen endnu ikke har indset, at dens Trivsel og Fremgang beror paa dens moralske Kraft og Holdning, at tilsyneladende Fordele, der vindes ved falske Alliances, ikke holde i Længden? Arbejderpartiets Mænd ere sikkert saalidt som mange andre utilgængelige for »Politikens« Ros for moralsk Frisind, og de synes jo efter deres Blad at dømme at sætte Pris paa den fremskredne Livsanskuelse, som »Politiken« repræsenterer.

Disse Mænd, der har indlagt sig store Fortjenester af Arbejderne paa andre Omraader, ere desværre i fuldt Arbejde med at tilføje Arbejderne ubodelig Skade, fordi de staa allierede med »Politikens« Aandsretning. Der gives ikke i hele Verden en Arbejderstand saa udviklet, saa maalbevidst, saa socialt fremskreden som den engelske; men den vilde ikke være, hvad den er idag, hvis den havde kastet Vrag paa de moralske og religiøse Værdier, der nu som for 70 Aar siden gennemtrænge den: levende Christendom, energisk Kamp mod Samfundssynder som Drikkeri og Spillesyge, Kærlighed til Hjemmet og ægteskabelig Troskab. Den engelske Arbejderbevægelse bæres af den faste Tro paa, at moralsk Kraft vejer mere end politisk Magt, og at den moralske Ret er det bærende Grundlag for og afføder den politiske Ret. Herhjemme spiller Spørgsmaalet om politisk Magt en større Rolle end Spørgsmaalet om Bevægelsens moralske Kraft og Ret, hvilket jo afhænger af den enkeltes moralske Holdning.

I Forhold til som Arbejderbevægelsen, Socialdemokratiet, formaar at løsrive sig fra den falske Alliance med den antisociale, negative, pessimistiske, idealtomme, overmætte Aandsretning, som »Politiken« mere og mere er bleven Or-

gan for, vil den kunne gaa frem i et positivt opbyggende, haabefuldt Arbejde; i Forhold til som Arbejderne vil lade de moralske Værdier komme til sin Ret i deres Kamp og Stræben, i deres Agitation og i deres Presse, ville de blive en Magt, der ikke alene beror paa Tallet og Nævernes Styrke, men nok saa meget paa den Agtelse, som de af-tvinge deres Modstandere, og paa den Menneskeværd, som de have hævet sig til ved deres moralske Kraft.

Det er Væxtens Tid, vi nu opleve, for meget af det, som »Politiken« for tidlig jublede over, at den havde taget Livet af. Stærke positive Strømninger gaa gennem Menneskeheden; efter den lange Tørke, der lod alt visne, trække Skyerne sammen til Regn; mon det saa kan hjælpe, at »Socialdemokraten« holder Paraplyen op over den danske Arbejderstand?

Misereor super turbam.

Sjette Søndag efter Pinse holdt Pastor *Gad* i Trinitatis Kirke følgende tidsmæssige Præken over Jesu Ord: *Jeg ynkes over Folket*:

Der staar, at Jesus ynkedes over Folket, og det samme vilde han sikkert gøre, hvis han nu stod midt iblandt os. Thi det er sandelig svære Tider, vi have, og de ville blive sværere endnu; vi have haft Lock-out i otte Uger, og igaar sprængtes Enighedskamret, saa at Konflikten altsaa fortsættes. Mange, mange Mennesker ville komme til, om ikke ligefrem at sulte, saa dog at blive underernærede for lange Tider. Ja, det vil blive en drøj Vinter ovenpaa denne drøje Sommer. Det er tunge, tunge Tider, der gaa hen over det danske Folk. Borgerkrigen raser i vort Land, og det Spørgsmaal: »Hvorfra skulle vi skaffe Brød til saa mange Mennesker?« er ikke mindre aktuelt end ved den Lejlighed, hvorom Evangeliet i Dag beretter os; thi Landet vil komme til at ligne en Ørken. Der vil blive frygtelig dybe Saar at læge baade nu, mens Striden varer, og endnu mere, naar den er endt og ingen mere behøver at frygte for ved Gaver eller desl. at tage Parti.

Jeg vil bestræbe mig for at paapege enkelte medvirkende Grunde til Nutidens frygtelige sociale Misère. Der er først Maskinerne. Er det ikke, ligesom der hviler en

Forbandelse over Kulturen paa dette Omraade? Thi det er jo dog en Kendsgerning, at for hver Maskine, der bliver lavet, er der mange, mange Hænder, der blive arbejds- og brødløse. Og dernæst den frie Konkurrence, som ganske vist nu er i Færd med at indskrænkes, men som dog er alt for ubunden endnu. Og der er flere Grunde.

Der er kommet en forfærdelig Forlystelsessyge i vort Folk. Og dette har skadet Arbejderne uhyre. Vi behøve blot at tænke paa Væddeløbene ved Eremitagen. Er det ikke aldeles skandaløst med den vanvittige Flothed og Ødselhed, som der er blevet udfoldet, og er det ikke skammeligt med Hasardspillet og meget andet endnu værre, som dér fandt Sted? Er det ikke de fine Fruer, som lære deres Tjenestepiger at leve over Evne? I gamle Dage havde man noget, som hed Familielivets stille Glæder, men det kender man næsten ikke mere nu. Nu farter man om paa alle mulige Steder, og medens Arbejderen, som maaske kun har nogle elendige Rum til sig og sin Familie, dog maaske har nogen Undskyldning, naar han tyer til en Beværtning, hvor der er lyst og varmt, kan dette ikke saa meget gælde de Rige, der have deres hyggelige, elegante Hjem.

Og saa vil jeg nævne Drikfældigheden. Men det skal siges, at det staa sandelig heller ikke godt til i de højere Klasser. Thi det er en Kendsgerning, at flere af de fineste Damer ere i Færd med at blive saa fordrukne, at Lægerne højlydt klage derover.

Og saa er der Usædeligheden, men det er lige saa sandt, at ogsaa her er Exemplet kommet ovenfra.

Fra Arbejdsgivernes Side er der sket store Overgreb. Vi maa vende om allesammen. Havde Guds Aand været den raadende i Enighedskamret, saa var det vel nok kommet til Forlig, thi med den drager Fred og Fordragelighed ind i Menneskenes Sind. Det er en Besøgelsestid, Gud har sendt os, ligesom for to Aar siden ved den forfærdelige Gentofte-Ulykke.

Bag ved de før omtalte Laster staa Vantroen, men det er lige saa sandt, at det er de fine, fornemme Fritænkere, der ere gaaede foran, eller disse Storborgere, der kun bruge Christendommen som et Skalkeskjul for deres Egenretfærdighed, som er Søndagschristendom, og som siger til en Præst: »Saaan har Du at tale, thi Du faar Løn af os«.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 32

Søndagen den 6. August

1899

Franske Tilstande og Dr. Oscar Hansen.

X »*Politiken*« for 31. Juli har Hr. cand. *Harald Scavenius* skrevet nedenstaaende Svar paa Dr. Oscar Hansens Artikel *Franske Tilstande*. »*Katholiken*« gør sig en Fornøjelse af at aftrykke den overlegne og saglige Artikel, til hvilken Filosofen Hr. Hansen ikke har haft andet at svare, end at Hr. Scavenius var »en ung, interesseret Mand«. Formodenlig maa man være Dr. phil. og Rigsdagsmand, inden Hr. Hansen indlader sig i Debat med En; i det mindste skal man kunne paatage sig at lære *Breviarium Romanum* udenad paa 8 Dage. Hvilket kun er Dr. Oscar Hansen forundt!

Hr. Redaktør!

Tillad mig at gøre et Par enkelte Bemærkninger til Dr. O. Hansens Artikel med ovenstaaende Titel i »*Politiken*« for 17. ds. Og naar jeg beder om Ordet, saa er det dels fordi jeg har opholdt mig længe i Frankrig, men ogsaa og især fordi jeg dernede selv har været Elev paa et katolsk Universitet.

Hr. Hansen fremsætter i sin Artikel den forunderlige Tanke, at det franske Præsteskab skulde have omspændt hele Republiken med sine Fangarme og være den egenlige Herre over de fleste Forfremmelser saavel i den civile som i den militære Stat. Det er den samme Theori, man plejer at høre anvendt om Jesuiterne, hvis Indflydelse mange tror naar til de skjulteste Kroge af Universet, og hvis Beskyttelse kan sikre ethvert Foretagendes Sukces. Ikke et Blad rører sig uden deres Tilladelse, hele Byer ere afhængige af dem

osv. Der findes en spansk Fortælling, der hedder Chiss!! og hvis spirituelle Motto i Klosterlatin lyder saaledes: *Malum Eva, jesuitis credula, porrexit Adæ, jesuitis credulo. Fratrem Cainus, jesuitis credulus, occidit Abel, jesuitis credulum**). Hvor mange Bøger og dybsindige Nutidsbetragtninger skrives ikke ud fra samme overlegne Synspunkt. Der er Folk, der betragte Jesuiterne som en Kaarde, hvis Hæfte er i Rom, og hvis Klinge er alle Vegne, altid draget, altid truende. Denne Jesuiternes Snedighed og Mangel paa Skrupler, tillægger Hr. Hansen alle Frankrigs Munke og Curé'r, der ganske sikkert ville være ham taknemmelige for et saa godt Omdømme. Men de ville ganske sikkert paa samme Tid studse over deres Indflydelse, som de selv ikke mærke noget til.

Sandheden er nemlig den, som alle de, der virkelig, og ikke blot som Turister, have haft Lejlighed til at kigge bag Kulisserne, ville indrømme, at Kirken saa godt som intet har at sige i det offentlige Liv, meget mindre i hvert Fald end Kirken her i Danmark. Enhver lille Landsbyskræder, der paa Grund af sine Medborgeres Tillid bliver Maire, kan jo forbyde og forbyder næsten altid enhver kirkelig Manifestation udenfor Kirken. I et katolsk Land, hvor de Troende ikke have Lov til at gaa i Procession gennem Byernes Gader, som det i Aarhundreder har været Skik og Brug, hvor Præsterne ikke have Lov til under højtidelig Klokkeringning at bære det hellige Sakramente til de Døende, fordi, som en Maire forklarede, det skræmmer Indbyggerne, i et saadant Land regere Præsterne ikke. I et Land, hvor Kongregationerne ere saa at sige udenfor Loven, *taillables à merci*, som Jøderne i Middelalderen, i et saadant Land besætte Kongregationerne ikke Embeder. I et katolsk Land, hvor de fleste Ministre ere enten Protestanter eller Frimurere, hvis Stormester i Parenthes sagt indtil 1898 var en refor-

*) Eva rakte — som Jesuiternes troende Lærling — Æblet til Adam, Jesuiternes troende Lærling; Kain dræbte, som Jesuiternes troende Lærling, sin Broder Abel, Jesuiternes troende Lærling.

mert Præst, nuværende Senator Desmon, hvor selve Direktøren for Kultusdepartementet, Hr. Dumas, roser sig af at være Frimurer, i et saadant Land have Katholikerne meget lidt at sige. I et Land, hvor man søger at forhindre Biskopperne fra at konferere personlig med hverandre ved at forbyde dem, efter en gammel Bestemmelse i Konkordatet, at rejse ud af deres Dioces, i et saadant Land føre Præsterne ikke det store Ord. I et Land, hvor Præsternes store Masse ingen Lønning faar, men udelukkende ere henviste til deres Sognebørns Godgørenhed, hvor Staten ikke giver en rød Øre til Præsternes Uddannelse, hvorimod Paris' Universitet har et Fakultet for protestantisk Theologi, i et saadant Land sidder ikke Præsteskabet ved Sulefadet.

Som Bevis paa Præsternes Indflydelse anfører Hr. Hansen forskellige Officerers Opførsel overfor anderledes Troende. — Tillad mig en Anekdote. En Dag nede i en lille, fransk Provinsby kom min Vaskerkone grædende og fortalte mig, at hendes Principal havde brændt hendes Rosenkrans. Da Manden blev spurgt hvorfor, svarede han, at han havde handlet i Overensstemmelse med den uddødelige Voltaires store Forskrifter. Var jeg Simplist som saa mange Korrespondenter, der forsyne vore Blade med udenlandsk Stof, vilde jeg straks sige: »Se, her kan I se, hvor Fritænkerne ere noget Rak!« Men ligesom Voltaire ikke var Skyld i, at min Vaskerkone mistede sin Rosenkrans, ligesaa lidt ere Kongregationerne Skyld i, at en Sergent bliver sat i Arrest for at være Frimurer. Kongregationerne have slet ikke de vidtomfattende og skumle Planer, Hr. Hansen tillægger dem. De aabne ganske simpelt deres Skoler, fordi Befolkningen forlanger, at deres Børn skulle undervises i Religion, og Staten nægter at gøre det. Det er ikke Præsternes Skyld, at mange af Statens Skoler staa tomme, medens Kongregationernes ere stuvende fulde, det er Statens egen, fordi den i sin Skolelovgivning er gaaet mod det store Flertals Ønsker. Jeg kender mange Frimurere, der sende deres Børn i Kongregationernes Skoler, ligesom de lader dem modtage den første Kommunion, fordi ét er, hvad man offenklaart raaber op om i »Frihedens« hellige Navn, og et andet er, hvad man sætter Pris paa hjemme hos sig selv. Det er kun overfor Andre man er konsekvent, som da *le Grand-Orient* vilde tvinge de Fattige, som vare nødte til at sende deres Børn til Frimurerens Asyl, til at forpligte sig til ikke at lade »deres Børn udøve nogen Kultus, selv hjemme hos dem

selv (*la chaîne d'union, janvier 1886, p. 4*). Dog, Undervisningen har næppe den store Indflydelse, Hr. Hanssen tillægger den. Jeg er saaledes overbevist om, at Doktoren har læst Luthers lille baade en og flere Gange, men jeg er mindre overbevist om, at han derfor føler sig kaldet til at drage i Striden for Hr. Sthyr. Mon ikke det samme turde være Tilfældet i Frankrig? Der som her ere nogle troende, Andre ikke, aldeles bortset fra deres Opdragelse. Ganske vist — og i Sandhedens Interesse bør jeg ikke fortie det — er der Fare for, at Noget kan hænge ved af Opdragelsen, som da f. Ex. en fransk Frimurer under almindelig Indignation brugte Ordet Sjæl, og i sin Forfjamskelse undskyldte sig med, at dette Ord af Vanvare var undsluppet ham som en Rest af den klerikale Opdragelse, han havde faaet (*Bulletin du Grand-Orient, 7, 94, p. 369*).

De katholske Universiteter ere aldeles ikke anlagte for at kapre Bourgeoisiet, men fordi Bourgeoisiet fordrede dem stiftede og understøttede denne deres Fordring med klækkelige Pengesummer. Hvorfor saa ikke anlægge dem? Jeg har Dag ud og Dag ind i langsommelige Tider arbejdet i *l'Institut Catholique's* fonetiske Laboratorium, og naar jeg nu, efter at have læst Hr. Hansens Artikel, tænker paa min Lærer, Abbé Rousselot, kan jeg ikke lade være at smile over denne fredsommelige Lærdes Skurkagtighed og vidt-forgrenede Forbindelser med Militære, Børsmænd og Diplomater. Ved samme Bord som jeg arbejdede en Russer, en Serber, en Neger, en senere tysk Præst, to Englændere osv. Jeg føler mig overbevist om, at ligesom der ikke blev gjort Attentat paa mig, lige saa lidt blev der gjort det hverken paa Negeren eller Serberen. Jo, det er sandt, vor Lærer læste før hver Times Begyndelse et *Veni Creator*. Var jeg lige saa begavet som Hr. de Lanessan, denne Mand, der er saa vel anskreven herhjemme, og som i sit Land har beklædt høje Poster, vilde det have forarget mig. Eller var det ikke ham, der en Gang udbrød: Den Infame er ikke Klerikalismen, den Infame er Gud!! (*Monde maconnicque, Avril 1880, p. 502*). Ingen af os havde imidlertid saa meget udestaaende med Gud, at vi ansaa det for et Attentat, og vi vedblev at komme der, baade af videnskabelig Interesse, og fordi vi dér lærte mere end hos en Hr. Passy. Og deri ligger maaske ogsaa en anden Grund til de katholske Universiteters Stiftelse. Man vilde skaffe Plads for katholske Videnskabsmænd, som systematisk bleve udeluk-

kede fra Statens Anstalter, man vilde tillige derigennem bevise, at den gamle Paastand om, at en Katholik nødvendigvis maa være Idiot, savner al Grund. Nu til Dags er det jo de utroligste Ting, man maa bevise. Man hoverede før over, at Katholikerne ikke ydede noget videnskabeligt; man er i Øjeblikket vred over, at de gøre det. En lille Smule Logik var ej af Vejen.

Nej, Hr. Doktoren og hans stadig rindende Kilde, Hr. Jaurès, kan sove rolig, Staten er endnu ikke i Fare. Det varer længe, inden man behøver at raabe ud over Folkene: *Cavcant Consules!*

Gjorslev, den 18. Juli 1899.

Harald Scavenius.

Konvertiter.

Yfølge »*Politiken*« for 25. Juli er det ogsaa her i Danmark bekendte svenske Forfatterpar *Ola Hansson* og Frue gaaede over til Katholicismen. Meddelelsens Rigtighed bekræftes af *Augustinus-Blatt zur Pflege der katholischen Presse*, som opfordrer katholske Redaktioner i Tyskland til at støtte det konverterede Ægtepar ved at optage literære Arbejder af dem.

Ola Hansson og Hustru, f. Mohr, som skriver under Pseudonymet *Laura Marholm*, have i en længere Aarrække nok saa meget tilhørt den tyske Literatur som den svenske. Parret boede længe i Schliersee i Bayern og stod i Forbindelse med hele den liberale Presseverden i Tyskland. Fru Hansson er tysk født, men behersker til Fuldkommenhed de skandinaviske Sprog, og Ægteparrets literære Virksomhed kom saaledes naturligt til at gaa ud paa at bygge Bro mellem det moderne Norden og det moderne Tyskland.

Ola Hansson havde i Literaturen debuteret med den lille Bog *Sensitiva amorosa*, der i sin Tid vakte en ualmindelig Opsigt. Ved sit Giftermaal og sit Ophold udenfor Norden kom han ind paa en mere kritisk end egenlig digterisk Produktion. Han blev en af de første Profeter for Nietzsches aristokratiske Radikalisme; i sin Bog »Seere og Tænkere« behandlede han foruden Nietzsche Filosofer som Max Stirner, Digtere som Poe, Malere som Böcklin. Denne

sidste Kunstners ligesom førchristelige Pantheisme udgjorde den mest positive Del af Ola Hanssons daværende Troesbekendelse. Herfra udsprang ogsaa hans og Hustruens Forherligelse af Gottfried Keller, i hvis Skildringer af Livet de fandt en Naturalisme, som i sin Styrke og Fylde syntes at kunne være sig selv nok.

I Længden har denne Naturalisme dog ikke slaaet til. For fem Aar siden fandt den, som skriver disse Linjer, i det gamle Nürnberg Ola Hanssons og Hustrus Navne nylig indførte i Fremmedbogen i *Dürerhaus*. Maaske denne Pilgrimsfærd til Albrecht Dürers By for hint Forfatterpar som for saa mange andre har faaet afgørende Betydning i deres aandelige Liv? Sikkert er det i hvert Fald, at de begge, i Steden for at dyrke Nietzsche og Stirner, Böcklin og Keller, med den katholske Kirke bekende sig til Jesus af Nazareth. Konversionen har allerede funden Sted for omtrent et Aar tilbage.

*

Som ovenfor meddelt har *Augustinusblatt* (Organet for den katholske *Augustinusverein*) taget sig af det nyomvendte Ægtepar og opfordret Centrumspressen samt katholske Tidsskrifter til at benytte sig af de to dygtige Forfatters Penne. De protestantiske og liberale Forlæggere og Redaktører, med hvilke Ægteparret hidtil har staaet i Forbindelse, vægre sig nemlig nu ved at tage mod Bidrag af dem. Heri er intet mærkeligt; Ola Hansson og Fruen maa jo nødvendigvis nu skrive i en Aand, der ikke kan være de protestantiske og liberale Organer videre behagelig. Mærkeligt er det kun at se »*Politiken*« for 29. ds. stemple *Augustinusblatts* Meddelelse om denne Sagernes Stilling som »haandgribelig Usandhed«. Bladet — eller rettere *Dr. Georg Brandes*, som sikkert nok har skrevet vedkommende Notiser — anfører til Støtte for denne Paastand, at *Frankfurter Zeitung* har erklæret sig villig til, nu som før at optage Artikler af Hr. og Fru Hansson. Denne theoretiske Villighed maa dog sikkert forstaaes med et Gran praktisk Salt — at Artiklerne nemlig maa passe i Bladets Aand. Paa samme Maade kunde »*Politiken*« prange med Redebonhed til at optage Bidrag af Vilh. Beck eller andre af Indre-Missions Ordførere saa fremt der ikke i disse Artikler stod noget, som kunde krænke »*Politikens*« Principer. Enhver ser let, at denne Liberalitet er ligesaa illusorisk som billig.

Naar »*Politiken*« endelig meddeler, at *Neue freie*

Presse anser *Augustinusblatts* Anbefaling af Hr. og Fru Hansson for en »saa smagløs Reklame«, som man »i lang Tid ikke har set Mage til i tyske Lande«, kunne vi Danske desværre ikke sige det samme. Vi ere anderledes forvante paa den smagløse Reklames Omraade — og »*Politiken*« er ikke den, som har forvænnet os mindst. . .

Tro paa Pavedømmets endelige Sejr.

Bønnens Apostolats Intention for August.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

En særlige Grund, som har bevæget den h. Fader til at vælge ovenstaaede Intention netop nu, er, at d. 29de i denne Maaned er Hundredeaarsdagen for Pius den sjettes Død i Valence i Frankrig.

Pius blev Pave 1775, og hans kloge forsigtige Styrelse af Rom og af Kirken havde vundet alle Hjærter, samtidigt med at han ved at fuldende St. Peter og grunde det store vatikanske Musæum havde kronet sit Arbejde for at give den evige Stad den størst mulige Glans og Værdi. Da brød den store franske Revolution løs. Alt Kirkegods i Frankrig blev konfiskeret, og Religionen forbudt. Paven søgte forgæves at besværges Stormen. Inden længe trak Uvejret ogsaa op over Italien og truede selve den hellige Stad. Det franske Direktoratium greb med Begærlighed en fransk Spions Mord under en Tumult i Rom som Paaskud til at angribe den pavelige Suverænitet. Napoleon Buonaparte gik imod Rom, tiltvang sig først forskellige pavelige Territorier og sendte endelig General Berthier til Engelsborg for at opfordre Pius VI. til at give Afkald paa sin verdslige Magt og alle sine Besiddelser. Da Paven værgrede sig, blev han taget til Fange og ført, først til Siena, saa til Florens, saa til Grenoble og endelig til Valencia, hvor han døde, 82 Aar gammel, den 29. August 1799.

Revolutionens Atheister troede, at det nu var ude med Pavedømmet. Den sidste Pave var død, og Petri Stol omstyrtet sammen med Bourbonernes Throne. Der skulde ikke mere være nogen Autoritet, hverken menneskelig eller gud-

dommelig. Det gamle Løfte, at Kirken aldrig skulde gaa til Grunde, var saaledes gjort til Løgn. Pavedømmet var faldet, og Europa laa for Revolutionens Fødder. Kirkerne vare lukkede, Præster og Biskopper guillotinerede eller landsforviste; Kardinalkollegiet var splittet ad og kunde ingen Steder forsamle sig. Menneskeligt set var Kirkens Sag haabløs.

Men Menneskets Syn er meget begrænset, sammenlignet med Guds For-yn. For Gud er tusende Aar som Dagen igaar og som en Nattevagt. En Dag, en Nattevagt gaar, og Konklavet samler sig i Venedig. Pius den VII. vælges, og inden længe drager han i Triumf ind i den christne Verdens Hovedstad.

Vi vide hvad Djævlens og Verdens have forsøgt at gøre mod Petri Efterfølger i vore Dage. Hvad de endnu kunne øve, og hvor vidt de ville gaa, kunne vi ikke forudse. Vi maa bede, at deres onde Anslag maa blive til Skamme.

Men vi behøve ikke at bede om, at Helvedes Porte ikke maa faa Overhaand, thi det har Guds Søn udtrykkelig forjættet, og det vilde være Gudsbespottelse at bede om, at Guds Forjættelser ikke maa blive til Løgn. Mangen ydre Sejr kan blive Kirken nægtet; den kan miste endnu meget af, hvad der ikke er absolut nødvendig for dens Tilværelse som Guds Rige paa Jorden; men den kan ikke gaa til Grunde, og Petri Klippe kan ikke røkkes.

Vi maa derfor bede om Fred og gode Tider for Kirken med urokkelig Tillid til, at hvad der end kan hænde, vil Kirken og Paven dog tilsidst overleve ethvert Angreb og sejre over det. Denne Tillid er det usvigelige Tegn paa, at vi virkelig ere Guds Folk. En sand Katholik fornærmer aldrig Gud ved at frygte for Kirkens Existens. Den maa vedblive at existere. Den kan ikke gaa under.

Vi ville derfor i denne Maaned opofre vore Bønner; Handlinger og Lidelser for, at denne Tillid til Gud og hans Kirkes endelige Sejr maa uddybes og styrkes i alle Troendes Hjærter.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 33

Søndagen den 13. August

1899

Vidnesbyrd mod Lutheranismen af en luthersk Præst.

»*Kristeligt Dagblad*« bragte i sit Nummer for den 4. ds. en af de Artikler, hvormed protestantiske Penneførere ofte forbavse Katholiker. Det var en Beretning om den nyeste Fase af den »evangeliske« Bevægelse blandt de katholske Præster i Frankrig — en Bevægelse, som efter Philippots sørgelige Endeligt nu ledes af den frafaldne Abbé Bourrier. Denne Mand har nylig ladet sig hylde i London paa et Møde, som lededes af Methodistprædikanten Hugh Price Hughes, og han har her givet følgende Udtalelser til Bedste, som »Kr. Dgbl.« aftrykker uden noget Forbehold eller nogen Kommentar:

England og Frankrig havde, sagde han, en stor Fjende, som i det ene Land benævnedes Ritualismen, i det andet Klerikalismen. Præsterne forsøgte at frelse Menneskeheden, men der fandtes kun én virkelig Frelser, Christus. *Efter Christus behøvedes der ingen Præst*, efter Korset ingen Ritualisme. Sacerdotalismen var Aarhundredets Ulykke. Evangelium havde ikke stor Anseelse i Frankrig. Taleren var selv bleven bittert angrebet — af en Præst — fordi han havde udraabt: »Salige er de, som hungre og tørste efter Retfærdighed!« Staten og Kirken dikterede Moralen, og man hyldede, hvad der var tilladt, ikke hvad der var Ret. Taleren troede, at Fremtidens Religion vilde komme til at omfatte alt, hvad der var bedst baade i de katholske og de protestantiske Kirker. For sit eget Vedkommende var Taleren tilfreds, naar han blot kunde faa én Katholik til at læse Biblen og tro paa Christus«.

Her er næsten lige saa mange Urigtigheder og aabenbare Usandfærdigheder, som der er Ord.

Naar der efter Christus virkelig ingen Præst behøves, hvad Nytte ere saa de protestantiske Pastorer, bl. a. *the Reverend Hugh Price Hughes*, til? Kvækerne blive i saa Fald de enests ægte Christne, og de frafaldne Abbéer burde ikke tænke paa at »vie sig til (protestantisk) Missions- og Præstevirksomhed i Frankrig«. Fuldstændig vrøvlagtig er Erklæringen om, at Abbé Bourrier skulde være bleven »angrebet«, fordi han havde citeret Bjærgprædikenen; netop det af ham anførte Sted findes blandt *de otte Saligprisninger* i enhver fransk, katolsk Katekismus.

Ikke mindre absurd er den Paastand, at »Staten og Kirken« diktere Moralen i Frankrig*) eller, at »man« (hvem?) »hylder, hvad der er tilladt, ikke, hvad der er Ret«. Hvad der virkelig er tilladt, er vel ogsaa Ret — og omvendt? Hvis Abbé Bourrier ikke har sagt fornuftigere Ting, undres man unægtelig over de engelske Methodister, der (ifølge »Kr. Dgbl.«) have ydet ham »entusiastisk Hyldest«.

Selvmodsigende er det, naar Hr. Bourrier snart taler om at faa Katholikerne omvendte til at »tro paa Christus« (hvad de vel altsaa ikke gør), og snart fabler om en Fremtidschristendom, der skal »omfatte alt, hvad der er bedst, baade i de katolske og de protestantiske Kirker«. Naar Katholikerne ikke engang tro paa Christus, kunne de vel heller ikke yde noget Bidrag til Fremtidschristendommen. Hr. Bourrier vil dog næppe søge Elementer til sin ny Religion f. Ex. hos Buddhisterne eller Muhamedanerne, som heller ikke tro paa Christus?

Iøvrigt er det forbavsende at se »Kr. Dgbl.« tage sig af en Mand med Hr. Bourriers vidtfavnende Christelighed.

*) Kampen staar jo netop mellem Staten paa den ene Side, Kirken paa den anden, om hvem der skal opdrage Landets Ungdom. Om Virkningerne af Statens »moralske Diktatur« har »Kr. Dgbl.« før haft Lejlighed til at hente Oplysninger af en Bog, betitlet *Helvedsfjender*.

Saa vi ikke dér forleden Pastor Mygind blive sat i Band af Vilhelm Beck, blot fordi han plejede Omgang med en »Sektierer«? Og nu serveres uden videre Bourriers Lobsescowes paa Stumper af alle bestaaende Konfessioner som god Føde for danske »Hellige«!

At der i Bereiningen ikke manglede den obligate fhv. Munk, som har giftet sig i forrige Uge og nu staar frem og vidner om sin Lykke, følger af sig selv. Paa Mødet optraadte desuden en fhv. »Kapellan ved et Nonnekloster«, som diverterede Forsamlingen med den »bedrøvelige Usædelighed«, der herskede i nævnte Kloster. »Afløringer« af den Art have jo altid *deres* Publikum — se Chiniquys Succes!

*

Fra Artikler af en saa lavtliggende Art og Udtalelser, inspirerede af en saa tarvelig og forvirret Aand, er det en Vederkvælgelse at vende sig til Skrifter, som behandle kirkelige Spørgsmaal i kirkelig Tankegang. Et Skrift af denne Art foreligger netop i den i disse Dage udkomne Bog af luthersk Sognepræst *Chr. Barfoed*: »Vor Højmesse«. (139 S. Lehmann & Stage).

Forfatteren hører til de i Norden sjældne Fugle, som kaldes Liturgikere, og hvoraf den tidlig afdøde *Georg V. Hansen* vel nok var den betydeligste her i Danmark. I 1885—86 udgav Pastor Barfoed det betydelige Værk »Alter og Prædikestol«, hvis Konklusioner imidlertid gik stik imod Tidens lavkirkelige og indremissionske Tilbøjeligheder. For paany at bringe sine Tanker frem, og denne Gang i en kortere, mere overskuelig Form, har Pastor Barfoed nu udgivet »Vor Højmesse«, et baade for Katholiker og Protestanter meget interessant Skrift.

De, som tilfældigvis kende den lille Bog, nærværende Blads Redaktør i sin Tid udgav under Titlen *Beuron*, ville maaske mindes, at flere Kapitler her vare viede til en Analyse af G. V. Hansens Værk: *Oldkirkens Nadveroffer*. Pastor Barfoed staar i alt væsentligt paa samme Standpunkt

som denne Forfatter. Det er ham klart, at den apostolske Kirke havde et Nadveroffer, en *Eucharisti*, og denne Eucharisti — som han, fejlagtigt, anser for en anden end det katholske Messeoffer — forlanger han indført i den lutherske Kirke, som efter hans Mening paa dette Punkt har svigtet sin Opgave.

Under Fremsættelsen af disse Grundtanker kommer Pastor Barfoed til at give en Skildring af den lutherske Kirkes »Udvikling« — eller, som han selv korrekt siger: *Forfald* — siden Reformationen. Og denne Skildring, givet af en Protestant, er af en saadan Art, at den, skreven af en Katholik, øjeblikkeligt vilde være bleven slaet ned som *tendentios*. Pastor Barfoed kan der imidlertid ingen »Tendens« paaduttes, hans Skildring er helt igennem historisk, og for en Katholik bliver da det Billede, han tegner af den lutherske Gudstjenestes gradvise Forfald, et Billede paa den sørgelige Lod, som før eller senere blive alle til Del, der skille sig fra den katholske Kirke — ogsaa en Abbé Bourrier eller Philippot.

*

»Den gamle naive Anskuelse, at Luther bragte den apostolske Tro, Gudstjeneste og hele Livsopfattelse tilbage, maa opgives,« skriver Pastor Barfoed (S. 28). Og han forklarer nærmere Modsætningen mellem den katholske Kirke og Lutheranismen saaledes:

»I Middelalderens Kirke havde man sat Kursen efter Messeoffer, Alterliturgi, Kathedrales og kirkelig Kunst; nu stiledede man efter Prædikestolen og den nøgne Kirke. . . Og Reformationen bar i sit Skød *de bitre Frugter, som vi nu kende: overvæltet Prædiketjeneste, en lemlæstet Nadvertjeneste, Brud med gamle, sande Traditioner, falsk Individualisme, Mangel paa Autoritet og Kirketugt og Menighedens Opløsning*«).

Troer Pastor Barfoed da slet ikke paa Luther som Re-

*) Udh. af Kath. »

formator? Paa en Maade gør han det; han anser Reformationen for (hvad den unægtelig var) »en af Verdenshistoriens store Bevægelser« og tilføjer: »stor i Fortrin, stor i Fejl«. Imidlertid betragter han den nu som »et overvundet Stadium« (S. 11) og erklærer (ligesom *Dr. Krogh-Tonning*), at den lutherske Kirke »begynder at føle sig i en Opløsnings-Tilstand. Dens saakaldte to Principer (Retfærdiggørelsen af Troen alene og den hellige Skrift) *have vist sig at bero paa en Misforstaaelse**) i den Betydning, hvori Luther tog dem«. Andensteds (S. 23—24) hedder det om Luther, at »hans berettigede Selvfølelse« ofte gaar over til »Hovmod og Blindhed. Man skulde efter hans Ord tro, at de romerske Biskopper og Paver havde været en Række af Kæltringer, og at Pavedømmet havde været én stor Løgn, indtil han endelig bragte Sandheden for Dagen«. Dette er akkurat, hvad Flertallet af Lutheranere til Datum tro om den katolske Kirke. At Hr. Pastor Barfoed *ikke* deler denne Opfattelse, fremgaar af hele hans Bog.

Hvad Lutherdommens Fordringer paa at være en kirkelig Reformation angaar, siger han med Rette: »Den store religiøs-sædelige Vækkelse i Menighederne udeblev ganske — og det er vel dog egenlig derpaa, at den rette kirkelige Reformation skal kendes. . . Hvis den lutherske Reformation virkelig har været den vældige religiøs-sædelige Bevægelse, som man gør den til, ikke alene efter sin Bestemmelse, men ogsaa efter den gunstige Modtagelse, som den skal have faaet iblandt Folkene, *maatte den ganske anderledes have baaeret Frugt i Tro og Liv, Gudstjeneste og Bod**)« (S. 29). Men »man kan vel sige, at hele Tiden 1530—1600 snarere viser os en *Fremgang i Vold, Drik og Usædelighed**) blandt Høje og Lave i de lutherske Lande«. (Side 20.)

Saadanne Ord ere, saa ofte man har fremsat dem fra katolsk Side, altid blevne erklærede for skændig

*) Udh. af *Kath.* ◀

Bagvaskelse. »Kr. Dgbl.« har talt om »Katholikernes enøjede Historieskrivning« og dermed affærdiget f. Ex. en *Janssens* Lærdom. Selv enslydende Udtalelser fra den lutherske Theolog Krogh-Tonning »imponerede ikke« »Kr. Dgbl.«s Stab af fremragende Forskere. Det erklærede de i det mindste paa Tryk i Bladet.

Nu kommer imidlertid her en luthersk Sognepræst, som ikke er uden Lærdom, og skriver ganske aabent følgende:

»Det var desværre ikke Trangen til »Guds rene Ord« alene, som fordrev den katholske Kirke fra Danmark i Aarene 1536—39. Dels kunde Guds rene Ord meget godt have fundet Bolig hos os i en paa rette Maade reformeret Kirke. . . . Dels er det klart, at, hvis virkelig Længslen efter Guds rene Ord havde været den hellige og mægtige Drivfjeder i Landets Befolkning, som jo 1536 frivilligt skal have forlangt den katholske Kirkes Afskaffelse, da vilde en saadan aandelig Bevægelse ganske anderledes have præget det religiøse og sædelige Liv i Danmark i Tiden 1536—1600. Der var ganske vist mange Gudsfrygtige og Forstandige, som . . . længtes efter en bedre Ordning; dernæst var der en stor Mængde, som altid er begærlig efter noget Nyt, uden nogen fast Dømmekraft; dernæst var der en Pøbel, som altfor meget spillede med; og endelig var der en Adel, som var meget begærlig efter Kirkens Gods«. (S. 32.) I »Kr. Dgbl.«s Sprog kaldes slige Udtalelser for »Besudling af Reformationens Motiver« (se dette Blad for 3. Juli iaar); Pastor Barfoed »besudler« imidlertid roligt videre og skriver (S. 56 ff.):

»For den almindelige Bevidsthed hos os staar det fast, at Reformationen af 1536 ogsaa bragte udvortes Lykke og Velfærd for Danmark. Sandheden er, at i denne Henseende var Tilstanden meget sørgelig. . . Landet var ødelagt ved Borgerkrigen og ved Christian den Tredjes Krigstog. . . Derfor gik det ud over Kirkens Ejendomme: man tog, hvor man kunde faa Noget. . . Den danske Kirke blev fra sin rige og mægtige Stilling kastet ned i stor Fattigdom. *Den*

store Gævmildhed, som den katholske Kirke havde udvist mod Syge og Fattige, horte op. . . . Den forventede Troens og Livets Opvækkelse udeblev ganske*), ligesom i Tyskland, ja, Sædernes Forfald blev værre end under Romerkirken*). En Del dertil bidrog vistnok den stadige, uforstandige Prædiken og Skriven mod Klostertugt, Askese og gode Gærninger. . . . De gamle Klostre med deres Misligheder, men ogsaa med alle deres Velsignelser og Bestræbelser for at fremvise et idealt christent Broderskab, forsvandt. Men . . .ingen sand christen Kirke kan undvære Klosterlivet*). . . . De nye, lutherske Præster vare over al Maade tarvelige, ofte simple Tjenere, Skrivere eller Karle, som . . . til Nød kunde læse eller skrive«.

Unægtelig en smuk »Kirkerenselse«, en værdig »Reformation«!

Men Pastor Barfoed har endnu flere Klagemaal at fremsætte (S. 53):

»Den Mening bredte sig mere og mere«, skrive: han, »at Gudstjenesten var ét med Præstens Prædiken. Det gamle Andagtens og Bønnens Liv hele Dagen i de gamle katholske Kirker forsvandt. Men mange af disse vare jo ogsaa sørgeligt plyndrede for alt, som kunde stemme Sindet til Andagt. Man fik ikke længere aabne Helligdomme, men lukkede Tilhørsale. Hakkejærn og Hvidtekost arbejdede flittigt . . ., og snart var Maalet naet: den nøgne og tomme Prædikesal, hvor Alteret stod som et unødvendigt Inventar**), og hvor Præsten med sin Prædiken dominerede det Hele. Kirkegaarden fik en tilsvarende Behandling: de samme Hænder, som havde nedbrudt Altrene og knust Orglerne, bar ingen Omsorg for Kirkegaardens hellige og symbolske Betydning; Ukrudt og Nælder voxede derude, Kvæ-

*) Udh. af »Kath.«

**) I »Kirkelexikon for Norden« har da ogsaa i den nyeste Tid en luthersk Theolog gjort gældende, at »Betegnelsen Alter ikke var skriftmæssig« og foreslaet de Reformertes Nadverbord indført. (SS. 62—63).

get græssede der, eller man lod Græset voxe for at slaa det og tjene Penge*)«.

Den »Guds Mand« Luther har unægtelig virket store Ting til Kirkens Bedste! Og endda ere de vigtigste af Reformationens Fremskridt og Forbedringer slet ikke nævnte; Pastor Barfoed optæller dem Side 41—42 i sin Bog:

»Samtidig begyndte den danske Kirkes uværdige Stilling under Kongen og under Statens Formynderskab, Savnet af en Kirkeforfatning, Biskoppernes Afmagt, den vilkaarlige Behandling af Kirkens Ejendomme, Adelens Tyranni i Landet og Brutalitet mod Præsterne, Vandalismen mod Kirkens Bygninger, Menighedens Opløsning, Mangel paa Kirketugt, Nadvertjenestens Forfald og Prædikens Overmagt i de nøgne Kirker«.

Man skulde synes, at der ikke behøvedes andre Beviser for, at den lutherske Kirke *ikke* er den Kirke, som Herren har givet sin Helligaand, og at den Bevægelse, som satte saadanne Frugter, *ikke* er af Gud. Pastor Barfoed synes heller ikke at se Lutherdommen under Synspunktet »den christne Kirke«. I hvert Fald polemiserer han mod den »Trosætning, at den lutherske Kirke alene sidder inde med Sandheden. . . . Men dette kunne jo Mange herhjemme ikke forstaa. De nævne Christus og Luther i samme Aandedræt«. (S. 30). (Slattes.)

*) Karakteristisk er den Uhygge, hvormed *Kirke* og *Kirkegaard* ere omgivne i den lutherske Folkebevidsthed; man frygter for at gaa ind i en Kirke om Natten; paa Kirkegaarden spørger det osv. osv. Kirken føles ikke mere som *Guds Hus*, hvor intet ondt kan ramme En, og man er angst for de Døde, som man ikke mere elsker og beder for.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 34

Søndagen den 20. August

1899

Vidnesbyrd mod Lutheranismen

af en luthersk Præst.

(Sluttet).

Hvad den højkirkelige Forfatter med ét Ord bebrejder Luther og Lutherdommen er — som allerede antydet — Prædikens Overmagt, Altertjenestens Forfald. Han efterviser denne gradvise Dekadence fra det 16de til det 19de Aarhundrede — viser, hvorledes *den kirkelige Gudstjeneste for de Troende* (Eucharistien, Nadverofferet, Messen) er bleven fortrængt af *Missionsgudstjenesten* (Prædiken og Salmesang), og at denne sidste nu er alt, som Protestantismen har tilbage. Den lutherske Formel: *Ord og Sakrament* tager sig meget pænt ud i Dogmatiken siger han, men den apostolske Kirke vedkender sig den ikke. »Thi *Ordets Tjeneste* var oprindelig beregnet for Hedninger og Jøder, og selv efter at den var knyttet sammen med Nadvertjenesten, dannede den dog kun Indledningen dertil«. (S. 68).

Denne Sondring er der vistnok meget faa Protestanter, som have Øjet aabent for. Men med Rette skriver Pastor Barfoed: »Der er en stor Forskel mellem den gudelige Forsamling i Laden eller Missionshuset og den Herrens Menighed, som i Apostelkirken og Oldkirken fejrede den rette Eucharisti, Opstandelsens og Livets Højtid med al dens lyse og festlige Glans«. (S. 73). Og andensteds: »Gudstjenesten hos de første Christne var en Nadvertjeneste ved Alteret i Forbindelse med det rette Offer Præstens Hovedgæring i Højmassen er ikke at prædike . . . Alteret med Nad-

veren og ikke Prædikestolen er Centrum i Gudstjenesten«. (S. 95).

Disse Sætninger ere lidet protestantiske, og Forfatteren indser det. »Det laa i Reformationens hele Retning«, skriver han, »at Folk kom bort fra Altertjenesten.« Saaledes var imidlertid ikke den oprindelige Christendom. »Nadveren var i Apostlenes og Oldkirkens Tid ikke et tilfældigt Appendix til Præstens Prædiken, men *den var selve Gudstjenesten*»). For den Tids Christne var det at gaa i Kirke ensbetydende med at gaa til Nadveren, eller, som det ret karakteristisk sagdes: at gaa til Oftring**).« (S. 116.)

Klart og skarpt sætter Forfatteren endelig Skællet mellem Altergudstjenesten som det primære, Prædikegudstjenesten som det sekundære, i følgende fuldstændig *katholske* Ord:

»Lad de gudelige Forsamlinger nøjes med Prædiken og Psalmesang! Herrens rette Menighed fordrer at yde et større Takoffer og mættes med en stærkere Føde. Den trænger til Tilbedelsen, Ofringen, Taksigelsen, Bønnerne, til Samfundet med alle Christne her og hisset og Nydelsen af Nadveren. *Apostelkirken og Oldkirken havde en levende Følelse af, at det var ikke Prædikestolen, men Alteret, som bandt Menigheden sammen*«.

»Lad os ikke forblive i den naive Tro«, siger Forfatteren andensteds (S. 111), »at Luther bragte den apostolske Gudstjeneste tilbage. Nutidens liturgiske Undersøgelser have bragt helt andre Ting for Dagen.«

Det Vidunderlige er nemlig gaet op for denne lutherske Sognepræst, at *Oldkirkens Christne ikke vare evangelisk-lutherske*. I denne Vildfarelse lever og dør jo ellers hele Lutherdommen herhjemme.

Pastor Barfoed indser klart, at den første Kirke aldeles ikke havde nogen Lighed med en luthersk Missionsforsam-

*) Udh. af »Kath.«

***) *Gaa til Messe*, sige vi Katholiker .

ling, hvor alt drejer sig om Ordets Forkyndelse, Salmesang og fri Bøn. I Oldkirken var alt *liturgisk*.

»Allerede Christus bandt sig til faste Former, da han knyttede Nadveren til det overleverede Paaskemaaltid, og en nøjere Betragtning af det oprindelige Fælles-Indhold af de gamle Liturgier viser os en fast Ramme af Bønner, Ordformer og Handlinger, som bestandig komme igen, og som tildels udgøre *Apostelliturgien*.*) (S. 117).

»Dette: at Præstens Gærning er at træde frem med Offer og Bøn forstaa rigtignok ikke Nutidens Lutheranere Men læs de gamle Liturgier igennem, . . . da vil alting blive klart! *Præst og Offer ere derfor Korrelat-Begreber***)) ∴ det Ene kan ikke undvære det Andet. Ja, man kan dristig sige, at al sand Gudstjeneste er en Offertjeneste.« (S. 118).

Delte, at til Begrebet *Præst* svarer Begrebet *Offer*, er det jo netop, som har dannet et af de haardeste Kontrolspunkter mellem Katholiker og Lutheranere. Og nu have vi den katholske Lære fremsat og hævdet af en luthersk Forfatter!

Pastor Barfoed bryder ogsaa Spidsen af flere andre protestantiske Indvendinger mod den katholske Kultus. Den meget almindelige Beklagelse af, at Messen spiller en større Rolle end Prædikenen, har han allerede dygtigt og korrekt imødegaaet. Naar det derhos fra protestantisk Side paastaaes, at den katholske Præst træder for meget frem og saaledes

*) I kras Modsætning til denne historisk rigtige Anskuelse erklærer en af den danske Lutherdoms moderne Profeter, *Otto Møller* i Gylling: »Apostelen har formanet til Sang, men han kendte utvivlsomt (!) intet til, hvad man nu kalder Liturgi. Vi have allerede mer end nok af Sang fra Alteret, og det er et Spørgsmaal, om det ikke var bedre at være fri for den *Messestjeneste*, som der dog ingen ret Forstaaelse er af.« (*Dansk Kirketidende*, 26. Febr. 1899). Saaledes taler *Lavkirken!*

**)) Udh. af Forf.

skygger for Herren, saa vender Pastor Barfoed netop denne Dadel mod Protestanterne:

»I Aposteltiden og i Oldkirken gik man ikke i Kirke for at »høre N. N.«, men for at fejre den hellige Eucharisti sammen med en Menighed Man gik i den Tid ej heller »til Alters hos N. N.«, men man gik til Alters hos Herren; og det vilde være ønskeligt om Præstens hele Personlighed nu vilde træde lidt mere tilbage . . . Mange Præster samle mere Folk til sig selv end til Herren *). Man havde heller ikke dengang den moderne Præsteforguldelse eller Præsteforelselse«. (S. 119).

Endvidere indvendes der: »Al Liturgi er Formelvæsen, er død Ensformighed, der maa virke Død«. Hvor ofte have vi Katholiker ikke hørt dette om de *døde Formler, Bogstaven, der ihjælskaar* osv. Nu svarer Pastor Barfoed: »Ja, naar en død Menighed bruger Liturgien, da bliver den død, og Liturgien er heller ikke for den døde Menighed, thi en saadan skal have Opvækkelsesprædiken og Psalme-sang«. **) (S. 122). »Den rige Nadvertjeneste med sine Bønner og Formler i ægte kirkelig Aand er jo ogsaa langt mere i Stand til at mætte den troende Kirkesøgende end den længere Prædiken Søndag efter Søndag, der altid vil lide under Prædikantens individuelle Mangler. Man kan ved en romersk eller græsk Messe, udført værdigt og sømmeligt, se, hvilken Velsignelse, der ligger i de gamle kirkelige Formularer og Bønner, som ere talte ud af Kirkens hele Hjærte og ikke ud af den Enkeltes øjeblikkelige Rørelse«. (S. 121). »Men der er jo rigtignok altid en Del umodne Frihedsmennesker, som betragte alt, hvad der hedder Tradition og Formel, som dødbringende Bogstavgjeneste, i Steden for i Traditionen at se Arvegods fra ældgamle Slægter og i Formen at se Aandens adækvate Udtryk«. (S. 124).

Bedre Forsvar for den katholske Gudsdyrkelse kan ikke

*) Udhl. af »Kathl.«

**) Vi Katholiker vilde sige *Missioner*.

føres, og Pastor Barfoeds Udtalelser bør hilses med Taknemlighed af alle danske Katholiker.

Fra luthersk Side vil Bogen — ligesom i sin Tid Georg V. Hansens »Nadverofferet« — rimeligvis blive tiet ihjæl. De Ideer, den forkynder, ere jo heller ikke Protestantismen gunstige, omend Forfatteren haaber paa en for hans Bestræbelser gunstig Omdannelse af Folkekirken. «Indre Mission» vil især næppe stille sig venligt til Skriftet; Pastor Barfoed er jo paa dansk Grund en Talsmand for den *Sacerdotalisme*, der ifølge »Kristeligt Dagblad«s Hr. Bourrier er »Aarhundredets Ulykke« og »Englands og Frankrigs store Fjende«. Pastor Barfoed er, med andre Ord, en dansk *Ritualist*, en Aandsfrænde af de store, fromme Mænd, som i England skabte Oxfordbevægelsen: Pusey og Newman. »Kristeligt Dagblad« og »Indre Mission«, hvis Sympathier ere ganske andensteds henne, ville næppe have mange venlige Ord til ham. Bogen bliver imidlertid ikke derfor mindre værd at læse, ja studere. Hvad enten Forfatteren følger Puseys Eksempel eller Newmans, ville danske Katholiker i hvert Fald have Grund til at være ham taknemlige. Han hører til dem, der »berede Herren Vej og gøre hans Stier jævne«.

Professor Harald Westergaard om Lockouten:

Paa det store Skolemøde fik Professor *Harald Westergaard*, de Christelig-Sociales bekendte Leder, Lejlighed til at fremsætte følgende betimelige Udtalelser i Anledning af Forholdet mellem *Skolen* og *det sociale Arbejde*.

Professoren bragte først de danske Lærere en Tak, fordi de saa ofte vare komne ham i Møde, naar han ønskede Oplysninger om en eller anden Sag. Et stort Arbejde var ogsaa udrettet ved Fremskaffelsen af Statistiken over Skolebørns erhvervsmæssige Arbejde, Oplysninger, som sikkert vilde faa

stor Betydning i den nærmeste Fremtid. Taleren var ikke Skolemand, men han hørte til Forældrenes talrige Klasse, og han havde ofte sukket efter en »Forældrenes Fagforening«. Ikke saaledes, at han vilde forøge Stofmængden. Han ønskede hverken Nationaløkonomi eller Jura som Skolefag, ej heller vilde han have Barnet gjort til et omvandrende Konversationsleksikon, men han ønskede at tale lidt om, hvorledes der skulde undervises, og hvad Barnets Øje burde oplades for. Vor Historie er i Tidernes Løb bleven gennemtrængt af Nationaløkonomien, men denne Videnskab har dog gjort en Erobring, der er endnu vigtigere. Menneskenes økonomiske Vilkaar ere blevene stærkt forbundne med Samfundsmoralen. »Du skal ikke snyde din Næste«. Saaledes lyder et godt gammelt Ord, som har været gyldigt siden Kirkefædrenes Tid, og i vor Tid erkender man igen, at Nationaløkonomien ikke alene er en Lære om Kroner og Øre, men at der er en Samfundsmoral, der sætter sig op imod Snyderier, Sulteløn og Smudskonkurrence. Den Kæmpe-revolution, der under Navn af Arbejdets Deling fuldbyrdes i Samfundet, som flytter Arbejdskraften fra Land til By, som mindsker Kvindens Arbejde i Landbruget og gør Smiaamandshjemmene mere faatallige derude, den svækker ogsaa det Baand, der binder Familierne sammen, og den kommer derved til at svække Samfundsmoralen. Her har Skolen sin Opgave. Den skal give de unge Mennesker fornødent moralsk Rygstød. Allfor tidligt og uforberedt kommer Barnet nu til at staa midt i Kampen for Tilværelsen. En Begivenhed som den sidste Lockout aabner selv et Barns Øje for alt det tunge, som vil møde det i Fremtiden. Her gælder det, at Læreren giver Barnet *fornøden Ballast af den højeste Moral*. Der tales her i Verden saa meget om Arbejdernes Ødselhed og Unøjsomhed, men man skal tale sagte om Ødselhed hos de Mennesker, som maaske unde sig et Øjeblik Nydelse efter en Vinters Arbejdsløshed, eller som tage sig en Tur i Skoven efter i mange Maaneder at have været stængt inde i den mørke Bagstue, hvor frisk Luft og Lys aldrig er Gæst. Se hellere til den anden Side. Se, hvorledes Kapitalisterne rundt i Verden danne deres Ringe for systematisk at udplyndre Samfundet. Jo mere fuldkomne disse Sømmenslutninger blive, desto bedre kan Boykotting og Tyranni brede sig. Lad os huske at oplade Barnets Øje for disse Forhold, thi Snyderiet er forkasteligt, under hvilken Form det end optræder. Næppe et eneste Menneske

i Danmark er vel uberørt af den store Lockout. Denne Kamp er i sig selv et interessant Stykke Danmarks-Historie. Der skabes i disse Aar ikke mange dygtige Mennesker her til Lands. Befolkningen er delt i to store Partier, og jo bedre den enkelte kan underordne sig, blive et Nummer i Geledet, desto bedre kan han naa frem blandt de førende. Det udvikler ikke Karakterer. Alligevel ere disse Nydannelser interessante og bør belyses. Der opstaar iblandt os Arbejder- og Arbejdsgiver-Parlamentarer udrustede med en saa uhyre Magt, at de uden Myndighed fra Regering og Rigsdag kunne diktere et Interdikt, hvorunder hele Landet sukker. Er det en forsvarlig Samfundsmoral, der giver Frihed til at diktere Arbejdsløshed, og kan Regering og Rigsdag tolerere denne Magt? I gamle Dage kaldtes Mestrene Embedsmænd. De indtage de samme Pladser endnu, men have de Folk Ret til at lade være at passe deres Embede? Selv om Arbejdsgiverne ere forurettede nok saa haardt og nok saa ofte, have de ikke Lov til at øve Gengæld paa den Maade. (Stærke Hør!) Arbejderne have under Kampen vist Heltemod. De have lidt baade Sult og Nød med en Selvfornægtelse, som aftvinger os Beundring. (Hør!) Ja, vi maa tale med Anerkendelse ogsaa om de Arbejdsgivere, hvis gode Hjærter faar dem til at gøre noget saa selvmodsigende som at mætte de Sultne, dem de selv have berøvet Brødet. Meget ondt er der ogsaa koinmet op. Nu mættes Mødre og Børn i Sommer-Samaritanen, men jeg gyser ved at tænke paa, at det kan komme dertil, at disse Kvinder med Hadets Varme fortælle deres Børn, hvilke Lidelser Arbejdsgiverne have paaført dem gennem denne Lockout. Det vil blive gyselige Tilstande, vi ville faa, naar den Sæd modnes. Da vil Klassehadet komme frem i sin grimmeste Skikkelse, men ogsaa med Hensyn til et saadant Klassehad har Skolen sin saare vigtige Opgave, thi altfor ofte er det selve Skolen, der først sætter Skel. Vi have desværre her hjemme nogle Skoler for Børnene med de bare Ben, og andre for dem, der hentes fra Hjemmet i Omnibus. (Længe vedvarende Bifald). Jeg søger selv den bedste og dyreste Skole for mine Børn, thi jeg vil gerne give dem den bedste Opdragelse, men dog mener jeg, at det er gennem Skolen, at vi skulle gøre det første Skridt til at udslette Klassemodsatninger, saa at vi kunne komme dertil, at alle Børn udrustes med de samme Vaaben, inden de sendes ud i den store Kamp for Tilværelsen.

Et uvildigt Vidne.

I *Politiken* for 13. ds. skriver Dr. *Georg Brandes* i et Rejsebrev fra St. Germain en Laye, nærved Paris:

»Saa stille som her er paa dette højtliggende Punkt af *la douce France!* Og hvor alle Mennesker her ere velopdragne! Jeg havde næsten glemt det i de tre Aar, der ere gaaede, siden jeg sidst var i Frankrig. Den gamle Kultur er her som i Italien Folkets Distinktion.

»Man kan rejse Italien igennem fra Verona til Syrakus og tilbage, og man vil paa den Strækning ikke sé en drukken Mand eller sé et ungt Par kysse hinanden, hvorimod man i København ikke kan leve en Uge uden at sé adskillige grundigt drukne Mænd, og i Dresden ikke kan tilbringe en Sommeraften uden at blive Vidne til al Slags ivrig Erotik i offentlige Anlæg. De romanske Folk have som sidste Rest af den store Fortid den gamle Kultur tilbage. Ingen taler her i Frankrig højt eller larmende paa et offentligt Sted. Allevegne møder den Fremmede den gennemførte, værdige Høflighed, der som Symptom er saa værdifuld og i sig selv saa tiltalende, naar man kommer fra Folk, hvor Grovhed betragtes som Ærlighedens og Djærvhedens Kendetegn, som hos Tyskere og Normænd.«

Men hvem andre end *den katholske Kirke* skylder imidlertid de romanske Folkeslag den sædelige Kultur, den sjælelige Dannelse, som endogsaa Fritænkeren *Georg Brandes* maa beundre og glæde sig ved?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af *Johannes Jørgensen*, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 35

Søndagen den 27. August

1899

Lutherdommens Opløsning.

Y det af »Katholiken« saa udførligt anmeldte Skrift »Vor Højmesse« taler Pastor *Barfoed* med Sindsro om den Tid, da der ikke mere vil være nogen Lutheraner.*)

Der er det særegne ved Sekter, at deres Undergang sker, ikke saa meget ved Angreb udefra som ved Opløsning indefra. De gaa til Grunde i Kraft af deres egne Principer.

Saaledes ogsaa med Lutherdommen. Dens Princip: *Bibelen som Troens eneste Kilde* er i vore Dage i Færd med helt at gøre det af med Troen. Forgæves tiltordner Vilhelm Bech de theologiske Professorer sit: »Paa Knæ for Bibelen!« Professorerne vedbliver dog at benytte sig af deres protestantiske Ret til frit at læse Bibelen, forkaste af den, hvad de ville, og antage af den, hvad der synes dem at kunne bestaa for den moderne Kritik.

Paa det nylig afholdte Møde af danske Folkeskolelærere her i København fremstod nu en af disse kritiske Professorers Elever, en ung luthersk Sognepræst, *Lic. theol. Martensen-Larsen*, for at gøre Lærerne delagtige i den protestantiske Bibelforsknings nyeste Resultater. Folkeskolen underviser jo ogsaa i Bibelhistorie, men paa en gammeldags Maade, der ikke mere passer med den protestantiske Videnskab. De danske Lærere, af hvilke Flertallet sikkert er troende Christne, fik paa Mødet af Pastor Martensen-Larsen at vide, at dette ikke mere gik an; for Børnene maatte sættes i Rapport til den moderne Kritik.

Pastor Martensen-Larsen udtalte bl. a.:

*) Anf. Skrift, S. 29.

»Hvor have vi Højdepunktet i den gammeltestamentlige Aabenbaring? Have vi det i *de underlige og barnlige Fortællinger* *) om Syndfloden, om Herren, der gik paa Jorden og om Røster fra Himlen, der aabnede sig? Eller have vi Højdepunktet hos Profeterne?«

Pastor M. L. udtaler sig derpaa til Gunst for Profeterne — »dem, der ud af Guds Aand forstod Vejen og Endemaalet«. Men heller ikke hos dem er alt lige tilfredsstillende for en kritisk Pastor. Adskillige Profeter have — ligesom Vor Herre selv — tilladt sig at gøre Undere, og Undere kan en ægte Protestant ikke tillade. Han slutter nemlig som saa: »Jeg gør aldrig Undere; *altsaa* ere Undere umulige; *altsaa* ere alle Fortællinger om Undere opdigtede.« Da Pastor M. L. imidlertid lige har klappet Profeterne saa beskyttende paa Skulderen, vil han ikke strax igen nedbryde deres Kredit, og han siger derfor meget kulant: »Lad Historierne om Øxen, der flød paa Vandet, og om Elias' Himmelfart hænge sammen, som de vil.« (Parallel: Lad *Historierne* om Petrus, der gik paa Vandet, og Jesu Himmelfart hænge sammen, som de vil.)

Patriarkerne er Pastor M. L. ikke saa tilfreds med som Profeterne. De faa hverken Attest for at tale »ud af Guds Aand« eller for at kende »Vejen og Endemaalet«. Rentudsagt anbringer Pastor M. L. baade Abraham, Isak og Jakob i »Sagnhistorien« — »men ogsaa Sagnhistorien er værdifuld; vi vilde jo ikke undvære *Rolf Krake* og *Regnar Lodbrog*«. Abraham rangerer altsaa omtrent med Rolf Krake og Jakob med Regnar Lodbrog. Det er jo altid en Trøst. Pastor Martensen-Larsens Menighed maa til Jul med stort Udbytte kunne synge den prægtige gamle Julesalme, hvori det hedder:

Saa kom han, *Patriarkers Haab*,
med Himmelord og Flammedaab. . .

Værre endnu end Patriarkhistorien gaar det den stakkels

*) Udh. af Kath.

»Urhistorie« i Begyndelsen af første Mosebog. Pastor M. L. erklærer højtideligt (ifølge *Politiken* af 11. ds.): »Det er umuligt at tilpasse denne Historie efter Videnskabens Resultater. Hvad skal man sige til den faste Hvælving over Jorden, de taagede, geografiske Forestillinger i andet Kapitel, Syndfloden eller Babelstaarnet?« Mærkeligt nok vil Pastor M. L. bibeholde »Syndefaldshistorien«, skønt denne i Grunden ogsaa er en »underlig og barnlig Fortælling om Herren, der gik paa Jorden«. Denne »Historie« skulle Børnene alligevel have — »men det er tvivlsomt, om de smaa Børn skulle have de andre Fortællinger«.

Foreløbigt raader Pastor M. L. de danske Lærere til at »benytte de Bøger, vi have, og saa af egen Viden supplere og forklare«. Med andre Ord -- Læreren skal, ligesom hin legendariske Præst, trøste sine Tilhørere med, at »det turde være Løgn alt sammen«. Formentlig kræves der mere *robuste* Samvittigheder til en saadan Dobbeltstilling, end Folkeskolens Lærere gennemgaaende ere i Besiddelse af.

Pastor Martensen-Larsen satte da ogsaa sit Haab til »nye Bøger«, der kunne »give fuld Klarhed«. Hvilken er da denne Klarhed, som Hr. M. L. savner? Hans Klagemaal lyder saaledes:

»Vore Børn skulle orienteres, ikke i en Verden, der har Himlen som en lukket Hvælving over sig eller er nogle faa Tusind Aar gammel, men i en Verden, der skuer ud i det uendelige Rum, og om hvis Opbyggelse gennem Millioner af Aar Geologien lærer os saa meget. Nu melde Folk sig fra Christendommen, fordi de føle sig religiøst hjemvilde, siden Himlen sloges itu, og vi ser ud i det uendelige Dyb.«

Argumentet er ikke nyt; det blev fremsat fra fritænkensk Side paa et af Hr. Tranaas' Møder i Vinter og glimrende imødegaaet af højærv. Pater *Breitung*, S. J. Det er naivt af Pastor M. L., hvis han virkelig troer, at Astronomien i og for sig kan gøre et Menneske til Fritænkner eller umuliggøre ham at tro. Pater *Breitung* henviste paa hint Møde til den store Astronom Leverrier, der var en meget from

Katholik; han kunde ogsaa have nævnt en af Nutidens fremragende Astronomer, den katholske Præst *Secchi*.

Nej, fra den Kant truer der ikke Troen nogen virkelig Fare. Pastor M.-L. mener at finde en Modsætning imellem den mosaiske Forestilling om en fast Himmelhvælving og den moderne Forestilling om Stjerneverdenens Uendelighed. Noget videnskabeligt Begreb kan Uendelighedsforestillingen nu ikke kaldes, eftersom den menneskelige Tanke netop ikke mægter at *begræbe* Uendeligheden. Noget *empirisk* Bevis for Uendelighedens Realitet foreligger heller ikke, og f. Ex. Secchi har derfor antaget et *endeligt* astronomisk Univers. Beretningen om Christi Himmelfart synes ogsaa at stride mod Forestillingen om en astronomisk Uendelighed.

Pastor M.-L. drives vistnok af den bedste Vilje. Han troer sikkert at opnaa noget for Troens Sag ved sine Indrømmelser til den moderne Fritænkning; dèr og ikke i den virkelige Videnskab hører nemlig *Hypothesen* om det uendelige Universum hjemme. Han vinder imidlertid ikke andet end at blive taget til Indtægt af »Politiken« og bidrage til den lutherske Christendoms indre Opløsning.

Hr. M.-L. troer, at Folk »melde sig fra Christendommen«, fordi denne ikke kan forliges med Uendelighedshypothesen. Hvis Hr. M.-L. nu akcepterer nævnte Hypothese, vil han paany opleve, at Folk »melde sig fra Christendommen« — men paa Grund af f. Ex. Afstammingslæren. Og hvor langt Hr. M.-L. end vil gaa i sin Eftergivenhed — der vil stadig findes Folk, som »melde sig fra«. Grunde findes der nok af — Jesu overnaturlige Fødsel, hans Mirakler, hans Opstandelse og Himmelfart, Apostlenes Undergæring osv. osv. Paa alt dette kan Hr. Martensen-Larsens egne Ord med lige god Ret finde Anvendelse: »Det er umuligt at tilpasse disse Historier efter *Videnskabens Resultater*«.

Hr. M.-L. maa jo selv om, hvor langt han vil gaa i sin Eftergivenhed. Vil han være konsekvent, maa han blive

ved, indtil der ikke er Gnist af noget *Overnaturligt* tilbage i den Christendom, han prædiker.

Og saa er det hans egen Tur til at »melde sig fra«.

Amerikanismen endnu en Gang.

«**S**om »Katholiken« i sin Tid gjorde opmærksom paa, søgte de Biskopper i Amerika, mod hvem den pavelige Encyclika om Amerikanismen væsentlig var rettet, at redde sig ved at lade, som om Rundskrivelsen slet ikke sigtede til dem. De fordømte paa det ivrigste den af Paven fordømte Vranglære — men lod samtidigt skinne igennem, at denne Vranglære aldrig havde existeret, i hvert Fald ikke i Amerika, og at den saakaldte »Amerikanisme« altsaa kun var et Foster af Pavens Fantasi. Mod dette underfundige Forsøg paa at snigløbe den pavelige Autoritet og svække Virkningerne af Roms Udtalelse, har et Antal amerikanske Biskopper følt sig foranledigede til at protestere.

Vedkommende Biskopper udtrykte sig paa følgende Maade i et Sendebrev til den hellige Fader:

»Af hele vort Hjærte takke vi Deres Hellighed for den faderlige Mildhed og Overbærenhed, hvormed De har kaldt dem tilbage, der afveg fra Sandheden. Men samtidigt kunne vi ikke andet end give den Smerte og Harmen Luft, som vi føle, naar vi se mange af vore Landsmænd, særlig katholske Journalister, der ganske vist erklære at misbillige og forkaste de paagældende Vildfarelser, men som, paa Jansenisternes Vis, alligevel forkynde dem ved mange Lejligheder. Efter deres Paastand *har nemlig næsten ingen i Amerika hyllet disse Vildfarelser*, og den hellige Stol skulde saaledes, vildledt af falske Rygter, saa at sige have *ført et Slag i Luften og kæmpet med Vejrmoder*.

»Enhver oprigtig Katholik indser strax, hvor uretfærdig denne Adfærd mod det ufejlbare Læreembede er, og hvor meget den afviger fra sand Tro. Det er sikkert, at *de fordomte Vildfarelser ere blevne lærte iblandt os* med Ord og med Pen, ganske vist ikke altid med samme Aabenhed.«

Dette betydningsfulde Aktstykke (citeret efter *L'Univers* for 25. Juli) er underskrevet af Biskopperne i Ærke-diøceset Milwaukee. Skrivelser i samme Aand ere indløbne til den hellige Stol fra Biskoppen af Saint Cloud (Minnesota) og fra Ærkebispens af Oregon med hans tre Lydbisper.

Den store Lockout.

⚡ Anledning af Lockoutens beklagelige Forlængelse og Udvidelse skriver Stadslæge *E. M. Hoff* i »Politiken« for 23. ds. følgende om Bespisningen af de Arbejdsløses Hustruer og Børn:

... Ingen har som Lægerne Lejlighed til i deres daglige Virksomhed at se Følgerne af Sult og Nød, ingen véd som de, i hvor høj en Grad utilstrækkelig eller uhensigtsmæssig Ernæring hos enhver, men først og fremmest hos Børn, bryder Individets Modstandsævne, baner Vej for tilstedeværende Sygdomme eller lægger Spiren til nye. Det er ikke blot for akutte Sygdomme, først og fremmest den netop for Tiden herskende Sommerkolerine, at Diæten er af den største Betydning, men ogsaa chroniske Sygdomme, Fordøjelsesforstyrrelser, Rachitis, Skrofulose og Tuberkulosen i dens forskellige Former finder den frodigste Jordbund hos blodfattige, svækkede Personer; vil man modarbejde disse Sygdomme, gælder det i første Række at skaffe gode, hygiejniske Vilkaar i Almindelighed og fremfor alt rigelig og hensigtsmæssig Ernæring; Medikamentbehandlingen er i Sammenligning hermed af underordnet Betydning. . .

... Da saa den store Arbejdsstandsning sattes i Scene, og en Mængde Arbejdere mistede deres Erhverv og henvistes til at holde Livet oppe ved en Understøttelse, der lige akkurat kunde strække til til det tørre Brød, laa det nær at tænke paa alle dem, for hvem dette kunde faa den største Betydning, de syge, skrøbelige, svækkede Personer, for hvem Nødtilstanden kunde blive skæbnesvanger, for hvem Reduktionen af den daglige Ernæring til et Minimum og Udelukkelsen af enhver Mulighed for at tage Hensyn til Kostens Hensigtsmæssighed maaske betød noget ganske andet end blot et forbigaaende Afsavn; var det muligt at være uvirksom Tilskuere ved Iværksættelsen af en Foranstaltning, der ramte Skyldige og Uskyldige, Store og Smaa med Sult og Nød, og hvis Følger utvivlsomt for mange vilde blive Sygdom og Invaliditet, at se til, mens Samfundet brød ned med den ene Haand, hvad det med Møje byggede op med den anden? Ingen forstod bedre end Lægerne, hvor inkonsekvent, hvor umuligt dette var.

Det blev sagt i Opraabet, at Underskriverne ikke tog Parti i Striden; om de alle med Haanden paa Hjærtet kunne vedstaa dette, skal være usagt; naar et saa stort Antal Mennesker skal samles om en Fællesudtalelse, maa den enkelte selvfølgelig tage sine Indvendinger fangen. Men selv om en Del af Underskriverne nok saa meget har deres Sympati i den ene eller den anden Lejr — til at kunne fælde en begrundet Døm i selve Tvistepunkterne savne i alt Fald mange af dem Betingelserne, og i selve Opraabet laa der heller ingen Antydning heraf. Kun i én Henseende tog Underskriverne, om man vil, bestemt Parti, forsaavidt Opraabet nødvendigvis maa forstaaes som en Protest mod at svinge Svøben over Kvinder og Børn, ramme dem med Sult og Sot for derved at tvinge deres Forsørgere i Knæ; selv naar Krigen raser, er der dog Kampmidler, man i civiliserede Samfund ikke tør betjene sig af; selv i Fjendens Land hugger man nuomstunder ikke Kvinder og Børn ned; mon det er bedre at lægge deres Helbred øde for kortere eller længere Tid, maaske for

Livstid? Det er kun det, *Bespisningen* tilsigter at afværge, intet andet.

Det siges, at enkelte Arbejsgivere har set paa Foretagendet med uvenlige Øjne; man kan ikke bekrige Forsørgerne uden ogsaa at ramme de Forsørgede; det indvendes mod *Bespisningen*, at den vanskeliggjør Kampen, forlænger Striden; det faar saa være. Det ligger dog deres Tanke fjærnt, som fører an i Kampen, at man, naar Freden en Gang er sluttet, skulde tælle Invalider i Hobetal — blandt Kvinder og Børn? Hvis man kunde tænke sig, at Striden ramte Arbejsgiverne paa en lige saa følelig Maade, at den udsatte deres Hustruer og Børn ikke alene for at maatte slaa lidt af paa Kravene til Livets Behageligheder, men for at savne det daglige Brød, for Sult og Sygdom, mon de saa vilde se med uvenlige Øjne til Forsøg paa at afbøde det?

Hvis begge Parter af Hjærtet ønskede Fred, maatte det undre, at der her i Landet ikke skulde findes Mænd, hvis Indsigt og Retsindighed var hævet saa højt over Tvivl, at begge Parter med Tillid turde betro Afgørelsen i deres Hænder; det synes jo ikke saa; alle Forsøg paa at mægle glippede, og ingen vil aabent bære Ansvarer derfor.

Men hvilken Mening man end har om Grunden til Forligsforslagets Stranding, ét er sikkert nok: for hver Dag der gaar, mens Krigen trækker i Langdrag, blive de Følger af den, her er Tale om, mere og mere følelige, de Ulykker, »Bespisningen« søger at afværge, mere nærliggende, Anledningen til at bøde derpaa, den moralske Forpligtelse til at hjælpe dem, der uforskyldt lide Nød, mere tvingende endnu, end den var, da Foretagendet sattes i Værk.

Derfor maa enhver, der har Hjærte for andres Nød, af bedste Ævne støtte *Bespisningen*, nu mere end nogensinde, Lægerne fremfor andre, fordi de bedre end andre vide om Følgerne; det siges til Arbejsgivernes Ære, at de heller ikke alle have været blinde for denne Forpligtelse.

Skulde den private Virksomhed efterhaanden ikke magte Opgaven, maa det Offenlige paa én eller anden Maade træde til; der er her Tale om at afbøde Ulykker, som Samfundet sent vilde forvinde, det drejer sig ikke *alene* om uhyre Pengeværdier; det drejer sig ogsaa om Menneskehelbred og Menneskeliv i et Omfang, som ikke lader sig beregne.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 36

Søndagen den 3. September

1899

En Tankestreg.

Af alle vore Skilletegn er der ikke noget, hvori der kan ligge saa meget som i en Tankestreg. Den kan spænde vor Nysgærrighed, udtrykke Forundring, Ringeagt, Forbauselse og tjene til mange andre Ting. I efterfølgende lille Notits findes der en Tankestreg, for hvis Skyld bemeldte Notits alene bliver aftrykt her, thi denne har sin meget betegnende Betydning. I ét af Jyllands mest udbredte Dagblade fandtes i forrige Maanedes Begyndelse følgende lille Nyhed:

I Løbet af indeværende Maaned vil der paa den italienske Dronnings Foranledning paa en 3500 Meter høj Bjærgtop i de italienske Alper blive afsløret en Broncestatue af — Jomfru Maria.

Hvad betyder Tankestregen her? Den skal sige omtrent følgende: nu skulle I bare høre, thi det er uhyre grinagtigt; tænk, det skal virkelig være Jomfru Maria. Havde det været en Statue af en eller anden Konge, af en Statsmand eller General, f. Ex. af Personer som Crispi eller Garibaldi, af hin Dronnings Mand eller Søn, eller maaske af Dronningen selv, saa var der ingen Tankestreg kommen i Meddelelsen; da havde man betragtet det som naturligt og rimeligt eller havde maaske betegnet det, hvad en Statue af Dronningen angik, som »ret menneskeligt«; men at ville sætte et Mindesmærke for det Menneske, der er alle Menneskers største Velgører, kaster man et latterligt Skær over.

Hvorfor finder man forresten denne Tanke saa løjerlig, saa absurd. Der kan være, og er meget muligt, en dobbelt Grund hertil. Der er des værre saare mange Mennesker i

vort Samfund, som ogsaa i andre, der have en meget skæv Maalestok for deres Bedømmelse af, hvad der er stort og smaat imellem Mennesker. I deres Øjne er Napoleon og Bismarck store Mænd, medens andre som Maria og Paulus vel have haft nogen Betydning for Religionen, men ellers ikke kunne siges at træde frem i Historien. Og dog havde Verden været en ganske anden, hvis de to forunderlige Begivenheder ikke havde fundet Sted, Aabenbarelserne i den lille Hytte i Nazareth og udenfor Damaskus' Port. Men en anden Grund kan man maaske ogsaa finde i den underlige Skyhed, som næsten al Protestantisme er i Besiddelse af, for at den kristne Tro ved udvortes Tilkændegivelser skal udfolde sig i det daglige Liv, paa Gaden og i Naturen. Kommer en Katholik paa sin Vandring gennem Mark og Skov uformodet til et Kors eller et helligt Billede, vil han glædes over midt i Naturens Verden, der indeholder saa mange Vidnesbyrd om Guds Kærlighed mod sin Skabning, at blive mindet om, at der er en endnu herligere Verden, hvor Gud har aabenbaret sin Kærlighed i langt højere Grad, nemlig den aandelige Verden, og at vi kun udfylde vor Plads i den naturlige Verden, naar vi hellige den ved den højere Verdens Kræfter. Mangen en Protestant vil gaa kold forbi Billedet eller Korset, som den fromme Haand har fæstet til ét af Skovens Træer eller rejst paa en Klippetinde, eller vil maaske endogsaa harme sig derover, uden at man derfor paa Forhaand tør sige, at vedkommende har kastet al religiøs Tro over Bord. Grunden hertil er jo for enhver, der kender lidt til Protestantismen, let at indse, det er den falske Aandelighed, hvoraf Protestantismen for en stor Del er gennentrængt. Denne har søgt at frigøre sig for det jævne og enfoldige, der ligger i selve Katholicismens Væsen; men til stor Skade for sig selv; thi det jævne og enfoldige hører til Kristendommens Grundvæsen, den Religion, der først og fremmest henvender sig til »de fattige i Aanden«. Naar en af disse kommer til Maria-Statuen i de italienske Alper, glæder han sig over Himmeldronningens Billede, og hans Øje og Hjerte søge et Øjeblik opad fra de jordiske til de himmelske Høje, fra Billedet her nede til Virkeligheden i Guds Rige og de helliges Samfund, medens Protestanten, nej, medens mangen Protestant maaske sætter en Tankestreg i sin Dagbog foran Maria-Statuen, han saa i de italienske Alper. —

Faskruds fjord.

(Af Dr. R.)

Faskruds fjord er en lille dansk Missionsstation, vistnok aldeles ukendt for de fleste danske Katholiker. Saa meget mere kjendt er den af Fiskerne fra Nordfrankrig, for hvem den er en stor Velsignelse. Den er nærmest en Sommerfilial af Missionen i Reykjavik. Hvert Foraar rejser en Præst og 3 St. Josefssøstre herop fra Reykjavik for i Fangsttiden at pleje syge franske Fiskere.

I de sidste ca. 50 Aar have Fiskerne fra de nordfranske Byer *Dunkerque, Puimpol, Saint Brieux* og *Gravelines* drevet store Torskefiskerier udfor de islandske Kyster. De første franske Fiskerskibe (*goëlettes*) ankomme i Marts Maaned til de islandske Farvande paa en Tid, hvor Snestorme og Uvejr endnu rase med den islandske Vinters hele Voldsomhed, og Fiskernes Arbejde, der i sig selv allerede er meget opslidende og ødelæggende, vanskeliggøres yderligere ved den stadige Kamp med det oprørte Hav. Paa denne Aarstid opholder Fisken sig ud for Islands Sydkyst i kort Afstand fra Land. Kysten er her meget farlig for Skibene og yder intet Steds Ly for Stormen. I Midten af Aarhundredet gik her 80 Goëletter, hver med en Besætning af 15 à 20 Mand, under med Mand og Mus i en eneste Storm.

I April, Maj Maaned løbe Fiskeskibene ind i Fjordene for at forny Vandforsyningen og for at lodse Fangsten over i de saakaldte *chasseurs*, en Slags Transportbaade, der skulle føre de saltede Fisk ned til Frankrig. Som Lodsepladser tjene særlig Reykjavik og Patriksfjord paa Vestkysten og Faskruds fjord og Nordfjord paa Østkysten. Fisken er nu vandret nordpaa. Farvandene her ere mindre farlige, og paa Grund af Aarstiden er Vejrliget gunstigere, og Slutningen af Sæsonen bliver derfor mindre vanskelig end Begyndelsen.

Naar man ser Kahytterne og Folkelukaferne i Goëletterne, har man ondt ved at forstaa, at her kan leve Mennesker, Maaned efter Maaned, spise og sove i disse smaa Hul-

ler, hvor en velvoxen Mand knapt kan staa oprejst, hvor der er halvmørkt hele Døgnet, og hvor der er den mest ubeskrivelige Lugt, en Blanding af Sovekammerluft og Stank af Madrester, Fisk, fugtige Klæder og hengemt Snavs. Ogsaa Kosten lader meget tilbage at ønske, der er altfor lidt Afvexling i den.

Man vil forstaa, at selv om det er et udsøgt Mandskab, der sendes ud paa disse Fiskerier, til *la grande pêche*, ere Folkene dog meget udsatte for farlige Sygdomme; det opslidende Arbejde, Sovelukaferne, der trodse alle Hygiejnens Grundregler, den uhensigtsmæssige Ernæring i Forening med de daglige store Rationer daarlig Cognac (et Pirringsmiddel, som paa disse Breddegrader kun kan virke skadeligt), alt i Forening bidrager til at nedbryde disse Menneskers Modstandskraft. Nogle bukke under for Sygdommen og naa aldrig hjem mere, langt flere naa vel hjem, men de gaa rundt som Vrag Resten af deres Liv.

Indtil for kort Tid siden var der kun et eneste Hospital paa hele Island, som de syge kunde ty til, nemlig Hospitalet paa Reykjavik. Efter at der er bleven oprettet et katolsk Hospital i Byen af St. Josefs Søstrene fra København, er det dette, der har overtaget Plejen af syge Franskmænd. Paa hele den store Østkyst var der ikke et eneste Hus, hvor de Syge kunde faa ordentlig Pleje, der var intet Sted noget Hospital. (Ubegribeligt er det, at Islænderne ikke kunne naa til at faa oprettet en Masse Miniatur-Hospitaler hele Landet over, saaledes at der hvert Sted, hvor der er Læge, ogsaa staaar 1 à 2 Stuer med 3—4 Senge til dennes Disposition. Der er aldeles intet vundet ved, at der bygges nogle faa større Hospitaler Landet over. Vejene ere den største Tid Aaret rundt ufremkommelige, saa de Syge slet ikke kunne naa til Hospitalet.)

Foruden Lægehjælp manglede de franske Fiskere ogsaa indtil for faa Aar siden al religiøs Trøst. Ingen Præst, ingen Gudstjeneste noget Steds under hele deres Togt i 6—7 Maaneder af Aaret. Naar de ikke vare optagne af deres

Dont, særlig naar de laa inde paa Fjordene, sneg Kedsomheden sig over dem, og saa tyede de til Flasken.

For at afhjælpe disse Mangler, for at skaffe religiøs Hjælp og Sygepleje til Fiskerne paa Island og paa Newfoundland, hvor de arbejdede under de samme ugunstige Forhold, stiftedes for faa Aar siden i Paris en Forening »*Les oeuvres de mer.*« Selskabet skulde udruste Hospitalsskibe, som i Fangsttiden skulde krydse paa Fangstpladserne. Paa hvert Skib skulde ansættes en Præst og en Læge. En storartet Offervillighed satte *les oeuvres de mer* i Stand til hurtig at bygge 2 smukke Hospitalsskibe, men en mærkelig Vanskabne har fulgt disse. Det første Skib *Saint-Pierre* blev indviet 1896. Det var et tremastet Sejlskib, 37^m langt med et velindrettet Lasarct med 6 Senge. Den 10. Maj ankom Skibet til Newfoundland, og allerede den 30. Maj gik det under i en forrygende Storm ved Kap St. Marie. Hele Besætningen og Præst og Læge reddedes dog lykkelig af en amerikansk Fisker. 1897 indviedes Selskabets andet Skib *Saint-Paul*; det var bygget efter samme Model som *Saint-Pierre*. Den 9. April naede det Island. Den 2. Maj kastede en Storm Skibet op paa Strandbredden ved Reykjavik, hvor det led et saa stort Havari, at det ikke kom til at gøre Tjeneste den Sommer. I Fjor virkede *Saint-Paul* derimod uden Uheld til stor Velsignelse for de franske Fiskere. Men den 4de April d. A. blev Skibet overfaldet af en voldsom Storm ved Portland paa Islands Sydkyst, og det strandede ved Kaidaflot. Hele Mandskabet bjærgedes i Land, men Skibet havde lidt saa stort Havari, at det blev kondemneret. Forhaabentlig vil det Uheld, der hidtil har fulgt Selskabets Skibe, aabne Øjnene paa Bestyrelsen, saa de indser det uhensigtsmæssige i at udruste Hospitalsskibe, saa de i Steden for lægge Hovedvægten paa et godt Hospital i Land.

At andre have været af samme Anskuelse, at et fast Hospital var at foretrække for et flydende, herpaa tyder Oprettelsen af Hospitalet i Faskrudsford. Dette Hospital er

bleven bygget fuldstændig uafhængig af *les oeuvres de mer*, om end begge have sat sig den samme Opgave. Ganske vist er Reykjavik Islands Hovedstad, men det er dog ikke den Havn, der er den vigtigste for de franske Fiskere. Da Fiskeriet særlig drives langs Østkysten og Sydøstkysten, er det de østlige Fjorde, som de franske Fiskerbaade fornemmelig søge ind til. Af disse Fjorde er Faskruds fjord den mest besøgte. I Sommeren 1896 foretog den franske Præst Pastor Pitte en Rejse til Faskruds fjord. Pastor Pitte var Sognepræst i *Grand-Fort-Philippe (Gravelines)* og saa aarlig en stor Del af Mændene i sin Menighed tage afsted paa Fangst til Island. Han rejste nu selv med for med egne Øjne at se, hvorledes Forholdene vare. Et smukt Eksempel paa den store Interesse, som en katholsk Sognepræst nærer for sin Menighed! Ved sin Hjemkomst til Frankrig begyndte han at arbejde for Oprettelsen af et Hospital i Faskruds fjord. Den katholske Sognepræst i Reykjavik, Pastor Frederiksen, rejste til Frankrig og agiterede for Hospitalet. Han mødte saa stor Interesse for Sagen og Offervillighed, at han allerede i Foraaret 1897 kunde sende Pastor Osterhammel og 2 St. Josefssøstre op til Faskruds fjord for at bygge et Hospital der og begynde Sygeplejen. For franske Penge blev Hospitalet bygget, men St. Josefssøstrene i Danmark have garanteret Hospitalets Bestaaen og afholde Driftsudgifterne, idet de dog modtage en mindre Understøttelse fra den franske Regering, som i Aar har sat dem i Stand til at engagere en fast Læge. Paa Faskruds fjord findes nemlig ingen Læge, den nærmeste Læge bor $\frac{1}{2}$ Dagsrejse derfra i Eskefjord, og Hospitalet har de 2 foregaaende Aar maattet hjælpe sig med de franske Læger fra *Saint-Paul* og fra Krigsskibet *la Manche*, naar disse laa opankrede paa Fjorden. At der ved Oprettelsen af Hospitalet er afhjulpet et virkeligt og stort Savn, er udenfor al Tvivl. For hvert Aar, der gaar, bliver Antallet af de Syge, der søge ind til det, større og større, eftersom dets Eksistens gaar mere og mere ind i de franske Fiskeres Bevidsthed. Efter 2 Maaneders Virksomhed i Aar

havde Hospitalet huset dobbelt saa mange Syge, som der laa her under hele Fangsttiden i Fjor. Dertil bidrager naturligvis ogsaa *Saint-Pauls* Stranding.

Men hvor maa man dog ikke beundre Søstrenes kærlige Pleje! Disse Mennesker, der uden personlige Interesser have viet sig til Sygeplejen paa et ensomt Sted. I over 2 Maaneder maatte de 3 Søstre, som ere her oppe i Aar, skiftes til at vaage over en Tyfuspatient hver eneste Nat, indtil han døde.

Da her kun er 3 Søstre paa Hospitalet, kan ingen af dem undværes ved det daglige Arbejde. De kunne derfor ikke sove om Dagen efter en gennemvaaget Nat, men efter en lang Dags Arbejde maa de vaage om Natten, og saa tage fat paa Arbejdet næste Dag med. Naar som her 3 Søstre maa skiftes til at vaage hver Nat, og Hospitalet først lukkes Kl. 10 Aften og aabnes Kl. 6 om Morgen, bliver det 168 Timers Arbejde om Ugen og kun 48 Timers Søvn. Det er noget andet end 9 Timers normal Arbejdsdag! Men stille og roligt gik Søstrene rundt mellem deres Syge uden et Øjeblik at klage over Træthed, skøndt det var tydeligt at se paa dem, at de led under Mangel paa Søvn. De ere da ogsaa meget afholdte af de franske Fiskere. Aldrig kommer en Goëlette ind i Fjorden og Mandskabet i Land, uden at deres første Vej gaar til Hospitalet for at hilse paa Søstrene. Ogsaa af den islandske Befolkning ere de meget afholdte. Ganske vist er Hospitalet kun beregnet for Fransk-mænd, men Forholdene gøre det ofte nødvendigt at modtage syge Islændere. En Islænder bragtes saaledes halvdød ind paa Hospitalet, og vi havde den Glæde en Maaned senere at kunne sende ham hjem næsten helbredet. Da der i Juni d. A. udbrød en meget smitsom og dødbringende Sygdom i Eskefjord, rejste en af Søstrene straks derop og lod sig indespærre i det isolerede Hus for at pleje den Syge og for at forhindre, at andre end hun kom i Berøring med denne, saa at Smitten saaledes ikke skulde brede sig. I Fjor, da her ingen Læge var paa Faskrudsfjord, tilbragte en af Søstrene halve og hele Dage med at ride rundt og pleje

Syge, og i Løbet af et Par Maaneder tømtes hele Hospitalets store Apothek til Fordel for fattige Islændere. Intet Under derfor, at de ere saa afholdte, og at der er Planer oppe blandt nogle mere velstillede Islændere om at se at tilvejebringe Midler til et fast Hospital her, baade Sommer og Vinter. Thi endnu er Hospitalet kun aabent fra 14. April til 28. August, saa længe de franske Fiskerbaade opholde sig ved Kysten.

Faskrudsfjord er en 2 Mile dyb Fjord paa Islands Østkyst paa den 64de Breddegrad. I Indløbet ligger Skruden, en høj Basaltklippe, aldeles utilgængelig for Mennesker. Her holde store Skarer Alker til. Klippen er dækket af deres Reder, og de sorte Fugle med det hvide Bryst sidde i deres ejendommelige oprejste Stilling højt paa Klippens Tinde og se ned paa det lille Dampskib, der bliver endnu mindre i denne mægtige Fjældnatur, og som slingrer slemt i den stærke Søgang. Her ude ved Skruden faar man sig nemlig altid en anstændig Gyngetur, selv i godt Vejr, og er man her ude i Storm ombord paa et lille Fiskerskib, hvor Stanken i Kahytten driver en op paa Dækket, kan det holde haardt nok at staa paa sine Ben. Indenfor Skruden ligger et langstrakt Klipperev paa tværs i Fjorden; her brydes Bølgerne mod de haarde Basaltmure, saa Skummet slynges højt tilvejs. Det er Andø, og den er helt dækket af de store, smukke Edderfugle. Helt ude i Brændingen ligge Fuglene Par ved Par, med Hovedet under Vingerne, snart ere de højt oppe paa en Bølgetop, snart forsvinde de i Dalen. (Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 27

Søndagen den 10. September

1899

Udtrædelse af Statskirken.

Pastor Martensen-Larsen's Foredrag, der for et Par Uger siden var omtalt her i Bladet, har hvirvlet meget Støv op og fremkaldt en Mængde Erklæringer og Indlæg af saare forskellig Slags, lige fra »Politiken's overfladiske Causerier om »Noah, Abraham, Jonås og Biskop Leunbach« til »Kristeligt Dagblad's lange, alvorlige Artikler.

Der er i alle disse Forhandlinger en enkelt Ting, som fortjener særlig Opmærksomhed, og det er, at der ikke alene fra én, men fra flere Sider stilles i Udsigt, at en Udtrædelse af Statskirken kunde tænkes som Følgen af, at den moderne Bibelkritiks pseudo-videnskabelige Resultater bleve overførte i det praktiske Liv, f. Eks. ved at Bibelhistorien blev ændret efter disse Resultater. *) Saaledes skriver Biskoppen over Laaland-Falsters Stift Leunbach følgende i »Kristeligt Dagblad«:

»Skulde det ske i den Tid, Bispegærning er mig betroet, at en saadan efter min Overbevisning aldeles utilbørlig forvansket Bibelhistorie blev anordnet at skulle indføres til Brug i Skolerne, da vilde jeg for min Samvittigheds Skyld være nødsaget til at forlange min Afsked som Biskop...«

Og han vil tillige opfordre alle sine Trosfæller i Landet til at udtræde af Statskirken og danne en Frikirke, i hvilken han mener, at Størsteparten af Præsterne og en stor Skare af Lægfolket vilde indmelde sig. Og til denne Biskop-

*) Lidt uheldigt vilde det rigtignok være, at det blev temmelig nødvendigt at udsende en ny Bibelhistorie hvert eller hvert andet Aar, thi saa ofte forandre »Videnskabens Resultater« sig.

pens Opfordring har man sluttet sig fra flere Sider, om dog end denne Udtrædelse stadig betegnes blot som en Fremtidsmulighed.

Er der mon nogen Udsigt til, at en saadan Udtrædelse vil finde Sted i en blot overskuelig Fremtid? Vi tro det næppe. For Øjeblikket er der maaske flere, der tænke alvorligt paa at træde ud; men man vil først, hvad der i og for sig er rimeligt nok, se Tiden an. Mange, der tale raskt om Udtrædelse, tænke næppe paa, hvor mange Vanskeligheder der, særlig for Præsternes Vedkommende, ville op-taarne sig. Og naar det kommer til Stykket, betænke de fleste Præster sig vist ogsaa. Nu i Øjeblikket vil man se Tiden an og vente paa, om der vil komme en særlig lem-læstet Bibelhistorie; kommer der saa virkelig en saadan, tænker man vel atter paa at træde ud, men bestemmer sig allige-vel foreløbig til at blive, i alt Fald saalænge det ikke bliver én formént at tale og lære mod Bibelhistorien, og saalænge man faar Lov til at forkynde »det rene Ord«; og saaledes bliver det sikkert ved at gaa, saalænge de sikre Statsemeder bestaa, og man ikke alene selv, men ogsaa Hustru og Børn skulle leve af Embedets Indtægter. Der er uendelig mange Vanskeligheder og Kampe at gaa igennem, naar man skæl gaa fra en sikker Levevej ud i det uvisse. Og hvor i al Verden skulde, lad mig sige blot Halvdelen (det er ikke Størsteparten) af Præsterne, ca. 500, finde hen, om de tog Afsked? Vilde der mon være lige saa mange Menigheder, der stod og ventede paa dem og Hustru og maaske 4—5—6 Børn, som helst skulde have en standsmæssig Opdragelse? Hvorledes mon det vilde være gaet den danske Præstestand, om den havde gaet en saadan Tid igennem, som Tysklands katholske Præster oplevede under Kultur-kampen? Man kan tænke paa, hvad der skete i Danmark for nogle Aar siden, da en enkelt Lægmand rettede et voldsomt Angreb paa den daværende Kultusminister: adskillige Præster greb til Pennen, alvorlige Ord blev der skrevne, og Trusler blev der fremførte. og saa — — døde Sagen hen.

»Kirkens Krav« havde lydt, men ingen havde brudt sig om at tilfredsstille det; og »Kirken« tav atter med englelig Taalmodighed. Og med hvilken Sagtmodighed (kristelig?) finde ikke Statskirkens Præster sig stadig væk i, Aar efter Aar, at velsigne de fraskiltes Forbindelse (samme Præst kan komme til at vie samme Mand og Kvinde flere Gange til forskellige i begges Levetid), skønt vistnok de fleste Præster indse det ukristelige i en saadan Forbindelse, der baade af Herren og hans Apostle er dømt som ulovlig, ja fordømt. *)

Derfor tro vi næppe, at der saasnart vil finde en saadan Udtrædelse *en masse* Sted af Statskirken. Og hvordan end Udviklingen bliver, og hvilken end Regeringens Farve bliver, ja, om end den bliver fuldstændig »rød«, vil der sikkert ikke fremkomme noget Forslag om at ophæve Statskirken, saa der af den Grund maatte fremkomme en luthersk Frikirke. Thi hvilken Regering vilde opgive c. 1000 gode Embeder, som den kunde benytte til sine Tilhængeres Fordel, og gennem hvis Besættelse den stadig vilde kunne besidde stor Indflydelse? Derfor er der vist foreløbig slet ikke nogen Udsigt til, at her skal fremstaa en stor luthersk Frikirke blandt os, Statskirken vil sikkert i lange Tider blive ved at være det eneste nævneværdige lutherske Samfund i Danmark.

Men, hvis nu en saadan større luthersk Udtrædelse virkelig fandt Sted, hvilken Virkning vilde det have paa Statskirken? Mon Biskop Leunbach har Ret i at sige, at det er heldigt

*) Følgende er en virkelig foregaaet Samtale mellem to Præster i Statskirken. Pastor A.: Der kom en fraskilt Kone op til mig for at ville indgaa nyt Ægteskab. Jeg viste hende, hvor stor en Synd hun stod i Begreb med at ville begaa, hvorledes hendes paatænkte Ægteskab stred imod Guds Ord o. s. v. Forresten blev Vielsen til intet af helt andre Grunde. — Pastor B.: Men vilde De virkelig have udført Vielsen, vilde De ikke bestemt have sagt nej dertil? — Pastor A.: Nej, man kunde være bleven nødt dertil, man er jo i en dobbelt Stilling, man er baade Statens og Kirkens Tjener! — Uden nærmere Paavisning kan enhver vist indse, at i denne Tankegang har Begrebsforvirringen kulmineret.

for Statskirken, jo længere en eventuel Udtrædelse lader vente paa sig? Det har han sikkert ikke; thi den eneste Forudsætning, under hvilken det kan blive saa, vil sikkert briste: nemlig at *alle* troende skulde melde sig ud af Statskirken, og at *kun* vanthro Præster og Lægfolk skulde blive tilbage. Nej, vil virkelig en Udtrædelse finde Sted, vil en Del flinke, interesserede Præster og troende Lægfolk udmelde sig, medens en stor Del troende af begge Slags vil blive tilbage foruden en Mængde religiøst ligegyldige og vanthro. Forresten maa man ogsaa huske paa, at skulde der paa nogle Egne finde Masse-Udtrædelser Sted, vilde der sikkert smutte en Del vanthro med over i Frikirken. Men det, at der stod en Frikirke ved Siden af den etablerede Kirke, vilde være en vældig Spore for Statskirken og for dennes alvorlige Tilhængere til at tage fat med Nidkærlighed paa alt Slags kirkeligt Arbejde. Saa derfor er det næppe paa Plads at sige, at en Udtrædelse foreligger heldigvis for Statskirken ikke endnu; snarere kunde man sige, at for dem, der skulle træde ud, foreligger det Tilfælde heldigvis ikke endnu. Thi en Udtrædelse vil ikke gaa for sig uden store Savn og Forsagelser for deres Vedkommende, især Præsternes, der tage Del i den.

At forresten Statskirken kan have Gavn af en saadan aandelig Konkurrence, af at et andet Samfund arbejder Side om Side med det, synes netop vore Dages Statskirke at bære ret tydelige Vidnesbyrd om. Vel ere den katholske Kirkes Fremskridt her i vort Fædreland langt fra at kunne kaldes store, men dog har denne havt Indvirkning paa Statskirken i mere end én Retning. Mon det ikke er Henblikket til den katholske Kirke med dens aabne Kirkehuse, hvor der hver eneste Morgen kaldes til Gudstjeneste, som har fremkaldt Morgenandagten i adskillige af Hovedstadens Kirker, ja endog lukket en enkelt af disse op hele Dagen? Mon det er uden Indflydelse paa de protestantiske Præsters Syn for Ægteskabets Hellighed, at de ere komne til mere at arbejde Side om Side med den katholske Kirke, hvor en Fra-

skilt, der gifter sig igen i sin Ægtefælles Levetid, med det samme derved saa at sige underskriver sin egen aandelige Dødsdom? Mon man ikke ogsaa let kommer til at tænke paa, at den kristelig-socials Bevægelse, der nu gaar gennem det protestantiske Danmark, er en gammel Bekendt i den katholske Kirke, hvor mange Præster og Biskopper i de sidste halvhundrede Aar og længere have viet deres bedste Kræfter til de sociale Spørgsmaals Løsning i kristelig Aand? Ogsaa det Tilnavn »Arbejder-Paven«, man har givet Pave Leo, peger i samme Retning. Derfor, skulde Statskirken faa en Konkurrent i en Frikirke, vilde det sikkerlig blive til Held for denne, og den katholske Kirke maatte hilse en saadan Modstander med Agtelse; thi dens Tilhængere maatte have sat en Del ind paa deres Overbevisning, samtidig med at de opgav en af Reformationens mange Vildfarelser: at gøre Statsmagten til øverste Myndighed i aandelige Sager.

Faskrudsford.

(Af Dr. R.)

(Fortsat.)

Længere inde ligge endnu 3 smaa Skær, helt over-
 saaede af Edderfuglere. Den sydlige Fjordbred løber ud
 i et Kap, der strækker sig langt ud i Havet, Hapnanæss.
 Ved Foden ligge nogle smaa, fattige, forfærdelig smudsige
 islandske Huse.

Den nordlige Bred ender med et flere tusind Fod højt,
 en halv Mil langt Skred, eller der er egentlig fire, det ene
 ved Siden af det andet, Skredene ved Vattenæss. Det er
 Grusbanker, der falde næsten lodret ned i Havet, som ere
 opstaaede ved Forvitring af Bassaltklipperne, der knejse højt
 over Skredene. Som en lille utydelig Streg ser man Vejen
 (Gata, som Islænderne kalde den) i store Bugter sno sig
 langs Skræntens Sider, snart højt oppe, snart dybt nede,
 eftersom den snor sig over eller under store løssprængte

Klippeblokke. Den er knapt en halv Alen bred og bestaar af Grus og løse Sten, der løsne sig under Hestehoven og med et Plask forsvinde nede i Havet. Paa den ene Side stiger Fjældet lodret op, 2000 Fod, paa den anden Side falder det brat 500 Fod ned i Havet. Her er det farligt at færdes: et eneste Fejltrin af Hesten, eller et Øjeblik Svimmelhed hos Rytteren, og i næste Nu ligge Hest og Rytter nede i Afgrunden.

Sejler man ind i Fjorden, frembyder denne et ejendommeligt Skue. Paa begge Sider de 3000 Fod høje Fjælde, stærkt sønderrevne, med knejsende, sneklædte Tinder. Det smeltede Isvand baner sig Vej ned ad Fjældsiderne, springer fra Sten til Sten, fra Klippeblok til Klippeblok i de pragtfuldste Kaskader, for tilsidst hovedkulds at styrte sig i Fjorden. Her er alt Liv og Virksomhed. Snehvide Maager sejle afsted gennem Luften, og kulsorte Ravne komme baskende tungt efter. Fiskene gaa i store Stimer, smaa bitte Torskfisk, saakaldte Sej (*Gadus carbonarius*), ikke større end en lille Sild. Store Flokke Edderfugle, Alker og Tejster vugge op og ned paa Vandet. Saa ser man pludselig en høj Vandstraale blive slynget lodret til Vejrs, og lidt efter dukker Ryggen af en mægtig Hval op. Er man heldig, kan man maaske faa Øje paa Hovedet af en Sæl, der dukker op tæt bag Baaden og ser paa en med sine store, spørgende Øjre. Hvad man derimod aldrig ser herovre, er badende Islændere. Fjorden huser nemlig en farlig Hajart, den saakaldte Havkal, hvis Kød er en meget yndet Spise. Nydt i frisk Tilstand skal det kunne fremkalde Forgiftning. Derfor nydes det først efter i flere Maaneder at have været nedgravet, hvorved det er gaet i delvis Forraadnelse. Det skæres derefter i tykke Strimler og tørres i Luften i meget lang Tid. For Resten smager det ikke saa ilde; det har en egen pikant Smag; men det stinker rigtignok fælt, saa det er en lidt blandet Fornøjelse at have Havkal paa Bordet. Den kan tage Luven fra selv den ældste »Gammelost«. En stor Ulempe er det ogsaa, at den hos dem, der har nydt den,

foraarsager en længe vedvarende, modbydelig Aande. Islændernes megen Mavekatarrh maa vel ogsaa for en stor Del skrives paa Havkalens Regning.

Midtvejs i Fjorden ligger Kolfreyjæstadr, der indtil for faa Aar siden var Hovedpladsen heroppe. Her ligge et Par Gaardé, Præstegaarden og Kirken. Kirken er et lille Træskur med smaa firkantede Ruder og et Trækors paa Mønjen i Steden for Skorsten. Det indre svarer til det ydre. En Stue med to Rækker Bænke, et sammentømret Katheder som Prædikestol, et lille Alter med Knæfald. Hvad der undrer en mest, er, at der hverken paa Alteret eller noget andet Steds i Kirken findes noget Krucifix eller Billede. Det er den sørgeligste Kirke, som tænkes kan.

Helt inde i Bunden af Fjorden ligger Budum (Handelspladsen). For 10 Aar siden var her ikke 3 Huse. Nu er her et halvt hundrede, nette smaa, zinktækkede Træhuse, 2 store Købmandsforretninger, 4—5 smaa, Hospital og last but not least »café français«. Endvidere en Stump makadamiseret Vej med to Sideveje, den ene til Hospitalet, og den anden til Café français.

St. Josefs Hospital ligger midt i Budum, paa Toppen af en lille Bakke. Man opdager det straks mellem de andre Huse, første Gang man kommer sejlene ind ad Faskruds-fjord, takket være Pastor Klemps franske Flag, der smælder nok saa lysteligt paa Flagstangen, smælder lidt for lystigt efter Pastorens Mening, da det smælder store Laser i sig selv af Glæde over den friske Vind. Han tager selv imod os ved Landdingsbroen og fører os op til Hospitalet. Nær havde vi ikke kendt ham igen, et stort martialsK Kiidskæg kan jo forandre Fysionomiet ikke saa lidt. Sr. Ephrem, Sr. Tekla og Sr. Clotilde tage venlig imod os, og efter at Pastor Klemp først har været ude at fire lidt paa Flaglinen, vise de os rundt i Hospitalet. Huset er en beskeden Træbygning paa en cementeret Stengrund. Gennem et lille Udhus, som blev bygget i Fjor, og som er bestemt til Konsultationsstue,

træde vi ind i Hovedbygningen gennem en efter islandske Forhold rummelig Entré. Paa venstre Haand ligger et ret rummeligt Køkken, der tillige gør Tjeneste som Søstrenes Spisestue. Paa højre Haand det lille tarvelige, men hyggelige Huskapel. For Enden af Gangen ligger en Sygestue med 6 Senge. Den indtager hele Husets Længde. Huset er 12 Alen i Kvadrat. Her er rummelig Plads, rent og net, frisk Luft og Solskin, da Stuen vender mod Syd, ud mod Fjorden, saaledes at Middagsolen kan sende sine Straaler lige hen til Sengene. Man behøver ikke at være bange for, at Solen skal genere, den islandske Sol er meget *retiré*, det er ikke hver Dag, man har Fornøjelsen at se den. Ad en bekvem Trappe kommer man op i øverste Etage. Her er to Stuer. Den ene er Sygestue med 4 Senge, den anden Søstrenes Værelse med store indmurede Skabe (om man kan bruge et saadant Udtryk i et Træhus), hvori Hospitalets Apothek opbevares.

Det hele er saaledes meget beskedent, men rent og pænt, og det opfylder sin Bestemmelse; her faa de syge Franskmand Tag over Hovedet, og Pleje, saalænge Sygdommen varer. Desværre ere Midlerne saa smaa, at ikke alt endnu har kunnet fuldføres efter Bestemmelsen. Endnu bestaa alle Væggene kun af nøgne Brædder, og Konsultationsstuen er ikke bleven færdig. Hvert fransk Skib, der løber herind, har næsten altid en eller flere syge ombord, hvis Sygdom dog ikke er af den Natur, at vedkommende behøver at indlægges. (Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 38

Søndagen den 17. September

1890

For dyrt betalt.

Byen Rennes har i den sidste Maaned faaet en Interesse, som man for et halvt Aars Tid siden næppe havde drømt om. Det er dog ikke for at beskæftige os med den store Sag, som er bleven behandlet dér og har sat saa mange Sind i Bevægelse paa hele Jorden, at den nævnes her, men for at anholde en enkelt Replik, falden ved et af Forhørene, maaske overset af mange, fordi dens Indhold for dem var af en ganske ligefrem, selvfølgelig Natur. Det var en højtstaaende Politi-Embedsmand, der blev forhørt, som efter en Tilspørgsel svarede omtrent saaledes: »Paa Bordet (det, hvorved Dreyfus sad) befandt sig en ladt Revolver. Jeg var ingenlunde forbauset derover. Ved Æressager i Armeen bærer man sig sædvanligvis saaledes ad. Dette Vaaben laa der for at give Dreyfus Lejlighed til at dræbe sig selv.« Denne Udtalelse paahørtes roligt, ingen udtrykker sin Forbauselse eller Indignation; men en saadan Fremgangsmaade synes at blive anset som selvfølgelig. Og maa dog ikke alle Kristne harmes over at høre sligt? Thi hvad er dette andet end Forsøg paa at dække en skammelig Gærning ved en endnu skammeligere, ved en af de allerstørste Synder, et Menneske kan begaa? Og hvad er der i Grunden naaet ved at bevæge en saadan Forræder eller Bedrager, eller hvad han nu er, til at berøve sig selv Livet? Hans egen Ære er plettet, den Hærs eller det Samfunds Ære, hvortil han hører, i lige Maade, og hvad i al Verden skulde et Selvmord her kunne genoprette? En eneste Ting skulde synes til Dels at kunne gøre godt, hvad der var gjort ilde, om nemlig Vedkommendes Overordnede t. Eks. kunde be-

væge den Anklagede til en aaben og ærlig Bekendelse af hele sin Brøde.

Men selv om et Selvmord virkelig kunde rejse og hæve den borgerlige Ære hos den enkelte eller hos den Stand, han tilhører, vilde dog Betalingen for denne Æresoprejsning være altfor svimlende høj, til at den paa nogen Maade burde erlægges. Her paa dette Sted nærmere at ville dokumentere dette, er overflødigt; thi det lærer den mindste Katekismus jo klart. Men jo mere de mange religionsløse Blade og Tidsskrifter, jeg vil ikke sige lovprise Selvmord, men tale om det lige saa roligt og selvfølgeligt som om Ejendomskjøb og Udvandring f. Eks. (hvad der i Grunden virker, om end langsommere, saa dog langt sikrere til at fordærve Folkets Sans for Ret og Sandhed), destomere bliver det Kristenpligt aldrig at lade noget saadant gaa upaa-talt hen, naar det høres og spørges i vor Kreds, men at stemple det som en af de allerstørste Synder. Der er visse Ord, som f. Eks. Samvittighed og Synd, der i mange Kredse betragtes som gammeldags Ord, hvis Indhold længst har overlevet sig selv, lad os som Kristne sætte en Ære i just at vedkende os disse Ord som levende Virkelighed, saasom vor Frelse netop beror paa, at vi komme til at staa i det rette Forhold overfor Synd og Samvittighed.

Lockouten er hævet.

Det er sjældent, man saa tydeligt har faaet at mærke, at man er et *Samfund*, som i denne Sommer, hvor den store Lockout har hvilet over Landet som en Mare; thi, om man end hverken var Arbejdsgiver eller Arbejder, følte man dog, alle som én, et Tryk, en fælles Byrde, der tyngede baade dem, den egentlig hvilede paa, og alle andre. Det var derfor et Lettelsens Suk, der lød over hele Landet, da det for faa Dage siden lykkedes at bringe en Forsoning til Veje.

Det har nu mange Steder været drøftet med Ivrighed, hvem der vandt Sejr i denne Strid, Mestere eller Arbejdere, et Spørgsmaal, som heller ikke synes at være let at afgøre. De forskellige Blades Dom gaa i ganske modsat Retning. For Kuriositets Skyld skal her anføres to af de mest modsatte Udtalelser, nemlig hvad »Vort Land« og »Social-Demokraten« skrive umiddelbart efter Lockoutens Afslutning.

I det første Blad hedder det:

»Krigen er ej alene *endt*, men den er endt, som den *skal*: med *Sejr* for Arbejdsgiverne som saadanne — og uden Ydmygelse for Arbejderne.

Kun for de *social-demokratiske Arbejderførere* blev Fredslutningen et *Nederlag*, det velfortjente, ubarmhøjertige Nederlag.

Ovenikøbet som det gik, et dobbelt, et *tvelfoldigt* Nederlag.«

Derimod skriver »Social-Demokraten« ganske modsat:

»Hvor er nu Sejren? Den offentlige Mening vil ikke betænke sig paa Svaret: den er paa *Arbejdernes* Side!

Den er det, saa sandt som den var paa Danmarks Side, da det i 1848—50 tilbageslog Tyskernes Angreb og hævdede sine gamle Grænser og sin fulde Uafhængighed.

Arbejdsgiverne have belejret det danske Arbejderparti i halvfjerde Maaned; de have villet sulte os ud af Fæstningen. De maa nu opgive Belejringen og trække sig tilbage uden mindste Resultat, men over *vor* Fæstning vajer den røde Fane stoltere end nogensinde.«

Hvilket af disse Vidnesbyrd skal man tro? Vi ere for vort Vedkommende nærmest tilbøjelige til ikke at regne noget af dem for fuldt paalideligt og kunne erklære os for ganske enige med »Politiken«, der saare besindigt skriver:

»Vi skal ikke her komme ind paa en nærmere Under søgelse af, hvem der har *sejret*, og hvem der har *tabt*, eller hvor meget og hvor lidt den ene og den anden Part har givet efter. Det vil uden Tvivl for begge Parter og for en varig Freds Skyld være det nyttigste, om man fra

alle Sider kunde enes om ikke at sætte dette Spørgsmaal under en altfor indgaaende Diskussion.

Der er vist Imødekommenhed fra begge Sider, som det bør sig ved et hæderligt og godt Forlig.«

Denne Udtalelse kommer dog vist Sandheden nærmere end nogen af de andre, giver vist saa god en Bedømmelse, som Udenforstaaende overhovedet kunne give.

Hvad er der nu at gøre, at raade til, for at Forholdet mellem Mestere og Arbejdere og derigennem vore Samfundsforhold i det hele skulle udvikle sig sundt og heldigt? Det er vistnok en saare heldig Bestemmelse, at søge en Voldgiftsret indrettet, og man maa ønske Lovgiverne Held og Lykke til at ordne denne paa bedste Maade. En saadan Domstol vil sikkert kunne bringe mangan uheldsvanger Tvist og Uenighed ud af Verden. Men, til at skabe lykkelige Forhold slaar sikkert hverken den Domstol eller noget andet fuldtud til. Pave Leo har uden Tvivl Ret, naar han i Slutningen af sin store Encyclica om Arbejderspørgsmaalet fra 1891 taler paa følgende Maade: »Lad Statsstyrelsen ved Love og Forordninger gaa foran, lad Arbejderne repræsentere deres Interesser paa en lovlig Maade; det, hvorpaa det fremfor alt kommer an, er at genoplive det kristelige Sindelag og de kristelige Sæder, uden hvilke alle nok saa vise og lovende Forholdsregler ville være ude af Stand til at tilvejebringe sand Frelse.« Og i denne Sammenhæng kunde det maaske være paa Plads at minde om, at der er et eneste lille Ord, som der tales altfor lidt om i vore Dage, end sige tænkes paa. Der tales meget om Rettigheder og Interesser, men det glemmes ofte, at egentlig ingen burde have nogen Rettighed, som ikke først spurgte om, hvad der var hans *Pligt*. Vi have et Ønske nu ved Lockoutens Aflutning, og det gælder baade Arbejdsgivere og Arbejdere, at de, hver Gang en Strid truer med at blusse op, først og fremmest ville spørge sig selv om, hvad der er deres *Pligt mod Gud og deres Næste*.

Faskruds fjord.

(Af Dr. R.)

(Sluttet.)

De søge imidlertid Hospitalets Hjælp, og der maa være Plads til at undersøge dem, gøre Smaaoperationer, lægge Forbindinger o. desl. En Sygestue egner sig af flere Grunde ikke til det Rykind, der er forbundet hermed, og i Aar have Søstrene maattet rykke Sengene i deres egen Stue sammen og saa bruge denne som Konsultationsstue. Hensigtsmæssig og bekvem er en saadan Ordning imidlertid ikke, og det var meget at ønske, at Arbejdet paa den paabegyndte Konsultationsstue igen kunde blive optaget og denne Mangel ved Hospitalet afhjulpet.

Fra den store Sygestue have de syge, som ere oven Senge, Udsigt til Fjorden, saa de kunne se, naar deres Kammeraters Skibe gaa ud og ind, og pudsigt er det at høre dem diskutere, naar de se et Sejl langt ude paa Fjorden, om det er »Maris Stella« eller »Regina coeli« eller et andet kendt Skib.

*

Man maa se Faskruds fjord en solklar Majdag, naar den ligger fuld af franske Fartøjer inde ved Budum. Indtil 30—40 Goëletter kan man træffe derinde ad Gangen.

Tre og tre ligge de sammen, en Fiskebaad paa hver sin Side af en *chasseur*. Fiskerne staa opstillede i en lang Række og nu vandrer Fisken fra Haand til Haand op gennem Fiskebaadenes Luger og over i Chasseurens Last. Under dette ensformige Arbejde synge Folkene en om muligt endnu ensformigere Sang; man skulde ikke tro, en Sang kunde være saa monoton, og den bliver ved Time efter Time, den samme Sang, indtil al Fisken, ofte 20—30,000, er omladet, og underlig sørgelig lyder denne Sang heroppe i Stilheden.

Saa en Dag glider et mægtigt sort Skibsskrog med høje, svajende Master ind paa Havnen. Alle Fiskerbaadene skynde sig at hejse Trikoloren under Gaflen, og hele Budun

faar ogsaa travlt med at flage. Det er den franske Orlogsmand »*la Manche*«.

Pastor Klemp og den franske Konsularagent her gaa ombord i Krigsskibet for at hilse paa Officererne. Kort Tid efter, at de ere komne tilbage, løber Chefchaluppen ind til Broen, og Kommandanten gaar op paa Hospitalet for at hilse paa Søstrene. Han gaar derefter ind paa Sygestuerne, standser ved hver Seng og underholder sig længe med hver enkelt Patient. Før han gaar ombord igen, indbyder han Pastor Klemp til Dagen efter, om Søndagen, at læse Messen ombord paa »*la Manche*«.

Til Dagligbrug læses Messen i Hospitalets lille Kapel, og det kan til Nød ogsaa bruges om Søndagen, naar der ikke er for mange Franskmænd inde paa Faskrudsford. Er der flere end ca. 30 til Stede, maa Messen læses i et andet, lejet Lokale. Men naar her er franske Krigsskibe inde paa Fjorden, plejer Chefen gjerne at indbyde Præsten til at læse Messen ombord.

En saadan Messe ombord paa en fransk Orlogsmand er noget ganske ejendommeligt, som man sent glemmer. I Dampchalup hentes Præsten, Søstrene og de faa Indbudte fra Landjorden. Det rummelige Mellemdæk er omdannet til det nydeligste lille Kapel, som tænkes kan. I den ene Ende af Dækket er der ved Hjælp af store Flag bygget et helt Kor, dekoreret med Vaaben i Rosetter. Alteret er rejst paa en tæppebelagt Luge, saa det staar højt, og kan ses fra hele Mellemdækket. En Luge oven over Alteret op til Dækket er fjærnet, og Aabningen skjult under et stort gult Silkebanner, hvorigennem der falder Ovenlys ned paa Alteret, saa hele Koret ligger badet i gult Lys. Paa begge Sider af Koret staa Marinere med skuldrede Geværer. Det franske Nationalflag stryges, og i Steden for hejses Gudstjenesteflag under Gaflen, et hvidt trekantet Flag med rødt Kors. Pastor Klemp træder hen til Alteret, og idet samme lyder det med Baadsmændens Stentorstemme: Gevær paa Skulder, og hele Rummet genlyder af en øredøvende Vaabenraslen. I

næste Øjeblik er der død:stille i det store Skib, saa man har ondt ved at tro, at saa mange Mennesker ere samlede. Messen skrider fremad, og stadig hører man Kommandoraab, og Geværerne rasle. Før Forvandlingen kommanderes: Præsenter Gevær, og (en i vore Øre uvant Kommando): *genoux à terre*. Og lige efter at Forvandlingsordene ere udtalte, skære skrattende Hornsignaler gennem den dybe Stilhed, en egentlig mere velment end velklingende Hyldest, som dog gør et gribende Indtryk.

Et Dødsfald fandt der Sted paa Hospitalet i Aar. Det var en 28aarig fransk Fisker. Næsten en Maaned laa han syg paa sit Skib og led meget i den Tid, før han kunde naa ind til Faskrudsfjord. I to Maaneder laa han her stille og uden at klage, trods sine store Smerter. Det var en Ynk at se hvorledes den store, stærke Mand langsomt svandt hen under en tærende Feber. Pastor Klemp gav straks ved Ankomsten den syge den sidste Salvelse, og gentagne Gange modtog han Sakramenterne, indtil han en solklar Junidag gik bort, stille og rolig, fattet og vel forberedt. Om end Hospitalet ikke kunde gengive denne Mand Helbredet, bragte det ham dog Trøst i hans sidste Timer. Han er ikke død forladt af alle »*comme des chiens*« som saa mange af hans ulykkelige Kammerater før ham. Naar man gaar ud paa paa den franske Kirkegaard, ser man henved 30 Grave, og kun to af de Døde have haft en Præst hos sig i deres sidste Time. Den franske Kirkegaard ligger en lille Fjerdingvej udenfor Budum ved Foden af et højt Lijæld paa et Sted, hvor der er nogle faa Fod Jord ovenpaa den haarde Stengrund.

Herude blev der ogsaa gravet og hugget en Grav til den Afdøde, og som han selv havde været stille under sin hele Sygdom, blev ogsaa hans Begravelse stille og beskedent. Her var slet ingen franske Skibe inde paa Begravelsesdagen. Det hele Følge bestod af Pastor Klemp, Søstrene, Lægen, Konsulen og tre Rekonvalescenter fra Hospitalet. Den tarvelige, kønrøgsværtede Kiste, hvis eneste Prydelse var et

hvidt Trækors, blev baaret ned fra Hospitalet og sat i en Baad; i en anden Baad fulgte Præsten, Søstrene, Konsulen og Lægen, og i en tredie de 3 Franskmænd, og det lille Følge roede langsomt med Kisten til Kirkegaarden. Graven blev indviet, der blev bedt en stille Bøn for den Afdøde, og Graven blev kastet til med Grus og Sten og dækket med Græstørv.

Man kan ikke skrive om Faskrudsford uden ogsaa at nævne den franske Konsularagent, Hr. Carl Tulinius. Da han for en halv Snes Aar siden flyttede her til og etablerede en Forretning, eksisterede Budum ikke, men Hus rejste sig efter Hus rundt om hans Forretning. Han er fuld af Energi, og denne hans Energi kommer Hospitalet til Gode i rigt Maal. Straks fra den første Dag af har han omfattet det med den største Interesse. Præsten og Lægen spiser ved hans Bord, og han ordner alt paa bedste Maade for dem og Søstrene. Og altid er han Elskværdigheden og Forekommenheden selv. Baade han og mange andre Islændere se med Agtelse og Kærlighed paa det Arbejde, som udføres her i Menneskekærlighedens Tjeneste. Man maa haabe paa, at de efterhaanden maa overføre denne Kærlighed paa den Kirke, som sendte sine Tjenere ud til det fjærne Land i ingen anden Hensigt end at gavne Mennesker, den Kirke, som engang selv var hjemme paa Island, og i hvis Tid Landets lykkeligste Periode sikkert falder.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 39

Søndagen den 24. September

1899

Forsvar mod de hemmelige Samfunds Angreb paa Kirken.

Bønnens Apostolats Intention for September. *)

Man eller anden, som ser denne Maanedes Intention, vil maaske spørge sig selv, om de hemmelige Samfund ere fordømte af den katholske Kirke, fordi de angribe denne, eller om ikke snarere de hemmelige Samfund angribe den katholske Kirke, fordi den fordømmer dem. Der er ingen Tvivl om, at Modstanden fra Kirkens Side bliver stærkere, jo mere denne bliver klar over, at (i hvert Fald i nogle Lande og især i Italien, Kirkens gamle Hjemland) de hemmelige Samfund angribe den; men paa den anden Side er det ogsaa rimeligt at antage, at saadanne Angreb ere blevne hæftigere, om de end ikke ere begyndte, ved Kirkens afvisende Holdning. Men hele Sagen bunder i Virkeligheden dybere. Var der intet andet i Vejen, vilde Kirken være klog nok til at tie og lide i Stilhed, selv om den ikke kunde billige eller endog blot taale disse Selskaber. Men hvor der er et helligt Princip i Fare, kan Kirken ikke tage Hensyn til, hvad der verdslig talt er den klogeste, den fordelagtigste Politik for den selv. Hvad der saa end sættes paa Spil, maa den tale. Men nu er der netop ved selve det, at de hemmelige Samfund ere til, et helligt, saare vigtigt Princip i Fare — nemlig det Princip, i Følge hvilket det menneskelige Samfund (baade det verdslige og religiøse) og det enkelte Individ har

*) Efter *The Messenger of the S. Heart*. (Af John George Gretton, S. J.)

Ret til at beskyttes mod den mulige (og sandsynlige) Misbrug af den absolute Magt, som de hemmelige Samfunds *virkelige* Hoveder og Ledere komme i Besiddelse af gennem den blinde Ed, der aflægges af Samfundenes enkelte Medlemmer.

Det er denne Ed, der konstituerer Samfundets anstødelige Hemmelighed, ikke de hemmelige Adgangsord, Tegn og Ceremonier. Disse sidste kunne i og for sig være fuldstændig uskyldige. Enhver Forening, som ønsker at være for sig selv indenfor lovlige Grænser, ikke alene tør, men er ofte ligefrem nødt til at have Tegn og Adgangsord, som kun ere kendte af Medlemmerne. Heri behøver der heller ikke at være nogen Fare for den øvrige, uindviede Verden. Men den hemmelige Ed, om hvilken Talen er, kan i Følge sin Natur være og bliver i hvert Fald med Tiden skadelig for Samfundet i det Hele og demoraliserende for Individet, som aflægger den. I intetsomhelst Samfund (selv om det kaldte sig katholsk' og religiøst) kunde Kirken, der er en Vogter for Menneskets hellige Rettigheder, finde sig i en Ed, der forpligtede Medlemmerne til blind Lydighed i Sager, som ingen hverken borgerlig eller kirkelig Myndighed udenfor dette hemmelige Samfund havde Lov til at undersøge og fælde en Dom over. Det er umoralsk for den enkelte at gøre et saadant Spring ind i det dunkle; og naar et Samfund, der bestaar af Tusinder af Individer, gør noget saadant, forstørres Faren uendeligt og derfor ogsaa det umoralske i Handlingen. — Her kan den Indvending gøres, at Kirken velsigner den »blinde Lydighed« i sine religiøse Ordener. Og vore Fjender have ikke været sene til at kalde de religiøse Ordener for Kirkens hemmelige Samfund. Men Blindheden i den religiøse Lydighed er af en ganske anden Art end den blinde Lydighed, man under Ed lover et virkelig hemmeligt Samfund. De religiøse Ordeners Regler og Bestemmelser, Hensigt og Maal ere ikke hemmelige; Kirken kender dem, og enhver kan lære dem at kende. Kirken sanktionerer eller velsigner dem ikke, uden de først i hele deres

Udstrækning forelægges den; naar den approberer en religiøs Orden, erklærer den udtrykkelig, at der ikke i dens Regler findes noget, som strider mod Tro og Moral; og den Lydighed, som kræves af Ordensmedlemmerne, er kun Underkastelse under disse Regler. Den blinde Lydighed bestaar i Beredthed til at opgive (som forøvrigt enhver undergiven baade i Hæren og Flaaden maa praktisere) sin egen Mening af Ærbødighed for den overordnedes, naar det, der befales, ikke strider klart mod Guds Lov eller gaar udover Omraadet for de approberede Ordensregler. Med ét Ord, al Autoritet, der haandhæves i den katholske Kirke, maa haandhæves aabenlyst. — Men hvad nu de hemmelige Samfund angaar, saa haandhæves Autoriteten ikke aabenlyst i dem. Ingen véd, hvorledes den haandhæves eller med hvilket Formaal. Medlemmerne maa paa Grund af deres Ed i Følge Sagens Natur være mere eller mindre uvidende udover et vist Punkt. Heri ligger Faren, en Fare, der forstørres uendeligt ved disse Samfunds store Udbredelse, med deres mangfoldige hemmelige Agenturer, blandt saa mange Nationer og imellem saa forskellige Samfundslag. Det er denne Hemmelighedsfuldhed, hvilken Kirken fordømmer som farlig og umoralsk i og for sig, ganske fraset den gode eller slette Anvendelse, der gøres heraf, i dette eller hint Land, hvilket kan undersøges ganske faktisk. Kirken hverken vil eller kan tillade noget af sine Børn at lægge sin Vilje og Frihed i andres Hænder. *)

Spørgsmaalet angaar derfor ikke saa meget Bedømmelsen af et faktisk Forhold, som det er et Principspørgsmaal. Fakta er det forøvrigt ogsaa vanskeligt at bedømme. Selve Organisationernes Hemmelighedsfuldhed hindrer en aaben Undersøgelse. Der er alligevel en overvældende Mængde Indiciebeviser af den mest overbevisende Art, der evident godtgøre, at Fastlandets hemmelige Samfund bruge deres

*) Ved Indtrædelse i en religiøs Orden lægger vedkommende sin Vilje og Frihed i Kirkeus Haand.

dulgte, men vældige Magt til at angribe og om muligt ødelægge den katholske Kirke. Dette er ingen overdreven Fremstilling af, hvad der har fundet og endnu finder Sted. Hvem var det, om man tør spørge, der stod bagved, da Kirkestaten i 1870 blev plyndret og erobret imod al Lov og Ret? Hvem satte Konfiskationen af Ordenshuse og Kirkens Ejendom i Italien i System? Hvem fandt paa tvungen Militærtjeneste for Præster og Ordensfolk? Ved hvis Underfundighed er Opdragelsen i mange Lande bleven et Midde- til at fremmedgøre Børnene for Kirken? Hvem er det, som berøver den døende Præsten og den døde kristelig Begravelse? Hvem var det, som lagde Plan til Snigmordet i 1875 paa Garcia Moreno, den katholske Præsident i Ecuador? Hvad det sidste Exempel angaar, indrømmer *Times* af 5te Oktober 1875 de hemmelige Samfunds Skyld, idet der siges saaledes: »Det er klart som Dagen, at Garcia Moreno blev snigmyrdet af et hemmeligt Samfund, hvis Forgreninger strække sig ikke alene over hele Syd-Amerika, men endogsaa naa til Europa.«

Hvis de hemmelige Samfund i Stor-Britannien *) ikke ere blevne Arnested for slig djævelsk Ondskab, er Grunden den, at deres Medlemmer og Ledere ikke ere, hvad ellers Størstedelen af Medlemmer og Ledere er, -- slette Katholiker, mod hvis slette Levnet selve den katholske Kirke er en stadig Bebrejdelse. *Corruptio optimi, pessima*, d. v. s. den bedste Fordærvelse er værst. Den katholske Kirke i Stor-Britannien er ikke, hvad den er mange andre Steder, Samfundets Surdejg. Skulde den nogensinde blive det og paa samme Tid de hemmelige Samfund i Stor-Britannien væsentlig rekruteres fra slette Katholiker og frafaldne, vilde disse Samfund høre op med at være, hvad de endnu gøre Fordring paa at være, gensidige Velgørenheds-Selskaber. Naar de ævnede det, vilde de ogsaa bruge den store Magt,

*) Vistnok ogsaa i de nordligere Lande paa Kontinentet.

deres hemmelige Bureauer raadede over, til at lamme og [om muligt tilintetgøre Kirken. Det Faktum, at dette hidindtil ikke er Tilfældet i dette Land, retfærdiggør ikke den hemmelige Ed, hvilken alene under forandrede Omstændigheder vilde gøre det muligt. Det er derfor denne Ed, som er Hovedgenstanden for Kirkens Fordømmelse.

Men vi se ikke alene hen til Kirken i vort eget Land, vi betragte hele den almindelige Kirke, og vi bede for langt mere end hele Kirkens og alle dens Børns Sikkerhed mod de virkelige eller mulige Angreb fra de hemmelige Samfunds Side; vi bede om, at det umoralske i denne hemmelige Ed, hvilken gør saadanne Angreb mulige, stedse klarere maa blive lagt for Dagen, saa at Kirkens ubetingede Fordømmelse af alle hemmelige Samfund maa blive retfærdiggjort i dens Børns Øjne og i det menneskelige Samfunds Øjne overhovedet, hvilket Kirken ved denne Fordømmelse søger at beskytte lige saa meget som sig selv.

B ø n.

O Jesus, ved Marias reneste Hjærte ofrer jeg dig denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle dit helligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for, at hvilkesomhelst Angreb, der end rettes mod Kirken, de alle maa blive slaæde tilbage. Amen.

En ny Bog.

Her var Konfirmation i et Hjem. Paa et Bord i Dagligstuen var den Unges Gaver udstillede, og midt iblandt dem prangede »Jesu Liv« af *Renan*. Det var en Slægtning, der i god Tro havde købt Bogen med det pæne Navn; hvad kunde vel passe bedre at forære en ung Konfirmand end Jesu Levnetsbeskrivelse? En eller anden kunde maaske blive narret paa lignende Maade ved den lille Bog, som her

skal skænkes en kort Omtale, nemlig *Sigurd Triers Jesus fra Nazareth, set med Nutidsøjne*. Thi trods sin Titel passer den heller ikke til Konfirmationsgave.

Denne Bog skulde ikke være bleven omtalt her, hvis ikke Dagbladene havde skænket den saa stor Opmærksomhed, saa sikkert mange af dette Blads Læsere have lagt Mærke til dens Fremkomst. Thi Bogen selv er lidet betydelig, og mest Opsigt vækker maaske den Omstændighed, at den unge Forfatter er en Søn af Københavns Borgerrepræsentations almindelig agtede og ansete Formand.

Bogens Fremkomst skyldes de Møder, der bleve holdte her i Byen i Vinter, hvilke ogsaa have været omtalte her i Bladet, hvor unge Kunstnere samlede Kollegaer og Studenter, og hvor adskillige alvorlige Problemer, mest religiøse, bleve gjorte til Genstand for en ivrig og tidt lidenskabelig Debat. Hr. Trier fremlægger nu her sit Syn paa Kristendommen i en Bog, saaledes som mange Unge paa disse Møder gjorde det mundtligt.

Det er egentlig underligt, at give sig til at skrive en Bog om saa vældigt et Æmne som Jesu Liv, naar man kender saa lidt til selve dette og til omtrent alt, hvad der er skreven herom fra de ældste til de nyeste Tider som Hr. T. Hans ypperste Kilde er *Renans Roman*: »Jesu Liv«. Hr. T. gaar ud fra, at Jesus er en af Verdens allerstørste Mænd, men heller ikke mere; af disse beundrende Tilhørere er han efterhaanden bleven guddommeliggjort. Og, som det hedder i en fortrinlig Anmeldelse af I. O. A. i »Vort Land«, »uden at synes at føle Manglen paa objektive historiske Kriterier til Belysning af Kristendommens Urhistorie, men gaaende ud fra, at Nye Testamentes Fortællinger ere Legender, foretager Forf. ud fra et fuldstændig subjektivt Interessestandpunkt et vilkaarligt Valg af Udtalelser og Fortællinger fra alle fire Evangelier. Uden Spor af Ret fremsætter han sit Dogme, at Herren efter sit Selvvidnesbyrd har anset sig for et profetisk Menneske som saa mange andre. Man gad vist, med hvad Begrundelse Forf. tager de Træk

med, han anfører, men gaar udenom: en Fortælling, som den om Jesu Forhør for Ypperstepræsten, hvor denne, da Jesus nævner sig »Kristus, Guds Søn«, og erklærer at skulle sidde ved »Kraftens højre Haand og komme at dømme Levende og Døde«, sønderriver sin Klædning og erklærer ham for Gudsbespotter. Hin Mand forstod sikkert, hvad Jesus mente om selv sig.

Det 18de Aarhundredes Standpunkt, at ryste det underfulde ud eller stryge og bortforklare Jesu Selvbetegnelser ved at vælte over paa Disciplene en Anklage for Misforstaaelse og Indskrænkethed, er i Virkeligheden aldeles uigen-nemførligt. Spørgsmaalet vil atter og atter blive, hvad det med al Styrke har været for disse Disciple: Antagelse eller *Forkastelse* af den *guddommelige* Aabenbaring i Jesu *Person*. I et Land, der har haft en Forfatter som Søren Kierkegaard, burde der være Klarhed om, at Kristendommen uden dette Forargelsens Spørgsmaal ikke ekisterer og aldrig har været til. Der er for en klar Læser af »Legenderne« kun ét af to at gøre: kalde Jesus en Bedrager og Sværmer eller bøje sig for hans Ord.

Bogen har, som det fremgaar af det foregaaende, kun ringe Værd. Forfatteren gør dog i visse Henseender et ret elskværdigt Indtryk, og det, der i hans Fremstilling bliver tilovers af vor guddommelige Frelasers Skikkelse, omtaler han med Ærbødighed. Mest Interesse har Bogen derved, om den skulde være Udtryk for et almindeligere udbredt Syn paa Jesus Kristus. Ser man nemlig saaledes paa ham i Kredse, hvor for en Snes Aar siden maaske kun fuldstændig Fornægtelse og aandelig Tomhed raadede, maa man glædes, thi saa betegner dette Standpunkt jo en Fremgang; men, sammenligner man denne Jesus-Skikkelse med den virkelige Jesus, kan man ikke andet end beklage dem, der kunne lade sig nøje hermed. Bogen slutter med de Ord: »Velsignet være Mindet om Jesus fra Nazareth«; det klinger anderledes, naar vi hilse hinanden med den katholse Hilsen: »Lovet være Jesus Kristus! — I al Evighed! Amen.«

Mon?

Oer har nylig været afholdt et Møde i Fredericia, ved hvilket Professor Frederik Nielsen holdt Foredrag om Trosfrihed. I dette Foredrag forekommer der (i Følge »Kristeligt Dagblad«s Referat) følgende højst forbausende Oplysning: »Reformationens Indførelse i Danmark medførte Trosfrihed; men med Enevælden gaar Trosfriheden mere og mere bort.« Uvidende Tilhørere kunde tro, at der var Trosfrihed i Landet i de ca. 125 Aar, der ligge mellem 1536 og 1660; men ganske det modsatte er jo Tilfældet. Selve Reformationens Indførelse i Danmark er den største Volds-handling, nogen Konge her nogensinde har dristet sig til; vi vide alle, at Bisperne blev pludselig fængslede og tvungne til at opgive al Modstand mod den nye Lære. Mange Præster gik, mere eller mindre villigt, ind paa den nye Ordning, andre ikke, thi »en Part ophængte man«, som Pallasius nok saa tørt skriver. Og allerede 1569, d. e. 90 Aar før Enevældens Indførelse, udstedes (til Værn for Lutherdommen) de 25 (ikke 28) Fremmedartikler, som enhver Fremmed under Ed maatte antage; og den, der mod sit Løfte ikke overholdt dem, skulde straffes *uden Naade paa Liv og Gods*. 1613 blev det forordnet, at den, som kunde overbevises om at hylde den katholske Lære, skulde have sin Arvelod forbrudt og formenes Adgang til Statens Embeder. Mon man kalder disse Bestemmelser for Udslag af Trosfrihed? Nej, der er sikkert tyve Gange mere Frihed f. Eks. i *Rusland*, end der var i det reformerede Danmark mellem 1536 og 1660.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Bogladar samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 40

Søndagen den 1. Oktober

1899

Ola Hanssons Konversion.

(Ved Johannes Jørgensen.)

Paa Vejen mellem Nürnberg og München købte jeg paa en Perron et Nummer af *Germania* og fandt i et af Tillægene en Artikel af Ola Hansson: *Zu meiner Conversion*. I denne beretter den svenske Forfatter først om sit Ungdomsliv i Universitetskredsene og sit Forhold til herskende politiske Partier og aandelige Retninger i Sverrig. Han fortsætter derpaa saaledes:

»Efter nogle Rejser og halvandet Aars Ophold i Friedrichshagen ved Berlin kom jeg i Foraaret 1893 til Bayern. Som sædvanlig droges jeg ud paa Landet, og min Skæbne førte mig til Schliersee. Hvor inderlig i Slægt jeg følte mig med Folk og Liv dernede i det øvrebayerske Højland, fremgaar klarest og bedst deraf, at jeg, da Sommeren var forbi, og Vinteren nærmede sig, lod min i Friedrichshagen lejede Bolig staa og blev i Schliersee.

I de sex Aar, der siden ere henrundne, har jeg kun i kort Tid forladt denne Bopæl. Som Endepunkt og Enderesultat af alt, jeg i den Tid har lært og læst, oplevet og erfaret, staar min Konversion til den katholske Kirke.

Hos Landbefolkningen her i Bayern fandt jeg for det første ganske samme velbevarede Bondestand og Bondeliv som hjemme i Skaane. Henover min Ungdoms Aar, som havde været fulde af Optagelse og Forarbejdelse af alt det nye, Tiden bragte, rakte de gamle Indtryk fra min Barndom

og første Ungdom og de nye Indtryk fra det fremmede Land hinanden Haanden. Den Baggrund, paa hvilken mit Livs Drama spillede, klarede sig mere og mere, og jeg forstod efterhaanden, hvorfra jeg var udgangen, og hvorhen jeg, ifølge en indre Tvang, en organisk Lov, maatte søge tilbage for at tilvejebringe Enhed i mit Væsen istedenfor Sprængning. Der kom Klarhed over Modsætningen mellem mit Væsens kompakte og uopløste Urgrund paa den ene Side og paa den anden Side de brogede, usammenhængende, mangfoldige Indtryk udefra — en Modsætning, der i Korthed kan kaldes Modsætningen mellem *Jordaand* og *Tidsaand*. Og da jeg altid har bestræbt mig for at høre hele Havets Brusen i den mindste Skål ved Stranden, saa gik jeg paa Spor efter denne Modsætning og stødte saaledes en skønne Dag paa den store Erkendelse, at jeg med disse mine Kampe og Modsætninger kun var et lille Symbol paa eller en Reflex af hvad der i vor Tid var beskikket Folkene at lide og gennemkæmpe, saafremt de vilde hævde sig og istedenfor til Sprængning naa til Enhed. I saadanne legemliggjorte Reflexer bliver imidlertid den almindelige Nød og Vejen ud deraf ofte synlig for alles Øjne.

Til denne Indsigt vilde jeg ganske vist ikke være kommen alene ved at leve i et landligt Milieu, der vakte mine første og dybeste Indtryk og Instinkter til nyt Liv. Nu traadte imidlertid noget andet og større til: det Katholske. Jeg regner det imidlertid for en Lykke, at disse mig saa hjemlige og tiltalende Omgivelser forefandt; de tjente mig til Vej og Bro. Paa denne allerbedste Maade kunde jeg komme til Katholicismen. Som haandgribelig Virkelighed, som levende Magt, der former og omslynger alt, har jeg først lært Kirken at kende; en lille Landsbyenighed har aabnet mig Øjne, Forstand og Hjærte for den Sandhed, at Kirken alene kan danne og forme Folkeslag og Tider til organiske og sunde Enheder. Og nu blev det mig ogsaa temmelig klart, at alt det, som gav det gamle skaanske Bondeliv sit Præg — den virksomme Kærlighed, Solidaritetsfølelsen, den Lovbog, som mere fandtes skrevet i Hjærterne end paa Papiret — at alt dette var omhyggelig opbevarede Kulturrester fra den katholske Tid, fra den Tid, da Kirken havde formet hele Livet oppe hos os, som den endnu former det hernede. Aarhundreder igennem har denne Arv holdt sig i Folket og virker endnu, i eller ved Siden af en

Lutherdom, som enten er stivnet eller forraadnet eller gaet over til pietistisk Calvinisme.

Den, som saaledes kommer udefra til Catholicismen, vil altid finde, at det var dette eller hint af Kirkens uudtømmelige Skatkammer, som drog ham til den og aabenbarede dens Væsen for ham; ethvert Menneske har jo, efter sit indre Anlæg, Punkter, hvor det er særlig let tilgængeligt for Forstaaelse og Paavirkning. Hvad mig selv angaar, kan jeg ogsaa angive enkelte saadanne Mennesker og forberedende Trin i min Konversions Forhistorie.

Der er da først Paul Garins Bog »*Dulcamara*«. Denne Bog gav maaske det første kraftige Stød til, at det i mig slumrende katholske Sindelag blev mig bevidst. Den bevægede mig til Eftertanke; den drev mig til Valg mellem to Verdensanskuelser og to Magter, der kæmpede om Verden og om Menneskene; den manede til Klarhed over alt — ogsaa der, hvor man helst vilde bevare Halvmørket. Den var paa én Gang mangesidig og af én Støbning; den indeholdt den dybeste Livsmystik i den klareste Form, den skarpeste Sjælekendskab udtrykt med den største Mildhed, de videste Udsigter i den stærkest mulige Forkortning. Den talte paa én Gang indtrængende og sagte til En; den slap En ikke, selv om det saa saaledes ud; og den tog atter fat netop der, hvor den havde sluppen, om end tilsyneladende fra et andet Udgangspunkt. Selv Foredragets altfor store Klarhed og Tørhed bidrog til at henvise En til sig selv og fik En til at bedømme hver enkelt lille Ting for sig. — Bogen har for mig været af afgørende Betydning; jeg har meget at takke den for. Hvad der senere er bleven offentliggjort under Paul Garins Navn i Blade og Tidsskrifter, er en Sag for sig. . .

Det var i Aaret 1896, at jeg fik »*Dulcamara*« i Hænde. I samme Aar lærte jeg *Dr.* Ratzingers to store videnskabelige Værker at kende: »Den kirkelige Fattigpleje« og »Nationaløkonomien paa christeligt Grundlag«. Den Adskillelse mellem to Verdener, som »*Dulcamara*« i det store og hele havde indledet, fuldbyrdes nu i mig under Læsningen af disse Arbejder paa en mere bestemt og konkret Maade.

I Aartier havde den *engelske* Aand behersket hele det nordiske Kulturliv, politisk, socialt og økonomisk; nu mødte jeg her en ganske anden, diametralt modsat Aand — ikke nogen negativpolemisk, men en primær, positiv, skabende:

den katholske Samfundsopfattelses Aand. Hele den angelsachsiske, protestantiske Statsøkonomi -- denne kolde »Videnskab«, som kun gav sig af med foregivne Naturlove, og hvis Forbindelse med Mennesket var afbrudt — styrtede sammen Ansigt til Ansigt med den store Simpelhed og Varme i den kirkelige Lære om hver enkelt Menneskesjæls Udødelighed, om Gud som al Tings Ejermand og om Kirken som Vogter og Midler.

Ud fra dette Synspunkt lærte jeg først rigtigt den middelalderlige Verden at kende, hvor Himmel og Jord, Natur og Overnatur, vare saa harmonisk sammensmeltede som aldrig hverken før eller siden, hvor man kun følte Jorden saa fast under Foden, for at Domkirkerne kunde hvælve sig rigtig højt og mægtigt, hvor alt var én Organisme, og hvor Kirken gød sit Liv i alle og formede alt efter sit Billede. Spørger man, hvad det var for en Verdensanskuelse, der kunde gøre Menneskene saa begejstrede og saa ydmyge, saa glade og saa forsagende paa én Gang, saa stille man sig hen foran et af de Billeder, som dengang smykkede Altrene, og hvor Donatorerne, Mand og Hustru, knæle for Gudsmoder med Barnet. I et saadant uanseligt Billed ligger hele Svaret; i det ligger hele den christne Kultur; til det maa den altid vende tilbage, og af det vil den altid fremgaa paany.

I Foraaret ifjor blev jeg af *Dr.* Ratzinger, for hvem jeg havde udtalt Ønsket om at lære den katholske Verden at kende og særlig at tage Undervisning i den katholske Lære, henvist til Hofpræst Hecher i München. I Begyndelsen af August kom jeg derpaa til München og blev efter nogle Ugers Undervisning d. 22. August 1898 optaget i den katholske Kirke.

Det, som holder igen.

Het var ude i en af Byens Udkanter, i det man kalder et ægte Fattigkvarter. Mange af dem, der bo i de lyse og brede Gader, kende slet ikke disse lange, smudsige, ildelugtende Gader, hvor der er en Vrimmel af travle Mennesker, af store Arbejdsvogne og Trækkevogne, af Sælgekoner og Dagdrivere, men især dog af Børn. Bliver der et Steds slaæet en Rude ind, eller falder en Hest, eller komme to Hunde op at slaas, strax strømme Børn sammen fra alle

Kanter; man synes slet ikke før at have bemærket mere end 2—3 Stykker, og dog kan der stimle 20—30 sammen paa et Øjeblik. Men især er der Liv ved 7—8 Tiden en mild Sommeraften. Saa er Dagens Arbejde endt, hist staar en Mand i Skjortærmer og ryger sin Pibe, her have 3—4 Koner, et Par af dem maaske med et lille Barn paa Armen, mødtes og føre nu en livlig Passiar, og alle Vegne ere Børnene paa Færde, store og smaa, de fleste i Leg og Tummel. Det var en saadan Aften, ude i et af Byens fattigste Kvarterer, at der gik en Mand alene for sig selv gennem en lang Gade. Og han gik og tænkte paa alt, hvad han saa, paa de mange Mennesker, paa de mange, mange Børn.

Disse sidste løb imellem hinanden, Dreng og Piger, nogle legede, én Dreng tændte sig en Cigaret, nogle saa ind ad Bagervinduerne paa Sukkersagerne, store Piger drev afsted med hinanden i Armene og snakkede og fjasede, andre stormede efter hinanden, sloges og kastede hinanden om i Gadens Smuds. Og der var noget i det altsammen, som gjorde hin Mand saa underlig uhyggelig til Mode; han kunde ikke andet end tænke: hvor alle disse Børn tumle om uden Beskytter, uden Opsyn, uden Vejledning, og tusinde Fristelser lure paa dem, og mange af dem ere for-dærvede, medens de endnu ere Børn. Da kom der forbi ham en stor Pige, hun smilede og skyndte sig, som om hun havde faaet Øje paa én, hun var glad ved at se. Og ganske rigtigt! Det var mod et Par store, stærke Arbejds-mænd, hun ilede, og idet hun naaede dem, standsede hun foran den ene, og sagde med Glæde i Stemmen, og Manden var saa nær, at han tydelig kunde høre det: »God Aften, Fa'r! Hvor skal Fa'r hen?« Der var et Udtryk af Glæde, af Tillid i Barnets Stemme, som gjorde, at Aar og Dag efter kunde Manden høre hin Stemme! Og det slog ned i ham: her har du det, der holder igen! Apostlen taler om Antikristen, der ikke kommer, saa længe det, der holder igen, er til. Det er Familien, der holder igen. Det er Guds første Indstiftelse her paa Jorden, og saa længe den opretholdes som en hellig Pagt, er det til Stede, der holder igen. Og Manden saa nu paa alle Børnene, der tumlede om, uden mere at føle sin Sjæl forvirret; thi han saa dem omslyngede af et usynligt Baand, der efter nogle flere eller færre Minutter vilde drage næsten alle disse smaa hjem til en Fader og Moder, til et Hjem. Og var end de fleste af disse Hjem kun ringe og fattige og en Del af dem vel og-

saa uhyggelige og snavsede, saa var det dog Hjem, saa var der dog en Mand og en Kvinde, der som Fader og Moder vare fælles om at holde sammen paa Børneflokket. Og Manden vidste, hvad St. Paulus har skreven om det kristne Ægteskab, at det er et stort Sakramente, og han glædede sig ved Tanken paa Børnene, der voxede op i det store Sakramentes Naadeskygge. Og han forstod, at vilde man gjerne gøre Børnene noget godt, gjaldt det fremfor alt om at skabe Fred og Velsignelse i Hjemmene.

Den sociale Bevægelse.

«Udvalget til social Oplysnings Fremme» er det officielle Navn, som de Mænd have valgt, der, med stor Iver og Forstaaelse af, at *there is something rotten in the reign of Denmark*, have sluttet sig sammen for at udbrede sund, social Oplysning paa kristelig Grund. Disse Mænds Mening er ikke at danne noget politisk Parti, men kun, hver efter sin personlige Opfattelse, at vække Interesse for sociale Spørgsmaal og bidrage sit til en retfærdig og sund Løsning af disse. Med Stöckers kristelig-sociale Parti kan man aldeles ikke sammenligne dem, det er et iøvrigt politisk og protestantisk-kristeligt Parti, som bl. a. ivrigt bekæmper Social-Demokraterne. Vore kristelig-sociale ville hellere vide sig sammenstillede med de engelske Fabiere, hvis Selskab blev stiftet 1883. Disse danne heller ikke noget politisk Parti, men søge gennem en klog Nølen (smn. den romerske Feltherre Quintus Fabius Maximus, der udmærkede sig ved sin kloge Nølen i Krigen mod Hannibal) at føre deres Ideer blot et lille Skridt fremad, hver Gang et belejligt Øjeblik melder sig.

I Vinter agter det nævnte sociale Udvalg at fortsætte den Virksomhed, der paabegyndtes i Fjor, og foreløbig er det bestemt, at der i Oktober og November skal afholdes følgende Foredrag:

Pastor E. Koch: Henry George.

Pastor E. Koch: Menighedens Stilling til den sociale Sag.

Pastor H. Ostenfeldt: Hvad denne Sommer har lært os.

Fernando Linderberg: Arbejderbevægelsen i Tyskland.

Fernando Linderberg: Arbejderbevægelsen i Danmark.

Professor H. Westergaard: Luxus.

Pastor H. Ostenfeld: Børnearbejdet.

Forhandling, eventuelt Æmne: Kooperative Foretagender, indledet af Westergaard.

Vi skulle forsøge saavidt muligt at lade vore Læsere følge disse Foredrag i deres Hovedtræk og derigennem give et lille Bidrag til at vække Interessen for de sociale Spørgsmaal.

Et er det endnu værd at lægge Mærke til, hvad denne Bevægelse angaar. Den er udgaaet fra protestantisk-kristelige Kredse, flere af de Mænd, der ere Ledere af Bevægelsen, have et anset Navn i Statskirken, hvorfor det kan ske, at der kan komme Tilfælde, hvor vi som katholske Kristne maa forbeholde os et andet Standpunkt end det, der hævdes. Men dette er ikke paa Forhaand givet; thi *det sociale Felt* er maaske det Sted, hvor der *er størst Udsigt til, at et heldigt Samarbejde mellem Katholiker og Protestanter kan komme i Stand*. Der er jo aabenbart mange Spørgsmaal, hvor der vanskeligt kan blive tale om religiøs Divergens. Vi Katholiker ere jo her i Danmark kun et Mindretal, men hvor vi se vore protestantiske Medkristne med Iver begynde en Kamp for Søndagens Helligholdelse, for Børnearbejdets Indskrænkning, for gode og retfærdige Loves Gennemførelse til Beskyttelse af de Smaa og Undertrykte i Samfundet, give vi ogsaa gerne vor Skærv med til et saadant Arbejdes Fremme. I Tyskland og andetsteds, hvor den katholske Kirke er anderledes mægtig end her, har den i vore Dage (hvad den for øvrigt Aarhundrederne igennem med større og mindre Kraft stedse har gjort) udført et stort, socialt Arbejde; her, hvor dens egen Virkekraft har langt mindre Udstrækning, maa den hovedsagelig nøjes med at tilønske ethvert sundt og kristeligt socialt Arbejde Velsignelse og Held.

*

I Tilslutning til denne Omtale af den sociale Bevægelse og til Belysning af dens Arbejdsmaade og Formaal skal her gengives en *Henstilling* fra *Professor Westergaard*, der for nogle Dage siden var optagen i »Kristeligt Dagblad«: »Jeg tillader mig at henstille til alle Præster, hvem Søndags-sagen ligger paa Sinde, at tage denne Sag op og belyse dens store Betydning for Menigheden. Enhver har sikkert i sin Virkekreds set Vidnesbyrd nok om, hvorledes Søndagsfreden krænkes, snart af Ubetænkksomhed, snart af dybere liggende Grunde; men der er særlig to større Opgaver,

som ligge for i denne Tid, og som have en afgørende Betydning: *Lukning af Butikercne* hele Søndagen, hvorved mange Tusinde Mennesker ville vinde en ubeskaaret Søndag, uden at det vil koste vort Folk en Øre, og *Indskrænkningen af Værtshuslivet om Søndagen*, som der nu er blevet kæmpet for i en Række af Aar hidtil desværre uden Resultat. Begge disse Opgaver komme forhaabentlig frem i Rigsdagen, og Menighedens Opmærksomhed kan ikke ofte og stærkt nok henledes derpaa.« — Vi kunne godt tiltræde denne Henstilling, dog særlig hvad Søndagslukningen angaar; thi det er mere tvivlsomt, om man ad Lovgivningens Vej kan indskrænke det fordærlige Værtshusliv paa Søndagene. Nedskriveren af disse Linjer overværede i Fjor paa et Besøg i Kristiania Lørdag Aften i denne Norges Hovedstad. Dér er der meget strænge Forbud mod at udskænke Spiritus hele Søndagen igennem, og for end yderligere at værne om denne Dag, er allerede fra Lørdag Middag af al Spiritus-Udskænkning forbudt. Men aldrig har jeg set saa mange berusede Mennesker paa én Dag som denne Lørdag Aften paa Stationstorvet og i Karl Johans Gaden, der vrimlede ligefrem af dem. Folk købte nemlig Lørdag Formiddag Spiritus ind, og derefter drak de meget værre, end om de havde siddet i Ro paa et Værtshus og købt Smaaportioner ind lidt efter lidt. Og mon ikke en gennemført Lukning af Værtshusene om Søndagen let medfører noget saadant. Den virksomste Optræden mod Værtshuslivet om Søndagen er vistnok derfor, næst efter Arbejdet for at højne det religiøse Liv, at arbejde f. Ex. for Folkekoncerter, for gode Foredrag om Søndag Eftermiddagene, i det Hele af alle Kræfter at virke hen til at byde Menigmand sund og god Rekreation paa Hviledagene i Stedet for Værtshusenes usunde og fordærlige Adspredelser?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 41

Søndagen den 8. Oktober

1899

Hvor staar det skrevet?

Naar Talen drejer sig om religiøse Spørgsmaal, er den Sætning, der staar som Overskrift over disse Linjer, atter og atter bleven fremført som pegende paa en Udvej til Afgørelse af, hvem der havde Ret eller Uret. Men dette beror i Virkeligheden, som her skal søges paavist, paa en Misforstaaelse; thi naar man ensidigt holder sig til Ordlyden af dette eller hint Skriftord, — hvad er det dog saa ikke for Misforstaaelser, man Gang efter Gang kan blive ført til? Og hvad fører især det Princip ikke til, naar det anvendes i en religiøs Samtale? Ikke til andet, end at den, der kan de fleste Skriftsteder, vil faa det sidste Ord og kunne belægge ogsaa de ravgaleste Meninger, han kan have, med den hellige Skrifs Ord. Og det kan vist være gaaet adskillige som den, der skriver dette, at de i en saadan religiøs Samtale have følt sig helt skamfulde, fordi de forstod Humbugen ved denne Raaben paa Skriften, ja, have slugt igen det Skriftens Ord, der laa dem paa Tungen, og som fuldstændig kunde have gjort det af med den meningsløse Paastand, der blev fremført som støttende sig paa Skriftens Ord, fordi de følte, at det vilde være lige saa taabeligt at modbevise den Paastand med hint Ord, der foresvævede dem, som at bevise den med det andet, der tog sig ud som saa troværdigt et Grundlag. Det er en gammel Klage, der udtrykkes i det bekendte Distichon:

»Hic liber est, in quo sua quaerit dogmata quisque,
invenit et pariter dogmata quisque sua.« *)

Og, som Krogh-Tonning skriver i »Kirken og Reforma-

* Dette er Bogen, hvori enhver søger, men hvori enhver ogsaa finder sine egne Trosmeninger.

tionen«, »den synes næsten utrolig, baade ligeoverfor Livets praktiske Fornødenhed, der hver Dag paatrænger sig, og ligeoverfor alle Tidens Erfaring, den *naive* Tillid, man har sat til et ensidigt Skriftprincip. Uafsladelig bliver der Spørgsmaal om, hvem der har Ret i den brogede Mangfoldighed af Skrifforstaelser i de vigtigste Spørgsmaal. Alle mene at have Aanden, Sandheden og Retten paa sin Side. Skulde ingen have Afgørelsens Ret i disse Livets og Dødens vigtigste Spørgsmaal? Kan det virkelig have været Guds Mening at overlade os til denne haabløse Forvirring?« Vi ville ikke følge den dybsindige Forfatter videre, da det jo vistnok er klart nok, at Spørgsmaalet: hvor staar det skrevet, er langt fra i sig at indeholde den Løsning paa Vanskelighederne, som det ved første Øjekast kunde synes at have.

Men ogsaa ad en anden Vej synes man at komme til det samme Resultat, at der ved Siden af den hellige Skrift maa findes en anden Kilde, til Sandhedsmeddelelse, nemlig Kirken med dens Overlevering. Det er en ganske jævn og simpel Lægmandsbetragtning; men den har dog maaske alligevel sin Berettigelse. Hvorledes ere Trossandhederne opstaaede? Ved den Lærdom, som Apostlene havde modtaget af Kristus, og som de *skriftligt* eller *mundtligt* forkyndte for Menighederne. Naar en af Apostlene besøgte en Menighed og lærte Troens Sandheder i den, f. Ex. paaviste Barne-daabens Nødvendighed eller Betydningen af Søndagens Helligeholdelse *), tænker jeg mig, at en saadan Meddelelse blev modtagen med Opmærksomhed og Ærbødighed, og man var vis paa, at disse Ord skulde man nok huske paa. Men mon det saa kan tænkes, at en eller anden, f. Ex. vedkommende Menigheds Biskop eller en af Præsterne har sagt: Det er godt, vi skulle nok huske paa det, men se endelig at faa dette skreven, naar du engang sender os en Skriveise. Nej, hvad man hørte af Apostlens Mund, gemte man lige-saa godt som det, man fik fra deres Pen og hørte oplæse i

*) Hvorom vi saagodt som intet finde i nye Testamente.

Menighedens Forsamling. Skulde der være nogen Forskel, kan jeg ikke tro andet, end at man regnede det, man selv eller andre havde hørt dem sige, for nok saa paalideligt som det, de havde skreven. Var det mon ikke ogsaa troværdigere, hvad hundreder af paalidelige Mænd havde hørt med egne Øren af en Apostels Mund, end hvad man havde hørt læse op af et Brev fra Apostlen, skreven maaske med en fremmed Haand, af en Medhjælper eller en Skriver? Kun et eneste Sted i nye Testamente (2. Pet. I.) findes det antydet, at Forfatteren tænkte sig, at hans Skrift skulde læses efter hans Død. Og naar derfor de hellige Apostle skrev deres Breve. var det *uden Mistænksomhed*; deres mundtlige Prædiken var Hovedsagen, deres Breve skulde kun erstatte denne, naar de ikke selv kunde komme, eller supplere, hvad de før havde sagt; de skrev med den eBvidsthed, at deres Læsere *selv havde hørt dem*. Og de stolede paa, at det Ord, de havde talt, og den Lære, de havde forkyndt. var ikke overladt til sig selv, men den Aand, som var kommen over dem paa Pinsedag, levede, vidste de, og vilde bevare og velsigne den Sæd, de havde saæet, den Bygning, som de rejste i Kristi Navn.

Men saaledes synes det klart, at vi trænge til noget ved Siden af den hellige Skrift, og dette er Kirkens Overbevisning, Apostlenes mundtlige Vidnesbyrd. Og svares der: dette er forvansket, spørge vi: er Skriften da ikke ogsaa forvansket som saa mange Oldtidsskrifter? Der maa enten svares ja eller nej paa begge disse Spørgsmaal. Men tror man paa den Helligaand, svarer man trøstigt ja og stoler paa, at lige saa lidt som Skriften er Kirkens Overlevering bleven forvansket. Men saa spørger man heller ikke, naar der opkommer en religiøs Meningsforskel, og denne eller hin Anskuelse fremsættes: hvor staar det skrevet, men: hvad lærer Kirken os herom ud af Skriftens og Overleveringens Sandheder? Og saa faa vi lige saa god Besked, som man kunde faa i Apostlenes Dage.

Kardinal Newman om katholske Misgerninger.

Mr. I. R. Mozley har nylig offentliggjort 5 hidtil ukendte Breve, som hans Onkel *John Henry Newman* har skreven til ham i 1875. Det Spørgsmaal, Neveuen havde rejst, var den Vanskelighed det frembød at indrømme den romerske Kirkes guddommelige Karakter, naar dens Optræden i mange Tilfælde, og dens Indflydelse i andre, havde været saa lidt i Overensstemmelse med guddommelig Sædelære. Vi hidsætte her efter *The Review of Reviews* nogle Uddrag af disse Breve.

»Jeg indrømmer da,« skriver Kardinalen, »(og for at forøge Beviskraften skal jeg *indrømme mere, end Kendsgerningerne godtgøre*) Tilstedeværelsen af denne Syndflod af Ondskab, som støder dig i den synlige Kirke; men, hvad mig angaar, hvis det gav min Tro paa Catholicismens Guddommelighed et Dødsstød, vilde det ogsaa ganske konsekvent faa mig til at opgive Troen paa en personlig Gud og en moralsk Verdensorden. Det store Spørgsmaal for mig er ikke, hvad Ondskab der er bleven tilbage i Kirken, men hvad godt der er virket og øvet i den og har sat sit Mærke paa den for bestandig.« -- -- Om den spanske Inquisition hedder det: »Jeg indrømmer, at der findes Daarlighed nok i Kirken, men det har ikke sin Oprindelse fra Kirkens Lære og System, men er, som vor Herre og hans Apostle forudsagde, det skulde komme, i Kirken, men ikke af Kirken... Gode Mænd og gode Gerninger, som vi finde dem i Kirkens Historie, synes mig ægte Børn af Kirkens Lære, medens den spanske Inquisitions Bedrifter, *hvis* det forholder sig med dem, som det for det meste hedder, udsprang af en Lære, som er ganske forskellig fra den, som Kirken bekender.« — — Hvad der i den senere Tid har været skrevet fra saa mange Sider om de latinske Nationers Decadence, om »døende Folkeslag«, om Amerikanisme og lign., giver følgende Ord af Newman, der ere skrevne for et kvart Aar-

hundrede siden, en særegen Interesse: »Hvad det katholske Europas Tilstand i de sidste tre Aarhundreder angaar, begynder jeg med at indrømme eller rettere betone, at Kirken har lidt et svært Tab, saavel som de engelske og germanske Folk selv, ved disses Fjernelse af den, *) et Tab, som det latinske Element, som derved har faaet Overvægten, ikke ret kan fatte Betydningen af For Øjeblikket er den katholske Kirke belemret ved sin Forbindelse med døende Nationer. **) — — Paa Spørgsmaalet, om Roms Kirke ikke som Samfund har udøvet eller billiget Handlinger, som vare urigtige, svarer Newman: »Man kunde sige, at Kirken har to Sider, en menneskelig og en guddommelig, og at alt, hvad der er menneskeligt, er udsat for at tage Fejl For mig er der ikke nogen Vanskelighed ved at antage, at Paver eller Koncilier have fejlet i menneskelig Henseende, thi St. Paulus siger, hvor han taler om selve Apostlene: »Vi bære denne Skat i Lerkar.« Ingen enkelt er syndefri, og det er heller ingen Samling Mennesker. Jeg indrømmer, at Kirkens Lære, som i dens dogmatiske Afgørelse er guddommelig, undertiden er bleven fordrejet af dens Embedsmænd, Repræsentanter, Undergivne, som ere menneskelige. Jeg indrømmer, at den ikke har gjort saa meget godt, som den kunde have gjort. Men hvad jeg hævder, er, at den har gjort en uberegnelig Mængde godt, at den har gjort godt af en særlig Slags, som ikke nogen anden Regering eller noget religiøst Samfund har gjort Mage til, og at dette gode er udøvet ifølge dens erklærede Principer, medens dens

*) Man bør ikke glemme, at med Kirkens Fremgang i de senere Aar-
 tier i Nordamerika, Australien, England, Holland og Tyskland har
 det germanske Element atter faaet en langt større Udbredelse i
 Kirken, sikkert til gensidigt Gavn. *Red.*

**) Kirken har til alle Tider været belemret ved Forbindelse snart med
 et, snart med et andet Folkeslag. For Øjeblikket er det maaske
 snarest selve det italienske Folk under dets usle Regering, der kan
 siges at »belemre« den katholske Kirke. *Red.*

Mangler og Undladelser skrive sig fra en Forsømmelse eller Afbrydelse af dens Principer.«

Til disse Kardinal Newmans apologetiske Udtalelser skulle vi kun føje det, at de have deres særlige Interesse derved, at han indrømmer alt, hvad der siges mod Kirken, og dog trods det fører et vellykket Forsvar. At alle Udtalelserne ikke ere af lige Værdi, og at der kan indvendes en Del mod forskellige Partier baade i det, her er medtaget, og i det, her ikke findes, forringer ikke det interessante i disse smaa Uddrag af Kardinalens nys offentliggjorte Breve.

Had.

✠ den senere Tid røber »*Politiken*« mere og mere sit Had til den katholske Kirke. Det kommer især frem gennem det, der under Mærket G. B. findes i Bladets Spalter. Det har ikke altid været saaledes. Der var en Tid, hvor »*Politiken*« syntes at nære visse venlige Følelser mod Kirken, og baade katholske og protestantiske Kristne lagde Mærke dertil. Dog var de vist næppe mange, hverken af den ene eller den anden af de to Lejre, som lod sig skuffe af denne tilsyneladende Venlighed; Protestanterne tænkte: »Det er vist kun for at ærgre os andre; men vi skulle ikke misunde Katholikerne den Sympathi«, og Katholikerne forstod nok, at den tilsyneladende Beundring ikke stak videre dybt.

Men i den senere Tid er, som sagt, Melodien bleven en anden, og vi skulle meddele vore Læsere nogle Exemp-ler herpaa fra den seneste Tid. I det Brev, som G. Brandes skrev hjem fra Frankrig, hvori han meddelte »*Politiken*«s Læsere den allarmende, men aabenbart falske Efterretning, at der var Pest i Frankrig, hedder det bl. a.: »Pesten er i Frankrig. Næsten alt, hvad der er katholsk, beforder den. Selv Paven gav Exemplet ved i sin Tid at lade Fru Dreyfus' rørende Bønsskrivelse ubesvaret. Protestanter og Fritæn-

kere ere dem, som have baaret sig hæderligt ad.« Den Pest, der tales om, kan vel betegnes som Løgnens og Bedrageriets Pest, og om den hedder det, at Frankrigs Katholiker med Paven i Spidsen befordre den. Er der nogen, hvem denne Beskyldning, at befordre Løgnens og Bedrageriets Pest, er ilde anvendt paa, saa er det paa Pave Leo XIII. Han er i mere end én Forstand »lumen in coelo,« som den gamle Spaadom om ham lyder, han har gjort, hvad han ævnede, for at sprede »Lys over Landet.« For blot at nævne en eneste Ting, saa er det Pave Leo XIII, der har lukket Vatikanets Arkiver op for Videnskabsmænd alle Vegne fra, baade katholske og protestantiske, idet han mente, at Sandheden er det, som det til syvende og sidst er til størst Gavn at faa frem. Og bekendt er Pave Leos Ytring, at var Evangelierne skrevne i vore Dage, havde vi næppe faaet noget at høre, hverken om Petrus' Fornægtelse eller Judas' Forræderi, hvilke Ord netop indeholde den skarpeste Fordømmelse af enhver Fordrejen og Fortien af Sandheden.

Og den samme G. B. omtaler i et andet Brev fra et fransk Badested, hvori der gives en overordentlig hadefuld Opregning og Bedømmelse af de tilstedeværende Gæster, ogsaa den »halvhundredaarige Herre, som er bleven opdraget af Jesuiterne, og som er høflig, sødlig, falsk og taler med en Stemme, svagt skrattende som en Skralde, der har tabt det meste af sit Mæle.« Om Jesuiterne ogsaa ere Skyld i den sidste uheldige Egenskab, lades vel uafgjort, dog maa man vistnok antage det, da det passer godt til al deres øvrige Ondskab. Samme farlige Mennesker faa ogsaa deres Bekomst i et aabent Brev, »Politiken« har indeholdt fra Bjørnstjerne Bjørnson, hvori det hedder: »Den Vellyst, hvormed General Roget pinte Dem (Dreyfus) for Retten, De ulyksalige, der endnu langt fra var pint nok, skinner over Verden af fransk Kultur og Kristendom. Hvor maa den katholske Kirke, og da især Jesuiterne, takkes for, at de med deres hellige Tegn og Ord saa vel have bevaret den galliske Gru-

somhed. Maatte de Faa fortsætte, og maatte deres ypperste Elever, de franske Generaler gaa i Spidsen!«

Disse Citater, her ere anførte, og meget andet vidner tydeligt nok om det Had, der brænder i »Politiken« mod den katholske Kirke. Og mod Jesuiterne! Men her forekommer det mig, at de Protestanter, der Gang efter Gang, snart af Uvidenhed, snart tilsyneladende af Had, angribe og bagvaske den katholske Kirke, kunde faa noget at tænke paa angaaende deres eget Forhold til den katholske Kirke. Deres Tanker kunde omtrent forme sig saaledes: Hvorledes kan det være, at det Blad, der ivrigst staar paa Fritænkeriets Side og hæftigst angriber og haaner den kristne Moral, samtidig er den katholske Kirkes og særlig Jesuiternes erklærede Fjende? Og saa ligger det ikke fjærnt at slutte videre: da dette ikke kan nægtes, mon det da saa passer, at Kirken og særlig Jesuiterne føre falske Lærdomme og fornægte den kristne Moral, som det hedder i de protestantiske Angreb? Mon ikke snarere baade Kirken og Jesuiterne ere Kristendommens og Moralens ivrigste Forkæmpere, da begge disses Fjender forfølge dem med saa ivrigt og onskabsfuldt et Had, et Had, som forøvrigt er bebudet de sande Kristne for over atten hundrede Aar siden af deres egen Herre og Mester. Og da forekommer det os, at mange Protestanter maatte føle i sig en vis Trang til Forandring i deres Syn paa og Optræden imod den katholske Kirke.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 42

Søndagen den 15. Oktober

1899

St. Teresa's Mindedag.

Det er en af Spaniens mest fremragende Kvinder, hvis Mindefest fejres paa denne Søndag i alle katolske Kirker trindt paa Jordens Kreds. Thi hendes Ry har bredt sig vidt ud over hendes Fædrelands Grænser, fremfor alt, fordi hun i den store Række af Skrifter, hun har efterladt sig, aabenbarer sig som en ejendommelig dyb og rig aandelig Personlighed. Det er nemlig ikke alene som asketisk og mystisk Skribent, hun er værd at nævne, og som saadan maa hun tælles blandt Kirkens ypperste, men ogsaa i rén literær Henseende indtager hun en Hædersplads blandt sit Fædrelands Skribenter. Hendes Værker have derfor ogsaa faaet Plads i den store Samling af spansk Literatur fra den ældste Tid indtil vore Dage, der er fremkommen i de senere Aar, hvor de indtage to meget tættrykte, omfangsrige Bind. I Anledning af Festdagen skal her meddeles et Par smaa Stykker af et af hendes mindre Skrifter, det saakaldte *Exclamaciones*, som er en Række Henvendelser, Udraab af Sjælen til dens Gud og Frelser.

»O, mit Haab og min Fader, og min Skaber, og min sande Herre og Broder! Naar jeg overvejer, hvorledes du siger, at dit Velbehag er hos Menneskenes Børn, saa fryder min Sjæl sig saare. O Himlens og Jordens Herre! O, hvor mægtige ere disse dine Ord ikke; nej, ingen Synder behøver at fortvivle. Mangler der dig maaske nogen, Herre, i hvem du kan have dit Velbehag, siden du opsøger saa hæsligt stinkende en Orm som jeg? Der hørtes en Stemme ved Daaben, der sagde, at du havde Velbehag i din Søn. Skulle vi da, Herre, være ganske lige? O hvor uendelig

en Barmhjærtighed og Naade, som vi slet ikke kunne fortjene! Men hvor ofte glemme vi dødelige dog ikke alt dette! Husk, o min Gud, paa vor store Elendighed og se hen til vor Svaghed; thi du véd jo alt. O, min Sjæl, betragt det store Velbehag og den store Kærlighed, som Faderen føler i Erkendelsen af sin Søn og Sønnen i Erkendelsen af sin Fader, og den brændende Kærlighed, hvormed den Helligaand forener sig med dem, og hvorledes ingen af dem kan skille sig fra denne Kærlighedens Erkendelse, fordi de ere ét. Disse guddommelige Personer erkende hinanden, elske hinanden og leve i et indbyrdes evigt Velbehag. Hvortil behoves da min Kærlighed? Hvorfor ønsker du den da, o min Gud, og hvad vinder du derved? O priset være du, ja priset være du, min Gud, i Evighed! Alle Ting prise dig, o Herre, evindeligt, thi for dig vil intet høre op. O fryd dig, min Sjæl, at der er nogen, der elsker din Gud, som han er det værd. Fryd dig, at der er nogen, som kender hans Godhed og Værd. Tak ham, at han gav os én her paa Jorden, der kender ham saaledes, hans énbaarne Søn. Under denne Beskyttelse vil du kunne nærme dig og bøn-falde om, at siden han, den evige Gud, har Velbehag i dig, at saa intet paa Jorden skal formaa at drage dig bort fra at frydes og glædes over din Guds Storhed eller fra den Kærlighed og Lovprisning, han fortjener. Og du skal bede ham om, at han vil hjælpe dig til, at du altid maa kunne bidrage blot et lidet til, at hans Navn kan blive priset, saa at du stedse med Sandhed maa kunne sige: »min Sjæl ophøje og prise Herren«.

Og nævnte Skrift, hvoraf ovenstaaende udgør et lidet Kapitel, slutter med følgende vidunderlig skønne Strofer:

»Lyksalige de, hvis Navne ere skrevne i denne Livets Bog! Men du, min Sjæl, hvis dit Navn staar dér, hvorfor er du da bedrøvet og foruroliger mig? Haab paa Gud, thi jeg vil endnu bekende for ham mine Synder og hans Forbarmelser, og af begge tilsammen vil jeg danne en Lovsang med evige Sukke til min Frelser og min Gud; maaske

vil der saa komme en Dag, hvor jeg synger ham min Herlighed, og min Samvittighed skal da ikke være fuld af Anger dér, hvor alle Sukke og Bekymringer skulle høre op; men indtil det skér, skal min Styrke bestaa i Haab og i Taushed. Men jeg vil hellere leve og dø, mens jeg begærer og haaber paa det evige Liv, end eje alle skabte Ting og alle Verdens Goder, som ere forgængelige. Forlad mig ikke, Herre, thi paa dig haaber jeg, lad ikke mit Haab blive til Skamme, lad mig altid tjene dig, og gør af mig, hvad du vil.«

Bø n. Bønhør os, Gud vor Fader, og som vi glæde os ved at fejre din salige Jomfru Teresa's Fest, lad os i lige Maade blive vederkvægede ved hendes himmelske Visdoms Næring og vejledede til andægtig og inderlig Fromhed. Ved vor Herre Jesum Christum. Amen. N. H.

Henry George.

Det første Foredrag i den sociale Foredragsrække holdtes i forrige Uge af Pastor E. Koch fra Odense. Æmnet for hans Foredrag var Henry George's Tanker og System. Til Oplysning for dem af Læserne, hvem George's Navn maaske er mere ukendt, skal her ganske kortelig nævnes, at G. fødtes 1839 i Philadelphia, og at han efter først at have været Typograf og siden Guldgraver i journalistisk Virksomhed fandt det Felt, hvor hans rige Evner ret kunde udfolde deres Kraft. I 1880 flyttede han til New-York, hvor han siden har virket som Politiker og Forfatter. Allerede Aaret forinden havde han skrevet det Værk, der har gjort hans Navn verdensbekendt, *Progress and Poverty*, hvori han fremsætter sine Planer til Afhjælpning af Nutidens sociale Nød. Hans sidst udgivne Skrift er af en særlig Interesse for Katholiker, det hedder *The condition of labour* og er et aabent

»Brev« til Pave Leo XIII., et Svar paa dennes store Encyclica af 1891 om Arbejderspørgsmaalet.

Pastor E. Koch fremstillede omtrent paa følgende Maade George's social-økonomiske Teorier: »Økonomisk Fremskridt betegner mærkelig nok ikke altid Fremskridt i almindelig Velstand. Da Maskinerne fremkom, sank Arbejdslønnen paa de fleste Felter kolossalt. Og, for at tage et nærliggende Exempel, samtidig med, at Symaskinerne mere og mere fuldkommengøres, hæver Syerskernes Løn sig ikke. Forskellen mellem Rige og Fattige er i vor Tid stedse bleven større, og det, hvad enten Regeringsformen er Republik eller Kongedømme, hvad enten der er Toldbeskyttelse eller Frihandel i de forskellige Lande. Man har fremsat (Malthus) den Tanke, at Menneskeheden har formeret sig for stærkt, og at det er Grunden til den megen Fattigdom og Nød; Jorden er kun i Stand til at føde et begrænset Antal Mennesker, og man er ikke langt fra det Antal. Dog denne Tanke er uantagelig for enhver Kristen, den er ganske uforenelig med Troen paa en almægtig Gud og Fader, der har skabt Menneskene og sat dem paa Jorden med den Befaling, at de skulde udbrede sig og blive mangfoldige. Og der er endnu saare længe til, at Jorden ikke kan brødføde Menneskene; selv de stærkest befolkede Lande have endnu ikke naaet Dyrkningsgrænsen. En saadan findes vel; men intet Øje kan blot skimte den endnu. Irland f. Ex. har vel maattet sende Millioner af sine Sønner bort; men Grunden til, at disse ikke have kunnet finde Føden hjemme, er den, at det allermeste af Øen ejes af Mænd, som slet ikke bo paa den, men leve i England eller paa Fastlandet og udsuge deres Forpagtere. Fik Ierne blot deres Jord selv at dyrke, skulde de nok blive hjemme.

Hvor have vi da Midlet til at skaffe bedre Vilkaar til Veje? Fejlen ligger i en urigtig Fordeling af det, der produceres. Arbejder, Kapital og Jordejer faa hver sin Del. Men Jordrenten har en uhyggelig Tilbøjelighed til at stige alle Vegne, medens Arbejdslønnen og Renten af Kapitalen

er temmelig konstant. Under helt primitive Forhold betales ingen Jordrente, men jo mere Kulturen stiger, desto mere stiger denne ogsaa. I de store Byer koster én Kvadratalen af Jorden flere hundrede Kroner. En Gaard, der ligger op ad en stor By, kan, uden at Ejeren hverken rører Haand eller Fod, stige til det tyvedobbelte af sin oprindelige Værdi. Dette er et unaturligt Forhold. Jorden er Kilden til al Formue; thi alt, hvad vi bruge, kommer til syvende og sidst fra den. Og den, der ejer Kilden, forlanger en enorm Afgift af den, de, der benytte den, naa kun ved al deres Slid og Slæb akkurat det allernødvendigste. *Derfor bør Jordrenten flyde i Fællesskassen og ikke tilfalde Enkeltmand.* Dette vilde være retfærdigt. Thi hvad har Mennesket naturligt Ret til at eje? Kun det, der er frembragt ved menneskelig Handeln, kan naturligt ejes af det enkelte Menneske. Ligesaa unaturligt det vilde være, at man skulde købe og betale det Lys og den Luft, som omgiver os, og uden hvilken vi ikke kunne leve, lige saa meningsløst er det, at den Enkelte ejer Jorden og tager Betaling af andre, for at de kunne faa Lov til at bruge den. Den første Jordejer er kun bleven det derved, at han var stærk nok fremfor de andre til at tage Jorden.«

Saaledes fremstillede i forkortet Gengivelse Pastor E. Koch H. George's Program. Det er gengivet her, fordi enhver, der har nogen Interesse for de sociale Spørgsmaal, ikke bør være uvidende om George's Tanker, og fordi mange Mænd, der med Iver kæmpe for Afhjælpning af Nutidens sociale Nød, med Begejstring have ladet sig rive med af disse Tanker. Istedendfor en selvstændig Kritik af det her fremstillede System, der jo ser meget betænkeligt ud, skal heranføres et lille Stykke af den hellige Faders nævnte store Encyclica, som netop indeholder en klar Bedømmelse af de George'ske Tanker.

»At Gud Herren har overdraget Jorden til hele Menneskeslægten til Afbenyttelse, staar ikke i Vejen for Privateje. Thi Gud har ikke skænket Jorden til Samfundet i den For-

stand, at Alle uden Forskel skulde være Herrer over den, men har overladt Afgrænsningen og Fordelingen af Privat-ejendommen til Menneskenes Flid og til de Indretninger, som Nationerne maatte foranstalte. — Forøvrigt hører Jorden ikke op med, hvorledes den end maatte være fordelt imellem de Enkelte, at tjene Samfundet, thi der gives intet Menneske, som jo ikke lever af dens Udbytte. Hvo som er uden Ejendom, han har til Gengæld Arbejde, og man kan sige, at alle Ernæringskilder føres tilsidst tilbage enten til Jordens Bearbejdelse eller til Arbejde i en eller anden Erhvervsgren, hvis Løn kun hidrører fra Jordens Frugt og ombyttes med Jordens Frugt.

Heraf fremgaar det atter, *at privat Ejendom fuldt ud er en Fordring af Naturen.* Jorden yder rigtignok i stor Fylde alt, hvad der er nødvendigt til den jordiske Tilværelses Opholdelse og Fremme; men den kan ikke yde det af sig selv, d. v. s., ikke uden at Menneskene bearbejde og dyrke den. Idet Mennesket sætter legemlig Flid og aandelig Om-sorg ind paa Opdyrkelsen af Jorden, gør han netop derved den opdyrkede Del til sin Ejendom; *der paatrykkes den saa at sige Bearbejderens Stempel.* Det staar altsaa fuldt ud i Overensstemmelse med Retfærdigheden, at denne Del af Jorden er hans egen, og at hans Ret til den vedbliver at være ukrænkelig.

Det ovenfor anførtes Beviskraft er saa indlysende, at det *kun kan vække Forundring at høre de modsatte Teorier fremsatte*, Teorier, som forøvrigt ikke ere nye, men som allerede af Oldtiden ere blevne tilbageviste og gendrevne. Man paastaar nemlig, at egentlig Grundejendom strider imod Retfærdigheden, og at kun Jordens eller enkelte Deles Afbenyttelse kan tilkomme de enkelte Individier; Grunden, som bærer Herrens Anlæg og Bygninger, er ikke hans Ejendom, og Marken, som Bonden opdyrker som sin egen, tilhører ham ikke. Man vil ikke indse, at dette er det samme som at begaa et Rov imod det, som er erhvervet paa lovlig Maade. Hin tidligere saa øde Jordlod har dog ved den

første Opdyrkers Flid og ved hans kyndige Behandling fuldstændig forandret sin Skikkelse; fra et Vildtnis er den bleven til en frugtbar Ager, fra et redningsløst Øde til en indbringende frugtbar Jordbund. Hvad der giver Jorden denne nye Skikkelse, det er i den Grad Et med den, at det for en stor Del er en Umulighed at skille det fra den.«

Disse Ord indeholde en træffende Kritik af George's Tanker. Det er dog alligevel ikke usandsynligt, at det kan gaa her som saa ofte, at den Bevægelse George har vakt, kan bringe noget godt og gavnligt frem, naar adskillige usunde og fejle Tanker i Tidens Løb bundfælde sig og udskilles af Systemet.

Fattigdom.

»**N**an døde, som han havde levet, i Troen paa et evigt Mørke«, saaledes blev der skreven for nogle Aar siden om en bekendt Mand, der var død. Det er samme forstenende Tomhed, der kommer frem i et Digt, den nys afdøde norske Forfatter *Gabriel Finne* har skreven om sig selv, aabenbart kort før sin Død, og som *Politiken* for nylig har offentliggjort efter det norske Blad *Ringeren*. Digtet lyder saa:

Paa Menneskens Træ —
 et raaddent Blad,
 stødt ud af det friske Løv,
 --- synker jeg langsomt,
 daler jeg langsomt —
 mud Jordens Skød.

Naar Vinden sukker igennem Skovene,
 og jeg daler mod Jord,
 jeg livløse Blad,
 ser jeg mig træt imod Himlen.

Tomhed!

Ja --- ovenover er der kun
 det tomme Rum,
 og under mig er Graven.

Det er trøstesløst, dette lille Digt, og dobbelt, naar man betænker, at det er skreven i et kristent Land og blandt et kristent Folk, i et Samfund, hvor der dog havde været Lykke og Trøst mod Døden at finde. Hin unge Digter, der skrev disse Linjer, er et Vidnesbyrd mellem mange andre om,

at Apostlen Paulus havde Ret, da han i sit første Corinthierbrev skrev, at var Christus ikke opstanden fra de døde, d. v. s., var den christne Tro ikke Sandhed, saa var vi christne de ulykkeligste af alle Skabninger. Og den, der er født og opdragen som Kristen, men falder fra sin Tro, han bliver endnu ulykkeligere end den, der aldrig har hørt om Sandheden. Thi han er fra sin tidligste Tid bleven opdragen til at tænke paa Døden og bleven mindet om den tidlig og silde, i Tale og i Skrift har han hørt og læst om Dødens Overvinder og Sjælens Frelser fra alt ondt; men naar nu alt dette bliver tagen fra ham, staar han dobbelt tom og trøstesløs. Og vilde man tale med én, som stod som hin døende Mand med Tomhed for sit Blik baade for oven og for nedén, saa vilde han maaské svare: Ja, glædeligt er det ikke; men det er Sandhed; og det er den eneste Tilfredsstillelse, man har i Livet, at jage efter Sandhed. Sé, mange af dem, for hvem den Rigdom, vi have i Christo er noget, de af al Magt vende sig fra, ville maaske slet ikke svare som ovenfor anført om Sandheden og Tilfredsstillelsen ved at jage efter den, og nogle af dem, der svare saa, ville maaske slet ikke i Virkeligheden mene saa, men nogle bliver der dog vel tilbage, som i denne trøstesløse Tomhed sé Livets højeste Sandhed. Men dem maa man saa med Rette spørge: hvorledes kan dog Sandheden gøre Mennesket til Jordens elendigste Skabning? I en eneste Ting, hvis det er Sandhedens Betydning og Magt, bliver der da saa kun Mening, i det hin tyske Filosof fremførte, at Menneskehedens Undergang var Menneskehedens største Lykke. Og efter ham er det bedste Menneske den, der dør ensom, som han har levet, uden at efterlade sig nogen Arving til den fælles Sorg og Ulykke. Men *forfærdelig vis* paa Sandheden af sin Fattigdom og Nød maa den være, der vover at søge at udbrede sine Tanker og Syner videre; thi han forøger kun de ulykkeliges Antal. Men underligt er det, at fra den Kant lyder ivrigst de onde Raab mod den kristne Tro som en Helvedslære, skønt vi christne lære kun, at den, som ikke vil vide af Guds Kærlighed at sige, falder ind under Guds Vrede, medens vore Modstandere dømme ethvert Menneske med al dets Trang og alle dets Forhaabninger til at gaa herfra med Tomhed for oven og en aaben Grav for nedén som eneste Vished.

N. H.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 43

Søndagen den 22. Oktober

1899

St. Francisci aandelige Blomster.

I hele den rige biografiske Literatur, der er fremspiret omkring den store Fattige fra Assisi, findes mange nøjagtigere Levnetsskildringer, men ingen skønnere og yndefuldere end den lille Samling Legender, der paa Italiensk kaldes *Fioretti di S. Francesco*. Af denne — som er et af den tidlige italienske Literaturs Mesterværker og en af den katolske Folkeaands skønneste Frembringelser — bydes der her *Katholikens* Læsere en fuldstændig Oversættelse.

Assisi, Okt. 1899.

Johs. J.

FØRSTE KAPITEL.

I vor Herres Jesu Christi, den Korsfæstedes, og hans jonfruelige Moder Marias Navn. I denne Bog indeholdes adskillige aandelige Blomster, Vidundere og Exempler til from Efterfølgelse, hidrørende fra St. Franciscus, den Christi Fattige, og flere af hans hellige Fæller til Jesu Christi Ære. Amen.

Allerførst og fremmest maa vi betragte, hvorlunde St. Franciscus, nu salig i Himlen, i alle sit Livs Handlinger lignede vor velsignede Frelser. Ligesom Christus, da han begyndte at prædike, udvalgte tolv Apostle til at følge ham i Fattigdom og andre Dyder og foragte alle verdslige Ting; saaledes udvalgte St. Franciscus, da han grundede sin Orden, tolv Fæller, der besad den højeste Fattigdom. Og ligesom én af Christi tolv Apostle blev forstødt af Gud og faldt i Synd for sin Begærligheds Skyld; saaledes faldt én af St. Francisci tolv Fæller fra, nemlig Broder Giovanni della

Cappella, og styrtede sig selv i Fordærvelse ved sin Begærlighed. Hvilket er de Udvalgte et afskrækkende Exempel og god Grund til Ydmyghed og Frygt, idet de se, at ingen er sikker paa at holde ud indtil Enden i Guds Naade. Og ligesom hine hellige Apostle vare sande Vidundere af Hellighed og Ydmyghed og fulde af den Helligaand, saaledes vare hine Fæller af den hellige Franciscus Mænd af saa stor Hellighed, at fra Apostlenes Tid og til da havde Verden ikke set saa vidunderlige og hellige Mænd. Thi én af dem blev henreven indtil den tredje Himmel ligesom St. Paulus, og det var Broder Egidio; og til én af dem, nemlig Broder Filippo Lungo, kom en Engel fra Himlen ligesom til Profeten Esaias og rensede hans Læber med en Glød; og én af dem, nemlig Broder Silvestro, talte ligesom Moses med Gud, som den ene Ven taler med den anden; og én løftede sig ligesom St. Johannes Evangelisten paa Ørnevinger ind i den guddommelige Visdoms Lys, og det var Broder Bernardo, den saare ydmyge, der udlagde Skrifterne paa den viseste og dybsindigste Maade; én af dem blev i levende Live erklæret for Helgen af Gud, nemlig Broder Rufino, en Adelsmand fra Assisi; og saaledes vare de alle udmærkede ved synderlige Helligheds Tegn, som senere skal ses.

ANDET KAPITEL.

Om Broder Bernardo da Quintavalle, St. Francisci første Ledsager.

St. Francisci' første Ledsager var Broder Bernardo af Assisi, som omvendte sig paa følgende Maade: Det var, medens St. Franciscus endnu var i verdslig Dragt, ihvorvel han allerede havde vendt Verden Ryggen og gik rundt, foragtet af alle, og spægede sig selv, saa mange ansaa ham for en Daare, og han blev spottet som en Taabe, og baade hans Slægtninge og andre kastede Sten og Skarn efter ham,

men han gik taalmodig i al den Uret og Foragt, der tilføjedes ham, og var som én, der hverken havde Øren eller Mund. Og Bernardo, der var én af de ædleste og rigeste og klogeste Mænd i Assisi, begyndte at lægge Mærke til St. Franciscus, hvor overvættes han foragtede Verden, og hvor taalmodigt han bar alle Krænkelser; thi to Aar igennem havde han nu gaaet saaledes, foragtet og forhaanet af alle og enhver, og syntes stadig at befæste sig mere og mere i det Liv, han førte. Derfor begyndte Bernardo at tænke og sige ved sig selv: »Denne Broder maa dog have stor Naade fra Gud«; og en Aften indbød han ham til sig og beværgede ham og husede ham. Og St. Franciscus tog imod Tilbudet og spiste til Aften og blev der om Natten. Og Bernardo besluttede da at udspejle hans Hellighed, hvorfor han lod rede Seng til ham i sit eget Værelse, hvor der altid brændte en Lampe om Natten. Og for at skjule sin Hellighed, kastede St. Franciscus sig paa Sengen, saasnart han var kommen ind i Værelset og lod, som om han sov, og efter nogen Tid lagde Bernardo sig ligeledes og begyndte at snorke stærkt, som om han sov meget fast. Og St. Franciscus, som troede, at Bernardo virkelig sov, stod nu op af Sengen og gav sig til at bede, idet han opløftede Øjne og Hænder til Himlen og med meget stor Andagt og Glød raabte: »Min Gud, min Gud!« Og saaledes vedblev han at sige og at græde saare lige indtil Morgen og gentog stadig: »Min Gud, min Gud!« og sagde ikke andet. Men dette sagde St. Franciscus, idet han ved sig selv betragtede og beundrede den guddommelige Majestæts Fuldkommenhed, som værdigedes at nedstige til den fortabte Verden, og som nu ved den lille fattige Franciscus beredte sig til at frelse mange Sjæle, baade hans egen og andres. Og oplyst af den Hellig Aand, som er Profetiens Aand, forudsaa han de store Ting, som Gud agtede at udrette ved ham og hans Orden, og betragtede sin egen Uduelighed og ringe Ævne, og derfor raabte han til Gud og bad ham med sin Godhed og Almagt uden hvilken den menneskelige Skrøbelighed intet ævner,

at hjælpe ham til at fuldbyrde det, som han ikke formaede af sig selv. Da nu Bernardo ved Lampens Lys saa St. Francisci fromme Adfærd og med Andagt overvejede de Ord, han sagde, saa blev han bevæget af den Hellig Aand til at forandre sit Liv. Derfor, da det var bleven Dag, kaldte han paa St. Franciscus og sagde saalunde: »Broder Francesco, jeg har overlagt i mit Hjærte, at jeg vil forlade Verden og følge dig i alt, du vil befale mig.« Da Franciscus hørte dette, frydedes han i Aanden og sagde: »Bernardo, hvad du der siger, er saa stort og svært et Værk, at vi ville spørge vor Herre Jesus Christus til Raads derom og bede ham lade os sin Vilje vide og lære os, hvorledes vi skulle bringe dette Forsæt til Udførelse; lad os derfor gaa sammen til Bispegaarden, der er en god Præst, ham ville vi lade læse Messe for os, derpaa ville vi holde ved med Bøn indtil den tredie Time og bede Gud, at naar vi tre Gange i Træk aabne Messebogen, han da vil vise os den Vej, som det er ham velbehageligt, at vi vælge.« Bernardo svarede, at dette behagede ham meget. Hvorpaa de begave sig til Bispegaarden, og da de havde hørt Messen og havde bedt indtil den tredje Time, tog Præsten paa St. Francisci Bøn Messebogen, og idet han gjorde det hellige Korsens Tegn, aabnede han den re Gange i vor Herres Jesu Christi Navn. Og første Gang fandt han de Ord, som Christus siger i Evangeliet til Ynglingen, der spurgte om Fuldkommenhedens Vej: »Vil du være fuldkommen, da gæk hen, sælg, hvad du har, giv Fattige det og følg mig«; anden Gang fandt han det Ord, som Christus sagde til Apostlene, da han sendte dem ud for at prædike: »Bærer intet med Eder paa Vejen, hverken Stav eller Taske ej heller Sko eller Penge,« hvorved han vilde lære dem at sætte alt deres Haab i timelige Ting til Gud og ikke have anden Hensigt end at prædike det hellige Evangelium; men tredje Gang faldt Messebogen op paa det Ord, Christus siger: »Hvo som vil komme efter mig, fornægte sig selv og tage sit Kors op og følge mig.« Da sagde St. Franciscus til Bernardo: »Dette er det Raad, Chri-

stus giver os; gaa derfor hen og gør nøjagtigt, hvad du har hørt; og velsignet være vor Herre Jesus Christus, der har villet vise os Vejen til et evangelisk Liv.« Efter at have hørt dette, gik Bernardo bort og solgte, hvad han havde; men han var meget rig. Og med stor Glæde uddelte han det altsammen til Enker, til Faderløse, til Fængsler, til Klostre, til Hospitaler og til Pilgrimme; og St. Franciscus hjalp ham troligt med det altsammen. Og da en Mand ved Navn Silvestro saa, at St. Franciscus gav saamange Penge bort til de Fattige, saa grebes han af Havesyge og sagde til St. Franciscus: »Du har ikke betalt mig fuldtud for de Sten, du købte af mig til at istandsætte Kirken *) med; nu, da du har Penge, skal du betale mig.« St. Franciscus undredes over saa stor en Havesyge, men som en god evangelisk Mand vilde han ikke strides med den anden, tog derfor med begge Hænder af Bernardos Skat og øste i Skødet paa Silvestro, idet han sagde, at han kunde faa mere, hvis han ønskede det. Silvestro var tilfreds med, hvad han havde faaet og gik hjem. Men om Aftenen, da han overtænkte, hvad han havde handlet i Dagens Løb, angrede han sin Havesyge, idet han mindedes Bernardos Nidkærhed og St. Francisci Hellighed. To Nætter i Træk havde han derpaa et Syn fra Gud, nemlig at der fra St. Francisci Mund udgik et gyldent Kors, hvis Top naaede Himlen, og hvis Arme strakte sig fra Øst til Vest. Bevæget af dette Syn bortgav han for Guds Skyld alt, hvad han havde, og blev Mindrebroder og naaede i Ordenslivet saa stor Hellighed og Naade, at han talte med Gud, som den ene Ven taler med den anden, hvilket St. Franciscus flere Gange erfor, som nedenfor skal fortælles. Ogsaa Bernardo havde en stor Naade, at han ofte blev henrykt til Gud under sin Bøn og Betragtning, og St. Franciscus sagde om ham, at han var værdig til al Ære, og at det var ham, som havde grundet Ordenen, fordi han var den første, der forlod Verden og ikke beholdt noget for sig selv, men gav alting bort til Christi Fattige og begyndte et Liv i evangelisk Fattigdom, idet han nøgen kastede sig i Armene paa den Korsfæstede, som være lovet og priset *in saecula saeculorum. Amen.* (Fortsættes.)

*) S. Damiano, som St. Franciscus istandsatte ifølge guddommelig Befaling.

Til Forsvar for den 1. Trosartikel.

Nær kom engang for nogle Aar siden en Bondemand ind i en jysk Landboforenings Bibliotheksstue for at laane en Bog. Den Bog, han ønskede at laane og da ogsaa fik med sig, var Darwin's Bog om Arternes Oprindelse. »Det er nu den Tro, a har,« sagde Manden, da han fik Bogen i Hænde. Og som det forholdt sig med den Mand, forholdt det sig med mange andre, Udviklingslæren er ikke for dem er naturhistorisk Oplysning, men en Tro, og det en Tro, som har gjort det af med deres kristne Tro. Og Hovedpunktet i denne deres Tro er og bliver altid det: Mennesket en ikke skabt i Guds Billede, og naar et Menneske er død, og en Ko er død, bliver det samme tilbage, nemlig et Aadsel. Og gennem Dagblade, Tidsskrifter og større og mindre Bøger spredes hine Tanker ud, og rent ubevidst blive de baade unges og gamles Ejendom.

Fra kristelig Side gøres der kun lidt for at bekæmpe hine sjælefordærvende Anskuelse, og tit svarer Ævnen kun i ringe Grad til Viljen. Thi det er ikke nok, at en Theolog konstaterer saadanne Anskuelsers ødelæggende Indflydelse og taler fordømmende Ord mod dem, nej, det, der trænges til, er videnskabelig Bevisførelse paa kristen Grund for den store, grundlæggende Sandhed, at Gud har skabt Mennesket i sit Billede. Det er derfor en saare *betimelig* Bog, der i disse Dage er udkommen, **Abetheoriens Bankerot og Vor populære Darwinisme**, af A. Breitung. Forfatteren er vel hjemme i den moderne zoologiske og anthropologiske Literatur, og man undres næsten, naar man læser hans Bog, ved at se den store Række af de berømteste Forskere paa nævnte Omraader, der dels staa ligesom han som bestemte Modstandere

af Darwinismen *), dels stærkt tvivlende overfor dens Resultater.

Skriftet kan paa en Maade kaldes et Lejlighedsskrift, da Forfatteren strax paa første Side nævner et for nogen Tid siden af Studentersamfundet udgivet Skrift »Skabelse eller Udvikling« af Cand. mag. Bøving-Petersen som Foranledning til sin Bog, ligesom han i en stor Del af denne gendriver Bøving-Petersens løse Paastande og uvidenskabelige Resultater. Medens B.-P. med Foragt vender sig fra den kristne Verdensopfattelse, er A. Breitung's Bog et glimrende Forsvar for den 1. Trosartikel. Dog er det slet ikke nogen theologisk eller opbyggelig Afhandling, men en naturvidenskabelig Fremstilling med en Mængde højst interessante Enkeltheder. Ret forbausende er det f. Ex. at høre, hvorledes Kristendommens erklærede Fjende, Udviklingslærens ivrige Forkæmper, Professor Häckel i Jena, har naaet til flere af sine overraskende Beviser gennem det ene videnskabelige Bedrageri efter det andet. Og de svimlende høje Tal, som mange Naturforskere anvende, naar de skulle bestemme Jordens og Dyrearternes Alder og m. m., vise sig efter Fremstillingen her at bero paa kolossale Overdrivelser. Og højst tiltalende er Forfatterens Standpunkt overfor Videnskaben. Han vil ikke, som adskillige andre, have, at der maa tales om »Videnskabens Bankerot« i Kampen mod Troen. Nej, det, der har gjort Bankerot mod den kristne Tro er, efter Forfatteren, slet ikke Videnskaben, men Skinvidenskab.

Foruden nævnte Bog af B.-P. er der ogsaa en anden Bog, som A. Breitung retter sin sønderlemmende Kritik imod, det er Johan-Olsens »Udviklingslærens nuværende Standpunkt«, der for nogle Aar siden udkom i den norske Bogrække:

*) Dette Ord er her brugt i sin populære Betydning som Læren om Menneskets Afstamning fra Dyrene. Forstaar man derimod kun Ordet som en Betegnelse for Darwin's lagttagelser og Theorier, maa man indrømme, at Darwinismen har bragt en hel Del godt frem.

Bibliothek for de tusinde Hjem. Det er saare karakteristisk, at det er i disse to Serier, vi træffe disse bestemt kristendomsfjendtlige Værker, i Studentersamfundets Smaaskrifter og i Bibliothek for de tusinde Hjem. Thi det er betegnende Vidnesbyrd om den Aand, der gennemtrænger saa at sige alle de Bøger, der fremkomme i de to nævnte Rækker. Selvfølgelig kommer det ikke lige stærkt frem i alle Værker, men om dem alle kan dog den Sætning gælde: deres Maal er folkelig Oplysning *udenfor* eller *i Strid* med Kristendommen. Men lige saa sikkert, som Folkeoplysning er af det gode, naar den er sund og sand, lige saa uomtvisteligt er det, at ingen større Fordærvelse kan ramme et *Folk* end at blive belemret med en Oplysning, der ikke hviler paa et kristeligt eller moralskt Grundlag. Derfor bør ingen hverken af de tusinde Hjem eller Studentersamfundets Smaaskrifter have Plads i nogen kristen Skoles Bibliothek eller paa noget kristent Hjem Bogreol.

Hr. A. Breitung's Bog er et godt Hjælpemiddel til en sund, kristelig Folkeoplysning. Thi det gaar med den som med alt, hvad der hviler paa ægte Videnskab, at det er, speciellere Undersøgelser naturligvis fraregnet, forstaaeligt baade for lærd og ulærd. Men den er ogsaa, hvad langt fra altid er Tilfældet, i høj Grad underholdende og interessant. Vi anbefale derfor Bogen paa det bedste til Læserne. Ikke mindst vilde den være et ganske fortrinligt Hjælpemiddel for den, der maatte have Lyst og Lejlighed til at holde populære Foredrag om Skabelse og Udvikling, om Udviklingslærens nuværende Standpunkt eller lignende Æmner, en saadan vilde i Bogen finde Stof baade til et og flere Foredrag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 44

Søndagen den 29. Oktober

1899

Lidt fra Bethesdamødet.

Forrige Uge har der været afholdt et stort Møde i Missionshuset Bethesda, og fra Land og Stad har der strømmet Deltagere sammen, Præster og Lægfolk, Mænd og Kvinder i Hundredevis. Vi skulle her dvæle en lille Smule ved et Par af de Foredrag og Forhandlinger, der forekomme os at have frembudt særlig Interesse.

Paa den anden Dag var Forhandlingsæmnet: Kirken og de Rige — Kirken og de Fattige, hvilket blev indledet *) af Højskoleforstander *Dr. Nørregaard* og Professor *Harald Westergaard*. Den første fremhævede, at Kirken siden Reformationen har været meget nøje knyttet til Statsmagten, og at disse gensidigt have støttet og værnet hinanden. Den anden Indleder, Professor *Westergaard*, talte træffende og klart om Statskirkens Mangel paa Omsorg for og Hensynetagen til de Fattige. Han begyndte med at minde om, at allerede i Kristendommens første Dage var der Fristelse til at gøre Forskel, og at der maatte en Jacobs mægtige Røst **) til at advare derimod. Og, hedder det længere hen i hans Foredrag, »ere de lukkede Stolestader ikke de Misligheder, Jacob anker over, om igen? Det siges, at Kirken ikke kan undvære Stolepengene, men tværtimod, den har ikke Raad

*) Vi benytte her Referatet i »Kristeligt Dagblad,« hvilket selvfølgelig er udførligere end de øvrige Dagblades.

**) Smmn. denne Udtalelse med hvad Luther skriver om samme Apostels Brev, at det er »ein recht strohern Epistel, denn sie doch kein evangelisch Art an ihr hat«. Vi forstaa dette godt fra den Mands Side, hvis Værk hovedsagelig hvilede paa de Riges og Mægtiges Gunst.

til at tage imod dem, thi derved stødes de Fattige bort fra Kirken. I de store Sogne er det umuligt for Præsten at komme i Berøring med hele Befolkningen, derved tvinges han næsten til først at søge dem, han ved Opdragelse og Udvikling staar nærmest.» Og han dvælede ogsaa ved de forargelige Forskelle mellem rig og fattig ved Daab og Begravelser. »Kirken staar paa samme Standpunkt som »*Pccc Degn*«. Det ser ud, som om den var til for at kaste Glans over de Riges Liv og Død, men ikke har noget med de Fattige at gøre«. Og begge Indlederne saavel som flere af Deltagerne i den paafølgende Diskussion beklagede det Faktum, at de Fattige rundt omkring vare blevne mere eller mindre fremmede for Kirken. — Det begynder nu for Alvor at gaa op for Protestantismen, at det er et gabende Saar paa dens Legeme, at den ikke ret er de Fattiges Kirke. Dog dette skriver sig fra Protestantismens Begyndelse; i England, i Tyskland o. s. v. var den Kongernes og Fyrsternes og overhovedet de Riges Kirke, som de Smaa og Ringe maatte følge med det gode eller med det onde; og derfor er det egentlig kun den Sæd, der fra først blev saæt, som nu voxer op, naar det store Frafald fra Kristendommen er ved at fuldbyrde sig blandt Protestantismens Fattige. Der er desværre ogsaa mange Steder Frafald til Stede i katholske Lande, men det er snarere i de højere Kredse, hvor Nydelsessyge og falsk Videnskabelighed have gjort det af med Kristentroen hos adskillige; men til Gengæld flokkes de Fattige saa meget mere trofast om Kirken. Det er næsten i Grunden henholdsvis den største Ros og den største Dadel, der kan siges om den katholske Kirke og Protestantismen: den første er en Moder for alle Mennesker og mest for de Fattige, der føle sig hjemme og glade i dens Skød, den sidste har mistet de Fattige, men holdes oppe af de Rige; thi de Fattige ere i særlig Forstand Jesu Brødre og Søstre!

Ogsaa fra de følgende Talere faldt der mangen betegnende Ytring. En københavnsk Sognepræst følte sig f. Ex. misfornøjet med Professor Westergaards Udtalelser, Præsterne

vare ikke Skyld i de daarlige Forhold, men de faldne Udtalelser maatte faa Folk til at tro det. Og han fandt det sørgeligt, at særlig de Fattiges Repræsentanter i Rigsdagen modsatte sig Bevillinger til kirkelige Formaal. (Efter det foregaaende synes man egentlig ikke at kunne undres saa meget herover!) Pastor Ostenfeld, én af den sociale Bevægelses Ledere, gjorde den træffende Bemærkning, at Præsterne maatte forstaa den arbejdende Befolkning, hvilket ikke kunde ske, saalænge den betragtedes som Modstander. — En Forhandling som omtalte vidner om, at Statskirken har faaet Øjnene op for én af sine sværeste Brøst, hvis rette Afhjælpning vil være én af de væsentligste Livsbetingelser for denne.

Paa Mødets sidste Dag holdtes der et Foredrag af den norske Præst Gustav Jensen, hvis Titel var: »Vor Altertjeneste«, hvilket ogsaa skal omtales her. Om Liturgi og liturgiske Spørgsmaal overhovedet have de fleste protestantiske Præster her i Landet saare ringe Begreb, saa et Foredrag om Altertjenesten var i Grunden paa sin Plads i denne Forsamling; men særlig Begyndelsen af Pastor Jensens Foredrag var desværre saare vildledende. Han udtaler sig nemlig deri paa følgende Maade: »I Kirkens første Dage var der hverken Alter eller Altertjeneste, men kun et Bord, Herrens Bord.

Det er først fra det fjerde Aarhundrede, Altret stammer, da man atter fik Præster med Offertjeneste, som endnu findes i den romerske Kirkes Messe.

Offer, Alter og Præst høre uløseligt sammen og staa og falde med hverandre.«

Man forstaaer ikke, hvorledes en Mand, der kender baade Kirkens og Liturgiens Historie, kan udtale sig saaledes. Hedder det dog ikke i Hebræerbrevets sidste Kapitel: »Vi have et Offeralter, hvoraf hine ikke have Ret til at spise, som tjene Teltet« (d. e. Jøderne), og synes det ikke at pege tydeligt nok hen paa Alter og Offer? Hvordan Alterets udvortes Skikkelse har været, véd man ikke, men det angaar

heller slet ikke Sagens Realitet; dog har et Bord vistnok gjort Tjeneste som Alter i Apostlenes første Tid idetmindste, hvad det jo forøvrigt gerne kunde endnu, om Forholdene førte det med sig. Men vil man søge at komme udenom nævnte Sted i Hebræerbrevet, er der endnu et Sted, i St. Pauli første Korinthierbrevs 10de Kapitel, som afgiver samme Vidnesbyrd. Apostlen taler dér om Afgudsdyrkelsen og sammenstiller Jødernes Offer og Hedningenes Offer med Velsignelsens Brød og Kalk, som de Kristne have Del i, ja fordømmer det mulige Fællesskab mellem Herrens Bord og Djævelens Bord, d. v. s. Afgudsalteret; men hvad Betydning vilde disse Sammenligninger have, hvis ikke ogsaa de Kristnes Spise og Bord var et Offer og Alter? Og Kirkefædrenes Udtalelser gaa længe før 4de Aarhundrede i ganske samme Retning. Tertullian († 220) mener, at Kvinderne bør blive i Hjemmet, undtagen naar de ville besøge en Syg, naar *Ofret bringes*, eller Guds Ord forkyndes. Og Cyprian († 258) skriver (Epist. 63 ad Caecil.): »Hin Præst staar i Sandhed i Christi Sted, som gjør, hvad Christus har gjort, og bringer Gud Fader i Kirken et *sandt og fuldkomment Offer*, naar han begynder at ofre, som han véd, at Christus har ofret.« Derfor tro vi, at der fra Kristendommens allerældste Dage har været lært og troet paa et sandt og virkeligt Offer, og at denne Tro har været den Gang, som den er nu, Kristendommens dybeste og lifligste Hemmelighed.

Disse saakaldte kirkelige Møder have været og ere til stor Gavn for Protestantismen, de ere noget lignende, som de store Katholik-Forsamlinger i langt større Stil ere for den katholske Kirke i Tyskland. Som Katholiker følge vi saadanne Phænomener indenfor Statskirken med Interesse, ikke mindst, fordi vi ønske, at enhver maa faa saameget Udbytte som muligt ud af den større eller mindre Del af Sandheden, som han kender; men ogsaa fordi, Kirken har stor Interesse af, at Protestantismen bevarer saa meget kristeligt Indhold som muligt. I saa Henseende staar den danske Protestantisme højt sammenlignet med adskillige andre Landes.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

TREDJE KAPITEL.

Hvorledes St. Franciscus tænkte ondt om Broder Bernardo og derfor befalede nævnte Broder Bernardo at træde ham tre Gange med Foden paa Halsen og paa Munden.

Den Korsfæstedes hengivne Tjener St. Franciscus var ved sine haarde Bedrøvelser og sin stadige Graad bleven saa godt som blind og saa kun daarligt. Saaledes hændte det engang, at han drog fra det Sted, hvor han var, til et Sted, hvor Broder Bernardo var, for at tale med ham om de guddommelige Ting; men da han kom til Stedet, fandt han, at Bernardo var gaaet ud i Skoven for at bede og var helt opløftet til Gud og forenet med ham. Da gik St. Franciscus ud i Skoven og kaldte paa ham. »Kom,« sagde han, »og tal lidt med en stakkels blind Mand;« men Broder Bernardo svarede ham ikke, thi da han var en Mand med store Gaver til at betragte, saa havde han sin Aand helt opløftet til Gud, og derfor havde han særlig Naade til at tale om Gud, hvilket St. Franciscus flere Gange havde erfaret, og hvorfor han ogsaa ønskede at tale med ham nu. Efter et lille Ophold kaldte han altsaa anden og tredje Gang paa samme Maade som før; men Broder Bernardo hørte ham ikke og svarede ham derfor heller ikke og kom heller ikke ud til ham; herover gik St. Franciscus bedrøvet bort og undrede sig og klagede ved sig selv, fordi Broder Bernardo ikke var kommen ud til ham, skjønt han havde kaldt tre Gange paa ham. I disse Tanker gik St. Franciscus bort, og da han var kommen et Stykke Vej, sagde han til sin Ledsager: »Vent paa mig her!« og han gik lidt bort, til et lønligt Sted, og kastede sig ned og bad Gud om, at det maatte blive ham aabenbaret, hvorfor Broder Bernardo ikke havde svaret ham. Da kom der en Røst fra Gud, som

sagde saaledes til ham: »O stakkels lille Menneske, hvorfor gør du dig Uro og Bekymring? Skal Mennesket forlade Gud for en Skabning? Da du kaldte paa Broder Bernardo, var han sammen med mig, og derfor kunde han ikke komme til dig eller svare dig; derfor maa du ikke undre dig over, at han ikke kunde svare dig, thi han var ude af sig selv og hørte ikke et af dine Ord.«

Da St. Franciscus havde faaet dette Svar fra Gud, vendte han strax ilsomt om og opsøgte Broder Bernardo for ydmygt at anklage sig for de Tanker, han havde brugt mod ham. Og da Broder Bernardo saa ham komme, gik han ham imøde og kastede sig ned for hans Fødder; men St. Franciscus rejste ham op og fortalte ham med stor Ydmyghed de Tanker, han havde haft imod ham, og hvad Svar Gud i den Anledning havde givet ham, hvorpaa han sluttede saaledes: »Jeg byder dig i den hellige Lydigheds Navn, at du gør det, jeg nu siger.« Da Broder Bernardo var bange for, at St. Franciscus skulde befale ham noget overdrevent, som han plejede at gøre, saa vilde han paa en hæderlig Maade søge at undvige dette Lydighedsløfte. hvorfor han svarede saaledes: »Jeg er beredt til at gøre, hvad du vil, saafremt du ogsaa lover at gøre, hvad jeg vil befale dig.« Dette lovede St. Franciscus, og Broder Bernardo sagde da: »Sig nu, Fader, hvad du vil, at jeg skal gøre.« Da sagde St. Franciscus: »Jeg befaler dig i den hellige Lydigheds Navn, for at straffe min Formastelighed og mit Hjertes Utilfredshed, at naar jeg nu kaster mig fladt ned paa Jorden, saa sætter du din ene Fod paa min Hals og den anden paa min Mund, og saaledes træder du tre Gange hen over mig fra den ene Side til den anden og skammer mig ud og skælder paa mig, og især skal du sige til mig: »Lig du der, du Slyngel, Søn af Pietro Bernandoni; hvad har du elendige Skabning at hovmode dig saaledes af?« Dette hørte St. Franciscus, og skønt det var ham haardt at gøre det, saa opfyldte han dog af hellig Lydighed St. Franciscus' Bud, men saa læmpeligt han kunde. Og da dette var gjort,

sagde St. Franciscus: »Byd du nu mig, hvad du vil, jeg skal gøre, thi jeg har lovet dig Lydighed.« Broder Bernardo sagde da: »Jeg befaler dig i den hellige Lydigheds Navn, at hver Gang vi ere sammen, skal du rette mig og dadle mig for mine Fejl.« Hvorover St. Franciscus undrede sig saare, eftersom Broder Bernardo var af saa stor Hellighed, at han havde den største Ærbødighed for ham og ikke mente, at der var noget, man kunde rette hos ham. Fra den Tid af vogtede St. Franciscus sig, for den nævnte Lydigheds Skyld, og var ikke mere saa meget sammen med Broder Bernardo, at han ikke skulde blive nødt til at sige et formanende Ord til en Mand, hvis Hellighed han vidste var saa stor. Men naar han havde Lyst til at se ham eller høre ham tale om Gud, fjernede han sig saa hurtigt som muligt igen og tog Afsked, og det var saare skønt at se, hvor fuld af Kærlighed og Ærbødighed og Ydmyghed St. Franciscus, vor Fader, var overfor Broder Bernardo, sin førstefødte Søn. Til Lov og Ære for Jesus Christus og hans fattige lille Franciscus. Amen.

FJERDE KAPITEL.

Hvortledes Herrens Engel gjorde Broder Elia, Abbed for et Kloster i Spoleto-Dalen, et Spørgsmaal, og da Broder Elia svarede hovmodigt, gik Englen bort og drog ad San Giacomo til og traf der Broder Bernardo og fortalte ham denne Historie.

I Ordenens første Tid, da der var faa Brødre, og der endnu ikke var indrettet Klostre, gik St. Franciscus for sin Andagts Skyld en Pilgrimsgang til St. Jacob af Galizien og førte adskillige Brødre med sig, af hvilke Broder Bernardo var den ene. Og da de nu gik saaledes sammen paa Vejen, kom de til et Stykke Land, hvor der var en syg Fattig. Og St. Franciscus fattede Medlidenhed med den Syge og sagde til Broder Bernardo: »Lille Søn, bliv her og hjælp denne syge Mand;« og Broder Bernardo knælede ydmygt ned og

fornam med bøjet Hoved den hellige Faders Villie og blev paa dette Sted; men St. Franciscus og de andre gik til St. Jacob. Da de vare komne derhen, og St. Franciscus bad om Natten i St. Jacobs Kirke, blev det af Gud aabenbaret ham, at han skulde stifte mange Klostre over hele Verden, og at hans Orden skulde tage til og mangfoldiggøre sig og blive mange Brødre; og efter denne Aabenbaring begyndte St. Franciscus at grunde Klostre rundt omkring. Og da St. FRANCISCUS nu vendte tilbage ad den samme Vej, han var kommen, saa fandt han Broder Bernardo med samt den Syge, som nu var fuldstændig helbredet, hvis Aarsag St. Franciscus næste Aar tillod Broder Bernardo at drage til St. Jacob. Og saaledes kom St. Franciscus tilbage til Spoleto-Dalen, og han boede paa et øde Sted med Broder Masseo og Broder Elia og andre; og allesammen vogtede de nøje paa, at de ikke forstyrrede St. Franciscus i hans Bøn; og dette gjorde de, fordi de havde stor Ærbødighed for ham, og fordi de vidste, at Gud aabenbarede ham store Ting i Bønnen. En Dag hændte det, medens St. Franciscus laa og bad i Skoven, at en smuk Yngling, klædt i Rejsedragt, kom til Klosterets Port, og han bankede paa saa rask og saa stærkt, og saa længe, at Brødrene undrede sig meget over en saa usædvanlig Banken. Da gik Broder Masseo hen og aabnede Porten og sagde til den unge Mand: »Hvorfra kommer du, Søn? Det lader ikke til, at du har været her før, siden du banker saadan.« Den unge Mand svarede: »Og hvorledes skal jeg da banke?« Broder Masseo sagde: »Bank tre Gange, en Gang efter den anden; og vent saa, indtil Portneren har sagt sit Paternoster og kommer for at lukke dig op; og hvis han ikke kommer i den Tid, saa kan du banke en Gang til.« Den unge Mand svarede: »Jeg havde meget travlt, derfor bankede jeg saa stærkt; jeg skal ud paa en Rejse og er kommen herhen for at tale med Broder Francesco; men han er i Skoven og beder, og jeg vil ikke forstyrre ham; men gaa og kald paa Broder Elia, jeg vil gøre ham et Spørgsmaal, for jeg ved, at han er meget lærd.«

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 45

Søndagen den 5. November

1899

Er Freden forbi?

Kristeligt Dagblad, der tidligere ofte har været nævnet i dette Blad og ikke altid med ubetinget Ros, har i den senere Tid saa godt som ganske afholdt sig fra de usømmelige og usandfærdige Angreb imod den katholske Kirke, hvorpaa den tidligere har været saa rig. Ganske vist har katholsk Lære og Praxis nu og da været Genstand for en lille ondskafuld Bemærkning, rent *en passant*; men større, direkte Angreb har der ingen været af i de sidste Maaneder. Derfor gør det ogsaa saa meget pinligere Indtryk, at nævnte Blad d. 26. Oktbr. i Anledning af den forestaaende Allehelgensdag indeholder et ret ondsindet Angreb efter den kendte Recept. Forfatteren røber stort Ubekendtskab til den Kirke, han af alle Kræfter haaner, og vover maaske derfor ikke at sætte sit Navn under de Linjer, han har faaet optaget. Man maa egentlig forundre sig over, at Redaktøren af et Blad, hvis Motto er: »Ikke ved Magt og ikke ved Styrke, men ved min Aand, siger den Herre Zebaoth«, kan optage en anonym Artikel, saa fuld af Ondskab og Løgn, uden med et eneste Ord at tage Afstand fra det fremsatte. Herrens Aand er dog ikke alene Nidkærhedens Aand, men ogsaa *Sandhedens og Kærlighedens Aand!*

Artiklen har til Overskrift: »Ikke Allehelgens — men Reformationsdagen« og lyder, med enkelte uvæsentlige Udeladelser saaledes: ». . . . Der er aldeles ingen Grund for os lutherske Christne til at højtideligholde den ærkekatholske Allehelgensdag, indstiftet af Pave Bonifacius til Ære for Jomfru Maria og alle Helgene. Vi skulle huske paa, at »Jesus

er Vejen og Sandheden og Livet, der kommer ingen til Faderen uden ved ham.«

Langt naturligere synes det for os i Stedet for Allehelgensdag 1. November da at højtideligholde Reformationsdagen 31. Oktober, med Tak til Gud, fordi han ved sin tro Tjener Morten Luther gav os vor Bibel igen. Og lad os ikke paa den Dag synge »Helgen her og Helgen hisset,« men lad os komme i Hu, at (Salme Nr. 305)

Herrens Bog var lagt paa Hylden
 Æventyr i Kirken lød,
 For en Krone, for en Gylden,
 Himmerig til Fals de bød.
 Sandheds Lys og Korsets Ord
 Var som sunket ned i Jord,
 At de skulde ej fordømme
 Paveløgn og Munkedrømme.

. Lad Katholikerne, hvem det er forbudt at læse i Bibelen, kun fejre deres Allehelgensdag, men lad os takke Gud, fordi vi have hans Ord at glæde os over og at trøste os ved, hans Ord, der trods alle Angreb skal bestaa, thi »Herrens Ord bliver evindelig.«

Sé, at gendrive sligt Angreb er ganske overflødigt, der hører en tyk Uvidenhed til, for at sligt skal gøre Indtryk. Men der er noget næsten forbløffende i en Frækhed som denne, at overlade Katholikerne Helgenerne og saa reklamere Jesus Christus som særegen for Protestanterne. Disse skulde være mere forsigtige og huske paa, hvorledes det er gaaet flere Steder med Protestantismen i Tyskland, Holland, Schweitz og andre Lande, at ikke alene ere Helgenerne forsvundne, men med dem Jesu Fødsel af en Jomfru, hans Mirakler og Opstandelse, Apostlenes Undergæring, Bibelen som en hellig Bog o. s. v., saa der af hele Kristendommen højst er bleven en meget blegstottig Forsynstro tilovers. Og man bør ikke glemme, hvor lidt der var tilovers af den christne Tro for et Par Menneskealdrer siden her i Landet, og hvor meget der maaske bliver tilovers, naar den moderne

Bibelkritik trænger igennem med sin ødelæggende Indflydelse. Og jeg kan i denne Sammenhæng ikke lade være med at bringe en lille personlig Erindring, som kan være en ret slaaende Illustration til det, hin »Ven af Kristeligt Dagblad« fremfører. For en halv Snes Aar siden døde en from, meget gammel Dame af den grundtvigske Vartov-Menighed, hvis Bekendtskab jeg havde gjort nogle faa Aar før hendes Død, og som en Dag fortalte følgende: Hun var bleven konfirmeret af en Pastor M. . . . i Fredericia, som en Gang sagde følgende til hende: »Du taler altid saa meget om Christus! Lad kun Katholikerne beholde ham! Man kan i det hele godt mærke, at Du omgaas de katholske saa meget.« Hun tilføjede, at hun egentlig undrede sig over, at hun ikke selv under saadanne Forhold var bleven Katholik.

At forsvare sig selv ved at angribe Andre, som des værre er almindelig protestantisk Fremgangsmaade, kunde ikke falde os ind, skønt de sidste Tidens kirkelige Forhandlinger, der ogsaa have været nævnte her, kunde friste dertil. Derimod ville vi ikke forholde Læseren et lille Stykke, som *Social-Demokraten* har indeholdt i Anledning af omtalte Artikel i *Kristeligt Dagblad*, især da ingen kan beskyldes Social-Demokraten for at være forud indtagen for den katholske Kirke. Artiklens Overskrift er: »Den »Kristelige« synger om Katholikerne« og vi citere her Begyndelsen og Slutningen af den: »Det saakaldte kristelige Dagblad har allerede glemte Kirkemødet i Bethesda, hvor Professor Westergaard vidnede, at den danske Folkekirke sælger sine Goder til den Højstbydende.

Den »Kristelige« tager da fat paa at haane Katholikerne, hvis Pave af Vilh. Beck er kaldt den store Løgner. Det kristelige Blad synger i Torsdags Salmen Nr. 305, der har følgende Linjer:*)

Dette er danske Helliges Smædeord om Katholikerne, men er det netop ganske klogt at synge denne Salme nu,

*) Her anføres ovennævnte Salmever af Grundtvig, maaske den største Plet paa hans Ære som Digter og Historiker.

saa kort efter at det paa et Møde af Præster uimodsagt er erklæret, at *vor egen Kirke* netop sælger Himmeriget og Højsaligheden til den Højtbydende?

Professor Westergaard har henvist til, at alle Mødets Præster paa en enkelt nær vare enige med ham om vor egen Kirkes dybe Forfald. Vi skulle gøre nogle Uddrag af, hvad disse Præster sagde. Og efter Anførelse af mange, meget yderliggaaende Udtalelser slutter Artiklen saaledes: »Trods Dirigentens Paapasselighed stod altsaa den ene Præst op efter den anden og vidnede, at den danske Kirke *sælger* sine Goder og har jaget de Fattige bort, fordi de ingen Penge have og ikke kunne gøre Gilder for Herrens Tjenere«.

Vi bede da det saakaldte »kristelige Dagblad« foreløbig holde inde med Salme Nr. 305 eller ogsaa skrive Verset om, saa at det kommer til at lyde paa de danske Præsters Sjakren med Kristendommen.«

»Social-Demokraten« har Ret i sin Bedømmelse af, at »Kr. Dagblad«s Ord ere Smædeord og dens Angreb kun Haanen; hvad det andet angaar, om de danske Præster sjakre med Kristendommen, saa faa disse svare for sig selv; dog er det mere tvivlsomt og gælder i hvert Fald ikke alle; der er en hel Del, hvem det slet ikke passer paa. Men »Kr. Dagblad« bør lære heraf, at det er vigtigere for den at beskytte Protestantismens vaklende Mure end at forsøge paa at underminere Kirkens Klippeborg.

Hvad denne Sommer har lært os.

OM ovenstaaende Æmne holdt Pastor Ostfeld i forrige Uge et meget fængslende Foredrag, som gengives her i sine store Hovedtræk:

»Først maa vi spørge om, hvad denne Sommer har *bragt* os, og Svaret herpaa er naturligvis: den store Lockout. Efter de gamle Laugs Ophævelse viste det sig snart under

den frie Konkurrence, at Arbejdernes Kaar bleve meget daarlige, ikke mindst paa Grund af disses Isolation. Der blev givet Frihed, har man sagt, men det var Frihed til at sulte. Da begyndte Fagorganisationen hos os i Halvfjerdserne. Samtidig med den faglige fik ogsaa den socialdemokratiske Bevægelse Fremgang, og nu blev Arbejdsgiverne efterhaanden de svage. «Vi kunne ruinere enhver Arbejdsgiver, naar vi ville, uden at nogen kan krumme et Haar paa vort Hoved,» saaledes lyder en betegnende Ytring fra Arbejdernes Side. Disse Forhold medførte, at ogsaa Arbejdsgiverne organiserede sig, og deres nuværende store Forening dannedes 1897.

Dette Aars Begyndelse var meget gunstig for Arbejdsforholdene efter den milde Vinter. Der var stor Trang til Arbejdskraft, derfor kom General-Lockouten overraskende for de fleste just paa det Tidspunkt. Anledningen blev Snedkerkonflikten i 7 jyske Byer, (hvem der havde Ret den Gang, skal ikke afgøres her,) en ret ringe Anledning, hvilket vidner om, hvor spændte Forholdene vare. Lockouten varede flere Maaneder og har kostet Landet adskillige Millioner.

Det andet, vi derefter maa spørge om, er, hvad denne Sommer har lært os. Lad mig her indskyde en lille Oplevelse: I August opholdt jeg mig paa Landet, just i de Dage, da Bladene meldte om Udsigter til Fred. Jeg kom til at høre to unge Pigers Samtale hin Dag, da Bladene forhastet meldte, at Forliget var sluttet, i hvilken Anledning den ene af dem bemærkede til den anden: »Ja, det maa man jo næsten sige er en Begivenhed.« Naar en Skuespillerinde debuterer eller Onkel Peter er bleven Justitsraad eller Bech-Olsen har sejret, det er en Begivenhed for mange; men at Snese Tusinder atter kunne tjene det daglige Brød, kaldes næsten en Begivenhed af hine ellers ganske flinke unge Piger. Men Sagen er den, at mange mene, at saadanne Spørgsmaal angaa kun de direkte interesserede, en Anskuelse, som ogsaa ofte i Sommer er fremsat fra Arbejdsgivernes Side; men dette er en Fejl, saasandt det er et Samfundsspørgsmaal.

For det første har denne Sommer da lært os, at de Mænd, der lede saa store Institutioner som Fagforeningerne og Arbejdsgiverforeningen, have et saare stort Ansvar, saa stort som de højeste Embedsmænds. For det andet have vi lært, at social Kamp er en Ulykke, baade økonomisk og moralsk, den øver sin hæmmende eller stansende Indflydelse paa alle Forhold i denne By. Mange Arbejderfamilier ere satte 300—400 Kr. tilbage, hvilket de først sent ville forvinde, og hvilken uheldig moralsk Indflydelse har det mon ikke paa arbejdsdygtige og arbejdsvillige Mennesker at blive tvungne til at gaa om og drive og ikke have andet at tage sig til end at spadsere og snakke? En saadan Sommer som den sidste vækker Klassebevidsthed og Klassehad. Vi have videre for det tredje lært, at de store Korporationer ere nødte til at respektere hinanden, og at Samfundet ikke kan undvære dem. Begge bør have fra oven af saa megen indgaaende Indflydelse som muligt paa deres egne Medlemmer. Betingelsen herfor er ogsaa, at man fra alle Sider af anerkender Organisationernes Berettigelse, og derfor er det højst urigtigt, naar nogle se skævt til Fagforeningerne. Denne Sommer har *i overordentlig høj Grad lært os, at Fagforeningerne have øvet en saare opdragende Indflydelse paa Arbejderne.* Hvilken anden stor Stad vilde have været saa rolig som vor under saadanne Forhold? Og endelig har for det fjerde denne Sommer lært Arbejderne, at der er noget, som hedder Kooperation. For denne Bevægelse har Social-Demokratiet hidtil kun havt liden Interesse. Grunden er maaske den, at det eneste af den Slags Foretagender, der hidtil er lykkedes her hjemme, er Arbejdernes Fællesbageri.

Og endelig er der et tredje, vi ogsaa maa dvæle ved et Øjeblik, nemlig ved hvad Sommeren har lært os om *Kirkens Indflydelse.* Denne har været uendelig ringe; hvor mange er overhovedet den Tanke falden ind, at der fra Kirken kunde komme en god Indflydelse i den Retning. Derimod var det *io Jøder*, som stiftede Fred. Naar det nævnes her, skér det ikke for at følge de Blade, der raabte

Jødedreng efter dem; nej, vi skyldte dem stor Tak, men — for danske Kristne er dette beskæmmende. I England staar det anderledes til, under den store Dokarbejderstrike i 1890 var det Ærkebiskop Manning, der mest bidrog til, at Freden kom i Stand. Men derfor maa Præsterne skaffe sig Indsigt i de sociale Spørgsmaal, en Indsigt, som det kræver alvorligt og langt Arbejde at naa. — Dog har Kirken ydet, som man har kaldet det, en Slags Ambulancetjeneste. Der var vel kun en enkelt Præsts Navn, som stod under Opraabet til at støtte Bespisningen, men mit og Professor Westergaard's, hvem man tit plejer at regne med til Præsterne, skulde ogsaa have været med. De forskjellige Sognes Menigbedspleje har virket godt, adskillige Præster have deltaget i de oplysende Føredragsrækker, der afholdtes, gratis Kirkekoncerter for Arbejdsløse have fundet Sted i flere Kirker o. s. v. — Og især er det bleven klart, at Kirken ikke ubetinget har været paa Arbejdsgivernes Side, hvad ofte er bleven paastaet. I denne Sammenhæng maa man ogsaa mindes den berygtede Skrivelse*) til Pastor Koch, hvilken har

*) For de Læseses Skyld, der ikke kende denne Skrivelse, som ogsaa for at opbevare et i sin Årt klassisk Aktstykke, meddele vi den her *in extenso* :

»Hr. Pastor H. Koch, Hellerup.

Undertegnede Arbejdsgiverorganisationer i nordre Birk udtale herved vor store Forundring og stærke Misbilligelse af den Maade, paa hvilken Hr. Pastoren ved at underskrive et Opraab i »Socialdemokraten« om at støtte de Udelukkede saavel materielt som moralsk, har deltaget i den for Tiden herskende Strid mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Arbejdsgiverne ere kun tvungne af Forholdene gaaede med til den store Lock-out, og om denne kunne vi ikke anse en ganske ung Præst, der i Følge Sagens Natur hverken har Erfaring eller Kjendskab til Arbejdsforhold, som habil Dommer.

Den berettigede og stærke Indignation, som Deres Partitagen i denne Sag har vakt blandt de Næringsdrivende, har man ikke villet lade Dem være uvidende om, og de af os, der have mere personlig Kjendskab

udrettet ikke saa lidt, dog vist i en anden Retning, end Udstederne havde tænkt sig. Og endelig fremkom der ogsaa Udtalelser fra Maribo Stiftskonvent og Københavns Præster, der vel var overmaade forsigtige og ikke tog Parti, men som dog vidnede om, at de Fattiges Sag ikke var Præsterne uvedkommende.«

til Forholdene i Hellerup, forbavses yderligere ved Hr. Pastorens Optræden, idet vi finde det i høj Grad urigtigt, at De modarbejder netop den Klasse af Medborgere, der ved frivillige Bidrag tilvejebringe en Del af den Løn, med hvilken Deres præstelige Gjerning honoreres.

Charlottenlund, den 12. Juni 1899.

Murermesterforeningen for Gjentofte og Lyngby Sogne.

Nordre Birks Vognmandsforening.

Malermesterforeningen for Københavns Amt nordre Birk.

Nordre Birks Tømrer- og Snedkermesterforening.«

Brevkasse. Som maaske en Del af *Katholikens* Læsere ved, har *Johannes Jørgensen* i nogen Tid ligget meget farlig syg i Assisi i Italien. Det vil derfor vistnok glæde dem at høre, at han nu er i god Bedring og forhaabentligvis kan begynde at staa lidt op førstkommande Lørdag eller Søndag.

Alle Sjæles Dag 1899.

N. H.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 46

Søndagen den 12. November

1899

Tvang.

» **D**u er for frisindet til at blive Katholik« er en Bemærkning, som vist flere end én have hørt, som stod ved Kirkens Tærskel, rede til at træde ind. Det er nemlig én af Indvendingerne mod Kirken og ikke én af de grove, raa Indvendinger, hvis Ubeføjethed det mest overfladiske Kendskab kan gøre indlysende, men én af de udvortes betragtet mere rimelige, at der er altfor megen Tvang til Stede, den enkelte, hedder det, har ingen Frihed for sin Individualitet, alt maa ofres for Systemet. Og dog er det en Erfaring, at jo længere man har levet under Kirkens Tag, des mindre mærker man til Tvangen. Det skyldes ikke Vanen, som maaske én eller anden kunde mene. Nej, Tingen er den, at det gaar med Kirkens Aag som med Christi Aag, jo samvittighedsfuldere man bøjer sig ind under det, desto lettere og lifligere bliver det at bære. De Katholiker, der klage over Tvang i Kirken, ere de daarlige Katholiker. Jo mere udvortes man staar overfor Kirken, des mere bliver Livet i den en Tvang, hæmmet af snærende Baand, jo inderligere man giver sit Hjærte hen til Kirkens Moderomsorg, desto mere føler man sig ikke alene tryk og glad, men ogsaa selvstændig og fri. Og desto mere fornemmer man ogsaa, at der bliver Plads for ens egne Stemninger og Anskuelser. Ikke saa, at man dauner sig sin egen Mening om alle guddommelige og menneskelige Ting, men saaledes, at man føler, at af Enheden i det nødvendige følger en stor Frihed i alt det øvrige. I Protestantismen er Tvangen og Ufriheden mange Gange større end i Katholicismen. Ti vel hedder

det dér, at enhver skal granske og ransage og efter Samvittighedens Bydende finde Sandheden; men vé den i et eller andet protestantisk Samfund, der gør det og kommer til en anden Anskuelse end Samfundets; han vil erfare, at det med den frie Ransagelse var kun noget, der skulde tage sig godt ud, men intet ellers betød. I Katholicismen er den aabenbarede Sandhed hævet over Tillæmpning og Forkastelse; men udenfor denne er der Frihed og Rummelighed overfor enhver Syn og Betragtning, og Taalsomhed praktiseres i rigt Maal. Den Tvang, der findes i den katholske Kirke, er ret beset ikke anden Tvang end den, som enhver maa underkaste sig, der kommer til Christus og tror paa ham som Guds enbaarne Søn. Tror man det, tager man ogsaa imod hans Ord og Lærdomme uden at tvivle om dem, og har man faaet Troen paa Kirken som Christi Stiftelse, som den Helligaands store Tempel her paa Jorden, tager man ogsaa imod dens Ord og dens Lærdomme som den fulde og hele Sandhed, der skal tros paa og leves efter. Den Tvang, der er i den katholske Kirke, er *kun den kristne Samvittigheds Tvang*, thi det, som alene bevirker, at der kan være Tale om Tvang, er, at Mennesker bøje sig for Kirken i *frivillig Lydighed*. Men naar den Betragtning er bleven ret almindelig, at Tvangen i den katholske Kirke er saa stor, er Grunden den, at Kirken altid har fordret og maa fordre et Minimum af Lydighed hos dem, der ville betragtes som dens Børn, et Minimum, der højt overstiges af alle gode, levende Katholiker, men som føles som et utaaaleligt Aag af de mange lunkne og ligegyldige, som dog ikke vove helt at bryde med Kirken. Thi vil man blot bryde med Kirken, er jo al Tale om Tvang forbi. Men Protestantismen kan ikke opstille nogen saadan Fordring, som den katholske Kirke; derfor betragte mange, som ere komne langt bort fra al Kristendom, baade katholsk og protestantisk, sig dog som gode Protestanter: og det kunne de ogsaa, thi Protestantismen har intet Skel, kan ingen Grænse-snor udspænde for sit Territorium; thi den er i Princippet

kun Negation; men derfor ser det ud, som om Friheden er saa stor dér. Dog, som vi saa, er dette kun Øjenforblændelse, thi hvor der ingen Love ere, er der ikke nogen Tvang, men ej heller nogen virkelig Frihed.

„Kristeligt Dagblad“ i Glashus.

Ynder ovenstaaende Titel har en æret Indsender tilstillet „Katholiken“ følgende lille Indlæg, der kom en Dag for sent til at optages i forrige Numer. Skønt det er samme simple Angreb paa Kirken, der besvares her som i nævnte Numer, optage vi det dog gjerne, da et saadant mere direkte Svar som Indsenderens maaske ogsaa kunde være paa sin Plads.

I Anledning af, at en Indsender i »Kr. Dgbl.« har foreslaaet at højtideligholde Allehelgensdag som en særlig Festdag i den lutherske Kirke, tager »en Ven« af «Kr. Dgbl.» til Orde i samme Blad og protesterer kraftigt mod at højtideligholde den »ærkekatholske Allehelgensdag«. Han opfordrer til hellere at højtideligholde Reformationsdagen og syngte følgende Smædevers, som virkelig findes i den lutherske Salmebog: «Herrens Bog o. s. v.*).

Den ærede Indsender, der saaledes føler Trang til at syngte Haansord om den katholske Kirke, burde vide, at denne aldrig har falbudt Himlens Goder; de Paastaande, som er gjorte i modsat Retning fra protestantisk Side, er grundløse og gendrevne med de mest soleklare Beviser af ansete katholske Theologer. Hvis Indsenderen derimod vilde vende Blikket indad mod sin egen Kirke, saa kunde der maaske være mere Grund for ham til at syngte om Kirkens

*) Verset er citeret i Nr. 45 og skal derfor ikke gentages her.

Faldbydelse af sine Goder. Vi har set af Referater fra Kirkemødet i Bethesda, at baade Prof. Westergaard, Pastor Ussing og andre have udtalt deres Harme over den Maade, hvorpaa den lutherske Kirke sælger sine Goder til forskellige Takster i mere eller mindre højtideligt Udstyr, alt eftersom den har at gøre med Rige eller Fattige. Hvorfor findes der Bunkebryllupper og Bunkedaab i den lutherske Kirke? Er det ikke fordi der findes Fattige, der ikke have Raad til at betale den højere Takst, som Kirken har for Enkeltbryllup og Enkeltdaab? Der er endvidere noget, som i den lutherske Kirke hedder Indtegningspenge for Altergang. Kirken tager med andre Ord Betaling for Alterens Sakramente! Som man ser, er der ingen Grund for Indsenderen til at stemme Tonen saa højt og kaste med Sten fra det Glashus, hvori han boer.

At han samtidig varmt anbefaler at holde en Festdag til Minde om Morten Luther, »der gav os Biblen igen,« vidner nærmest om Mangel paa Kendskab til det, han skriver om. Véd Indsenderen ikke, at der paa Luthers Tid fandtes mangfoldige Bibler? Og hvem havde bevaret Biblen, saa Lutheranerne i det hele taget kunde faa en saadan, hvem anden end den katholske Kirke, hvis haanede Munke brugte Aar af deres Liv til møjsommeligt at afskrive Biblen og saaledes bevare den ogsaa for en »Ven af Kr. Dgbl.« og hans Trosfæller.

Heller ikke burde Indsenderen glemme, at han ved saaledes i Almindelighed at tilkendegive sin Foragt for Paver og Munke ogsaa rammer den *Pave*, som sendte *Munken* Ansgar til Danmark for at forkynde Kristendommen, den katholske Kristendom, vore Fædres Tro, uden hvilken Side-skuddet paa Stammen, Lutherdommen, overhovedet ikke vilde kunne tænkes.

Reiffenstein-Hansen.

* * *

I et senere Numer af »*Kr. Dagbl.*« har en Indsender, Hr. A. A. Andersen, erklæret sig grunduenig med Forfatteren

af meget omtalte Smædeartikel. Han taler kønt om det, vi med katolsk Sprogbrug kalde Sammenhængen mellem den stridende og den triumferende Kirke og paastaar, at det er *ikke alene papistisk, men ogsaa oldkirkelig Skik, at mindes de hensøvede hellige*. Og han henviser til, at man blev i Smyrna Menighed enig om efter d. hl. Polykarp's Død (155) at fejre hans Dødsdag som en Mindedag. Vi kunne forsikre den velvillige Hr. A. om, at naar det er »en papistisk« Skik, saa er den netop det, fordi den er en oldkirkelig Skik. Thi alt, hvad der er «papistisk» Lære og Praksis, er allerede til Stede i Oldkirken, ja i Aposteltiden, enten klart udtalt og bekendt eller i hvert Fald nærværende som Spire og Tanke. Men naar han glæder sig over at være i Samfund baade med Polykarp og Bernhard af Clairvaux, bør han ikke glemme, at i Polykarp's Menighed havde den Formaning lydt: »Følg alle Biskoppen, ligesom Jesus Christus fulgte Faderen« (Ignatius' Brev til Smyrnæerne), hvorved der i Grunden er fældet Dødsdom over enhver Reformation i luthersk Aand, og at den hellige Bernhard's berømteste Bøn begynder saaledes: „lhukom, o naadefulde Jomfru Maria, at man aldrig har hørt, at den, som tager sin Tilflugt til dig, paakalder din Hjælp og anraaber om din Forbøn, er bleven forladt,“ Ord, der staa i den mest skrigende Modsætning til Protestantismens: det krænker Christi Ære at anraabe de Hellige om deres Forbøn. Vi gøre opmærksom paa dette for at vise Konsekvensen af at føle sig i Samfund med Mænd som de to ovennævnte, nemlig den: er det sandt, at jeg er aandeligt forbunden med Mennesker, der have troet og levet saaledes, kan jeg ikke i de vigtigste Punkter have en Tro og Tankegang, der er saa stik modsat deres Tro og Kristenliv. Med andre Ord: vil jeg i Aand og Sandhed fejre Allehelgensdag, kan det ikke være udenfor, men kun i de Helles Samfund, i den katolske Kirke!

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

Broder Masseo gaar og siger til Broder Elia, at han skal gaa ud til den unge Mand; men Broder Elia bliver forarget og vil ikke gaa ud; Broder Masseo ved ikke, hvad han nu skal gøre eller sige: hvis han nemlig sagde, at Broder Elia ikke kunde komme, vilde han lyve; og hvis han sagde, at Broder Elia var vred og ikke vilde komme, var han bange for at give et slet Exempel. Medens Broder Masseo saaledes var i stor Nød, bankede den unge Mand paany ligesom første Gang, og lidt efter vendte Broder Masseo tilbage til Porten og sagde til den unge Mand: »Du har ikke overholdt, hvad jeg har lært dig om at banke.« Men den unge Mand svarede: »Broder Elia vil ikke komme ned til mig, men gaa og sig Broder Francesco, at jeg er kommen for at tale med ham, men da jeg ikke vil forhindre ham i at bede, saa sig, at han skal sende mig Broder Elia.« Og Broder Masseo gik ud til St. Franciscus, som bad i Skoven med Ansigtet løftet mod Himlen og sagde til ham, hvad Ynglingen havde sagt og Broder Elias' Svar. Men Ynglingen var Herrens Engel i menneskelig Skikkelse. Da sagde Franciscus uden at røre sig og uden at sænke sit Ansigt: »Gaa og sig Broder Elia, at han i Lydighedens Navn øjeblikkelig gaar ud til denne Yngling.« Da Broder Elia hørte St. Franciscus' Bud, gik han meget gnaven til Porten og aabnede den med stor Hæftighed og og Støj og sagde til Ynglingen: »Hvad vil du?« Ynglingen svarede: »Det tykkes mig, Broder, at du ser ud til at være opbragt; pas paa; thi Vrede forblinder Sjælen, saa at den ikke skælner, hvad der er sandt.« Broder Elia sagde: »Sig mig, hvad du vil mig?« Ynglingen svarede: »Jeg spørger dig, om det er Evangeliets Gørere tilladt at spise, hvad der sættes for dem, saaledes som Christus sagde til sine Disciple, og jeg spørger dig end ydermere, om noget Menneske

har Lov til at fremsætte noget, der strider mod den evangeliske Frihed.« Broder Elia svarede hovmodigt: »Jeg kunde nok svare dig, men jeg vil ikke; gaa, hvorhen du lyster.« Ynglingen sagde: »Jeg kunde besvare dette Spørgsmaal bedre end du.« Da lukkede Broder Elia rasende Porten og gik sin Vej. Men da han siden begyndte at tænke over det Spørgsmaal, som var bleven ham stillet, og overveje det med sig selv, kunde han ikke løse det. Thi som Ordenens Vikar havde han, tværtimod Evangeliet og mod St. Francisci Regel, befalet og gjort til Pligt, at ingen Broder i Ordenen maatte spise Kød; hint Spørgsmaal var derfor lige rettet mod ham. Da han nu ikke kunde hjælpe sig selv, saa vendte han tilbage til Porten for at spørge Ynglingen, men Ynglingen var allerede gaaet, thi Broder Elia var altfor hovmodig og ikke værdig til at tale med Engle. Da dette var sket, vendte St. Franciscus, hvem alt var bleven aabenbaret af Gud, tilbage fra Skoven, og med høj Røst irettesatte han Broder Elia og sagde: »Saare ilde handler Du, hovmodige Broder Elia, der skræmmer de helige Engle fra os, som komme for at tjene os. Jeg siger dig, at jeg frygter meget for, at dit Hovmod skal bringe dig til at dø udenfor Ordenen.« Og saaledes skete det ogsaa, som St. Franciscus sagde til ham, thi han døde udenfor Ordenen.

Men paa den selv samme Dag og i den selv samme Time viste Engelen sig i samme Skikkelse for Broder Bernardo, som vendte hjem fra St. Jacob og netop var ved Bredden af en stor Flod. Og Engelen hilste ham i hans eget Sprog og sagde til ham: „Gud give dig Fred, gode Broder!“ Men Broder Bernardo undrede sig saare baade over Ynglingens Skønhed og over at høre sit fædrene Sprog og over den fredelige Hilsen og det muntre Aasyn, og han spurgte: „Hvorfra kommer Du, gode Yngling?“ Engelen svarede: „Jeg kommer fra det Sted, hvor St. Franciscus boer, og jeg gik derhen for at tale med ham, og jeg kunde ikke komme til det, fordi han var i Skoven og

betragtede de guddommelige Ting, og jeg vilde ikke forstyrre ham. Og paa samme Sted bo Broder Masseo og Broder Egidio og Broder Elia; og Broder Masseo lærte mig at banke paa Porten, som Brødrene gøre, men Broder Elia vilde ikke svare mig paa det Spørgsmaal, jeg gjorde ham, og siden fortrød han det og vilde høre mig og se mig, men da kunde han ikke.“ Derpaa sagde Engelen til Broder Bernardo: „Hvorfor gaar du ikke over paa den anden Side?“ Broder Bernardo svarede: „Fordi jeg er bange, thi jeg ser, at Vandet er meget dybt.“ Engelen sagde: „Lad os gaa over sammen, og tvivl ikke.“ Og Engelen tog hans Haand, og i et Øjeblik vare de paa den anden Side af Floden. Da forstod Broder Bernardo, at det var Herrens Engel, og med stor Ærefrygt og Fryd raabte han: „velsignede Herrens Engel, sig mig dit Navn!“ Engelen svarede: „Hvorfor spørger du om mit Navn? Thi det er underfuldt.“ Og efter at have sagt dette forsvandt Engelen, og Broder Bernardo blev ene tilbage og følte sig meget glad tilmode og vandrede med stor Tilfredshed hele Vejen og overvejede, hvad Dag og Time det var, at Engelen havde vist sig for ham. Og da han kom til det Sted, hvor St. Franciscus var med sine førnævnte Fæller, fortalte han alt i Rækkefølge, som det var sket; og da erkendte de, at den selvsamme Engel paa samme Dag og i samme Time havde vist sig for dem og for ham.

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 47

Søndagen den 19. November

1899

Et Tidens Tegn.

»Hvad man i gamle Dage gik til Præsten og klagede over, gaar man nu til Avisen med,« saaledes har et af vore større Dagblade i disse Dage hoverende skrevet. Der er noget i de Ord, i de større Byer er Præsten ikke mere som en Fader, til hvem man henvender sig om alt muligt baade i Modgangs- og Medgangs-Tider; kun enkelte Steder paa Landet kan hans Virksomhed endnu have lidt af det Præg. Men det er ikke alene for Pressen, at Præsten har maattet vige paa saa mange Felter; der er andre, som især i Byerne endnu mere have fortrængt den gejstlige som Raadgiver og Trøster og Ven i Familierne, det er *Lægerne*. »Doktoren« har sagt det, dermed ender mangan Diskussion, som ikke blot har været ført om Sygdom og Sundhed, men om mangt, der ligger Lægens Omraade som saadan saare fjærnt. Lægernes Antal er forøget i Byerne mange Gange i de senere Aar, det er maaske noget Grunden til denne Forandring; men unægteligt er det ogsaa, at Lægerne var ikke blevne saa meget talrigere, var Begæret efter dem ikke bleven større. Denne Forøgelse behøver næppe at dokumenteres; thi den er iøjnefaldende for alle. Dog kan et Par Tal alligevel være ret oplysende. I én af vore større Købstæder var Befolkningen for godt 30 Aar siden 10,000, medens den nu er 3 Gange saa stor; den Gang betjentes den af 7 Læger, medens der nu er 18 i Byen, hvorimod Antallet af Statskirkens Præster den Gang var 4, hvilket Antal nu kun er vokset til 5. Antallet af Læger er vokset med Befolkningen, medens Gejstlighedens Antal er omtrent det samme. Og man vil sikkert komme til lignende Resultater i mange andre Byer.

tater, naar man undersøger Forholdet andetsteds, baade i vort Fædreland og de store Kulturlande rundt i Evropa.

Men hvorfor er Lægestanden vokset saa stærkt i Sammenligning med den gejstlige Stand? Noget skyldes det vel den Omstændighed, at med den stigende Kultur har der fulgt en stadig forøget Omsorg for de sundeste og bedste Livsforhold, i hvilken Opgaves Løsning Lægen jo spiller en ikke ringe Rolle. Men Hovedgrunden er uden al Tvivl den: de fleste af Nutidens Mennesker, fremfor alt i de store Byer, *interessere sig mere for deres Legeme end for deres Sjæl*. Til alle Tider har der været mange, som glemte det ene fornødne; men langt fra saa mange som i vore Dage. For hundrede Aar siden var i mange europæiske Lande Sansen for det aandelige kun ringe, men det var væsentlig de saakaldte højere, dannede Klasser, hvem Fornægtelsen havde greben. I vore Dage er det anderledes. Nu er det Folket i sin Helhed, som er bleven fremmed for aandelige Interesser. Og det er særlig Materialismen, der i stigende Grad griber Samfundets højere og lavere Stænder. Gennem historiske og naturvidenskabelige Bøger, gennem ledende Artikler og Feuilletoner i Aviserne, gennem populære Foredrag og Tidsskrifter spredes mere og mere Foragten for aandelige Værdier. Men er dette sandt, forstaar man godt, at Lægens Betydning stiger; er Mennesket kun Legeme, raader han jo Bod paa alle menneskelige Brøst.

Derfor er det rimeligt at antage, at Fremtidens Fare for Kirken ikke er Protestantismen, men Materialismen. Protestantismen har hverken principielt, eller som den har udviklet sig, den Modstandsævne mod Materialismen som den katholske Kirke, og uden Statens Støtte vilde den allerede for længe siden have ramlet sammen mange Steder. Den katholske Kirke har baade i Lære og Praksis altid sat Sjælens Krav paa første Plads og Legemets kun paa anden; derfor er den Materialismens fødte Fjende. Men derfor sender ogsaa en Katholik, naar han bliver alvorlig syg, Bud efter Præsten førend efter Lægen.

En Henstilling.

In den sidste Numer af *Højrebladet* har den bekendte Forfatter og Digter Statsraad Thor Lange sendt følgende smukke lille Artikel, som vi optage her, idet vi sende ham en taknemmelig Hilsen til det fjerne Land, hvor han boer.

Højstærede Hr. Redaktør!

Med Interesse har jeg i de sidst modtagne Numre af *Højrebladet* læst de, i smuk human Tone, holdte Imødegaaelser af en til Danmark rettet norsk Bebrejdelse for at beholde en Relikvie af Olaf den Hellige. Det viser sig jo, at det omtalte Armben for mere end en Menneskealder siden er bleven Norge tilbagesendt, ovenikøbet med en kunstnerisk udført Kopi af det tilhørende Relikviegemme.

Professor Worm-Müller har altsaa paa dette Punkt haft Uret. Men et Eksempel til Efterfølgelse synes det mig, at den norske Regering har givet, ved, som Deres ærede Blad beretter, at have overladt disse religionshistoriske Levninger til den norsk-katholske Menighed i Kristiania. Sandsynligkvis har man haft en rigtig Følelse af, at saadanne Levninger ikke vilde være synderlig bedre paa deres Plads i Trondhjems nu protestantiske Domkirke end i et af Landets verdslige Musæer.

Vore københavnske Samlinger lade til at gemme flere Ting af lignende Art. Saaledes skal der i oldnordisk Musæum findes en Pandeskal (af Pave Lucius?), der stammer fra Roskilde Domkirke. Gør den Pandeskal mon Gavn i Musæet, eller tager den blot Plads op? Adskillige andre, fordem som Relikvier betragtede Genstande, lod sig vist opsøge i Oldsamlinger og Kirker. Hvad angaar Skrinene, hvori saadanne Levninger have været opbevarede er der ingen Tvivl, om, at de som historiske Fortidsminder, bør vedblive at henstaa, hvor de staa. Derimod burde vistnok en Del Benstumper, Træsplinter, tildels ogsaa Tøjlapper og andre saadanne for den nuværende Folkebevidsthed værdiløse Sager

uden Tab og med ret god Føje overlades til danske katolske Menigheder, der sikkert vilde sætte Pris paa de Smuler, som bleve dem afsete. Hvad om Ansgarskirken fik den omtalte Pandeskal, den nyopførte Mariakirke i Maribo lidt af Indholdet i det Relikviekors, som findes i den stedlige Klosterkirke, og den romerske Forsamling i Odense en af Knoglerne i Hellig Knuds Skrin. Tøjstumperne, som ligge ved Siden af Kongens Knogler, burde derimod ligesom selve Skrinet, af kulturhistoriske Hensyn, bevares for St. Knuds Kirke.

Med Tak for Optagelsen af ovenstaaende er jeg, Hr. Redaktør, Deres ærbødige

Thor Lange.

Varia.

Nær gøres i denne Tid vældig Reklame baade paa Gadehjørner og i Aviser for et nyt, naturhistorisk Værk. Vi raade mulige Lysthavende, der maaske føle sig lokkede af de 81 Farveautotypier, til nøje at lægge Mærke til følgende Ord i Subskriptionsindbydelsen, hvis Mening trods det gyselige Dansk er tydelig nok:

»At lære Dyrenes Liv at kende og søge at forstaa, det er, som at gaa paa Spor efter vor egen Æts og vort eget Livs Ophav og første Fremspiren.«

Med andre Ord: den røde Traad gennem Fremstillingen vil blive: Mennesket skabt i Dyrets Billede, og hvor som helst der kan blive den mindste Lejlighed dertil, vil der blive plantet en Gudsfor nægtelsens Giftblomst. Den ene af de to Forfattere blev nylig videnskabeligt sat i Gabestokken af Pastor Breitung i hans Bog: *Abetheoriens Bankerot*, den anden har i den Fremstilling, han har given af vilde Folkeslags Liv i *Frcm*, tydeligt nok vist sin Forkærlighed

for darwinistisk Propagande. Lad os derfor staa paa Vagt overfor denne og lignende Bøger!

Om *Kirkeforholdene* i Danmarks større Byer har *Kr. Dgbl.* indeholdt en lang Seeie af ret interessante Artikler. Det fremgaar heraf, at der er altfor faa Kirker i næsten alle Byer, ja i mange ligefrem Kirkenød, men ogsaa, at disse samme Byer i den katholske Tid vare rigeligt forsynede med Kirker. Reformationen begyndte alle Vegne med, at man rev Kirker ned. Hvad om man havde ladet være med at »reformere,« saa havde man haft Kirker nok nu.

I *England* alene findes omtrent 700 protestantiske *Sekter*, og hver af dem bygger et helt theologisk og moralsk System paa Bibelen. Det er ikke saa underligt, at katholicerende Bevægelser have vundet saa stor en Udbredelse i det Land.

I *Politiken* har Carl Ewald nylig leveret én af sine smaa noksom bekendte Fortællinger. Den hedder *Lyset* og handler om en gammel Kone, der blev blind, og hvem en Præst bilder ind, at det er den største Lykke, der kunde overgaa hende, og at hun ikke bør lade Lægen helbrede sig igen, ja al Tale herom er efter Præstens Mening ugudeligt. Men da Præsten er »bortrejst for at samles med sine Brødre i et Møde til Guds Riges Fremme«, faar den gamle Kones Søn Moderen med til Byen, hvor hun bliver opereret og faar sit Syn igen. Og da Præsten atter kommer, jager Konen ham bort. Hvor i al Verden er den Præst at finde, der gør eller taler saaledes? Han findes kun i Hr. Ewalds edderspændte Fantasi. Véd Hr. Ewald virkelig ikke, hvad mangen Præst vilde have gjort i en Situation som den skildrede? Han vilde have sat sig i Jærnbanevognen med den gamle Kone og bragt hende til Lægen og glædet sig med den gamle, om hun var bleven seende, og givet hende den Formaning, at nu skulde hun ikke blive træt af at takke Gud for Lyset. E.s lille Fortælling er et mærkeligt Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad han selv *hader Lyset*.

Den afskyelige Sætning, at Hensigten helliger Midlet, forsvarer ikke sjældent i *Kr. Dgbl.* Saaledes skriver for nylig en Pastor N. P. Madsen: »Det er dog Hensigten, Herren ser paa i Handlingen.« Hvorledes kan Manden dog sige noget saadant? De skrækkeligste Ting kunne forsvarer paa den Maade. Løgn og Mord kunde i saa Tilfælde tilgives, naar Hensigten med dem var at fremme Guds Ære, ved f. Eks. at skuffe eller udrydde hans Riges Fjender. Nej, Pastor M. kan være overbevist om, at de katholske Theologer have Ret, naar de altid have forkastet den Sætning, at Hensigten helliger Midlet.

„Protestantiske Jesuiter“.

De fleste københavnske Blade have i Anledning af en af-
død, kendt og afholdt Skuespillers Begravelse indeholdt indigterede Protester mod Pastor Gottschalk-Hansens Tale ved nævnte Lejlighed. Uagtet en god Del af disse Blades Harmе vel er forloren Indignation, kan det dog maaske interessere at se et enkelt Blads Udtalelser citeret, da Katholicismen dér bliver holdt frem som et lysende Forbillede for Protestantismen.

Efter at have tilkendegivet sin store Misfornøjelse med Pastor G.-H., fordi han ikke benyttede Lejligheden til at »gribe og røre de letstemte Sjæle,« skriver Bladet: „Der skulde i hans Sted have staaet en *katholsk* Prædikant ved Baaren, — saa havde Visen faaet en anden Melodi!«*)

Bladet anstiller saa nogle Betragtninger over den lutherske Kirke, som det mener mangler »begeistrede og ævnerige Agitations-Præster,« og udbryder derefter: «Det er *protestantiske Jesuiter*, som Tiden, Kirken og vi alle have Behov!«

*) Det turde dog vist være mere end tvivlsomt, om den Melodi havde tiltalt disse samme Blade. Den havde snarere forekommen dem endnu utaaleligere.

Det kan naturligvis glæde os at se de samme katholske Præster, der saa ofte ere betegnede som fanatiske og uvidende, saaledes blive holdte frem som efterlignelsesværdige Forbilleder for de lutherske Præster; men dog ville sikkert *protestantiske Jesuiter* vedblive at være sjældne Fænomener i den lutherske Kirke, hvormeget denne end har saadanne Behov!

Reiffenstein-Hansen.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

FEMTE KAPITEL.

Hvorledes Broder Bernardo af St. Franciscus blev sendt til Bologna og tog Bolig der for Brødrene.

Eftersom St. Franciscus og hans Fæller af Gud vare kaldede og udvalgte til at bære Christi Kors i deres Hjerte og deres Gærning og forkynde det med Tongen, saa viste de sig som den korsfæstedes Efterfølgere baade i Klæde-
dragt og Leveis og Gærninger og Handlinger; og de ønskede hellere at udholde Skam og Skændsel af Kærlighed til Christus end at æres af Verden og prises af Mennesker; derfor glædede de sig over Fornærmelser og sørgede over Æresbevisninger; og saaledes vandrede de gennem Verden som Fremmede og Pilgrimme og førte ikke andet med sig end Jesus Christus, den korsfæstede. Og saaledes vare de sande Grene paa den sande Vinstok, nemlig Christus, og frembragte store og gode Frugter, nemlig Sjæle, som de vandt for Gud.

Det hændte i Ordenens første Tid, at St. Franciscus sendte Broder Bernardo til Bologna, for at han dér, efter den Naade, Gud havde givet ham, skulde virke for Gud, og Broder Bernardo styrkede sig med det allerhelligste Korstegn og drog afsted i den hellige Lydigheds Navn og kom til Bologna. Og da Børnene saa ham i hans slidte og tarve-

lige Dragt, saa gjorde de Nar ad ham og spottede ham som en gal Mand, og Broder Bernardo bar det altsammen taalmodigt og fornøjet af Kærlighed til Christus, ja, for bedre at blive forhaanet, satte han sig med Vilje midt paa Torvet i Staden; og medens han sad der, samlede mange om ham, baade Børn og Voksne, og én trak hans Hætte tilbage, og én trak den forud, og én kastede Støv paa ham, og en anden Sten, og én puffedede ham hid og én did; og Broder Bernardo beklagede sig ikke og fortrak ikke en Mine, og flere Dage i Træk vendte han tilbage til samme Sted, blot for at udholde lignende Forhaanelser. Eftersom Taalmodigheden nu er et Fuldkommenhedsværk og et Bevis paa Dyd, saa skete det, at en retskyndig Lærd, som saa Broder Bernardos Bestandighed og Dyd, at han i saa mange Dage ikke lod sig forstyrre af nogen Krænkelser, sagde til sig selv: »Denne maa være en hellig Mand.« Og han nærmede sig ham og spurgte: »Hvem er du? og hvorfor er du kommen hid?« Og istedenfor at svare stak Broder Bernardo Haanden ind paa Brystet og tog St. Francisci Regel frem og gav ham den, at han kunde læse den. Og da han havde læst den og havde betragtet den høje Fuldkommenheds Stand, som den sigtede til, vendte han sig med saare stor Undren og Beundring til sine Følgesvende: »Sandelig dette er den højeste Fuldkommenhed, jeg nogensinde har hørt Tale om, og denne Mand og hans Fæller ere nogle af de helligste Mænd i denne Verden, og den, som gør den Uret, begaar en meget stor Synd, thi de ere Guds sande Venner, som man højlig burde hædre.« Og han sagde til Broder Bernardo; »Saafremt I ønske at have et Sted, hvor I paa passende Maade kunne tjene Gud, vil jeg for min Sjæls Frelses Skyld gjerne give Eder det.«

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 48

Søndagen den 26. November

1899

Om Altertjeneste i Oldkirken.

En Artikel om Bethesdamødet i »Katholiken« for 29de Oktober omtales Brugen af Altre i den kristne Oldtid som en Sandsynlighed og ikke som en bevislig Kændsgerning.*) Det vil derfor maaske interessere dette Blads Læsere at høre lidt om Altrene og den første katholske Liturgi.

De første kristne Menigheder og deres Gudstjeneste udviklede sig efterhaanden af den jødiske Synagoge og i fuld Overensstemmelse med denne. Vi læse i Apost. Gern., at saasnart Apostlene kom til en By, gik de straks til Jødernes Øverste, deltog i deres Gudstjeneste og prædikede i Synagogerne Jesus og hans Lære, indtil det sædvanlig endte med deres Udstødelse af disse. Men man maa her ikke forveksle Gudstjenesten i Synagogen med Gudstjenesten i Templet i Jerusalem, som ofte fejlagtig er bleven regnet som Forbillede paa Messen. Tempeltjenesten havde en udelukkende national Karakter, som ikke fandtes andre Steder, ikke engang i Jerusalems umiddelbare Omegn og Forstæder, og denne havde ingen Indflydelse paa den kristne Oldkirke.

I de første kristne Tider tog Menigheden Del i den jødiske Gudstjeneste uden Forargelse og samtidig med deres egne ugentlige Sammenkomster. Disse fandt i Begyndelsen Sted om Lørdagen ligesom Jødernes, men meget tidlig antog de Kristne Søndagen som Hvile- og Helligdag. Dette

*) Os forekommer nævnte Artikel just at vise Brugen af Altere i Oldkirken og kun at henstille deres ydre Skikkelse som uvis.

Red.

blev ikke gjort af Fjendskab mod Jøderne, men fordi de Kristne, som havde fælles Gudsdyrkelse med disse paa Sabbaten, ønskede at have endnu en anden Dag til deres egen særlige Gudsdyrkelse — det eukaristiske Offer. I Synagogen bragte man intet Offer, hverken blodigt eller ublodigt, hverken Frugt, Førstegrøde eller Røgelse. Israels Børn samledes, ikke alene for at bede i Fællesskab, men ogsaa for at læse de hellige Skrifter: først Loven, dernæst Profeterne, d. v. s. de andre Bøger i Biblen. Foruden dette havde de Sange, hvoraf Teksten toges af Davids Salmer. En meget udbredt, men dog ikke almindelig Regel var det ogsaa, at de prædikede en Homili (midrasc.) over et Emne af Skriften.

Disse fire Grundelementer: Læsning, Salmesang, Prædiken, Bøn antoges uden Vanskeligheder af de første Kristne. Til Læsning af Loven og Profeterne føjedes snart det Nye Testaments Bøger, især Evangelierne. Det var hele Forandringen; men dertil knyttedes saa de to specifik kristelige Elementer, hvori hele den kristelige Liturgis Originalitet ligger. Jeg mener Nadveren eller det hl. Maaltid og de aandelige Øvelser.

Disse sidste indtog efterhaanden en stor Plads i de Kristnes Gudstjeneste, saaledes som den fremstilles os af de ældste Dokumenter. Efter Eukaristien bleve enkelte Troende grebne af den Helligaand, og i inspirerede Ord bevidnede de Nærværelsen af den Aand, hvoraf de vare opfyldte.

Profetier, Ekstaser, Fortolkninger, aandelige Lægeraad greb Forsamlingens Opmærksomhed. Det var som en Helligaandens Liturgi; Inspirationen var øjensynlig: de begunstigede Troende ligesom rystedes deraf i hele deres Organisme, Menigheden selv var rørt, opbygget, mer eller mindre henrykt og baaret henimod Helliggørerens guddommelige Sfærer. (1. Pauli Brev til Korinth. XIV. Doctrina Apost. 10.)

Om end disse hl. Fænomener var nok saa hyppige, saa var de ikke destomindre meget paafaldende, og det er umuligt i dem at finde en virkelig Institution.

Hverken de Kristne selv eller deres Hyrder havde Magt til at fremkalde eller opnaa denne Gave. Det var endog vanskeligt at begrænse den, som ses af Pauli Brev til Korinth. Forresten forsvandt den tidligt: fra det II. Aarh. findes kun sporadiske Tilfælde nævnte.

Det eneste stedsevarende, bestandige, som er føjet til Synagogens Liturgi, er det hl. Offer, indstiftet af Jesus Kristus som evig Ihukommelse af Ham Selv.

I sin oprindelige Simpelhed bestod denne ophøjede Ceremoni i 1) Taksigelse eller eucharistisk Bøn, 2) Brødets Brydelse, endelig 3) Elementernes Uddeling iblandt de Troende. Den hellige Justin († 166) skriver derom i sin Apologi: »Om Morgenen ved Solopgang forsamle sig alle de, som bebo Byerne og Markerne, paa samme Sted. Man læser, saavidt Tiden tillader det, Apostlenes Erindringer eller Profeternes Skrifter. Naar Forelæseren standser, tager den Øverste Ordet, formaner og indbyder til at følge de skønne Eksempler, de nys have hørt. Alle rejse sig, og man beder. Efter Bønnen frembærer man Brød, Vin og Vand; den Øverste beder og frembærer Taksigelsen saalænge han kan; Folket svarer med Udraabet *Amen*. Man uddeler til hver de velsignede Bestanddele og sender dem til de fraværende ved Diakonerne.«

Efterat de Kristne vare udelukkede af Synagogen, holdt de deres Gudstjeneste i de private Huse, og selvfølgelig var Offerbordet et almindeligt Bord af Sten eller Træ, især da man holdt sig saa nær som muligt til Herrens eget Eksempel ved den sidste Nadver.*) Derfor holdtes det eucharistiske Offer om Aftenen efter forudgaaende *Agape*, Kærlighedsmaaltid. Men mod Slutningen af den apostoliske Tid eller Begyndelsen af det II. Aarh. forandredes Tiden til aarle Morgen, som Følge af Kejser Trajans Edikt om Hetærier eller forbudte Forsamlinger. Umiddelbart efter Aposteltiden

*) »Hvad er vel Altret andet end et Bordstade for Kristi Legeme og Blod?« skriver Biskop Optatus A. 370 i sit Skrift imod Donatisterne.

og de første Martyrers Død forsamlede Menigheden sig ved deres Grave, og paa disse frembragtes det hellige Offer, enten i Katakomber eller andre underjordiske Gange udenfor Byerne, hvor de Kristne sædvanlig bleve begravede. Saaledes findes talrige af disse Altre over Gravene i Roms Katakomber. Først i det III. Aarhundrede fik man særegne kirkelige Bygninger til dette Brug, men man indsluttede i Altrene Levninger af Martyrerne (Relikvier) som Minde om de første Grav-Altne, og denne Skik holder sig endnu i vore Dage.

I mange lutherske Kirker, som før Reformationen var katholske, finder man ofte endnu den i Altret indsatte Altersten med Relikvier.

I Novbr. 1899.

J. Daniel.

Vilh. Beck's fromme Lyster.

Her er uden Tvivl adskillige, som med den inderligste Hjærtens Glæde vilde udgyde deres Galde over den Mand, som er nævnt i dette Stykkes Overskrift, om der bødes dem ringeste Lejlighed dertil. Faktisk er der ogsaa mange, der baade faa og benytte en saadan Lejlighed. Det kunde langt fra falde os ind at slutte os til deres Skare, tværtimod indrømme vi gerne, at Pastor Beck har været til Opvækkelse og aandelig Fremgang for mange Mennesker, og det bør anerkendes af alle dem, som have Forstand paa aandelige Værdier. Mange, der ere villige til at indrømme dette, have dog saare mange Indvendinger at gøre mod Manden i hans Tale og Færd, hvilken forresten ogsaa synes ofte ligefrem at udæske Kritiken. Dog, enhver er jo, som Gud har skabt ham, og man maa allermest bære over med en Mands Ejendommeligheder, naar man skønner, at han ellers baade vil og kan noget godt.

Der er dog en Ting, som synes at være lige svært at

forstaa og at undskylde, det er Pastor Becks forunderlige Had til den hellige katholske Kirke. Hvorledes det kan forenes med hans ellers tilsyneladende uegennyttige Iver for aandeligt Liv, er vanskeligt at forstaa. Er det virkelig et Udslag af hans fromme Lyster, er det saare beklageligt.

Han nyder den tvivlsomme Ære vistnok at være den i Danmark, der paa den lumpneste og løgnagtigste Maade stadig angriber den Kirke, som Christus har stiftet. og den Mand, som i dybeste Ydmyghed røgter det øverste Bispes- og Tilsynsembede i Kirken. I sidste Nr. af *Annexet* findes en lille Notits, kaldet »Pavens fromme Lyster«, hvor der atter findes et lille velment Overfald paa Paven, men hele Overfaldet er *baseret paa en Løgn*. Dette er dog vel ikke bevidst fra Pastor B.'s Side, da han næppe har set eller kendt den pavelige Bulle, han citerer, hverken i Originalsproget eller i den danske katholske Oversættelse. Det er sagtens det tyske Smædetidsskrift, hvoraf Artiklen er øst, der har fabrikeret Løggen. Beck skriver nemlig: »Vi have endnu fuld Opfordring til at bede Gud bevare os »fra Pavens Løgn og Mord«,« og denne grufulde Nødvendighed begrundes derved, at Paven i sin Jubilæums Bulle fra Foraaret har opfordret de Troende til at anraabe Gud om »Kætternes Udryddelse«. Men det har Paven ikke opfordret til, det er simpelthen ikke sandt. Nej, Paven vil, og det netop som den trofaste Hyrde han er, efter den store Overhyrdes Forbillede, at alle hans kristne Brødre skulle bede *for Kæteriernes Udryddelse*, skulle kappes med hinanden om at brænde af den indbyrdes Kærlighed. Pastor B. beskylder Paven for at have opfordret til at udrydde alle Kætere, deriblandt ogsaa alle Lutheranere, og glæder sig over, at Katholikerne ikke have Magt til det; medens Paven i Virkeligheden har opfordret alle kristne Folkeslag til med ham at anraabe Gud om *alle Vildfarelsers Undergang og Ophør her paa Jorden*. Mon ikke Pastor B. mener sig at kæmpe for selve det samme, i alt Fald paa et mindre Omraade? Og, som antydet, han har faaet mange Menne-

sker rystede ud af den Vildfarelse, at det vigtigste for dem var at æde og drikke og nyde Livet. Men ét mangler ham i Kampen overfor os Katholiker: han er en saare uridderlig Modstander.

Som et ret betegnende Træk skal her tilføjes, at *Kr. Dagblad* i sin Tid, da Bullen fremkom, byggede et ret ondsindet Angreb paa Kirken paa Grundlag af en lignende Forfalskning af denne Bulle.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fertsaa'.)

Broder Bernardo svarede: »Jeg tror, at dette har vor Herre Jesus Christus indgivet Eder, og for Christi Navns Skyld tager jeg gjerne mod Eders Tilbud.« Da førte den nævnte Dommer med stor Glæde og Kærlighed Broder Bernardo til sit Hus og gav ham det lovede Sted og ordnede og indrettede alt paa sin egen Bekostning, og fra den Dag af var han som en Fader for Broder Bernardo og beskyttede ham og hans Fæller. Og Broder Bernardo begyndte for sin hellige Vandels Skyld at blive hædret af alle Folk, saa at den, der blot kunde se ham eller røre ved ham, priste sig lykkelig. Men som en sand Discipel af Christus og den ydmyge St. Franciscus frygtede han, at Verdens Ære skulde komme ham til Skade paa hans Sjæls Fred og Frelse. En skønne Dag drog han derfor bort og vendte tilbage til St. Franciscus og sagde til ham: »Fader, vi have sat Bo i Staden Bologna; send Brødre derhen, thi jeg kan ikke mere udrette noget godt dér, men maa snarere frygte at tabe mere end jeg vinder for den altfor store Æres Skyld, som bliver mig vist.« St. Franciscus fornåm nu alt i Orden og Rækkefølge, hvad Gud havde virket ved Broder Bernardo og takkede Gud, der saaledes begyndte at udbrede Korsets fattige Disciple. Og han sendte derpaa nogle af

sine Fæller til Bologna og ind i Lombardiet, hvor de slog sig ned forskellige Steder rundt omkring.

SJETTE KAPITEL.

Hvordes St. Franciscus velsignede den hl. Broder Bernardo og indsatte ham til sin Stedfortæder, naar han selv en Gang ikke var mere.

Broder Bernardo var af saa stor Hellighed, at St. Franciscus havde den største Ærbødighed for ham og ofte lovpriste ham. En Dag, da St. Franciscus bad andægtig, blev det ham aabenbaret af Gud, at Broder Bernardo med Guds Tilladelse maatte udstaa mange haarde Angreb af Djævlene, hvorfor St. Franciscus i sin store Medlidenhed med nævnte Broder Bernardo, hven: han elskede som sin Søn, med bitre Taarer bad til Gud for ham og anbefalede ham til Jesus Christns, at hin maatte fange Sejr over Djæveln. Og en Dag, da St. Franciscus bad saaledes med stor Andagt, svarede Gud ham: »Frygt ikke, Franciscus, thi alle de Fristelser, Broder Bernardo maa lide, ere sendte af Gud til Øvelse af hans Dyd og til hans Fortjenesters Forøgelse; og tilsidst vil han sejre over alle sine Fjender, thi han er af dem, hvem Himmeriges Rige hører til. Over hvilket Svar St. Franciscus blev overmaade glad og takkede Gud, og fra den Time faa viste han altid Broder Bernardo endnu større Kærlighed og Ærefrygt. Og han viste ham det ikke blot i Livet, men ogsaa i Døden. Thi da St. Franciscus skulde til at dø, og hans Sønner stod omkring ham, som om Patriarken Jacob, og vare bedrøvede og grædende over saa elskelig en Faders Bortgang, spurgte han: »Hvor er min Førstefødte? Kom hen til mig, Søn, at min Sjæl maa velsigne dig, inden jeg dør.« Da sagde Broder Bernardo sagte til Broder Elia, som var Vikar: »Fader, gaa hen til den Helliges højre Haand, at han maa velsigne dig.« Og Broder Elia gik frem ved St. Franciscus' højre Haand, og St. Franciscus, som havde tabt Synet paa Grund af sin megen Graad, lagde sin højre

Haand paa Broder Elias Hoved og sagde: »Dette er ikke Broder Bernardos, min førstefødtes Hoved.« Da gik Broder Bernardo frem til hans venstre Haand, og St. Franciscus lagde sine Arme overkors og lagde saa sin højre Haand paa Broder Bernardos Hoved og sin venstre paa Broder Elias, og han sagde til Broder Bernardo: »Velsigne dig Gud Fader og vor Herre Jesus Christus med al aandelig og himmelsk Velsignelse i Christo! Du er den Førstefødte, udvalgt til at være et evangelisk Forbillede i denne hellige Orden og at følge Christus i evangelisk Fattigdom. Du gav ikke blot alt, du ejede, og delte det helt og frit mellem de Fattige for Christi Kærligheds Skyld, men du gav ogsaa Gud dig selv i denne Orden til et vellugtende Offer: velsignet være du derfor af Vor Herre Jesus Christus og af mig, hans ringe, fattige Tjener, med en evig Velsignelse. Velsignet være du, gaaende og staaende, vaagende og sovende, i Liv og i Død; den, der velsigner dig, være velsignet, den, som forbander dig, skal ikke slippe for Straf. Du skal være den første blandt dine Brødre, og de skulle alle lyde dit Bud; du kan optage i denne Orden, hvem du vil, og ingen Broder skal have at sige over dig, og du maa gaa, hvorhen du vil, og blive, hvor du vil.« Og efter St. Franciscus' Død elskede og ærede Brødrene Broder Bernardo som deres ærværdige Fader, og da han laa paa sin Dødsseng, kom mange Brødre til ham fra alle Verdens Hjørner, og iblandt dem ogsaa den hellige Broder Epidio, og da haa saa Broder Bernardo, sagde han med stor Glæde til ham: »*Sursum corda*, Broder Bernardo, *sursum corda*.« Og Broder Bernardo sagde hemmeligt til en Broder, at han skulde berede Broder Epidio et Sted, hvor han kunde hengive sig til Betragtning, og saaledes skete det.

(Fortsættes).

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 49

Søndagen den 3. December

1899

Den ritualistiske Krisis.

From de fleste af Læserne vide, have Bølgerne i den anglikanske Statskirke gaaet højt i denne Sommer. Nogle yderliggaaende Lavkirkemænd, for hvem et tændt Lys i en Kirke, naar det ikke er mørkt, er en Vederstyggelighed, have bragt en Agitation i Gang, hvis Resultat som bekendt er bleven, at de to anglikanske Ærkebiskopper have forbudt Brugen af Røgelse under Gudstjenesten og af tændte Lys i Processionerne. Derved have de saaret overmaade mange anglikanske Præster og Menigheder, for hvem de ovennævnte Ceremonier allerede vare gamle og tilvante Skikke, som man nødvendig vilde give slip paa.

Til en Begyndelse saa det ud, som om der var en Tilbøjelighed til at give efter hos de ritualistiske Præster, ret sørgeligt i Grunden, da de derved vilde opgive, hvad der er kæmpet for af anglikanske Kristne i de sidste halvhundrede Aar: Uddannelse af katholsk Lære og Ritus, saa vidt det paa anglikansk Grund var muligt. Dog er der nu i Følge *The Catholic Times* ved at rejse sig en bestemt Modstand imod den ærkebiskoppelige Afgørelse, og den synes særlig at frengaa fra Lægfolkets Side. Lægfolk, der ere vant til at dyrke Gud paa næsten katholsk Vis i deres Kirker, ville ikke finde sig i denne Ærkebiskoppernes »Mening«, der med Vold og Magt skal paatvinges dem. Der gaar for Tiden en Protest rundt til Underskrift blandt anglikanske Lægfolk, som er henvendt til Ærkebiskopperne af York og Canterbury, hvori det betones, at de have handlet saare egenmægtigt ved at ville paatvinge alle Landets Diøceser deres egen personlige Anskuelse, hvad de ingen Ret

have til, og tillige handlet ukirkeligt, naar de ville hævde Parlamentets Afgørelser som bindende for den anglikanske Kirke.

Denne Protest fra Lægfolkets Side har faaet stor Udbredelse, og Underskrivernes Tal vokser stadigt. Og dette har virket ind paa Præsternes Optræden. Nu er der ikke flere, som i den første Forskrækkelse, der agte at opgive hine gamle, katholske Skikke, men om den ene Kirke efter den anden forlyder det, at man agter at blive ved den Skik, man nu har benyttet i saa mange Aar. Underligt er det i Grunden, at for ret at hævde sit katholske Standpunkt maa den anglikanske Præst indtage det mest akatholske Standpunkt, man kan tænke sig: bevidst, principiel Opsætsighed imod sin Biskop! Men anderledes kan det ikke blive, naar man vil være katholsk udenfor den katholske Kirke.

Hvad selve Sagens Realitet angaar, ville maaske mange finde, at det i Grunden kun er rene Smaating at føre Krig om. Der ser man, hvad der er Hovedsagen i deres Kristendom, tænker og udraaber maaske ogsaa mangan over slige Smaating hævet Protestant. Vi indrømme gerne, at Røgelse og Lys høre til Smaatingene, men rette saa rigtignok samtidig Bebrejdelsen mod hine Lavkirkemænd, der for hine Smaatings Skyld have vakt den heftige Krig, der for Øjeblikket raser i den engelske Statskirke. Naar det var deres Brødre i samme Statskirke til Opbyggelse og Glæde at benytte baade Røgelse og tændte Lys under Gudstjenesten, hvorfor saa ikke lade dem have saadanne Smaating i Fred? Selve Tingene have ikke meget at sige; men den Grund, hvorfor man vil dem til Livs, er saare væsentlig. Man finder i disse Skikke et Vidnesbyrd om Sammenhængen med katholsk Ritus og Sædvane Aarhundreder igennem, som man i sin protestantiske Selvbevidsthed vil være kvit. Ritualisterne derimod synes ikke, at de kunne lade sig et eneste saadant Vidnesbyrd berøve, hvor ringe det end i sig selv er, uden derved ligesom samtidig at give Afkald paa deres katholske Navn og Udspring.

Derfor, lige saa lidt som vi ere eller ville være Anglikanere, lige saa bestemt tænke og føle vi Katholiker dog som Ritualisterne i denne Kamp mod Statskirketyranniet. Vor Sympathi er paa Ritualisternes Side, ligesom de jo ogsaa paa overordentlig mange Punkter have faaet Øjnene op for Sandheden i Modsætning til Lavkirkemændene.

Hvad Udfaldet vil blive af disse Tidens Kampe, kan ingen sige endnu. Dog er det vel sandsynligt, at de ville aabne Øjnene paa nogle for den eneste virkelige katholske Kirke. For der skulde dog ikke være mere Sandhed i hint gamle engelske Rim, end man i Almindelighed er tilbøjelig til at tro:

Godt trende hundred Aar
den sjette Edwards Messe staar,
men syvende Edwards Tider
bringer den gamle tilbage omsider?

Den katholske Kirke i Frankrig.

En Korrespondance fra Paris til »Vort Land« skrives bl. a. følgende om de Dødes Fest den 2. Novbr.:

»Utallige ere de sørgeklædte Enker eller Mødre med voksblege Ansigter under falmede Slør, der knæle paa den lille, fattige Grav, som rummer Alt, hvad de have elsket og ejet her i Livet. De bringe deres beskedne Buket, de smaa, duftløse Violer, og de lægge den paa Graven med en Bevægelse som et Kærtgen, idet de fremhviske Bønner for den Afdøde.

Thi ikke blot i Provinserne, men selv i det store, moderne Babylon hænger det overvejende Flertal af Fransk-mænd ved den katholske Kirkes Sæder og Skikke. Og — det maa tilstaas — de, der ikke gøre det, høre ikke alle til Nationens bedste og sundeste Bestanddele.

Den katholske Kirkes Magt er ganske overordentlig. Arbejderen, den dygtige, hæderlige, meget konservative franske

Arbejder og Smaaborger kan smile ad *monsieur le curé*, nok kritisere et og andet mindre væsentligt i Katholicismen, han søger dog Kirken, naar han gifter sig, naar han faar Børn, og naar han skal dø, og han indrømmer, selv om han har hørt Tale om Voltaire, *at de barmhjertige Søstre stod ikke saa lidt over Hospitalernes nuværende Sygeplejersker. Den, der har besøgt et fransk Hospital før og efter Reformen. vil hurtig give ham Ret*)*«.

Korrespondenten skriver endvidere . . . »hvis det nu værende Ministerium, naar Kamret træder sammen, falder, vil det blive paa dets Had til Kirken, paa Manglen af Tolerance overfor de Katholiker, for hvem Religionen er en Sag af dybeste Alvor.

Urimeligt er det dog ikke, at Katholikerne ville have Lov til at faa deres Børn opdragne religiøst, *af Præster der tilmed paa ethvert Punkt kunne tage Konkurrencen op med Statslærerne. naar de vide, at deres Born i flere offentlige Skoler systematisk opdrages i bornert Fritænkeri*)*«.

Som det vil være bekendt af Dagbladenes Referater, blev et Tillidsvotum til Ministeriet vedtaget med Flertal i Deputeretkamret. (317 Stemmer for, 212 imod).

Der er saaledes Udsigt til nye Forfølgelser mod de Regeringen saa forhadte Kongregationer og Klosterskoler, hvor Ungdommen opdrages i Kristendom; men det er jo ikke første Gang, at den katholske Kirke har staaet for et Stormløb. Ogsaa fremdeles vil Klippekirken trodse Vantroens og Hadets Angreb, thi »Helvedes Porte skulle ikke overvælde den«. (Matth. 16., 18.).

Reiffenstein-Hansen.

*) Udhævet af Indsenderen.

Fra Polemikens Overdrev.

Skønt de to Pjecer, som her skulle omtales, have saare lidet Værdi i og for sig, kan det dog maaske være af en vis Interesse at kaste et lille Blik paa dem, fordi de ere et Vidnesbyrd om de Følelser, hvormed mangfoldige Protestanter betragte os Katholiker og vor hellige Tro, om de Vrangforestillinger, som næres og udbredes om den katholske Kirke. Der er paa en Gang noget sørgeligt, men ogsaa noget rørende i den klippefaste Tro, hvormed saadant noget Makværk og Fantasivæv modtages, hvorom sikkert mange af os have haft Lejlighed til at høste rig Erfaring.

Den første af disse Smaabøger hedder *En Katholik-inds Oplevelser* og er udgivet af Kirkelig Forening for indre Mission i Danmark, den anden har det iøjnefaldende Navn: *Jomfru Marias Portrait*, den er udgivet i Norge og er en paa et skrækkeligt Sprog gengiven engelsk Pamphlet af samme Aand og Tone som den, der raader i Chiniquy's og lignende Bøger. Den sidste er den mindste, men ogsaa den slemmeste, der skydes med skarpt Krudt, idet Pjecens Indhold kortelig kan angives i følgende Citat: »De, som ville undgaa Gudsfor nægtelse, bør undgaa Pavedømmet«, den førstnævnte er langt tammere, den har et Præg af Bedrøvelse over og Medynk med Katholikerne, medens den anden flammer af Had og giftig Vrede.

Den danske Bog er en Skildring af en ung Pige, som opdrages i et Kloster af gode, skikkelige Nonner, men som efter at være kommen til at tvivle om adskillige Trossandheder ender med at blive »evangelisk«, hvorefter saa hendes Glæde over Forandringen skildres. Det er det hele, af ond-sindede Beskyldninger findes kun faa, deriblandt dog den trivielle Paastand om, at Sætningen »Hensigten helliger Midlet« forsvares af Katholikerne, medens det jo tværtimod er hyppigt at træffe den Sætning hos Protestanter. Særlig føler Heltinden sig forarget af, at »den romerske Kirke tror, at den hellige Jomfru er faren til Himmels paa samme Maade som Frelseren«, en Paastand, som netop strider ganske bestemt mod Kirkelæren, ikke mindst, fordi det ikke en Gang er defineret Kirkelære, at Maria legemlig er optagen til Himlen.

Det er uforstaaeligt, hvorledes noget saadant kan have været fremsat i den franske Original, der ligger til Grund for den ingenlunde heldige Gengivelse, da jo Herrens og

Marias' Himmelfart paa Fransk, som paa de fleste andre europæiske Sprog (undtagen paa Dansk og Tysk), betegnes med to ganske forskellige Ord. Ret komisk er følgende Kritik af det katholske Ave Maria: »I denne Bøn nævnes Jesu Navn kun for Formens Skyld, medens den egentlige Bøn, den egentlige Paakaldelse, Bønnen om Forbøn, ikke vender sig til Skaberen, men til Skabningen«. Hvad mener man om den stakkels vildledte katholske Pige: tænke sig, man har aldrig lært hende, at hun skal bede Skaberen om Forbøn hos Skaberen! Det synes at minde en Del om Konen i Komædien, der havde til Mundheld: Aa, Gud velsigne Vor Herre for det! Paa mange Steder gør Bogen et saare uægte Indtryk, f. Eks. naar der fortælles om Præsten, der i Skriftestolen først holder en lang Formaningstale til den unge Pige og derpaa lyser Kirkens Ban over hende.

Den norske lille Bog, er, som nævnt, af en anden Surdejg, fabrikeret efter Recepten: smør bare tykt paa! Hvad synes man om følgende Sætning: »Forbandet er enhver Gudindetilbeder, som tror, at den velsignede Jomfru Maria er noget mere end en Skabning, som tilbeder hende, som sætter sin Tillid til hende mere end til Gud, som tror, at hun er over sin Søn, eller at hun i noget kan byde over ham. Amen«? Ja, alle Katholiker kunne godt istemme det samme Anathema, thi det er ikke Katholicisme, men Afgudsdyrkelse, der skildres. Og Forfatteren ønsker, at hans Bog maa »blive sendt til enhver Pavedømmets og Ceremoniernes Præst. Hvis denne Tjeneste blev ledsaget af Bønner og Taarer, kunde den, Gud være lovet, hos mange af dem fremkalde Anger og Erkendelse af Sandheden. Og det vilde bevæge Mænd, som ønske at bevare deres Hustruers og Døtres Kyskhed, til at holde dem fra Klostre og fra Skriftestolen« etc. af samme Slags. Det er hvidglødende Had til Kirken, der taler gennem saadanne Ord; og det samme gælder om Had som om Kærlighed, det gør blind. Den Slags Kirkens Fjender er det gaet, som skildret er i Andersens Æventyr *Suedronningen*. de have faaet en Stump af Djævelspejlet i deres Øje, saa alt kønt og godt, de se, fremstiller sig for dem i forvrænget og væmmelig Skikkelse, og det ringeste, der kan kaldes lidt aparte, viser sig for dem som den modbydeligste Vanskabning.

Efter Læsningen af saalig Bøger gør det godt at tage en god, ægte katholsk Bog i Haanden, og derigennem gøre sin Kirke ligesom en Slags Afbigt, blot fordi man har

ladet sine Øjne hvile paa sligt Smuds. Men man skulde i Grunden gøre sig det til en Regel, hver Gang man havde læst eller hørt paa et ondt og raat Angreb paa den katholske Tro, at bede en inderlig Bøn for den, der havde fremført sligt, for paa den Maade at praktisere den apostoliske Formaning om at sanke gloende Kul paa sin Fjendes Hoved.

Lidt om Kirkens Fremgang.

Den ovenstaaende Æmne har *Kardinal Moran* nylig holdt et Foredrag, hvilket vi gengive her i Uddrag efter *The Catholic Times*:

Der er nogle, som opstille det Spørgsmaal, hvorfor de katholske Folkeslags Betydning taber sig i Verdenshistorien. Og for at understøtte det Spørgsmaal pege de særlig paa Spanien og Portugal, hvis Magt nu til Dags staar saa langt tilbage i Sammenligning med gamle Dage. Men som Svar herpaa vil jeg spørge: hvor naar var det, Portugal havde naaet sin højeste Magt? Det var den Gang, det var trofast mod de katholske Principer. Og hvor naar kulminerede Spaniens Storhed? Netop den Gang, da der saa at sige var Helgener spredt ud over det ganske Land. Naar var det, Spanien blev lammet og Portugal kastet i Støvet? Just den Gang, da disse Landes militære Magt var mageløs, men da de begyndte at kæmpe mod Religionen og blev utro imod de Traditioner, der havde ledet dem i de katholske Dage, og da de, som stod ved Statens Ror, vare optagne af religiøse Forfølgelser. Men selv om det er sandt, at katholske Landes Magt har tabt sig, saa er det dog slet ikke i Landenes materielle Rigdom, man skal finde Vidnesbyrdet om Religionens Velsignelse, men i den Kærlighed, der raader blandt Landets Børn, og i det kristelige Liv, der leves i hvert enkelt Hjem, hvorfra Landet som Helhed faar sit Præg. Dog er det ikke alene katholske Nationer, som det er gaaet tilbage med. Tænk paa Holland et Aarhundrede efter »Reformationen«, den Tid, hvor man kan kalde dette Land det »reformerede« Europas Grundvold. Dets Flaade bedækkede alle Verdens Have og Søer, som den britiske Flaade gør det i vore Dage, til dets Universiteter strømmede Disciple

fra alle Lande, dets Kunst havde ingen jævnbyrdig, og alle Nationer misundte Hollænderne deres Kolonier. Hvor er alt dette henne nu til Dags? Forbi, forbi! Da Holland stod paa sin Magts Tinde, forfulgte det den katholske Kirke paa den grusomste Maade, og det er nu ydmyget i Støvet. Nu har Holland lært at respektere den katholske Kirke, til sin egen Velsignelse. Og tag et andet Eksempel, tænk paa Sverige. Paa Trediveaarskrigens Tid bestemte Gustav Adolph og hans Hær de største Rigers Skæbne og Grænser i Europa, og nu til Dags regnes Sverig næppe nok for en Fjerderangs Magt.

De Lande, der i dette Aarhundrede ere gaaede mest fremad, ere Tyskland, England og de forenede Stater i Nord-Amerika. Hvilken har nu Kirkens Skæbne været i disse Lande i den Tid? For 50 Aar siden anslog man Katholikernes Antal i Tyskland til 10 Millioner. Derpaa fulgte den lange, svære Kamptid for Kirken i Tyskland, da Bismarck troede, han ævnede at knuse den, men Kirken stod fast, og i vore Dage tæller man 20 Millioner Katholiker i dette Land. Dog er det ikke alene Antallet, som udmærker Katholikerne i Tyskland, men endnu mere det Sammenhold og den Fædrelandskærlighed, som er et særligt Kendetegn for dem. I England er der under Dronning Victorias 60-aarige Regering indført og fastslaaet den fuldstændigste religiøse Frihed for alle Undersaatter baade i Moderlandet og de mange, mægtige Kolonier. *Denne religiøse Frihed er Hemmeligheden i det Held der har fulgt hendes Majestæts Regering.* Den katholske Kirke i England kan med Rette være tilfreds med sin Stilling nu til Dags. Endog blandt dem, der staa udenfor Kirken, findes ikke liden Kendskab til Sandheden, og mange dér ere paa Vejen til det forjættede Land. Og i de forenede Fristater har Katholikerne Antal nu naaet 12 Millioner, hvilket er et Fremskridt paa 2 Millioner i de sidste 9 Aar alene. Dette vil sige, at en Syvendedel af Befolkningen derovre er katholsk, medens for 100 Aar siden Forholdet mellem Katholiker og Protestanter var som 1 til 75. Saa ogsaa i de forenede Stater har der hvilet en rig Velsignelse over den katholske Kirke.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 50

Søndagen den 10. December

1899

Den daarlige Literatur.

Der har jo som bekendt i afvigte Sommer været ført meget hæftige Kampe om Literaturen, og disse ere i Grunden ikke forbi endnu. Det er særlig en vis Side af Literaturen, der har været under offentlig Behandling, den Side, der fra en Kant kaldes den fine, fornemme, stilfulde Literatur, fra en anden Kant den daarlige, umoralske, smudsige. Adskillige af Dagbladene, ja næsten de alle have taget Del i denne Kamp paa den ene eller den anden Side, og flere Forfattere have givet interessante Indlæg i Striden. Det ypperste af alle disse leverede uden Tvivl Digteren Alfred Ipsen, af hvilket der meddeltes et længere Uddrag i dette Blad. Hin Strid fik et ret mærkeligt Efterspil, som man maaské nok kan kalde det, da der beordredes kriminel Tiltale mod Edvard Brandes i Anledning af hans meget omdisputerede Bog: Det unge Blod. Uden Spor af Sympathi for denne højst utiltalende Person ere de allerfleste dog enige om, at det var fænomenal Dumhed af Justitsministeriet at anlægge Sag imod ham, ikke mindst, fordi man derved kvalte i Fødselen et Møde, hvorfra der maaske kunde have frengaaet en gavnlig og frugtbar Bevægelse.

At Interessen for at debattere Æmnet om den almindelig utugtig benævnte Literaturs Berettigelse eller ikke dog langt fra endnu er uddød, derom vidner det Møde, der for faa Dage siden afholdtes om denne Sag i Juridisk Forening. De fleste Læsere kende vel noget til Forhandlingerne ved dette Møde gennem Dagbladenes Referater, saa her skal ikke gengives, hvad der blev sagt ved den Lejlighed. De fleste af Talerne stod den Anskuelse nærmest, at Dommerne eller

Samfundet helst ikke burde skride straffende ind mod Forfatterne; andre, deridlandt Professor Goos, forsvarede den bestaaende Ordning, og han gjorde særlig den Paastand gældende, at havde Staten eud opgiven at forsvare den officielle Sandhed, var den dog vedbleven med, og det med rette, at forsvare den officielle Kønssædelighed; thi Familiens rolige Bestaaen hvilede paa denne. Særlig i *Politiken* skænkes der nævnte Møde en udførlig Omtale, og det hedder i dette Blad i en ledende Artikel om hint Møde:

»Det store juridiske Køns møde blev ikke nogen egentlig Triumf for Videnskaben. Det blev en Triumf for Livet, forsaavidt den evigunge, menneskefornyende Urkraft atter ved denne Lejlighed godtgjorde sin mægtigt dragende Virkning over Menneskenes Sind og tvang Juristerne til at lejre sig saa tæt om sin Fod, som de endnu aldrig have ligget i den juridiske Forening. Men hvor frugtbart et Udbytte Forhandlingen end kan have for Livet, for Videnskaben blev den væsenlig gold. Hvad Utugt og utugtige Skrifter er vedblev at være den samme Gaade som før Mødet. Man kan til Undskyldning sige, at det er en Smags- og Skønssag, som veksler med Tiderne, som er forskellig for Mænd og Kvinder, noget i en Alder og i en Samfundsklasse og noget andet i en anden Alder og i en anden Samfundsklasse. Men hvorfor lagde denne Forsamling af lutter Mænd i samme Samfundsklasse og i den gifte Alder ikke Haanden paa det Øjeblik, hvori vi nu leve, og sagde os, hvordan Smagen staar, og hvor Skønnet falder netop i dette hellige Øjeblik. Det vilde dog have været vejledende for Forbrydere, der tænke at kaste sig over denne Gren af Kriminalistiken, og for retfærdige Skribenter, der gærne ville holde deres Stien, vilde det ogsaa have været nyttigt at faa et Fingerpeg om, hvor Stien begynder at blive, hvad Hr. *Pabudan* kalder slibrig, for at de kunde bøje af i Tide.« Mere ville vi ikke citere af Artiklen, som fortsættes i samme livlige, let haan-ke Tone. Det er ikke sandt, som *Politiken* skriver, at det

moralske Begreb er ubestemt, flydende, forskelligt til de forskellige Tider. Men Bladet har Ret, slaaende Ret i én af sine Udtalelser her: ingen fik at vide, hvad i Grunden et utugtigt Skrift er. Og Grunden hertil er vel den, at ingen af Talerne ret vidste, hvorledes de skulde besvare et andet Spørgsmaal, der maa besvares, inden man kan besvare nærværende Spørgsmaal, nemlig, hvad en utugtig Handling er. Men er det til at forundre sig over, at en Samling Jurister og Forfattere, paa ganske neutral Jordbund, uden at spørge Kristendommen til Raads, ere ude af Stand til at besvare dette Spørgsmaal. Sagen er den, at de i Grunden ere inkompetente paa dette Omraade, Men der er noget beskæmmende for Statskirken her i Landet i, at det ikke blev nævnet og vel sagtens heller betænkt, at egentlig var det underligt at drøfte dette Spørgsmaal uden at spørge en Præst til Raads, uden at forlange af ham Kristendommens og Kirkens Mening i denne Sag; ti vi leve jo dog i et kristent Land. Men det gik her som ved den store Borgerkrig i Sommer: om Præsternes Mening var der ingen, der spurgte, og ingen, der brød sig.

Sé, for os Katholiker er det Spørgsmaal, hvad der forstaas ved umoralsk Literatur, ikke saa vanskeligt at besvare. Gennem den almindelige kristelige Børnelærdom faa vi Svaret derpaa. Enhver fri Forbindelse mellem Mand og Kvinde er umoralsk, og kun i Ægteskabet er en kydske Forbindelse mulig. Enhver literær Fremstilling, der derfor forherliger eller undskylder, hvad der efter dette er ukydskt, hører til den umoralske Literatur, hvad enten *Boccaccio* eller *Goethe* eller *Horats* eller *Edvard Brandes* eller *Forposten* er Forfatteren. Naar man skal bedømme den moralske Værdi af et Skrift, bør det bringes for en etisk og ikke for en literær eller juridisk Domstol. At der bliver en Del Værker, der ere fuldt ud moralske, men som dog ikke bør gives Børn eller halvvoxne i Hænde, fordi disse mangle Modenheden til at forstaa og bedømme det, de læse, paa den rette Maade, betyder ikke, at saadanne Værker ere umoralske. Hertil hører mangan en god og smuk Bog, baade af Shake-

speare og Paludan-Müller og mange andre; ja, selv om det maaské kan lyde stødende for én eller anden, mangt et Stykke af selve Bibelen. Nedskriveren af dette mindes fra sin Latinskoletid, hvorledes undertiden visse Drengene kunde tage Skolens Bibel frem og paa en højst umoralsk Maade læse de Historier og Steder, der vel i sig selv ere saare kydske og rene, men som dog uendelig let kunne forventes af en uren Fantasi. Derfor er det med god Grund, at Kirken ikke billiger en fri, tøjlesløs Udbredelse af den hellige Skrift paa Modersmaalet til alle og enhver, men har forlangt selv at ville lede Udbredelsen af den hellige Skrift, selv at fordele dens uendelig mange og herlige Rigdomme paa rette Maade.

Men, for at gaa ind paa det vigtigste i denne Sammenhæng, hvad er der saa at gøre for at modarbejde den daarlige Literatur. Mange, der ville det rette, tro paa det gavnlige i Tvangsforanstaltninger, mange andre tvivle meget om Nytten af saadanne; det synes rigtignok ogsaa ofte at gaa saaledes, at Forbudet mod en Bog er den bedste Reklame, der kan gøres for denne, ikke mindst, fordi dette Forbud, som det gjerne gaar hos os, annonceres adskillige Dage, forinden det nedlægges. Men hvorledes dette end forholder sig, skal den daarlige Literatur bekæmpes, maa vi først vide, hvor den har sin væsentligste Støtte? Mange mene, at det har den i de smudsige Forfattere, der udkrænge deres Hjærter Urenhed til Lyst for Hvermand, eller i de udprægede Libertinere, som ere de erklærede Tilhængere af denne Literatur; men Hovedstøtten findes næppe hos dem, hvor stort et Ansvar end begge disse Slags Mennesker have for Moralens Nedgang. Nej, den væsentligste Støtte for den daarlige Literatur er *det store, brede Publikum*, der køber de daarlige Bøger, læser dem, misbilliger dem og køber paany af samme Slags. Det er *Manglen paa sædeligt og religiøst Midtpunkt hos de besiddende Klasser*, der betinger den daarlige Literaturs Bestaaen; thi det er den Del af Befolkningen, der betaler den. Naar der udkommer en Bog af

Drachmann, Nansen, Brandes el. lign., saa køber mangen Familiefader Bogen, læser den, siger: »Det er s'gu noget Svineri,« og tager den hjem til sin Kone og Børn alligevel. Eller der gaar ét af de mange uanstændige Stykker paa Theatrene. »Der er snart ingen Steder, hvor de spille Stykker, man kan være bekendt at sé,« siger en Familiefader, og samme Aften tager han sin attenaarige Datter med hen at se paa ét af de allerværste Stykker. Det er altsaa som sagt ikke de mange umoralske Mennesker, der leve blandt os, der ere den daarlige Literaturs væsentlige Bærere, men de langt, langt, langt flere, *hvis religiøse og moralske Kændemærke er Pjankethed*. Og derfor er der vist næppe meget at stille op imod den daarlige Literatur rent direkte. Det er gavnligt, at der i Aviser, ved Foredrag og Møder kæmpes mod den, thi derved kan der skabes en Opinion, som ikke er betydningsløs. Men Hovedsagen er her, som ved Kampen mod alt ondt, at der begyndes indvendig fra. Jo mere intensiv den religiøse og moralske Paavirkning bliver, og jo mere den kan bære Frugt hos den enkelte, desto bedre et Værn faar man ogsaa mod den daarlige Literatur. Og særlig gælder det i Paavirkningen af de unge, at man rigtig kan faa vakt deres Sans for Renhedens og Moralens Betydning. Faa mange af Nutidens Børn den Sandhed indpræntet, at intet godt og hæderligt Menneske kan være andet end kydskt og rent, vil der blive saa meget ringere et Marked i den næste Generation for de utugtige Bøger. Og gider ingen sé en saadan Bog for sine Øjne, ville mange af dem, der nu fordærve deres Samtid med deres Penne, heller ikke mere skrive saadanne Bøger. Derfor: i en kydsksund Opdragelse af Ungdommen har man det bedste Værn mod den daarlige Literatur.

N. H.

Kristen og Socialdemokrat.

Følge Ugeskriftet *Vor Tid* har den bekendte württembergiske Præst Chr. Blumhardt i Bad Boll erklæret sig for Socialdemokrat og, som det hedder i nævnte Blad, »med en særlig religiøs Motivering, der i visse Kredse vil vække Opsigt. Det socialdemokratiske Parti havde bekendtgjort et Møde med Blumhardt som Taler. Denne erklærede rent ud, at han bekendte sig til Socialdemokratiet, og det, fordi han dermed mente at handle i Kristi Aand, han, som havde holdt sig til de fattige, Tolderne og Synderne, og selv havde været Socialist.

Denne Erklæring vil navnlig have Betydning i Tyskland, hvor det for mange staaer som umuligt, at en Kristen kan være Socialdemokrat, og hvor Kirkestyrelserne, de smaa med de store, have været meget ivrige til at forfølge »de sociale Pastorer«, og villige til at udelukke fra Præstegeringen den, som vilde være Socialdemokrat. Da Pastor Blumhardt imidlertid ikke har noget Embede i den württembergiske Statskirke, have de ikke kunnet afsætte ham. Det højeste, Autoriteterne have kunnet gøre, er at anmode ham om at nedlægge Titlen Pastor, — og det have de virkelig ogsaa gjort.« Saa vidt *Vor Tid*, der synes at bekende sig til den Mening, at de to Ord, der staa som Overskrift til dette Stykke, ikke ere uforenelige, hvad der er bleven paastaet og forsvaret saa mangen en Gang.

Skal man besvare det Spørgsmaal, gælder det først og fremmest om, hvad man forstaaer ved Socialdemokrat; thi dette er jo paa Forhaand ikke givet. Skal man for at være Socialdemokrat i et og alt, eller blot i Hovedsagen, underskrive, hvad der fremkommer i vort Lands socialdemokratiske Presse, forekommer det os, at en Kristen kan ikke være Socialdemokrat. Hovedorganet for Partiet, der er daglig Læsning og Nærng i saa mange, mange tusinde Arbejderhjem her i København, har saa alvorlige Skyggesider og saa store Pletter, at en Kristen ikke alene maa tage

Afstand fra dem, men endogsaa stille sig fjendtlig deroverfor. Først og fremmest bydes der i Romanstoffet ofte saa uanstændige og usædelige Ting, at den kristelige Moral fuldstændig trædes under Fødder, hvilket er saa meget farligere, som Begreber lettest indprentes Menigmand i Fortællingens Form. At der i mangfoldige Artikler hersker en hadefuld, bitter Stemning, særlig mod de besiddende Klasser, kan selvfølgelig ikke billiges; men det kan dog finde en vis Undskyldning deri, at de fattige Klasser ofte fremstilles med Had og Foragt fra andre Sider. Af de Sætninger, der som Program findes ovenover hver *Socialdemokrats* Text, ere nogle billige og retfærdige, andre tvivlsomme, om end ikke absolut forkastelige, men enkelte af dem ere ganske forkerte. Som Sætningen lyder, at Religionen er en Privatsag, kan man ikke indvende noget principielt imod den; den katholske Kirke er i mange Lande en ganske privat Institution, der trods det trives udmærket; men Socialisterne praktisere ganske vist mange Steder den Sætning paa en højst mærkværdig og absolut fordømmelig Maade. Det farligste af alle Formaal, for hvilke der kæmpes, synes *det* os at være, at Staten skal overtage Børneopdragelsen; thi det strider direkte mod Kristendommen, saasom den Praxis vil opløse ét af de helligste Forhold paa Jorden, Familien. Thi enhver Opdragelse udenfor Familien er en Nødsstand, der kun som en Nødhjælp kan finde sin Berettigelse. At *Sociat-Demokraten* angriber den kristelige Religion direkte, skér i alt Fald undertiden, til hvilket selvfølgelig en Kristen ikke kan være med; dog bør man lægge Mærke til, at endel Angreb paa Kristendommen ere, rettelig set, Angreb paa dennes betydeligste Repræsentant her i Landet, Statskirken, hvilken jo nok kan siges i visse Hensender at trænge til nogen Kritik.

Naar vi derfor skulle besvare dette omdisputerede Spørgsmaal, forekommer det os, at en Kristen umuligt kan følge omtalte Parti i ét og alt, men dog, fordi han finder, at det har gennemført adskillig godt, arbejde og stemme sammen med det. Det vilde derimod vistnok være ret umuligt for

en Kristen at indtage en Førerstilling indenfor dette Parti, thi han vilde sikkert herved enten komme i en saadan Opposition til de andre Førere paa mange Punkter, at hans Stilling blev uudholdelig i Længden, eller han vilde, ved at tie og læmpe sig, komme til at bære et Medansvar for mange Ting, han for Samvittighedens Skyld ikke kunde bære.

Forresten gaar det vist mange overfor de forskellige Partier her i Landet saaledes, at der egentlig ikke er noget, de ret kunne slutte sig til, og maaske ikke mindst af den Grund, at det skorter de fleste af Partierne paa sædeligt og religiøst Alvor. Og det er derfor ikke alene Katholiker, der have kastet længselsfulde Blikke til det katholske Centrumsparti i Tyskland; det hævder Religionens og Moralens Interesser baade mod de konservative og socialdemokratiske Partier, det stemmer sammen med Socialisterne, naar det gælder om at værne den politiske Friheds Interesser eller Modersmaalets rette Brug for de overvundne Nationer *), det gaar, saa vidt man kan skønne, den Vej, paa hvilken Religion og Moral, Frihed og Fædrelandskærlighed kunne faa, hvad der tilkommer dem, ubeskaaret. Men, saalænge vi ikke have et saadant Parti her, kan en Kristen gøre ét af to: han kan undlade at stemme, fordi han ikke vil være med til at bære Ansvar for noget af vore Partiers Politik, eller han giver det Parti sin Stemme, han finder udretter det relativ bedste, medens han samtidig, hvor og som han kan, tager Afstand fra det hos Partiet, hans Samvittighed kalder for slet. Med det Forbehold mene vi, at man behøver ikke at sige: Kristen eller Socialdemokrat, men godt kan sige: Kristen og Socialdemokrat.

Og naar vi tro at have Ret i at hævde dette, er det væsentlig af den Grund, at den Kristne som saadan ikke har nogen politisk Anskuelse; man kan ikke sige, at Republik er kristeligere end Kongedømme eller omvendt; men det Parti, den Kristne finder gavner Fædrelandet og Samfundet mest, bør han slutte sig til og arbejde for dets Formaal, som hans Religion og hans Samvittighed byder ham det.

*) Vi Danske bør ikke glemme Centrums velvillige Holdning mere end én Gang, naar sønderjydske Spørgsmaal have været drøftede i den tyske Rigsdag. N. H.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 51

Søndagen den 17. December

1899

Enheden.

Under ovenstaaende Titel har *Joh. Jørgensen* for nylig skreven en meget interessant Artikel i *Vor Tid*, af hvilken her gengives et Stykke. Den fremkommer dér som en Slags Anmeldelse af *Pastor Breitung's* fortrinlige Bog: *Abetheoriens Bankerot*, som ogsaa har været anmeldt her. Det hedder saaledes i Jørgensens Artikel:

»Saavel Taines som de ringere Aanders Fejlslutning beror paa en fundamental Vildfarelse: Manglen af Tro paa *Enheden*.

Disse Mennesker tro nemlig for Alvor, at noget, der ikke er *sandt*, kan have noget *godt* til Følge. De svæve i den Illusion, at en falsk Theori kan skabe en sund Praxis. De foregøgle sig en videnskabelig Sandhed, der tilintetgør Moralens Fundamenter, og en heldbringende Sædelære, der hviler paa et System af Løgne.

Som Historiens sørgelige Resultat forudse de derfor Sandhedens Triumf — og Moralens Undergang! Og med trist Skepsis ønske de, som *Renan*, at den farlige Sandhed kun maa blive nogle faa udvalgte Aanders Ejendom, og at Masserne saa længe som muligt maa forblive i den Illusion, som betinger deres moralske Liv. »Kimer, I Klokker!« udraaber *Renan*, »jo mere I kimer, desmere tillader jeg mig at sige, at Eders Kimen intet betyder. Men var der Fare for, at jeg kunde bringe Eders Kimen til at tie — da vilde jeg udtale mig anderledes forsigtigt og varsomt.»

En besynderlig Sandhedskjærlighed, der ikke ønsker Sandhedens Sejr! En mærkelig Oplysning, der trænger til;

at Mørket skal vedblive at herske! Som *Ernest Hello* ramrende skrev: »Renan stoler paa de Ideers Uovervindeligheid, som han angriber. Han føler sig beskyttet af dem, han lever i Ly af dem, og ud fra dette Tilflugtssted, som de yde ham, gør han sig den Fornøjelse at angribe dem uden at løbe Fare for at besejre dem.«

Sandheden er saaledes for hine fritænkende Filosofer egentlig det, *som bør forties*. I absolut Modsætning hertil er Sandheden for Kristendommen *det, som bør forkyndes*. Sandheden er ingen hemmelig og farlig Visdom, en *Gift*, som bør opbevares i de Lærdes Laboratorier, Sandheden er for Kristendommen et Evangelium, der skal forkyndes fra Tagene, et *Brod*, der skal brydes og uddeles til Menneskehedens mange Tusinder.

Det ene er den aandsaristokratiske Opfattelse af Sandheden, det andet den aandsdemokratiske. Og Forskellen mellem de to Opfattelser — den Forskel af en Verden, som ligger mellem dem — betinges af, at der paa den ene Side ikke er nogen Tro paa Enheden af det Sande og det Gode, medens denne Tro er Kærnen i Kristendommen.

Derfor frembringer den ene af hine Aandsretninger Tænkere, som af Menneskekærlighed ikke ønske deres egne Tankers Sejr, den anden derimod Apostle og Martyrer, der hengive Livet for den Sandhed, som de forkynde. Mellem en Renans Ideer og Menneskehedens Velfærd er der intet Forhold eller i det højeste et negativt, hans Tanker ere i bedste Fald tænkte for den Morskabs Skyld, som Tænkningen er, paa samme Maade som den romantiske Kunst er *l'art pour l'art*.

Men Kristendommens Idé er efter sit Væsen *positiv* og *aktiv*, af den største praktiske Rækkevidde for den Enkelte og for Samfundet — en Idé, som civiliserer og som frelser. Derfor er enhver Kristen ivrig for sin Tros videre Udbredelse, han er, ifølge sin Overbevisnings Natur, en Proselytmager og en Propagandist. Ligesom Fritænkeren af Menne-

skekærlighed helst vil *tie*, driver Barmhjærtigheden den Kristne til at *tale*. *Cariitas Christi urget nos*, »Kristi Kærlighed tvinger os«, erklærer Verdensapostelen.

Den inderste Hemmelighed i Kristendommen og det, hvorved den skiller sig fra al jordisk Visdom, er nemlig *Troen paa Enheden* — Enheden af det Sande og det Gode, Enheden af det Gode og Skønne, Sandheden kan ikke være skadelig, det Gode kan ikke hidrøre fra Løgnen, det Onde kan umuligt være skønt, eller det Gode hæsligt — disse Ideer danne den kristne Tros Grundvold. Og af disse Ideer følger, at Religionen og Videnskaben, Moralen og Sandheden aldrig kunne bekæmpe hinanden, fordi de have hjemme i den samme Enhed, ere Straaler af et og samme evige Lys.«

At saadanne Ord maa falde adskillige haardt for Brystet, for hvem Darwinisme og Gudsfor nægtelse srtaale som Nutidens herligste Lys, kan man ikke undre sig over; men man maa forundres, naar denne Harme giver sig saa komisk et Udslag, som forleden Dag i Bladet *København*. Der findes en lille Udgydelse med Overskrift »Sal. Joh. Jørgensen,« hvor det ret pudsigt hedder: »*Johannes Jørgensen* skriver for at angribe Hr. *Bøving Petersen*, den ene af de to unge Videnskabsmænd, som udgive det populærnaturvidenskabelige Værk »Vor Klodes Dyr«. *Johannes Jørgensen* skriver i det Hele kun for at angribe. Der er gaaet ham en saadan kristelig Mildhed i Blodet, at han maa slaa løs paa den ene og den anden. Ingen har set saa meget som et mildt, forsonende, tilgivende Ord fra denne fromme Sjæls Haand.« Selvfølgelig er dette ikke et Angreb, som kræver Forsvar for *Joh. J.*, da man jo ikke bliver vred over sligt, men lær ad det. Der er derimod en anden Ytring i Stykket, som man kunde stanse ved et Øjeblik, og som vi næppe forstaa, at *København's* Redaktør har ladet passere, nemlig Passusen om den røde, der er bleven Sortkjole: thi det ligger saa uendelig nær at ripostere: skammer han sig virkelig ikke, Sortkjolen, der er bleven rød? Den Udvik-

ling, *København's* Redaktør har gennemgaaet, ere alle retsindige Mennesker temmelig enige om at beklage, hvad enten de staa i nærmere eller fjernere Forhold til Kristendommen, thi der er altid noget uhyggeligt i at træffe en forhenværende Præst som ivrig Kristendomsfjende. *Johannes Jørgensen's* Udvikling kunne vi Katholiker selvfølgelig kun finde heldig: men det mærkelige er, at ikke alene fra en enkelt, men fra mangfoldige Kanter i Protestantismen har man set med Glæde og Sympathi paa ham. Men der er ogsaa den Forskel paa de to nævnte Mænd, at den ene har forkastet sin Tro, den anden sin Vantro.

Om Luxus.

For nogle Uger siden holdt Professor *Harald Westergaard* i Bethesda et Foredrag om Luxus, hvilket han dog den Gang ikke ønskede refereret, men som han senere lovede at ville offentliggøre i Ugebladet *Vor Tid*. Nu er det fremkommen, og vi benytte i denne Fremstilling nævnte Tidsskrift; men det er ikke, som maaske mange havde tænkt sig, en livfuld, rammende Tordentale mod Nutidens overdrevne Luxus, som Prof. *W.* sikkert havde været Mand for at holde, men derimod en saglig Redegørelse for den Nytte eller Skade, Luxus rent økonomisk betragtet volder Samfundet.

Strax i sit Foredrags Begyndelse stiller han sig i Modsetning til Højesteretssagfører *Hindenburg*, der i Fjor i den konservative Klub holdt et Foredrag om samme Æmne. *H.* udtalte, at Luxus er Kilden til Indtægt for den arbejdende Klasse og derfor ikke kan ønskes afskaffet. Han tænker sig, en Snedker kommer ind til en rig Mand og tilbyder ham et smukt Skab til 400 Kr. Den rige Mand har Lyst til Skabet, men er kommen paa det rene med, at han hidtil har ført en uforsvarlig Luxus, og den vil han indskrænke. Han

vil hellere give de 400 Kroner til de Fattige. Snedkeren trænger paa; han har været arbejdsløs i en Maaned, har stiftet Gæld for at leve, de 400 Kr. ville hjælpe ham ud over Alt. Naar den rige Mand vil give de 400 Kr. til de Fattige, kunde han selv melde sig som trængende, men han har sin Stolthed og vil ikke tage mod Almisse. Hindenburg hævder nu, at Snedkeren har ført Beviset for, at den rige Mand ikke har forurettet Nogen. Virkningen har været, at de 400 Kr. ere komne den arbejdende Klasse til Gode fremfor at blive ydet de nødlidendes Klasse.

Alt dette ser meget bestikkende ud, og det dækker uden Tvivl ogsaa mange Menneskers Tanke. Teorien er ganske simpel og tilsyneladende overordentlig klar. Lad en velhavende Mand bruge alle sine Penge til Luxusgenstande, kostbare Møbler, Tæpper o. s. v.; han optræder derved som Køber af Arbejde og hjælper mangan Haandværker, som ellers vilde sulte. Lad en Kvinde gaa med kostbare Toiletter, hun hjælper uden at vide det de fattige Syersker paa Kvistkammerne og i Baggaardene ved at efterspørge deres Arbejde; føler hun et Stik i sit Hjerte paa Grund af sit usle og tomme Liv, saa er det dog en Trøst, at hun i Virkeligheden er til Velsignelse for mange.«

Professoren hævder videre, og sikkert med fuld Føje, at hele den til Grund liggende Tankegang her er falsk. Naar der er noget tilsyneladende sandt deri, kommer det deraf, at der er noget galt fat med vort Samfundsliv. og det, der mangler, er, at man ikke betragter sig og alle sine Landsmænd som en eneste stor Familie.

Og Professoren fortsætter: »Er der ikke noget underlig stødende for den sædelige Bevidsthed i denne Betragtning, at man paa en Maade gør en god Gerning ved at følge sin egen Lyst. Mon det virkelig skulde kunne fastholdes, at den rige Mand, der lever hver Dag i Herlighed og Glæde uden at skænke Lazarus udenfor sin Dør en Tanke, at han skulde gavne Samfundet ved det Liv, han fører. Jeg taler, som før bemærket, aldeles ikke om hele den æsthetiske Be-

tragtning, der kan opstaa her, den Mission, Kunsten og Kunstindustrien kan have ved at løfte Sindet og forædle Smagen. Jeg spørger her blot om dette Ene: Tør man hævde, at dette Luxusforbrug er til Gavn for de Smaa i Samfundet under deres Anstrængelser for at erhverve det daglige Brød, og hvis dette maa indrømmes, tør man da anføre det som en Fortjeneste ved den nuværende Samfundsordning, eller maa man ikke snarere betragte det som et Sygdomstegn, et Vidnesbyrd om, at der er større eller mindre Fejl ved Samfundsbygningen et eller andet Sted. Hvis Samfundet er som en eneste stor Familie, *kan* Luxusforbruget ikke være til Gavn i økonomisk Henseende. Hvis en Familie skulde leve helt og holdent af, hvad den selv frembragte, uden at købe noget andet Steds fra, og Familiefaderen da paa en Gang vilde lade alle Medlemmer af Familien frembringe unyttige Nipsgenstande i Stedet for Livsfornødenheder, da vilde det dog utvivlsomt føles som en Tilbagegang i Familiens Velvære.«

Siden hen indrømmes, at som Samfundet er, kan i visse Tilfælde et nedadgaaende Luxusforbrug i en enkelt Retning meget vel fremkalde økonomisk Tilbagegang baade for Fabrikanten, Handlende og Arbejdere, men saadanne Sygdomstilfælde i Samfundets Liv maa det blive den »den social-økonomiske Lovgivnings Sag at læge og at forebygge. Men ud over disse Undtagelsestilfælde kan man sige, at selv i det bestaaende Samfund vil, alt andet lige, en sparsommelig og tarvelig Rigmandsstand i Længden være til større Nytte i Samfundet end en ødsel. Lad os tænke os to Samfund, der hver lever sit isolerede Liv; i det ene bruge de Rige hvert Aar deres Indtægter i et yppigt Levnet, omgivet af gallonerede Tjenere, i det andet er den Rige i hele sin Fremtræden og Færd ganske som den Fattige, og alt, hvad han faar tilovers, lægger han til Side. I Begyndelsen ser det ikke saa galt ud mellem de ødsle. Det er maaske godlidende Mennesker, der nok holde af at se deres Omgivelser glade og strø rigelig om sig med Drikkepenge, medens deres karrige

Kolleger i det andet Samfund selv børste deres Støvler og vende og dreje enhver Skilling og kaste Vrag paa al den Herlighed, de andre svælge i. Men efterhaanden bliver det anderledes. I Landet med de mange Ødelande kan der ikke komme nogen ny Industri op, thi der lægges intet til Side. Ikke saa i det andet Land. De rige Gniere ere jo sædvanligvis ikke Gniere paa den Maade, at de ikke ville lade deres Penge blive frugtbringende: de lade ikke deres Fabrikker staa ubenyttede og standse ikke Hjulene i Vandmøllerne, fordi de ikke selv have Brug for, hvad der frembringes *der*. Følgen af den store Kapitalopsparing bliver nye Fabrikanlæg, mere Efterspørgsel efter Arbejdere, hvis Løn derfor stiger. Og de Varer, som disse Fabriker frembringe, ere ikke Nipsgenstande, thi de Rige have ingen saadanne Fornødenheder, det er saadanne Ting, som Arbejderne have Brug for, og som blive billigere, idet der kastes saa mange nye Varer paa Markedet. Kapitalisterne maa altsaa nøjes med en lavere Rente, og Arbejderne faa højere Løn og lavere Priser. Samtidig blive vel de Rige stadig rigere, og forsaavidt bliver Klasse modsætningen større end i det andet Samfund, men det er meget muligt, at denne Modsætning slet ikke vil føles. Thi det turde være et Spørgsmaal, om Modsætningen mellem Fattig og Rig ikke først og fremmest retter sig efter de Udgifter, man har, snarere end efter Indtægterne. En forgældet tredie Stand, der lever yppigt, vil i Arbejdernes Øjne staa som mere misundelsesværdig, selv om den altid er paa Fallitens Rand, end en velstillet og sparsommelig tredie Stand.«

I Slutningen af sit Foredrag kommer Prof. *W.* ind paa at tale om de Fattiges Luxusforbrug, og det, han her fremfører, er ikke det mindst interessante. Efter at have hævdet, at det er en Fordel, naar der i Arbejderstanden er en stærk Trang til at hæve den daglige Levefod, bliver han ved: »Og det kan videre hævdes, at der er Udgifter, som bidrage til at hæve Levefoden, andre som drage den ned. Lad os tænke os to Arbejdere. Den ene bruger 200 Kroner om

Aaret til stærke Drikke, den anden slet intet. En Udgift af 200 Kroner maa i og for sig ingenlunde regnes for noget Tegn paa egentlig Drikfældighed, det fremkommer ved et Forbrug af nogle faa halve Bajere om Dagen. Men det er klart, at den Arbejder, der slet intet bruger til stærke Drikke, kan leve paa en helt anden Fod, end den anden; hvis den anden boer i en To-Værelers Lejlighed, da kan han maaske tillade sig at bo i en Tre-Værelers Lejlighed. et af de største Kultur-Fremskridt. man i Øjeblikket kan tænke sig for Arbejderstanden, og han kan vel endda faa noget tilovers til andre Formaal. Det er klart, at Livet i en Tre-Værelers Lejlighed rummer langt flere Muligheder for en menneskeværdig Tilværelse end Sammenstuvningen af en Familie i to Rum. Og ikke nok med, at et saadant anseligt Alkoholforbrug hindrer Arbejderne i at naa op til en højere Levelfod, det virker samtidig nedbrydende paa Sundheden og undergraver derved Arbejdernes Modstandskraft. Det er en Kendsgerning, at hvis man kunde tænke sig de stærke Drikke borte, da vilde Mændenes Middellevetid i Byerne forlænges med over et Aar. Hver syvende Mand, som i de senere Aar er bleven kaldt bort i vore Byer mellem 35 og 55 Aars Alderen, er død som et Offer for Alkoholismen. Hvorledes disse Ofre henslæbe Livet, inden de dø, det kan enhver selv udmale sig. Og vi behøve ikke at anstille mange Undersøgelser for at vide, at der ikke er nogen Samfundsklasse, som ikke har for meget af dette *Luxus*forbrug, og at de Fattige ingenlunde ere undtagne. Jo før Arbejderne i vort Land blive klare over dette, jo kraftigere de tage Kampen op mod Alkoholismen, desto stærkere ville de blive i Lønningskampen, og desto før ville de overvinde de økonomiske Følger af den langvarige Kamp, som blev udkæmpet i Sommer. Derfor er det saare glædeligt at se den Strøm-kæntring, som er ved at fuldbyrde sig paa dette Omraade baade her og i andre Lande.«

Vi have her med Glæde gengivet flere Stykker af dette Foredrag, ikke mindst af den Grund, at for de ikke faa, hvem sociale Æmners Behandling i Reglen faar til at gabe, vil dog vistnok dette Foredrag være af en Del Interesse.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 52

Søndagen den 23. December

1899

Rom — en Fortidens By.

»Nationaltidende«s Søndagstillæg af den 10. ds. bringer blandt det Stof, der er beregnet paa Læsernes religiøse Cpbyggelse, en Artikel, i hvilken der forudsiges Roms snarlige Undergang. Artiklens Forfatter er en sikkert meget ungdommelig theologisk Candidat, som i Løbet af et halvt Aar har tilendebragt en Rejse, først til Rom og dernæst til Chicago, og nu i nogle spredte Optegnelser meddeler sine lagttagelser paa denne store Rejse. Det opbyggelige i den hele Sammenhæng maa vistnok bestaa i den Opdagelse, som han har gjort undervejs, nemlig at Rom nu ikke mere er andet end en *Fortidens By*, og at om en føje Stund vil dens Betydning som den katolske Kirkes Midtpunkt være en *Saga blott*, medens derimod Kristendommens Midtpunkt for Fremtiden vil komme til at ligge i Amerika.

Man høre selv, hvorledes Spaadommen om den evige Stads Undergang lyder: »Augustus skal aldrig mere udskrive Alverden i Mandtal. Det hører Fortiden til. Men Paven han lever da endnu? Ja vist, den gamle Pave lever, og Peterskirken staar, og Jesuitergeneralen kommanderer, — *men det hører altsammen* Fortiden til. Det er Middelalderen, som ikke vil vaagne, selv om Victor Emmanuel skyder med Kanoner.« Han skyder med *Kanoner*, uha! og alligevel sove baade Paven og Peterskirken og Jesuitergeneralen; de bryde sig slet ikke om disse Kanonskud eller lade sig forstyrre af dem; men det ligner nu engang disse middelalderlige Personer; dog derfor er deres Tid ogsaa omme. Det er ret pudsigt at lægge Mærke til, at Candidaten i sin

protestantiske Harme gør endogsaa Jesuitergeneralen til en — middelalderlig Person. Det er godt nok til at stikke uvidende Mennesker Blaar i Øjnene med; men andre vide dog, at Jesuiterordenen først er stiftet 1540, 23 Aar efter den saakaldte Reformations Begyndelse. Peterskirken er forresten ogsaa bygget i den saakaldte nyere Tid, medens Paven rigtignok til Gengæld er saa gammel, at hans Fremtræden maa tegnes til omtrent 1000 Aar før Middelalderens Begyndelse. Men det er ikke værd at gaa nærmere i Rette med saadanne historiske Enkeltheder i hint lyrisk-kristelig-sentimentale Lirumlarum, som Hr. Ricard har leveret.

Efter denne korte Standsning følge vi Forf. videre i hans Fremtidsudviklinger. Han er, betegnende nok, Sekretær i »Kristelig Forening for *unge* Mænd«; man kan derfor nok nære en berettiget Forventning om, at hans Fremtidssyn dog tilsidst vil vise sig lidt lysere, end hvad det foregaaende lod ane. Og det viser sig da ogsaa at være Tilfældet. Forfatteren har dernede i dette dødsdømte Rom dog fundet, hvad der kan varsle om en lysere Fremtid. I en lille Gade fandt han en Bygning, som tilhørte en protestantisk Forening »A. C. D. G.« (paa Dansk K. F. U. M.) Fra denne Bygning, som var bleven erhvervet ved amerikanske Rigmænds Tilskud, men om hvis unge kristelige Beboere der slet intet siges — vistnok fordi deres Tal ikke er legio — fra dem skal udgaa den Kraft, der skal tilintetgøre Paven, ja hele den katholske Kirke; paa den bygger han sine Fremtidshaab, og om den spaar han, som følger: «Endnu har det unge Italien ikke vist, hvad det formaar.... Men fra denne Bygning arbejdes der paa Fremtidens Rom. Tænk hvilken Sejr for Kristus, om Rom maatte blive vundet for ham, og særlig Roms unge Mænd,» skriver A. C. D. G.'s Sekretær, Hr. Perazzini; »*det skulde for bestandig gøre Ende paa Papismen.*«

Mange staa maaske tvivlende overfor denne Fremtidsprospekt; og vi maa desværre meddele Forf., at der slet ingen Udsigt er til, at dette gyldne Haab skal gaa i Opfyl-

delse i en overskuelig Fremtid. Medens vor danske Sekretær nemlig var borte fra Rom, sandsynligvis i Amerika, er der nemlig i selve Rom blandt de derboende indvandrede Protestanter hændt noget, der udelukker Sandsynligheden af, at Rom i de første Aar skal blive protestantisk. Vi forbauses over, at den italienske Sekretær, Perazzini, ikke har skrevet noget derom til sin danske Kollega, da han skrev om Papisvens Undergang.

Sagen er den, at de protestantiske Myndigheder i Berlin havde tænkt paa at bygge en stor Kirke i Rom, og allerede havde indsamlet 300,000 Mark til dens Opførelse. Men da hændte det ligefrem utrolige: de i Rom boende Protestanter svarede, at de ikke behøvede nogen Kirke; deres Bedesal, som de hidtil havde benyttet i det tyske Konsulat, var stor nok. Grunden til dette Afslag var, at de ikke vilde paatage sig at udrede Udgifterne til en saadan stor Kirkes Vedligeholdelse eller underholde Præsten ved samme; de eneste, som stemte for at tage mod de 300,000 Mark, var Medlemmerne af den omtalte Ungdomsforening, fordi disse Medlemmer nemlig *for største Delen ere Folk, som opholde sig i Rom for kortere Tid*, og derfor ikke vilde komme til at føle Byrderne af den nye Kirke. Resultatet af denne Afstemning, som fandt Sted i Slutningen af denne Maaned, var det, at der ikke bliver noget af denne Kirkebygning.

Ja, beklageligt er det jo for vor theologiske Candidat, at hans Spaadomme efter slige Tilsyneladelser tegne til at være mindre paalidelige; men selv om de unge Mænd, for hvem de vistnok mest ere beregnede, ikke kunne have direkte Nytte af dem, saa kunne de dog have indirekte Betydning for dem: deres Sekretær kan nemlig staa for dem som et afskrækkende Exempel paa, at man ikke skal slaa større Brød op, end man kan bage. Man kommer altid galt fra at ville gøre det af med den katholske Kirke, thi Kristus er dens Grundvold og dens Liv! Nogle have forsøgt derpaa og have sat Livet til derved, og deres Skæbne er bleven

tragisk. Naar man gør Forsøg derpaa i en Avisartikel paa en god halv Spalte, i hvilken man samtidig udnævner Nord-Amerika saa at sige til det ny Jerusalem, bliver man kun latterlig.

Statskirkelig Afmagt.

Den danske Statskirke lider, som enhver Statskirke maa, af adskillige Brøst. Intet piner dog i den Grad den alvorlige Præst som de skandaløse Tilstande, som Staten taa-ler og tillader, for ikke at sige sanktionerer og fremmer i ægteskabelige Forhold, og som den tvinger sine Tjenere, Præsterne, til at være aktive Deltagere i. Sognepræst Ifversen ved Helligkorskirke har i *Kristeligt Dagblad* for 14. ds. skreven en harmglødende Artikel: »Har Kirken et Krav til Staten og til sig selv?« Vi aftrykte gerne den hele Artikel her, hvis dette lille Blads højst indskrænkede Plads tillod det, da den er præget af en ægte kristelig Harme over de yderst fornedrende Vilkaar, hvorunder en Statskirke i Reglen maa leve, og hvorunder den danske faktisk lever. Men da Artiklen er temmelig lang, nøjes vi med at anføre det sidste Stykke af den her, som kaldes et Exempel, og som ogsaa er et Exempel paa, hvad en dansk Statskirkepræst maa lade sig byde. Pastor Ifversen skriver som følger:

»Den . . . 189 . formanede jeg frasepareret N. N. i Anledning af hans Samliv med ugift N. N., hvilket Samliv var til stor Forargelse for Husets Beboere.

Jeg gav Parret en rimelig Frist til at ordne deres Forhold og flytte fra hinanden. I Stedet herfor indgav Manden kort Tid efter en Begæring om Skilsmisse og om Til-ladelse til nyt Ægteskab med paagældende Kvinde. Begæringen var ledsaget af den sædvanlige *Usædelighedsattest* (»at N. N. har ført en sædelig Vandel (osv.) . . . bortset fra hans Forhold til . . . osv. . . . ;« besynderligt, at Øvrig-

heden kan tage saadanne Erklæringer fyldestgørende som *Sædelighedsforholdsattester!*).

Under Mæglingsforhandlingerne viste det sig nu, at han, som selv i flere Aar havde levet i Hor, intet kunde fremføre som bevislig Klagegrund overfor sin Husfru, hvis Forhold jeg samtidig ad anden Vej undersøgte og fik det paa lidelig stadfæstet, at hun, som omtrent i en halv Snes Aar havde boet et og samme Sted, aldrig havde givet Anledning uden til god og hæderlig Omtale.

Hos mig protesterede hun da ogsaa imod, at *Manden* under de Forhold søgte Skilsmisse. Da han imidlertid, trods alt, holdt sin Begæring fast, maatte jeg, efter at Sagen havde staaet paa i 2 à 3 Maaneder, meddele hans Ansøgning Attest om forgæves Mægling.

Jeg anførte i Erklæringen, at Manden, som er vitterlig skyldig i Hor, har intet bevisligt kunnet fremføre mod sin Hustru som Grund til at søge Skilsmisse fra hende, omtalte Hustruens gode Forhold og anmodede om, at Andrageren maatte faa Tilhold om at ophøre med sit forargelige Samliv med N. N.

Til Andrageren selv sagde jeg, at han muligvis alligevel fik Skilsmissetilladelse — efter de Erfaringer, som jeg hidtil havde faaet i saadanne Sager — men at han ikke skulde vente at faa Tilladelse til nyt Ægteskab paa Grund af de ryggesløse Forhold, hvorunder han havde levet i aabenbar Hor, uden at hans Hustru havde givet ham Anledning dertil.

Han paastod, at han skulde nok vinde sin Sag hos Øvrigheden. Jeg sagde ham atter gentagende, at det maatte anses for ganske umuligt, at Øvrigheden kunde give ham Medhold under disse Forhold; den kunde ikke gøre det for sin egen Skyld.

»De skal se, jeg skal vide at vinde min Sag« — erklærede han, — og Sagen gik til Overpræsident og Ministerium.

Vel et Par Maaneder efter kom han til mig og spurgte:

»Vil De nu vie mig, Hr. Pastor?« idet han drog nogle Papirer op af Lommen.

Det var Bevilling til Ophævelse af hans Ægteskab med N. N. og — Tilladelse til nyt Ægteskab med N. N., med hvem han havde levet i Hor!

»Kan De se, jeg sejrede!« sagde han med et ondt, triumferende Grin. Der stod jeg — med hele vor Kirkes Skam over mig! Selvfølgelig vilde jeg ikke »vie« disse Horfolk.

O, hvor det vaandede sig i mig i den Time! Mit alvorlige Arbejde som Præst og Ordets Vidne overfor disse Mennesker umyndiggjort og beskæmmet! Sandhed, Retfærdighed og al sædelig Tugt haanet og trampet i Skarnet! Af hvem? Af selve Retfærdighedens Ministerium.

Og det skal Kirken, Jesu Kristi Kirke, sige Amen til, og dens Tjenere skulle sige: Ja, det er nu en Gang vore folkekirkelige Vilkaar! Ja, naar man bøjer sig for Magten, hvor man har Retten, saa er det sandt. Men Skam faa de, som gøre det!«

Vi bevidne Pastor *I.* vor fulde Sympathi, og vi Katholiker ville gerne arbejde sammen med alle troende Protestanter paa en bedre og renere Lovgivning og Praxis paa disse Omraader. Men sér Pastor *I.* ikkø ganske klart, hvor hele Misèren stammer fra? Fra *selve Statskirken*, hvis Tjener han er. *Hinc illac lacrimae!* Og det kan ikke blive væsentlig bedre i en saadan. Og ikke i noget Samfund, undtagen det klart og bestemt hævder, som den katholske Kirke altid har gjort det: *én Mand, én Hustru, og kun Døden kan skille dem ad.*

Dette er, som sagt, den katholske Kirkes Lære og Praxis. Men hvad har Kirken *timelig talt* ikke tabt ved sin strænge Hævdelse af Ægteskabets Hellighed! Man tænke blot paa, at Begyndelsen til Englands Løsrivelse fra den katholske Kirke var, at Paven ikke vilde skille Henrik VIII fra hans Dronning. Og Paven vilde ikke, *fordi han kunde ikke*; thi Guds Lov staar over Kirkens og Pavens Vilje. Og tænk

paa Pave Innocens III's mangeaarige djærve Kamp til Beskyttelse af en dansk Kongedatters Rettigheder som Filip August af Frankrigs Hustru! — Sammenlign hermed Luther, der for at tækkes én af sine mægtigste Tilhængere og Beskyttere, Landgrev Philip af Hessen, gav denne Tilladelse til samtidig at leve i Ægteskab med tvende Hustruer! Den Gang blev det hæslige Frø saæet, der nu er voxet op som en stor, afskyelig Ukrudtsplante i de protestantiske Statskirker, og som hedder de fraskiltes Vielse. — Og naar vi Katholiker tænke paa vore egne Oplevelser, have de fleste af os maaske aelv Minder om hvorledes den eller den maatte blive staaende udenfor Kirkens Port eller endog udstødes af dens hellige Samfund, fordi vedkommende ikke kunde og ikke vilde bøje sig for Kravet om én Mand og én Hustru. Og ofte drejede det sig maaske netop om Mennesker, hvis Udelukkelse kunde have svære timelige Tab for Kirken til Følge. Men aandeligt har Kirken vundet, den staaer som Herrens uplettede Brud! Og derved har den maaske atter indirekte vundet, ogsaa i udvortes Henseende, thi mange af Protestantismens bedste Mænd og Kvinder have just søgt tilbage til den katholske Kirke, fordi den forstod som intet andet Samfund at værne om Ægteskabet og Sædernes Renhed.

Og hvis det var hændet en katholsk Sognepræst, hvad der hændte den protestantiske Sognepræst, som her fortalte sin Oplevelse, at Horkarlen stod for ham med sit onde, triumferende Smil og forlangte at blive viet paany, saa havde denne ikke følt noget af Kirkens Skam, men han havde sagt: »Stakkel! Ved denne Handling udelukker du dig i Tid og Evighed fra Guds Samfund! Og kun, hvis du opgiver din onde Vilje, kan du atter faa Guds Naade! Men saa længe er alt Samfund forbi mellem Kirken og dig, mellem Gud og dig!«

N. H.

Hvad Vilh. Beck kan sige!

Ved Indvielsen af et Indremissionshus i Ørsted fornylig udtalte den bekendte Pavehader Vilh. Beck bl. a. følgende: »For 100 Aar siden sad Djævelen i Højsædet ved Københavns Universitet. Det var Djævelen, som uddannede

vore Præster. — — « Det er heldigt for den danske Folkekirke, at det er 100 Aar siden; der risikeres da næppe, at der endnu er nogen i Live af de saaledes uddannede Præster! »Men saa kom Grundloven, og Folk fik Lov til at dyrke Gud, og den indre Mission fik Fremgang, i Luthers Tid var man i Fangenskab hos den gamle Gudsbespotter, Paven i Rom.« Den gamle Gudsbespotter! Saa smagfuldt og kristeligt, ja, rent ud luthersk udtrykker denne protestantiske Præst sig om den katholske Kirkes Overhoved, der utallige Gange har værnet om Guds sande Ord, naar Sektstiftere og Andre søgte at lægge noget til eller trække noget fra. Hvis der ikke paa Petri Stol sad en saadan Sandhedens Vogter, vilde den katholske Kirke for længst paa Grund af indre Splid og Uenighed have været i den samme Opløsningstilstand, som vi daglig se Beviser for, at saa mange andre af Mennesker stiftede Religionssamfund befinder sig i.

Pastor Beck sagde endvidere: »Mennesket har mange Slavevaner, det er saaledes en Slavevane at ville herske over sine Venner og en anden er at hade eller »huske« sine Fjender, at være bitre mod dem; det hører Vantroen til, men kan ogsaa melde sig hos de Hellige.« Vilh. Beck har paa en saare anskuelig Maade illustreret Sandheden af disse Ord ved de raa Smædeord, han bruger om Paven; men han burde dog kunne aflægge denne »Slavevane« i de faa Øjeblikke, han staar paa Prædikestolen.

At Hr. Beck ogsaa udtalte: »Det er en Sjældenhed at faa en levende Præst,« bør forhaabentlig ogsaa skrives paa »Slavevanens« Regning, ellers var Tilstanden jo ikke bedre end for 100 Aar siden, da Djævelen uddannede de protestantiske Præster.

Naar Vilh. Beck endelig henimod Slutningen af sin Indvielsestale sagde: . . . »Gud ske Lov, at ikke Alt, hvad Luther har sagt, er Sandhed,« saa kunne vi Katholiker for en Gangs Skyld være fuldt ud enige med ham i hans Udtalelse, og vi ville tilføje: »Gud ske Lov, at heller ikke Alt, hvad Vilh. Beck siger, er Sandhed!« Reiffenstein Hansen.

Brevkasse. Nr. 53 af *Katholike*; der jo paa en Maade er et overkon:plet *Tr.*, vil foruden 2 Sider Text indeholde Titelblad og Indholdsfortegnelse til Aaret 1899.

Trykfejl. Paa Side 401, L. 3 f. o. bedes *Vor Tid* rettet til *Vort Land*.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 53

Søndagen den 31. December

1899

JUL.

Øret var om Eftermiddagen Lille Juledag, langt ude paa Landet, hvor Øjet kan se milevidt, hvor der er saa underligt stille, især paa en Helligaften, og hvor man næppe ser noget levende Væsen uden en enlig Spurv eller Krage. En Landsbypræst gik hen ad Vejen til sit Hjem forbi Kirken, og hans Tanker søgte hen til den store Fest Dagen efter, da han skulde give Juleglæden Udtryk for de mange forskellige Sjæle, som særlig den Højtidsdag søge til Guds Hus. Men hans Tanker spredtes atter og atter igen, og han følte sig tynget af denne ejendommelige Vemodsstemning, som Skumringstiden paa Landet saa let vækker. Den, som altid har været i Byen, kender det maaske ikke; thi de mange Lygter og det travle Liv i Byen gøre det af med Skumringstiden. Der er noget saa trøstesløst i at se ud over Jorden, der ligger taus, under de graa, tunge Skyer, det er, som tynges man ned af den upersonlige Natur, og man føler sig saa knugende alene. Men som Præsten kom over Kirkebakken, skete det, som det ofte sker, lige inden Solen gaar ned, den brød igennem Skyerne og skinnede frem med en ejendommelig rød, gylden Glans. Og alt blev farvet af Straalerne, Huse, Marker, Trær, alt nær og fjærn, og Kirken med, der knejsede paa Bakken, ældgammel og høj. Og i det samme begyndte Juleklokken at kime den store Fest ind, og Skumringens Tung-sind veg bort fra ham. Men han vidste nu ogsaa, hvorledes hans Festprædiken den næste Dag vilde komme til at forme sig. Thi hvad var Verden og Livet i den, hvis ikke

Juleglæden var kommen paa Jorden? Det mest trøstesløse, der kunde tænkes, en evig Graavejrsdag uden Lys og Lykke. Og han kom ihu, hvad den gamle Zacharias havde talt, baaren af Prophetiens Aand, da man lagde hans Alderdoms Søn paa hans Arme, den lille Johannes, hvorledes han med Jubel havde spaaet om Morgensolen fra det Høje, der var oprunden for at skinne for dem, som sidde i Mørke og i Dødens Skygge og lede deres Fødder paa Fredens Vej. —

Kun en lille Stund skinnede Solen, inden den sank bag Hedebakken, men den havde skinnet Juleglæde ind i hans Hærte, og hans Tanker vare ikke mere spredte, med Juleglæden var ogsaa hans Juleprædiken kommen til Verden. Og den næste Dag holdt han sin Prædiken om det store Verdens Lys, der skinner saa vide, alle Vegne, hvor Dødens Mørke og Skygge ruger, hvorledes det *har* spredt Lys saa mange Steder og *stadig* gør det, i den hele Verden og i saa mange Menneskehjærter. Og Menneskehjærtet beskrev han som den Verden med de tunge Skyer over, han selv havde følt sig saa tynget af Aftenen forinden, og han talte om Hjærtets Salighed og Lykke, naar Lyset slaar Mørket paa Flugt derinde. Og han endte sin Prædiken med Begyndelsen af hin Zacharias' Lovsang: »Lovet være Herren, Israels Gud, fordi han har besøgt og forløst sit Folk!«

Benedictus Dominus Deus Israel, qui visitavit et fecit redemptionem plebis suae!

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og hos alle Boghandlere samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.